

ॐ

భక్తి యోగం

పూజ, అర్చన, పండుగలు

శ్రీ రామ నవరాత్రోత్సవకల్పః

సదాశివ సమారంభం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు శుక మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దక్షాత్రేయ

గురు బాలాడే

గురు గౌతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

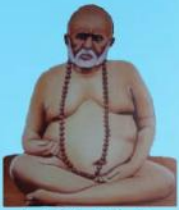

గురు వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి

యోగి పేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతాం

గురు తైలింగ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు శ్రీతైలింగ స్వామి

గురు వివేకానంద

గురు సాయి బాబా

గురు అరవింద్

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తవేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళస్వామి

గురు విద్వాత్కాశానందగిరి

గురు చంద్రకేఠవర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

నన్ను “నేను” తెలుసుకోవటానికి

నన్ను “నేను” మార్చుకోవటానికి

నన్ను “నేను” చేరుకోవటానికి

మరియు అత్యుత్తమ జీవన విధానానికి

కావలసిన భక్తి,జ్ఞాన,కర్మ,ధర్మ సమాచారం ఒకేచోట తెలుగులో ఉచితంగా!

సాధారణంగా వేదాంతం తెలుసుకోవాలనే కోరిక వుంటుంది, కాని గ్రంథాలు అందుబాటులో లేవు. ఇంకొకరి దగ్గర గ్రంథాలు వుంటాయి, కాని జిజ్ఞాసువులకి ఎక్కడ ఉన్నవో తెలియదు. అలాగే కొన్ని లైబ్రరీ లో కొన్ని రకాల పుస్తకాలు మాత్రమే లభ్యం అవుతున్నాయి, అంతేగాక విలువైన గ్రంథాలు సరైన సంరక్షణ లేక కనుమరుగైపోతున్నాయి, కనుక మన అందరి కోసం భారత ప్రభుత్వం పురాతన ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలను సంరక్షించే నిమిత్తం ఎంతో శ్రమతో కంప్యూటరీకరణ ద్వారా ఒక చోట చేర్చుతూ ఆన్ లైన్ చేయటం జరిగింది. ఇటువంటి విలువైన జ్ఞాన సంపదను మరింత సులభంగా అందుబాటులోకి తీసుకరావటానికి సాయి రామ్ సేవక బృందం ఉడతా భక్తి గా ఇప్పటివరకి 5000 పుస్తకాలను వివిధ వర్గాలుగా విభజించి PDF(eBOOK) రూపంలో ఆన్ లైన్ లో ఉచితంగా అందించటం జరిగింది. కనుక ప్రతి ఒక్కరు ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోగలరు. ఇందుకు సహాయం అందించిన భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా <http://www.new.dli.ernet.in>), ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్(<https://archive.org>), గూగుల్ వెబ్ సైట్(<https://www.google.co.in>), మైక్రోసాఫ్ట్ సైట్(<http://www.microsoft.com>) కు మేము ఋణపడివున్నాము. అలాగే ఇటువంటి బృహత్తర కార్యక్రమానికి పెద్ద మొత్తం లో గ్రంథాలను అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమునకు కూడా మనం ఋణపడివున్నాము. సాయి రామ్ సేవక బృందం కోరుకొనేది ఒక్కటే, ప్రతి ఇల్లు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన గ్రంథాలతో నిండిపోవాలన్నదే మా కోరిక.

ఈ గ్రంథాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

- 1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: <http://www.new.dli.ernet.in> లేక <http://www.dli.ernet.in>
- 2) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్: <http://www.sairealattitudemanagement.org>
- 3) సాయి రామ్ గూగుల్ సైట్: <https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement>
- 4) ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్: <https://archive.org/details/SaiRealAttitudeManagement>

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞం పై గల సలహాలు, సూచనలకు సేవక బృందాన్ని సంప్రదించుటకు: sairealattitudemgt@gmail.com

సాయి రామ్ భక్తి, జ్ఞాన సమాచారం: <https://www.facebook.com/SaiRealAttitudeManagement>

సాయి రామ్ భక్తి, జ్ఞాన సంబంధ వీడియోలు: <https://www.youtube.com/user/sairealattitudemgt>

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞంలో ప్రతి ఒక్కరు పాల్గొని, ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొని, మీరు సంతృప్తులైతే మరొక సాధకునికి, జిజ్ఞాసువులకు మార్గం చూపించగలరని ఆశిస్తున్నాము.

ఈ గ్రంథపు భారత ప్రభుత్వ డిజిటల్ లైబ్రరీ గుర్తింపు సంఖ్య: 2990100028711

గమనిక: భక్తి, జ్ఞాన ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ గ్రంథముపై వ్యాపార, ముద్రణ హక్కులు రచయిత, పబ్లిషర్స్ కి గలవు.

SaiRealAttitudeManagement(SAI RAM) - సాయి నిజ వ్యక్తిత్వ నిర్వహణ(సాయి రామ్)

* సర్వం శ్రీ సాయి నాథ పాద సమర్పణమస్తు *

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

<http://www.new.dli.ernet.in>

Digital Library of India: Inc x

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home Vision Mission Goals Benefits Content Selection Current Status People Funding Copyright Policy FAQ RFP

Books Journals
Newspapers
Palm-Leaves (Manuscripts)

Title:

Author:

Year: to

Subject: Any Subject

Language:

Scanning Centre: Any Centre

[Presentations and Report](#)
[Statistics Report](#)
[Status Report](#)
[Feedback](#) | [Suggestions](#) |
[Problems](#) | [Missing links or Books](#)

Click [here](#) for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

[Click Here to know More about DLI](#) ^{New!}

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
<ul style="list-style-type: none">Rashtrapati BhavanCMU-BooksSanskritTTD TirupathiKerala Sahitya Akademi	<ul style="list-style-type: none">INSA	<ul style="list-style-type: none">Times of IndiaIndian ExpressThe HinduDeccan HeraldEenaduVaartha	<ul style="list-style-type: none">Tamil Heritage FoundationAnnaUniversity ^{New!}

Title Beginning with.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Author's Last Name

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Year

1850-1900	1901-1910	1911-1920	1921-1930	1931-1940	1941-1950	1951-
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-------

Subject

Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...
--------------	---------	-----------	-----------	-----	-------------	-----------	----------	--------------------------------------

Language

Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu
----------	---------	---------	-------	---------	---------	-------	--------	------

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

“దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్టమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం” అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజూ పువ్వుల రాసుల్ని వికసించజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పౌరమార్మిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్చాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన ‘ఇచ్చ’ (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. “నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది” అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

అఘోష్పిక - దశావరణార్చన
నవాష్పిక శ్రీమద్రామాయణపారాయణక్రమ
మన్త్రారామాయణాద్యుపబృంహితః

శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః

: సంపాదకః :

శ్రీ రామక రామశర్మ

: పరిష్కర్తా :

శ్రీ శాస్త్రుల విశ్వనాథ శర్మ

: ప్రకాశికా :

శ్రీవిద్యారామ గ్రంథమాలా
హనుమకొట్ల - వరంగల్

శ్రీ మాత్రనమః

ప్రకాశక విజ్ఞప్తిః

శ్రీ షోడశీ రసాస్వాద ప్రసక్త కరపాత్రిణీ ।

షోడశానన్దనాథాయ నమోస్తు గురుమూర్తయే ॥

ధర్మస్థాన్యధర్మాభ్యుత్థాన వివృత్తిపూర్వక ధర్మసంస్థాపన ద్వారా ప్రాచీన ద్వాపనాది విశ్వకల్యాణానుసన్ధాయక భగవదనతారాణాం మధ్యే మాతా పితృ గురు దేవతాది విషయభేదభిన్నధర్మాచరణేన సకలలోకస్య ధార్మికం జీవనం ప్రశిక్షయతః సకల కల్యాణ గుణ విశిష్టస్య శ్రీరామచంద్రస్య చరితామృతం రామాయణాది మహాప్రబంధేషు సముపవర్ణితమ్. తాదృశ మర్యాదాపురుషోత్త మస్య పురాణపురుషస్య సచ్చిదానన్దాద్వైతకరపాత్మక పరబ్రహ్మత్వం శ్రుతి స్మృతి పురాణాగమ తన్ద్రేషు చ సమ్యక్ ప్రతిపాదితమిత్యపి సః ప్రత్యక్ష మేవ.

కీర్ణా 'భక్త్యర్థం కల్పితం ద్వైతమద్వైతాదపి సున్దరమ్' ఇతి న్యాయ మనుస్మృత్య పరమార్థతమాద్వైత తత్త్వప్రాపకత్వేన ద్వైతస్యాప్యపాదేయత్వ మనుగృహ్లాతి శాస్త్రే న కేవలం శ్రీరామ పరివస్యాదికం అపితు. ఉపశ్లో క్యస్యమాహాత్మ్యాత్ సముజ్జ్వలిత మహామన్ద్రరూపస్య శ్రీమద్రామాయణస్యాపి అనుష్ఠానవిశేషాశ్చ బహుధా ప్రతిపాదితాః సాధకజనైర్నిత్యనుసంహిత్యమానాశ్చ జాగ్రత్సేవలోకే. ప్రకృతే ఉపాసక కరకమలోపహారికృతః కల్పోయం తాదృశా నుష్ఠాన విశేషాన్యతమ వివ.

బ్రాహ్మణస్యతు దేవోయం క్షుద్రకామాయ నేష్యతే ।

ఇహకృచ్ఛార్చియ తవసే ప్రేత్యానన్దసుఖాయ చ ॥

ఇతి హైతప్రజ్ఞానాం నిత్య సహస్రగాయత్రీజవ పవిత్రితాన్తఃకరణానాం అనవరత శ్రీమద్రామాయణ పారాయణ పరాణాం, శ్రీద్వారకాధీశ శ్రీపాద ప్రక్షాళన ప్రక్రియాపూతస్వానస్య శ్రీగోమతీరాసలీలాధిపంసక్తవారాన్నిధేర్వాలకా నేదికాయాం ప్రాయోవనేశ నన్దోషిత భగవత్పూజాదిత దక్షిణావర్తశబ్దానాం ప్రేమామృతప్యదయానాం నేడునూరిగ్రామాధికృతానాం, శ్రీవాసుదాసాను గృహీత పూర్ణదీక్షాణాం శ్రీమతాం కేశవదాస మహాభాగానాం అపాధారణ సాహచర్యాత్, శ్రుతి స్మృతి పురాణాగమోక్త దేవతా ప్రతిష్ఠాన్త యజన

యాజన వరిష్టానాం, సరస సక్షీత సాహిత్య విలసితానాం శ్రీమల్లోజ్జల రాజలిఖితాస్త్రీణామూచార్యకర్త్యే నిష్పురిత్యాభామాచరిత కోటిశ్రీరామతారక బ్రహ్మవిద్యాసహజున్ద్రా పురశ్చరాస్తాప్తోత్తరశత శ్రీమద్రామాయణ పారాయణాత్మక మహాసామ్రాజ్య పట్టాభిషేకాధ్వరైః, బాల్యాదేవ శ్రీచెన్నకేశవ స్వామి శ్రీచరణస్మరణ తత్పరైః, తైజసాత్మసంభావిత దేశికోత్తమ దేవ ర్షినారదైః, శ్రీమదాష్టదిమహాభాగవతస్త గజేంద్రమోక్ష కథాపారాయణోపభుక్త బ్రాహ్మముపహారైః, సస్తతభ్యాత స్రుతిగోపికాగీతగోబృద్ధబస్తికృతామేయ గోవి వ్తచరణాంబుజేభ్యః, నిత్య గోదావరీన్నానప్రియేభ్యః, ధర్మపురీ క్షేత్రనిలయేభ్యః, జక్ష్యన్వసంహకరావలంబన సముత్తిర్ణ సంసారసాగరేభ్యః, బ్రహ్మశ్రీ రౌఢ్ట చంద్రశేఖరశాస్త్రీ దేశికేభ్యః సమాసాదిత తారకబ్రహ్మవిద్యైః

యస్తు రామం నవశ్యేత్తు యజ్చరామో న పశ్యతి । :

నిందితస్సభవేలోకే స్వాత్మావ్యేసం విగర్లతే ॥

ఇత్యార్ష మనీషాభూషణైః సస్తత రామకీర్తన మహామన్దాన నిర్మధ్యమాన వ్రజ్జావయఃపారావార నముజ్జుమ్మితయా, జరాతరలహస్తస్వస్వయా, భక్తువ ప్పాతయా సాలజ్ఞుతయా, రామరామవసంస్తవాది కావ్యశ్రియా సమాలి క్షీత కల్యాణరామైః, సార్థకార్ణధ్వయసంహితాహిత హరిహరాద్వైత బ్రహ్మోత్ప భావైః మన్నెంపల్లి గ్రామవశిష్టైః, ఆత్రేయస గోత్రైః, శ్రీగుణ్ణమామ్బా సూరయాత్మజైః, శ్రీరామచరణచారణచక్రవర్తిభిః, బ్రహ్మలీనైః, తత్రభవద్విః శ్రీమతాతపాదైః, రామక రామశర్మభిః, అనుష్ఠితః శ్రీరామానుగ్రహ లబ్ధః అపూర్వోయం శ్రీమద్రామాయణపారాయణక్రమః యాగాపూర్వమివ సాధ కజనస్య సకల విధశ్రేయఃప్రేయోసుసన్దాయకః, సంసారార్ణవ తితిర్వాణాం తారక తరణిమాశ్రితానాం కర్ణధారశ్చ భవతి.

క్రమశః అహ్నిక - అర్చా - పారాయణ - ఉత్సవ - స్తోత్రమన్ద్రా న్యాస - నామావళితి స్తవక షట్కుసమన్వితే కల్పేన్మీన్ వజ్జామే స్తవకే సమామోజితమ్.

వేదవేద్యే వరే పుంసి జాతే దశరథాత్మకే ।

వేదః ప్రాచేతసాదాసీత్సాక్షాద్రామాయణాత్మనా ॥

ఇతి ప్రదితస్య రామాయణస్య వేదమూలకత్వం, దశరథాత్మజస్య వేదవే ద్యత్వం చ ప్రఖ్యాపయద్, వదవాక్యవ్రమాణ పారావారపారీజేన శ్రీనీలకణ్ఠ విద్వన్మణేనా ప్రణేతం ఋజ్జున్ద్రావ్యాఖ్యానాత్మకం మన్ద్రారామాయణమా

ప్రగ్భజనతాయా అత్యంతం ప్రమోదస్తానం భవతిత్యాశాస్మహే.

శ్రీమద్రామాయణపారాయణక్రమే ప్రసక్తానాం నామావళీనాం మధ్యే ప్రాయశోన్యత్రానువలుబ్ధా నామావళయ ఏవ ముద్రితాః. అన్తే చ అన్తగ్రంథ దేశీయ పురోహిత బ్రాహ్మణ పరిషద్ వేదవిద్యాపీఠ నిర్మాణ నిర్వహణాదిన్నా ప్రకటితాదీతి చోదాచరణప్రచారణశీలైః అస్మత్ప్ర్యయ భాషుకైః, శ్రీ శాస్త్రుల విశ్వనాథశాస్త్రిభిః ప్రణీతః వేదశాస్త్రాద్యవధారణాత్మకో రాకో(దేవో)వచార కల్పశ్చానుబద్ధితః.

గ్రంథముద్రణాయ శ్రీతిరుమల తిరుపతిదేవస్థానాత్ దళసహస్ర పరిమితా ర్థికానుదాన సంపాదనే ఇదం ప్రథమతయో ప్రవృత్తాః. గుణ్బూరు వాప్తవ్యాః బ్రహ్మశ్రీ వజ్రల లక్ష్మీనారాయణశర్మాణః, తిరుతివాప్తవ్యాః శ్రీ అవుల దళరథన్ మహాభాగాః చిరస్మరణీయాః.

ఏవమేవ శ్రీకరపాత్రస్వామి వాగ్విలాసమాత్ర సన్తర్కిత జ్యోతిషార్ణవ శ్రియః, గీర్వాణకవి శిరోమణయః, శ్రీమన్తః శ్రీభాష్యం విజయసారథయశ్చ ప్రార్థనానువదమేవ కఠిమ్ముగరస్థ సర్వవైదిక సంస్థానాత్ శ్రీయజ్ఞ వరా హస్వామినః ప్రసాదరూపేణ పఞ్చవింశతిశతరూప్యకానుదాన ప్రదానేన చ బహూవకృతవన్తః. ఏవం శ్రీ భద్రకాళీప్రసాదరూప పఞ్చశతార్థిక వితరణేన సహకృతవన్తః శ్రీభద్రకాళీదేవస్థానాధ్యక్షాః బణ్బారు శేషగిరిరాయాః.

దివ్యగణ్బాతరణ్బాలి మూర్ధాధిషీక్తావిముక్తస్థ సన్ముక్తివ్యాఖ్యాన సింహాసనా దీశ్వరాణాం, పరామృతరసపూర పూరిత భాగవత కథాలాప సామాజిక స్మృతిపథమాసిత శ్రీశుకానాం, యతిచక్రచూడామణీనాం, రామరాజ్యరస మాదురీభావనాత్మజీకృత సకలవైభవానాం, పుంభావశ్రీసున్దరీణాం, శ్రీషో డశానన్దనాథానాం, ప్రీయసామయిక శిష్యశిరోమణిభిః, శ్రీశృంగురిసంస్థాన విద్వన్ముణిభిః బ్రహ్మశ్రీ శాస్త్రుల విశ్వనాథశాస్త్రిభిః కృతస్య గ్రంథ పరి స్కరణస్య శేషపూరణే, గ్రంథముద్రణాది సంప్రవహారే చ విశేషేణ కృతపరిశ్రమాయ చిరంజీవినే శాస్త్రుల భాగవరామ శర్మణే 'వస్తు శుభా శిషో' ఇతి తత్ర తత్ర ప్రజ్ఞయా సహకృతవన్తః, బ్రహ్మశ్రీ మల్లావజ్ఞల సుబ్బరామశాస్త్రిణః, కవిశాబ్దికకేసరిణః శ్రీమన్తః శ్రీరజంనల్లాన్ చక్రవర్తుల రమునాథాచార్యాః, స్వాధిప్రాయ ప్రదానేన చ గ్రంథప్రాశస్త్యం ప్రకటయన్తః.

బ్రహ్మశ్రీ వీరేశ్వర కృష్ణ చోన్నీ శాస్త్రిణః, బ్రహ్మశ్రీ నన్నిదానం లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రిణః, శ్రీమన్తః సన్తానం గోపాలాచార్యదయః వజ్జిత

ప్రవరాః, గ్రన్థముద్రణే సాక్షాదన్వితాః శివశ్రీ ముదిగొండ్ల వీరభద్రరాయాద
 యస్సహృదయా ఉత్తమర్ణాశ్చేతి న విస్మరామః.

అత ఏవ శ్రీ యజ్ఞవరాహోద్యనేక దివ్యవిభూతిమూలకస్తస్య, తిరుమల
 శిరోద్దిప్తితస్య శ్రియఃపతేః లీలామానుషధర్మవిగ్రహః శ్రీరామభద్రః శ్రీరామ
 నవరాత్రోత్సవకల్ప ప్రతిష్ఠావనే నమవేతానాం సమేషాం మనోరథవూ
 రణే సాక్షాత్కల్పాయమానస్సర్వాణిభద్రాణ్యభివర్ణత్వీతి శిరస్యజ్జలిమాదాయ భగ
 వన్తం ప్రార్థయామహే. సాధకోత్తమా అపి శుద్ధి పత్రికామనుస్యత్య దోషాన్
 సంస్కృత్య అనుష్ఠానే - ప్రవర్తంతామితి చ సప్రశ్రయం వివేదయామః.

ధన్యాస్మః కృతకృత్యాస్మో వయమేతావతా నను ।

శ్రీమతాం తాతపాదానాం నజ్కల్పః కల్పతాంగతః ॥

ఇత్తమ్

శ్రీవిద్యారామ గ్రన్థమాలా
 నచ్చిదానవ్వాశ్రమః,
 బ్రాహ్మణ వీధి,
 బానుమకొండ్ల - 506 001

శ్రీజగద్గురుచరణస్మరణశీలాః
 రామక మురళీధర శర్మా
 రామక సూర్యనారాయణ శర్మా
 రామక నారాయణశర్మా
 రామక కృష్ణమూర్తి శర్మా
 పురాణం చన్ద్రమౌళి శర్మా
 (జామాతా)

వీరేశ్వరకృష్ణ డోంగ్రే శాస్త్రి

ఆమోదః

బ్రహ్మశ్రీ రామక మురళీధరశర్మజీ స్వస్తి.

శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్ప నామకః గ్రంథః విశేషతః శ్రీరామోపాస కానాం అషీక్షితామూల్య విషయ సజ్జలనాత్మకః. అత్యంతోపయుక్తః. సజ్జాప్యశ్చ వర్తతే ఇతి కథయితుం సుహాన్ ప్రమోదః. అత్ర సజ్జ హీతః మన్తగిరామాయణభాగః అతిముఖ్యః స చ సార్థః. అత్ర ప్రకటితః బహువకారకః ఇతి ప్రత్యేకశః కథనే విశేష ఆమోదః.

అత్ర అస్తే సంయోజితః రాజోపచారకల్పః బ్రహ్మశ్రీ శాస్త్రుల విశ్వ నాథశాస్త్రిభిః సజ్గ్రాధితః బహువకారకః. తత్పల్లహణ విషయే తేభ్యః కృతజ్ఞతా నివేదనం కర్తుముత్సహే.

ఆక్షేరస శ్రీవజ్రమీ
27-1-1993

ఇతి

శ్రీ. కృ. కౌ. గి. శా. ర. లి. గి.

సాక్షాత్సాధ్యాయుభాస్కరః,

మీమాంసావిద్యాప్రవీణః

10, వడ్డారావునగర్

సన్నిధానం లక్ష్మీనారాయణమూర్తిః

సికందరాబాద్-500 025

శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్ప నామకం శ్రీవిద్యారామగ్రంథమాలయా ప్రకాశ్యమానం గ్రంథరత్నమహా మద్రాక్షమ్.

విదితమేనఖలు, భగవాన్ నిఖిలజగన్నిర్మాణ భరణ సంహారణ చాతురీడు రీణస్సర్వజ్ఞస్సర్వశక్తిర్లోకానుజిమ్ముక్షయా మాయామయీం కామపి మానుషీం తనుమాశ్రిత్య, శ్రీరామచంద్రరూపేణావతీర్య, దుష్టవిగ్రహ శిష్టరక్షణాధ్యాయం, అత్యయేన అనుత్తమేన చారిత్రేణ చ ప్రజాసు ధర్మప్రవృత్తిం ప్రాచోదయత్, ప్రాసారయచ్చ 'రామో విగ్రహవాన్ ధర్మః' ఇతి దిగ్విగ్రహవిశ్రాంతాం యశశ్చంద్రికామ్.

భారతీయాః న కేవలం పరిపాలకత్వేన, అపీతు పరదేవతాత్వేనాపి రామమభజంత, భజన్తే చ. దేవతాస్తరాణాం మన్దిరాణి క్యచిత్ భవేయూః నవాభవేయూః క్యచిత్, పరం రామమన్దిర విరహితంతు నగరం పురం గ్రామం వా వైవావలోకయితుం పారయామః. న కేవలం రామేదేవతాత్వ భావనా, అపీతు రామమాత్యారామం సచ్చిదానంతమనం పరమ్యృహీతి భావయంతః. స్వాత్మతయా సాక్షాత్కుర్వంతశ్చ స్వీయాం జనిం నఫలయన్తి పరివక్యచ్ఛ్రీ దయాః భారతీయాః.

దిష్ట్యా గ్రంథరత్నేఽస్మిన్ అహ్నిక, అర్చా, పారాయణ, ఉత్సవ, స్తోత్ర, మన్తస్యాన, నామావళినామకం వ్రతకషట్కం సర్వభితమస్తి యత్ నామ్నైన సామాన్యత వ్రతద్విషయ పరిచయాయ పారయతి. ఉత్సవవ్రతకే చ సీతారామజన్మోత్సవ, కల్యాణోత్సవ, పట్టాభిషేకోత్సవ విధయః సేతికర్తవ్యతాః సమాయోజితాస్సన్తి. ఏతావతా సగుణ రామభక్తానాం, నిర్గుణ రామపరతత్వ జిజ్ఞాసూనాం చ కృతే అత్యంతోపయుక్తా, పర్యాప్తా చ అలౌకికపారస్వత సామగ్రీసన్నివేశితా అత్ర సముల్లసతి.

అపిచాయమవరోచిశేషః - యదిహ శ్రీనీలకణ్ఠవిరచిత మన్తరహస్య

ప్రకాశికాఖ్య వ్యాఖ్యాసహితం మన్త్రరామాయణం ప్రధానస్థానమావహతి. యత్ర ప్రాయస్కర్తకతం ఋజువ్యాః రామాయణార్థవరతయా వ్యాఖ్యాతా ఉపలభ్యవే. సంభావ్యతే చ, వేదః ప్రాచేతసాదాసీత్సాక్షాద్రామాయణాత్మనా ఇతిమమర్థం సమర్థయితుమేవ నీలకణ్ఠస్యానుమారమ్బు ఇతి.

వరంతు సాక్షాదేవ భగవతోరామభద్రస్య పరావరతత్త్వప్రతిపాదనవరేషు రామాయణ రామతాపిన్యపనిషత్ప్రభృతిషు వరశ్శతం ప్రమాణగ్రన్థేషుజా గ్రన్థు, కర్మాజ్ఞత్వేన వినియుక్తానాం మన్త్రాణాం బలాత్ ప్రకరణాదవసా రణపురస్కరం కథఙ్గీత్. క్షిప్తకల్పనయా, అక్షణయా, గౌణ్యావా వృత్త్యా రామకథాదోభకత్వకల్పం కియతీమావశ్యకతాం చిభర్తీతి సుధియాం సమాలో చన మర్తతి.

ఆస్తాంతావత్. ఇరంతిహవక్తవ్యమ్, యత్ - అనేకావూర్వవిషయ భాసురం గ్రన్థమిదం సశ్రమం సంకలయ్య ప్రీయపాఠకేభ్యః సముపహరన్తః. శ్రీవిద్యారామగ్రన్థమాలాధిక్యతాః, నూనం శతశో ధన్యవాదా నర్తన్తి. అథ చ సాంప్రదాయక సారస్వత ప్రచారణప్రవణానిమాన్ సదాసంవర్తయతు భూయశ్శ్రేయః ప్రయచ్ఛన్ భగవాన్ పీతాసమేతశ్శ్రీరామచన్ద్ర ఇత్యాశాస్త్రే.

ఇత్తమ్
 N. Srinivasan

వేదరత్నం, వేదమూలములు,

రామాయణకౌండి, వేదభర్త సారవర్షి,

శ్రీగురుపూజావచనం,

సకలకళావాచస్పతి, వ్రవచవనజూపనం,

21-27-1, దయావస్తవగర్

సలక్షణమనాపాతీ, శ్రీశృతేరీ అహోబిలమత అస్థానవిద్వాన్

మల్కాజ్ గిరి

కె. వి. సన్తానగోపాలాచార్యుః

వైదరాబాద్-500 047

వేదవేద్యే పరేష్టుంసి జాతే దశరథాత్మజే ।

వేదః ప్రాచేతసాదాసీత్ సాక్షాద్రామాయణాత్మనా ॥

ఇత్యర్షవచనమనుస్మత్య వేదవేద్యస్య భగవతః శ్రీరామచర్మస్య కల్యాణగుణ ప్రఖ్యావకస్య వేదాత్మకస్య శ్రీమద్రామాయణస్య అనుష్ఠానవిశేషాః కామనా భేదేన నవగ్రహదశానుసారేణ చ అగస్త్య - సనత్కుమారాది సంహితాను బబూధా ప్రతిపాదితాః తదైవ మస్తరకాణ్డే చ అనేక మహామన్తానిఞాం బీజా క్షరాణి తత్ర తత్ర నిగూఢం నిబద్ధాని చ యావ్యల్పజ్ఞాః ఫరిజ్ఞాతుంనైవ సమర్థాః.

ప్రకృతే శ్రీవిద్యారామ గ్రన్థమాలయా ప్రకటికృతః వివిధానుష్ఠేయ వ్రయోగసంహితః, బ్రహ్మీయామళ, గరుడోపనిషదాదిభ్యః సముద్భుత అలభ్య నామావళిసంశోభితః శ్రీరామనవరాత్రోత్సవ కల్పః శ్రీరామనవమూర్తి పర్వ కాలేషు శ్రీమద్రామాయణపరాణాం శ్రీరామోపాసకానాం సకలశ్రేయోఃనుస న్దాయక ఇత్యత్ర నాస్తి సద్దేహలేశః. ఏతత్కల్పోక్తానుష్ఠానాచరణేన సనాతన వైదిక ధర్మానుష్ఠానఫలం చ శ్రీరామోపాసకానాం కరామలకమేవ.

రామాయణార్థప్రతిపాదకం, ఋజున్ద్రవిద్యాఖ్యానాత్మకం, మన్త్రరామాయణం యదస్మిన్ కల్పే సమాయోజితమస్తి. తదస్య గౌరవాతిశయం పుష్కాతీతి సహర్షం నివేదయామి.

ఏతదమూల్య గ్రన్థప్రకటనే ప్రవృత్తానాం శ్రీవిద్యారామ గ్రన్థమాలాధికు తానాం ఏతత్కల్పోక్తానుష్ఠేయ పరాణాం శ్రీరామోపాసకానాం శ్రీమదాంజ నేయానుగ్రహపూర్వకః సర్వార్థిష్టనివారకః సర్వాభీష్టదః శ్రీసీతారామచర్మస్య పరమానుగ్రహః పర్వదా అస్మిత శ్రీభగవన్తం సప్రశ్రయం ప్రార్థయే.

ఇత్థమ్

K. V. Santhana Gopalacharya

వేద విశ్వవిద్యాలయః
జీయర్ ఎడ్యుకేషనల్ ట్రస్ట్,
సీతానగరము, విజయవాడ

కవిశాస్త్రక కేసరీ

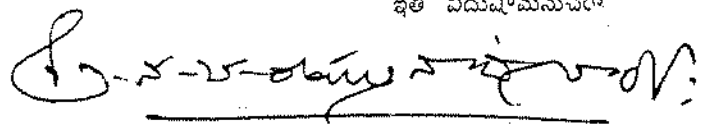
శ్రీరంగం నల్లాన్ చక్రవర్తుల రఘునాథాచార్యః
 ఆస్థాపకబిజినెస్ :
 ఉభయవేదాన్తాచార్యసేవమ్

హార్దికీ ప్రకంసా

సర్వదైవశిరోరత్నమజ్జరీ రజ్జితాంఘ్రియే ।
 జానకీప్రాణనాథాయ మమనాథాయ మజ్జశమ్ ॥

గ్రన్థాయం అస్మీనావర్తయతి శ్రీరామనవరాత్రోత్సవ కల్పాభిఖ్యః. నవ
 రాత్రోత్సవనందరే భక్తైః కర్తవ్యాని పారాయణ - జప - హోమ -
 అర్చాదీని యథావత్ నిరూపయన్తి కృతిరియం భక్తానాం నూనం అత్యంతోపకా
 రాయ కల్పతే. ఏనం హోమూర్పాదౌ వివియోజ్యానాం వైదికమన్త్రాణాం
 శ్రీరామచర్చ్య పరబ్రహ్మపరతయా ప్రవృత్తం వ్యాఖ్యానమపీహ గ్రద్దేసంయో
 జితం జిజ్ఞాసూనాం విదుషాం ప్రహర్షాయ భవతి. నిర్వృప్తయా పద్మత్యాకృతం
 ముద్రణమిదం. ఏతద్గ్రంథ ప్రకాశకాః విశిష్ట వైదుష్యభాజః అవశ్యం భక్తలోకస్య
 కృతజ్ఞతాపాత్రం భవన్తిత్యసందేహః. లోకోపకారం ఇమం గ్రంథప్రకాశనోద్యమం
 ప్రకాశకానాం వయం హృదయపూర్వకం అభినన్దామః.

ఇతి విదుషామనుచరః

వరంగల్

సర్వవైదిక సంస్థానమ్

కేంద్రకార్యాలయః : కరీంనగరమ్, ఆం. ప్ర.

శ్రీభాష్యం విజయసారధిః

అధ్యక్షః

సంస్కృత వాఙ్మయే వాఙ్మీకినా ప్రణీతం రామాయణం కావ్యవేద ఇతి ప్రసిద్ధ్యతి. సంస్కృతభాషాయాం నిబద్ధః సర్వలక్షణ సంపన్నః కోపి గ్రంథః రామాయణాత్ పురాతనః అద్యావది న శ్రుతిపథం న వా దృష్టిపథం ఆపద్యతే. వాఙ్మీకినా స్వకావ్యకళాయాశ్చారీమాణం లక్షయితుం యత్ పాత్రమాధారీకృతం తస్య రామస్య చరితం - తాదృశం యత్ తదా ధారీకృత్య యఃకోపి కవిః సాఫల్యమాసాదయితుం శక్నోత్యేవ.

శ్రీరామః అదర్శ భ్రాతా, అదర్శవతిః, అదర్శపుత్రః, అదర్శశాసకః, అదర్శ మానవశ్చ అసీదితి సమర్థయితుం కవినా రామాయణం నిరమాయి యత్ర చ లక్ష్యే సాఫల్యమవాపి, రామో వనమువగమ్యాపి భరతస్యోవరి శంకాం నాకార్షిత్. లక్ష్మణోపరి విపది ఉపనతాయాం సౌవాన్ ప్రాణాన్ తృణవన్మేనే ఇతి తస్య అదర్శ భ్రాతృత్వం, సీతాం పరిత్యజ్యాపి తిలకః తదీయానురాగాగ్నిహోత్రే అత్యానమ్ అహోషీదితి తస్యాదర్శవతిత్వం, సీతు రాజ్జయోవగతం సర్వాభిః ప్రకృతిభిరనుమోదితం రాజ్యం అత్యాక్షీదితి తస్య అదర్శ పుత్రత్వం. రామరాజ్యపదమాదర్శరాజ్యవర్షాయతానుభిరూఢ మితి తస్య అదర్శ శాసకత్వం, వ్యవహారమాత్రేణ రామస్య అదర్శ మానవత్వం విదితమిత్యహో రామస్య చరితం లోకోత్తరం పరీవర్తి.

ఏతాదృశ మర్యాదాపురుషోత్తమస్య శ్రీరామస్య కర్మబ్రహ్మిత్యేన కర్మ వాదిభిః, జ్ఞాన బ్రహ్మిత్యేన జ్ఞానవాదిభిశ్చ ఆరాధనం ధ్యానం చ అష్టయా మహాత్యా బహుతిథాదేవ కాలాత్ అనుష్ఠీయతే. జ్వరాది వ్యాధిభిః ప్రవృత్తానాం శారీరికీణాం. కామక్రోధాదిభిః మనసి నిష్పన్నానామాధ్యాత్మికీనామ్, వ్యాఘ్ర చోర హింసకాదిభిః భూతైః కృతానాం ఆదిభౌతికీనాం, విద్యుద్బూకంపాశవి

పాతానామాధిదైవికీనాం బాధానాం ప్రతీతిః ద్వాదశశను భావేషు సంభవతి.
 తదపననోదనార్థం శ్రుతిస్మృతీతిహాసపురాణాగమ చోదితస్య కర్మణోమష్టానేన
 ధ్యానేన చ ప్రేయసః శ్రేయసశ్చ సిద్ధిః మనీషిణో మానవస్య సంపద్యతే.

వినముభయోపకారకతయా వరమోషాసకేన శ్రీరామక రామశర్మమహా
 భాగేన సబ్బహీతః, ఉపాసనాప్రీత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణా స్వయమను
 గ్రహీతః, శాస్త్రపారద్యక్షనాప్రఖ్యాతేన విద్యత్కవినా బ్రహ్మలీన శ్రీ శాస్త్రుల
 విశ్వనాథశర్మ మహోదయేన పరిష్కృతః, శ్రీవిద్యారామ గ్రంథమాలాధికయా
 సంప్తయా ప్రకాశితః శ్రీరామ నవరాత్రోత్సవ కల్పః ఉపాసీనానాం మహతే
 ఉపకారాయ కల్పతే. సర్వధా ప్రకాశకాః రామోషాసకానాముత్తమర్ణా భవన్తి
 ఇతి శమ్.

ఇతి

విదుషామనుచరః

శ్రీ భాద్రిక విశ్వనాథశర్మ

శ్రీ రామక రామశర్మ

కావ్య పరిచయము

అందములైన పాదములయంచులు నాదగు బాష్పధారలన్
గందినవేమొ యూష్ణములగానగనైతిని వైరిషక్తుమే
గందగజేసె నన్ను భవకర్మల కూపమునందు మున్సి ని
న్నందగ నేరనైతి ననమా తగనండగ నుండు రాఘవా!

రామరాఘవ సంస్తవము

కిలకిల నవ్వుమొగంబును

కలకలలాడుచును నాకు గనిపింపుము నా

యిలవేల్పు నీవెగాదా

కలకాలము నీవె గతియు గావుము రామా!

రామరాఘవ స్తవము

బమ్మెర పోతరాయనిదె భాగ్యమెభాగ్యము నీదు సత్కృపన్
కమ్మని పద్యముల్ విరివిగా రసవంతముగాగజెప్పె సీ
తమ్మకు తమ్ముడా యతడుదారముతో కవిధారనివ్వ నే
నమ్మితి నీ పదబ్రతులు నాకటూలీయవె చెన్నకేశవా!

చెన్నకేశవస్వామి శతకము

సిదయతో సులభముగను

వేదన లేకుండ రామవిభుని గననగున్

వేదమ్ములకును శాస్త్ర వి

వాదములకు చిక్కడతడు వసుధను హనుమా!

శ్రీమదాంజనేయస్తుతి

శ్రీ రామక రామశర్మ - సౌభాగ్యవతి రామామణి

విషయానుక్రమం

విషయం

పేజీ సంఖ్య

1. ఆహ్వానకస్తంబకం

అహ్వానకస్తంబకవిధి

1

మాతృకాన్యాసం

9

శ్రీరామతారకణమవిధి

12

2. అర్చాస్తంబకం

ప్రధానసంకల్పం

20

వజ్రగవ్యప్రాశన విధి

22

ఋత్విగ్వరణమ్

23

అఖణ్డపీఠారాధనమ్

26

మణ్డపీఠారాధనమ్

28

ప్రధానదేవతాపీఠస్థాపనమ్

29

శ్రీరామతోభద్రమణ్డలార్చనమ్

30

దశావరణపూజా

35

ద్వారపూజా

36

పాత్రాపాదనమ్

40

పీఠపూజా

44

అస్తర్యాగం, ప్రధానదేవతాపూజా

46

అవరణపూజా

57

ప్రథమావరణార్చనమ్

57

ద్వితీయావరణార్చనమ్

57

తృతీయావరణార్చనమ్

58

చతుర్థావరణార్చనమ్

59

పంచమావరణార్చనమ్

59

షష్ఠావరణార్చనమ్

60

సప్తమావరణార్చనమ్

60

అష్టమావరణార్చనమ్	61
నవమావరణార్చనమ్	62
దశమావరణార్చనమ్	63
నైవేద్యమ్	66

3. పారాయణస్తోత్రములు:

శ్రీమద్రామాయణపారాయణక్రమః	78
పారాయణీ సాధారణనియమాః	78
సవాహపారాయణశ్రవణోచితకాలః	79
ప్రథమవాసరచర్యా	81
ద్వితీయవాసరచర్యా	82
తృతీయవాసరచర్యా	83
చతుర్థవాసరచర్యా	83
పంచమవాసరచర్యా	84
షష్ఠవాసరచర్యా	85
సప్తమవాసరచర్యా	86
అష్టమవాసరచర్యా	87
నవమవాసరచర్యా	88
దశమవాసరచర్యా	89

4. ఉత్సవస్తోత్రములు:

శ్రీసీతాజన్మోత్సవ విధిః	90
శ్రీరామజన్మోత్సవ విధిః	96
శ్రీసీతారామకల్యాణోత్సవ విధిః	103
శ్రీరామవట్టాభిషేకోత్సవ విధిః	117
హోమ విధిః	128
ఋత్విక్యాజనమ్, శ్రేయస్సమ్పాదనమ్	130

5. స్తోత్రమంత్రాంత్యం ప్రస్తావనలు:

శ్రీరామసాక్షాత్కారప్రదమంత్రాంత్యం	133
శ్రీరామమాలామహామంత్రాంత్యం	138

శ్రీరామమూర్తిపజ్జరన్యాసః	139
శ్రీరామదక్షాస్తోత్రమ్	140
శ్రీరామహృదయస్తోత్రమ్	142
పవనపావనమన్తాః	145
మన్తగిరామాయణమ్	147

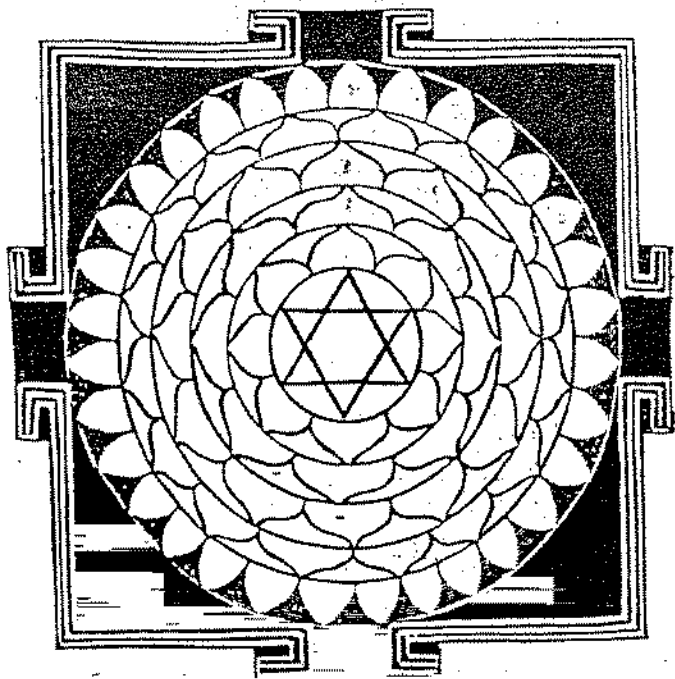
6. నామావలీస్తబకః

శ్రీరామోత్సవకల్పలతోద్భుతా శ్రీరామనామావలి	259
శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావలిః	263
శ్రీకళ్యాణరామనామావలిః	266
శ్రీరామరహస్యోక్త శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావలిః	267
మంత్రవర్ణయంతా శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావలిః	270
గజేంద్రకృతాష్టోత్తరశతనామావలిః	274
శ్రీహనుమదష్టోత్తరశతనామావలిః	276
శ్రీసీతాష్టోత్తరశతనామావలిః	278
శ్రీగరుడనామావలిః	280
శ్రీహయగ్రీవాష్టోత్తరశతనామావలిః	283
అదిత్యహృదయస్తోత్రనామావలిః	285
బ్రహ్మకృత శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావలిః	287
అనుబంధః	289
రాజో(దేవో)వచారపూజాకల్పః	

శుద్ధి పత్రికా

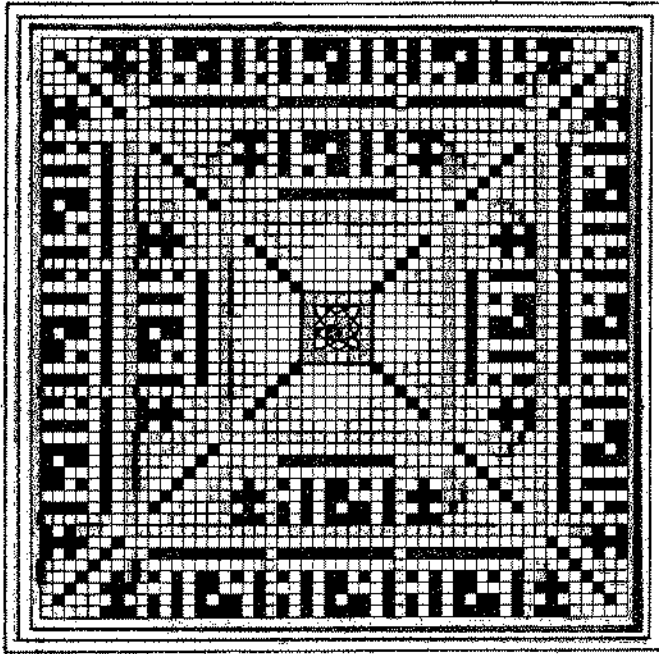
సకృదేప ప్రపన్నాయ
తవాస్మీతి చ యాచతే ।
అభయం సర్వభూతేభ్యో
దదామ్యేతద్వ్రతం మమ ॥

శ్రీ రామ దశావరణ పూజాయం త్రం.

సర్వతో భద్రమణ్ణల గర్భిత

షోడశముద్రా రామలింగతో భద్రమణ్ణలమ్

ఏతన్మండలం శ్రీరామ మహాసామ్రాజ్యపట్టాభిషేక, సామ్రాజ్యపట్టాభిషేక,
మహాపట్టాభిషేకోత్సవేషు శ్రీరామమాసవ్రతాది విష్ణువ్రతో
ద్యాపనకర్మసు తథైవ శ్రీరామవ్రతిష్ఠావిష్ణువ్రతిష్ఠా
కర్మసు ప్రశస్తతమమ్.

శ్రీః

శ్రీమన్మహాగణపతయే నమః

శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీరామ నవరాత్రోత్సవ కల్పః

అహ్నికస్తబకః

శ్లో. యోఽన్తః ప్రవిశ్య మమ వాచమిమాం ప్రసుప్తాం
 సంజీవయత్యఖిల శక్తిధరః స్వధామ్నా
 అన్యాంశ్చ హస్త చరణశ్రవణాత్వగాదీన్
 ప్రాణాన్మమో భగవతే పురుషాయ తుభ్యమ్.

శ్లో. యః పృథ్వీభరవారణాయ దివిజైస్సంప్రాద్ధితశ్చిన్మయః
 సంజాతః పృథివీతలే రఘుకులే మాయామనుష్యోఽవ్యయః
 నిశ్చక్రం హతరాక్షసః పునరగాద్భ్రహ్మాత్వమాద్యం స్థిరాం
 కీర్తిం పావహరాం విధాయ జగతాం తం జానకేశం భజే.

ఓం నమః పరమహంసాస్వాదితచరణకమల చిన్మకరన్దాయ భక్తజన
 మావస నివాసాయ శ్రీరామచంద్రాయ.

శ్రీరామోపాసనాపద్ధతా సముద్భృత శ్రీ రఘునాథతనోఽగ్రక్త ప్రకా
 రేణ చ లఘ్వాహ్నిక విధి ద్విరూప్యతే.

శ్రీమానుసాసకో బ్రాహ్మీముహూర్తేచోత్తాయ- అస్మద్గురుభ్యోనమః-
 పరమ గురుభ్యోనమః- పరమేష్ఠిగురుభ్యోనమః - గృహదేవతాభ్యోనమః -
 గ్రామదేవతాభ్యోనమః - మాతా పితృభ్యోనమః - సర్వాత్మనే శ్రీరామ
 చంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః - ఇతి నమస్కృత్య మాతాపితృ గురు ద్విజ
 దేవతా పుణ్యవృక్షమృదఙ్గు సువర్ణ దర్బణ స్వముఖహస్తరేఖా పతివ్రతాది

యథాసంభవ మాజ్ఞల్యపస్తు దర్శనం కృత్వా తాత్కాలికావశ్యకీం క్రియాం
 కృత్వా రాత్రి భృత వస్త్రం పరిత్యజ్య అన్యవస్త్రం పరిధాయ పాదప్రక్షాళన
 పూర్వకం శుద్ధాచమనం శ్రౌతాచమనం వా కృత్వా శుచాదేశే శుద్ధాసనే
 ఉపవిశ్య శుచిశ్చేదశక్తా వా మనసా శుచిర్బూత్వా తత్రైవోపవిశ్య ధ్యాయేత్.

శ్లో. కాశీక్షేత్రం శరీరం త్రిభువన జననీ వ్యాపినీ జ్ఞానగంగా
 భక్తిశ్శృంగిధ్వా గయేయం నిజగురు వరణ ధ్యానయోగః ప్రయాగః
 విశ్వేశోయం తురీయస్సకలజన మనస్సాక్షిరూపో మహాత్మా
 సర్వం యత్రచ్చరీరే నివసతి కిమహో విద్యతే తీర్థమన్యత్

ఇతి ధ్యాత్వా బ్రహ్మాదిభ్యో బ్రహ్మవిద్యా సంప్రదాయ కర్తుభ్యో వంశ
 ద్విభ్యో నమోగురుభ్యః ఇతి సర్వ గురు వందనం కృత్వా శ్రీగురుపాదుకాం
 జపేత్

శ్లో. ప్రాతశ్శిరసి శుక్లాబ్జే ద్వినేత్రం ద్విభుజం గురుం
 వరాభయకరం శాంతం స్మరేత్తన్నామ పూర్వకమ్
 వందే గురువద ద్భ్రంద్వ మవాఙ్మానన గోచరం
 రక్తశుక్లవభామిశ్ర మతర్క్యం త్రైపురం మహా.

ఓం హ్రీం వరమేశ్వరరూపాస్మదాచార్య చరణారవిందాభ్యాం నమః ఇతి యథా
 శక్తి గురుపాదుకాం జపిత్యా

శ్లో. ప్రాతః ప్రభృతి సాయాంతం సాయాది ప్రాతరంతకం
 యత్కరోమి గురో నాథ తదస్తు తవ పూజనమ్
 శ్లో. నదా మే సీతయా సార్థం పృథయే వన రాఘవ
 గచ్ఛతస్సివ్యతోవాపే స్మృతిస్స్యన్మే నదాత్వయి

ఇతి ప్రార్థన

పూర్వే ద్యురరుణోదయ మారభ్య అద్యతనదినారుణోదయ సర్వంతం
 మయి నముత్సన్నాం ప్రాణక్షుప్తాం షట్శతాదికైకవింశతిసాహస్రికాం నిఃశ్వా

సోచ్ఛాస్సనరూపామజపా గాయత్రీం మూలాధారాది బ్రహ్మరంధ్రాంత నస్తచక్ర
 నివాసిసిభ్యో దేవతాభ్యో వివేదయామి. అథ కతిచిత్ క్షణాన్ హంసః సోఽ
 హమితి శ్వాసోచ్ఛ్వాసేషు భావయేత్.

శ్లో. హకారేణ బహిర్యాతి సకారేణ విశేత్ పునః
 హంసేతి వరమంమంత్రం జీవో జవతి సర్వదా.

శ్లో. తతశ్చైకమనా భూత్వా చింతయేద్రఘనందనం
 శ్రీరామ రామరామేతి తాచకాఖ్యం మనుంజపన్.
 శ్రీపూర్వం జయమధ్యస్థం ద్వీజయంతం విచక్షణః.

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ ఇతి త్రయోదశాక్షరీ తారకం మంత్రం
 యథాశక్తి జపిత్వా

శ్లో. ప్రాతస్స్మరామి రఘునాథముఖారవిందం
 మందస్మితం మధురభాషి విశాలపాలం
 కర్ణావలంబి మణికుండల దీప్తిగండం
 కర్ణాంతదీర్ఘనయనం నయనాభిరామమ్.

ప్రాతర్నమామి రఘునాథకరారవిందం
 ధక్షిణేణాయ భయదం వరదం జనేభ్యః
 యద్రాజ సంనది విభజ్య మహేశచాపం
 సీతాకరగ్రహణ మంగళమాప సద్యః.

ప్రాతర్పజామి రఘునాథ వదారవిందం
 వద్మాంకుశాది శుభలేఖి శుభావహం మే
 యోగేంద్ర మానస మధున్రత నేవితాడ్భ్యం
 శాపావహం నపది గౌతమ ధర్మవత్సాభ్యః.

ప్రాతర్వదామి వచసా రఘునాథనామ
 వాగ్దోషహారి సకలం కలుషం నిహత్య
 యత్ప్రాప్నోతి స్వపతినా సహ భోక్తుకామూ

దాసోఽయమితి మాం మత్వా త్నమస్య రఘునందన.
 ప్రహ్లాదనారదవరాశరపుండరీకవ్యాసాంబరీషశుకశానకభిష్మదాల్బ్యాన్
 రుక్మాంగదార్జునవశిష్టవిభీషణాదీన్సుత్యానిమాస్వరమభాగవతాస్స్వరామి
 శక్రావకాశే వా బహుస్తోత్రపఠనేన -

శ్రీ రామ సుప్రభాతమ్

కౌసల్యాసుప్రజారామ పూర్వాసంధ్యా ప్రవర్తతే
 ఉత్తిష్ట సరశార్దూల కర్తవ్యందైవమాహ్నికం. (వాల్మీ. రామా.)
 విఘ్నేశ్వరస్సకలవిఘ్నవివాశదక్షో దక్షాత్మజా భగవతీ హి సరస్వతీ చ
 దృష్టాష్టభైరవగణానవదివ్యదుర్గా దేవ్యస్సరాస్తు నృపతే తవసుప్రభాతమ్.
 భానుశ్శశీకుజబుధౌ గురుశుక్రమందా రాహునకేతురదితిర్దితి రాదితేయాః
 శక్రాదయః కమలభూఃపురుషోత్తమేంద్రో రుద్రఃకరోతు సతతంతవసుప్రభాతమ్.
 పృథ్వీజలం జ్వలనమారుతపుష్కరాణి సప్తాద్రయోఽపి భువనానిచతుర్తశైవ
 శైలావనాని సరితఃపరితఃపవిత్రా గంగాదయోవిదధతాం తవసుప్రభాతమ్.
 దిక్పక్రమేతదఖిలం దిగిభాదిగీశా నాగాస్సుప్తర్ణభుజగానగవీరుధశ్చ
 పుణ్యానిదేవసదనానిబలానిదివ్యాన్యవ్యాహతం విదధతాం తవసుప్రభాతమ్.
 నేదాష్టదక్షిణహితాస్స్త్రితయఃపురాణంకావ్యం సదాగమపథోమునయోఽపిదివ్యాః
 వ్యాసాదయఃపఠమకారుణికాయుషీణాం గోత్రాణివై విదధతాంతవసుప్రభాతమ్.
 (అనంజ రామా. విలా. 4 పర్వ)

ఇతి ప్రబోధగాయనాదినాచ రామం స్తుత్యా తతో గృహం నిర్గత్య
 నద్యాదౌ విద్యమానే స్నానార్థం గచ్ఛేత్. అశక్రావసంభవే వా గృహే
 ఉష్ణోదకేన స్నాయాత్ తత్రాదౌ

ఓం రాం ఓం నమో భగవతే వనస్పతయే నర్మకామప్రదాయ మమ శత్రు
నాశనం కురుకురు హం ఫట్ స్వాహో ఇతి మంత్రేణ దంతధావనం కృత్వా
గండూషాదికం నిర్వర్త్య సంకల్ప పూర్వకం వైదికస్నానం కృత్వా తత
స్తాంత్రిక స్నానంకుర్యాత్. తద్యథా

ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య శ్రీరామచంద్ర ప్రీత్యర్థం మహానద్యాదికే
మంత్రస్నానం కరిష్యే- ఇతి సంకల్ప్య

శ్లో. అతి క్రూర మహాకాయ కల్పాంత దహనోపమ
భైరవాయ నమస్తుభ్యం అనుజ్ఞాం దాతుమర్హసి

ఇతి సంప్రార్థ్య కటిదఘ్నజలే పీత్వా మూలమంత్రేణ త్రిర్నిమజ్య పునః
మూలమంత్రేణాచమ్య ప్రాణానాయమ్య గురూపదేశమార్గేణ మూలమంత్ర
న్యాసాదికం విధాయ జలే చిందు త్రికోణ షట్కోణ భూపురత్రయం
విలిఖ్య షట్ కోణేషు షడక్షరీ మంత్రాక్షరాణి లిఖిత్వా వ్రథమభూపురే

శ్లో. రామచంద్ర మహాప్యాస రఘువీర సృషోత్తమ
భో దశాస్యాస్తకాస్మాకం యజ్ఞా దేహి శ్రియం చ నః.

ఇత్యనుష్ఠానం మంత్రం విలిఖ్య ద్వితీయ భూపురే అష్టదిక్కు ఇన్ద్రాయ
నమః ఇతీంద్రాద్యష్ట దిక్పాలక నామాని విలిఖ్య ధేనుముద్రాం వ్రదర్చ్య

శ్లో. బ్రహ్మాండోదర తీర్థాని కరైస్సుష్టాని తే రవే
తేన నత్యేన మే దేవ తీర్థం దేహి దివాకర.

గంగే చ యమునే చైవ గోదావరి నరస్యతి
నర్మదే సిందుకావేరి జలైస్మిన్ సన్నిధిం కురు.

ఇతి ప్రార్థ్య మూలేన తజ్జలమేకాదశవార మభిమంత్ర్య తత్ర స్నాత్వా దేవర్షి
పితృతర్పణం విధాయ పునస్స్నాత్వా మూలేన ఆచమ్య దిక్పూర్ణనం విధాయ
పునస్తీరం గత్వా భగవంతం శ్రీరామచంద్రం ధ్యాయన్ వత్త్రేణ శిరస్స

ర్వాంగాని సంమృజ్య శుభ్రవస్త్రం ధృత్వా వైదిక సంధ్యానందనం రామ సంధ్యానందనం చ సమాస తంత్రేణ కుర్యాత్. తద్యథా ఆచమ్య ప్రాణా నాయమ్య - మమోపాత్తదురితక్షయద్వారా శ్రీవరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం రామ సంధ్యానందనేన సహ ప్రాతస్సంధ్యాముపాసే - ఇతి సంకల్ప్య, గాయత్ర్యా ప్రాతరర్చ్యవదానం కృత్వా, అనంతరం-

దాశరథాయవిద్యుహే సీతావల్లభాయధీమహి తన్నోరామశ్రవచోదయాత్
 ఇతి రామ గాయత్ర్యా సూర్యాంతర్గత శ్రీరామాయ త్రిరర్చ్యం దత్వా
 సంధ్యాం తర్పయామీతి త్రివారం తర్పయిత్వా ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మే
 త్యాది గాయత్రీ జపానంతరం

ధ్యేయస్సదా సచిత్తమండలమధ్యవర్తి, నారాయణస్సరసిజాసన సన్నిభిష్టః
 కేయూరవాన్మృకరకుణ్డలవాన్కీరీటీ హోరీ హిరణ్మయవపుర్ణతశణ్ణచక్రః

ఇతి సూర్యమణ్డల వర్తినం శ్రీరామం ధ్యాత్వా యథా శక్తి రామగాయత్రీం
 జప్త్వా సూర్యోపస్థానాది చతుస్సాగర పర్యంతం ఇత్యభివాదనాంతం కృత్వా

ఉద్యన్నద్యమిత్రమః - ఆరోహ మ్ముత్తరాం దివం - హృద్రోగం మమ
 సూర్య - హరిమాణం చ నాశయ - శుకేషు మే హరిమాణం - రోపణకాసు
 దధ్మసి - అథోహోద్రవేషుమే - హరిమాణం ని దధ్మసి - ఉదగాదయమా
 దిత్వః - విశ్వేన సహసా సహ - ద్విషంతం మహ్యం రంధయన్ - మో అహం
 ద్విషతే రథమ్.

ఇతి ద్వాదశ వాక్యై స్సూర్యముపస్థాయ దిబ్బమస్కారం కృత్వా గురు
 దత్తనామపూర్వకం నమస్కారం విధాయ సంధ్యాం సమాప్య జపగృహం
 ప్రవిశ్య భూశుద్ధ్యాదికం కుర్యాత్ తద్యథా - కరేణ జలం గృహీత్వా -

ధన్వర్తరామై విద్యుహే నర్వ సిద్ధ్యై చ ధీమహి తన్నో దరా శ్రవచోదయాత్
 ఇతి మంత్రేణాభిమంత్ర్య జపస్థానం సంప్రోక్ష్య

విష్ణుశక్తి నముద్బూతే శంఖవర్ణాస్తు మేదిని

అనేక రత్న సంభూతే భూమి దేవి నమోఽస్తు తే

ఇతి భూమింప్రార్థ్య, కూర్మచక్రం విలిఖ్య

కూర్మాకారం లిఖేచ్ఛక్రం దళషట్కై నమన్వితం

తతో వృత్తం చాష్టదళం భూపురత్రితయం తతః

మధ్యే ప్రణవమూలిఖ్య ముఖే హ్రీంకారమేవ చ

పుచ్చేతు మాన్యధం బీజం తారం కోణ చతుష్టయే

వర్ణాష్టకం చాష్టదళే భూపురే దిక్పతీన్ లిఖేత్.

ఏవం కూర్మచక్రం విలిఖ్య హంసస్సోఽహమితి ప్రాణవతిష్ఠావనం కృత్వా
ఓం హ్రీం శ్రీం కూర్మాయ నమ ఇతి కూర్మాష్టాక్షరీ మంత్రేణాభిమంత్ర్య
యంత్రరాజాయ విద్య హే కూర్మచక్రాయ దీమహి తన్నో యంత్రః ప్రచోద
యాత్ ఇతి గాయత్ర్యా పుష్పాంజలిం దత్వా తత్ర చిత్రకంబళాదికం ఆననం
నిధాయ ఓం కమలాననాయ నమః, హ్రీం విమలాననాయ నమః, శ్రీం
కూర్మాననాయ నమః ఇత్యుచ్చార్య ఆననే కూర్మస్య ముఖే ఉపవిశ్య ఓం శ్రీం
రాం రామాయ నమః, ఓం క్షీం రామభద్రాయ నమః, ఓం హ్రీం రామచం
ద్రాయ నమః ఇతి నామత్రయేణ ఆచమ్య, మూలేన ప్రాణానాయమ్య దేశకాలౌ
సంకీర్త్య మమ రామ మంత్రాది సకల మంత్రానుష్ఠానాదికార సిద్ధిర్లభం పావపురు
షావచ్చిన్న కాయిక వాచిక మానసిక మలకోధన ద్వారా దివ్య శరీరావాస్తవ్యర్థం
ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం ఇతి త్రితారీ మంత్రేణాభిమంత్రిత శుద్ధోదకేన మార్జనా
దికం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం ఇతి త్రితారీ మంత్రేణ
త్రివారం మార్జయిత్వా హస్తేన జలం గృహీత్వా ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం ఇతి తార
త్రయేణ అభిమంత్ర్య పావపురుషావచ్చిన్న కాయిక వాచిక మానసిక మలకోధ
నార్థం కారణ దేహం పరికోధయామి జుహోమి స్వాహా ఇతి త్రివారం ఉదకం
సీత్వా ఆచమ్య శుద్ధోఽహమితి త్రివారముచ్చరన్ స్వస్థుదయ కమలస్థితమా
త్యానం రామోఽహ మితి విభావ్య శుద్ధశరీరో భూత్వా మాతృకాదిన్యానైర్వ

బ్రహ్మచరీ భూత్వా వూర్వోత్తరాంగమంత్రైస్సాకం స్వతంత్రేణ శ్రీరామార్చ
నాంగత్వేన వా శ్రీరామతారక మహామనుం సహస్రం త్రిశతం అష్టోత్తరశతం
వా జపేత్.

అథ మాతృకాన్యాసః

అస్య శ్రీమాతృకా సరస్వతీన్యాస మహామంత్రస్య బ్రహ్మో ఋషిః గాయత్రీ
చందః మాతృకా సరస్వతీ దేవతా హలో బీజాని స్వరాశ్చక్రయః దిండవః కీల
కాని మమ మాతృకాసరస్వతీ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహా
మంత్రానుష్ఠానాంగత్వేన జపే వినియోగః

ఓం రాం అం కం ఖం గం ఘం ఙం ఆం అంగు/హృద.

ఓం రాం ఇం చం ఛం జం ఝం ఞం ఈం త్ష/శిర

ఓం రాం ఉం టం ఠం డం ఢం ణం ఊం మధ్య/శిఖా

ఓం రాం ఏం తం ధం దం ధం నం ణం అనా/కవ

ఓం రాం ఓం పం ఫం బం భం మం ఙం కని/నేత్ర

ఓం రాం అం యం రం లం వం శం షం సం హం శం క్షం అః

కర/అస్త్రాయ

బూర్బువస్సువరోమితి దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

పంచాశద్గుర్లభేదైర్విహితవదన దోషాదయుక్కుక్తివక్తో

దేశాం భాస్వత్కవర్ణాకలిత శశికలామిందు కుందావదాతాం

ఆక్షుప్తకృంభచింతాలిఖిత వరకరాం త్రీక్షణాం పద్మహస్తాం

అచ్ఛాకల్పా మతుచ్ఛస్తనజమనభరాం భారతీం తాం నమామి

ఓం అం మాతృకాసరస్వత్యై వృథివ్యాత్మకం గంధంకల్పయామి నమః

ఇత్యాది గంధాది పంచమోజాం కృత్వా మాతృకాః న్యసేత్. యథా

అస్త్రాత్మకాన్యాసః

ఓం రాం అం నమః ఆం నమః . . . అః నమః

ఇతి కణ్ఠే విశుద్ధిచక్రే షోడశదల కమలే

ఓం రాం కం నమః ఖం నమః . . . తం నమః

ఇతి హృదయే అనాహితే ద్వాదశ దల కమలే

ఓం రాం డం నమః ఢం నమః . . . ఘం నమః

ఇతి నాభౌ మణివ్రూరే దశదల కమలే

ఓం రాం టం నమః భం నమః . . . లం నమః

ఇతి లిబ్జమూలే స్వాధిష్ఠానే షడ్దల కమలే

ఓం రాం వం నమః శం నమః షం నమః సం నమః

ఇతి గుదోపరి మూలాధారే చతుర్దల కమలే

ఓం రాం హం నమః క్షం నమః

ఇతి ధ్రువోర్మధ్యే ఆఙ్గాచక్రే ద్విదల కమలే

ఓం రాం అం నమః ఆం నమః . . . క్షం నమః (వజ్రాశద్వర్ణాః)

ఇతి మూర్త్యై నహస్సారకమలే

బహిర్యాత్మకాన్యాసః

ఓం రాం హ్రీం అం నమః శిరసి

ఓం రాం హ్రీం ఆం నమః వదన స్ఫుటే

ఓం రాం హ్రీం ఇం నమః దక్షిణ నేత్రే

ఓం రాం హ్రీం ఈం నమః వామ నేత్రే

ఓం రాం హ్రీం ఉం నమః దక్షిణ కర్ణే

ఓం రాం హ్రీం ఊం నమః వామ కర్ణే

ఓం రాం హ్రీం ఋం నమః దక్షిణ నాసాపుటే

ఓం రాం హ్రీం ౠం నమః వామనాసా పుటే

ఓం రాం హ్రీం ఌం నమః దక్షిణ కపోలే

ఓం రాం హ్రీం నమః వామ కపోలే
 ఓం రాం హ్రీం వీం నమః కుర్వోష్టే
 ఓం రాం హ్రీం ఐం నమః అధరోష్టే
 ఓం రాం హ్రీం ఓం నమః కుర్వ దంతపజ్కై
 ఓం రాం హ్రీం ఔం నమః అధో దంతపజ్కై
 ఓం రాం హ్రీం అం నమః మూర్ధ్ని
 ఓం రాం హ్రీం అః నమః ముఖే
 ఓం రాం హ్రీం కం నమః దక్షిణ బాహుమూలే
 ఓం రాం హ్రీం ఖం నమః తత్సంధౌ
 ఓం రాం హ్రీం గం నమః తస్మిణి బంధే
 ఓం రాం హ్రీం ఘం నమః తదంగుళి మూలే
 ఓం రాం హ్రీం ఙం నమః తదంగుళ్యగే
 ఓం రాం హ్రీం చం నమః వామబాహుమూలే
 ఓం రాం హ్రీం ఛం నమః తత్సంధౌ
 ఓం రాం హ్రీం జం నమః తస్మిణిబంధే
 ఓం రాం హ్రీం ఝం నమః తదంగుళిమూలే
 ఓం రాం హ్రీం ఞం నమః తదంగుళ్యగే
 ఓం రాం హ్రీం టం నమః దక్షిణమూలే
 ఓం రాం హ్రీం ఠం నమః తస్మానుని
 ఓం రాం హ్రీం డం నమః తస్మిణ్యాయాం
 ఓం రాం హ్రీం ఢం నమః తదంగుళిమూలే
 ఓం రాం హ్రీం ణం నమః తదంగుళ్యగే
 ఓం రాం హ్రీం తం నమః వామోరుమూలే
 ఓం రాం హ్రీం థం నమః తస్మానుని
 ఓం రాం హ్రీం దం నమః తస్మిణ్యాయాం
 ఓం రాం హ్రీం ధం నమః తదంగుళి మూలే
 ఓం రాం హ్రీం నం నమః తదంగుళ్యగే

ఒం రాం హ్రీం ఘం నమః దక్షిణ పార్శ్వే
 ఒం రాం హ్రీం ఘం నమః వామపార్శ్వే
 ఒం రాం హ్రీం బం నమః పృష్ఠే
 ఒం రాం హ్రీం భం నమః నాభౌ
 ఒం రాం హ్రీం మం నమః ఉదరే
 ఒం రాం హ్రీం యం నమః హృదయే
 ఒం రాం హ్రీం రం నమః దక్షిణ దోర్శ్చాలే
 ఒం రాం హ్రీం లం నమః కకుది
 ఒం రాం హ్రీం వం నమః వామ దోర్శ్చాలే
 ఒం రాం హ్రీం శం నమః హృదాది దక్షిణకరాస్తమ్
 ఒం రాం హ్రీం షం నమః హృదాది వామకరాస్తమ్ - తి, ఒం రాం హ్రీం సం
 నమః హృదాది దక్షిణపాదాస్తమ్
 ఒం రాం హ్రీం హం నమః హృదాది వామపాదాస్తాతమ్
 ఒం రాం హ్రీం లం నమః శిరః (వభృతి) పాదాస్తమ్

ఒం రాం హ్రీం క్షం నమః ఆపాదతలమస్తకం వ్యాపకం వ్యనేత్

అనంతరం ఒంఫల్ ఇత్యస్త్రమంత్రముచ్చార్య నారాచ ముద్రయా అష్ట
 దిగ్బంధనం కృత్వా శ్రీరామతారక మహామంత్రజపం కుర్యాత్

అథ శ్రీరామ తారక షడక్షరీ మహామంత్ర జపవిధిః

ఆచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - దేశకాలా నంకీర్త్య - శ్రీరామచంద్ర పరబ్ర
 హ్మణః ప్రసాదేన తత్త్వజ్ఞాన ప్రాప్తి పూర్వకం అఖండైకరసానంద కేవలాద్వైత
 మోక్ష సామ్రాజ్యలక్ష్మీ ఫలావాస్తయే శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహామంత్ర
 జపం కరిష్యే - ఇతి సంకల్ప్య

సహస్ర దశకర్ణికే సకలశీతలశ్శివభే

వరాభయకరాంబుజం విమల పుష్ప గంధాంబరమ్
 ప్రసన్న వదనేక్షణం సకల దేవతా రూపిణం
 స్మరేచ్ఛిరసి హంసగం తదభిధానపూర్వం గురుమ్

ఇతి మృగీముద్రయా సహస్రదళ కమలకర్ణికా మధ్యే శ్రీగురుం ధ్యాత్వా
 శ్రీరామతారకపూర్వాంగమంత్రాన్ మూలమంత్ర జపదశాంశం జపేత్
 గురుర్లణవతిశ్చైవ సూర్యనారాయణ స్తథా
 ఏతే శ్రీరామచంద్రస్య పూర్వమంత్రాదిదేవతాః

అన్య శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహామంత్ర పూర్వాంగ గురుమహామం
 త్రస్య బ్రహ్మీ ఋషిః, గాయత్రీ చందః, శ్రీభగవానాచార్యో దేవతా, ఓం
 బీజమ్, నమః శక్తిః, హ్రీమితి కీలకమ్, గురు దేవతా ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే గురుమహా
 మంత్రజపే వినియోగః, ప్రోమిత్యాదినా కరాంగన్యాసః భూర్భువస్సువరోమి
 తిదిగ్బంధః

ధ్యానమ్

అఖండ మణ్డలాకారం వ్యావ్రంయేన చరాచరమ్
 తత్పదం దర్శితం యేన తస్మై శ్రీగురవే నమః

లమిత్యాది పంచపూజాం కృత్వా ఓం గుం గురుభ్యోనమః ఇతి గురు
 మనుం జపేత్

అన్య శ్రీరామ తారక షడక్షరీ మహా మంత్ర పూర్వాంగ గణవతి మహా
 మంత్రస్య గణక ఋషిః, గాయత్రీ చందః, శ్రీగణవతిర్దేవతా, గం బీజమ్,
 గణవతయ ఇతి శక్తిః, నమ ఇతి కీలకమ్, శ్రీగణవతి ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే జపే
 వినియోగః, గామిత్యాదినా కరాంగన్యాసః, భూ ... దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

హస్తీంద్రాసన మిందుచూడమరుణాచ్ఛాయం త్రినేత్రం రసా

దాశిష్ట్యంప్రియయా నవోజకరయా స్వాంకన్లయా సంతతం
 బీజావూరగదాధనుస్త్రిశిఖయుక్తకాబ్జపాశోత్పల
 ప్రీహ్యగ్రగ న్వవిషాణ రత్నకలశాన్ హస్తైర్వహంతం భజే

ఇతి ధ్యాత్వా లమిత్యాదినా పంచపూజాం కృత్వా, గం గణపతయే
 నమః ఇతి గణపతి మనుం జపేత్

అన్య శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహామంత్ర పూర్వాంగ సారాష్టాక్షరీ మహా
 మంత్రాన్య భార్గవ ఋషిః, గాయత్రీ చందః, శ్రీ, సూర్యనారాయణో దేవతా,
 ఘృణిరితి బీజమ్, సూర్య ఇతిశక్తిః, ఆదిత్య ఇతి కీలకమ్, శ్రీసూర్యనారా
 యణ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః, ప్రామిత్యాదినా కరాంగన్యాసః భూ ..
 దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

ధ్యేయస్సదా సవిత్తమండల మధ్యవర్తీ
 నారాయణస్సరసిజానన సన్నివిష్టః
 కేయూరవా న్మకరకుండలవాన్కిరీటీ
 హారీ హిరణ్మయవపుర్ణతశంఖచక్రః

లమిత్యాదినా పంచపూజాం కృత్వా ఓం ఘృణిస్సూరియ ఆదిత్యోమ్
 ఇతి మనుం జపేత్

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేదనే
 రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాఃపతయే నమః

ఇతి మంత్రేణ స్వహృదయ కమల మధ్యే వరివారావరణ దేవతానమేతం
 సర్వాత్మానం భగవంతం శ్రీసీతానమేతం శ్రీరామచంద్రం తేజోరూపిణం
 ధ్యాత్వా

అస్య శ్రీరామ తాచక షడక్షరీ మహామంత్రస్య బ్రహ్మణ ఋషయే నమః
 శిరసి, గాయత్ర్యై చందనే నమః ముఖే, శ్రీరామచంద్రవరమాత్యనే దేవతాయై
 నమః హృదయే, రాం బీజాయ నమః దక్షిణే నై, రీం శక్తయే నమః వామ
 స్తనే, రూం కీలకాయ నమః తస్య ధ్యే శ్రీరామచంద్రవరమాత్యనః ప్రసాదసి
 ధ్యై జపే వినియోగః, కరశుద్ధిం కృత్వా

ప్రకోష్ఠాదిన్యాసః

రాం ప్రకోష్ఠాభ్యాం నమః	రైం కరతలభ్యాం నమః
రీం మణిబంధాభ్యాం నమః	రౌం కరస్పృహాభ్యాం నమః
రూం కూర్పరాభ్యాం నమః	రః కరాభ్యాం నమః

హృదయాదిన్యాసః

రాం అంగు - హృద నమః	రైం అనా - కవచాయ హం
రీం త్వు - శిరనే స్వాహా	రౌం కని - నేత్రత్రయాయ వౌషట్
రూం మధ్య - శిఖాయైవషట్	రః కరతల - అస్త్రాయ ఫట్

అథాక్షరన్యాసః

రాం నమః బ్రహ్మరంద్రే	యం నమః నాభౌ
రాం నమః భ్రూమధ్యే	సం నమః గుహ్యే
మాం నమః హృదయే	మం నమః పాదయో

అథ పదన్యాసః

రాం నమః శిరసి	నమోనమః పాదయో
రామాయ నమః నాభౌ	భూ ... దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

కాలాంభోధరకాంతికాంత మనిశం వీరాననాధ్యాసితం
 ముద్రాం జ్ఞానమయీం దధానమవరం హస్తాంబుజం జానుని

సీతాం పార్వ్యగతాం సరోరుహకరాం విద్యున్నిభాం రాఘవం

పశ్యంతం మకుటాంగదాది వివిధాకల్పోజ్జ్వలాంగం భజే.

లం పృథివ్యాత్మనే శ్రీరామచంద్రాయ గంధం కల్పయామి నమః
హం ఆకాశాత్మనే శ్రీరామచంద్రాయ పుష్పం కల్పయామి నమః
యం వాయ్వాత్మనే శ్రీరామచంద్రాయ ధూపం కల్పయామి నమః
రం వహ్నియాత్మనే శ్రీరామచంద్రాయ దీపం కల్పయామి నమః
వం అమృతాత్మనే శ్రీరామచంద్రాయ అమృతనైవేద్యంకల్పయామినమః
సం సర్వాత్మనే శ్రీరామచంద్రాయ సర్వోపచారాన్ కల్పయామి నమః

- 1. ద్రాం స్తంభన ముద్రాయై నమః 3. క్లేం మత్స్యముద్రాయై నమః
- 2. ద్రీం చతురశ్ర ముద్రాయై నమః 4. బ్లాం గోఖుర ముద్రాయై నమః
- 5. పం ధేనుముద్రాయై నమః

ఇతి వంచ ముద్రాః ప్రదర్శ్య ఒం శ్రీం రాం రామాయనమః ఇతి
మూలమంత్రం షట్ సహస్రం, త్రి సహస్రం, సహస్రం, షట్ శతం,
త్రిశతం, అష్టోత్తరశతం వా యథావకాశం జపిత్వా, జపసమాప్తిం కరిష్యే,
ఇతి సంకల్ప్య, ఉదకం స్పృష్ట్వా కర పృథ్వయ న్యాస ధ్యాన వంచపూజాం
చ కృత్వా వంచముద్రాః ప్రదర్శ్య

గుహ్యోతి గుహ్య గోప్తా త్వం గృహోణాస్మత్ కృతం జనమ్ |

సిద్ధిర్భవతు మే దేవ త్వత్ప్రసాదాద్రమూర్తమ. ||

ఇతి మంత్రేణ పుష్పాక్షతోదకం వినయపూర్వకం శ్రీరామచంద్రస్య
దివ్యశ్రీ దక్షిణకరారవిందే శ్రీసీతారామచంద్రార్పణమస్మితి సమర్పయేత్.
నిర్వాణముద్రాం ప్రదర్శ్య ఉత్తరాంగమంత్రాన్ జప దశాంశం జపేత్.

సీతా చ ఇక్ష్వాణశ్చైవ భరతశ్చైవ శత్రుహా |

వాతాత్మజశ్చగిరిజే ఉత్తరాంగాదిదేవతాః ||

అస్య శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహామంత్రోత్తరాంగ సీతా మహాలక్ష్మీ,

వరమేశ్వరీ మహామంత్రస్య ఈశ్వర (జనక) ఋషిః, గాయత్రీఛందః, శ్రీ సీ
తామహాల్క్మీ వరమేశ్వరీ వరూపిణీదేవతా, శ్రీ లంబీజమ్, సీతాయై శక్తిః,
స్వాహేతి కీలకమ్, శ్రీ సీతా మహాల్క్మీ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః,
'శ్రా' మిత్యాదినా కరాంగన్యాసః, భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

స్వర్ణాబా మంబుజకరాం రామాలోకనళత్పరాం ।

సీతాం భగవతీం ధ్యాయేద్రామవామాంక సంస్థితామ్ ॥

ఇతి ధ్యాత్వా, లమిత్యాదినా పంచపూజాం కృత్వా ఒం హ్రీం క్షీం
శ్రీం సీతాయై స్వాహా ఇతి మనుం జపేత్.

అన్య శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహామంత్రోత్తరాంగ శ్రీ లక్ష్మణ
మహామంత్రస్య అగస్త్యఋషిః గాయత్రీ ఛందః శ్రీ లక్ష్మణో దేవతా,
లంబీజమ్, నమశ్శక్తిః, లక్ష్మణాయేతి కీలకమ్, శ్రీ లక్ష్మణ దేవతా
ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః 'లా' మిత్యాదినా కరాంగన్యాసః,
భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

ద్విభుజం స్వర్ణరుచిరతనుం వద్భునిభేక్షణం ।

ధనుర్బాణధరం రామ నేహాసంనక్తనూపసం ॥

సర్వలక్షణ సంవన్నం ధ్యాయే ల్లక్ష్మణ మన్వహమ్. ।

ఇతిధ్యాత్వా, లమిత్యాదినా పంచపూజాం కృత్వా ఒం హ్రీం క్షీం లం
లక్ష్మణాయ నమః ఇతి మనుం జపేత్.

అన్య శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహామంత్రోత్తరాంగ శ్రీ భరత మహా

మంత్రస్య, అగస్త్య ఋషీ, గాయత్రీ ఛందః, శ్రీభరతో దేవతా, భం
 బీజమ్, నమశ్శక్తిః, భరతాయేతి కీలకమ్ మమ శ్రీభరత దేవతా ప్రసాదసి
 ద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః శామిత్యాదినా కరాంగన్యాసః, సూర్యువస్సువరోమితి
 దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

ద్విభుజం శ్యామలం శాంతం రామ నేవావరాయణం ।

భరతం కామదాతారం కైకేయీ తనయం భజే ॥

లమిత్యాదినా పంచపూజాం కృత్వా ఒం హ్రీం క్లీం భం భరతాయ నమః
 ఇతి మనుం జపేత్

అస్య శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహామంత్రోత్తరాంగ, శత్రుఘ్న మహా
 మంత్రస్య, అగస్త్య ఋషీ, గాయత్రీ ఛందః, శ్రీశత్రుఘ్నో దేవతా, శం
 బీజమ్, నమశ్శక్తిః, శత్రుఘ్నాయేతి కీలకమ్, మమ శ్రీశత్రుఘ్నదేవతా
 ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః శామిత్యాదినా కరాంగన్యాసః, సూర్యు..
 దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

ద్విభుజం స్వర్ణచుచిరం రామ నేవావరాయణం ।

నుమిత్రాతనయం దేవం శత్రుఘ్నం కలయే నదా ॥

లమిత్యాదినా పంచపూజాం కృత్వా ఒం హ్రీం క్లీం శం శత్రుఘ్నాయ
 నమః ఇతి మనుం జపేత్

అస్య శ్రీరామతారకషడక్షరీ మహామంత్రోత్తరాంగ శ్రీమదాంజనేయ
 మహామంత్రస్య శ్రీరామచంద్రో భగవాన్ ఋషీ, అనుష్టుప్ ఛందః, శ్రీమ
 దాంజనేయో దేవతా, సూరుతాత్మజ ఇతి బీజమ్, అంజనానూను రితి
 శక్తిః, వాయుపుత్రేతి కీలకమ్, మమ శ్రీమదాంజనేయ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే

ఓం అంజనేయాయ	అం/హృ
ఓం రుద్రమూర్తయే	త/శిర
ఓం వాయుపుత్రాయ	మ/శిఖా
ఓం రామదూతాయ	అనా/కం
ఓం అగ్నిగర్భాయ	కవి/వేత్ర
ఓం బ్రహ్మోస్త్ర నివారణాయ	కర/అస్త్రా
భూర్భువస్సువ రోమితి దిగ్బంధః		

ధ్యానమ్

ధ్యాయేద్బాల దివాకర ద్యుతినిభం దేవాలదర్శనమహం ।
 దేవేంద్రప్రముఖశ్రవశంస్వయంశసం దేదీప్యమానం రుచా ॥
 సుగ్రీవాది సమస్తవానరయుతం సువృక్షతత్త్వం ప్రేయం ।
 సంసక్తారుణలోచనం వవనజం పీతాంబరాలంకృతమ్ ॥

ఇతి ధ్యాత్వా లమిత్యాదినా పంచపూజాం కృత్వా.

ఓం నమో భగవతే వాయునస్థనాయ ఇతి మనుం జపేత్. అథ-
 దాశరథాయ విద్మహే సీతావల్లభాయ ధీమహి తన్నో రామః ప్రచోదయాత్ ఇతి
 రామగాయత్రీం యథాశక్తి జపిత్వా ఓం నమో భగవతే రఘునస్థనాయ ఝక్ష్మ
 విశదాయ మధురప్రసన్నవదనాయ అమిత తేజసే బలాయ రామాయ విష్ణవే
 నమః ఇతి మాలామంత్రం యథాశక్తి జపిత్వా సర్వం శ్రీ సీతా లక్ష్మణ
 భరత శత్రుఘ్న హనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్రార్పణమస్త్యితి గుహ్యోతి గుహ్య
 గోవే తి మంత్రోచ్ఛారణ పూర్వకం కృతం జపం భగవతశ్శ్రీరామచంద్రస్య
 ఝక్ష్మణపాస్త్రే సమర్పయేత్.

శ్రీరామ నవరాత్రోత్సవ కల్పః

అర్చా స్తబకః

ప్రధాన సక్కల్పః

నారాయణం వద్మభువం వశిష్టం శక్తిం చ తత్పుత్ర వరాశరంచ
వ్యాసంశుకం గౌడవదం మహోత్తం గోవిందయోగీంద్రమథాన్యశిష్యం

శ్రీశంకరాచార్యమథాన్యవద్మపాదం చ హస్తామలకం చ శిష్యం
తం తోటకం వార్తిక కారమన్యా నన్నద్గురూన్ నంతత మానతోఽస్మి

అస్మత్ వరమేష్టి గురుభ్యోనమః, అస్మత్ వరమ గురుభ్యోనమః.
అస్మత్ గురుభ్యోనమః. నర్వగురుభ్యోనమః. జగద్గురుభ్యోనమః. అయం
ముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు.

దేవీ వాచమజనయస్త దేవాః తాం విశ్వరూపాః పశవో వదన్తి ।
సానోమందేష మూర్తం దుహోస ధేనుర్వాగస్మామవనుష్టుతైతు ॥

తదేవ లగ్నం సుదినం తదేవ తారాబలంచంద్రబలం తదేవ ।
విద్యాబలందైవబలం తదేవ ఇక్ష్యేవతే తేంద్రఘ్రియుగం స్యరామి ॥

యత్ర యోగేశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో ధమర్తరః ।
తత్ర శ్రీద్వీజయో భూతిర్భ్రువా నీతిర్మతిర్మమ ॥

స్మృతే నకల కల్యాణభాజనం యత్రజాయతే ।
పురుషస్తమజనిత్యం వ్రజామి శరణం హరిం ॥

సర్వదా సర్వకార్యేషు నాస్తి తేషామమంగలం ।
యేషాం హృదిస్తోభగవాన్మంగళాయతనో హరిః ॥

లాభస్తేషాం జయస్తేషాం కుతస్తేషాం పరాభవః ।

యేషామిందివరశ్యామో పృథయస్థో జనార్దనః ॥

అవదామవహర్తారం దాతారం సర్వసంవదాం ।

లోకాధిరామం శ్రీరామం భూయోభూయో ననూమ్యహం ॥

సుముఖశ్చైకదంతశ్చ కపిలోగజకర్ణకః ।

లంబోదరశ్చవికల్తో విఘ్నరాజో గణాధివః ॥

ధూమకేతుర్గణాధ్యక్షః పాలచంద్రోగజాననః ।

వక్రతుండశూర్పకర్ణో హేరంబస్కందనూర్వజః ।

షోడశైతానినామాని యః ఫలేచ్ఛ్రిణుయాదపి ।

విద్యారంభే విహాహే చ ప్రవేశే నిర్గమేతథా ।

సంగ్రామే సర్వకార్యేషు విఘ్నస్తన్య న జాయతే ॥

శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం

ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే ।

యస్యద్విరదవక్త్రాద్భ్యాః పారిషద్భ్యాః వరశ్శతం ।

విఘ్నం నిఘ్నున్వి సతతం విష్వక్సేనం తమాశ్రయే ॥

అభీప్సితార్థసిద్ధ్యర్థం పూజితోయస్సురాసురైః ।

సర్వవిఘ్నహరస్తస్మై గణాధిపతయే నమః ॥

సర్వమంగలమాంగల్యే శివే సర్వార్థసాధికే ।

శరణ్యే త్ర్యంబకే దేవి నారాయణి నమోస్తుతే ॥

అక్షీనారాయణాభ్యాం నమః. ఉమామహేశ్వరాభ్యాంనమః. వాణీహిరణ్య

గర్వాభ్యాం నమః. శశిపురందరాభ్యాంనమః. సీతారామాభ్యాం నమః.

మాతా పితృభ్యో నమః. ఇష్టదేవతా కుల దేవతాభ్యో నమః. సర్వేభ్యో

బ్రాహ్మణేభ్యో మహాజనేభ్యో నమః.

అచమ్య ప్రాణానాయమ్య.

శుభ్రతిథౌ అస్మాకం

సహకులుంటానాం శ్రీమద్వైర్య విజయాభయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభి వృద్ధ్యర్థం
 సమస్త దురితోపశాంత్యర్థం శ్రీమహాఅక్షీప్రసాదేన చింతిత సకల సుమనోరథ
 సిద్ధ్యర్థం మహాఅక్షీప్రసాద సిద్ధి ద్వారా నవానాం గ్రహోశామనుకూలతా
 సిద్ధ్యర్థం మనోవాక్యాయ కర్మణిః జ్ఞానాజ్ఞానకృత సమస్తదోష పరిహారార్థం
 సకలపుణ్యప్రాప్త్యర్థం చ శ్రీరామమంత్రాది మహామంత్రానుష్ఠానఫల పురశ్చ
 ర్యాఫల సిద్ధ్యర్థం అష్టాదశ పురాణేతిహాస సవన శ్రవణ ఫల సిద్ధ్యర్థం
 పుత్రోపాత్రాద్యవిధిన్న సంతాన ప్రాప్త్యర్థం అధ్యాత్మికాది తాపహింస శాన్త్యర్థం
 శ్రీమద్రామాయణాష్టోత్తరశత సామ్రాజ్య వట్టాభిషేక ఫలసిద్ధ్యర్థం సకల పురు
 షార్థసిద్ధిద్వారా సమస్త దేవతాసహిత నవాయతన శ్రీ సీతారామ వరబ్రహ్మణః
 ప్రీత్యర్థం చ శ్రీరామజన్మోత్సవ, శ్రీసీతారామకల్యాణోత్సవ, వట్టాభిషేకో
 త్సవ, శ్రీమద్రామాయణ నవాహ్నికపారాయణ దశావరణార్చన సహిత శ్రీ
 సీతారామ దశంత (శారద) నవరాత్రోత్సవ మహాయజ్ఞాఖ్యం కర్మకరిష్య
 మాణః తదంగత్వేన తదాదౌ శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం శాన్త్యర్థం అభ్యుదయార్థం
 అయుష్యామ్యార్థ ఫల సిద్ధ్యర్థం చ వేదవిద్విర్భృగ్విష్ణుశైర్మహాజనైస్సహ స్వప్తి
 పుణ్యాహివాచనం మాతృకాపూజనం, నాందీసువర్ణాభ్యుదయకం అచార్యాది
 ఋత్విగ్వరణం, యాగమణ్ణవప్రవేశనం, అఖండ దీప ప్రతిష్ఠాపనం, వాస్తు
 సవగ్రహ మణ్ణపపూజనం, వీరపూజాపూర్వకం శ్రీరామ లింగ తోభద్రమణ్ణల
 దేవతాహోసనం, ప్రధానదేవతా ప్రతిష్ఠాపనంచ కరిష్యే. ఆదౌ నిర్విఘ్నవరిస
 మూర్త్యర్థం మహాగణపతి పూజాం తదంగ కలశారాధనం చ కరిష్యే. ఇతి
 సంకల్పః. పుణ్యాహివాచనం కుర్యాత్.

పచ్చాగవ్యప్రాశన విధిః

ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య ప్రకాషై2స్మిన్ శ్రీరామ
 నవరాత్రోత్సవాఖ్యే కర్మణి అధికార సంపాదనార్థం త్వగస్తాదిగత సకల
 పాపాపనోదనార్థం పచ్చా గవ్య ప్రాశన, పవన, పాపనాది కర్మ కరిష్యే.

తత్ర గోమయేన భూశుద్ధిం కృత్వా, రంగవల్లిం షట్కోణాకృతిం
 విలిఖ్య. మధ్యే ప్రణవం కోణేషు పూర్వాది క్రమేణ 'శ్రీరామాయ నమః'

ఇతి వర్ణాన్విలిఖేత్. తదుపరి కాంస్యపాత్రం నిక్షేప్య. తత్సవితురిత్యేకాంశం గోమూత్రం - గంధ ద్వారామితి నేత్రాంశం గోమయం - అప్యాయస్వేతి వేదాంశం గోక్షీరం - దధిక్రాష్ట - ఇతి పంచామాంశం గోదధి- శుక్రమసీతి తృతీయాంశం గోఘృతం - దేవ స్యత్యేతి కుశోదకం నిక్షేప్య. నవదర్పయుత కూర్చేన శ్రీరామషడక్షరీ - అష్టాక్షరీ - త్రయోదశాక్షరీ - శ్రీరామ గాయత్రీ స్వస్వతమేన మంత్రేణ సంకలనం కుర్యాత్. గరుడ ముద్రాం వ్రదర్శ్య. 'క్షీం ఓం నమో వీర గరుడాయ క్షీం నిర్విషం కురు కురు' ఇత్య ధిమంత్ర్య 'ల'మిత్యాదినా గంధ - పుష్ప - దూప - దీప - నైవేద్యరూప వంచోపచారైరభ్యర్శ్య -

యత్త్వగిష్ఠి గతం పాపం దేహీ తిష్ఠతి మానుకే. |

ప్రాశనాత్ వంచగద్యస్య దహత్యగ్నింవేంధనమ్ ||

ఇతి సకృన్యంత్రేణ త్రివారం ప్రాశయేత్.

ఋత్విగ్వరణమ్

అచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - . . . శుభతిథౌ వ్రక్రావైస్మిన్ శ్రీరామ నవరాత్రోత్సవాశ్చే కర్మణి అచార్యాది ఋత్విగ్వరణం, ఋత్వి క్షూజనచ్చ కరిష్యే.

వ్రక్రావైస్మిన్ శ్రీరామ నవరాత్రోత్సవ మహాయజ్ఞే అముక గోత్రః అముక శాఖాధ్యాయీ అముక శర్మా నవత్నీకోఽహం అముక గోత్రోత్సన్నం అముక వ్రవరాన్వితం అముక శాఖాధ్యాయినం అముక శర్మాణం బ్రాహ్మణం వశిష్ఠం అచార్యం త్వాం వృణే అచార్యస్తు యథా స్వర్గే శక్రాదీనాం బృహస్పతిః | తథా త్వం మమ యజ్ఞేస్మిన్నాచార్యో భవనువ్రత ||

వృతోఽస్మి కరిష్యామీతి బ్రాహ్మణః వ్రతినచనం బ్రూయాత్. ఏవమేవ యథా చతుర్ముఖో బ్రహ్మో నర్వలోక పితామహః |

తథా త్వం మమ యజ్ఞేస్మిన్ బ్రహ్మోభవ ద్వికోత్తమ ॥

ఇతి వాసుదేవం బ్రహ్మణం.

భగవన్సర్వధర్మజ్ఞ సర్వధర్మభృతాంవర ।

వితతేమమ యజ్ఞేఽస్మిన్నుపద్రష్టా భవ ద్విజ ॥

ఇత్యుపద్రష్టారం సదస్యజ్ఞా వృణుయాత్.

త్వన్నోగురుఃపితామాతా త్వంప్రభుస్త్వం వరాయణః ।

త్వత్ప్రసాదాచ్చ వివ్రజే సర్వం మే స్వాస్థ్యనోగతం ॥

అపద్విమోక్షణార్థాయ కురుయజ్ఞమతస్త్రితః ।

ఋత్విగ్నిస్సహితశ్చుదైస్సంయతైస్ససమాహితైః ।

అచార్యేణ చ సంయుక్తః కురు కర్మయథోదితం ॥

అథవా -

యథాచార్యో వశిష్టోఽభూద్విక్వాకూణాం కులే పురా ।

శ్రీరామనవరాత్రేఽస్మిన్నాచార్యో భవ నువ్రత ।

వాసుదేవో యథా బ్రహ్మే అయోధ్యాదివతేః పురా ।

శ్రీరామనవరాత్రేస్మిన్ బ్రహ్మోభవ ద్వికోత్తమ ।

యథా కుశీలవౌ పూర్వమయోధ్యాయామగాయతాం ।

తథా రామాయణం గాయన్ మాం తారయ ద్వికోత్తమ ।

ఇత్యేవం శ్రీరామ తారక ముత్త్రం జపార్థం హనుమన్ముత్త్రం జపార్థం వృత్వా

శ్రీమద్భాగవత పారాయణార్థం

శుకరూప ప్రబోధజ్ఞ సర్వశాస్త్రవిశారద ।

వితత్కథా ప్రకాశేన మమాజ్ఞానం వినాశయ ॥

ఇతి చ వృణుయాత్. ఏవమేవ వేదపారాయణ, శ్రీరామతాపీనీప్రభృత్యుపని

షత్పారాయణార్థం అధ్యాత్మరామాయణ దుర్గా సప్తశతీ శ్రీమద్భగవద్గీతాది

పారాయణార్థం రుద్రాభిషేక నవగ్రహముత్త్రంజప పూజనాదికముద్దిశ్య యథా

సంభవం ఋత్వికో వృణుయాత్.

సర్వే స్వకర్మకుశలాః సర్వేశ్రీరామ దూపిణః ।

స్వంస్వం కర్మ వినిర్వర్త్య కృతార్థం కురుతాదరాత్ ॥

ఇతి సంప్రార్థ్య, నమస్కృత్య, తాస్సర్వాన్ ఋత్వికో వస్త్రాలఙ్కారాదిది
ర్యథావిభవం మధుపర్కాది పూజయా వరిచరేత్ తతః శరీరధక్షణార్థం ఝై
బద్ధనం కుర్యాత్.

ఓం విశ్వేత్తా తే సవనేషు ప్రవాచ్యా యాచకర్ణమఘవన్నిన్ద్రుసున్ద్రతే
పారావతం యత్పురు సంభృతం వస్వపాపృణోశ్శరభాయ ఋషిబద్ధవే.
ఇతిఝైబద్ధనంకృత్వా. శ్రీరామఝై శ్రీరామహృదయ శ్రీరామకవచ శ్రీరా
మమాలా శ్రీరామవజ్జర న్యాసాదినా శరీరేన్ద్రియాదికం మన్ద్రమయం విద
ధ్యాత్. తతో యజమానః వవత్సీకః ఆచార్య ఋత్విగ్నాప్రొహృణైస్సహ
యాగమణ్డవమేత్య సత్యవకాశే వర్యగ్నికరణం కృత్వా -

అవసర్పంతు యే భూతా యేభూతా భూమిసంస్థితాః

యే భూతా విఘ్నకర్తార స్తేనశ్యంతు శివాణ్ణయా

అపక్రామంతు భూతాని పిశాచాస్సర్వతోదిశః

సర్వేషామవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమూరభే

ఇతి మవ్రేణిణ గౌరసర్లపాన్ వికీర్య ఝైఘ్నేమన్ద్రుంశ్చ వరిత్వా తతః వామ
పాదఘాతత్రయ తాశత్రయ కరాస్థోటన క్రూరదృష్ట్యవలోకనాదినా దివ్యాన్త
రిక్ష భౌమాది విఘ్నానుత్సార్య ఝక్షిణ పాదపూర్వకం దేహశిమస్సుశన్
పూజామణ్డవం ప్రవిశ్య ఉపవిశ్య, ఆచమ్య దేశకాలా సంకీర్త్య, ప్రవర్తమా
నేస్మి శ్రీమద్రామాయణ వహ్నిక పారాయణ దశావరణపూజాది సహిత
శ్రీరామనవరాత్రోత్సవ మహాయజ్ఞే ప్రధానదేవతాప్రభృతి సమస్త మణ్డవదే
వతా ప్రతిష్ఠాపనార్థం ఆదౌ అఖణ్డ దీపస్థాపనపూర్వకం మణ్డపారాధనం
కరిష్యే -

అఖిలదీపారాధనమ్

అచమ్య ప్రాణానాయమ్య శుభతిథా వ్రతాస్తేఽస్మిన్
 శ్రీరామ నవరాత్రోత్సవాఖ్యే కర్మణి - అఖండ ఆక్షిప్తప్రాప్త్యర్థం అఖండ
 దీప స్థాపన పూజనాదికం కరిష్యే- దేవస్య దక్షిణోత్తరయోః క్రమేణాజ్య
 తైల దీపద్వయం కల్పయేత్ యథా :- నవదర్శయంతేన కూర్మేన భూమి
 జననం కృత్వా గోమయేనానులిప్య - షట్ కోణం విలిఖ్య - మధ్యే
 షోడశ చంద్ర కళా న్యసేత్.

1. ఓం అం అమృతా కళాయై నమః
2. ఓం అం మానదా కళాయై నమః
3. ఓం థం తుష్టి కళాయై నమః
4. ఓం ఈం పుష్టి కళాయై నమః
5. ఓం ఉం ప్రీతి కళాయై నమః
6. ఓం ఊం రతి కళాయై నమః
7. ఓం ఋం లజ్జా కళాయై నమః
8. ఓం ౠం శ్రీ కళాయై నమః
9. ఓం న్వధా కళాయై నమః
10. ఓం రాత్రి కళాయై నమః
11. ఓం ఏం జ్యోత్స్నా కళాయై నమః
12. ఓం ఐం హంసవతి కళాయై నమః
13. ఓం ఓం ఛాయా కళాయై నమః
14. ఓం డం పూరణీ (ర్ణా) కళాయై నమః
15. ఓం అం వానూ కళాయై నమః
16. ఓం అః అనూ కళాయై నమః

ఇతి సంపూజ్య నూతన శరావద్వయం శోభయిత్వా యంత్రమధ్యే
 స్థాపయిత్వా శరావయోః ద్వాదశ సూర్యకళా న్యసేత్. యథా :

1. ఓం కం థం తపసీకళాయై నమః

2. ఓం ఖం బం తాపినీకళాయై నమః
3. ఓం గం ఘం సంధినీకళాయై నమః
4. ఓం ఘం ఘం బోధినీకళాయై నమః
5. ఓం జం సం కౌళినీ కళాయై నమః
6. ఓం చం ధం శోషణీకళాయై నమః
7. ఓం ఛం దం వరేణీకళాయై నమః
8. ఓం జం ధం అకర్షణీకళాయై నమః
9. ఓం ఝం తం నైష్ఠనీకళాయై నమః
10. ఓం జాం ణం నిష్ఠవిద్యాకళాయై నమః
11. ఓం టం ధం జ్యోత్సాకళాయై నమః
12. ఓం ఠం డం హిరణ్య కళాయై నమః

ఇతి సంపూజ్య దక్షిణోత్తరతః శరావద్యయే క్రమశో మృతం తైలం చ పూరయిత్వా

తైలే :- పితృ, పితామహ, ప్రపితామహః, - మాతృ, పితామహీ, ప్రపితామహ్యః, మాతామహ, మాతుః పితామహ, మాతుః ప్రపితామహః, నవతీకా ఇతి వర్గ త్రయం యథాయథం అనాహ్య పూజయేత్.

మృతే -

అగ్నిమీశే పురోహితమితి ఋగ్వేదం, ఇషేత్వేతి యజుర్వేదం, అగ్ని ఆయాహీతి సామవేదం శంన్నోదేవీరభిష్టయ ఇత్యధర్వవేదం చ అనాహ్య పూజయేత్. వర్తిం సంశోధ్య ఉభావపి దీపౌ ప్రాఃపృథౌ ప్రజ్వాల్య.

ఓం జ్యోతిష్కృతీం త్వాసాదయామి - జ్యోతిష్కృతం త్వాసాదయామి
 జ్యోతిర్విదం త్వాసాదయామి - బాస్పతీం త్వాసాదయామి
 జ్వలన్తీం త్వాసాదయామి - మల్బలాభవన్తీం త్వాసాదయామి
 దీప్యమానాం త్వాసాదయామి - రోచమానాం త్వాసాదయా
 మ్బజ్రసాం త్వాసాదయామి - బృహజ్యోతిషం త్వాసాదయామి
 బోధయన్తీం త్వాసాదయామి - జాగ్రతీం త్వాసాదయామి.

తతోఁగ్నికళాన్యసేత్. యథా :

ఓం రం అగ్నిమణ్ణలాయ దశకళాత్మనే నమః

1. ఓం యం ధూమ్రా కళాయై నమః
2. ఓం రం నీలరక్తా కళాయై నమః
3. ఓం లం కపిలా కళాయై నమః
4. ఓం వం విస్ఫులింగినీ కళాయై నమః
5. ఓం శం జ్వాలా కళాయై నమః
6. ఓం షం నిష్పత్తికా కళాయై నమః
7. ఓం వం హవ్యవాహినీ కళాయై నమః
8. ఓం హం కవ్యవాహినీ కళాయై నమః
9. ఓం శం రాధీ కళాయై నమః
10. ఓం క్షం సంహారిణీ కళాయై నమః

అఖణ్డజ్యోతి స్వరూప శ్రీ సీతారామ పరబ్రహ్మణేనమః ఇతి సంపూజ్య.

ఓం గృహో వైప్రతిష్ఠాసూక్తమ్ తత్ ప్రతిష్ఠితమయావాలా శంస్త
వ్యమ్ తస్మాద్వ్యధ్యపి దూరైవ పశూన్ అభతే గృహోనేవైనానాజిగమిషతి
గృహోహి పశూనాం ప్రతిష్ఠా ప్రతిష్ఠా ఉత్తమా ప్రతిష్ఠా సుప్రతిష్ఠితమస్తు,
సునుహూర్తమస్తు.

తతః ప్రధానదేవతాయాః వైర్ఙ్ముత్యాం వాస్తుమణ్ణలమ్, ఆగ్నేయే నవగ్ర
హమణ్ణలం, ఉత్తరదిగ్భాగే అష్టావక్యనుస్రంపూర్వక నక్షత్రదేవతాశ్చ ఆవాహ్య
వూజయేత్.

అథ మణ్ణపారాధనమ్

1. ఓం స్పస్తికాయనమః
2. ఓం ప్రవాళతోరణాయనమః
3. ఓం చతుర్వజ్రేభ్యోనమః
4. ఓం పతాకేభ్యోనమః

ఇతి మణ్డపం పుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య, తన్మధ్యే దేవతాస్థాపనం కుర్యాత్.

ప్రధానదేవతా పీఠస్థాపనమ్

తద్యథా - గోమయేనోపలిప్తామ్. మణ్డపాంతర్యామిం దర్శమయకూర్చ
 మూలేన ఖననం కృత్వా భూమిర్భూమీరత్యభిమన్త్యై మహీద్యారీతి స్పృష్ట్వై
 తదుపరి రథవల్ల్యాదినా షట్కోణం విలిఖ్య మధ్యే ప్రణవం షట్కోణేషు
 శ్రీరామాయనముః ఇతి షడక్షరాణి లిఖిత్వా తత్ర జాదుంబరం బృహత్
 భద్రపీఠం నిధాయ, తస్మిన్ అభివస్త్రాణీతి వస్త్రం ప్రసార్య తస్య దశాయాం
 వహ్నిర్దశకలాః ప్రాగాది ప్రాదక్షిణ్య క్రమేణ సంపూజయేత్ యథా -

ఓం మణ్డాకాయనమః ఓం వహ్నిమణ్డలాయ దశకలాత్మనే నమః

1. ఓం యం ధూమ్రాకళాయై నమః 6. ఓం షం నిష్పత్తికాకళానమః
2. ఓం సీలరక్తా కళాయై నమః 7. ఓం సం హవ్యవాహినీకళాయై నమః
3. ఓం లం కపిలా కళాయై నమః 8. ఓం హం కవ్యవాహినీకళాయై నమః
4. ఓం వం చిస్తులిన్లనీకళాయై నమః 9. ఓం శం రౌద్రీకళాయై నమః
5. ఓం శం జ్వాలాకళాయై నమః 10. ఓం క్షం సంహోరిణీకళాయై నమః

ఇత్యగ్నేర్దశకళాభిస్సంపూజ్య- ద్వాదశ సూర్యకళాభిః ప్రాగాది ప్రాదక్షి
 ణ్యేన పూజయేత్. తద్యథా -

1. ఓం కం భం తపిన్యై నమః 7. ఓం ఛం దం వరేన్యై నమః
2. ఓం ఖం టం తాపిన్యై నమః 8. ఓం జం ధం అకర్షన్యై నమః
3. ఓం గం ఫం సంధిన్యై నమః 9. ఓం ఝం తం వైష్ణవ్యై నమః
4. ఓం షం వం బోధిన్యై నమః 10. ఓం ఞం ణం చిష్ణువిద్యాయై నమః
5. ఓం ఙం వం కౌళిన్యై నమః 11. ఓం లం ఢం జ్యోత్స్నాయై నమః
6. ఓం చం ధం శోషన్యై నమః 12. ఓం ఠం డం హిరణ్యాయై నమః

ఇతి ద్వాదశసూర్యకళాభిస్సంపూజ్య షోడశ చంద్రకళాభిః వ్రగ్వత్ పూజ

యేత్ - తద్యథా -

1. ఓం అం అమృతాయై నమః	9. ఓం ... స్వధాయై నమః
2. ఓం ఆం మానదాయై నమః	10. ఓం రాత్ర్యై నమః
3. ఓం ఇం తుష్ట్యై నమః	11. ఓం ఏం జ్యోత్స్నాయై నమః
4. ఓం ఈం పుష్ట్యై నమః	12. ఓం ఐం హంసవత్స్యై నమః
5. ఓం ఉం ప్రీత్యై నమః	13. ఓం ఓం ఛాయాయై నమః
6. ఓం ఊం రత్యై నమః	14. ఓం ఔం పూ(ర్ణాయై)రత్యై నమః
7. ఓం ఋం లజ్జాయై నమః	15. ఓం అం వామాయై నమః
8. ఓం ౠం శ్రియై నమః	16. ఓం అః అమాయై నమః

ఇతి సంపూజ్య- తస్యోపరి ఓషధయస్సమితి వ్రష్ట పరిమిత తండులా
న్నిక్షేప్య,

ఓం ఓషధయస్సం వదన్తే సోమేన సహరాజ్ఞా
యస్మైకరోతి బ్రాహ్మణవ్రగ్ంరాజన్ పారయామసి.

తదుపరి శ్రీరామతోభద్రమణ్డలం విరచ్య తస్మణ్డల దేవతా ఆవాహ్య
పూజయేత్ -

శ్రీరామతో భద్రమణ్డలార్చనమ్

ఆచమ్య. ...శుభ తిథౌ ప్రకృతేఽస్మిన్ నవాయతన సమేత శ్రీసీ
తారామనవరాత్రోత్సవాఖ్యే కర్మణి శ్రీరామతో భద్రమణ్డల దేవతాస్థావనం
కరిష్యే -

1. సర్వతో భద్రమద్యే కర్ణికాయాం బ్రహ్మణే నమః బ్రహ్మణం
ఆవాహయామి - స్థావయామి - పూజయామి. ఏవం సర్వత్ర.
2. ఉత్తరే వాప్యం సోమాయ నమః
3. ఈశాన్యాం ఖడ్గేన్తై ఈశానాయ నమః
4. పూర్వే వాప్యం ఇన్ద్రాయ నమః

5. ఆగ్నేయాం ఖడ్జేన్తా అగ్నయే నమః
6. దక్షిణే వాప్యాం యమాయ నమః
7. నైర్ఋత్యాం ఖడ్జేన్తా నిర్ఋతయే నమః
8. పశ్చిమే వాప్యాం వరుణాయ నమః
9. వాయవ్యే ఖడ్జేన్తా వాయవే నమః
10. వాయుసోమమధ్యే భద్రేవికాదశరుద్రేభ్యో నమః (అప ఉపస్సుక్య)
11. సోమేశానమధ్యే భద్రే వికాదశరుద్రేభ్యో నమః (అప ఉపస్సుక్య)
12. ఈశానపూర్వమధ్యే భద్రే ద్వాదశాదిత్యేభ్యో నమః
13. ఇన్ద్రాగ్ని మధ్యే భద్రే అశ్విభ్యాం నమః
14. అగ్ని యమ మధ్యే భద్రే పితృభ్యో నమః
15. యమ నిర్ఋతి మధ్యే భద్రే యజ్ఞేభ్యో నమః
16. నిర్ఋతి వరుణమధ్యే భద్రే భూతేభ్యో నమః
17. వరుణ వాయుమధ్యే భద్రే గన్ధర్వాస్పరేభ్యో నమః
18. బ్రహ్మ సోమ మధ్యే భద్రే వాప్యాం స్మన్తాయ నమః
19. తదుత్తరే సప్తశ్రరాయ నమః
20. తదుత్తరే శూలాయ నమః
21. తదుత్తరే మహాకాలాయ నమః
22. బ్రహ్మేశాన మధ్యే వల్లిషు ఋక్షాదిభ్యో నమః
23. బ్రహ్మేష్ట్ర మధ్యే వాప్యాం దుర్గాయై నమః
24. తదుత్తరే విష్ణవే నమః
25. బ్రహ్మగ్ని మధ్యే వల్లిషు స్వధాయై నమః
26. బ్రహ్మ యమ మధ్యే వాప్యాం మృత్యవే నమః (అప ఉపస్సుక్య)
27. బ్రహ్మ వరుణ మధ్యే వాప్యాం గణపతయే నమః
28. బ్రహ్మ నిర్ఋతి మధ్యే వాప్యాం అద్యో నమః
29. బ్రహ్మ వాయు మధ్యే వల్లిషు మరుద్భ్యో నమః
30. బ్రహ్మణః పాదమూలే కర్ణికాధః పృథివ్యై నమః
31. తత్పశ్చిమే గన్గాది సర్వసదిభ్యో నమః

32. తత్పశ్చిమే సప్తసాగరేభ్యో నమః
33. కర్ణికోపరి మేరవే నమః
34. పీతవరిధా సోమ సమీపే గదా నమః
35. పీతవరిధా ఈశాన సమీపే శూలాయ నమః
36. పీతవరిధా ఇంద్రో సమీపే పత్రాయ నమః
37. పీతవరిధా అగ్ని సమీపే శక్తయే నమః
38. పీతవరిధా యమ సమీపే దణ్డాయ నమః
39. పీతవరిధా నిరోఋతి సమీపే ఖడ్గాయ నమః
40. పీతవరిధా వరుణ సమీపే పాశాయ నమః
41. పీతవరిధా వాయు సమీపే అఙ్కుశాయ నమః
42. పునః సోమస్వోత్తరే గదా సమీపే గౌతమాయ నమః
43. ఈశాన్యాం భరద్వాజాయ నమః
44. పూర్వే విశ్వామిత్రాయ నమః
45. ఆగ్నేయ్యాణ కశ్యపాయ నమః
46. దక్షిణే జమదగ్నయే నమః
47. నైరోఋత్యాం వశిష్ఠాయ నమః
48. పశ్చిమే అత్రయే నమః
49. వాయవ్యం అరున్ధత్యై నమః
50. పూర్వే ఇంద్రై నమః
51. ఆగ్నేయ్యాం కౌమార్త్యై నమః
52. దక్షిణే బ్రాహ్మ్యై నమః
53. నైరోఋత్యాం వారాహ్యై నమః
54. పశ్చిమే చాముణ్డాయై నమః
55. వాయవ్యే వైష్ణవ్యై నమః
56. ఉత్తరే సూహేశ్వర్యై నమః
57. ఈశాన్యాం చైనాయక్త్యై నమః
58. అష్టదశ మధ్యే సూర్యాయ నమః

59. బ్రహ్మ పూర్వే సోమాయ నమః
60. అగ్నేయ్యాం భౌమాయ నమః
61. దక్షిణే బుధాయ నమః
62. నైర్ఋత్యాం బృహస్పతయే నమః
63. వశ్చిమే శుక్రాయ నమః
64. వాయవ్యాం శనైశ్చరాయ నమః
65. ఉత్తరే రాహవే నమః
66. ఈశాన్యాం కేతవే నమః

వీతా దేవతాః సర్వతోభద్రే ప్రతిష్ఠాప్య తతః రామతోభద్రమణ్డలే

67. పరిభూతపక్షౌ నుషేణాయ నమః
68. సర్వ లిక్షేషు రుద్రాయ నమః (అవ ఉపస్సుశ్య)
69. సర్వ వాపీషు నలాయ నమః
70. సర్వ భద్రేషు సుగ్రీవాయ నమః
71. సర్వ తిర్యగ్భద్రేషు గగవాయ నమః
72. సర్వ పీతశృణ్ణలాసు అజ్గదాయ నమః
73. సర్వ కృష్ణ శృణ్ణలాసు విభీషణాయ నమః
74. సర్వ వల్లీషు జామ్బవతే నమః
75. సర్వ ఖణ్డేషు మైన్దాయ నమః
76. సర్వ పరిథిషు ద్వివిదాయ నమః
77. సర్వ ముద్రాసు సీతారామాభ్యాం నమః
78. సర్వ ముద్రాణాం వశ్చిమే పీతపరిధౌ లక్ష్మణాయ నమః
79. సర్వ ముద్రాణాం ఉత్తరే భరతాయ నమః
80. సర్వ ముద్రాణాం దక్షిణే శత్రుఘ్నాయ నమః
81. సర్వ ముద్రాణాం పురతః హనుమతే నమః
82. బహిః శ్వేతపరిధౌ భాగీరథ్యే నమః
83. బహిః రక్తధౌ సరస్వత్యే నమః
84. బహిః కృష్ణపరిధౌ యమునాయై నమః

వివమానాహ్య - ప్రాణప్రతిష్ఠాం షోడశోపచార పూజాఞ్చ కుర్యాత్.

తస్యోపరి సువర్ణ రత్నఖచిత దివ్యసింహాసనం ఔరుంబర భద్రపీఠం వా నిధాయ తస్మిన్ వస్త్రాంతరితే సవధాన్యాని నిక్షిప్య - తదుపరి అష్టదశ వద్మం విలిఖ్య తద్దళేషు పూర్వాది క్రమేణ విమలద్యష్టక మావాహ్య పూజయేత్. తద్యథా-

1. ఓం విమలాయై నమః	5. ఓం యోగాయై నమః
2. ఓం ఉత్కర్షణ్యై నమః	6. ఓం ప్రహ్వై నమః
3. ఓం జ్ఞానాయై నమః	7. ఓం సత్యాయై నమః
4. ఓం క్రియాయై నమః	8. ఓం ఈశానాయై నమః

మధ్యే ఓం అనుగ్రహాయై నమః గతి పుష్పాక్షతైస్సంపూజ్య తదుపరి నూతనం సీతవస్త్రం ప్రసార్య తదుపరి ఆకలశేష్యతి సుధూపితాన్ స్వల జ్ఞాతాన్ కలశస్థాపన విధినా మధ్యే ప్రాగాద్యష్టదిక్షు చ నవతామ్రకలశాన్ ప్రతిష్ఠాప్య - తదుపరి పూర్ణపాత్రాణి నిధాయ మధ్యే శ్రీ సీతారామయ స్త్రమ్ విలిఖేత్ -

(శ్లో. ఆదా లిఖేద్యంత్రరాజం రఘునన్దనవిగ్రహం
సావర్ణేరాజతే తామ్రే సీతేభూర్దేఽభవాభువి
వినా యన్త్రేణ చేత్పూజా దేవతా నప్రసీదతి
శ్రీరామః పూజితోయన్త్రే సీతయాసహ యన్త్రితః
యదిష్టం తత్కరోత్యేవ నాత్రకార్యావిచారణా

మధ్యేభిస్సుః తతస్సల్కేణం తతోష్టదళవద్మం తతోవృత్తం పునరష్టదళం తతో ద్వాదశదళం తతో వృత్తం తష్టోడశదళం తతో వృత్తం తతోద్వాత్రింశదళకం తతో వృత్తం తతో భూపురత్రయం ఇతియన్త్రినన్నివేశః)

'ద్రువన్త' ఇతి మన్తేరిణ సంస్థాప్య - తదుపరి సువర్ణ రజత తామ్రాదినా నిర్మితాం శ్రీసీతారామప్రతిమాం షట్చక్ర - సీతారామసాలగ్రామం వా

ప్రతిష్ఠాప్య పూర్వకశోపరి హనుమాంతం - పశ్చిమే అక్షుణం- దక్షిణే
 భరతం- ఉత్తరే శత్రుఘ్నం- వాయవ్యకోణే సుగ్రీవం ఈశానకోణే విభీషణం
 అగ్నేయకోణే అజ్ఞదం నైర్ఋతికోణే జాంబవంతం -తత్తత్ ప్రతిమాసు అక్ష
 తవుండేషు వా ప్రతిమాశ్చేత్ ప్రతిమాశోధనాది విధినా సంస్కృత్య ప్రతిమాః
 'గృహం వై ప్రతిష్ఠా' 'ధృవస్తేరాజా' ఇతి మంత్రాగ్రాంత్యం ప్రతిష్ఠాప్య ప్రాణప్రతిష్ఠాం
 కుర్యాత్ (పాలగ్రామ శిలా చక్రేష్యేషవిధిర్నబృశ్యతే). దేవస్య ప్రాగ్భాగే
 రామాయణకోశం సంస్థాప్య పూజయేత్ తతో దశావరణ పూజామారభేత్-

అథ దశావరణ పూజా

అచమ్య ప్రాణానాయమ్య- దేశకాలౌ సంకీర్త్య సమస్త దేవతాసహిత
 శ్రీసీతాలక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్న హనుమత్ సుగ్రీవ అంగద విభీషణ జాంబ
 వత్పరివార నమేత నవాయతన శ్రీసీతారామ పరబ్రహ్మపరమాత్మానముద్దిశ్య
 శ్రీసీతారామ పరబ్రహ్మపరమాత్మనః ప్రీత్యర్థం- శ్రీమద్రామాయణ నవాహ్ని
 కపారాయణ దశావరణార్చన సహిత శ్రీసీతారామ నవరాత్రోత్సవ మహాయజ్ఞే
 ప్రథమ దివసే సంభవద్విర్భ్రవ్యై సంభవద్విరువచారై స్సంభవతా నియమేన
 ధ్యానావాహనాది దశావరణార్చనం కరిష్యే -

శ్లో. కౌసల్యా సుప్రజారామ పూర్వ్యా సంధ్యా ప్రవర్తతే|

ఉత్తిష్ఠ నరశార్దూల కర్తవ్యం దైవమాహ్నికమ్||

రామాయరామభద్రాయరామచంద్రాయ వేధసే|

రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాఃపతయే నమః||

అదౌ ధ్యానం ప్రకుర్వీత మనశ్శుద్ధికరం పరం||

ధ్యాయేత్ కల్పతరోర్మాలే రత్నసింహాసనం శుభమ్||

తన్మధ్యేష్టదళం వద్మం నానారత్నప్రవేష్టితం|

తత్ర శ్రీరామచంద్రాఖ్యమ్ ధ్యాయేత్తేజః పరాత్పరమ్||

ప్రకృత్యా సీతయా శ్యామం స్థితుత్పత్త్యప్యయావహం|

దేవాసుర మునీంద్రశ్చ యోగిబృందైశ్చ సేవితమ్॥

చతుర్బుజం శఙ్ఖచక్రగదాఙ్కుజ ధారిణం

కిరీటహారకేయూరరత్నకుండలమణ్డితమ్॥

దేవతాగురుమన్త్రాణాం భావయేదైక్యమాత్మనా

ఏవం ధ్యాత్వా నమస్కృత్య మనస్వేవ రఘూత్తమం

తదనుజ్ఞాం తదాలబ్ధ్వా బాహ్యపూజాం సమారభే॥

సమస్త దేవతా సహిత నవాయతన సమేత శ్రీసీతారామచంద్రస్వా
మిన్ బాహ్యపూజనాయానుజ్ఞాం దేహి

శ్లో. యో దేవఃపూజకశ్చాథ పూజాద్రవ్యాణి తత్తలం ।

ప్రాణబుద్ధ్యాదికం సర్వం తస్మైరామాత్మనే నమః ॥

అనేన మనునా నత్వా ద్వారదేవాన్ ప్రపూజయేత్

ఓం నమో రామచంద్రాయ.

అథ ద్వారపూజా

- 1. ఓం గం గణపతయే నమః
- 2. ఓం శివాయ నమః
- 3. ఓం ఐంఘ్రీంశ్రీం వరశక్తయే నమః
- 4. ఓం దీం దీవకళానాథాయనమః
- 5. ఓం క్షం క్షేత్రపాలకాయనమః

ఇతి ద్వారపాలాన్ పుష్పాక్షతైః అభ్యర్చ్య

ప్రాద్వారే - ద్వారశ్రియై నమః - ఇతి ఊర్ధ్వం దేహిశ్యై నమః - ఇతి

తదధః - ద్వారస్యదక్షిణ వామశాఖయోః

- 1. ఓం ధాత్రే నమః
- 2. ఓం విధాత్రే నమః
- 3. ఓం గఙ్గాయై నమః
- 4. యమునాయై నమః
- 5. ఓం శఙ్ఖనిధయే నమః
- 6. ఓం వద్మనిధయే నమః
- 7. ఓం శఙ్ఖాయ నమః
- 8. ఓం చక్రాయ నమః
- 9. ఓం హనుమతి నమః

దక్షిణద్వారే - ద్వారశ్రియై నమః - ఇతి ఊర్ధ్వం - దేహిశ్యై నమః-

ఇతి తదధః - ద్వారస్య దక్షిణవామశాఖయోః

1. ఓం భద్రాయ నమః	6. ఓం మకరాయ నమః
2. ఓం సుభద్రాయ నమః	7. శార్దూయ నమః
3. ఓం గోదావర్యై నమః	8. ఓం శరేభ్యో నమః
4. ఓం కృష్ణాయై నమః	9. ఓం గరుడాయ నమః (మధ్యే)
5. ఓం మహావద్యువిధయే నమః	

ప్రత్యక్ష్యరే - ద్వారశ్రియై నమః - ఊర్ధ్వం - దేహశ్చ్యై నమః తదధః
ద్వారస్య దక్షిణవామశాఖయోః

1. ఓం చణ్డాయ నమః	6. ఓం ముకుందాయ నమః
2. ఓం ప్రచణ్డాయ నమః	7. ఓం గదాయై నమః
3. ఓం రేవాయై నమః	8. ఓం ఖడ్గాయ నమః
4. ఓం తాపిన్యై నమః	9. ఓం అజ్గదాయ నమః (మధ్యే)
5. ఓం కచ్చపాయ నమః	

ఉత్తరద్వారే - ద్వారశ్రియై నమః - ఊర్ధ్వం. దేహశ్చ్యై నమః- తదధః
ద్వారస్య దక్షిణవామశాఖయోః

1. ఓం బలాయ నమః	6. ఓం నీలాయ నమః
2. ఓం ప్రబలాయ నమః	7. ఓం శ్రీవత్సాయ నమః
3. ఓం వాణ్యై నమః	8. ఓం వనమాలాయై నమః
4. ఓం వేద్యై నమః	9. ఓం విభీషణాయ నమః (మధ్యే)
5. ఓం కుందాయ నమః	

గృహోపరి - గృహేశాయనమః - గృహోయ నమః, కులదేవ్యై నమః,
నశర శార్దూయ (నమః), ఫల్, వినాయకాయ ఫల్, వామపాద పార్శ్విణ్ణ
మాత్రత్రయం - తాశత్రయం - కరాస్తోటనం - క్రూరదృష్ట్యవలోకనాదినా

శ్లో. అవనర్చంతు యే భూతా యేభూతాభూమినస్థితాః ।

యే భూతా విఘ్నకర్తారస్తే నశ్యన్తు శివాజ్జయా ॥

అపక్రామంతు భూతాని పిశాచాస్సర్వతో దిశః ।

నర్వేషామవిరోధేన దేవవ్రాజాం సమారభే ॥

ఇతి భూతానుత్సార్వ -

హే ఘంటే నుస్వరే పీఠే ఘంటాధ్వని విభూషితే ।

వాదయన్తి పరానన్దే ఘంటాదేవం ప్రవ్రాజయేత్ ॥

అగమార్థస్తు దేవానాం, గమనార్థస్తు ధక్షసాం ।

కుర్యాద్దంబారవం తత్ర, దేవతాహ్వాన లాంఛనమ్ ॥

ఇతి ఘంటానాదం కృత్వా

ఓం శేషాయనమః, ఓం విద్యాయైనమః, ఓంపీఠాయనమః ఇతి ద్వార

దేవతాభ్యః పుష్పాక్షతాన్ సమర్చ్య

అచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - పృథివ్యాః మేరు పృష్ఠ ఋషిః, సుతలం

ఛందః, కూర్మో దేవతా, అసనే వినియోగః

శ్లో. పృథ్వి త్వయా ధృతా లోకా దేవి త్వం విష్ణునా ధృతా ।

త్వం చ ధారయ మాం దేవి పవిత్రం కురు చాసనమ్ ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం అనంతాసనాయ నమః ఓంకూర్మాయనమః

హ్రీం ఆధారశక్తయే నమః, క్షౌఠ్రం దుష్టవిద్రావణ నృసింహాయ నమః ఇత్యా

సనస్తానే పుష్పాంజలిం దత్వా కూర్మయంత్రం విలిఖేత్. తత్పృథ్వికారోయథా-

శ్లో. కూర్మాకారం లిఖేచ్చక్రం దళషట్కనమన్వితం ।

తతోవృత్తంచాష్టదళం భూపురత్రితయం తతః ॥

మధ్యే వ్రణవమాలిఖ్య ముఖే హ్రీంకారమేవ చ ।

పుచ్చే తు మాన్మథం బీజం తారం కోణచతుష్టయే ।
 వరాష్టకంచాష్టదశే భూపురే దిక్పతీన్ లిఖేత్ ॥

ఏవం కూర్మచక్రం విలిఖ్య హంససోఽబామితి ప్రాణవ్రతిష్ఠాం కృత్వా, ఓం
 హ్రీం శ్రీం కూర్మాయ నమః ఇతి కూర్మాష్టాక్షరీ మంత్రేణాభిమంత్ర్య
 యంత్రరాజాయవిద్యుహే కూర్మచక్రాయ దీమహి, తన్నో యంత్రః ప్రచోద
 యాత్ ఇతి యంత్రగాయత్ర్యా పుష్పాంజలిం దత్వా తత్ర కుశ కృష్ణాజిన
 చిత్రకంబళ కౌశేయ వస్త్రాదిక ముపర్యుపరి నిధాయ ఆసనం పరికల్ప్య,
 ఓం కమలాసనాయనమః, హ్రీం విమలాసనాయనమః, శ్రీం కూర్మాసనాయ
 నమః, ఇత్యుచ్చార్య ఆసనేకూర్మస్యముఖే ఉపవిశ్య - ఓం రః అస్త్రాయఫల్
 ఇతినారాచ ముద్రయా మూలమంత్రేణ అష్టదిగ్బంధనం కుర్యాత్. యథా

- ఓం రః అస్త్రాయఫల్ రాం రామాయ నమః ప్రాగ్దిశం బధ్నామి,
- ఓం రః అస్త్రాయఫల్ రాం రామాయ నమః నిర్ఋతిదిశం బధ్నామి,
- ఓం రః అస్త్రాయఫల్ రాం రామాయ నమః పశ్చిమదిశం బధ్నామి,
- ఓం రః అస్త్రాయఫల్ రాం రామాయ నమః ఆగ్నేయదిశం బధ్నామి,
- ఓం రః అస్త్రాయఫల్ రాం రామాయ నమః దక్షిణదిశం బధ్నామి,
- ఓం రః అస్త్రాయఫల్ రాం రామాయ నమః వాయవ్యదిశం బధ్నామి,
- ఓం రః అస్త్రాయఫల్ రాం రామాయ నమః ఉద్యదిశం బధ్నామి,
- ఓం రః అస్త్రాయఫల్ రాం రామాయ నమః ఈశాన్యదిశం బధ్నామి.

పూజాద్రవ్యాణి సంపాద్య జలైస్సంప్రోక్ష్య గురుపరంపరాం నమేత్

శ్లో. గురుర్భ్రహ్మ గురు తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥

వారాయణ సమారంభాం శంకరాచార్య మధ్యమాం ।

అన్మదాచార్య వర్యంతాం వందేగురు పరంపరామ్. ॥

వారాయణం ... సంతతమానతో ఽస్మి ॥

అన్మద్గురుభ్యో నమః, పరమగురుభ్యో నమః పరమేష్ఠిగురుభ్యో నమః

ఓం గం గణపతయే నమః ప్రణవస్య వరబ్రహ్మ ఋషిః, దైవీగాయత్రీ

చందః, పరమాత్మా దేవతా, ప్రాణాయామే వినియోగః, ఓం భూః
 .. స్సువరోం శుభాభ్యుదయార్థం చ శుభతిథౌ నవాయతన సమేత
 శ్రీసీతారామ పరబ్రహ్మార్చనాంగత్యేన పాత్రాసాదనం కరిష్యే.

అథ పాత్రాసాదనమ్

అదౌభూమౌ చతురశ్రమణ్డలం కృత్వాసంపూజ్య కలశం సంస్థాప్య,
 ఓం వం పరుణాయ నమః ఇతి మన్తేర్షిణ దశవారమభిమంత్ర్య ప్రణవముచ్చ
 రన్ దేను శంఖ గరుడముద్రాఃప్రదర్శ్య క్రోం ఇత్యంకుశ బీజేన తీర్థాన్యాకృప్య

శ్లో. బ్రహ్మాంజోదర తీర్థాని కరైస్సుష్టానితే రవే ।
 తేన సత్యేన మే దేవ! తీర్థం దేహి దివాకర. ॥
 యస్య కేశేషుజీమూతా నద్యస్సర్వాంగ సంధిషు ।
 కుక్టౌ నముద్రాశ్చత్వార స్తస్మై తోయాత్మానే నమః ॥
 శ్లో. కలశస్య ముఖే విష్ణుః నన్నిధిం కురు ॥

ఓం ఇమం మే గజ్జే... .. మదో మయా ॥

శ్లో. సర్వానందకరీ మశేషదురితధ్వంసాం శశాంకప్రభాం ।
 త్ర్యక్షీం చోర్ద్వకరద్వయేన దధతీం పాశం సృణీం చ క్రమాత్ ।
 దోర్బ్యాం చాన్మృతపూర్ణకుంభమమలం ముక్తాక్షమాలామధో ॥
 గంగాసింధు సరిద్వరాదిరచితశ్రీతీర్థశక్తిం భజే ॥

ఇతి ధ్యాత్వా షోడశోపచారై స్సంపూజ్య.

ఓం ఆపోహ ఇదగ్ం... .. భూర్భువస్సువరాప ఓం ॥

ఇత్యభిమంత్ర్య.

తతశ్శంఖం పూజయేత్ - తద్యథా - కలశోదకేన వర్తనీకలశస్య
 దక్షిణభాగే చతురశ్రమండలం కృత్వా శంఖమండలాయ నమః ఇతి పుష్పా
 క్షతైరభ్యర్చ్య, అదౌ

అగ్నిమండలాయ దశకళాత్మనే శ్రీరామాయ అర్చ్యపాత్రాధారాయ నమః
 ఇతి శంఖస్య ఆధారం వ్రక్షాశ్య మండలే ప్రతిష్ఠాప్య తత్ర-

1. ఓం యం ధూమ్రాయై నమః	6. ఓం షం నిష్పత్తికాయై నమః
2. ఓం రం నీలరక్తాయై నమః	7. ఓం సం హవ్యవాహిన్యై నమః
3. ఓం లం కపిలాయై నమః	8. ఓం హం కవ్యవాహిన్యై నమః
4. ఓం వం విష్ణులింగిన్యై నమః	9. ఓం ళం రాద్ర్యై నమః
5. ఓం శం జ్వాలాయై నమః	10. ఓం క్షం సంహారీణ్యై నమః

ఇతి సంపూజ్య తతశ్శంఖం మూలమంత్రేణసంశోధ్య - ('ఓం శ్రీం
 రాం రామాయ నమః' ఇతి) శంఖమాధారే నిధాయ తత్ర ద్వాదశసూర్య
 కళాః న్యసేత్ యథా -

ఓం సూర్యమండలాయద్వాదశకళాత్మనే శ్రీరామచంద్రాయార్ఘ్యపా
 త్రాయ నమః

1. ఓం కం భం తపిన్యై నమః	7. ఓం ఛం దం వరేణ్యై నమః
2. ఓం ఖం బం తాపిన్యై	8. ఓం జం థం అకర్షణ్యై నమః
3. ఓం గం ఫం సంధిన్యై నమః	9. ఓం ఝం తం వైష్ణవ్యై నమః
4. ఓం ఘం పం బోధిన్యై నమః	10. ఓం ఞం ణం విష్ణువిద్యాయై నమః
5. ఓం ఙం నం కౌలిన్యై నమః	11. ఓం డం జ్యోత్స్నాయై నమః
6. ఓం చం ధం శోషణ్యై నమః	12. ఓం ఠం ఠం హిరణ్యాయై నమః

తతోమూలమంత్రముచ్చరన్ శుద్ధోటకేన శంఖమూపూర్య 'ఓం సం
 సోమమండలాయ షోడశ కళాత్మనే శ్రీరామచంద్రాయ అర్ఘ్యాన్యుతాయ
 నమః' ఇతి సంపూజ్య తత్ర షోడశ చంద్రకళా న్యసేత్ - తద్యథా

1. ఓం అం అన్యుతాయై నమః	9. ఓం స్వధాయై నమః
2. ఓం ఆం మానదాయై నమః	10. ఓం రాత్ర్యై నమః
3. ఓం ఇం తుష్ట్యై నమః	11. ఓం ఏం జ్యోత్స్నాయై నమః
4. ఓం ఈం పుష్ట్యై నమః	12. ఓం ఐం హంసవత్స్యై నమః

5. ఓం ఉం ప్రీత్యై నమః	13. ఓం ఓం ఛాయాయై నమః
6. ఉం రత్యై నమః	14. ఓం ఛౌం పూ(ర్ణాయై)రణ్యై నమః
7. ఓం ఋం లజ్జాయై నమః	15. ఓం ఆం వామాయై నమః
8. ఓం ఋం శ్రియై నమః	16. ఓం ఆః అమాయై నమః

ఇతి సంపూజ్య శంఖజలే 'గంగే చ యమునే సన్నిధిం కురు' ఇతి తీర్థాన్యావాహ్య ప్రణవపూర్వకం-

ఓం అగ్నిర్మన్వే ప్రథమస్య ప్రచేతసోయం పాంచజన్యం బహవస్సమింధతే ।
విశ్వస్యాం విశి వ్రవివిశివాగ్ంసమీమహే సనో ముంచ త్వగ్ంహసః ॥
ఇతి మంత్రేణాభిమంత్ర్య - గంధపుష్పాదిభి రభ్యర్చ్య - శంఖే పాణీతలం దత్వా - మూలమంత్రేణాభిమంత్ర్య చిన్మయం తీర్థం చింతయిత్వా - క్రోం ఇత్యంకుశముద్రయా తీర్థాన్యాకృష్య

శ్లో. బ్రహ్మాండోదరతీర్థానికలైస్సుష్టానితే రవే ।
తేన సత్యేన మే దేవ తీర్థం దేహి దివాకర ॥

ఇతి సూర్యం సంప్రోక్ష్య - ధేను శంఖ చక్ర గరుడముద్రాః ప్రదర్శయేత్, పరమీకరణముద్రయా (దోసేతితో హారతివలె త్రిప్పి శంఖమునకు చూపి) శంఖోదకం దేవస్వమూర్ధ్ని సింఛేత్. తచ్చేషేణ పూజాద్రవ్యాణి ఆత్మానం చ సంప్రోక్ష్య- శంఖం పునశ్చుద్దలతేన (కలశోదతేన) హారయేత్. అథ హైహుం, రాజతం, తామ్రం వా పాత్రచతుష్టయం పాద్మార్చ్య మధువ ర్కాచమసీయార్థం స్వస్య పురతః- శంఖాదధః ఆసాదయేత్. అర్చ్యపాత్రే - గంధ పుష్ప యవాక్షత కుశాగ్ర తిల దూర్వాః సర్వపాంశ్చ, పాద్యపాత్రే శ్యామూక కర్పూరవిష్ణుక్రాంత కమలాని, ఆచమసీయపాత్రే జాతీఫల లవంగ తక్కోలాని, మధుపర్కపాత్రే దధిమధుఘృతాని, ఏకస్మిన్ గాత్రే వా పాన్యా దీన్ ప్రకల్పయేత్ సర్వోపచార సమ్తానామభావే భావనైవ నిర్మలోదతేనైవ పూర్ణతేత్యాహ వారధః ఇతిపాత్రాసాదనం -

శ్లో. పాత్రాణి చైవమాసాద్య సాలగ్రామశిలోత్తమం ।
 అర్చయే త్పాత్రపాత్రస్థం తతోఽన్తర్యాగమూరభేత్ ॥
 ధర్మకందసముద్యూతం జ్ఞాననాశం సుశోభనం ।
 ఐశ్వర్యాష్టదశం పద్మం పరంవైరాగ్యకర్ణికమ్ ॥
 తస్మిన్పీఠే చిదాత్మానంరామచంద్రస్వరూపిణం ।
 ధ్యాత్వా యజేచ్ఛందనాద్వై ర్మానసైర్బ్రహ్మ దీపకైః ॥
 భోజనాచసరే కింజీత్జపం కృత్వానివేదయేత్ ।
 స్వాధిష్ఠానగతే కుశ్లే త్రికోణే వహ్నిముఙ్గులేత్ ॥
 చిద్రూపం ప్రణవేనాథ తత్రాహంతాదికం హానేత్ ।

దేవమూలమంత్రేణ అహంతాజ్యమహం జహోమి స్వాహా ॥

పూజా హోమాదికం దేవ కృతం యత్త్వదనుగ్రహోత్ ।
 తేన స్రీతో భవత్వం భో శుద్ధం మే మానసం కురు ॥
 వివేదయామిచాత్మానం త్వం గతిః పరమేశ్వర ।
 శ్వాసమూర్ఛగతం తేజః ఇత్యుక్త్వాత్మానమర్చయేత్ ॥
 తస్మయస్సచ్చిద్రానందో భూత్వా తిష్ఠేత్కియత్క్షణం ।
 ఆత్మాసం చిన్మయం ధ్యాత్వా గంధాదిభిరధార్చయేత్ ॥

ఓం అత్యతత్త్వాయ నమః, ఓం కళా తత్త్వాయ నమః, ఓం రామతత్త్వాయ
 నమః- ఇత్యభ్యర్చ్య - తత్త్వాయనం కర్యాత్- యథా-
 ఓం రాం ఓం నమో భగవతే రామచంద్రాయ అత్యతత్త్వత్మికం స్తుల
 దేహం పరిశోధయామి జహోమిస్వాహా - ఓం రాం ఓం నమో భగవతే
 రామచంద్రాయ విద్యాతత్త్వత్మికం సూక్ష్మదేహం పరిశోధయామి జహోమి
 స్వాహా.

ఓం రాం ఓం నమో భగవతే రామచంద్రాయ పతత్త్వత్మికం రామదేహం
 పరిశోధయామి జహోమి స్వాహా.

తతో బహిర్యాగం కుర్యాత్.

అథ పీఠపూజా

స్వహామభాగే - గుం గురుభ్యో నమః- పం పరమగురుభ్యో నమః- పం
పరమేష్ఠిగురుభ్యో నమః- పం పరాపర గురుభ్యోనమః- స్వ ధక్షిణ భాగే గం
గణపతయేనమః- సం సరస్వత్యై నమః- దుం దుర్గాయై నమః- క్షం క్షేత్ర
పాలాయ నమః- పం వటుకాయ నమః- యాగ గృహమధ్యే వాస్తుపురుషాయ
నమః- పీఠమధ్యే

1. ఓం మణ్డాకాయ నమః	4. ఓం అధారశక్త్యై నమః
2. ఓం కాలాగ్నిరుద్రాయ నమః	5. ఓం కూర్మాయ నమః
3. ఓం మూలవ్రకృత్యై నమః	6. ఓం అనన్తాయనమః
ఇత్యాధారశక్తిశ్చ పూజయిత్వా-	
7. ఓం పృథివ్యై నమః	13. ఓం రత్నభూమికాయై నమః
8. ఓం క్షీరసాగరాయ నమః	14. ఓం స్వర్ణ ప్రాకారాయ నమః
9. ఓం శ్వేతద్వీపాయ నమః	15. ఓం రత్నమండపాయ నమః
10. ఓం స్వర్ణ శైలాయ నమః	16. ఓం స్వర్ణవేదికాయై నమః
11. ఓం నందనోద్యానాయ నమః	17. ఓం శ్వేతచ్ఛత్రాయ నమః
12. ఓం కల్పకోద్యానాయ నమః	18. ఓం రత్న సింహాసనాయ నమః

పీఠపాదేషు - ఆగ్నేయాది దిక్కు

1. ఓం ధర్మాయ నమః	3. ఓం వైరాగ్యాయ నమః
2. ఓం జ్ఞానాయ నమః	4. ఓం ఐశ్వర్యాయ నమః

పీఠ గాత్రేషు

1. ఓం అధర్మాయ నమః	3. ఓం అవైరాగ్యాయ నమః

2. ఓం అజ్ఞానాయ నమః

4. ఓం అనైశ్వర్యాయ నమః

కర్ణికాయాం

1. ఓం మాయాయై నమః

5. ఓం చిత్సరోరుహాయ నమః

2. ఓం విద్యాయై నమః

6. ఓం ప్రకృతిమయ వత్రేభ్యో నమః

3. ఓం అనందకందాయ నమః

7. ఓం వికృతిమయ కేసరేభ్యో నమః

4. ఓం సంవిన్నాళాయ నమః

8. ఓం పంచాశద్వర్ణాత్మిక కర్ణికాయై నమః

కర్ణికాయామువర్ణుపది

ఓం అం అర్కమణ్డలాయ ద్వాదశ కళాత్మనే నమః

ఓం రం వహ్నిమణ్డలాయ దశ కళాత్మనే నమః

ఓం సం సోమమణ్డలాయ షోడశ కళాత్మనే నమః

1. ఓం సం సత్త్వాయ ప్రబోధాత్మనే నమః జ్ఞానతత్త్వాయ నమః

2. ఓం రం రజసే ప్రకృత్యాత్మనే నమః ఓం మాం మాయా తత్త్వాయ నమః

3. ఓం తం తమసే మోహాత్మనే నమః ఓం కం కలాతత్త్వాయ నమః

4. ఓం ఆం ఆత్మనే నమః

10. ఓం విం విద్యాతత్త్వాయ నమః

5. ఓం అం అంతరాత్మనే నమః

11. ఓం పం పరతత్త్వాయ నమః

6. ఓం పం పరమాత్మనే నమః

కర్ణికాయాః పూర్వార్ద్యష్టదశపద్యవత్రేషు

1. ఓం విచులాయై నమః

5. ఓం యోగాయై నమః

2. ఉత్పర్షణ్యై నమః

6. ఓం ప్రప్య్యై నమః

3. ఓం జ్ఞానాయై నమః

7. ఓం సత్యాయై నమః

4. క్రియాయై నమః

8. ఓం ఈశానాయై నమః

9. మధ్యే అనుగ్రహాయై నమః

కర్ణికాయాం ఓం నమోభగవతే వాసుదేవాయ సర్వాత్మనే విష్ణవే శ్రీరా

మాయ యోగపీఠాత్మనే నమః

ఇతి పుష్పాంజలిం నమర్చయేత్. ఇతి పీఠపూజా.

అస్తర్యాగః

అజ్ఞులౌ పుష్పాణి గృహీత్వా - ద్వాదశాస్తే సహస్ర కమల కర్ణికామధ్యే నివిష్ట
గురు చరణయుగల విగలదమృతరస విసర పరిష్కృతాఖిలాక్ష్ణో హృదయకమలమధ్యే
విలసన్తం శ్రీ సీతాసుహృత్ప్రీతసమేతం సీలసరోజ కోమలరుచిం సొక్గం
సావరణం భక్తానుగ్రహార్థం తేజోరూపేణ పరిణతం ప్రాపయ్య బ్రహ్మారంద్రం,
వహన్నాసాపుటేన నిర్గమయ్య త్రిఖణ్డాముద్రా నుండితశిఖణ్డే కుసుమాంజలౌ
పాస్తే సమాసీయ -

శ్లో || చైతన్యవిగ్రహం రామం స్థితం హృదయ పంకజే |

శ్వాసమార్గేణాగతం చ చింతయేత్కుసుమాంజలౌ ||

మూలాధారాద్ద్వాదశాస్తమాసీతః కుసుమాంజలౌ |

పాదుకా ముద్రయాసీయ మూర్తౌ సంయోజ్యయత్నతః ||

సుశీక్ష్ణ ఉవాచ:-

శ్లో || హృదయే మానసే పూజా కీర్తనీ వా వద వ్రథో |

ఉపచారైః కతివిధైః పూజ్యతే రఘునందనః

అగస్త్య ఉవాచ :-

రామం వద్మవలాశాక్షం కాలాంబుదసమవ్రభం |

స్మృతవక్త్రం సమాసీనం చిన్తయేచ్ఛింతితాప్తయే ||

రాగాదికలుషం చిత్తం వైరాగ్యేన సునిర్మలం

కృత్వా ధ్యాయేత్పదారామం భవబంధ విముక్తయే ||

ప్రాతశ్శుద్ధతసురూప్యాత్వా శౌచాదిభిరతంద్రితః |

వివిక్తదేశమాశ్రిత్య ధ్యానపూజాం సమారభేత్ ||

నాభికందే సముద్భూతం కదలీకుసుమోపమం ।
 అష్టవత్రం స్నిగ్ధవర్ణం ధ్యాయేత్ పృథ్వీ వంకజమ్ ॥
 తత్పద్మం రామనామ్నా చ పుల్లం కృత్వా సుమధ్యమే ।
 భావయేత్సూర్యసోమ్యాగ్ని మండలంతూత్తరోత్తరమ్ ॥
 తస్యోపరి న్యసేద్దివ్యపీఠం రత్నమయోజ్జ్వలం ।
 తస్మయ్యే రాఘవం ధ్యాయేత్ సూర్యకోటి సమప్రభమ్ ॥
 ఇందీవరసింధం శాంతం విశాలాక్షం సుషక్తసం ।
 ఉద్యద్దీధితిమద్భాస్వత్ కుండలాభ్యాం విరాజితమ్ ॥
 సునాసం సుకిరీటం చ సుకపోలం శుచిస్మితం ।
 విజ్ఞానముద్రం ద్విభుజం కంబుగ్రీవం సుకుంతలమ్ ॥
 నానారత్నమయైర్దివ్యై ర్హారైర్చూషితమవ్యయం ।
 విద్యుత్పుంజప్రతీకాశం వస్త్రయగ్మధరం హరిమ్ ॥
 పీఠాననస్తం సంస్తానం తరుఙ్మూలవివాసినం ।
 మహాసుగంధలిప్తాంగం వనమాలా విరాజితమ్ ॥
 వామపార్శ్వే ప్రితాం సీతాం చామీకరసమ ప్రభాం ।
 లీలాపద్మధరాం దేవీం చాపపాశాం శుభాననామ్ ॥
 పశ్యంతం స్నిగ్ధయా దృష్ట్వా దివ్యకల్పవిరాజితం ।
 ఛత్రచామరహస్తేన లక్ష్మణేన సుశోభితమ్ ॥
 హనుమత్ ప్రముఖైర్నిత్యై ర్వానరైః పరివారితం ।
 స్తూయమానం మునిగణై స్సేవితం భరతాదిభిః ॥
 సనందాదిభిశ్చాన్యై ర్యోగిబృందైస్తుతం సదా ॥
 సర్వశాస్త్రార్థకుశలం యోగదం యోగసిద్ధిదం ।
 శుద్ధేన మనసా రామం పూజయేత్సతతం హృది ॥
 వామే భూమి సుతా పురస్తు హనుమాన్పశ్చాత్పుమిత్రాసుతః ।

శ్రుతుహ్నో భరతశ్చ పార్శ్వదళయో ర్వాయ్యుది కోణీషు చ ।
 సుగ్రీవశ్చ విభీషణశ్చ యువరాట్ తారాసుతో జాంబవాన్ ।
 మధ్యే వీల సరోజకోమలరుచిం రామం భజే శ్యామలమ్ ।
 వైదేహీ సహితం సురద్రుమతలే హైమే మహామండపే ।
 మధ్యే పుష్పకనూసనే మణిమయే వీరాసనే సుస్థితం ।
 అగ్రే వాచయతి ప్రభంజనసుతే తత్త్వం మునిభ్యః వరం ।
 వ్యాఖ్యాస్తం భరతాదిభిః పరిపృతం రామం భజేశ్యామలమ్ ॥

ఇతి ధ్యాత్వా

ఓం దాశరథాయ విద్మహే సీతావల్లభాయ ధీమహి, తన్నో రామః
 ప్రచోదయాత్. 'ఓం శ్రీం రాం రామాయనమః' ఇతి (గురూపదిష్ట)
 మూలమంత్రేణ యంత్రే బింబే వా శ్రీ సీతామహాలక్ష్మీ సమేతం శ్రీరా
 మచంద్రస్వామినం పరమాత్మానం సచ్చిదానందవిగ్రహం సాంగం సాయుధం
 సవాహనం సపరివారం సావరణం అవాహయామి నమః. ఇతి పుష్పాంజలిం
 యంత్రే మూర్తౌ వా సమర్పయేత్.

1. మూలం ఆవాహితో భవ	5. మూలం నమ్ముఖోభవ
2. మూలం సంస్థాపితో భవ	6. మూలం అవగుంతితో భవ
3. మూలం సన్నిధాపితో భవ	7. మూలం సుప్రసన్నో భవ
4. మూలం సన్నిరుద్ధో భవ	8. మూలం వరదో భవ

ఇత్యష్టముద్రాః ప్రదర్శ్య.

శ్లో ॥ స్వామిన్ సర్వజగన్నాథ యావత్పూజాపసానకం
 తాపత్త్యం ప్రీతిభావేన బింబే (యంత్రే)ఽస్మిన్నన్నిధిం కురు ॥

ఇతి సంప్రార్థ్య, శంఖ - చక్ర - గదా - పద్మ - ధేను - కాస్తుభ -
 గరుడ - శ్రీవత్స - వనమాలా - యోని మహాముద్రాశ్చ ప్రదర్శయేత్.

ఓం సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ ।
 స భూమిం విశ్వతో వృత్వా అత్యతివృద్ధశాంగులమ్ ।

శ్లో ॥ ఆవాహయామి విశ్వేశం జానకీవల్లభం విభుం ।
కౌసల్యా తనయం విష్ణుం శ్రీరామం ప్రకృతేః పరం ।

శ్రీరామాగచ్ఛ భగవన్ రఘువీర నృపోత్తమ ॥
జానక్యా సహ రాజేంద్ర మస్థిరో భవ సర్వదా ॥
రామచంద్ర మహేష్వాస రావణాంతక రాఘవ ।
యావత్పూజా సమాప్తిస్యాత్తావత్సన్నిహితో భవ ।
రఘునందన రాజర్షే నమో రాజీవలోచన ।
రఘునందన మే దేవ శ్రీరామాభిముఖో భవ ॥

నమస్తే జానకీ నాథ సుప్రసీద సురేశ్వర ।
ప్రసన్నో భవ మే రాజన్ ప్రసీద మధుసూదన ।
శరణం మే జగన్నాథ శరణం భక్తవత్సల ।
పరదో భవ మే రాజన్ శరణం మే రఘూత్తమ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్రవరబ్రహ్మణే నమః ఆవాహనం
నమర్చయామి.

ఓం పురుష ఏ వేదగ్ం సర్వం యద్యూతం యచ్ఛభవ్యం ।
ఉతామృతత్వస్యేశానః యదన్నేనా తిరోహతి ॥

శ్లో ॥ రాజాధిరాజ రాజేంద్ర రామచంద్ర మహీపతే ।
రత్నసింహాసనం తుభ్యం దాస్యామి స్వీకురు ప్రభో ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః రత్నసిం
హాసనం సమర్చయామి.

ఓం ఏతావానస్య మహిమూ అతో జ్యాయాగ్ంశ్చ పూరుషః ।
పాదోఽస్య విశ్వాభూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి ॥

శ్లో ॥ త్రైలోక్యవ్యాపకానంత నమస్తే రఘునాయక ।
పాద్యం గృహ్ణాణ రాజర్షే నమో రాజీవలోచన ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః పాదయోః

పాద్యం సమర్పయామి.

ఓం త్రిపాదూర్వ ఉదైత్పురుషః పాదోఽస్యేహాభవాత్పునః ।

తతో విష్వక్ష్వక్రామత్ సాశనానశనే అభి ॥

శ్లో ॥ పరిపూర్ణ పరానంద నమో రామాయ విష్ణవే ।

గృహోఽర్చ్యం మయా దత్తం కృష్ణ! విష్ణో! జనార్దన ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః హస్తయో
రర్చ్యం సమర్పయామి.

ఓం తస్మాద్విరాడజాయత విరాజో అధి పూరుషః ।

నజాతో అత్యరిచ్యత పశ్చాద్భూమి మథో పురః ॥

శ్లో ॥ నమస్సత్యాయ శుద్ధాయ బుద్ధాయ జ్ఞానరూపిణే ।

గృహోఽచమనం వాఘ నర్వలోక్తేనాయక ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః ముఖే
ఆచమనీయం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ ఓన్నమో వాసుదేవాయ తత్త్వజ్ఞానస్వరూపిణే ।

మధుపర్కం గృహోఽదేదం రాజరాజాయ తే నమః ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః మధు
పర్కం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ మాణిక్యాద్యే కనకచషకే క్లుప్తమామోదతైలం

రామాః ప్రేమాబరణశరణాః కేశకోశే శరీరే ।

అంజన్వేతా మృదుకరరహై స్తే రమాధీశ భక్త్యా

గృహోఽర్చ్యాకలితమధునాభ్యంగమంగక్రమేణ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః సుగంధి
తైలాభ్యంగనం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ హోరిద్రాంచితశాలితండులః అసచ్చూర్ణిత సుకచ్చూరికా

తక్కోలాది సుగంధ బంధురతరం శ్రీ గంధ సంధానితం ।

రత్నాశోభి హిరణ్యపాత్రనిహితం రామావళిభిర్బుధా

లిప్తం స్వీకురు తే తనౌ రఘువతే ప్రేమ్ణా నదుద్వర్తనమ్ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః సుగంధి
కల్పాదినా ఉద్ధర్తనం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ వయోదధి ఘృతైర్బుక్తం శర్కరౌ మధుసంయుతం ।

పంచామృతేన సంపన్నం క్రియతాం రఘునాయక ॥

తరసా పయసా ఘృతేన దధ్నా మధునా చావ్యధునా సుశర్కరాతః ।

రఘుపంశజ దాసదాస క్లుప్తం కురు పంచామృత మజ్జనం రమేశ ॥

· ఓం అప్యాయస్వ ... సంగధే ॥ ఓం దధిక్రావ్హో ... తారిషత్ ॥

ఓం శుక్రమసి ... రశ్మిభిః ॥ ఓం మధువాతా ... సూర్యః ॥ ఓం

స్వారుః పవస్వ ... అదాభ్యః ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః పంచా
మృతస్నానం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ నారికేళఫలచారువారిభిః పూతచూతఫలరస్యపానకైః ।

మాతులుంగ కదళిరసాదిభిర్బుజ్జనం ఫలరనైః కురు ప్రభో ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః ఫలోదక

స్నానం సమర్పయామి.

ఓం గంధద్వారాం ... శ్రియమ్ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః శ్రీ గంధ
గంధిజలస్నానం సమర్పయామి.

ఓం పుష్పావతీః ప్రసూవతీః ఫలిసీరఫలా ఉత ।

అశ్వా ఇవ స తిత్వరీ ర్వీరుధః పారయిష్టవః ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః పుష్పోదక
స్నానం సమర్పయామి.

ఓం హిరణ్యరూపస్సహిరణ్య సంద్యగపాన్మపాశ్చేదు హిరణ్యస్థానం

హిరణ్యయాత్పరియోనేర్నిషద్యా హిరణ్యదాదదద్యన్నమస్తై ॥

ఓం తత్సవర్ణగోంహిరణ్యమభవత్ తత్సవర్ణస్య హిరణ్యస్య జన్మ ।

య ఏవగోంసువర్ణస్య జన్మవేద సువర్ణ ఆత్మనా భవతి ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః సువర్ణోదక
స్నానం సమర్పయామి.

ఓం స హి రత్నాని దాశుషే నునాచి సవితాభగః తం భాగంచిత్రమీ
మహా ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః వనరత్నో
దక స్నానం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ గత్నా చ యమునా తుత్నా గోదాకృష్ణా సరస్వతీ ।

శద్ధోదకం చ శ్రీరామ స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥

ఓం యత్పురుషేణ హవిషా దేవా యజ్ఞదుతన్వత ।

వసన్తో అస్యాసీదాజ్యం గ్రీష్మశర్మశ్శరద్దవిః ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః శుద్ధోదక
స్నానం సమర్పయామి.

వీచం యథా సంభవం ప్నపయిత్వా స్నానాంగ పంచోపచారపూజాం
సమర్ప్య నీరాజయేత్ - అనంతరం

పంచసూక్త - పంచోపవిషత్ - సువర్ణ మర్మానువాక - పవమాన
సూక్త - మిత్రోసీత్యాది ఋగ్వేదీయ స్నానఖణ్డీకాది మన్త్రసంకలనపూర్వకం
దివ్యాజ్ఞనా కరకమలచిద్రత శాతకుమ్భస్త దివ్యసుగంధజలైః యథాసంభవం
శతం + సహస్రం - అయుతం వా దేవమభిషిచేత్.

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః మహాభి
షేకం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ అధీశ మృదువాససా వపుషి వారి సమ్మూర్ణయన్

కచానపి చ శోషయన్ కరరుహస్తరాధాననైః ।

దుకూలచసనం దదే కటితలే సమావేష్ట్య త

ద్వివృజ్య సజలాంశుకం మణిగృహం సమాగమ్యతామ్ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః శరీరస
మ్యూర్తన స్నానాంగ వస్త్రం సమర్పయామి.

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః కృష్ణాగ
రుధూపేన కేశధూపనం సమర్పయామి.

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః స్నానా
నంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.

శ్లో || సన్నప్తకాంచన ప్రఖ్యం పీతాంబరమిదం హరే ।

సంగృహేణ జగన్నాథ రామచంద్ర నమోఽస్తు తే ॥

ఓం సప్తాస్యానన్ పరిధయః త్రిస్పత్య సమిధః కృతాః ।

దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానాః అబధ్నన్ పురుషం పశుమ్ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః దివ్య
కాశేయ వస్త్రోపవస్త్రాణి సమర్పయామి.

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః ఆచమ
నీయం సమర్పయామి.

అనంతరం పాదుకాముద్రయా దేవం పీఠే స్థాపయేత్

శ్లో || కేయూరకటకే చైవ హస్తే చిత్రాంగుళీయకం

మాణిక్యోల్లాసిమకుటుం కుండలే హారశోభితం ।

నాభౌ నాయకరత్నం చ నూపురౌ పాదపద్మయోః

అంగుళీ ముద్రికాశ్చైవ గృహ్యతామస్మదర్పితమ్ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః దివ్య
మణిగణ ఖచిత కిరీట - కుండల - ముక్తాహార - కేయూర - చిత్రాంగు

ళీయక - నూపుర పాదుకాంతాని సర్వాణ్యాభరణాని సమర్పయామి.

శ్లో || శ్రీరామాచ్యుత యజ్ఞేశ చిన్మయానస్త రామప ।

బ్రహ్మసూత్రం చోత్తరీయం గృహేణ రఘునాయక ॥

ఓం తం యజ్ఞం బర్హిషీ ప్రౌక్షన్ పురుషం జాతమగ్రతః ।

తేన దేవా అయజన్త సాధ్యా ఋషయశ్చ యే ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః సువర్ణ

దివ్య యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి.

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః యజ్ఞోప
వీత ధారణానంతరం ఆచమనీయం సమర్పయామి.

శ్లో || కుంకుమాగరు కస్తూరీ కర్పూరోన్నిశ్ర చందనం |

తుభ్యం దాస్యామి విశ్వేశ శ్రీరామ స్వీకురు వ్రభో ||

ఓం తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహతః సంభృతం పుషదాజ్యం |

వశూగ్ంస్తాగ్ంశ్చక్రే వాయువ్యాన్ అరణ్యాన్ గ్రామ్యాంశ్చ యే ||

ఓం గంధ ద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరిషిణీం |

ఈశ్వరీగ్ంసర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్ ||

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః దివ్య
శ్రీచందన కస్తూరీతిలకం సమర్పయామి.

శ్లో || అక్షతాన్ ధవళాకారాన్ శాలీయాన్ తండులాన్ శుభాన్ |

హరిద్రాచూర్ణసంయుక్తాన్ ప్రేత్యర్థం వ్రతిగృహ్యతామ్ ||

ఓం తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహతః ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే |

చందాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మాత్ యజ్ఞస్తస్మాదజాయత ||

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః హరిద్రా
రత్నాక్షతాన్ సమర్పయామి.

ఓం అహిరివ భోగైః వర్యేతి బాహుం జ్యాయా హేతిం పరిబాధమానః

హస్తహ్నే విశ్వా వయునాని విద్వాన్ పుమాన్ పుమాగ్ంసంసరిపాతు
విశ్వతః ||

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః హరిద్రా
చూర్ణం సమర్పయామి.

ఓం యాగుంగూర్యాసిసివాలీ యా రాకా యా సరస్వతి |

ఇంద్రాణీ మహ్వాః ఊతయే వరుణాసిం స్వస్తయే ||

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః కుంకుమ
విలేపనం సమర్పయామి.

ఓం సుమంగళీరియం వదూరిమాగ్ంనమేత వశ్యత ।

సౌభాగ్యమస్మై దత్వా యాథావ్రతం వివరేతన ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః మగంది
తైల పటవాపికాది పరిమళద్రవ్యాణి సమర్పయామి.

శ్లో ॥ తులసీకుండమందార జాతీపున్నాగ చంపకైః
కదంబకరదీరాది కుసుమై శ్శతపత్రకైః ।

సీలంబుజైర్చిల్వదళైః పుష్పమాల్యైశ్చ రాఘవ
పూజయిష్యోమ్యహం భక్త్యా సంగృహాణ జనార్దన ॥

ఓం తస్మాదశ్వా అజాయస్త యేకేవో భయాదతః ।
గావో వా జజ్జిరే తస్మాత్ తస్మాజ్జాతా అజావయః ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః నానావిధ
పరిమళ పత్ర పుష్పాణి సమర్పయామి.

జాతీ చంపక మందారౌ కేతకీ తులసీ తథా ।
దమనో మునికున్దే చ బ్యాసంతన్వితీవై నవ ।
వీచిర్నవ విధైః పుష్పైర్మన్వనౌ పుష్పాణి రాఘవ ।
మయారితాని గృహ్నేష్వ ప్రసీద వరమేశ్వర ॥(అనం.రా.
మనో.కాం.3సర్)

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః నవ
పుష్పాంజలిం సమర్పయామి. ఇత్యష్టవారం సమర్పయేత్.

అథ యంత్రమధ్యే శ్రీరామస్య వామభాగే 'శ్రీం సీతాయై స్వాహా'
ఇతి గంధపుష్పాదిభిః శ్రీసీతామహాలక్ష్మీమర్పయేత్

శ్రీరామస్య దక్షిణ భాగే 'లం లక్ష్మణాయ నమః' ఇతి వస్త్రయజ్ఞో
పవీత గంధాక్షతపుష్పాదిభిః శ్రీలక్ష్మణమర్పయేత్

పురతః శ్రీరామసేవార్థం శ్రీరామభక్తాయ అంజనేయాయ నమః 'ఓం
హ్రీం హరి మర్కట మర్కటాయ స్వాహా' ఇతి సిందూర గంధాక్షతాదిభి
రాంజనేయమర్పయేత్

శ్రీరామస్య వామపార్శ్వే 'ఓం శాం శార్ఙ్గాయ నమః' ఇతి శార్ఙ్గా
మానాహ్య పూజయేత్

శ్రీరామస్య దక్షిణపార్శ్వే 'ఓం శం శరేభ్యో నమః' ఇతి శరానా
వాహ్య పూజయేత్.

అథాఙ్గపూజా

- ఓం శ్రీ రామభద్రాయ నమః పాదౌ పూజయామి.
ఓం శ్రీ రాజీవలోచనాయ నమః గుల్ఫౌ పూజయామి.
ఓం శ్రీ విశ్వరూపాయనమః జంఘే పూజయామి.
ఓం శ్రీ రావణాంతకాయ నమః జానుసీ పూజయామి.
ఓం శ్రీ లక్ష్మణాగ్రజాయ నమః కటిం పూజయామి.
ఓం శ్రీ విశ్వమూర్తయే నమః మేఢ్రం పూజయామి.
ఓం శ్రీ విశ్వామిత్రప్రియాయ నమః నాభిం పూజయామి.
ఓం శ్రీ పరమాత్మనే నమః హృదయం పూజయామి.
ఓం శ్రీ శ్రీకంఠాయ నమః కంఠం పూజయామి.
ఓం శ్రీ సర్వాస్త్రధారిణే నమః బాహూ పూజయామి.
ఓం శ్రీ రఘూద్వహాయ నమః ముఖం పూజయామి.
ఓం శ్రీ వద్మనాభాయ నమః జిహ్వం పూజయామి.
ఓం శ్రీ దామోదరాయ నమః దంతాన్ పూజయామి.
ఓం శ్రీ జలదవర్ణాయ నమః నాసికాం పూజయామి.
ఓం శ్రీ శ్రుతిగోచరాయ నమః కర్ణౌ పూజయామి.
ఓం శ్రీ పుండరీకాక్షాయ నమః నేత్రే పూజయామి.
ఓం శ్రీ సీతాపతయే నమః అలాటం పూజయామి.
ఓం శ్రీ జ్ఞానగమ్యాయ నమః శిరః పూజయామి.
ఓం శ్రీ సర్వాత్మనే నమః సర్వాణ్యఙ్గాని పూజయామి.

అథ ఆవరణ పూజా

ప్రథమావరణార్చనమ్

అంజలినా పుష్పాణి గృహీత్వా -

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! పరామృతరసస్త్రియ! |

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ||

ఇతి పుష్పాంజలిం (యంత్రే - మూర్తౌ వా) శ్రీరామాయ పరమాత్మనే నమర్చ్య - తతః శ్రీరామానుజ్ఞా ప్రాప్తేతి భావయిత్వా ఆవరణ పూజా మారభేత్.

యంత్రావరణ మర్చ్యస్త షట్కోణే -

దేవస్యాగ్రకోణ మాచభ్యహిదక్షిణ్య క్రమేణ.

1. ఓం రాం హృదయాయనమః	4. ఓం రైం కవచాయ హం
2. ఓం రీం శిరసే స్వాహా	5. ఓం రౌం నేత్రత్రయాయ వౌషట్
3. ఓం రూం శిఖాయై వషట్	6. ఓం రః అస్త్రాయ ఫట్

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా నపుష్పం శంఖోదకం గృహీత్వా

శ్లో || దయాల్దే త్రాహి సంసార సర్పాన్మాం శరణాగతం |

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం ప్రథమావరణార్చనమ్ ||

నవాయతన (దశావరణదేవతా) సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః ప్రథమావరణార్చనం సమర్పయామి ఇతి నపుష్పం శంఖోదకం యంత్రే - మూర్తౌ వా సమర్పయేత్. శంఖముద్రాం చ ప్రదర్శయేత్. హస్తా ప్రక్షాల్య. ద్వితీయావరణమ్

పుష్పాంజలిం గృహీత్వా -

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! పరామృతరసస్త్రియ! |

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ||

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్చ్య. ప్రథమాష్టదశ మూలేషు పూర్వాది క్రమేణ -

1. ఓం ఆం ఆత్మనే నమః	5. ఓం వం వరమాత్మనే నమః
2. ఓం సిం నిపుత్యై నమః	6. ఓం విం విద్యాయై నమః
3. ఓం అం అంతరాత్మనే నమః	7. ఓం జ్ఞాం జ్ఞానాత్మనే నమః
4. ఓం ప్రం ప్రతిష్ఠాయై నమః	8. ఓం శాం శాస్త్యై నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాదే త్రాహి సంసార సర్వాన్మాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం ద్వితీయావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి ద్వితీయావరణార్చనం సమర్ప్య. చక్రముద్రాం ప్రదర్శయేత్. హస్తా ప్రక్షాళ్య.

తృతీయావరణార్చనమ్

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! పరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య. ప్రథమాష్టదశ మధ్యేషు పూర్వాది క్రమేణ

1. ఓం వాం వాసుదేవాయ నమః	5. ఓం ప్రం ప్రద్యుమ్నాయ నమః
2. ఓం శ్రీం శ్రియై నమః	6. ఓం రం రత్నై నమః
3. ఓం సం సంకర్షణాయ నమః	7. ఓం అం అనిరుద్దాయ నమః
4. ఓం శాం శాంత్యై నమః	8. ఓం ప్రీం ప్రీత్యై నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాదే త్రాహి సంసార సర్వాన్మాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం తృతీయావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి తృతీయావరణార్చనం సమర్ప్య. గదాముద్రాం ప్రదర్శయేత్. హస్తా ప్రక్షాళ్య.

చతుర్థావరణార్చనమ్

శ్లో || సంవిన్దయ! మహాదేవ! పరామృతరసప్రియ! |

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ||

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య. ప్రథమాష్టదశాగ్రేషు ప్రాగాది క్రమేణ -

1. ఓం హం హనుమతే నమః 5. ఓం లం లక్ష్మణాయ నమః
2. ఓం సుం సుగ్రీవాయ నమః. ఓం అం అంగదాయ నమః
3. ఓం భం భరతాయ నమః 7. ఓం శం శత్రుఘ్నాయ నమః
4. ఓం విం విభీషణాయ నమః. ఓం జాం జాంబవతే నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా.

శ్లో || దయాల్లే త్రాహి సంసార సర్పాన్మాం శరణాగతం |

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం తురీయావరణార్చనమ్ ||

ఇతి చతుర్థావరణార్చనం సమర్ప్య. పద్మముద్రాం ప్రదర్శయేత్. హస్తా
ప్రక్షాళ్య.

పంచమావరణార్చనమ్

శ్లో || సంవిన్దయ! మహాదేవ! పరామృతరసప్రియ! |

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ||

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, ద్వితీయాష్టదశేషు ప్రాగాదిక్రమేణ -

1. ఓం ధృం ధృష్టాయ నమః 5. ఓం రాం రాష్ట్రవర్ధనాయ నమః
2. ఓం జది జయంతాయ నమః 6. ఓం అం అశోకాయనమః
3. ఓం విం విజయాయనమః 7. ఓం ధం ధర్మపాలాయ నమః
4. ఓం సుం సురాష్ట్రాయ నమః 8. ఓం సుం సుమంత్రాయ నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాల్లే త్రాహి సంసార సర్పాన్మాం శరణాగతం |

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం పంచమావరణార్చనమ్ ||

ఇతి పంచమావరణార్చనం సమర్ప్య - దేనుముద్రాం ప్రదర్శయేత్.
హస్తా ప్రక్షాళ్య-

షష్ఠావరణార్చనమ్

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! పరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, ద్వాదశదశేష ప్రాగాది క్రమేణ

1. ఓం వం వశిష్ఠాయ నమః
2. ఓం వాం వాసుదేవాయ నమః
3. ఓం జాం జాబాలయేనమః
4. ఓం గౌం గౌతమాయ నమః
5. ఓం భం భరద్వాజాయ నమః
6. ఓం కౌం కౌశికాయ నమః
7. ఓం వాం వాత్సీకయేనమః
8. ఓం నాం నారదాయ నమః
9. ఓం సెం సనకాయ నమః
10. ఓం సెం సనందనాయ నమః
11. ఓం సెం సనత్కుజాతాయ నమః
12. ఓం సెం సనత్కుమారాయ నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాబ్జే త్రాహి సంసార సర్వాన్మాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం షష్ఠ్యాఖ్యావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి షష్ఠావరణార్చనం సమర్ప్య - కౌస్తుభముద్రాం వ్రదర్శయేత్. హస్తా

ప్రక్షాళ్య-

సప్తమావరణార్చనమ్

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! పరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, షోడశదశేష ప్రాగాది క్రమేణ

1. ఓం వం నలాయ నమః
2. ఓం సీం సీలాయ నమః
3. ఓం గం గవయాయ నమః
4. ఓం గం గవాక్షాయ నమః
5. ఓం గం గంధమాదనాయనమః
6. ఓం శం శరభాయ నమః
9. ఓం కిం కిరీటాయ నమః
10. ఓం కుం కుండలర్చయాయనమః
11. ఓం శ్రీం శ్రీవత్సాయ నమః
12. ఓం కౌం కౌస్తుభాయ నమః
13. ఓం శం శంఖాయ నమః
14. ఓం చం చక్రాయ నమః

7. ఓం మైం మైందాయనమః 15. ఓం గం గదాయై నమః
8. ఓం ద్విం ద్వివిదాయ నమః 16. ఓం పం పద్మాయ నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాభై త్రాహి సంసార సర్పాన్యాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం సప్తమావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి సప్తమావరణార్చనం సమర్ప్య - గరుడముద్రాం ప్రదర్శయేత్.

పాస్తైః ప్రక్షాల్య-

అష్టమావరణార్చనమ్

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! పరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, ద్వాత్రింశద్దశేషు ప్రాగాది క్రమేణ

1. ఓం ధ్రుం ధ్రువాయ నమః	17. ఓం దిం దిక్పతయేనమః
2. ఓం ధం ధర్మాయ నమః	18. ఓం స్థాం స్థాణవే నమః
3. ఓం సోం సోమాయ నమః	19. ఓం భం భర్తాయ నమః
4. ఓం అం అద్యో నమః	20. ఓం అం అరుణాయ నమః
5. ఓం అం అనిలాయ నమః	21. ఓం సూం సూర్యాయ నమః
6. ఓం అం అనలాయ నమః	22. ఓం వేం వేదాంగాయ నమః
7. ఓం ప్రం ప్రత్యూషాయ నమః	23. ఓం భాం భానవే నమః
8. ఓం ప్రం ప్రభాసాయ నమః	24. ఓం ఇం ఇంద్రాయనమః
9. ఓం వీం వీరభద్రాయ నమః	25. ఓం రం రవయే నమః
10. ఓం శం శంభవే నమః	26. ఓం గం గభస్తయే నమః
11. ఓం గిం గిరీశాయ నమః	27. ఓం యం యమాయనమః
12. ఓం అం అక్షైకపాదాయ నమః	28. ఓం హిం హిరణ్యరేతసేనమః
13. ఓం అం అహిర్బుధ్ధాయనమః	29. ఓం దిం దివాకరాయ నమః
14. ఓం పిం పినాకేశాయ నమః	30. ఓం మిం మిత్రాయ నమః

15. ఓం ఘంఘనసాధీశ్వరాయనమః 31. ఓం విం విష్ణవే నమః
 16. ఓం కం కపాలినేనమః 32. ఓం ధాం ధాత్రే నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాభై త్రాహి సంసార సర్వాన్మాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యమష్టమావరణార్చనమ్ ॥

ఇత్యష్టమావరణార్చనం సమర్ప్య - శ్రీవత్సముద్రాం వ్రదర్శయేత్.

హస్తా ప్రక్షాల్న-

నవమావరణార్చనమ్

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! పరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! వరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, వ్రథమ భూపురే ప్రాగాది క్రమేణ

1. ఓం ఇం ఇంద్రాయ నమః	6. ఓం వాం వాయవే నమః
2. ఓం రం అగ్నయే నమః	7. ఓం కుం కుబేరాయ నమః
3. ఓం యం యమాయ నమః	8. ఓం ఈం ఈశానాయ నమః
4. ఓం సిం నిర్ఋతయే నమః	9. ఓం అం బ్రహ్మణే నమః
(ఈశానపూర్వయోర్మధ్యే)
5. ఓం వం వరుణాయ నమః	10. ఓం విం విష్ణవే నమః
(నిర్ఋతిపశ్చిమయోర్మధ్యే)

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాభై త్రాహి సంసార సర్వాన్మాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం నవమావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి నవమావరణార్చనం సమర్ప్య - వనమాలాముద్రాం వ్రదర్శయేత్.

హస్తా ప్రక్షాల్న-

దశమావరణార్చనమ్

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! పరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, ద్వితీయభూపురే ప్రాగాది క్రమేణ

1. ఓం వం వజ్రాయ నమః	6. ఓం ధ్వం ధ్వజాయ నమః
2. ఓం శం శక్త్యై నమః	7. ఓం గం గదాయై నమః
3. ఓం దం దండాాయ నమః	8. ఓం త్రిం త్రిశూలాయ నమః
4. ఓం ఖం ఖడ్గాయ నమః	9. ఓం అం అబ్జాయ నమః
5. ఓం పాం పాశాయ నమః	(ఈశానపూర్వయోర్మధ్యే)
	10. ఓం చం చక్రాయ నమః
	(నిర్ఋతిపశ్చిమయోర్మధ్యే)

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాభీ త్రాహి సంసార సర్వాన్మాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం దశమావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి దశమావరణార్చనం సమర్ప్య - యోనిముద్రాం వ్రదర్పయేత్.

వాస్తా ప్రక్షాల్య-

త్వతీయభూపురే

ఓం శ్రీరామ పార్షదేభ్యో నమః

ఓం బహిర్మాగేభ్యో నమః

ఇతి పుష్పాంజలిం దద్యాత్.

అథ దశావరణ దేవతాః తత్త్వన్నామభిః పూజయేత్ -

1. ఓం శ్రీరామాయ నమః	2. ఓం శ్రీసీతాయై నమః
3. ఓం శ్రీలక్ష్మణాయ నమః	4. ఓం అంజనేయాయ నమః
5. ఓం శార్దూలాయ నమః	6. ఓం శరేభ్యో నమః
7. ఓం హృదయదేవాయ నమః	8. ఓం శిరోదేవాయ నమః
9. ఓం శిఖాదేవాయ నమః	10. ఓం కవచ దేవాయ నమః

11. ఓ నేత్రదేవాయ నమః	12. ఓ అస్త్రదేవాయ నమః
13. ఓ ఆత్మనే నమః	14. ఓ నివృత్త్యై నమః
15. ఓ అంతరాత్మనే నమః	16. ఓ ప్రతిష్ఠాయై నమః
17. ఓ పరమాత్మనే నమః	18. ఓ విద్యాయై నమః
19. ఓ జ్ఞానాత్మనే నమః	20. ఓ శాస్త్ర్యై నమః
21. ఓ వాసుదేవాయ నమః	22. ఓ శ్రీయై నమః
23. ఓ సంకర్షణాయ నమః	24. ఓ శాస్త్ర్యై నమః
25. ఓ ప్రద్యుమ్నాయ నమః	26. ఓ రత్నై నమః
27. ఓ అనిరుద్ధాయ నమః	28. ఓ ప్రీత్యై నమః
29. ఓ హనుమతే నమః	30. ఓ సుగ్రీవాయ నమః
31. ఓ భరతాయ నమః	32. ఓ విభీషణాయ నమః
33. ఓ లక్ష్మణాయ నమః	34. ఓ అంగదాయ నమః
35. ఓ శత్రుఘ్నాయ నమః	36. ఓ జాంబవతే నమః
37. ఓ ధృష్టాయ నమః	38. ఓ జయంతాయ నమః
39. ఓ విజయాయ నమః	40. ఓ సురాస్త్రాయ నమః
41. ఓ రాష్ట్రవర్ధనాయ నమః	42. ఓ అశోకాయ నమః
43. ఓ ధర్మపాలాయ నమః	44. ఓ సుమంత్రాయ నమః
45. ఓ వశిష్ఠాయ నమః	46. ఓ వాసుదేవాయ నమః
47. ఓ జాబాలయే నమః	48. ఓ గౌతమాయ నమః
49. ఓ భరద్వాజాయ నమః	50. ఓ కౌశికాయ నమః
51. ఓ వాల్మీకయే నమః	52. ఓ నారదాయ నమః
53. ఓ సనకాయ నమః	54. ఓ సనందనాయ నమః
55. ఓ సనత్కుజాతాయ నమః	56. ఓ సనత్కుమారాయ నమః
57. ఓ నలాయ నమః	58. ఓ నీలాయ నమః
59. ఓ గవయాయ నమః	60. ఓ గవాక్షాయ నమః
61. ఓ గంధమాదనాయ నమః	62. ఓ శరభాయ నమః
63. ఓ మైందాయ నమః	64. ఓ ద్వివిదాయ నమః

65. ఓం కిరీటాయ నమః	66. ఓం కుండలద్యయాయ నమః
67. ఓం శ్రీవత్సాయ నమః	68. ఓం కౌస్తుభాయ నమః
69. ఓం శంఖాయ నమః	70. ఓం చక్రాయ నమః
71. ఓం గదాయై నమః	72. ఓం పద్మాయ నమః
73. ఓం ధ్రువాయ నమః	74. ఓం ధర్మాయ నమః
75. ఓం సోమాయ నమః	76. ఓం అదోర్భ్యో నమః
77. ఓం అనిలాయ నమః	78. ఓం అనలాయ నమః
79. ఓం ప్రత్యూషాయ నమః	80. ఓం ప్రభాసాయ నమః
81. ఓం వీరభద్రాయ నమః	82. ఓం శంభవే నమః
83. ఓం గిరీశాయ నమః	84. ఓం అజైకపాదాయ నమః
85. ఓం అహిర్బుధ్ధ్యాయ నమః	86. ఓం పినాకీశాయ నమః
87. ఓం భువనాదీశ్వరాయ నమః	88. ఓం కపాలినే నమః
89. ఓం దిక్పతయే నమః	90. ఓం స్థాణవే నమః
91. ఓం భర్గాయనమః	92. ఓం అరుణాయ నమః
93. ఓం సూర్యాయ నమః	94. ఓం వేదాంగాయ నమః
95. ఓం భాసవే నమః	96. ఓం ఇంద్రాయ నమః
97. ఓం రవయే నమః	98. ఓం గభస్తయే నమః
99. ఓం యమాయ నమః	100. ఓం హిరణ్యరేతసే నమః
101. ఓం దివాకరాయ నమః	102. ఓం మిత్రాయ నమః
103. ఓం విష్ణవే నమః	104. ఓం ధాత్రే నమః
105. ఓం ఇంద్రాయ నమః	106. ఓం అగ్నయే నమః
107. ఓం యమాయ నమః	108. ఓం నిర్ఋతయే నమః
109. ఓం వరుణాయ నమః	110. ఓం వాయవే నమః
111. ఓం కుబేరాయ నమః	112. ఓం ఈశానాయ నమః
113. ఓం బ్రహ్మణే నమః	114. ఓం విష్ణవే నమః
115. ఓం వజ్రాయ నమః	116. ఓం శక్త్యై నమః
117. ఓం దండాయ నమః	118. ఓం ఖడ్గాయ నమః

119. ఓం పాశాయ నమః 120. ఓం ధ్వజాయ నమః
 121. ఓం గదాయై నమః 122. ఓం త్రిశూలాయ నమః
 123. ఓం అబ్జాయ నమః 124. ఓం చక్రాయ నమః
 125. ఓం శ్రీరామపార్వదేభ్యోఽమిత్యుః ఓం బహిర్వాగేభ్యో నమః
 127. ఓం సమస్త దేవతాభ్యో నమః

అథ శ్రీ సీతారామ సహస్రనామభిః - అష్టోత్తర శతనామభిర్వా యథా
 శక్తి యథావకాశం పూజయేత్.

శ్లో || వనస్పతిరస్తైర్తివ్యైర్గంధాఢ్యై స్సుమనోహరైః ।

రామచంద్ర మహేష్వాస ధూపోఽయం వ్రతిగృహ్యతాం ॥

ఓం యత్పురుషం వ్యదభుః కతిధా వ్యకల్పయన్

ముఖం కిమస్య కౌ బాహూ కావూరూ పాదా వుచ్యేతే ॥

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః ధూపమాఘ్రా
 పయామి.

శ్లో || జ్యోతిషాం వతయే తుభ్యం నమో రామాయ శార్దూలే ।

గృహేణ దీపకం రాజన్ త్రైలోక్యతిమిరావహమ్ ॥

ఓం బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీత్ బాహూ రాజన్యః కృతః ।

ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః పద్భ్యాగ్ంశూద్రో అజాయత ॥

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః దీపం సమ

ర్చయామి.

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః ధూపదీపా

నంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్చయామి.

నైవేద్యమ్

శ్రీ దేవస్వాగ్రే చతురశ్ర మండలం శంఖోదకేన విధాయ, తత్ర అధా
 రోపరి స్థాపితం, సౌవర్ణే, రాజతే, కాంస్యే పాత్రే - వలాశ, కదళీ, కమల
 పత్రేష్వన్యతమే వా నిహితం భక్ష్య - భోజ్య - చోష్య - లేప్య - వేయా

తృకం రసవద్వ్యంజనమంజలం, ప్రాజ్యకపిలాజ్యం, దధి - కుగ్గ - మధు
 యథాసంభవం వా మృష్టం షడ్రసాన్నం తులసీదళవిక్తివ్తం తులసీ మిశ్రిత
 శంఖోదకేన ప్రోక్త్య - మూలేన సప్తవార మభిమంత్ర్య, ధేనుముద్రయా
 అమృతీకృత్య, సక్రాస్త్ర ముద్రయా సంరక్త్య, యోని ముద్రాం వ్రదర్క్య
 యవనికాం విస్తార్క్య కృతాంజలిః -

శ్లో || శాలిభక్తం సువక్తం శిశిరకరసితం పాయసాపూప నూపం
 లేహ్యంపేయంసుభోజ్యం శ్రితమమృతఫలం ఖాదిరాద్యంసుఖాద్యం
 ఆజ్యం ప్రాజ్యం సమిజ్యం వయన రుచికరం జీరకైలామరీచీ
 స్వాదీయం శాకరాజీ పరికర మమృతాపోర జోషం జషస్వ ||

శ్లో || బ్రహ్మేశాద్వైః పరిత ఋషివరై స్సూపవిష్టై స్సమేతః
 లక్ష్మ్యో శింజద్వలయకరయా సాదరం వీజ్యమానః |

వర్మక్రీడా హసిత వచనై ర్వాసయన్ వంక్తిభోక్త్యాన్
 భుక్తై పాత్రే కనక రచితే షడ్రసాన్ శ్రీరమేశః ||

శ్లో || ఇదం దివ్యాన్నమమృతం రనైష్షడ్భి స్సమన్వితం
 శ్రీరామరామరాజేంద్ర! నైవేద్యం వ్రతిగృహ్యతామ్ ||
 ఓం చంద్రమా మనసో జాతః చక్షో స్సూర్యో అజాయత |

ముఖాదింద్రశ్యాగ్నిశ్చ ప్రాణాద్వాయురజాయత ||

ఓం భూర్భువస్సువః వ్రచోదయాత్. సత్యం త్వరేవ
 (ఋతంత్యా సత్యేనేతి -రాత్రా) పరిషించామి. అమృతమస్తు. అమృతోపస్త
 రణమసి.

ఓం ప్రాణాయ స్వాహా (మధ్యమాతర్జన్యంగుష్ఠయోగేన)

ఓం అపానాయ స్వాహా (మధ్యమానామాంగుష్ఠ యోగేన)

ఓం వ్యానాయ స్వాహా (కనిష్ఠానామాంగుష్ఠయోగేన)

ఓం ఉదానాయ స్వాహా (తర్జన్యనామాంగుష్ఠ యోగేన)

ఓం సమానాయ స్వాహా (సర్వాంగులి యోగేన) ప్రాణాది వంచ

ముద్రాః వ్రదర్కయేత్.

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః మహానై
వేద్యం సమర్పయామి.

శ్లో || కర్పూరవాసితం తోయం సువర్ణకలశే ప్రితం |
గృహ్ణాచమనం నాథ జానక్యా సహ రాఘవ ||

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః మధ్యే
మధ్యే పాసీయం సమర్పయామి.

ఓం అమృతాపిధానమసి ఆక్షయ్యమువత్పితృ.

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః ఉత్తరా
పోశనం సమర్పయామి.

ముఖం ప్రక్షాలయామి. గండూషికార్థం జలం సమర్పయామి. హస్తా
ప్రక్షాలయామి. పాదౌ ప్రక్షాలయామి. చందనేన కరోద్వర్తనం సమర్ప
యామి. శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.

శ్లో || నాగవల్లిదళై ర్ముక్తం పూగీఫల సమన్వితం |
తాంబూలం గృహ్యతాం రామ! కర్పూరాది మవాసితమ్ ||

శ్లో || అనంగ జాతీ తక్కిల చూర్ణం క్రముక ఖాదిరం |
కర్పూరం తులసీమిశ్రం తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతామ్ ||

ఓం నాభ్యా అసీదంతతిక్షం శీర్షో ద్యౌస్సమవర్తత |
పద్భ్యాంభూమిర్దిశశ్శోత్రాత్ తథా లోకాగ్ంఅకల్పయన్ ||

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః తాంబూలం
సమర్పయామి.

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః తాంబూలం
చర్మణానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.

శ్లో || హిరణ్యగర్భగర్భప్తం హేమబీజం విభావసోః |
అనంతపుణ్యఫలద మతశ్శాన్తిం వ్రయచ్చమే ||

ఓం హిరణ్య రూపస్సహిరణ్యసంద్యగపాన్నపాత్యేదు హిరణ్యవర్ణః
హిరణ్యయా త్పరియోనేర్నిషద్యా హిరణ్యదాదదధ్యస్సమస్తై ||

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః సువర్ణపు
ష్పయుక్త దక్షిణాం సమర్పయామి.

ఫత్రం ధారయామి. చామరాభ్యాం వీజయామి. దర్శణం దర్శయామి.

శ్లో || ఇదం ఫలం మయాదత్తం స్థాపితం పురతస్తవ |

తేన మే సుఫలాపాప్తిర్పవేజ్జన్మని జన్మని ||

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః అమృతో
నమ రసభరితాని ఫలాని సమర్పయామి.

శ్లో || మంగళార్థం మహీపాల వీరాజనమిదం హరే |

సంగృహ్ణణ జగన్నాథ రామచంద్ర నమోఽస్తుతే ||

ఓం వేదాహమేతం పురుషం మహాంతం ఆదిత్య వర్ణం తమసస్తుపారే |

సర్వాణి రూపాణి విచిత్యధీరః నామానికృత్వాభవదన్యదాస్తే ||

ఓం అర్చితప్రార్చిత ప్రార్చిత |

ఓం సర్వప్రణామే అమృతా సతామ్ |

ఓం సద్రూఙం చ శ్రియా మా పరిపాతయ |

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః వీరాజన
గీతాదిభిః మహావీరాజనం సందర్శయామి.

శ్లో || తప్తఙాంబూనదేనైవ నిర్మితం రత్నభూషితం |

మంత్రపుష్పం ప్రదాస్యామి రఘుశ్రేష్ఠ నమోఽస్తుతే||

ఓం ధాతా పురస్తాద్యముదాజహార శక్రః ప్రవిద్వాన్పురిశిశ్చతస్రః|

తమేవం దిద్వానమృత భూభవతి నాన్యః సంధా అయనాయ విద్యతే||

ఓం సహస్రశీర్షం దేవం ఓం స్వస్తి||

అత్ర వేదశాస్త్రాద్యవధారణాత్మికాంసేవాం కృత్వా

సామ్రాజ్యం బోజ్యం సదాశివోం ||

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః దివ్యమం
త్రపుష్పాంజలిం సమర్పయామి.

ఓం సోమో వా వితస్య రాజ్యమాదత్తే యోరాజాసన్ రాజ్కోవా సోమేన
యజతే - దేవసువామేతాని హవీగ్ంషి భవన్తి - ఏతావన్తో పై దేవా

నాగోపవాః - త ఏవాస్మై సవాన్ ప్రయచ్ఛన్తి త ఏనం పునస్సువంతే
రాజ్యాయ - దేవనూ రాజా భవతి

ఓం హిరణ్యపాత్రం మధోః పూర్ణం దదాతి మధవ్యో సాసీతి
ఏకథా బ్రహ్మణ ఉపహరతి ఏకధైవ యజమాన ఆయుస్తేజో దధాతి ॥
ఓం సంస్పృష్టం ధనముఖయం సమాకృతమన్మథ్యం దత్తాం వరుణశ్చ

మన్యుః ।

భియస్తథానా పృథయేషు శత్రవః పరాజితాసో అపవలయన్తామ్ ॥

సహాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః కర్పూరాదినా
ఉత్తర నీరాజన దీపం నందర్శయామి - నీరాజనానంతరం శుద్ధమాచమనీయం
సమర్పయామి

శ్లో ॥ నమోబ్రహ్మణ్యదేవాయ రామాయాకుంఠమేధసే

ఉత్తమశ్లోకధుర్యాయ న్యస్తదండాద్భితాంఘ్రయే

సప్తద్వీపధరాదానపుణ్యం విద్ధి వదేవదే

ప్రదక్షిణం తు యః కుర్యాద్ధరేర్చక్త్యా సమన్వితః ॥

శ్లో ॥ యావి కాని చ పాపాని రమూద్వహా ॥

సహాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః ప్రదక్షిణ
సమస్కారాన్ సమర్పయామి.

శ్రీరామ నమస్కారాష్టకమంత్రాః

ఓం నమోభగవతే శ్రీరామాయ పరమాత్మనే
సర్వభూతాంతరస్థాయ ససీతాయ నమోనమః ॥

శిరసానమః

ఓం నమోభగవతే శ్రీరామచంద్రాయ వేధసే
సర్వ వేదాంత వేద్యాయ ససీతాయ నమోనమః ॥

శిరసానమః

ఓం నమోభగవతే శ్రీ విష్ణవే పరమాత్మనే
పరాత్పరాయ రామాయ ససీతాయ నమోనమః ॥

ఓం నమోభగవతే శ్రీరఘునాథాయ శార్దూలీణే
చిన్మయానంద రూపాయ ససీతాయ నమోనమః ॥

మనసానమః

ఓం నమోభగవతే శ్రీరామకృష్ణాయ చక్రీణే
విశుద్ధ జ్ఞానదేహీయ ససీతాయ నమోనమః ॥

వచసానమః

ఓం నమోభగవతే శ్రీవాసుదేవాయ విష్ణవే
పూర్ణానందైకరూపాయ ససీతాయ నమోనమః ॥

వద్భాషానమః

ఓం నమోభగవతే శ్రీరామభద్రాయ వేదసే
సర్వలోక శరణ్యాయ ససీతాయ నమోనమః ॥

కరాచారానమః

ఓం నమోభగవతే శ్రీరామాయామిత తేజసే
బ్రహ్మానందైకరూపాయ ససీతాయ నమోనమః ॥

జానుభాషానమః

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః సాష్టాంగ దండ
వత్ ప్రణామం సమర్పయామి.

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః శస్త్రాస్త్రోపబృం
హితం చతురంగసైన్యసమేతం ప్రబలం దుర్గం సమర్పయామి.

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః సమస్త
రాజోపచార దేవోపచార భక్త్యుపచార శక్త్యుపచారాన్ సమర్పయామి.

అథ శంఖ చక్ర గదా పద్మ ధేను కౌస్తుభ గరుడ

శ్రీవత్స వనమాలా యోవి ముద్రాః ప్రదర్శయేత్.

శ్లో ॥ అథ పుష్పాంజలిం దత్వా కృత్వా తత్పాదయోశ్చిరః ।

ప్రార్థయేద్ద్రాఘవంభక్త్యా కపి ముద్రాం ప్రదర్శయేత్ ॥

కపిముద్రాఙ్కణం యథా -

తర్జనన్ గేఁడఁజున్దములం కృత్వాన్యాంగుళియోజనం ।

తత్సంపుటతమోః పాణ్యోర్ముద్రా వానర సంజ్ఞికా ॥

శ్లో॥ అజ్ఞానాదభవా జ్ఞానాదభవం యన్మయాకృతం ।

క్షున్దుమర్తసి తత్సర్వం దాస్యేనైవ గృహేణ మామ్ ॥

త్వయ్యేవ భద్రంజనయత్ప్రమేవ రామోద్దరాస్మాన్సృప్తయాభవాజ్ఞేః
స్తిష్ఠం కృపాలో! నదయాస్తితేచేత్ తర్లిశ హా! కర్మవశోహతోఽస్మి

త్వం మాతాపితౌ త్వమేవ సుహృద స్త్విం బ్రాతర స్త్విం సఖా
త్వం విద్యా త్వముదారకేర్తిచరితం త్వం భాగ్యమత్యద్భుతమ్ ।
ఏం భూయ స్సకలం సమీహితమితి జ్ఞాత్వా కృపాలో! హరే
శ్రీ ముద్రామన సంప్రసేద భగవంస్త్యత్తః వరంనాస్తి మే॥

ఓం భద్రోభద్రయా సదమాన ఆగాత్స్వసారం జారోఅభ్యేతివశ్చాత్
సుప్రకేతైర్బుధి రగ్నిర్వితిష్ఠమ్రశద్విర్యరైరపిరాదుమస్తాత్ ॥

శ్లో॥ ఇందివరదభశ్యామో రామో రాజీవలోచనః

మానసే కర్తతే యస్యాస్తాం సీతాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

శ్లో॥ ధ్యేయస్సదా పరిభవంషు మఘ్నిష్ఠవోఽహం

తీర్థాస్పదం శివవిరించిమతం శరణ్యం ।

భృత్పార్తిహం ప్రణతపాల భవాద్విపోతం

వందే మహాపురుష తే చరణారవిందమ్ ॥

శ్లో॥ త్యక్త్వా సుదుస్త్రిజసురేప్పితరాజ్యజ్జ్యేష్ఠం

ధర్మిష్ఠ ఆర్జువచసా యదగాదరణ్యం ।

మాయామృగం దయితయేప్పితమవ్యధావ

ద్వందే మహాపురుష తే చరణారవిందమ్

శ్లో॥ యస్యామలం వృషసదస్సు యశోఽధునాపి

గాయత్స్యమఘ్నుమ్నయో దిగిభేంద్రవట్టం ।

తం నాకపాల వసుపాల సృపాలజుష్టం

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః ప్రార్థనాపూ
ర్వక నమస్కారాన్ సమర్పయామి.

శక్తా శ్రీరామసాక్షాత్కారప్రదముద్వైః నమస్కుర్యాత్
శ్లో॥ యానైర్వా పాదుకైర్వాపి గమనం భగవద్భవే ।
దేవోత్సవాద్యసేవా చ అప్రణామస్తదగ్రతః ॥

శ్లో॥ ఉచ్చిష్టే చైవ చాశౌచే భగవద్వందనాదికం ।
ఏకహస్తప్రణామం చ తత్పురస్తాత్ ప్రక్షణిణమ్ ॥

శ్లో॥ పాదప్రసారణం చాగ్రే తథా పర్యంకబంధనం ।
శయనం భక్షణం హేపి మిథ్యాభాషణమేవ చ ॥

శ్లో॥ ఉచ్చైర్బాహు మిథోజల్పో రోదనాని చ నిగ్రహః ।
నిగ్రహోనుగ్రహా చైవ స్త్రీషు చ క్రూరభాణమ్ ॥

శ్లో॥ కంబలాచరణం చైవ పరనిందా పరస్తుతిః
అశ్శిలభాషణం చైవ అథో వాయువిమోక్షణమ్ ॥

శ్లో॥ శక్తా గౌణోపచారశ్చ అనివేదితభక్షణం ।
తత్తత్కాలోద్భవానాం చ ఫలాదీనామనర్పణమ్ ॥

శ్లో॥ వినియుక్తావశిష్టస్య వ్యంజనాదేః ప్రదానకం ।
వృద్ధేకృత్వాసనం చైవ పరేషామభివందనం ।

శ్లో॥ గురౌ మౌనం నిజస్తోత్రం దేవతానిందనం తథా ।
అపరాధాస్తథా విష్టో ర్భావింశత్పరిశ్రీతాః ॥

శ్లో॥ అపరాధసహస్రాణి త్రియస్తేఽపహ్నిశం మయా ।
దాసోఽయమితి మాం మత్వోక్షమస్య రఘునాయక ॥

శ్లో॥ ఇమం మంత్రం నముచ్చార్ష్య ప్రణమేద్దండవద్భువి ।
అపరాధసహస్రాణి క్షమతే సర్వదో హరిః ॥

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః అపరాధక్షమా
పణ ప్రార్థనం సమర్పయామి.

అశోకచూతకుసుమైర్ముక్తంచ తులసీ దళైః ।

గృహోజార్జ్యం మయాదత్తం భ్రాతృభిస్సహితోఽనమ ॥

నమస్తే జానకీనాథ రామచంద్రమహీపతే ।

పూర్ణానందైకరూప త్వం గృహోజార్జ్యం నమోఽస్తుతే ॥

దశానన వధార్థాయ ధర్మసంస్థాపనాయ చ ।

రాక్షసానాం వినాశాయ దైత్యానాం నిభవాయ చ ॥

పరిత్రాణాయ సాధూనాం జాతో రామ స్వయం హరిః ।

గృహోజార్జ్యం మయాదత్తం భ్రాతృభిస్సహితోఽనమ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః ప్రసన్నార్జ్యం సమర్పయామి.

శ్లో॥ కాయేనవాచామనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్వాత్మనావాప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।

కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

శ్లో॥ ప్రమాదాత్కుర్వతాం కర్మ ప్రత్యవేతాధ్యరేషు చ ।

స్మరణాదేవ తద్విష్టో స్సంపూర్ణం స్యాదితి శ్రుతిః ॥

శ్లో॥ సాధు వాఽసాధు వా కర్మ యద్యదాచరితం మయా ।

తత్సర్వం భగవన్ విష్టో । గృహోజారాధనం పరమ్ ॥

శ్లో॥ యస్య స్మృత్యా చ వామోక్త్యా తపః పూజా క్రియాదిషు ।

న్యూనం సంపూర్ణతాంయాతి సద్యో వందే తమచ్యుతమ్ ॥

శ్లో॥ మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం రఘూద్యహా ।

యత్పూజితం మయా దేవ! పరిపూర్ణం తదస్తు మే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య

శ్లో॥ అవాహనం న జానామి న జానామి విసర్జనం ।

పూజాం చైవ నజానామి క్షమస్య రఘునాయక ॥

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః. సంభవద్వి

క్రొవ్యైః సంభవద్విరువచారైః సంభవద్విర్నియమైశ్చ యథాభాగ్యం మత్కృత

దశాపరణార్చనం భగవతః శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణః దక్షిణ కరకమతే

సమర్పయామీతి సతులసీ గంధ పుష్పాక్షతం శంఖోదకం సమర్పయేత్

సత్యసిద్ధేదాపగమే నాథ! తవాహం న మామకీపన్వయం ।
 సాముద్రో హి తరంగః క్వచన సముద్రో న తారంగః ॥
 శ్లో॥ సోఽహం దాసోఽహో మితి వా బుద్ధిర్యస్యామలా దృఢా ॥
 కర్మభిర్నన బధ్యేత హ్యకర్మత్వాచ్చినేమ వత్ ॥
 శ్లో॥ త్వమేవాహమహం చ త్వం నచ్చిన్మాత్రవపుర్తరః ।
 అనయోరంతరం భ్రాన్తి ర్మశ్యత్వాన్జ్ఞాబలాత్తవ ॥
 నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః అత్మానం సః
 ర్పయామి.

శ్లో॥ త్వయోపభుక్తస్రగంధ వాసోఽలంకార చర్చితాః ।
 ఉచ్చిష్టభోజినో దాసాస్తవ మాయాం జయేమహి ॥
 శ్లో॥ మహావ్రసాద ఇత్యుక్త్వా పరమప్రీతి పూర్వకం ।
 తచ్చేషం గంధపుష్పాణి సమ్యగాత్మాన మర్తయేత్ ॥

అథ యథా సంప్రదాయం యథోపదేశం సహస్రం, త్రిశతం, శతం
 మూలమంత్రం శ్రీరామ షడక్షరీం యథాశక్తి జప్త్వా
 గుహ్యోతి గుహ్యోగోష్ఠా త్వం గృహోణాస్మత్కృతం జపం ।
 సిద్ధిర్భవతు మే దేవ త్వత్ప్రసాదాన్మయి స్థిరా ॥

ఇతి శ్రీరామాయ జపం వినేద్య
 మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం రఘూత్తమ ।
 యత్కృతం తు మయాదేవ పరిపూర్ణం తదస్తు మే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం దత్వా
 శ్లో॥ యజ్ఞచ్చిద్రం తపశ్చిద్రం యచ్చిద్రం పూజనే మమ ।
 అచ్చిద్రమస్తు తత్సర్వం భాస్కరస్య వ్రసాదతః ॥

ఇతి కర్మ సాక్షిణే సూర్యాయ వ్రసన్నార్ఘ్యం సమర్పయేత్.
 శ్లో ॥ తతః పుష్పాంజలిం దత్వా సంహృత్యావరణాన్వరా ।
 భక్త్యా సంశోధితం స్వాంతం విశ విశ్రామహేతవే ॥

శ్లో ॥ హృత్పద్యకర్ణికామధ్యే సీతయా నహ రాఘవ ।
 నివస త్వం సురశ్రేష్ఠ వర్వేరావరణై స్సహ ॥

శ్లో || ప్రార్థనం పాదుతే సీత్యా సాంగముద్వాసయేద్ధరిమ్ |

ప్రాణాయామం షడంగం చ కృత్యాముద్రాః ప్రదర్శయేత్ ||

అథ పుష్పాంజలింగృహీత్వా యంత్రస్థం చైతన్యం పుష్పాంజలావాగతం విభాష్య
సుషుమ్నూమార్శేణ (శ్వాసమార్శేణ) హృదయకమలమధ్యే ప్రవిశతితి భావయేత్

శ్లో || అహం రామో నచాస్మిన్మి బ్రహ్మీవాహం న శోకభాక్ |

నందరూపోఽహం నిత్యముక్తస్వభావహన్ ||

అత్యాసం సంతతం రామం సంభాష్య విచారస్థయే |

న తేహం దుష్కృతం కించిత్సుకృతం వా న చావదః ||

శ్లో|| శక్తిమధ్యే స్థితం తోయం భ్రామితం కేశవోపరి |

అల్లలగ్నం మనుష్యాణాం బ్రహ్మహత్యాదికం దహేత్ ||

శ్లో|| దేవ దేవ! జగన్నాథ! శంఖచక్రగదాధర! |

దేహి రామ! మమూసుజ్ఞాం తవ తీర్థ నిషేవణే ||

శ్లో|| అద్భాసుజ్ఞాం తతస్తిరే పాత్రస్తే యంత్రమాలిఖత్ |

కుశైర్యూలం తిఖిత్వా తు వలేన్యంత్రమమావహమ్ ||

శ్లో|| అకాలమృత్యుహరణం సర్వవ్యాధినివారణం |

సమస్తపాపక్షయకరం రామపాదోదకం శుభమ్ ||

ఇతి తీర్థం గృహీత్యాత్ (పిబేత్)

శ్లో|| పాలగ్రామశిలాతోయమపీత్వా యన్తు మస్తకే |

ప్రక్షేపణం ప్రకుర్వీత బ్రహ్మహో సో నిగద్యతే ||

శ్లో|| విష్ణోః పాదోదకం పీతం కోటిజన్మాఘనాశనం |

తదేవాక్ష్యగుణం పాపం భూషౌ చిందునిపాతనాత్ ||

శ్లో|| పాలగ్రామశిలాతోయం తులసీగంధమిత్రితం |

కృత్యా శక్తే భ్రామయన్స్త్రిః ప్రక్షేపేన్నిజమూర్తని ||

శ్లో|| యా దృష్ట్వా నిఖిలామసంమశమనీ స్ఫుష్టా వపుఃపావనీ

రోగఘ్నీ హ్యభివందితాఽమలజలాసిక్తాఽతకత్రాసినీ |

వ్రత్యాసత్తివిదామునీ భగవతః కృష్ణస్య సంరోపితా

స్యస్తా తచ్చరణే విముక్తి ఫలదా తస్యై తులస్యై సమః ||

ఇతి తులసీం గృహీయాత్.

శ్లో॥ విజుద్ధజ్ఞానరూపాయ నమో రామాయ శార్దూలైః ।

అంతఃకరణసంశుద్ధిం దేహీ మే రఘునాయక ॥

శ్లో॥ కృష్ణాయ వాసుదేవాయ హరయే పరమాత్మనే ।

ప్రణతశ్లేశనాశాయ గోవిందాయ నమోనమః ॥

శ్లో॥ ఏకోఽపి కృష్ణస్య కృతప్రణామో దశాశ్వమేధావబృధేన తుల్యః ।

దశాశ్వమేధీ పునరేతి జన్మ కృష్ణ ప్రణామో నపునర్చవాయ ॥

అథ యథాశక్తి ప్రాహ్మణ్యమవాసినీః పూజాయిత్యా మృష్టాన్న దక్షిణ తాంబూ
లాది దానైస్సంతోషయిత్యా ప్రణమేత్.

శ్లో॥ త్రికాలమేకకాలం వా యః కుర్యాదేవమన్వహం ।

వర్షమాత్రేణ రాజా స్యాదంతే ముక్తిమవాప్నుయాత్ ॥

శ్లో॥ అరాధనాఽసమర్థేశ్చేత్ దద్యాదర్చనసాధనం ।

యో దాతుం నైవ శక్నోతి కుర్యాద్దాననిరీక్షణమ్. ॥

శ్లో॥ నైకం చ యస్య విద్యేత సోఽథో యాతి న సంశయః ।

తస్మాత్సర్వ ప్రయత్నేన కుర్యాద్రామార్చనం బుధః ॥

శ్లో॥ యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।

తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ! రామచంద్ర నమోఽస్తుతే.

ఇతి భగవతః శ్రీరామచంద్రస్య దశావరణార్చనాపర్వతిః

అనంతరం స్వస్వప్రదాయామసారేణ శ్రీమద్రామాయణపారాయణమారభేత్.

శ్రీరామనవరాత్రోత్సవ కల్పః

పారాయణస్తబకః

శ్రీమద్రామాయణ సవాహ్నికపారాయణక్రమః

పారాయణే సాధారణ నియమాః

పాఠమారభ్య సర్గమేకం సమాప్యేవ విరమేత్. సర్గమధ్యే పాఠవిరామో
న విధాతవ్యః. సర్గస్య మధ్యే పాఠోఽవరుద్ధశ్చేత్ తదా పునస్సర్గస్వారం
భాదేవ పాఠః ప్రారంభణీయః. మధ్యమస్వరేణ మస్పష్టముచ్చార్య క్రద్దయా
ప్రీత్యా చ రామాయణస్య పాఠః కరణీయః గీతినా శిరః కంపినా - శీఘ్ర
కారిణా అర్థమజానతా చ నైవ పాఠో విధాతవ్యః. సంధ్యాకాలే పాఠవిశ్రామః
కర్తవ్యః. సర్వత్ర సర్గాదిరేవపారాయణోపక్రమః సర్వత్రసర్గాంతే విశ్రామః.

అత్ర ప్రమాణాని:-

శ్లో ॥ మారుర్యనుక్షరవ్యక్తిః పదచ్ఛేదస్తు సుస్వరః ।
దైర్ఘ్యం లయసమర్థం చ షడేతే పాఠకా గుణా ॥

శ్లో ॥ గీతి శీఘ్రీ శిరఃకంపీ తథా లిఖితపాఠకః ।
అనర్థశ్లోఽల్పకంఠశ్చ షడేతే పాఠకాధమాః

శ్లో ॥ యావన్న పూర్యతేఽధ్యాయస్తావన్న విరమేత్ పఠన్ ।
యది ప్రమాదాదధ్యాయే విరామో భవతి ప్రీయే ।
పునరధ్యాయమారభ్య పఠేత్సర్వం ముహూర్ముహూః ॥

శ్లో ॥ అష్టనాత్ స్థాపితేహస్తే పాఠేహ్యర్థఫలం ధ్రువన్ ।
సమావసే పఠేత్ స్తోత్రం వాచికం తు ప్రశస్యతే ॥

శ్లో ॥ ఉచ్చైః పాఠం నిషిద్ధం స్యాత్ త్వరాం చ పరివర్ణయేత్ ।
శుద్ధేనాచలచిత్రేన పఠితవ్యం ప్రయత్నతః ॥

శ్లో ॥ కణ్ఠస్థపాఠాభావే తు పుస్తకోపరి వాచయేత్ ।

న స్వయం లిఖితం స్తోత్రం నాబ్రాహ్మణలిపిం పఠేత్ ||
 శ్లో || పుస్తకే వాచనం శస్తం సహస్రాదధికం యది |
 తతోమ్యానన్య తు భవేత్ వాచనం పుస్తకం వినా ||

అథ నవాహపారాయణశ్రవణోచితః కాలః

శ్లో || చైత్ర మాఘే కార్తికే చ సితే వక్షే చ వాచయేత్ |
 నవాహం ముహూపుణ్యం శ్రోతవ్యం చ ప్రయత్నతః ||
 పంచమ్యా దినమూరభ్య రామాయణకథామృతమ్ |
 నవాహశ్రవణేనైవ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే || (రామసేవా గ్రంథే)

అథ సాధకః ఆచమ్య, దేశకాలౌ సంకీర్త్య, సంకల్పం కుర్యాత్.

ఓం అన్య శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణ మహామంత్రస్య భగవతే వాల్మీ
 కయే ఋషయేనమః శిరసి - అనుష్టుప్ చ్చందసే నమః ముఖే - శ్రీసీతారామ
 చంద్రవరబ్రహ్మవరమాతృనే దేవతాయైనమః హృది - అభయం సర్వభూతేభ్య
 ఇతి బీజాయనమః గుహ్య - అంగుల్యగ్రేణ తాన్ పాన్యామితిశక్తయేనమః
 పాదయోః - ఏతదస్త్రబలం దివ్యమితికీలకాయనమః నాభౌ - భగవాన్నా
 రాయణో దేవ ఇతి తత్త్వమ్ ధర్మాత్మా సత్యసంధశ్చేత్యస్త్రం - శ్రీసీ
 తారామచంద్ర వరబ్రహ్మ వరమాతృనః ప్రసాదేన పురుషార్థచతుష్టయ
 సిద్ధ్యర్థే పాఠే వినియోగః

ఓం || శ్రీం || రాం || ఆపదామపహర్తారం అఙ్గుష్టాభ్యాంనమః

ఓం || శ్రీం || రీం || దాతారం తర్దనీభ్యాం నమః

ఓం || శ్రీం || రూం || సర్వసమ్పదాం మధ్యమాభ్యాం నమః

ఓం || శ్రీం || రైం || లోకాభిరామం అనామికాభ్యాం నమః

ఓం || శ్రీం || రౌం || శ్రీరామం కనిష్ఠికాభ్యాం నమః

ఓం || శ్రీం || రః || భూయోభూయోనమామ్యహం

- కరతలకరస్పృష్టాభ్యాం నమః

ఏవం పృథ్వీయాదిన్యాసం కృత్వా

శ్లో || బ్రహ్మ స్వయంభూర్భగవాన్ దేవాశ్చైవ తవస్వినః
దిశస్తు మే సర్వే దేవాస్సర్విగణాస్త్విహా ||

ఇతి దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

శ్లో || వామే భూమి సుతా భజే శ్యామలమ్

శ్లో || వాత్మీకిగిరిసంభూతా రామసాగరగామినీ |
పునాతి భువనం పుణ్యా రామాయణ మహానదీ ||
శ్లోకసారసమాక్షీర్ణం సర్గకల్లోలనంకులమ్ |
కాండాగ్రాహమహోమీనం వందే రామాయణార్లవమ్ ||

శ్లో || ఓం సదాశ్రవణమాత్రేణ పాపినాం సర్గతివ్రదే |
శుభే రామకథే తుభ్యం గంధమద్యసమర్చయే ||

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే శ్రీమద్రామాయణాయ
నమః శ్రీగంధం సమర్చయామి

శ్లో || ఓం బాలాది సప్తకాండేన సర్వలోక సుఖవ్రద! |
రామాయణమహోదార! పుష్పం తేఽద్యసమర్చయే ||

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే శ్రీమద్రామాయణాయ
నమః సుగంధ పరిమళ సంవాసితం సువర్ణపుష్పం సమర్చయామి

శ్లో || ఓం యస్మైకశ్లోకపాఠస్య ఫలం సర్వఫలాధికం |
తస్మై రామాయణాయార్ద్య దశాంగం ధూపమర్చయే ||

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే శ్రీమద్రామాయణాయ
నమః దశాంగధూపనూఘ్రావయామి

శ్లో || ఓం || యస్య శ్లోకే వ్రణేతారో వాత్మీక్యాది మహార్షయః |
స్మై రామచరిత్రాయ ఘృతదీపం సమర్చయే ||

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే శ్రీమద్రామా
యణాయ నమః గోఘృత దీపం సమర్చయామి

శ్లో || ఓం శ్రూయతే బ్రహ్మణో లోకే శతకోటివ్రదీవ్రతం |

రూపం రామాయణస్యాస్య తస్మై నైవేద్యమర్చయే ||

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే శ్రీమద్రామా యణాయ నమః అమృతోపమం నైవేద్యం సమర్చయామి

తదనువక్ష్యమాణానాం రామాయణకవచ మంగళశ్లోకానాం పాఠం కృత్వా రామాయణపాఠమారభేత -

ఓం నమోఽష్టాదశతత్త్వరూపాయ రామాయణాయ- మహామంత్రస్య రూపాయ - మానిషాదేతి మూలం శిరోఽవతు - అనుక్రమణికాఙ్కెం ముఖ మవతు ఋష్యశృంగోపాఖ్యానమ్మషి- ర్విహ్వమవతు జానకీవల్లభోఽనుష్టుప్ - చ్చందోఽవతుగలవ్ - కేకయ్యాజ్ఞా దేవతా హృదయమవతు - సీతాఽక్షు జానుగమన శ్రీరామ - హర్షాః ప్రమాణం జరఠమవతు - భగవదృక్తిః - శక్తిరవతు మే మధ్యమ్ - శక్తిమాన్ ధర్మోమునీనాం పాలనం మమోరూ రక్షతు- మారీచవచనం ప్రతిపాలనమవతు పాదా - సుగ్రీవమైత్రమర్థోఽవతు స్తనా - నిర్ణయో హనుమచ్ఛేష్టాఽవతు బాహూ - కర్తా సంపాతిషక్తో ధమోఽ వతు స్కంధా - ప్రయోజనం విభీషణరాజ్యం గ్రీవామవతు- రావణవధః స్వరూపమవతు కర్ణా - సీతోద్ధారో ఽక్షణ మవతు నాసికే - అమోఘస్తవ సంస్తవోఽవతు జీవాత్మానం - నయఃకాల ఽక్షుణసంవాదోఽవతు నాభిం - అచరణీయం శ్రీరామాది ధర్మం సర్వాంగం మమావతు - (ఇతి బృహత్కర్మ- పురాణే పూర్వఖండే పంచవింశతితమేఽధ్యాయే ప్రోక్షం శ్రీరామాయణ కవచం ప్రతిదినం నవకృతేవే ప్రథమదినే త్వవశ్యం పఠేత్.)

అథ స్వసంప్రదాయానుసారేణ మంగళశ్లోకాన్ పఠేత్ -

ప్రథమవాసరచర్యా

అథ తపస్వార్ధ్యాయనిరత మిత్థారభ్య ప్రథమసర్వాంతం పఠిత్వా, కోశో పరి లఘుపూజాం కృత్వా భక్త్యభోజ్యాదికం మహన్నివేద్య ఘృతాక్షవ ర్తికాసహస్రదీపసీరాజనం దత్వా ప్రథమ వాసరే సమనుష్ఠితాం పఠివస్యాం నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే సమర్చ్య ఋత్విహృతి

హృదయే బాంధవై రిష్టసఖైశ్చ భుంజీత. రాత్రా శ్రీరామ సహస్రనామార్చన
 రాజోపచారసహితాం మహాపూజాం కృత్వా, యథావిధి శ్రీరామమనుస్మరన్
 శయనాదికం నిర్వర్తయేత్.

ద్వితీయ వాసర చర్య

బ్రాహ్మీ ముహూర్తే చోత్థాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామస
 హస్రనామార్చన సహితాం దశావరణపూజాం కృత్వా కదళీపలాని నివేద్య
 బాలకాణ్డే ద్వితీయసర్గా త్పారాయణ మారభేత్. తత్ర యజ్ఞపురుష పాయస
 వ్రదాన కథాసమయే దోడశసర్గాంతం పారాయణం కృత్వా లఘు పూజాం
 కృత్వా అత్ర పుష్పార్చన సమయే శ్వేతపంకజకుసుమైః శ్రీవిష్ణోః అష్టోత్తరశత
 నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య పాయసాన్నం నివేద్య నీరాజయేత్. తతః సప్తద
 శసర్గాదారభ్య శ్రీరామచంద్ర జననకథాసమయే అష్టాదశసర్గాంతం పఠిత్వా
 లఘుపూజాయాం శ్వేతైః కృష్ణైర్వా అగస్తీకుసుమైః శ్రీమదధ్యాత్మరామా
 యణాం తర్లత శ్రీరామజన్మకథోద్భవనామావళ్యాఽభ్యర్చ్య శుంఠీ మార్దం
 సితాయుక్తం ఖండశర్కరయా యుతం దుగ్ధం నివేద్య నీరాజయేత్.

తత ఏకోనవింశతీతమ సర్గాదారభ్య మబాహువధకథాసమయే త్రింశతిత
 మసర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాయాం మందారకుసుమైః శ్రీరామాష్టోత్తరశత
 నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య అగ్నిశిఖాసంధానితం ఘనీ భూతం దుగ్ధం వ్రస్తమాత్రం
 నివేద్య - నీరాజయేత్.

అథ - ఏకత్రింశతితమసర్గాదారభ్య శ్రీసీతారామకల్యాణకథా సమయే
 త్రిసప్తతితమసర్గాంతం పఠిత్వా శ్రీసీతారామకల్యాణానుగుణాం పూజాం
 కృత్వా మాలతికుసుమైః శ్రీకల్యాణరామ నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య, పుత
 పాచితభక్త్యాని దివ్యాన్నాని చ నివేద్య చతుర్వింశతి సంఖ్యాకాః యథాశక్తి
 మవాసీసిర్వా సమభ్యర్చ్య నీరాజయేత్.

తతశ్చతుస్సప్తతితమ సర్గాదారభ్య బాలకాణ్డాంతం పారాయణం కృత్వా
 శ్రీరామ సహస్రనామార్చన మహానివేదన పుత్రాక్షవర్తికా సహస్రదీప నీరాజన

సృత్య గీతాద్యనేకోపచారసహితాం మహాపూజాం కుర్యాత్.

తృతీయ వాసర చర్యా:

బ్రహ్మే ముహూర్తే చోత్థాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామ సహస్ర
నామార్చనసహితాం దశావరణపూజాం కృత్వా కదళీఫలాని నివేద్య నీరాజనం
దత్వా అయోధ్యాకాండపారాయణమారభ్య మమంత్రాగ్రహకథా- సమయే
వంచత్రింశతితమసర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా మరువకవత్తైః
శ్రీరామరహస్యోక్త శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళ్యాఽభ్యర్చ్య ఖండశర్కరాలా
మిశ్రితనవనీతం మధురమోదకాంశ్చ నివేదయేత్.

తతః షట్త్రింశతితమసర్గాదారభ్య శ్రీరామ గుహ సమాగమకథాస
మయే వంచాశత్తమసర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా దమనకవత్తైః
శ్రీ విష్ణుష్టోత్తర శత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య నానానిధ మధుర ఫలాని
నివేద్య - నీరాజయేత్.

తత ఏకవంచాశత్తమసర్గాదారభ్య శ్రీసీతారామ లక్ష్మణ చిత్రకూటప్ర
వేశకథాసమయే షట్పంచాశత్తమసర్గాంతం పఠిత్వా- లఘుపూజాం కృత్వా
జాతికుసుమై శ్రీరామతారకమంత్రవర్ణయుత శ్రీరామాష్టోత్తరశత నామా
వళ్యాఽభ్యర్చ్య లికుచరసౌదనం (దబ్బునిమ్మవండ్లరసముతో పులిహోర)
నివేద్య నీరాజనం చ దత్వా పారాయణం సమాప్య శ్రీరామసహస్రనామా
ర్చన, మహానివేదన, ఘృతాక్షవర్తికా సహస్రదీపనీరాజనసృత్యగీతాద్యనేకోపచార
సహితాం మహాపూజాం కుర్యాత్.

చతుర్థ వాసర చర్యా

బ్రాహ్మే ముహూర్తేచోత్థాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామసహస్ర
నామార్చన సహితాం దశావరణపూజాం విధాయ- కదళీఫలాని నివేద్య
నీరాజయేత్.

తతః సప్తవంచాశత్తమసర్గాత్ పారాయణమారభ్య శ్రీరామ ధరత

నమాగమ కథాసమయే ఏకోనశతతమసర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా
 వద్మపుష్పైః శ్రీస్వసంహోష్టోత్తరశత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య - ఘృతపాచితాన్
 మధురాన్, శత మోదకాన్నివేద్య, నీరాజయేత్.

తతశ్శతతమసర్గాదారభ్య శ్రీరామ పాదుకాపల్నాభిషేక సమయే వంచద
 శోత్తరశతతమసర్గాంతం పఠిత్వా సువర్ణ రజత తామ్రాదినానిర్మితే - శ్రీస్వ
 స్తిక ధ్వజ సుధాకలశాతపత్ర వజ్రాంకుశాంబురుపా కల్పక శంఖ చక్రాది పర
 తత్త్వ చిహ్నారంభితే శ్రీరామ పాదుకే ధ్యాన పూర్వకం పంచామృతాద్వైః
 పంచసూక్తై రభిషేచ్య తులసీ మాలతీ జాతీకుసుమాద్వైః పాదుకానామా
 వళ్యాఽభ్యర్చ్య, దాడిను పనస కదళ్యాదీని ఫలాని నివేద్య దశ బ్రాహ్మణాన్
 భోజయిత్వా నీరాజయేత్. తతః షోడశోత్తరశతతమ సర్గాదారభ్య అవనూయా
 సీతా సంభాషణ కథాసమయే అష్టాదశోత్తరశతతమ సర్గాంతం పఠిత్వా
 లఘుపూజాం కృత్వా కుంకుమ మందార కుసుమైః శ్రీ సీతారామాష్టో
 త్తరశత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య సువాసినీః వస్త్రమూల్యగంధాదిభిరలంకృత్య
 సప్యతం పాయసం నివేద్య నీరాజయేత్.

తత ఏకోనవింశత్యుత్తర శతతమ సర్గాదారభ్య అయోధ్యాకాండాంతం
 పారాయణం కృత్వా నానావిధపుష్పైః శ్రీరామసహస్రనామార్చన మహానివే
 దన ఘృతాక్షరత్తికాసహస్ర దీపనీరాజన వృత్య - సీతా ద్యనేకోపచార సహితాం
 మహాపూజాం కుర్యాత్.

పంచమ వాసర చర్యా

బ్రాహ్మీ ముహూర్తే చోత్తాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్చ్య- శ్రీరామసహ
 స్రనామార్చన సహితాం దశావరణ పూజాం కృత్వా కదళీఫలాని నివేద్య
 నీరాజనం దత్వా అరణ్యకాండ పారాయణమారభేత్. తత్ర ఖరసంహారణ
 కథా సమయే త్రింశతితమసర్గాంతం పఠిత్వా వాసుంధికాపుష్పైః శ్రీమద్భాగ
 వతాంతర్గత గణేంద్రకృత శ్రీవిష్ణుస్తవనామావళ్యాఽభ్యర్చ్య శర్కరాసహితం
 వారికేళం నివేద్య నీరాజయేత్. తతః ఏకత్రింశతితమసర్గాదారభ్య జలాయు

మోక్షప్రదాన- కథాసమయే అష్టపట్టితమసర్గాంతం పఠిత్వా ప్రవాళకుసుమైః
 బిల్వదళైః శ్రీకృష్ణార్జునైః శతనామావళ్యాభ్యర్చ్య మధురాణి ద్రాక్షాపలాని
 నివేద్య సిరాజయేత్. తతః వికోసస్తతితమ సర్గాదారభ్య శ్రీరామలక్ష్మ్య
 ణాభ్యాం శలరీకృత పూజాంగికార కథాసమయే చతుస్పట్టితమ- సర్గాంతం
 పఠిత్వా నానావిధ సుగంధికుసుమైః తులసీ బిల్వదళాదిభిః శ్రీవిష్ణు సహస్ర
 నామావళ్యాభ్యర్చ్య కందమూల మాతులుంగపలాని నివేద్య సిరాజయేత్.
 తతః పంచస్తతితమ సర్గాదారభ్య అరణ్యకాండాంతం పారాయణం కృత్వా
 నానావిధకుసుమైః శ్రీరామసహస్ర నామార్చన మహానివేదన ఘృతాక్షరప్రకా
 సహస్రసీఘనీరాజన వృత్య గీతార్యనేకోపచారసహితాం మహాపూజాం కుర్యాత్.

షష్ఠ వాసర చర్యా

బ్రాహ్మీ ముహూర్తే చోత్తాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీ రామ
 సహస్ర నామార్చన దశావరణపూజాం కృత్వా శ్రీ రామ సహస్ర నామా
 వళ్యాభ్యర్చ్య కదళీఫలాని నివేద్య సిరాజయేత్. తతః విష్ణుంధా కార్ణాపాలా
 లుగమారభ్య శ్రీరామ హనుమత్సమాగమ కథాసమయే తృతీయ సర్గాంతం
 పఠిత్వా, సప్తావర్త ద్రోణపుష్ప కర్ణకార తులసీబిల్వాదిభిః శ్రీరామార్జునైః
 శత నామావళ్యాభ్యర్చ్య ఘృతపాచితాన్ చతుష్పట్టిమాహాపూపాన్ నివేద్య
 సిరాజయేత్.

తతః చతుర్దశసర్గాదారభ్య వాలిసంహార కథాసమయే సప్తదశసర్గాంతం
 పఠిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా చంద్రైః మందారైర్వా శ్రీలక్ష్మీవృసింహాష్టో
 త్తరశత నామావళ్యాభ్యర్చ్య విలామరీచీయతం శర్కరౌదకం- ముద్గశకలాని
 చ నివేద్య - సిరాజయేత్.

తత అష్టాదశసర్గాదారభ్య సుగ్రీవపట్టాభిషేక కథాసమయే షడ్వంశతిత
 మసర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా తులసీ బిల్వదళైః మల్లికాపు
 ష్పైశ్చ శ్రీరామాయణామృత నామావళ్యాభ్యర్చ్య, తైలపాచిత చణకాన్,
 రసాలఫలాని చ నివేద్య, సిరాజయేత్.

తతస్సప్రవేశతి తమసర్గాదారభ్య కిష్కిన్దాకాణ్డాస్తం పారాయణం కృత్వా
 నానావిధ కుసుమైః శ్రీరామసహస్రనామార్చన మహానివేదన ఘృతాక్షవర్తికా
 నహస్రదీప నీరాజన, నృత్యగీతాద్యనేకోపచార సహితాం మహాపూజాం కుర్యాత్.

సప్తమవాసర చర్య

బ్రాహ్మీ ముహూర్తే చోత్తాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామ సహ
 స్రనామార్చన సహితాం దశావరణపూజాం కృత్వా కదళీపలాని నివేద్య,
 నీరాజయేత్.

అథ సుందరకాండపారాయణమారభ్య, తత్ర హనుమతస్సముద్రతరణా
 నంతరం లక్ష్మీవ్రవేశ కథాసమయే ద్వితీయసర్గాంతం పఠిత్వా, లఘుపూజాం
 కృత్వా, తాంబూల వల్లపామూర్గ మాచీ వ్రతైః శ్రీరామ రహస్వోత్తరాంత
 ర్గత శ్రీహనుమదష్టోత్తర శతనామావళ్యాఽభ్యర్చ్య, దధ్యోదనం, నవ్యంజనం
 నవ్యనవసీతం నివేద్య, నీరాజయేత్.

తతః తృతీయ సర్గాదారభ్య, శ్రీహనుమతో జానకీదర్శన కథాసమయే
 పంచదశ సర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా, కేతకీ, వనమల్లికా పుష్పైః
 శ్రీరామ రహస్వోత్తరాంతర్గత శ్రీ సీతాష్టోత్తరశత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య
 సోపదంశకం (కఙ్కాయలు - కరియలు) అష్టరసాన్నం నివేద్య నీరాజయేత్.

తతః షోడశసర్గాదారభ్య శ్రీసీతాభగవతీహస్తే హనుమతా శ్రీరామము
 ద్రికావ్రదాన కథాసమయే షట్శ్రీంశతితమసర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాం
 కృత్వా చామంతికా జాతీ చంపక కుసుమైః శ్రీలలితాదేవ్యష్టోత్తరశత
 నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య సగుడముద్గోదనం - ఘృతపాచితాని వివిధభక్ష్యాణి చ
 నివేద్య నీరాజయేత్.

తతస్సప్తశ్రీంశతితమసర్గాదారభ్య శ్రీహనుమతా శ్రీరామహస్తే శ్రీసీ
 తాభగవతీ చూడామణి ప్రదానసమయే ఏకోప చత్వారింశత్తమసర్గాంతం పఠిత్వా
 చంద్రకాంతకుసుమైః శ్రీరామాష్టోత్తరశత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య గోక్షీరపా
 చితం సశర్కరం ముద్గాన్నం నివేద్య నీరాజయేత్. తతశ్చత్వారింశత్తమ

సర్గాదారభ్య సుందరకాండాంతం పారాయణం కృత్వా - సహస్రనామార్చన
 మహానివేదన సహితాం మహాపూజాం కుర్యాత్.

అష్టమ వాసర చర్యా

బ్రాహ్మీ ముహూర్తే చోత్థాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీ రామ
 సహస్ర నామార్చన సహితాం దశాపరణపూజాం కృత్వా కదళీఫలాని నివేద్య
 నీరాజయేత్. అథ యుద్ధకాండపారాయణమారభ్య సముద్రతటే శ్రీ రా
 మేణ విభీషణాయాభయవ్రదాన కథాసమయే అష్టాదశ సర్గాంతం పఠిత్వా
 తులసి చిల్వదళైః శ్రీరామ సహస్రనామావళ్యాభ్యర్చ్య శుష్కనారికేళం
 శర్కరామిశ్రితం నివేద్య నీరాజయేత్. తత ఏకోనవింశతితమసర్గాదారభ్య
 శ్రీరామ అక్షుణయో ర్నాగాస్త్రబంధనిమోచన కథాసమయే పంచాశతమస
 ర్గాంతం పఠిత్వా - అగస్త్యకుసుమైః గరుడాష్టోత్తరశత నామావళ్యాభ్యర్చ్య
 సద్యోగోద్గుంధం నివేద్య నీరాజయేత్. తతః ఏకపంచాశతితమసర్గాదారభ్య
 కుంభకర్ణనిధన కథాసమయే సప్తషష్ఠితమసర్గాంతం పఠిత్వా - అముపూజాం
 కృత్వా పున్నాగకుసుమైః శ్రీహయగ్రీవాష్టోత్తరశత నామావళ్యాభ్యర్చ్య -
 నారికేళజలం - యథాలాభం జంబూఫలావ్యపి (అల్లనేరెడు వండ్లు) నివేద్య
 నీరాజయేత్.

తతః - అష్టషష్ఠితమసర్గాదారభ్య సమస్తకపినైవ్యయుత శ్రీరామ అక్షు
 ణయోః బ్రహ్మోస్త్రబంధనిమోచన కథాసమయే చతుస్పత్తితమసర్గాంతం
 పఠిత్వా అముపూజాం కృత్వా - శంఖపుష్పైః - ఆమలకపత్రైః - శ్వేత
 దూర్వాభిః - గీతాచార్య గోపాలకృష్ణ నామావళ్యాభ్యర్చ్య - కపోత్థం
 కాపిలం క్షీరం (కొద్దిగా వేడిచేసిన నల్లఅపుపాలు) సక్తాన్ - సశర్కరం
 గోధూమచూర్ణం - సగుడ తిలమోరకాన్ (నువ్వుల ఉండలు) వివిధాని
 ఫలాని చ నివేద్య నీరాజయేత్.

తతః పంచాస్పత్తితమ సర్గాదారభ్య సప్తసప్తతితమసర్గాంతం పారాయణం
 కృత్వా, శ్రీరామ సహస్రనామార్చన మహానివేదన - ఘృతాక్షవర్తికాసహ

సదీవసిరాజన - నృత్య - శీతాద్యనేకోపచార - సహితాం మహాపూజాం కుర్యాత్.

నవమ వాసర చర్యా

బ్రాహ్మీ యుచారై చోత్తాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామ సహ స్రనాచూర్వన సహితాం దశాదరణ పూజాం కృత్వా కదళీపలాని నివేద్య సిరాజయేత్.

అథ - అష్టసప్తతితమసర్గాదారభ్య మేషునాదనిధన కథాసమయే ఏకనవ తితమసర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాంకృత్వా - కుంద (మొల్ల) కుసుమైః పరాహస్తోత్తరశత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య తిలాన్నం - దదిమండం (పెరుగు మీదియట్టు) నివేద్య సిరాజయేత్.

తతోద్విసవతితమసర్గాదారభ్య రావణసూలబలనాశన కథాసమయే చతుర్దశతితమ సర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా జపాకుసుమైః (దాన స్సపూవు) శ్రీవిష్ణుస్తోత్తరశత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య చిత్రాన్నం నివేద్య సిరాజయేత్.

తతః పంచవతితమసర్గాదారభ్య శ్రీమదాదిత్యహృదయస్తోత్ర మంత్రోప దేశసమయే సప్తోత్తరశతమ సర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా అది త్యహృదయస్తోత్రనామపఠినాభ్యర్చ్య సమృతం గుడాన్నం కోమలం నారితేళం ఐక్షవం రసం (చెఱుకు పాలు) వ నివేద్య సిరాజయేత్.

తత అష్టోత్తరశతమసర్గాదారభ్య రావణసంహార కథాసమయే ఏకాదశో త్తరశతమసర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా కనకాంబరకుసుమైస్తులసీ దళైః; శ్రీమద్రామాయణే యుద్ధకాండే సప్తదశోత్తరశతమేసర్గే చతుర్ముఖబ్రహ్మణాకృత శ్రీరామనామావళ్యాఽభ్యర్చ్య పుతపాచితగుడాపూపాన్ పంచాశన్మోదకాన్ నివేద్య సిరాజయేత్.

తతో ద్వాదశోత్తరశతమసర్గాదారభ్య విదీషణపట్టాభిషేక కథాసమయే పంచదశోత్తరశతమసర్గాంతం పఠిత్వా - రుద్రజటా-గౌరీజటాకుసుమైః చూతాశ్వత్తపల్లవైః హరిద్రాక్షతైశ్చ శ్రీరామరహస్యోత్తరాంతరత - అష్టోత్తర శత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య - పుతపాచితపూర్ణాపూపాన్ (పూర్ణబూరెలు)

నివేద్య నిరాజయేత్.

తతః - దోషశోత్తరశతతమసర్వాదారభ్య శ్రీసీతామా అన్వేషయేత్. మయే ఏకోనవింశత్యుత్తరశతతమ సర్లాంతం పతిత్వా లమపూజాం పుష్కా జాతీ చంపక పుష్పాగ్ కుంకుమాద్యై "శ్రీం" దీపనంప్రదత శ్రీసీతా ద్దోత్తరశత నామాదభ్యాఽభ్యర్చ్య - సప్తసహేతవిశ్రుతం క్షీరాన్నం నివేద్య నిరాజయేత్.

తతోః వింశత్యుత్తరశతతమసర్వాదారభ్య పరివాలేసినా పుష్కాజాతా దన్య శ్రీరామన్య ఆయోధ్యాపగవప్రవేశ తథానమయే అష్టాదశత్యుత్తర శతతమసర్లాంతం పతిత్వా శ్రీరామసహస్రనామార్చన ముచితేదన. మహా క్షపరీకాసహస్రదీపనిరాజన పుత్య సీతాజ్యనేతోపచారసహితాం మహాపూజాం కుర్యాత్.

దశమ వాసర చర్యా

ద్వాపౌ మూహార్తే చోత్తాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామం హస్రనామార్చనసహితాం దశావరణపూజాం కృత్వా శ్రీరామసహస్రనామా చభ్యాఽభ్యర్చ్య కదలిపలాని నివేద్య నిరాజయేత్.

అథ యుద్ధకాండాంతర్గత శ్రీరామ పట్టాభిషేకస్థలం నిర్మణంజినా దాయోత్వారభ్య యుద్ధకాండాంతం పతిత్వా శ్రీరామపట్టాభిషేకమచోత్వం కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య అగస్త్యసంహితోక్తప్రకారేణ శ్రీరామపట్టాభిషేక కృత్వా తదంగత్వేన శ్రీరామసహస్రనామార్చన ముచితేదన. పుష్కాక్షపరీ కాసహస్రదీప నిరాజన, రాజోపచార, కన్యకాష్టకోపస్థాపిత నిరాజన సహితాం మహాపూజాం సమాప్య ద్వాదశకృత్య ప్రదక్షిణా నమస్కారాణి కృత్వా ప్రార్థయేత్.

శ్లో || యాచదార్తతే చక్రం యాచతి చ వసుంకరా |

తానద్వర్షసహస్రాణి స్వామిత్వముచభారణు ||

ఏవం త్రివారం పఠేత్.

ఇతి శ్రీమద్రామాయణ నవాహ్నికపారాయణ క్రమః.

శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః

ఉత్సవస్తబకః

శ్రీసీతాజన్మోత్సవవిధిః

చైత్రశుక్లాష్టమ్యాం రాత్రా సీతా జన్మోత్సవః కార్యః. తస్మిన్దినే ప్రాతః పూజాం మూఢ్యాహ్నికీం పూజాం చ యథావిధి నిర్వర్త్య పౌరిద్రాన్న ముద్గాన్న గుఢాన్న క్షీరాన్న దద్దున్నాది చిత్రాన్నై రాజ్యైః పూషాదిభి ర్యథావిధవం సువాసినీః బ్రాహ్మిణాన్సోఽపి తద్రాత్రానపి సువాసినీః బ్రాహ్మిణానా మాయ ప్రథమం గుఢోదక శర్కరోదక నారికేఢోదక క్షీరాదికం ద్రవద్రవ్య జాతం ద్వితీయం శుష్కలీ మాషాఽపూప మోదక చణకాద్యుపహారజాతం ద్రాక్షేక్షు రంభానారికేఢాది ఫలజాతం కమల కల్పార కరవీర జపామల్లికా దికుసుమమాలాః శ్రీచందన కస్తూరీ కుంకుమాది సుగంధ ద్రవ్యజాతం చ సంపాద్య ధూపవర్తిభిర్దీపవృక్షైః ద్వీపాదర్యకుంభైర్యథావిధవం మంటప మలం కృత్య దీపమాలా అభిషేః ప్రజ్వాల్య వారనారీధిర్బుత్య గీతాదికం కారయన్ సీతా జన్మోత్సవం కుర్యాత్.

తత్రాయం ప్రయోగః :- అదౌ శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణాంతర్గత సీతాజన్మకథాం పఠిత్వా సవత్సీకో యజమానః అచమ్య ప్రాణానాయమ్య దేశకాలౌ సంకీర్త్య శ్రీరామసహిత సీతామహోత్సవీ దేవతాముద్దిశ్య శ్రీరామ సహిత శ్రీసీతామహోత్సవీ దేవతా ప్రీత్యర్థం శ్రీసీతాజన్మోత్సవ ప్రయుక్త

పోడకోపచారపూజాం కరిష్యే - తదంగ కలశ గణపతి విష్వక్సేన శంఖ
 పూజాం చ కృత్వా. సీతా మూలమంత్రేణ శంఖోదకేన పూజాద్రవ్య శుద్ధిం
 విధాయ అత్యానం చ ప్రోక్త్య పుష్పం గృహీత్వా సీతాం ధ్యాయేత్ -
 మూలాధారాదాబ్రహ్మరంధ్రం జ్వలంతీం జ్వలదనలనిభాం పరచిద్రూపాం
 ప్రకాశలహరిం శక్తిత్రయాత్మికాం మూలప్రకృతిరూపిణీం సీతాం విభావ్య
 పుష్పాంజలావాసీంః ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీసీతామహాలక్ష్మై సాంగాయై
 నవాహన వతి పుత్రకాయై వస్త్రాభరణ భూషితాయై పుష్పాంజలిం కల్పయామి
 నమః - ఇతి మూర్తా సంయోజ్య పుష్పాంజలిం దత్త్వా స్వర్ణమయ కమల
 కర్ణికా పీఠస్థిత నిర్విశేష వరప్రహృత్మక శ్రీరామనామాంకే హిరణ్యవర్ణాం
 హరిణీ మితి సీతానూనాహయేత్.

ఓం హిరణ్యవర్ణాం హరిణీం జాతవేదో మనూషహ.
 ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామ సహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మై నమః
 అవాహనం సమర్పయామి .

శ్రీం || సీతే సర్వజగన్మాతః శ్రీరామానందదాయని |
 యావత్ పూజాం సమాప్యేఽహం తావత్త్వం సుస్థిరా భవ ||
 ఇతి సమ్ముఖీకృత్య.

ఓం తాం మ అవహ పురుషోనహం |

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మై నమః
 దివ్య రత్నసింహాసనం సమర్పయామి.

ఓం అశ్వపూర్వాం దేవీజషితాం

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మై నమః
 పాదమోః పాద్యం సమర్పయామి.

ఓం కాంసోస్మితాం శ్రియమ్.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మై నమః
 హస్తేష్వర్ణ్యం సమర్పయామి.

ఓం చంద్రాం ప్రభాసాం త్వాం వృణే.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మై నమః

ముఖే ఆచమనీయం సమర్పయామి.

ఓం ఆదిత్య వర్ణే అలక్ష్మీః

అప్యాయస్వేత్యాదిభిర్మంత్రైః పంచామృతస్నానం ఉష్ణోదకేన దివ్యమం
గళ స్నానం ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
శుద్ధోకస్నానం సమర్పయామి. స్నానానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.

ఓం ఉదైతుమాం దదాతుమే.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
సకంఠకప్రాసరణ దివ్యకౌసుంభాంబరం సమర్పయామి.

ఓం క్షుత్ప్రీపాసామలాం మేగృహేత్ ।

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః ।
మంగళనూత్ర పాదాంగుళ్యాభరణ హార నూపుర కేయూర కటక కాంచీదా
నూది పంఠదీప్యంబర్నాభరణాని సమర్పయామి. ।

ఓం గంధద్యారాం శ్రియం.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
కన్నూపీ కర్ణమ కర్పూర కుంకుమాది సుగంధిమిత్రితం దివ్యచందనం సమ
ర్పయామి.

రత్నాక్షతైస్త్యైం తండులైర్వా.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
రత్నాక్షతాన్ సమర్పయామి.

ఓం అహోరచచోదై విశ్వకం.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
పారిద్రాచూర్ణం సమర్పయామి.

ఓం యాగుం గూర్యాసిసి స్వస్తుయే.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
కుంకుమ విలేపనం సమర్పయామి.

అయనేతే ధిమే.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః

సుగంధ పరిమళ పటవాస ద్రవ్యాణి సమర్పయామి.

ఓం ఘంటాః కామనూకూతిం తాం యశః.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
మల్లికా మాలతీ చందకాశోక చూత వున్నాగ కమలాది పుష్పమాలికాః
సమర్పయామి. అనంతరం శ్రీసీతాఅష్టోత్తర శత, సహస్ర నామధిర్వా
ప్రవ్రాజయేత్.

ఓం కర్తమేన ప్రజాభూతా వద్మమాలినీం.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
ధూపనూఘ్రాపయామి.

ఓం ఆహ స్వజంతః మే కుతే.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః దీపం
దర్శయామి. ధూప దీపానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి. తతశ్చ
తురశ్రం మండలం కృత్వాఽలంకృత్య తదుపరి సువర్ణ రజతాది భాజన
భరితం ఖండ లడ్డుక శమ్కుల్యపూపాద్యుపహారజాతం, కదళీ ద్రాక్షా నారి
కేళాది ఫలజాతం గుడోదక శర్కరోదక నాంతకోదక క్షీరాదికం వైవేద్యం
నిధాయ శ్రీసీతా మూలమంత్రేణ ప్రోక్ష్య తేనైవాధిమంత్ర్య.

ఓం ఆర్ద్రాం పుష్కరిణీం మమావహా.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
మహావైవేద్యం సమర్పయామి. మధ్యే మధ్యే పానీయం సమర్పయామి.

ఓం అమృతాపిధానమసీతి ఉత్తరాపోశనం సమర్పయామి. హస్తా ప్రక్షా
ళయామి. ముఖం ప్రక్షాళయామి. గాండూషికార్థం జలం సమర్పయామి.
పాదౌ ప్రక్షాళయామి. శుద్ధ అచమనీయం సమర్పయామి చందనేన కరోద్వ
ర్తనం సమర్పయామి.

ఓం ఆర్ద్రాం యః మమావహా.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
దివ్యతాంబూలం సమర్పయామి

ఓం హిరణ్యరూపస్య మస్మై.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
నువర్ణపుష్ప దక్షిణాం సమర్పయామి.

ఓం ఇదం ఫలం మయాదేవి స్థాపితం పురతస్తవ

తేన మే సుఫలావాప్తిః భవేజ్జన్మని జన్మని.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతాభగవత్యై నమః ఋతు
ఫలాని సమర్పయామి

ఓం తాం మ ఆవహ పురుషోనహం.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
మంగళ నీరాజనదీపం సమర్పయామి.

ఓం యశ్శుచిః వ్రయతో భూత్వా జపేత్ |

ఓం సహస్రశీర్షం దేవం సదాశివోం.

ఓం జాతవేదసే వ్రచోదయాత్.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
దివ్య మంత్రపుష్పాంజలిం సమర్పయామి.

ఓం వద్మాననే శ్రీనారాయణీ నమోస్తు తే.

ఇందీవరదళశ్యామో రామో రాజీవలోచనః మాననే వర్తతే యస్యా
స్తాం సీతాం వ్రణమామ్యహం.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
ఆత్మవ్రదక్షిణ సమస్కారాన్ సమర్పయామి.

ఓం ఆవహస్తీ వితవ్యానా కుర్వాణాచీరమాత్మనః

వాసాగోసి మమ గావశ్చ

అన్నపానే చ సర్వదా తతో మే శ్రియమావహ

లోమశాం పశుభిస్సహ స్వాహా

ఇతి సంప్రార్థ్య సంభవే సీతోపవిషదం పఠిత్వా చతుర్దేద పారాయణ
పురాణ పఠన స్మృత గీత వాద్య చత్రచామరాది రాజోపచారాన్ సమర్ప్య
యస్య స్మృత్యాచ తదస్తు మే |

అనన శ్రీ సీతామహాలక్ష్మీజన్మోత్సవ పోడిశవచారపూజవేన భగవతి సర్వా
 త్మికా శ్రీ సీతామహాలక్ష్మీ సుప్రీతా సుప్రసన్నా వరదా భవతు.

ఇతి సీతాయై పూజాంసమర్చ్య
 సువాసిని పూజాం కుర్యాత్.

ప్రాక్షిమంత్రితాం అభ్యంజనాదిభిస్సంస్కృతాం పోడశాబ్ద ప్రభృతి అత్రం
 శద్ధర్మాం దీక్షితాం భక్తాం అన్వేస్తులక్షణైరలంకృతాం సువాసినిం అనీయ
 ప్రక్షాళితపాదాం అననే సముపవేశయేత్. సాచేదదీక్షితా తదైషశోధనవిధిః
 శ్రీ సీతామూలమంత్రేణాఽభిమంత్రిత శంఖోదకేన ప్రోక్ష్య. శాంతిరస్తు శివం
 చాస్తు. ప్రణశ్యత్యశివం చ యత్. యత వివాగతం పాపం తత్రైవ
 ప్రతిగచ్ఛతు. ఇత్యుచ్చార్య తస్యా కర్ణే శ్రీమితి లక్ష్మీబీజం జపిత్వా తాం
 సీతారూపాం విభావ్య శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై అముకం కల్పయామి నమః
 ఇతి హరిద్రా కుంకుమ శ్రీ చందన పుష్పమాలా ధూప దీప వైవేద్యాదీని
 దత్వా నతి విభవే వసు వసనాభరణాదీని దత్వా ప్రథమం గుఱోదక శర్కరో
 దక నారికేఱోదక క్షీరాదికం ద్వితీయం చ చణక ఉపాహార ఫల తాంబూల
 దక్షిణాదికం దత్వా తాం సంతోష్య అన్యాస్తుహాసిని ర్లబ్ధిద్రా కుంకుమ
 చందన పుష్పమాలాదిభిః పూజయిత్వా - అనంతరం బ్రాహ్మణ పూజనం
 కృత్వా మంగళగీత డోలాగీత నృత్యవాదిత్రైర్మహోత్సవం కుర్యాత్. ఏవం
 భక్త్యా శక్త్యా శ్రద్ధయా చ విత్తశాత్యవర్జితః సీతాంమహాలక్ష్మీమ్ జగన్మాతరమా
 రాధ్య ఇహ భోగానీప్సితాన్ భుక్త్వా అంతే తత్కృపయా మోక్షసామ్రాజ్యం
 గచ్ఛతితి సీతాజన్మోత్సవ నిధిః.

శ్రీ సీతారామచంద్రాఽర్చణమస్తు.

శ్రీరామ జన్మోత్సవవిధి:

చైత్ర శుక్ల నవమ్యాం ప్రాతః పూజాం కృత్వా, శ్రీరామజన్మోత్సవం కవిశ్యమాణా నవత్రీకో యజమానః శోభనమంటపం ప్రవిశ్య తత్రనువ ర్ణాది నిర్మితాం డోలాం బద్ధ్వా నోచేత్తస్మిన్ పేతే వా శీర్ఘజలపూరితకలశం సంస్తాప్య తదుపరి తండులపూరిత పూర్ణపాత్రం నిధాయ తస్మిన్ కుంకు మేగాలక్షదళి పద్మం లిఖిత్వా తన్మధ్యే కర్ణికాయాం దశరథకాసల్యాఽ క్షతాం ప్రాత్రాదిసహితాం యథాశక్తి మవర్ణేన కృతాం శ్రీరామ ప్రతిమాం సంస్తాప్య - నోచేత్పాలగ్రామాదికం సంస్తాప్య - అష్టదళాదిమ భూతాద్యావా హనార్థం పూసేవలాదికం నిధాయ. తత్పమీపే శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణ కోశం సంస్తాప్య - జన్మోత్సవం కుర్యాత్. తదిత్యం - హస్తేన దక్షిణ ఫల తాంబూలాదికం గృహీత్వా ఉత్తాయ 'నమస్సదసమితి' పఠిషదముపస్థాయ

ఓం నమస్సదసే నమస్సదసస్పతయే నమస్సఖీనాం పురోగాణాం చక్షుషే నమో దివే నమః పృథ్వీభ్యే.

ఏతచ్చుభ మంటపాంతఃస్థిత విద్వన్మహాజనాః శ్రీరామజన్మోత్సవం కర్తుం మమయోగ్యతా సిద్ధిరస్త్వతి భవంతో బ్రువంతు ఇతి ప్రార్థ్య - తాన్ దక్షిణ తాంబూలాదినా పూజయిత్వా యోగ్యతాసిద్ధిరస్త్వతి తైరనుగ్రహీతః ఉపవిశ్య ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య దేశకాలా సంకీర్త్య - మమ శ్రీరామ ప్రసాదేన అయరారోగ్యైశ్వర్యాదిపద్మర్థం పుత్ర పౌత్రాద్యదిచ్ఛిన్న సంతానాహర్ష్యర్థం భర్తృర్తకామమోక్ష చతుర్విధఫల పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం శ్రీరామచంద్ర ప్రీత్యర్థం శ్రీరామజన్మోత్సవం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య. తతః ఆచార్య బ్రహ్మిణో ద్వా ఋత్విజౌ వృణుయాత్. యథా అస్మిన్ శ్రీరామజన్మోత్సవే వశిష్ఠమా చార్యం త్వామహం వృణే - ఇతి నఫలాక్షతై ర్వృణుయాత్

శ్లో॥ యథాఽచార్యో వశిష్టోఽభూద్విక్ర్యాకూణాం పురే పురా ।

తథా జన్మోత్సవేఽస్మిన్ త్వమాచార్యో భవ సువ్రత ॥

ఇతి ప్రార్థయేత్. వృతోఽస్మి యథాజ్ఞానతః కర్మ కరిష్యామీతి ప్రతివచనం. అస్మిన్ శ్రీరామజన్మనోత్సవే వాసుదేవం బ్రహ్మాణం త్వామహం వృణే ఇతి సఫలాక్షతైర్వృణుయాత్

శ్లో॥ వాసుదేవో యథా ఋత్విగ్నిహోఽయోధ్యాపురే పురా

తథా జన్మోత్సవేఽస్మిన్ త్వం బ్రహ్మో భవ బుధోత్తమ.

ఇతి ప్రార్థయేత్. వృతోఽస్మి యథాజ్ఞానతః కర్మ కరిష్యామీతి ప్రతివచనం. తతస్థా మధుసర్కాదినా పూజయేత్. తత్ర వాసుదేవః శ్రీరామ తారకమంత్రం జపేత్. వశిష్టో జన్మోత్సవమూజాదా యుక్తో భూయాత్. అథాఽచార్యః కలశపూజనం గణవతిం విష్వక్సేనం వా పూజయిత్వా వంచవాక్యైః స్వస్తిం వాచయేత్.

ఓం మహ్యం సహకుటుంబాయ శుద్ధి వృద్ధ్యభ్యుదయకర్మణే మహాజనా న్నమస్కుర్వాణాయ అశీర్వచన మవేక్షమాణాయ అద్యకరిష్యమాణ శ్రీరామజన్మోత్సవార్ఘ్యస్య కర్మణః పుణ్యాహం భవంతో బ్రువంతు.

ఓం పుణ్యాహం కర్మణోఽస్తు. ఓం యత్పుణ్యం నక్షత్రం . . . కురుతే.

ఓం మహ్యం సహకుటుంబాయ . . . కర్మణే స్వస్తి భవంతో బ్రువంతు.

ఓగ్ంస్వస్తికర్మణోఽస్తు. ఓం స్వస్తి న ఇంద్రో . . . దదాతు.

ఓం మహ్యం . . . కర్మణః ఋద్ధిం భవంతో బ్రువంతు.

ఓం కర్మ ఋద్ధ్యతాం. ఓం ఋధ్యాన్మ హిష్యై . . . శరదస్సవీరాః

ఓం మహ్యం కర్మణః . . . శ్రీరస్వీతి భవంతో బ్రువంతు.

ఓం అస్తు శ్రీః ఋచస్సామావి . . . శ్రీరమృతా సతామ్.

ఓం మహ్యం . . . కర్మణః కల్యాణం భవంతో బ్రువంతు.

ఓం అస్తు కల్యాణం ఓం ప్రజావతే న త్వ . . . రయీణాం.

ఓం పుణ్యాహవాచన ఫలసమృద్ధిరస్వీతి భవంతో బ్రువంతు.

అథ కలశస్థాపనం.

ఓం మహీద్యౌరితి మంటపాంతర్యుమిం స్పృష్ట్వా. ఓం మహీద్యౌః .
 . . . భరిమభిః. అభివస్త్రాణీతి వస్త్రం. ఓం అభివస్త్రా . . . సోమః.
 ఓషధయ ఇతి తండులాన్. ఓం ఓషధయః . . . పారయామసి.
 ఆకలశేష్టితి కలశం. ఓం ఆకలశే . . . వర్తతే. ఇమంమే గంగేతి
 పుణ్యతీర్థోదకాన్. ఓం ఇమంమే . . . మయా. గంధద్వారామితి గంధం.
 ఓం గంధద్వారాం . . . శ్రియం. యాః ఫలినీతి ఫలం. ఓం యాః
 ఫలినీ . . . హసః. సహిరత్నానీతి నవరత్నాని. ఓం సహిరత్నాని . . .
 . మహా. హిరణ్యరూపస్య ఇతి హిరణ్యం. ఓం హిరణ్య రూప . . .
 మస్మై. ప్రవో యజ్ఞేతి వంచత్వక్పల్లవాని. ఓం ప్రవోయజ్ఞే . . .
 నశాఖాః. తత్త్వాయామీతి తస్మిన్ కలశే వరుణ మావాభ్య

ఓం తత్త్వాయామి ప్రమోషీః.

సంపూజ్య. ఓం పూర్ణాదర్శి . . . శతక్రతో ఇతి కలశోపరి తండు
 లపూర్ణపాత్రం విధాయ. తస్మిన్ కుంకుమాదినా లిఖితాఽష్టదశపద్య
 కర్ణికాయాం ద్రువంత ఇతి శ్రీరామవ్రతమాం అథవా నూతన స్వర్ణా
 దినా కృతవ్రతమా మగ్నూత్తాజాదిభిః సంస్కృతాం వా షట్పక్ర సీతారామ
 సాలగ్రామం వా సంస్థాప్య. ఓం ద్రువంతే . . . ధృవం. ఇతి సంస్థాప్య.
 తతః శ్రీరామజన్మోత్సవ సర్గం పఠిత్వా కలశ శంఖ పూజనం చ కృత్వా
 తేనైవ శంఖోదకేన శ్రీరామ మూలమంత్రేణ పూజాద్రవ్యాద్యాత్మానం చ
 సంప్రోక్ష్య పుష్పాక్షతాని గృహీత్వా శ్రీరామం బాలరూపిణం ధ్యాయేత్.

శ్లో || మాతుఃసార్వేచరంతం మణిమయశయనే మంజుభూషాంచితాంగం

మందంమందం పిబంతం ముకుళితనయనం నైన్యమన్యస్తనాగ్రం.

అంగుళ్యగ్రైః స్పృశంతం సుఖవరవశయా సుస్మితాలింకితాంగం

గాఢంగాఢరి జనన్యా కలయతుప్యదయం మామకం రామబాలం

ఇతి దశరథ కౌసల్యాంకగతం శ్రీరామం బాలరూపిణం ధ్యాత్వా
 పుష్పాంజలావనీయ సహస్రశీర్షేతి ప్రతిమాయాం సంయోజ్య పుష్పాంజలిం
 దత్వాఽవాహయేత్.

ఓం సహస్ర సింహా పురుషః దశాంగులం. ఓం
 దశరథాయ నమః. ఓం కౌసల్యాయై నమః. తదంకే శ్రీరామాయ నమః.
 అష్టదశకమలకర్ణికామధ్యే దశరథకౌసల్యాంకగతం శ్రీరామ మవాహయామి.
 ఇత్యావాహ్య. పూర్వాద్యష్టదశేషు భరతాదీనావాహయేత్ పూర్వదశే ఓం
 భరతాయ నమః భరతమావాహయామి. ఏవం సర్వత్ర. దక్షిణదశే లక్ష్మణాయ
 నమః. లక్ష్మణమావాహయామి. పశ్చిమదశే శత్రుఘ్నాయ నమః. శత్రుఘ్న
 మావాహయామి. ఉత్తర దశే సుమిత్రాయై నమః. కైకేయ్యై నమః. సుమిత్రా
 కైకేయ్యావాహయామి. ఈశాన్యదశే ఓం దుర్గాయై నమః. దుర్గామావాహ
 యామి. అగ్నేయదశే. ఓం గణపతయే నమః. గణపతిమావాహయామి.
 నిర్ఋతిదశే. ఓం క్షేత్రపాలకాయ నమః. క్షేత్రపాలకమావాహయామి.
 వాయువ్య దశే ఓం సరస్వత్యై నమః. సరస్వతీమావాహయామి. అష్టదశాఽ
 గ్రేషు ప్రాగాదిక్రమేణ లోకపాలాన్ అవాహయామి. ఓం ఇంద్రాయ నమః.
 ఇంద్రమావాహయామి. అగ్నయే నమః. అగ్నిమావాహయామి. యమాయ
 నమః. యమమావాహయామి. నిర్ఋతయే నమః. నిర్ఋతిమావాహ
 యామి. వరుణాయ నమః. వరుణమావాహయామి. వాయువే నమః.
 వాయుమావాహయామి. కుబేరాయ నమః. కుబేరమావాహయామి. ఈశా
 నాయ నమః. ఈశానమావాహయామి.

తద్యహిః పూర్వాదిక్రమేణాస్త్రాణ్యావాహయేత్. ఓం వజ్రాయ నమః.
 వజ్రమావాహయామి. (ఏవం సర్వత్ర.) శక్తయే నమః. దండాయ నమః.
 కుంతాయ నమః. సౌశాయ నమః. అంకుశాయ నమః. ఖడ్గాయ నమః.
 శూలాయ నమః. ఇత్యస్త్రాణ్యావాహ్య.

ఓం పురుష ఏవేదగ్ం. . . తిరోహతి. సాంగాయ సపరివారాయ
 శ్రీ బాలరామాయ నమః. దివ్య రత్నసింహాసనం సమర్పయామి. (ఏవం
 సర్వత్ర)

ఏతావానస్య ఇతి పాద్యం. త్రిపాదుర్వ్య ఇత్వర్థం. తస్మాద్విరాడిత్యా
 చనునం. ఆప్యాయస్వేత్యాది వంచామృతస్నానం. యత్పురుషేణీతి శుద్ధోద
 కస్నానం. అత్ర వంచనూకైః జల్లింగమంత్రైర్వా యథాశక్తి సంస్నాస్య.
 సప్తాస్యాసన్నితి వస్త్రం. తం యజ్ఞమితి యజ్ఞోపవీతం. తస్మాద్వజ్ఞాది
 త్యాభరణాని. తస్మాద్వజ్ఞాదితి గంధం. ఆయనేత్యాది మంత్రైః హరిద్రా
 కుంకుమాక్షత సుగంధ ద్రవ్యాణి చ సమర్చ్య. తస్మాదశ్వా ఇతి పుష్పాణి.
 తత స్పృహననామిభి రష్టోత్తరశతనామిభిర్వా పూజయేత్. యత్పురుషమితి
 ధూపం. బ్రాహ్మణోస్యేతిదీపం. తతః సువర్ణ రజత తామ్రాది పాత్రే శుష్కు
 ల్యపూవమోదకాదికం భక్త్యజాతం ప్రత్యేక మేకవింశతి పరిమితం నిధాయ.
 కుంతి గుడ కషాయాదికం కౌసల్యార్థం, నవనీత క్షీరాదికం శ్రీరామాది
 బాలకార్థం, అన్య ఫలజాతం శర్కరోదక గుడోదకాదికం చ నిధాయ. తులసీ
 మిశ్రితేన శంఖోదకేన ప్రోక్ష్య. చంద్రమా మనసీతి నైవేద్యం. మధ్యే
 పానీయం అమృతాపిధానమసీత్పుత్రరాపోశనం, హస్త ప్రక్షాళన ముద్వర్తనం,
 పాద ప్రక్షాళన మాచమనీయం సమర్చ్య. నాభ్యాఆసీదితి తాంబూలం. హిరణ్య
 రూపమితి దక్షిణాం. వేదాపామేత మితి మంగళనిరాజన దీపం. ధాతాపురస్తా
 దితి మంత్రపుష్పం. ఓం సహస్రశీర్షం దేవం . . . యజ్ఞేన యజ్ఞమితి
 ప్రదక్షిణ నమస్కారాన్. తతః సుగంధ కుసుమాదివాసితేన శంఖోదకేన
 చూతాఽశోక కుసుమఫల తులసీదళ పంచరత్నైః ప్రసన్నార్ఘ్యం దద్యాత్.

శ్లో. || చైత్ర మాసి సితే పక్షే నవమ్యాం చ పునర్వసౌ .
 మధ్యాహ్నే కర్కటే లగ్నే స్వోచ్ఛస్థే గ్రహ వంచకే
 దశానవవధాఽర్థాయ ధర్మ సంస్థాపనాయ చ
 దానవానాం వినాశాయ దైత్యానాం నిధనాయచ
 పరిత్రాణాయ సాధూనాం జాతో రామస్స్వయం హరిః.

సాంగాయ సవరివారాయ శ్రీ రామాయ నమః. ప్రసన్నార్ఘ్యం సమ
 ర్చయామి. అనంతరం ఛత్ర చాసురాది రాణోపచారాన్ సమర్చయేత్.
 యస్యస్మృత్యాచేత్యాదినా శ్రీరామ జన్మోత్సవ పూజాం శ్రీరామార్చణం

కుర్యాత్. అనంతరం శ్రీరామ జన్మోత్సవ పత్రికాం వరేత్.

స్వప్తి. శ్రీవైపస్వత మన్వంతరే పంచమే మహాయుగే త్రింశతి నవా
 స్రవర్షాఽవశిష్టాయాం త్రేతాయాం విళంబినామ సంవత్సర మేష సంక్రమణ
 చైత్ర శుక్ల నవమ్యాం బుధవాసరే పునర్వసునక్షత్రే మధ్యాహ్నానమయే
 కర్కటలగ్నే పంచగ్రహేషాపుంగతేషు శ్రీ రామమూర్తేరవతారః తదాసీం
 గ్రహస్థితిః అశ్వినీ తృతీయ చరణే మేషరాశౌ ఉచ్చస్థో రవిః పునర్వసు
 చతుర్థ చరణే కర్కటరాశౌ స్వక్షేత్రే చంద్రః, శ్రవణ తృతీయ చరణే మకరే
 ఉచ్చస్థో భౌమః ఉత్తరాభాద్రా తృతీయ చరణే మీనే నీచస్థో బుధః పుష్య
 నక్షత్రే ప్రథమ చరణే కర్కటరాశౌ స్వోచ్చే చంద్రసహితో గురుః రేవతి
 చతుర్థ చరణే మీనరాశౌ స్వోచ్చే శుక్రః స్వాతి చతుర్థ చరణే తులాయా
 ముచ్చస్థః శనిః పూర్వఫల్గునీ చతుర్థ చరణే సింహే రాహుః. పూర్వాభాద్రా
 ద్వితీయ చరణే కుంభే కేతుః. ఏవం విధ రవ్యాదిగ్రహ సంపత్తిః ఇతి శ్రీ
 రామ జన్మపత్రికా.

అనంతరం బ్రాహ్మణసువాసివీ పూజాం కుర్యాత్. ఏవం దివా
 సంపూజ్య ఉవహసం కృత్వా రాత్రౌ స్రవోష పూజానంతరం జయంతి
 మాహాత్మ్య శ్రీరామ కథా వరన శ్రవణాదిభిః, డోలా గీత మంగళ గీత
 సృత్య గీత వాద్యాది మహాత్సవైః డోలోత్సవం కుర్వన్, చాతుర్యామ
 పూజాపురస్కరం జాగరణం కుర్యాత్.

దశమ్యాం ప్రాతః పూజాపూర్వకం దేవతాముత్సావ్య, ఆచార్యం గంధ
 పుష్పొక్షతై రభ్యర్చ్య. అస్మై బ్రాహ్మణాయ గోత్రాయ శర్మణే శ్రీరామ
 ప్రీత్యర్థం వస్త్ర కలశ సహితాం శ్రీరామ ప్రతిమాం సోపస్కారాం పద
 క్షణాం తుభ్యమహం సంప్రదదే న మమ.

శ్లో || ఇమాం స్వర్ణమయీం రామప్రతిమాం సమలంకృతాం.
 చిత్రవస్త్రయగచ్ఛన్నాం రామోఽహం రాఘవాయ తే.
 శ్రీరామ ప్రీతయే దాస్యే తుష్టో భవతు రాఘవః ||

ఇతి మంత్ర ముచ్చార్య ఆచార్యాయ దద్యాత్. బ్రహ్మోణం యథా
 విభవం సంసూజ్య. బ్రాహ్మణానన్యాన్ సువాసినీశ్చారాధయేత్. ఏవం శ్రీరా
 మభక్తః శ్రీరామ నవమ్యాం రామజన్మోత్పవం సర్వదా సకృద్వా యథావిధి
 పరయా భక్త్యా కృత్వా శ్రీరామప్రసాదాదిహాథోగానీప్పిశాన్ భుక్త్వా అంతే
 శ్రీరామ సాయుజ్యం గచ్ఛతీతి శ్రీరామజన్మోత్పవ విధిః.

ఓం శ్రీ సీతారామచంద్రవరబ్రహ్మచారి నమః

శ్రీ సీతారామ కల్యాణోత్సవవిధి:

అథ కర్తా సవత్సీకః ప్రక్షాళిత పాణిపాదః స్వాచాంతః కల్యాణముంటవం
 ప్రవిశ్య సఫల దక్షిణ తాంబూలాదీని గృహీత్వోద్ధాయ ఓం నమస్సదనే . .
 . పృథివ్యై వీతత్కల్యాణం . . . పాంతస్థిత విద్వన్మహాజనాః శ్రీ సీతారామకల్యా
 ణోత్సవం కర్తుం మమ యోగ్యతా సిద్ధిరస్మైతి భవంతో బ్రువంతు ఇతి ప్రార్థ్య .
 తేభ్యో దక్షిణతాంబూలాదీని దత్వా యోగ్యతాసిద్ధిం స్మైతి తైరనుగృహీతః. ఉప
 విశ్య ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య దేశకాలా సంక్షేపే ధర్మగ్లాన్యధర్మాభ్యుత్థాన
 నివృత్తిపూర్వక ధర్మసంస్థాపనద్వారా ప్రాణినద్భావనా విశ్వకల్యాణ సిద్ధ్యర్థం
 సీతా లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్న హనుమత్సమేత శ్రీ సీతారామచంద్ర వర
 బ్రహ్మ వరమాత్మానముద్దిశ్య శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మ వరమాత్మనః
 ప్రీత్యర్థం శ్రీ కపింజలాగమోక్త ప్రకారేణ మాండవీధరతయోః ఉర్మిళా
 భక్తుణయోః శ్రుతకీర్తిశత్రుఘ్నయోశ్చ కల్యాణోత్సవైస్సహ శ్రీ సీతారామ
 కల్యాణోత్సవం కరిష్యే. ఇతినంకల్ప్య. ఋత్విగ్వరణం కుర్యాత్. యథా -
 ఆస్మిన్ శ్రీ రామకల్యాణోత్సవే పశిష్టమాచార్యం త్వామహం పృడే. ఇతి
 సఫలాక్షతైర్వణు యాత్. పృతోఽస్మి కరిష్యామీతి ప్రతివచనమ్.

శ్లో || యథాచార్యో పశిష్టోఽభూద్రామవైవాహికోత్సవే |

కల్యాణోత్సవ ఏతస్మిం స్తథాచార్యో భవానఘ || ఇతి ప్రార్థ్య

ఆస్మిన్ శ్రీసీతారామకల్యాణోత్సవే నామదేవం బ్రహ్మణం త్వామహం పృడే

|| సర్వత్ర వరణప్రతివచనం పూర్వవత్.

శ్లో || నామదేవో యథా బ్రహ్మ రామవైవాహికోత్సవే |

కల్యాణోత్సవ ఏతస్మిం స్తథా బ్రహ్మ భవానఘ ||

అస్మిన్ శ్రీసీతారామకల్యాణోత్సవే శతానందం ఆచార్యం త్వామహం
వృణే

శ్లో || యథాచార్యశృతానంద స్వీతావైవాహికోత్సవే.
కల్యాణోత్సవ వితస్మింస్తథాచారో భవానఘు ||

ఇతి ప్రార్థ్య. అస్మిన్ శ్రీ సీతారామకల్యాణోత్సవే యాజ్ఞ్యవల్క్యం
బ్రహ్మణం త్వామహం వృణే

శ్లో || యాజ్ఞ్యవల్క్యే యథా బ్రహ్మ సీతావైవాహికోత్సవే.
కల్యాణోత్సవ వితస్మింస్తథా. బ్రహ్మ భవానఘు || ఇతి ప్రార్థ్య.
అనంతరం ఉభయవక్షే ఏకమువద్రష్టారం పృణుయాత్.

అస్మిన్ శ్రీసీతారామకల్యాణోత్సవే విశ్వామిత్రమువద్రష్టారం
త్వామహం వృణే.

శ్లో || విశ్వామిత్ర ఉవద్రష్టా సీతారామోత్సవే యథా.
కల్యాణోత్సవ వితస్మిన్మువద్రష్టా తథాభవ ||

ఇతి ప్రార్థ్య. తాన్ మధువర్క దక్షిణ తాంబూలాదినా పూజయిత్వా,

శ్లో || ఆసోత్సవస్య విష్యత్తా భవంతః ప్రార్థితా మయా.
నువ్రవన్నాః ప్రకుర్వంతు కల్యాణం విధి పూర్వకం ||

ఇతి సంప్రార్థ్య. నమస్కుర్యాత్.

తత్ర ఉవద్రష్టా శ్రీరామతారకజపవరో భూయాత్. ఇతరే శ్రీసీ
తారామకల్యాణోత్సవ కర్మణి యుక్తా భూయాసుః. అనంతరమాచార్యః
కలశపూజాం గణవతేః విష్వక్సేనస్యవా పూజాం కృత్వా, పూర్వోక్త
వంచమాత్మేస్సుస్తీ వాచయేత్.

తతః మహీదార్యిణి మంటసాంతర్భూమిం స్పృష్ట్వా. అభివస్త్రాణీతి
వస్త్రనూస్తీర్య, ఓషధయస్సమితి తండులాని నిక్షిప్య, అకలశేష్యిణి గోధూమ
పుష్యపలాది పూరితం కలశం సంస్థాప్య, యువం వస్త్రాణీతి కౌశేయ వస్త్రా
ణ్యాచ్ఛాద్య, పూర్ణాదర్శిణి తండుల పూరిత పూర్ణపాత్రం విధాయ, తస్మిన్

కుంకుమాదినా లిఖితాష్టదశేషు పూర్వాదిక్రమేణ. ఓం విమలాయై నమః. విమలామాహాహయామి. స్థావయామి పూజయామీతి నర్వత. అగ్నేయాం ఓం ఉత్కర్షిణ్యై నమః ధక్షిణే ఓం జ్ఞానాయై నమః. నైర్ఋత్యాం ఓం క్రియాయై నమః. పశ్యమే ఓం యోగాయై నమః. వాయవ్యాం ఓం ప్రహ్లాదాయై నమః. ఉత్తరే ఓం సత్యాయై నమః. ఈశాన్యాం ఓం ఈశానాయై నమః. మధ్యే కర్ణికాయాం ఓం అనుగ్రహాయై నమః. ఏవనూవాహ్య పూజయిత్వా, శ్రీసీతారామ ప్రతిమాం పుస్తకం చ మంగళవాద్య పురస్కరం మహాహాకోప చారైస్సహ యుంజానః ప్రథమం మన ఇతి వివాహోగారం ప్రవేశ్య అష్టదశ పద్మమధ్యే సంస్థాప్య.

ఓం యుంజానః ప్రథమం మనస్తత్త్వాయ సవితా ధియః.

అగ్నిం జ్యోతిర్నివాయ్య పృథివ్యా అధ్యాభరత్.

యుక్తాయ మనసా దేవాన్ త్సువర్వతో ధియాదిపమ్.

బృహజ్జ్యోతిః కరిష్యతస్సవితా ప్రసువాతితాన్. యుక్తేన మనసా వయం దేవస్య.

సవతుస్సవే సువర్గేయాయ శక్త్యై ॥

దేవస్య అర్చ్య పాద్యావమనీయావి దత్వా. తతః శ్రీ సీతారామ కల్యాణోత్సవ సర్గం పఠిత్వా. ఆద్యపూర్వోచ్చరిత ఏనం గుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ ఆస్య భగవతో దేవదేవస్య చతుర్దశ భువనాధీశ్వరస్య శ్రీమదఖిలండకోటి బ్రహ్మాండనాయకస్య జగత్కుటిందినః సకలలోకజనన్యా సీతాయాశ్చ పాణిగ్రహణాధికార సిద్ధ్యర్థం ధర్మస్థాన్యధర్మాభ్యుత్థాన విప్లవీ పూర్వక ధర్మ సంస్థాపనద్వారా సకలలోక సంరక్షణార్థం ఆదౌ కౌతుకధారణాఖ్యం కర్మ కరిష్యే. సువర్ణకౌతుకం సుగంధేనానులిప్య - అర్చ్యమణమితి మంత్రేణాభిమంత్ర్య.

ఓం అర్చమణం బృహస్పతిమింద్రం దానాయ చోదయ

వాచం విష్ణుగోంసరస్వతిగోంసవితారం చ వాజినమ్

సోమగోంరాజానం వరుణనుగ్ని మన్వారభామహే

అదిత్యాన్ విష్ణుగోంసూర్యం బ్రహ్మాణం చ బృహస్పతిమ్ ||

విష్ణోరరాటమసీత్యష్ట వారమభిమంత్ర్య.

ఓంవిష్ణోరరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసి విష్ణోశ్చక్ష్రేస్తో

విష్ణో స్సూరసి విష్ణోర్భృగినమసి వైష్ణవమసి విష్ణవే త్యా.

కాతుక దేవతాభ్యో నమః. ధ్యానాఽవాహనాది షోడశోపచార పూజాం నమ
ర్చయామి.

శివంత ఇతి దేవస్య దక్షిణ కరే కంకణం బధ్యా.

ఓంశివం తే దక్షిణతో వృషభ విధి హవ్య.

ఇంద్రో జయాతి న వరాజయాతా అధిరాజో రాజను రాజయాతి.

బృహత్సామేతి దేవ్యావామకరే కంకణం బధ్యా.

ఓంబృహత్సామ క్షత్ర భృద్వృద్ధవృష్టియం

త్రిష్టభౌజశ్శుభితముగ్ర వీరమ్. ఇంద్రస్తోమేన వంచదశేన మధ్యమిదం
వాతేన సగరేణ రక్ష ||

వృధివ్యాః శుభతిథా అస్య భగవతో దేవదేవస్య. చతుర్దశభువనాదీశ్వరస్య
శ్రీమదఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకస్య జగత్కుటింబినః శ్రీ రామచం
ద్రస్య ఆనంతరాశ్రమ స్వీకారయోగ్యతాఽదికార సిద్ధర్థం యజ్ఞోపవీతధారణం
కరిష్యే. యజ్ఞోపవీత సంస్కారం కృత్వా కస్తూరీ కుంకుమాదినానులిప్య
గంధద్వారామిత్యభిమంత్ర్య -

ఓం గంధద్వారాం ... శ్రియం.

దేవస్యాఽచమనం నమర్చ్య. విష్ణోరరాటమసీత్యాదినా యజ్ఞోపవీత

ధారణం కుర్యాత్.

ఓం విష్ణోరరాటమసి ... విష్ణవేత్వా ॥

ఓం యజ్ఞోపవీతం ... తేజః ॥

పునరాచమనీయం దత్వా అదర్శం కన్యాం వృణోధ్వమితి చతురో వరాన్
వశిష్టాదీన్ బ్రాహ్మణాన్ వైష్ణవాన్ ప్రేషయిష్యన్ దక్షిణ తాంబూలాదీని
దత్వా, తాన్ విష్ణోర్ముకమితి మంత్రేణాభిమంత్ర్య.

ఓంవిష్ణోర్ముకం వీర్యాణి ప్రవోచం యః పార్థివాని విమమేరజాగోపి

యో అన్కుభాయదుత్తరగోంసధస్తం విచక్రమాణస్త్రేధోఽరుగాయః ॥

తే బ్రాహ్మణాః కన్యావరణార్థం కన్యాదాతారం జనక మహారాజం
గత్వా బ్రూయాత్. ఓం యజుర్వేదశాఖాధ్యాయినీ వాశిష్ఠ మైత్రావరుణ
కౌండిన్య త్ర్యాఽర్షేయ ప్రవరాన్విత వశిష్ఠన గోత్రోద్భవాయ త్రిభువనాధీ
శాయ అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకాయ తత్త్వాతీతాయ సచ్చిదానంద
మూర్తయే సూర్యవంశపావనాయ శ్రీమదిక్ష్వాకువంశోద్భవస్య రఘుమహారా
జవర్మణో నస్త్రీం అజమహారాజవర్మణః శౌత్రాయ దశరథ మహారాజవర్మణః
పుత్రాయ శ్రీరామచంద్రవర్మణే సాక్షాన్నారాయణ స్వరూపాయ వరాయ -

ఓం యజుర్వేదశాఖాధ్యాయినీం అంగీరసాఽయాస్య గౌతమ త్ర్యార్షేయ
ప్రవరాన్విత గౌతమన గోత్రోద్భవాం చతుర్దశభువనాధీశ్వరిం అఖిలాండకోటి
బ్రహ్మాండనాయికాం తత్త్వస్వరూపిణీం చంద్రవంశ ప్రదీపికాం నిమివంశో
ద్భవస్య స్వర్ణరోమ మహారాజవర్మణో నస్త్రీం ప్రాస్వరోమమహారాజవర్మణః
శౌత్రీం సీరధ్వజ జనకమహారాజవర్మణః పుత్రీం శ్రీ సీతానామ్నీం సాక్షాల్ల
క్ష్మీరూపిణీం కన్యాం వృణోమహే. వృణోధ్వం. తస్మై దాస్యామితి త్రివారం
నదేత్. తతః సామ్రాజ్యం యశస్కరమిత్యాశీర్వాదం కుర్యాత్.

ఓం సామ్రాజ్యం భోజ్యం

స్వారాజ్యం వైరాజ్యం పారమేష్ఠ్యం రాజ్యం

మహారాజ్యమాధిపత్యమయం

సమంతవర్యా ఈస్యాత్ సార్వభౌమస్సార్వాయుషః

అం తాదాఽనరాధ్ధాత్ పృథివ్యై సముద్రవర్యంతాయ ఏకరాడితి
ఓం యశస్కరం బలవంతం ప్రభుత్వం త్వమేవ రాజాధిపతిర్బభూవ. సంకీ
ర్ణనాగాశ్వపతిర్నరాణాం సుసుంగల్యం సతతం దీర్ఘమాయుః.

అచమ్య. ...తిథౌ మమ ఆచంద్రార్కం అనేక వైశేషిక మఖసౌభాగ్య
శోభన వరంపరాఽనావ్యర్థం ఏకవింశతి సంఖ్యాకోభయవంశ పురుషోత్తారక
మహాదాన కన్యాదానాంఽతర్గత వివాహోర్థమాగతమిమం వరం శ్రీరామచం
ద్రస్వామినం మధుపర్కద్రవ్యేణ పూజయిష్యే. తత ఉదగగ్రం శ్రీరామ
చంద్రస్యాసనార్థం కూర్చం దద్యాత్.

ఓం అహంపర్వ సజాతానాం విద్యుతామివ సూర్యః
ఇదం తమధితిష్ఠామి యోమాధిగస్త్యా దాసతి.
ఇత్యుదగగ్రే విష్టర ఉవవిశేత్.

తతః ప్రతద్విష్ణురితి పాదప్రక్షాళం కృత్వా.

ఓం ప్రతద్విష్ణుస్తవతే వీర్యాయ. మృగోవభీమః కుచరో గిరిష్ఠాః

యస్యోరురుషు త్రిషు విక్రమణోషు. అధిక్షయంతి భువనాని విశ్వా ||

నయశ్చక్రాయ ఇతి తీర్థమధిమంత్ర్య ||

ఓం నయశ్చక్రాయ విద్యుహే సహస్రజ్వాలాయ ధీమహి

తన్నశ్చక్రః ప్రచోదయాత్.

ఇమం మే గంగ ఇత్యనువాకశేషేణ పుష్పిదక న్నవనం కృత్వా.

ఓం ఇమం మే గంగే యమునే నరస్వతి శుతుద్రిస్తోమగ్ంస చ తావతా
పరుష్ణియా అసిక్నియా మరుద్ద్వధే వితన్తయార్ణికీయే శృణుష్యో సుషోమయా.

అర్చత ప్రార్చతేతి దేవమలంకృత్య.

ఓం అర్చత ప్రార్చత ప్రీయ మేధా సో అర్చత.

అర్చంతు పుత్రక. ఉతపురన్న ధృష్ట్యర్చత. (అర్చత ప్రార్చత).

ఓంహిరణ్యరూపస్స హిరణ్యసంద్యగపాన్నపాత్సేదు హిరణ్య వర్ణః

హిరణ్యయాత్పరియోనేర్షిషద్యా హిరణ్యదాదదద్యన్నమస్మై.

సకలారాధనైః స్వర్చితమస్తు.

అథ మధువర్కం. దధిమధు సమ్మిశ్రం స్వర్కపాత్రేవిధాయ. పవిత్ర ద్వయం నిక్షిప్య కాగ్ంసేన వర్షియ సాపిధాయ. మధువాతేత్ర్యుచాఽచేక్ష్య. ఓంమధువాతా ఋతాయ తే మధుక్షరంతి సింధవః. మాధ్వీర్షస్సంతోష్వ షధీః.

మధుసక్తముతోషసి మధుమత్పాద్వివగ్ంరణః.

మధుద్యౌరస్తు నః పితా.మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ంఅస్తు మౌర్యః.

మాధ్వీర్షావో భవంతు నః.

అయం తే మధువర్కో మధువర్కో మధువర్కో. అమృతోపస్తరణమసీ త్యవః పీత్వా. ఓం అమృతోపస్తరణమసి. యన్మధున ఇతి మధువర్కగ్ంసకృ త్పాశ్చశ్య. ఓం యన్మధునో మధయం పరమమన్నాద్యం వీర్యం తేనాపాం మధునో మధవ్యేన పరమేణాన్నాద్యేన వీర్యేణ పరమోన్నాదో మధవ్యోఽసావి.

సకృన్మవ్రేణ ద్విస్తాష్టిం, అమృతాపిధానమసీతి పునరవః పీత్వా.

ఓం అమృతాపిధానమసి.

హస్తప్రక్షాళనం కృత్వా, దేవస్వావమనం దత్వా, తతః యువంవస్త్రాణీతి వస్త్రం దద్యాత్.

ఓం యువం వస్త్రాణీ పీవసావసాధే యువోరచ్చిద్రామస్తవోహసర్గాః అవి తిరథమన్యతాని విశ్వఋతేన మిత్రాపరుణానచేథే.

ఓం భద్రా వస్త్రాస్సమన్యా ఆ ఆవసా నో మహాన్ కవిర్నివనానిశం సన్.

అవచ్చస్వ చమ్యో పూయమావో విచక్షణో జాగృవిర్దేవవీతో

స తు వస్త్రాణ్యథవేశనాని వసానో అగ్నిర్నాభాః పృథివ్యాః

ఋషోజాతః పథైథాయాః పురోహితో రాజన్ యక్షీహదేవాన్

తతః చరణం పవిత్రమితి గాం విసృజేత్.

ఓం చరణం పవిత్రం వితతం పురాణం
 యేన పూజస్తరతి దుష్కృతాని
 తేన పవిత్రేణ శుద్ధేన పూతా
 అతిపాపానమరాతిం తరేసు.

సిద్ధమన్నం భూతమిత్యక్తే
 ఓం భూతం సా విరాట్ తన్మాక్షయి తన్యతేశీయ తన్మ ఊర్జన్యాః.

ఓం కల్పయతేత్యుచ్చైర్భూర్భూయాత్.

ఓం కల్పయత. ఓం అన్నం ప్రాణమన్నమపానమాహాః. అన్నం మృత్యుం
 తముజీవాతుమాహాః. అన్నం బ్రహ్మణో జరసం వదన్తి. అన్నమాహాః
 ప్రజననం ప్రజానాః.

తతో యవనికా నిధాయ.

అచమ్య. ...తథా ...మమ నకుటుంబస్య సపుత్రకస్య నబాన్ధవస్య
 క్షేమస్తైర్య విజయాభయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం ధర్మార్థ కామమోక్ష
 చతుర్విధ ఫల పురుషార్థ సిద్ధ్యర్థం ధర్మగ్లాన్యధర్మాభ్యుత్థాన విచ్ఛత్తిపూర్వక
 ధర్మసమ్మాపన ద్వారా ప్రాణినద్భావనా విశ్వకల్యాణ సిద్ధ్యర్థం శ్రీరామ
 చన్ద్రో పరబ్రహ్మ పరమాత్మాన ముద్దిశ్య శ్రీరామచన్ద్రో ప్రీత్యర్థం యథాశక్తి
 సాలజ్ఞుత కన్యాదానం కరిష్యమాణః తదర్థత్వేన మహానెన్ద్రుల్ప పఠనం
 కరిష్యే - శ్రీ సీతారామా గన్ధపుష్పాక్షతాఽఽభరణైరభ్యర్చ్య, నారితేఽ
 ఫల పుష్ప తామూర్చుల దక్షిణాఽక్షతాదికమజ్జతా గృహీత్వా మహానెన్ద్రుల్ప
 పఠనం కుర్యాత్.

ఓం అథాన్తపీర్యస్య ... కలియుగే ప్రథమ పాదే ...తిథా మమ.

ఇదాసీం అనాద్యవిద్యావాసనయా సంసారచక్రేఽస్మిన్ మహతి నానాయో
 నిషు జవితమవా కేనాపి భాగ్యవిశేషేణదాసీం మనుష్యజన్మవిశేషం ప్రాప్తవతో

మను జన్మప్రభుత్వేతత్క్షణపర్యంతం మనోవాక్కాయ కర్మభిః జ్ఞానతోఽజ్ఞానతః
 కృతానాం మహాపాతకోపపాతకాదీనాం నానావిధానాం పాపానాం సద్య అపనో
 దస ద్వారా శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మ పరమాత్మనః ప్రీత్యర్థం ఇహలోకే
 మనోఽభిలాషిత కామనా సిద్ధ్యర్థం శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మ పరమా
 త్మనః సాయుజ్య ప్రాప్త్యర్థం శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మ పరమాత్మనః
 ప్రీత్యర్థం యథాశక్తి సాఽలంకృత కన్యాదానముహం కరిష్యే.

హిరణ్యగర్భ ఇతి మన్వేరిణ కుశ కుసుమకృత, హిరణ్యఫలోదకం గృహీత్వా

ఓం హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాఽగ్రే ఋతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్
 సదాఽధారవృథివీం ద్యామితేమాం కన్మ దేవాసు హవిషా విధేసు.
 ఓం కన్యాం కనకసమ్మత్నాం ... జీషయా. కన్యే మమాఽగ్ర ...
 మాఘ్నయామ్. విశ్వంభరాః ... తారణావై. కన్యాం సాలంకృతాం ...
 సిద్ధయే.

ఇయం సీతా మమ సుతా సహధర్మచరీ తవ
 ప్రతిచ్ఛవైసాం భద్రం తే పాణిం గృహ్నిష్య పాణినా
 పతివ్రతా మహాభాగా ఛాయేవాఽనుగతా సదా
 ఇత్యుచార్వ పునః కన్యా వర గోత్రనామామ్యక్త్యా.

ఓం యజుర్వేదశాఖాధ్యాయినీం అక్షరసాఽయాస్య గౌతమ త్రా్యర్షేయ
 ప్రవరాన్విత గౌతమస గోత్రోద్భవాం చతుర్దశ భువనాదీశ్వరీం - అఖి
 లాణ్ణకోటి బ్రహ్మాణ్ణనాయకీం - తత్త్వస్వరూపిణీం - చంద్రబరహప్రణిపికాం
 నిమివంశోద్భవస్య - స్వర్గరోమ మహారాజవర్మణో నస్త్రీం - ప్రాస్వరోమ
 మహారాజవర్మణః పౌత్రీం - సీరధ్వజ జనక మహారాజవర్మణః పుత్రీం శ్రీ
 సీతానామ్నీం సాక్షాల్లక్ష్మీస్వరూపిణీం కన్యామ్

ఓం యజుర్వేదశాఖాధ్యాయినీ - వాశిష్ఠ మైత్రావరుణ కౌణ్డిన్య త్రా్యర్షేయ
 ప్రవరాన్విత వాశిష్ఠగోత్రోద్భవాయ - త్రిభువనాదీశాయ - అఖిలాణ్ణకోటి

బ్రహ్మోజ్జనాయకాయ - తత్త్వాతీతాయ - సచ్చిదానందమూర్తయే - సూర్యవంశ
 పావనాయ - శ్రీమఃపితృకులమోక్షదానస్య - రఘుసుహౌరాజవర్మణో నమ్రే -
 అజ మహారాజవర్మణః పౌత్రాయ - దశరథ మహారాజవర్మణః పుత్రాయ - శ్రీ
 రామచంద్రవర్మణేనాక్షాన్నారాయణస్వరూపాయ - వరాయ - తుభ్యం ధర్మ
 స్థాన్యధర్మాభ్యుత్థాన నివృత్తిపూర్వక ధర్మసంస్థాపనద్వారా ప్రాణి సద్భావనా
 గోబ్రాహ్మణాది విశ్వకల్యాణ సిద్ధ్యర్థం ప్రజానహత్వ కర్మభ్యః ప్రతిపాదయామి.

ఇతి సహారణ్యం కన్యాహస్తముదకపూర్వం వరహస్తే దద్యాత్. వరః
 దేవస్యత్యేతి ప్రతిగృహ్ణీయాత్.

ఓం దేవస్య త్వా సవితూః ప్రసవేఽశ్వినో ర్బాహుభ్యాం వూష్ణో హస్తాభ్యాం
 ప్రతిగృహ్ణోమి । రాజాత్వా వరుణోనయతు దేవిదక్షిణే ప్రజాపతయే కన్యాం ।
 తేనాఽమృతత్త్వమస్యాం । వయోదాత్రే । మయోమహ్యమస్తు ప్రతిగృహ్ణీత్రే
 । క ఇదం కస్మా అదాత్ । కామగోసముద్రమావిశ । కామేన త్వా
 ప్రతిగృహ్ణోమి । కామైతత్రే । ఏషా తే కామదక్షిణా । ఉత్తానస్త్వాంగీరసః
 ప్రతిగృహ్ణోతు ॥ ప్రజాపతయే కన్యామ్.

కన్యాదాన సార్దుణ్యార్థం యథాశక్తి దక్షిణాదానం తుభ్యమహం సమ్పూర్ణ
 దదే న మమ. కన్యాదాన సార్దుణ్యార్థం యథాశక్తి గోదాన భూదాన
 సాలగ్రామదాన షోడశ మహాదానాని కుర్యాత్. అనేన దానేన శ్రీ సీతా
 రామచంద్ర వరబ్రహ్మ వరమాత్యా సుప్రీతో వరదో భవతు.

శుభికేశిర ఇతి ప్రజగోంసిరపి నిధాయ.

ఓం శుభికేశిర ఆరోహ శోభయస్తీ ముఖం మమ
 ముఖగోంహి మమ శోభయ భూయాగ్గోఽనభృ భగం కురు ॥

యామాహరదితి బద్ధ్య.

ఓం యామాహరజ్జమదగ్నిశ్శృద్ధాయై కామాయాన్యై

ఇమాం తామపి నహ్యేహం భగేన సహవర్చసా ॥

తతో అవరణ వస్త్రమాసాద్య, లోకాచారక్రమేణ మల్లఖాష్టక చూర్ణి
కాదీని వతిత్వా -

తదేవ లగ్నం ... స్మరామి । స్వస్త్వష్టాశీతి సహస్రాణాం ... వరదా
భవన్తు ॥

తతో గుడజీకరం ద్రువస్తే రాజేతి మస్త్రేణ శ్రీ సీతారామచన్ద్రయో
శ్చిరసి నిక్షిపేత్.

ఓం ద్రువస్తే రాజా వరుణో ద్రువందేవో బృహస్పతిః ।

ద్రువస్త ఇన్ద్రోశ్చాగ్నిశ్చ రాష్ట్రన్వారయతాం ద్రువమ్ ॥

ఓం పర్వత ఇవా విహచతిః । ఇన్ద్రో ఇవేహ ద్రువస్తిష్ఠ । ఇహ రాష్ట్ర
ముధారయ । అభితిష్ఠ పృతవ్యతః । అధరే సస్తు శత్రవః । ఇన్ద్రో ఇవ
వృతపోతిష్ఠ । అపః క్షేత్రాణి సజ్జాయనన్ । ఇన్ద్రో వినమదీ ధరత్ । ద్రువం
ద్రువేణ హవిషా । తస్మై దేవా అధిబ్రువన్ । అయచ్ఛా బ్రహ్మణస్పతిః ।

శ్రీ సీతారామయోస్పిరసి నిక్షిపేత్.

అయం ముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు.

అవరణ వస్త్రముత్తరతోఽపాస్య.

తతస్సుముహూర్తే కన్యాం దృష్ట్వా చక్షుషీ ఉవసమ్పూత్య అభ్రాతృషీ
మితి వధూం దృష్ట్వా బవతి.

ఓం అభ్రాతృషీం వరుణాఽవతిషీం బృహస్పతే । ఇన్ద్రోపుత్రషీం
లక్ష్మ్యం తామస్యైన సవితస్సువ ॥

అహోరచక్షురితి శ్రీరామస్మీతాం పశ్యేత్.

ఓం అహోరచక్షురపతిష్ఠియేదిశివాపతిభ్యస్సమనాస్సువర్చాః ॥

జీవనూర్దైవకామా స్యోనా శన్నోభవ ద్విపదే శం చతుష్పదే ॥

తతస్సీతాం వస్త్రభూషణాదిదిరలఙ్కర్య. ఓం అభివస్త్రా ... సోమ
॥ ఓం హిరణ్యరూప ... మస్మై ॥ పకలారాధనైః స్వర్చితమస్తు. తతో
మాఙ్గల్యధారణం కరేష్యే ఇతి సఙ్కల్ప్య.

ఓం సర్వసుఙ్గల ... నమోఽస్తుతే. మాఙ్గల్య దేవతాయై నమః.
సర్వోపచారవూజాం సమర్పయామి.

మాఙ్గల్యం తస్తునానేతి మఙ్గళసూత్రం సమర్పయేత్.
ఓం మాఙ్గల్యం తస్తునానేన లోకదక్షణ హేతునా |
కణ్ఠే బద్ధామి సుభగే త్వం జీవ శరదాంశతమ్ ॥

మాఙ్గల్యధారణ ముపారామ్భముపారోఽస్తు.

ఏకస్మిన్ స్వర్ణాదిపాత్రే ప్రథవరిమితం తణ్డులాన్నిధాయ సమృతేన క్షీరేణ
శ్రీసీతారామయోరఙ్గాల్యోరువస్తీర్య ద్విస్తణ్డులానోస్య ద్విరభిమార్య బ్రాహ్మ
ణైర్యశిష్య శతానస్తైర్వైష్ణవైస్సహ కపిలాగ్నిస్తారయేత్. దక్షిణాః పాస్తు బహు
దేయఙ్గాస్తు. పుణ్యం వర్ణతాగ్ంశాన్తిరస్తు. పుష్టిరస్తు. తుష్టిరస్తు.
వృద్ధిరస్తు. అవిష్ణుమస్తు. అయుష్యమస్తు. ఆరోగ్యమస్తు. దమృత్యోర్నామ
జన్మ నక్షత్రే శతభిషక్ వునర్వసూ నక్షత్రే శని చంద్రా గ్రహా వరుణాదితి
దేవతే సహ సోమేన క్రియతాగ్ంశాన్తిరస్తు.

ఓం ప్రజాపతిస్త్రీయాం యశః | ముష్కయోరతథాత్వపం | కామస్య
త్పప్తిమానన్దమ్ | తస్యాఽగ్నే భాజయే హమా | మోదః ప్రమోద ఆనన్దః |
ముష్కయోర్నిహితస్సవః | సుత్యేవ కామస్య తృప్యాణి | దక్షిణానాం ప్రతిగ్రహే
| మనశ్శిత్తమాకూతిమ్ | వాచస్పత్యమసీమహి | పశూనాగ్ంరూపమన్నస్య

యశశ్శిశ్శిశ్శయతాం మయి | యథాహమస్యా అత్యపగ్నేస్త్రయై పుమాన్ |
 యథాస్త్రీ త్వవ్యతి పుగంసి ప్రియే ప్రియా | ఏవం భగన్య త్వప్యాణి |
 యజ్ఞన్య కామ్యపీయః | దదామీత్యగ్నిర్వదతి | తథేతి వాయురాహ తత్ |
 హస్తేతి సత్యం చన్ద్రమాః | ఆదిత్యస్సత్యమోమితి | ఆపస్తత్సత్యమాభరన్
 | యశో యజ్ఞన్య దక్షిణా | ప్రజామే కామస్సమృద్ధతామ్ | పశవో
 మే కామస్సమృద్ధతామ్ | యజ్ఞో మే కామస్సమృద్ధతామ్ | శ్రియో మే
 కామస్సమృద్ధతామ్ |

యోవైతామితి బ్రహ్మగ్రన్థిం బద్ధీయాత్.

ఓం యోవైచాం జ్ఞుణో వే అమృతేనావృతాం పురీం |

తస్మై బ్రహ్మ చ బ్రహ్మో చ ఆయుః కీర్తిం ప్రజాన్తదుః ||

అనన్తరం శ్రీ సీతారామచన్ద్రయోః కల్యాం ప్రయుక్త షోడశోపచార
 పూజాం కృత్వా, మహాసీరాజనం దత్వా - పూజాం సమాపయేత్.

ఏవం కల్యాణోత్సవం కృత్వా - తత్పిత వస్త్ర కలశ సహిత శ్రీ
 సీతారామ ప్రతిమాం పౌరాణికాయాచార్యాయ వా దద్యాత్. తం గన్తపు
 ష్షాక్షతైరభ్యర్చ్య - అస్మై బ్రాహ్మణాయ గోత్రాయ శర్మణే సవీత వస్త్ర
 కలశదక్షిణాం శ్రీ సీతారామచన్ద్ర ప్రతిమాంశ్చ తుభ్యమహం సంప్రదదే వ
 మమ.

శ్లో || ధరణీ గర్భ సంభూతే ధరణీ ధరవల్లభే

ధరణీమ్యై ప్రయచ్ఛాశు ప్రీతా భవ శుచిస్మితే

శ్లో || కౌసల్యా గర్భ సంభూత భూభారోత్తారణాయచ

ప్రతిమాదాన సంతుష్టి వాంఛితం యచ్ఛరాఘవ.

ఇతి మంత్ర ద్వయేన దత్వా - అనంతరం కల్యాణోత్సవ సమప్తాన్

ఋత్విజ్ఞో వస్త్రాలంకార దక్షిణాదిభిర్బధా విభవం సంఘాజయిత్వా - విత్త
శాత్రుమకృత్వా తాన్ సువాసినీబ్రాహ్మణాంశ్చ భోజయిత్వా

శ్లో. జానక్యా కమలామలాంజలిపుటే యాః వద్మరగాయితాః

వ్యస్తారాఘవ మస్తకే చ విలసత్కుండ ప్రసూనాయితాః

సప్తాః శ్యామలకాయ కాంతికలితా యా ఇంద్రసీలాయితాః

ముక్తా స్తా శ్శుభదా భవంతు భవతాం శ్రీరామ వైవాహికాః.

ఇత్యాది పౌరాణికైర్వైదికైర్మంత్రైరాశిషో వాచయేత్.

ఇతి కపింజల సంహితోక్త శ్రీ సీతారామ కల్యాణోత్సవ విధిః.

శ్రీ సీతారామవస్త్రాపరబ్రహ్మణేనమః

శ్రీరామ పట్టాభిషేకోత్సవ విధిః

అథ కర్తా సపత్నీకః ప్రక్షాళిత పాణిపాదః ఆచాంతః కల్యాణమంటపం ప్రవిశ్య - ఫల తాంబూల దక్షిణాదికం గృహీత్వా ఉత్తాయ నమస్కరణ ఇతి పరిషదముపస్థాయ.

ఓం నమస్కరణే నమస్కరణస్వతయే నమస్కరణాం పురోగాణాం చక్షుషే వమో దివే నమః పృథివ్యే

ఏతత్కల్యాణ మంటపాంతస్థిత విద్వన్మహాజనాః శ్రీ సీతారామపట్టాభి షేకాఖ్యం శుభకర్మ కర్తుం మమ యోగ్యతా సిద్ధిరస్వీతి భవంతో బ్రువంతు ఇతి ప్రార్థ్య తేభ్యః ఫల తాంబూలదక్షిణాదికం దత్వా నమస్కర్యాత్. యోగ్యతా సిద్ధిరస్వీతి తైరనుగ్రహీతః ఉపవిశ్య పవిత్ర పాణిః పత్న్యా సహ ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య దేశకాలా సంకీర్త్య ధర్మగ్లాన్యధర్మాభ్యుత్థాన నిపు త్తివూర్వక ధర్మసంస్థాపనద్వారా ప్రాణినద్యావనా విశ్వకల్యాణ సిద్ధ్యర్థం శ్రీ సీతా లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్న హనుమత్సుగ్రీవ విభీషణాంగదజాంబవ స్సహాయతన సహిత శ్రీ రామచంద్ర పరబ్రహ్మ పరమాత్మానముద్దిశ్య శ్రీ రామచంద్ర పరబ్రహ్మ పరమాత్మనః ప్రీత్యర్థం శ్రీ రామపట్టాభిషేకాఖ్యం శుభకర్మ కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య, ఋత్విగ్వరణం కుర్యాత్. అస్మిన్ శ్రీ రామ పట్టాభిషేక శుభకర్మణ్యావార్యం వశిష్ఠం త్వామహం పృణే. ఇతి నపలాక్షతైర్వృణుయాత్. పృతోఽస్మి కరిష్యామీతి ప్రతివచనం.

శ్లో. యథాచార్యోవశిష్ఠో భూదిక్ష్యాకూణాం పురే పురా

తథా పట్టాభిషేకే స్మిన్నాచార్యో భవ సుద్రత.

ఇతి ప్రార్థయేత్. అస్మిన్ శ్రీ సీతా రామవత్సాభిషేక శుభకర్మణి
బ్రహ్మణం వామదేవం త్వామహం వృణే.

శ్లో. వామదేవో యథా ఋత్విక్ బ్రహ్మైయోధ్యాపురే పురా.

తథావత్సాభిషేకేఽస్మిన్ బ్రహ్మ ధవ బుధోత్తమ.

ఏవమేవ జాబాలిం కాశ్యపం కాత్యాయనం గౌతమం సుయజ్ఞం విజయం
చేత్యష్టావృత్తిజశోపద్రచ్చారం చ వృత్వా ప్రార్థయేత్.

శ్లో. సర్వే స్వకర్మకుశలాస్సర్వే శ్రీరామరూపిణః.

స్వస్వకర్మవినిర్వర్త్య కృతార్దం కురుతాదరాత్.

ఇతి ప్రార్థ్య తాన్ మధువర్కాదినా పూజయేత్. తే చ జాబాలికాశ్య
పాదయః కర్మచ్చిద్రపిథానార్దం శ్రీ రామ తారక సహస్రనామ నామత్రయ
మంత్రాంశ్చజపేయుః. అచార్య బ్రహ్మణో వసిష్ఠ వామదేవో వత్సాభిషేక
కర్మణి యుక్తౌ భూయాస్తామ్.

అథాచార్యో దేశకాలా సంకీర్త్య కరిష్యమాణ శ్రీసీతారామవత్సాభిషేక
శుభకర్మణి ఆదౌ నిర్విఘ్నతా సిద్ధ్యర్థం కలశారాధన పూర్వకం శ్రీ గణపతిం
విష్వక్సేనం వా పూజయిత్వా స్వస్తి పుణ్యాహవాచనం కుర్యాత్. అశక్తౌ
కల్యాణోత్సవే ఉక్తపంచవాక్యైః స్వస్తి వాచయేత్.

అథ గోమయేనోపలిప్తాయామలంకృతాయాం భూమౌ స్వర్ణాదినా కృతశ
లాకయా బ్రహ్మజ జ్ఞానమిత్యాది మంత్రైః ప్రాగవచర్గం రేఖాత్రయం లిఖిత్వా.

ఓం బ్రహ్మజ జ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్విసీమత స్సురుచోవేన ఆవహ
సబుద్ధియా ఉపనూ అస్య విష్టాస్సతశ్చ యోనిమసతశ్చ విహః. ఇతి మధ్యే.

ఓం.యమాయ సోమగ్ంసునుతయమాయజుహాతా హవిః.

యమగ్ంహ యజ్ఞో గచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరంకృతః. ఇతి దక్షిణతః.

ఓం ఆప్యాయస్వ నమేతు తే విశ్వతస్సోమ పృష్టియం.

భవావాజస్వ సంగధే. ఇత్యుత్తరతః.

యోరుద్రో అగ్నవిత్యాదిభిః ఉదగవవర్గం రేఖాత్రయం వితిభేత్.

ఓం యో రుద్రో అగ్నో యో ఆప్యయ ఏషధీషు యో రుద్రో విశ్వా భువనా వివేశ తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు. ఇతి మధ్యే. అప ఉపస్పృశ్య.

ఓం ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా విదధే వదమ్. సమూఢమస్వపాగ్ంసుతే. ఇతి పశ్చాత్.

ఓం ఇంద్రం విశ్వా అవీపుధన్ త్వుముద్రవ్యవ సంగిరః.

రథితమగ్ంరథీనాం వాజానాగ్ంసత్పతిం పతిం. ఇతి పురతః.

ఏవం రిభిత్యా. అద్భిరవోక్త్య. శలాకామైశాన్యాం నిరస్య. అప ఉప స్పృశ్య. తత్ర చతుర్వింశతిప్రస్థపరిమిత వ్రీహీన్నిక్షీప్య. తదువరి తావత్యేవ తండులరాశా వస్త్రాలంకృతే ప్రాగాద్యష్టదిక్షు బ్రహ్మజిజ్ఞాసమితి అష్టా కల శాన్ ప్రతిష్ఠాప్య, తన్మధ్యే ప్రాగాది క్రమేణ చతురః కలశాన్ ప్రతిష్ఠాప్య, ఓం బ్రహ్మజిజ్ఞాసం వివః. ప్రతికలశం మంత్రావృత్తిః తేషు ఆపో వా ఇదగ్ం, శన్నో దేవీరితి మంత్రాభ్యాం, అష్టదిక్షుదీతీర్ధాని, మధ్యకుంభేషు చతుస్పముద్రతీర్ధాని చాపూర్య. అలాభే శున్నోదకాన్యాపూర్య.

ఓం ఆపోవా ఇదగ్ంసర్వం విశ్వా భూతాన్యాపః ప్రాణా వా ఆపః పశవ ఆపోఽన్నమాపోఽమృతమాపస్సంరాడాపో విరాడాపస్సరాడాప శ్చందా

గోస్వామి జ్యోతిగోష్వామి యజుగోష్వామి స్వత్యమావస్సర్వా దేవతా ఆపో
భూర్భువస్సువరావ ఓం

ఓం శన్నో దేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతు పీతయే. శం యో రభిసవంతునః.

ఇతి తీర్థాన్యాపూర్య ఓం భూర్భువస్సువరోం. ఇత్యక్షతాన్నిక్షీప్య. గంధ
కుసుమ మాలాదిది రలంకృత్య.

ఓం కాణ్డాత్కాణ్డాత్పూర్వోహంతి పరుషః పరుషః వరి. వివానో దూర్వే ప్రతను
సహస్రేణ శతేన చ. యా శతేన ప్రతనోషి సహస్రేణ విరోహసి,
తస్యాస్తే దేవీష్టకే విధేమ హవిషా వయం. ఇతి దూర్వాన్నిక్షీప్య.

ఓం పుష్పావతీః ప్రనూవతీః ఫలిసీరఫలా ఉత,

అశ్వా ఇవ సజిత్వరీ ర్షీరుధః పారయిష్టవః. ఇతి పుష్పాణి.

ఓం యాః ఫలిసీర్యా అవలా అపుష్పా యాశ్చపుష్పణీః

బృహస్పతిప్రసూతాస్తానో ముంచంత్యగోంహసః. ఇతి ఫలావి

ఓం అశ్వద్దేవోనిషదనంవర్ణేవో వసతిః కృతా. గోభాజఇత్కిలానధయత్సనవథ
వూరుషం. ఇతి పంచత్వక్పంచవల్లవావి.

ఓం సహీరత్నాని దాశుషే నువాతినవితా భగః.

తంభాగంచిత్రమీమహే. ఇతి పంచరత్నాని.

ఓం హిరణ్యరూపస్సహిరణ్య సంద్యుగపాన్నపాత్సేతు హిరణ్యవర్ణః.

హిరణ్యయాత్పరియోనేర్నిషద్యా హిరణ్యదాదదద్యన్నమస్తే. ఇతి
హిరణ్యం.

ఓం గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టిం కరిషిణీం

ఈశ్వరీగోసర్వభూతానాం తామిహోపవ్యాయే శ్రియం.

ఇతి శ్రీచందన, గోరోచన, గైరిక, వద్మ, ముస్తా, కుంకుమ- కర్పూర-
సిద్ధార్థ- దేవదారు ప్రముఖ సుగంధ ద్రవ్యాణి నిక్షిప్త్య.

ఓం మృత్తికే హన మే పాపం యన్మయా దుష్కృతం కృతం.

మృత్తికే బ్రహ్మదత్తాసి కాశ్యపేనాధి మంత్రితా.

మృత్తికే దేహి మే పుష్టిం త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితం

మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వం తన్నే నిర్దుద మృత్తికే.

త్వయా హతేన పాపేన గచ్ఛామి వరమాం గతిం.

ఇతి సప్తమృత్తికానిక్షిప్త్య.

ఓం యా జాతా ఓషధయో దేవేభ్యస్త్రీయుగం పురా

మందామి భద్రూణామహగోశతం ధామాని సప్త చ

శతం వో అంబధామాని సహస్రముతవోరుహః

అథాశతక్రతోస్య యూయమిమమ్మే అగధం కృతా.

ఇతి సర్వోషధిః. పంచగవ్య మంత్రేణ పంచగవ్యాని, పంచామృత
మంత్రేణ పంచామృతాని నిక్షిప్త్య.

ఓం పూర్వదిక్పృథివీనాద్ది తీర్థేభ్యో నమః. ఇతి పూర్వదిక్కులశే

పూర్వదిక్పరివహన్నదీ తీర్థాణ్యవాహయామి.

ఓం ఆగ్నేయ దిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. ఆగ్నేయదిక్కులశే
ఆగ్నేయ దిక్పరివహన్నదీ తీర్థాణ్యవాహయామి.

ఓం దక్షిణదిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. దక్షిణదిక్కులశే దక్షిణదిక్పరి
వహన్నదీ తీర్థాణ్యవాహయామి.

ఓం నైర్ఋతిదిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. నైర్ఋతికలశే నైర్
ఋతిదిక్పరివహన్నదీ తీర్థాణ్యవాహయామి.

ఓం పశ్చిమదిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. పశ్చిమకలశే పశ్చిమదిక్పరి
వహన్నదీ తీర్థాణ్యవాహయామి.

ఓం వాయవ్య దిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. వాయవ్యదిక్కులశే
వాయవ్య దిక్పరివహన్నదీ తీర్థాణ్యవాహయామి.

ఓం ఉత్తర దిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. ఉత్తరదిక్కులశే ఉత్తర
దిక్పరివహన్నదీ తీర్థాణ్యవాహయామి.

ఓం ఈశానదిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. ఈశానదిక్కులశే ఈశాన
దిక్పరివహన్నదీ తీర్థాణ్యవాహయామి.

అథవా -

ఓం ఇమమ్మే గంగే యమునే నరస్వతి శుతుద్రు స్తోమగోంస చ తావ
రుష్టియా అసిక్నీయా మరుద్వధే విత్తస్తయాద్వీకీయే శృణువ్యోసుషోమయా.

ఇతి మంత్రేణ అభిమంత్రయన్ గంగా - యమునా - నరస్వతి -
శుతుద్ర - వరుష్టి - అసిక్నీ - మరుద్వతి - విత్తస్తేత్యజ్ఞై నదిరావాహ్య.

ఓం పూర్వసముద్రాయ నమః. పూర్వ దిక్కులశే పూర్వసముద్రమా
వాహయామి.

ఓం దక్షిణ సముద్రాయ నమః. దక్షిణదిక్కులశే దక్షిణసముద్రమా
వాహయామి.

ఓం పశ్చిమసముద్రాయ నమః. పశ్చిమ దిక్కులశే పశ్చిమసముద్రమా
వాహయామి.

ఓం ఉత్తర సముద్రాయ నమః. ఉత్తరదిక్కులశే ఉత్తరసముద్రమా
వాహయామి. ఇత్యావాప్యః.

ఓం సముద్రాయ వయనాయ సింధూనాం పతయే నమః.

నదీనాగంసర్వాసాం పిత్రే జహతావిశ్వకర్మణేవిశ్వాసో మర్త్యగోపహిః.

ఇత్యధిమంత్ర్య. సర్వేషు కలశేషు తత్త్వాయామీతి వరుణమావాప్యః.

ఓం తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా వందమానస్తదాశాస్తీ యజమానో హవిర్హిః.

అహోజమానో వరుణే హవోధ్యురుశగంసమావ ఆయుః ప్రమోహిః.

అహోహితేభ్యస్తీర్ధేభ్యో నమః షోడశోపవారవూజాం సమర్పయామి. ఏ...
క్రావుణ్ణో, అహోహిష్మామ హిరణ్యపర్ణాశ్శుచయః, వవమానస్సువర్జనః ఇత్వాద్య
ద్వింగమంత్రై రధిమన్వయో నీరాజయేత్.

తతః శ్రీసీతాలక్ష్మణ భరతశత్రుఘ్న హనుమత్పుత్రీవ విభీషణాంగద
జాంబవత్సమేత, నవాయతన శ్రీరామవ్రతమాం హిరణ్యయాం రజత
మయ్యాం వా, అగ్న్యూత్తారణాదిధిస్సంస్కృత్య ప్రాణవ్రతిష్ట్యాం కృత్వా పట్టా
భిషేకమంటపాంతస్థిత జాదుంబరభద్రపీఠే దివ్యసింహాసనే వ్రతిష్ట్యావ్య శ్రీమ

ద్రామాయణకోశం చ సంస్థాప్య శ్రీసీతాబక్తుణః.....శ్రీరామచంద్రస్వామినః
 పట్టాభిషేక మహోత్సవాంగ షోడశోపచారపూజాం కరిష్యే. తదంగ కలశం
 గణాధిప (విష్వక్సేన) శంఖపూజా పురస్కరం పర్వోపచారైరభ్యర్చ్య. పుష్పా
 క్షత లాజా వస్త్రాంగుళీయ ఖడ్గ శర శరాసవ చత్ర చామర వ్యజన
 దర్పణాందోళిక రథ గజ తురగ వాహనాది రాజోపచార పట్టాభిషేకసం
 భారాన్ శంఖోదకేన మూలమంత్రేణ ప్రోక్ష్య. హోమకరణపక్షే అగస్త్యోక్త
 దోధాయనోక్త పారాశరోక్త ప్రకారేణ వా యథావిధి హోమం కుర్యాత్.
 హోమాకరణపక్షే హోమవిధిం పఠిత్వా బ్రాహ్మణాయ హోమద్రవ్య దానం
 కుర్యాత్.

తతః శిరస్యంజలి మదాయేతి పట్టాభిషేక సర్గం పఠిత్వా. పూర్వాభి
 మంత్రిత కలశ తీర్థోదకైః యజమానః ఆచార్య ఋత్విక్ బ్రాహ్మణ కన్యా
 సువాసినీ మంత్రి యోధాదిభిస్సహ ప్రాగాదిక్రమేణాదౌ చతుస్సముద్రోదకం
 తదనంతరం అష్టదిక్కురవహ న్నదీ తీర్థోదకం ఇతర శుద్ధ గంగాది పుణ్యోద
 కైర్దేవమణిషించేత్. మధ్యే మధ్యే పుష్పవర్షాణి లాజా దధ్యక్షత వర్షాణి
 చో జ్జ్ఞుంభయేత్. మధ్యే మధ్యే రాజాదిరాజ రామచంద్ర భగవన్ జయ
 జయ, నమో నమః ఇత్యుచ్చేర్షినదన్. మంగళవాద్యాని చ వాదయేత్.

అథ ఆభిషేకవిధిం

పూర్వసముద్రోదక కలశం గృహీత్వా. ఓం ననవస్త్వా పురస్తా దభిషిం
 చంతు గాయత్రేణ చందసా. ఇత్యభిషిచ్య. దక్షిణ సముద్రోదక కలశేన ఓం
 రుద్రాస్త్వా దక్షిణతోఽభిషంచంతు త్రైష్టుధేన చందసా. ఇత్యభిషిచ్య.

పశ్చిమ సముద్రోదక కలశేన ఆదిత్యాస్త్వా పశ్చాదభిషించంతు జాగలేన
 చందసా. ఇత్యభిషిచ్య.

ఉత్తరసముద్రోదక కలశేన విశ్వే త్వా దేవా ఉత్తరతోభిషించం త్వాసు
ష్టభేన చందసా. ఇత్యభిషిచ్య. పూర్వదిక్పర్వసహ న్నదీ తీర్థకలశాది క్రమేణ
విక్రకం గృహీత్వాఽభిషించేత్.

అథ ఋచః.

ఓం ఇమా అపశ్చివతమా ఇమాస్పర్వస్య భేషణీ.

ఇమా రాష్ట్రస్య వర్ణనీరిమా రాష్ట్రభృతోఽమృతాః.

యాభిరిన్ద్రమభ్యపించత్ప్రజావతిస్సోమంరాజానం వరుణంయమంమనుషమ్.

తాభిరద్భిరభిషించామి. త్వామహం రాజ్ఞాం త్వమధిరాజో భవేహి.

మహావ్రం త్వా మహీనాం సంవ్రాజం చర్షణీనాం.

దేవీజనిత్ర్యజీజనదృద్రాజనిత్ర్య జీజనత్.

ఓం బృహస్పతిస్సోపరిష్టాదభిషించంతు పాంక్షేన చందసా.

సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే.

అశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూర్ణో హస్తాభ్యామశ్వినోర్దైషజ్యేన.

తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయాభిషించామి. దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే.

అశ్వినోర్బాహుభ్యాం. పూర్ణో హస్తాభ్యాం. సరస్వత్యై ఛైషజ్యేన.

వీర్యాయాన్నాద్యాయాభిషించామి. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే.

అశ్వినోర్బాహుభ్యాం. పూర్ణో హస్తాభ్యాం. ఇంద్రస్యేంద్రియేణ.

శ్రీయై యశసే బలాయాభిషించామి.

అర్యమణం బృహస్పతిమింద్రం దానాయ చోదమ.

హచం విష్ణుగోంసరస్వతీగోంసవితారం చ వాజినం.

సోమగోంరాజానం వరుణమగ్నిమన్వారభామహే.

అదిత్యాన్ విష్ణుగోంసూర్యం బ్రహ్మోణం చ బృహస్పతిం.

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూర్ణో హస్తాభ్యాగోంసర

స్వత్యై వాచోయంతు ర్యంత్రేణాగ్నేస్త్యా సామ్రాజ్యేనాభిషించామీంద్రస్య త్వా

సామ్రాజ్యేనాభిషించామి బృహస్పతేస్త్యా సామ్రాజ్యేనాభిషించామి.

ఇతి తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణ మంత్రైరభిషిచ్య.

అథ ఋగ్వృహ్మణమ్.

ఓం సామ్రాజ్యాయ భోజ్యాయ స్వారాజ్యాయ వైరాజ్యాయ పారమే
ష్వాయ రాజ్యాయ మహారాజ్యాయాధిపత్యాయ స్వాఽనస్యాయ తిష్ఠాయ
సుక్రతురితి తమేతస్య మాసంద్యా మాసేనం ప్రజాపతిః పురస్తాత్తిష్ఠన్ ప్రత్య
జ్ముఖ ఔదుంబర్యార్ద్రయా శాఖయా నవలాశయా. జాతరూపమయేన చ
పవిత్రేణాంతర్దాయాభ్యషించతి - ఇమా ఆపశ్శివతమా ఇత్యేతేన ఋచేన
దేవస్య త్వేతి చ యజుషా భూర్భువస్సువరిత్యే తాదిశ్చ వ్యాప్యతిభిః.

అథ ఐతరేయ బ్రాహ్మణ ఋజ్జీకా.

ఓం ఇన్ద్రియం వా ఏతదస్మిన్ లోకే యద్దధి యద్దధ్నాభిషించతీంద్రియ
మేవాస్మిన్ స్తద్దధాతి రసో వా ఏష ఓషధి వనస్పతిషు యన్మధుయన్మద్ధ్వా
భిషించతి రసమేవాస్మిన్ స్తద్దధాతి తేజో వా ఏతత్పశూవాం యద్భుతం
యద్భుతేనాభిషించతి. తేజ ఏవాస్మిన్ స్తద్దధాత్యమృతం వా ఏతదస్మిన్
లోకే యదాపో యదద్విరభిషించత్యమృతమేవాస్మిన్ స్తద్దధాతి.

అథ యజుః.

ఓం అపాం గ్రహం గృహ్లాత్యేతద్వావ రాజనూయం యదేతే గృహస్సవోఽ
గ్నిర్వరుణ సవో రాజనూయమగ్ని నవశ్శిత్యస్తాభ్యామేవ సూయతేఽథో
ఉభావేవ లోకావభి జయతి యశ్చ రాజనూయేనే జానస్యయస్యాగ్నిచిత
ఆపో భవంత్యాపో వా అగ్నేర్పాత్యవ్యా యదపోఽగ్నే రథస్తామవదధాతి
బ్రాత్యవ్యాఽభిభూత్యై భవత్యాత్మనా పరాఽన్యబ్రాత్యవ్యో భవత్యమృతం వా
ఆపస్తస్మాదద్విరవతాం తమభిషించంతి వార్తిమూర్ఛతి సర్వమాయురేతి.

ఓం దేవస్య త్వా నవితుః ప్రసవేశ్శివోర్పాహాభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యా
మగ్నేస్తేజసా సూర్యస్య నర్చసేన్ద్రియేణాభిషించామి. బలాయ శ్రియై

యశసేఽన్నాద్యాయ. భూర్భువస్సువరావ ఓమ్.

ఇత్యమృతాభిషేకోఽస్తు - మహాభిషేకోఽస్తు, పట్టాభిషేకోఽస్తు. ఇతి ప్రతిమాం పుస్తకంచాభిషేచ్య. సర్వమంగళ వాద్యపురస్సరం దూపదిపాదికం దత్వా. భక్త్యభోజ్యాదికం మహానైవేద్యం నివేద్య. రత్నాంగుళీయ చిత్ర చామరాది మహారాజోపచారైరర్చయిత్వా. అష్టాభిః కన్యాభిః సువాసినీభిశ్చ నీరాజ్య మస్తరిపుష్పం సమర్చ్య - పూజాం సమాప్య. పుష్పొక్షతైరా శిషో వాచయిత్వా. దండవత్పరిణమేత్. శ్రీమద్రామాయణ శ్రావయిత్రే అచార్యాదిభ్యశ్చ యథా శక్తి దత్వా పూజయేత్. అష్టాకన్యాన్ హరిద్రా కుంకుమచందన మాల్యవస్త్రాదిదిరాధ్య - నీరాజ్య - దండవత్పరిణమేత్. ఏవం పట్టాభిషేకోత్సవం కృత్వా. రాత్రా పట్టాభిషేక సర్గ ప్రవచనానం తరం శ్రీరామప్రతిమాం శ్రీమద్రామాయణ కోశం చ శిబికాయామారోప్య. మంగళవాద్య పురస్సరం మహోత్సవై ర్పీఠీషు భ్రామయిత్వా గృహం ప్రవిశ్య. తత్పీఠ కలశ వస్త్ర ప్రతిమాం పౌరాణికాయాచార్యాయ వా దద్యాత్. అన్తే బ్రాహ్మణాయ గోత్రాయ శర్మణే శ్రీ సీతారామ వరబ్రహ్మ వరమాతృనః ప్రీతిం కామయమానః వీరకలశ వస్త్రాం ననాయతన సమేత శ్రీ సీతారామ ప్రతిమాం తుభ్యమహం సంప్రదదే న మమ.

శ్లో || ధరణీ గర్భ సంభూతే ధరణీ ధర వల్లభే |
 ధరణీమ్మే వ్రయచ్చాశు ప్రీతాభవ శుచిస్మితే ||
 కాసల్యా గర్భసంభూత భూభారోఽత్తారణాయ చ
 ప్రతిమాదాన సంతుష్టో వాంఛితం యచ్చ రాఘవ ||
 ఇతి మంత్ర ద్వయేన దద్యాత్.

ఇతి పట్టాభిషేకోత్సవ విధిః

అథ హోమ విధిః

అయం చ హోమః అభిషేకాత్పూర్వమేవ కర్తవ్యః. హోమశక్తా హోమద్రవ్యం బ్రాహ్మణేభ్యో దక్షిణ సహితం దత్వా హోమ మంత్రం త్రిగుణ మావర్తయేత్.

అథ అచార్యో యజమానోవా సంకల్పిత శ్రీసీతారామచంద్ర పట్టాభిషేక కర్మాంగభూతం హోమం కరిష్యామీతి సంకల్ప్య, స్వగృహ్యోయోక్త ప్రకారేణాగ్నిముఖాంతంకర్మ కృత్వా, అథాఙ్గాఘ్రతం హవిః. హామితి కవచేనావకుంత్య ఫల్ ఇత్యశ్రీణ దక్షోభ్యః పరిదక్ష్య - మూలమంత్రేణ ప్రోక్ష్య - అభిమంత్ర్య - అవదాన ధర్మేణ సృచా చరుహోమం వక్ష్యమాణ ప్రకారేణ కుర్యాత్ - మృగీముద్రయా (మధ్యమానామికాంగుష్ఠైః మృగీముద్రా ప్రకీర్తితా) ఆదౌ శ్రీరామాయ సశక్తికాయ స్వాహో ఇతి షోడశాహతీర్నుత్వా - తతో వాస్తు నవగ్రహా నక్షత్రమండల మండవ దేవతా శ్రీరామలింగతో భద్రమణ్డల దేవతా విమలద్యష్టక ద్వారదేవతా పీఠ దేవతా హోమం కృత్వా మూల మంత్రేణ అష్టోత్తర సహస్రం అష్టోత్తరశతం వా హుత్వా తద్దశాంశం రామ గాయత్రీం శ్రీ సీతా లక్ష్మణ హనుమత్ శార్దూలశరాదీంశ్చ తత్తస్మాల్లమంత్రేణ జాహాయాత్ - తతో దశావరణ దేవతా హోమం కృత్వా - సంక్షేప రామాయణ గాయత్రీ రామాయణం చ హుత్వా.

అథ ఓం గం గణేశాయ స్వాహో - ఓం సం సవిత్రే స్వాహో - ఓం మం మహేశాయ స్వాహో - ఓం హ్రీం హ్రీయై స్వాహో. ఇతి చతురస్రాహతీర్నుత్వా, అవదాన ధర్మేణ స్వీష్టకృద్ధోమం తతో జయాది ప్రాయశ్చిన్నాస్తం హుత్వా - దర్శ్యాపరిచీననక్తి ఇత్యాది పరిధి ప్రహరణాంతం కర్మ కుర్యాత్ - తతో జప్యోగోంస్పవం నిధాయ విశ్వాన్ దేవాన్ సంస్రావభాగానుద్దిశ్య హుత్వా - అస్మిన్ శ్రీ సీతారామచంద్ర పట్టాభిషేక కర్మణి ప్రాణ బుద్ధి దేహా ధర్మాదికారితః జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తిషు మనసా వాచా కర్మణా హస్తాభ్యాం పద్యాముదరేణ శిశ్నా చ యత్కృతం యద్జ్ఞాతం యదుక్తం తత్సర్వం

బ్రహ్మోర్వణం భవతు. ఓం భూర్భువస్సువస్సాహో ప్రజాపతయ ఇదం న మమ. ఇతి హినేత్.

అథ పూర్ణాహుతిః

నారికేళం ఫలం కౌశేయ వస్త్రేణావేష్ట్య వంచరత్న సువర్ణ సుగంధద్ర వ్యాణి నిక్షిప్య పూర్ణాహుతి దేవతాభ్య ఇతి పూజయిత్వా ద్వాదశవారం అజ్యం గృహీత్వా సృచి నిధాయ, ఉత్తాయ మూలమంత్రం సకృదుచ్చార్య సాంగాయ సాయుధాయ సహాహనాయ సశక్తికాయ సపరివారాయ శ్రీసీ తావతయే శ్రీ రామాయ స్వాహా శ్రీరామాయేదం న మమ. ఇతి మంగళవాద్యహోషైః పూర్ణాహుతిం జహాయాత్.

శ్లో || సర్వదేవ స్వరూపాయ వరాయ వరమేష్ఠినే |

శ్రీరామసేనాయుక్తాయ ఆజ్ఞనేయాయ తేనమః ||

(శ్రీరామసేనాయుక్తాయ విష్వక్సేనాయ తేనమః ||)

శ్రీరామ పార్షదేభ్యో నమః - భైరవాయ నమః - యోగినీభ్యోనమః - ఇదం బలిం సమర్పయామి. ఇతి హితశేషేణ బలిం దద్యాత్.

అథ పూర్ణ పాత్రోదకం అధికజల సహితం సప్తవారం మూలమంత్రేణాభిమంత్ర్య - దూర్వా తులసీ యుక్తేన తేన జలేన అత్మానం పత్నీంచ పానమానీభిః అభిషించేత్. త్రాయుషమితి భస్మనా తిలకం ధృత్వా.

శ్లో || శ్రీ జానకీ సమేతస్త్వం పరివారసమన్వితః

అగ్నిమధ్యేస్థితోదేవ మమపృథ్వుంకణే వస ||

ఇత్యగ్నిస్థితం సపరివారం శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మ వరమాత్మానం స్వహృదయ పుండరీకం ప్రవేశ్య, శ్రీయజ్ఞేశ్వరాయనమ ఇతి వంచోపచారై రభ్యర్చ్య, అగ్నేనైత్యాదినా శ్రీరామాగ్నిం ప్రదక్షిణీ కృత్వా.

శ్లో. మత్కర్మ కుర్వతాం ... మహర్షయః.

శ్లో. అవరాధ సహస్రాణి ... రఘునందన.

శ్లో. యత్కరోమి ... త్వదర్పణమ్.

శ్లో. స్వస్తి శ్రద్ధాం ... హవ్యవాహన.

శ్లో. ప్రమాదాత్కుర్వతాం ... స్యాదితి స్మృతిః.

విష్ణుర్విష్ణుర్విష్ణుః

శ్లో. కాయేన వాచా ... సమర్పయామి.

శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మ పరమాత్మన్ ప్రభో సాత్విక త్యాగేన సుప్రీతో భవ- భగవతో బలేన భగవతో వీర్యేణ భగవతస్తేజసా భగవతః కర్మణా భగవతః శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మ పరమాత్మనః ప్రీత్యర్థం శ్రీమద్రామాయణ పారాయణరూప నవాహ్నిక యజ్ఞాచరణ పూజా విధాన హోమకర్మ స్వస్మై ప్రీతయే స్వయమేవ కారిణవాన్ తేన కర్మణా భగవాన్ శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మ పరమాత్మా సుప్రీతస్సప్రసన్నో వరదో భవతు. ఇత్యక్షతోదకం దేవస్య దక్షిణ కరే సమర్పయేత్.

శ్లో. ఓం యజ్ఞేన యజ్ఞమయ ... దేహః.

అథ ఆచార్యాది ఋత్విజో దక్షిణతాంబూలాదినా పూజయిత్వా పరి తోషయేత్.

ఋత్విక్పూజనం - శ్రేయస్సంపాదనమ్

ఆచమ్య, శుభతిథౌ కృతస్య కర్మణః సాంగతా సిద్ధయే ఆచార్యాది ఋత్విక్పూజనం కరిష్యే, ఇతి సంకల్ప్య, తాన్ శ్రీసీతారామస్వరూపాన్ ధ్యాత్వా, పాదప్రక్షాళన వస్త్రయజ్ఞోపవీత గంధపుష్పపారిద్రాక్షతాదిభిర్యథావిభవ మభ్యర్చ్య సూంగల్యసూత్ర పాదాంగుళ్యాది సౌభాగ్యాభరణాని నవత్రీకాయ పౌరాణికాయచ యథాశక్తి సమర్పయేత్.

కించ చతుర్వింశతినపాస్రాణి - చతుర్వింశతిశతాని వా చతుర్వింశతి దశ వా చతుర్వింశత్యనూనాన్ వా యథాశక్తి దీనారాన్, గోభూసువర్గ

- శ్రీమద్రామాయణపుస్తక - పాదుకా - గృహోపకరణాని చ సమర్ప్య దండవత్ప్రణమేత్.

అథ అభిషేకకర్తృభ్యః శ్రీచందనం - హరిద్రావంకం వా దద్యాత్.
తాశ్చ ముఖ - కంఠ - బాహు - పాదేషు చ క్రమేణ లేపయేయుః
అథవా - చందన - కుంకుమ - పుష్ప - సకంచుక ప్రావరణ పరిధానాని
చ యథాశక్తి సమర్ప్య సంతోషయేత్.

అథ చతుర్వింశతినహస్రం (24000) చతుర్వింశతి శతం (2400)
చతుర్వింశతి దశ (240) చతుర్వింశతి (24) వా - బ్రాహ్మణసువాసినీః
దధిమధ్యాజ్యప్రచురైః మృష్టాన్నైః భోజయేత్. రాత్రా వట్టాభిషేకప్రవచనా
నంతరం శ్రీరామవ్రతిమాం శ్రీమద్రామాయణకోశం చ శిబికాయా మారోవ్య
- అష్టాదశ మంగళవాద్యహోషపురస్కరం వేదమంత్రవచన పూర్వకం - సృత్య
గీతాదిభిః వీధీషు భ్రమణం కారయిత్వా గృహం ప్రవిశేత్. అనంతరం పీఠ
కలశ వ్రతినూ వస్త్రాది సహితం మండపమాచార్యాయ దత్వా ఆశిషో
గృహీత్వా.

శ్లో || గుహ్యోతిగుహ్యోగోష్టా త్వం గృహోణాస్మత్కృతార్చనం |

సిద్ధిర్భవతు మే దేవ ! త్వత్ ప్రసాదాన్మయి స్థిరా ||

శ్లో || కాయేనవాచామనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్
కరోమి యద్యత్సకలం పఠన్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి.

ఇతి కృతపఠనస్యాఫలం అనంతకల్యాణగుణగణసంపన్నాయ నచ్చిదానంద
ఘనాయ శ్రీసీతారామచంద్రాయ పఠన్మైబ్రహ్మణే నమః ఇతి శ్రీరామస్య
దక్షిణహస్తే నివేదయేత్.

శ్లో || మాతారామోమత్పితా రామచంద్రోబ్రాతా రామోమత్పితారామవేశః
సర్వస్యమే రామచంద్రో దయాళుః వాస్యందైవం నైవజానే నజానే.

శ్లో || అనాయాసేన మరణం వినాదైవ్యేన జీవనం |

దేహోస్తే తవ సాయుజ్యం దేహి మే రఘునాయక ||

వివం కృతే శ్రీసీతామహాలక్ష్మీసమేతః శ్రీరామచంద్రవరబ్రహ్మవర
మాతా నిత్యం సన్నిహితో భూత్వా భుక్తిముక్తి చ వ్రయచ్ఛతీతి శివమ్.

ఇతి శ్రీమద్రామాయణ సహస్రికపారాయణ వ్రయుక్త దశావరణార్చ
నాది సహిత శ్రీసీతారామనవరాత్రోత్సవపట్టాభిషేకవిధిః.

ఓం తత్సత్ బ్రహ్మర్పణమస్తు

శ్రీరామనవరాత్రోత్సవ కల్పః

స్తోత్రమన్త్రాన్యాస స్తబకః

శ్రీరామ సాక్షాత్కారప్రదమన్త్రాః

దశావరణార్చనాంతే శ్రీరామ తారక జపానంతరం అథవా శ్రీమద్రామాయణ పారాయణానంతరం స్వతంత్రతయా వా జప్యః. ఏతేషాం ఋష్యాదయో యద్యపి నోపలభ్యన్తే అథాపి శ్రీవిద్యాసంప్రదాయే షడామ్నాయ పారాయణే శ్రీషోడశ్యా ఋష్యాదయ ఇవ శ్రీరామ తారక బ్రహ్మవిద్యా మంత్రస్య ఋష్యాదయో న్యస్తవ్యా ఇతి సంప్రదాయవిదామాశయః.

ఏషు మంత్రేషు ప్రతిమంత్రం ఖండత్రయం విద్యతే. 'ఓం యో హ వై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద ఆత్మా' ఇత్యన్తం ప్రథమ ఖండః.

'భూర్భువః సువస్తుస్మై వై నమో నమః' ఇతి తృతీయః ఖండః. ద్వితీయ ఖండస్తు ప్రతిమంత్రం చిద్యత ఇతి జ్ఞేయమ్.

అథ ప్రయోగః.

అస్య శ్రీరామ సాక్షాత్కారప్రద మాలా మహా మంత్రస్య బ్రహ్మణే ఋషయే నమః శిరసి. గాయత్ర్యాది నానాఛందేభ్యో నమః ముఖే. సచ్చిదానందాద్వైత పరమాత్మనే భగవతే శ్రీరామచంద్రాయ నమః హృది.

రాం బీజాయ నమః దక్షిణస్తనే. రిం శక్తయే నమః వామస్తనే. రూం

కీలకాయ నమః తస్మద్యే. మమ ప్రత్యగభిన్న శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మ
పరమాత్మనః సాక్షాత్కారసిద్ధ్యర్థే వినియోగః.

కాలంభోదర కల్పోజ్జ్వలాంగం భజే.

ఇతి ధ్యాత్వా వంచధా ఉపచర్య జపేత్.

అథ హైనం భరద్వాజో యాజ్ఞవల్క్యమువాచ - అథ కైర్మంత్రైః
స్తుతః శ్రీరామచంద్రః ప్రీతో భవతి, స్వాత్మానం దర్శయతి తాన్నో బ్రూహి
భగవన్నితి.

స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః - పూర్వం సత్యలోకే శ్రీరామచంద్రే
దైవం శిక్షితో బ్రహ్మ పునరేతయా గాధయా నమస్కరోతి.

విశ్వరూపధరం విష్ణుం నారాయణ మనామయం ॥

పూర్ణానందైకవిజ్ఞానం పరం బ్రహ్మస్వరూపిణమ్ ॥

మనసా సంస్కరన్ బ్రహ్మ తుష్టాప వరమేశ్వరమ్ ॥

1) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
ఆత్మా । యత్ పరం బ్రహ్మ । భూర్భువస్సువస్త స్మైవైనమోనమః ॥

2) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
ఆత్మా । యశ్చాఖండైక రసాత్మా । భూర్భువస్సువస్త స్మైవైనమోనమః ॥

3) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద ఆత్మా ।
యచ్చ బ్రహ్మానందామృతమ్ । భూర్భువస్సువస్త స్మైవైనమోనమః ॥

4) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
ఆత్మా । యత్తారకం బ్రహ్మ । భూర్భువస్సువస్త స్మైవైనమోనమః ॥

5) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
ఆత్మా । యో బ్రహ్మ విష్ణుర్మహేశ్వరో యస్సర్వదేవాత్మా । భూర్భువ
స్సువస్త స్మైవైనమోనమః ॥

6) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
ఆత్మా । యే సర్వే వేదాః సాంగాః సశాఖాః సేతిహాస పురాణాః ।
భూర్భువస్సువస్త స్మైవైనమోనమః ॥

7) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద

అత్మా | యో జీవాన్తరాత్మా | భూర్బువస్సువస్తస్మైవై నమోనమః ||

8) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యస్సర్వభూతాన్తరాత్మా | భూర్బువస్సువస్తస్మైవై నమోనమః ||

9) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద అత్మా |
యే దేవాసురసుష్యభావాః | భూర్బువస్సువస్తస్మైవై నమోనమః ||

10) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యే మత్స్య కూర్మాద్యనతారాః | భూర్బువస్సువస్తస్మైవై నమో
నమః ||

11) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యోఽన్తఃకరణచతుష్టయాత్మా | భూర్బువస్సువస్తస్మైవై నమో
నమః ||

12) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యశ్చ ప్రాణః | భూర్బువస్సువస్తస్మైవై నమోనమః ||

13) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యశ్చ యమః | భూర్బువస్సువస్తస్మైవై నమోనమః ||

14) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యశ్చాన్తకః | భూర్బువస్సువస్తస్మైవై నమోనమః ||

15) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యశ్చ మృత్యుః | భూర్బువస్సువస్తస్మైవై నమోనమః ||

16) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యచ్ఛామృతమ్ | భూర్బువస్సువస్తస్మైవై నమోనమః ||

17) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యాని చ పంచ మహాభూతాని | భూర్బువస్సువస్తస్మైవై నమో
నమః ||

18) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యస్స్మిదర అంగమాత్మా | భూర్బువస్సువస్తస్మైవై నమోనమః ||

19) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద

- అత్మా | యే వంబాగ్నయః | భూర్బువస్సువస్త స్మైవై నమోనమః ॥
- 20) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యాస్సప్త మహావ్యాప్యతయః | భూర్బువస్సువస్త స్మైవై నమో
నమః ॥
- 21) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యా విద్యా | భూర్బువస్సువస్త స్మైవై నమోనమః ॥
- 22) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యా నరస్పతీ | భూర్బువస్సువస్త స్మైవై నమోనమః ॥
- 23) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యా ఆక్షీః | భూర్బువస్సువస్త స్మైవై నమోనమః ॥
- 24) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యా గౌరీ | భూర్బువస్సువస్త స్మైవై నమోనమః ॥
- 25) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యా జానకీ | భూర్బువస్సువస్త స్మైవై నమోనమః ॥
- 26) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యచ్చ త్రైలోక్యం | భూర్బువస్సువస్త స్మైవై నమోనమః ॥
- 27) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యస్సూర్యః | భూర్బువస్సువస్త స్మైవై నమోనమః ॥
- 28) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యస్సోమః | భూర్బువస్సువస్త స్మైవై నమోనమః ॥
- 29) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యాని చ నక్షత్రాణి | భూర్బువస్సువస్త స్మైవై నమోనమః ॥
- 30) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యే చ నవగ్రహః | భూర్బువస్సువస్త స్మైవై నమోనమః ॥
- 31) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యే చాష్టాి లోకపాలాః | భూర్బువస్సువస్త స్మైవై నమోనమః ॥
- 32) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద

అత్మా | యే చాస్మై వసవః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

33) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యే చైకాదశరుద్రాః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

34) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యే చ ద్వాదశాదిత్యాః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

35) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యచ్చ భూతం భవ్యం భవిష్యత్ | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైన
మోనమః ||

36) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యశ్చ బ్రహ్మాండసాక్షాత్పరీవ్యాప్నోతివిరాట్ | భూర్భువస్సువ
స్తస్మైవైనమోనమః ||

37) ఓం యో హ వై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత రనంద
అత్మా | యో హిరణ్యగర్భః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

38) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | ఏ యా ప్రకృతిః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

39) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యశ్చోంకారః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

40) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యాతస్రోఽర్థమాత్రాః | భూస్సువర్భువస్తస్మైవైనమోనమః ||

41) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యః పరమపురుషః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

42) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యశ్చ మహేశ్వరః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

43) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | యశ్చ మహాదేవః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

44) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా | ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ యో మహా విష్ణుః |

భూర్బుస్సువస్తస్మైవై నమోనమః ॥

45) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యఃపరమాత్మా । భూర్బువస్సువస్తస్మైవై నమోనమః ॥

46) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యోవిజ్ఞానాత్మా । భూర్బువస్సువస్తస్మైవై నమోనమః ॥

47) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా స్పచ్చిదానందాద్వైతైకరసాత్మా । భూర్బువస్సువస్తస్మైవై నమోనమః ॥

ఇతి తాన్ బ్రహ్మీంద్రవీత్ - సప్తచత్వారిశన్మంత్రైర్నిత్యం దేవం స్తువ
ధ్యమ్. తతోదేవః ప్రీతో భవతి. స్వాత్మానం దర్శయతి. తస్మాద్వ్య
వితైర్మంత్రైర్నిత్యం దేవం స్తోతి స దేవం సశ్యతి సోఽన్యుతత్త్వం చ
గచ్ఛతీతి మహోపనిషత్.

ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః

శ్రీరామ మాలా మహా మంత్రః

ఓం నమో భగవతే శ్రీరామచంద్రాయ స్మరణమాత్రసంతుష్టాయ -
మహాభయనివారణాయ - అయోధ్యపురవాసినే - శ్రీరామాయ - మహా
ముని పరివేష్టితాయ - సకల దేవతా పరిపుతాయ - కపిసేనాశోభితాయ -
భక్తజనాజ్ఞాన తమః పటలభంజనాయ - హ్రోం అసాధ్యసాధనాయ - హ్రీం
సర్వభూతోచ్ఛాటనాయ - ఐం సర్వవిద్యా ప్రదాయ - క్షీం జగత్త్రయవశీక
రణాయ - హ్రీః భూమండలాధిపతయే - రాం చిరంజీవిశ్రీరామాయ -
సర్వభూతప్రేతపిశాచరాక్షసదానవమర్దనరామాయ - రాం రీం రూం రైం
రౌం రః మమ సకలశత్రుసంహారణ బడబానలరామాయాఘోరరూపాయ -
హ్రాం ఫట్ స్వాహా.

శ్రీరామమూర్తి పజ్జర న్యాసః

ఓం అస్య శ్రీరామమూర్తి పంజరన్యాస మహామంత్రస్య అగస్త్య ఋషిః
 - గాయత్రీ చందః - శ్రీసీతారామచంద్రో దేవతా - రాం బీజాయ నమః
 గుహ్యే - నమశ్శక్తయే నమః పాదయోః - రామాదేవీతి కీలకాయ నమః
 నాథౌ శ్రీసీతారామచంద్రదేవతా ప్రీత్యర్థే శ్రీరామమూర్తి పంజరన్యాసే
 జపే వా వినియోగాయ నమః సర్వాంగే -

ఓం ఓం ఓం శ్రీం ఓం కేశవాయ ధాత్రే నమః - లఱాఓ

ఓం నం ఓం రాం ఓం నారాయణాయ - అర్యమ్యే నమః - నాథౌ

ఓం మౌం ఓం మం ఓం మాధవాయ మిత్రాయ నమః - హృది

ఓం భం ఓం యం ఓం గోవిందాయ - వరుణాయ నమః - కంఠే

ఓం గం ఓం నం ఓం విష్ణవే అంశుమతే నమః - పార్శ్వయోః

ఓం వం ఓం మం ఓం మధుసూదనాయ భగాయ నమః - కంఠరే

ఓం తేం ఓం శ్రీం ఓం త్రివిక్రమాయ వివస్వతే నమః - దక్షిణపా
 ర్శ్వంతరే

ఓం వాం ఓం రాం ఓం వామనాయ ఇంద్రాయ నమః - వామపా
 ర్శ్వంతరే

ఓం నుం ఓం మం ఓం శ్రీధరాయ పూష్టే నమః - స్కంధయోః

ఓం దేం ఓం యం ఓం హృదీకేశాయ వర్షన్యాయ నమః - హృద్యే

ఓం వాం ఓం నం ఓం వద్మనాభాయ త్వష్ట్రే నమః - కకుది

ఓం యం ఓం మం రామోదరాయ విష్ణవే నమః - మూర్ధ్న

ఓం శ్రీం శిరసి - ఓం రాం భ్రూమధ్యే - ఓం మం హృది

ఓం యం నాథౌ - ఓం నం గుహ్యే ఓం మం పాదయోః.

శ్లో ॥ ఏవం విన్యస్య విధివత్ సాక్షాన్నారాయణో భవేత్ ।

జ్వరరోగాభిచారాద్యాః ప్రళయం యాంతి నాన్యథా॥

శ్లో ॥ భూతవ్రేత పిశాచాశ్చ తదైవ బ్రహ్మరాక్షసాః

కూశ్మాండాశ్చైవ ధాకిన్యా వైవద్రష్టుమపి క్రమాత్ ॥

శ్లో || య ఏవం విన్యసేద్దీమాన్ రామస్సాక్షాత్స్వయం భవేత్ |

నాతః పరతరం కించిత్ పావనం పుణ్యమస్తి హి ||

ఇత్యగస్త్య సంహితాయాం పరమరహస్య శ్రీరామ మూర్తి వంజరన్యాసో
నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః

శ్రీరామ ఝక్షాస్తోత్రమ్

ఓం అస్య శ్రీరామ ఝక్షాస్తోత్ర మహామంత్రస్య బుధకౌశిక ఋషిః -
అనుష్టుప్ చందః - శ్రీసీతా లక్ష్మణసహిత - శ్రీరామచంద్రో దేవతా
- శ్రీం బీజమ్ - రాం శక్తిః మం కీలకమ్ - మమ సమస్త వ్యాఘ్రాది
క్రూరమృగ దుష్టతస్కరభయరోగ నివృత్యర్థే శ్రీరామచంద్రప్రీత్యర్థే శ్రీరా
మఝక్షాస్తోత్ర వరనే వినయోగాః -

ధ్యానమ్

శ్లో || ఇందీవరశ్యామలమూయతాక్షం ధనుర్ధరం నీలజటాకలాపం |
పార్శ్వద్వయే లక్ష్మణమైషీలీల్యాం నిషేవ్యమాణం ప్రణతోఽస్మిరామం ||

ధ్యాత్వా నీలోత్పలశ్యామం రామం రాజీవలోచనమ్ |
జానకీలక్ష్మణోపేతం జటా మకుట మండితమ్ ||

సాసితూణధనుర్పాణ పాణిం నక్తంచరాన్తకమ్ |
స్వలీలయా జగత్కౌతు మావిర్భూతమజం విభుమ్ ||

రామఝక్షాం వరేత్ ప్రాజ్ఞః పావషీం సర్వకామదామ్ |
శిరోమే రాఘవః పాతు ఫాలం దశరథాత్మజః ||

కానలేయో దృశః పాతు విశ్వామిత్రప్రియశ్చుత్తీ |
ఘ్రాణం పాతు మఖ త్రాతా ముఖం సౌమిత్రవత్పలః ||

జిహ్వం విద్యానిధిః పాతు కంఠం భరత వందితః |
స్కంధౌ దివ్యాయుధః పాతు భుజౌ భగ్నీశకారుక్మః ||

కరో సీతావతిః పాతు హృదయం జామదగ్న్యజితే ।
 మధ్యం పాతు ఖరధ్వంసీ నాభిం జాంబవదాశ్రయః ॥
 సుగ్రీవేశః కటిం పాతు సక్తిసీ హనుమత్ ప్రయః ।
 ఊరూ రఘూత్తమః పాతు రక్షః కుల వినాశకృత్ ॥
 జానుసీ వేతుకృత్పాతు జంఘే దశముఖాంతకః ।
 పాదౌ విభీషణశ్రీదః పాతు రామోఽఖిలం వపుః ॥
 ఏతాం రామబలోపేతాం రక్షాం యస్సుకృతీ వరేత్ ।
 స చిరాయుస్సుఖీ పుత్రీ విజయీ వినయీ భవేత్ ॥
 పాతాల భూతల వ్యోమ చారిణ శ్చద్యచారిణః ।
 న ద్రష్టుమపిశక్తాస్తే రక్షితం రామనామధిః ॥
 రామేతి రామభద్రేతి రామచంద్రేతి వా స్మరన్ ।
 సరో న లిప్యతే పాపైర్బుక్తిం ముక్తిం చ విందతి ॥
 జగజ్జేత్రైక మంత్రేణ రామనామ్నాభిరక్షితం ।
 యః వరేధారయేత్తస్య కరస్థాస్పర్శసిద్ధయః ॥
 నజ్రపంచరనామేదం యో రామకవచం వరేత్ ।
 అవ్యాపాతాఙ్ఞ స్పర్శత్ర లభతే జయమంగళమ్ ॥
 అదిష్టవాన్ యథా స్వప్నే రామరక్షణమిమాంహరః ।
 తథా లిఖితవాన్ ప్రాతః ప్రబుద్ధో బుధకౌశికః ॥
 ఆరామః కల్పవృక్షాణాం విరామస్సకలావహమ్ ।
 అభిరామస్తు లోకానాం రామశ్శ్రీమాన్ జగత్ ప్రభుః ॥
 తరుణౌ రూపనంపన్నౌ సుకుమారౌ మహాబలౌ ।
 పుండరీకవిశాలక్ష్మౌ చీరకృష్ణాజినాంబరౌ ॥
 వలములాశినౌ దాంతౌ తాపసౌ ధర్మచారిణౌ ।

పుత్రో దశరథస్యేతా భ్రాతరో రామలక్ష్మణౌ ॥

శరణ్యో సర్వసత్త్వానాం శ్రేష్ఠీ సర్వధనుష్మతామ్ ।

రక్షః కులనిహంతారా త్రాయేతాం నో రఘూద్వహౌ ॥

శరహస్తా సునన్నద్దౌ మండలీకృతకారుకౌ ।

రక్షేతాం పుండరీకాక్షపస్మాం చ్చీర్రామలక్ష్మణౌ ॥

రామో దాశరథిశ్శూరో లక్ష్మణానుచరో బలీ ।

కాకుత్స్థః పురుషః పూర్ణః కౌసలేయో రఘూద్వహః ॥

వేదాంతవేద్యో యజ్ఞేశః పురాణ పురుషోత్తమః ।

జానకీవల్లభశ్శ్రీనూ నప్రమేయవరాక్రమః ॥

ఇత్యేతాని జపేన్నిత్యం మద్భక్తశ్శ్రద్ధయాన్వితః ।

అశ్వమేదాయుతం పుణ్యం సంప్రాప్నోతి న సంశయః ॥

అత్తసంజ్ఞధనుషోవిషుస్పృశా షక్షయాశుగ నిషంగ షంగిణౌ ।

రక్షణాయ మమ రామలక్ష్మణా వగ్రతః పథి నదైవ గచ్ఛతామ్ ॥

అగ్రతః పృష్ఠతశ్చైవ పార్శ్వతశ్చ మహాబలౌ ।

అకర్ణపూర్ణధన్వానౌ రక్షేతాం రామలక్ష్మణౌ ॥

వాచాభిరామం వదనాభిరామం శ్రోత్రాభిరామం నయనాభిరామమ్ ।

సర్వాభిరామం చ సదాభిరామం వందే సదా దాశరథిం చ రామమ్ ॥

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే విశ్వామిత్రస్వప్నకర్ణోపదేశే శ్రీరామరక్షాస్తోత్రమ్

శ్రీరామహృదయ స్తోత్రమ్

ఓం అన్య శ్రీరామ హృదయ స్తోత్ర మహామంత్రస్య సదాశివ ఋషిః
- గాయత్రీ త్రిష్టబసుష్టుభ్ బృహతీ - పంక్తిజగత్కః ఛందాంసి - శ్రీరామ
చంద్రఃవరనూత్మా దేహితా - రాం దీజమ్ - రీం శక్తిః - రూం కీలకమ్

- శ్రీరామచంద్రవరబ్రహ్మ పరమాత్మనః ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః,
రామిత్యాదినా షడంగన్యాసః -

ధ్యానమ్.

శ్లో || సంసారసాగర సముత్తరణైక మంత్రం

బ్రహ్మది దేవముని పూజిత సిద్ధమంత్రమ్ |

దాదిద్ర్య దుఃఖ భవరోగ వినాశ మంత్రం

వందే మహాభయహరం రఘురామ మంత్రం ||

లమిత్యాదినా పంచోపచారాన్ కుర్యాత్.

ఓం నమస్కృత్వా భగవాన్. ఓం నమో భగవతే - వదాశివో హృదయం
వ్యాపకత్వ ముపదిశతి - హృదయం శరీరం త్వం జ్యోతీంషి - త్వం ఛందాంసి
- త్వం బ్రహ్మ - త్వం విష్ణుస్త్వం రుద్రస్త్వమింద్రస్త్వం ప్రతాపతిస్త్వం ఋక్
త్వం యజుస్త్వం సామ త్వమధర్వణస్త్వమేవ ధనుస్త్వం ప్రతిష్ఠా - త్వమేవ
సకల జగత్కారణం త్వమేవ ప్రపాద్యసే, త్వమేవ ధక్షకస్త్వమేవ సాక్షీ
త్వమేవ జడం త్వమేవ చైతన్యం త్వం సోమ స్త్యమర్క స్త్యమనల స్త్యమేవ
బాహ్యోభ్యంతరం త్వం చరాచరత్వం - త్వం క్షరాక్షరత్వం - చరాచరపతిః
క్షరాక్షరపతిః యో వై కర్తా రామః భోక్తా రామః కర్తృ భోక్తృ విభక్షణ
సాక్షీ చైతన్యోవై రామః - రామోఽవతి - రామస్స్పృహితి రామో విరమ
యతి ప్రసాదమేకం రామః భూదితిరామో భువరితి రామ స్సువరితి రామో
భూర్భువస్సువరితి రామః - ఓమిత్యేకాక్షరం రామః అకార ఉకార మకార
ఇతి ఉదాత్తోఽనుదాత్త స్వరిత ప్రచయ ప్రచార సంవాతా వై రామః -
రామో బ్రహ్మ జగత్ సృజతి - రామో విష్ణుర్జగత్ స్థి తిః రామో రుద్రో
లయాదిపతిః - సగుణ నిర్గుణోపాధిక స్త్వమేవ రామః నిర్గుణ సామర్థ్య
న్నిరంజనో విద్యాసువిద్యా తురీయానందపాదాధిపతిర్వై రామః రామశృభం
- రామో యశః - రామః కామః రామ ఇళాయా సూర్యాధిపతిః రామః
పింగళాయాస్సోమూధిపతిః రామాయానలబడబానలాయ వై నమో నమః -
నమః ప్రజాభ్యః నమో లోకేభ్యః నమో లోకపతిభ్య స్త్వమేవాంతరాత్మా

త్యమేవ వరమాత్మా త్యమేవావస్థాత్రయ దేవతా - హం ఫల్ వాషల్
 స్వాపో నమస్త్యమేవ రామః పరాత్పరాయానందకరాయ సహస్ర శీర్షాయ
 సహస్ర ముఖాయ సహస్ర నేత్రాయ సహస్ర బాహవే సహస్ర పాదాయవై
 నమో నమః వీచం రామస్య హృదయ మసకృత్సంకోచేనాపీ వరేద్వా యద్వా
 పుస్తకే దర్శయేద్యో బుధస్సముక్తో విష్ణుసాయుజ్యమేతి న పునర్జన్మ లభతే
 న పునర్జన్మ లభతే ఓంశాస్త్రీశ్శాస్త్రీశ్శాస్త్రీః.

ఇతిదమగస్త్యసంహితాప్రోక్తం శ్రీరామహృదయం సంపూర్ణమ్

పవనపావన మన్తాః

తత్రాదౌ యజమానః ఆచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - దేశకాలానుక్త్య
 శ్రుతి స్మృతి పురాణోక్త ఫలప్రాప్త్యర్థం శరీర శుద్ధ్యర్థమాత్మానం పావయిష్యే
 ఇతి సంకల్ప్య, ఆచార్య - ఋత్విగ్విస్సహైకదర్శపుంజీలాన్యాదాయ సప్తధిః పవ
 యతిః నాభ్యాస్సోదకైర్దర్శైర్ముఖ పర్యంతం సంమార్షిత్ । ఓం చిత్పతిర్మా
 పునాత్వ చ్చిద్రేణ పవిత్రేణ వసో న్యూర్యస్య రశ్మిధిః । సకృన్మంత్రేణ
 ద్విస్తాష్టిం అథ మార్జనం ।

ఓం యద్దేవా దేవ హేడనం । దేవాసశ్చకృమావయం । ఆదిత్యాస్త
 స్మాన్మామంచత । ఋతస్య రై నమామత । దేవా జీవనకామ్యాయత్ ।
 వాచా నృతమూదిమ । అగ్నిర్మాతస్మాదేవసః । గార్హవత్యః ప్రమంచతు ।
 దురితాయాని చక్రమ । కరోతు మామనేనసం । ఋతేన ద్యావా
 వృధివీ । ఋతేన త్యగ్ంసరస్వతీ । ఋతాన్మామంచతాగ్ంహసః । యద
 న్యకృతమారిమ । సజాత శగ్ంసారుతవాజామి శగ్ంసాత్ ॥ ట్యాయసః
 శగ్ంసారుతవా కనీయ సః । అనాజ్ఞాతం దేవకృతం యదేవః । తస్మాత్వ
 మస్మాజ్ఞాతవేదో ముముక్షి । యద్వాచాయన్మనసా బాహుభ్యామూరుభ్యా
 మస్తీవద్భ్యాం శిశ్నైర్య దన్వతం చక్రమా వయం । అగ్నిర్మా తస్మాదే
 వసః । యద్దస్తాభ్యాం చకర కిల్పిషాణి । అక్షౌణాం వ్యగ్నుమునజిష్నుమానః
 । దూరే వశ్యా చ రాష్ట్రభృచ్చ । తాన్యప్సరసావనుదత్తామ్మజావి ।
 అదివ్యస్పృణం యదహం చకార । యద్వాదాస్వన్తంజగారాజనేభ్యః ॥
 అగ్నిర్మాతస్మాదేవసః । యన్మయి మాతా గర్భే సతి । యేనశ్చకార

యత్పితౌ అగ్నిర్మాతస్మా దేవసః యదాపిపేష మాతరం పితరం | పుత్రః
 ప్రముదితోధయన్ | అహిగోసితౌ పితరామయాతత్ | తదగ్నే అన్యణో
 భవామి | యదస్తదిక్షం వృథీవీముతద్యాం| యన్మాతరం పితరం వాజి
 హిగోసిమ | అగ్నిర్మాతస్మా దేవసః | యదా శపా నిశ సా యత్పరాశసా
 | యదేన శృకృమానూతనం యత్పరాణం | అగ్నిర్మాతస్మా దేవసః |
 అతిక్రామామి దురితం యదేనః | జహోమి రిప్రం పరమే సభస్తే | యత్ర
 యంతి సుకృతోనాపి దుష్పుతః || తమారోహామి సుకృతాంసు లోకం |
 త్రి తే దేవా అమృజతైతదేనః || త్రిత ఏతన్మమవ్వేషు మామృజే |
 తతోమా యది కించిదానశే | అగ్నిర్మా తస్మా దేవసః | గార్హవత్యః
 ప్రముంచతు | దురితాయాని చక్రమ | కరోతు మామనేనసం | దివి
 జాతా అప్పు జాతాః | యా జాతా ఓషధీభ్యః || అధోయా అగ్నిజా
 ఆపః | తానః శుంధంతు శుంధనీః || యదాపోనక్రం దురితం చరామ |
 యద్వాదివానూతనం యత్పరాణం || హిరణ్యవర్ణాస్తత ఉత్పసీత నః |

ఇమం మే వరుణ - తత్త్వాయామి - త్వం నో అగ్నే - సత్త్వన్వో
 అగ్నే - త్వమఅగ్నే అయాసి - ఇత్యనువాకమన్త్రాన్ జపిత్యా.

ఓం దధిక్రావ్ణో తారిషత్ || ఇతి మార్జనమ్.

తాంస్త్యక్ష్వా అన్యాస్సహీత్వా || ఓం వాక్పతిర్మా పునాత్వచ్చిద్రేణ పవి
 త్రేణ వసో స్పూర్వస్య రశ్మిభిః || నాభ్యోస్సోదకైర్దర్శైర్నాశికా పర్యంతం
 సంమార్జ్మి || సకృన్మన్త్రేణ ద్విస్తాష్టీమ్ ||

ఓం పవమానస్సువర్జనః జాతవేదా మోర్జయంత్యాపునాతు
 || ఇత్యనువాకం జప్త్వా || తతో మార్జనమ్ | ఓం అపోహిష్యామి
 జనయథాచనః || తాం స్త్యక్ష్వా అన్యాస్సహీత్వా || ఓం దేవోమా నవితా
 పునాత్వచ్చిద్రేణ పవిత్రేణ వసోస్పూర్వస్య రశ్మిభిః | నాభ్యాస్సోదకైర్దర్శైర్దర్శ
 లాట పర్యంతం సంమార్జ్మి || సకృన్మన్త్రేణ ద్విస్తాష్టీమ్ || ఓం తస్య తే
 పవిత్రవతే పవిత్రేణ యస్మైకం పునే తచ్చకేయం | ఇతి జప్త్వా || తతో
 మార్జనం || ఓం హిరణ్య వర్ణాః నిధత || తాం స్త్యక్ష్వా ||

ఓం భూర్భువస్సువః ఇత్యపః ప్రాశ్య - అపోహిష్ఠేతి తిస్పభిః ముఖం
 నిమృజ్య || వివరితాభిరాచామేత్ | తస్మాఅరంగమామవః జనః |

యోవశ్శివత మాతరః | ఆపోహిష్టామ చక్షువే |

ఓం పయస్వతీ రోషధయః పయస్వద్వీరుధాం పయః || అపాం పయ
సోమత్పయః తేన మామింద్రసగ్ంప్యజ || ఇతి ప్రతిమంత్రమాచామేత్ ||
తతః స్పృత్యుక్త మాచమనం కృత్వా ||

శ్లో||కృత్వాఅం పాదశౌచం విమల మధజలంత్రిః పిబేదున్నుజేద్వి
రైశిన్యంగుష్ఠకాభ్యాం సజల మభివృశేన్నాసికా రంద్రయుగ్మం
అంగుష్ఠానామికాభ్యాం నయనయుగయుతం కర్ణ యుగ్మం కనిష్ఠాం
గుష్ఠాభ్యాం నాభిదేశే హృదయమథతలే నాంగులిభిః శిరోంసా ||
ఇతి స్పృత్యుక్తాచమనం చరేత్ || గాయత్రీ జపః శతకృత్యః సహస్ర
కృత్యః పరిమిత కృత్వో వాఽ వర్తయేత్ | దశవారమిడా జపః ||
ఓం ఇడాదేవహూః మదంతు

అవనశ్శో శుచదఘమగ్నేశు శుద్ధ్యారయిం | అవనశ్శోశుచ దఘమ్ ||
సుక్షేత్రియా సుగాతు యావనూయా చ యజామహే | అవనశ్శోశుచదఘమ్
| ప్రయద్యందిష్ట ఏషాం ప్రాస్మాకాసశ్చ సూరయః | అవనశ్శోశుచదఘమ్ ||
ప్రయదగ్నేస్సహస్వతో విశ్వతోయంతి సూరయః || అవనశ్శోశుచదఘమ్ ||
ప్రయత్రే అగ్నే సూరయో జాయేమహి ప్రతేవయం |అవనశ్శోశుచదఘం |
త్వగ్ంహి విశ్వతోముఖ విశ్వతః పరిభూరసి | అవనశ్శోశుచదఘమ్ ||
ద్విషానో విశ్వతో ముఖాతినావేప పారయ || అవనశ్శోశుచదఘమ్ ||
సనః సిన్ధుమివ నావయాతి పర్వాన్స్తయే || అవనశ్శోశుచదఘమ్ || ఆహః
ప్రవణాది వయతీరపాస్మత్స్యం దతామఘం | అవనశ్శోశుచదఘమ్ || ఉద్వ
నా దుదకానీపాపాస్మత్స్యం దతామఘం ఆనందాయ ప్రమోదాయ పునరా
గాగ్ంస్వాన్వహాన్ || అవనశ్శోశుచదఘమ్ || న వై తత్ర ప్రమీయతే
గౌరశ్యః పురుషః పశుః || యత్రేదంః బ్రహ్మ క్రియతే పరిధిర్దీప నాయ
| అవనశ్శోశుచదఘమ్ || సహస్ర శీర్షా పురుషః సంఠి
దేవాః || ఓం భూర్భువస్సువః అనేన శరీర శుద్ధ్యంగభూత వపనపావన
న్యాసేన శ్రీ వరమేశ్వరః ప్రీయతాం ||

మన్త్రారామాయణమ్

శ్రీ సీతకణ్ఠవిరచిత

మన్త్ర రహస్యప్రకాశికావ్యాఖ్యానము

రామాయణద్రుమం నామి రామరక్షానవాఙ్మూలం ।

గాయత్రీబీజమూర్తయమూలం మోక్షమహాఫలమ్ ॥

అత్ర రామరక్షాయాః రామాయణ ద్రుమాఙ్మూలత్వం స్పష్టమవగమ్యతే, తత్పాఠానాం రామబాధివదానాం క్రమేణ రామాయణార్థ సూచకత్వాత్ తస్యాః గాయత్రీబీజత్వం, వేదమూలత్వం చోపపాదనీయమ్. తేన రామాయణస్యాపి తదుభయం సిద్ధ్యతి. అత ఏవ రామాయణే చతుర్వింశతీసాహస్ర్యాం చతుర్వింశతిర్గాయత్ర్యక్షరాణి వాస్మీకేన నంగృహీతానీ త్యభియుక్తప్రసిద్ధం సంగచ్ఛతే. తథా రామాయణస్య వేదత్వోక్త్యా ప్రత్యక్ష వేదమూల తత్వోపపాదకం 'వేద వేద్యే వరేపుంసీ జాతే దశరథాత్మజే పేదః ప్రాచేతసాదా సీతాక్షద్రామాయణాత్మనా తస్మాద్రాయణం దేవి వేద ఏవ నసంశయః.' ఇత్యగస్త్య సంహితావచనమ్. 'న తు మేధావినో దృష్ట్వా వేదార్థవరిని ప్రితా' వేదోపబృంహణార్థాయ తావగ్రాహయత ప్రభుః. కావ్యం రామాయణం కృత్స్నం సీతాయాశ్చరితం మహాత్' ఇతి తస్య వేదోపబృంహణ ప్రయోజన కత్వం ప్రతిపాదయ దార్దవచనం సంగచ్ఛతే. తత్ర గాయత్రస్థానావత్సవితుః బ్రహ్మాండ వృక్షప్రసదభూమేః తత్ ప్రసవిత్పరూపం భూస్థానీయం వరేణ్యం వరణీయం మోక్షకామైర్బృహ్మాండ వృక్షప్రవిలాపవేనానుసర్తవ్యం ఏవం చ 'తదితి వా ఏతస్యమహతో భూతస్య నామ భవతి' ఇతి శ్రుతేస్తత్ప్రదో దితే బ్రహ్మాణి నవిత్సవదేన కార్యమాత్రమధ్యారోవ్య వరేణ్యవదేన తదపోద్య నిష్కరించం బ్రహ్మణః పారమార్థికం రూపం నిరూపితమ్. తథా తస్యైవ

సవితుర్బరః భాధిర్గతిరస్యేతి పుత్రత్వత్వై నూర్యమణ్ణలాన్తస్థం నారాయణాఖ్యం
 జ్యోతిః 'య ఏషోఽన్తరాదిత్యే హిరణ్యమయః పురుషః' ఇత్యాదిశ్రుతిప్రసిద్ధం
 మాయావిరావముపాస్య నిర్దిష్టం దీమహీతి నేనాన్వయాత్ తథా దేవస్యేతి
 తస్యైవ బ్రహ్మణ్ణాన్తర్నానావతారైః, క్రీడతో రామకృష్ణాదిరూపం తృతీయం
 రూపముక్తం తథా దీమహీతి విరోధపూర్వకం స్వార్థ ముభయార్థ మీశ్వ
 రార్థం చేతి చతుర్థా భజనం దర్శితం తథా తృతీయ పాదే బహిర్ము
 ఖస్థపూనాయాబుద్ధేః అన్తర్ముఖతయా ప్రకర్షణ ప్రేరణే ప్రత్యగాత్మావసానే
 కైవల్యరూపేఽప్యస్య పేతుత్వప్రదర్శనేన తస్యైవ సకల కర్మోపాస్థిఫలప్ర
 యోజకత్వముక్తమ్. ఏవం చ గాయత్ర్యాం కాణ్డత్రయం దర్శితమ్ తథా
 చ మైత్రాయణీ శ్రుతిః - 'తత్సవితుర్వరేణ్యమిత్యసౌ వా ఆదిత్యః సవితా
 స వా ఏవం ప్రవరణీయ అత్యకామేనేత్యాహుర్చృహ్మివాదినః' ఇతి. భరో
 దేవస్య దీమహీతి సవితావై దేవస్తతోయోస్య భర్తస్థం చిన్తయామీత్యాహుర్చృ
 హ్మివాదిన ఇతి. ధియో యో నః ప్రచోదయాదితి బుద్ధయో వై ధియస్తా
 యోస్మాకం ప్రచోదయాదిత్యాహుర్చృహ్మివాదినః' ఇతి అత్రాత్మకామేన ప్రవ
 రణీయ ఇతి సవితః ప్రత్యగాత్మత్వం జ్ఞానకాణ్డార్థ ఉక్తః. చిన్తయామీతి
 చిన్తాయోగ్యత్వముపాసనాకాండార్థ ఉక్తః. ధియ ఇత్యనేకాకార దీప్రేరకత్వం
 కర్మకాండార్థ ఉక్తః. తత్రాద్య ఉపేయః పరో సన్నికృష్టవిప్రకృష్టై తత్ప్రాప్తి
 పాయా. ఏవం వేదమాతుర్గాయత్ర్యాః కాండత్రయాత్మకత్వేన తజ్ఞానాం
 వేదానాం తన్మూలకానాం రామాయణాదీనాం చ తథాత్వం జ్ఞేయమ్.
 ఏత ఏవార్థా రాఘవాది వింశతినామిదీ రామర్షక్షాయాఘనయవార్థద్వారా
 ప్రదర్శ్యన్తే. తథాహి -

- శిరో మే రాఘవః పాతు ఫాలం దశరథాత్మజః
 కౌశల్యేయో దృశౌపాతు విశ్వామిత్రప్రియః శ్రుతీ. 1
 ఘ్రూణం పాతు మఖత్రాతా ముఖం సౌమిత్రవత్సలః
 జిహ్వం విద్యావిధిః పాతు కంఠం భరతవందితః. 2

రంఘుతి నాశం గచ్ఛతీతి రఘుః వ్యష్టినమష్టీరూపో అన్నమయకోశః

తత్రవిదితో రాఘవః బ్రహ్మాండాభిమానీ మమ బ్రహ్మాండ రూపం శిరః
పాతు - 1) స ఏవ దశరథస్య దశభిర్ద్వియాశ్చైర్ముక్షస్య మనోమయకోశ
రూపస్య ఆత్మేపాత్మా కార్యః ప్రాణమయః కోశస్తజ్జః తేన అన్నమయాదాస్తరః
ప్రాణమయః తతోప్యాస్తరో మనోమయ ఇతి పూర్వయోః ప్రవిలాపనం సిద్ధమ్,
స చ వాసనాతంతు సంతానాత్మా మనోమయః బ్రహ్మాండాత్స్పష్టికమే
ణార్యాచీనం భాలదేశం బ్రహ్మలిపిస్తానం మే పాతు - 2) కుశలైవ
కాశల్యా స్పార్దేష్యజ్ఞో సర్వార్థావద్యోతనసమర్థా బుద్ధిస్తస్యాం భవః కాశ
ల్యేయో విజ్ఞానమయః తతోప్యాస్తరః స మమ దర్శనసాధనే దృశా పాతు
ఏతేన మనోమయస్యావ్యవహద ఉక్తః - 3) విశ్వస్యమిత్రం నిరుపాద్రిప్రే
మగోచరతయా వ్రేయాన్ అనందమయాఖ్య ఆత్మైవ విశ్వామిత్రః తస్యాపి
ప్రియః 'సుషుప్తీసతా సోమ్య తదా సంవన్నో భవతి' ఇతి శ్రుతేః
ప్రాప్తః సన్నాత్యన్తిక దుఃఖసింహుత్తికరస్తదధిష్ఠానభూత అనందః పుచ్చబ్రహ్మ
పర పర్యాయో మమ శ్రుతీ స్వాధిగమద్వారభూతే పాతు తదేవం ప్రథమేన
పాదేన రామే బ్రహ్మాండమారోప్య అన్యపాదత్రయేణాపోద్య చ రామస్య
శుద్ధం రూపం గాయత్రీ ప్రథమపాదోక్తం దర్శితమ్ అయం చార్థః కృత్స్నపి
వేదాస్తప్రసిద్ధ ఇతి మూలవాక్యాని నోదాహృతాని - 4) మఖత్రాతా అప్య
ధిచారేణ క్రతుఫలప్రదః. ఫలమత ఉవవతేః ఇతి న్యాయాదితి భావః. స
మే ఋతుఫలభూత దివ్యగంధ రసాద్యులద్ధికరణం ప్రాణ రసనాదికం
పాతు- 5) సౌమిత్రీవత్సలః సుష్ఠు మిత్రం జీవవక్షిణః సఖా ఈశ్వరః
తస్యావత్వం సౌమిత్రీర్ధిరణ్యగర్భః తత్ర వత్సలా తేన తత్తాదాత్మ్యం ప్రాప్తా
నాముపాసకానాం అనుగ్రహకర్తేత్సుక్తమ్. సౌమిత్రేర్బుఖ్యకార్యత్వాత్తద్వత్సలో
మే ముఖం పాతు- 6) తావేతావస్తర్యామినూత్రాత్మావౌ విద్వేకలభ్యో న
తు శుష్కతర్కగమ్యో ఇతి విద్యావాప్తి ద్వారభూతాం మమజిహ్వం విద్యా
నిధిః విద్యాసంప్రదాయప్రపర్తకః పాతు- 7) విద్యాపి యజ్ఞాద్యపూర్వప్రాప్య
'వివిదిషన్తి యజ్ఞేన' ఇత్యాది శ్రుతేః 'అతో భరతైః కర్మలైర్వైవితః శరణీకృతః
భరన్తి కర్మఫలం సంచిన్వన్తి తె భరతాః యజమానాః భరతముద్ధర' ఇతి
మంత్రలింగాత్ యజ్ఞశ్చ కంఠస్థై రేవమంత్రైః స్తోత్ర శస్త్రాదిధి నిర్వర్తత

ఇతి యజ్ఞప్రియో మే మంత్రోచ్ఛారణ స్థానం కంఠం పాతు - తదేవం
 యజ్ఞాదిజన్యేన పుణ్యేన ప్రాప్తోపాసనామార్గః భర్తాఖ్యం నూత్రమీశం వా
 క్రమముక్తిద్వారం ప్రాప్నోతీతి శ్లోకద్వయతాత్పర్యమ్.

స్కంధౌ దివ్యాయుధః పాతు భుజౌ భగ్నేశకార్యుకః ।

కరో సీతావతిః పాతు హృదయం జామదగ్న్యజిత్ ॥ 3

మానుషభావేఽపి ఐశ్వరదివ్యాయుధానాం శార్దూదీనాం ధారిత్యాద్దివ్యా
 యుధ అయుధనిధానస్థానభూతా స్కంధౌ మే పాతు- 9) తథా భుజులైనైవ
 భగ్నేశకార్యుకో భుజౌ మే పాతు, అత్ర ఈశకార్యుకం మేరురూపం 'రథః
 క్షోణీయంతా శతదృతిరగేన్ద్రో ధనుః' ఇతి త్రిపురవధే తస్య తత్కార్యుకత్వ
 ప్రసిద్ధే. ఏతేన మానుషభావేఽపి మహేశ్వరాదప్యాధిక్యం దర్శితమ్- 10)
 తథా వీర్యబుల్కాయాః సీతాయాః కరగ్రాహీ సీతావతిః కరో మే పాతు,
 అనేన నామ ద్వయేన విశ్వామిత్రదత్తాయా బలాభ్యాయా విద్యాయాః ఫలం
 శారీరం బలాధిక్యం దర్శితమ్ - 11) అతిబలాయాస్తు ఫలం మనస్సంకల్ప
 మాత్రేణ అలౌకికార్థసాధనం తచ్చ జామదగ్న్యజిదితి బ్రాహ్మం వైష్ణవం చ
 తేజో దధానస్య జామదగ్న్యస్య తపోరాశివధేన సృష్టికృతమ్. అత ఏవ హార్ద
 బలవాన్ హృదయం మే పాతు తాదృశబల ప్రదానేనేతి భావః- 12) ఏనం
 తృతీయం పారమేశ్వరం రూపం బ్రహ్మవిష్ణుశివేభ్యోఽవ్యధికం మానుష
 భావేఽపీతి తృతీయ శ్లోకేన గాయత్రీస్తదేవస్యేతి పదస్యార్థో దర్శితః.

మధ్యం పాతు ఖరధ్వంసీ నాభిం జాంబవదాశ్రయః ।

సుగ్రీవేశః కటిం పాతు సక్తివీ హనుమత్పృఠుః ॥ 4

తస్యేవ చతుర్థా భజనమాహ మధ్యమితి. ఖరాదీనాం ద్వేషపూర్వకం
 రామం ధ్యాయతాం అధ్యాయ్యషేక్షయా శ్రేష్ఠత్వాద్భైర్యధ్యానావాచ్చ మధ్య
 మత్వం తేషు నిగ్రహముఖో రామానుగ్రహః సోపి మధ్యమః, అతస్తత్కర్తా
 ఖరధ్వంసీ మధ్యం నాభినా నమనూత్రం పృష్ఠప్రదేశం మే పాతు - 13)
 జాంబవతః ఆవత్కాలే సార్థమేవ కామపూర్వకం ధ్యాయతః ద్వేషాంశా

భావాత్తతోస్వాస్తరత్వమతో జాంబవదాశ్రయో మే నాభిం మధ్యాదాభ్యస్తరం
 పాతు - 14) సుగ్రీవస్య తు 'దేహీ మే' 'దదామి తే' ఇతి న్యాయేన
 పూర్వం స్వార్థసంపత్తిః పశ్చాదారాధన మితి పణిగ్యదృజతో జాంబవదపే
 క్షయా కించిదూనత్యమతః సుగ్రీవేశో బాహ్యం మే కటిం పాతు- 15)
 వాసుమతస్తు కేవలం నిష్కామమీశ్వరార్థమేవ భజతోఽస్తరంగత్వా చ్ఛిశువ
 త్ప్రియత్వేనాంకమారోపయితుం యోగ్యత్వాత్ వాసుమత్ప్రియో మే సక్తివీ
 అఙ్కదేశం పాతు- 16) ఏవం వ్యక్తస్య దేవస్య చతుర్విధం ధ్యానం చతు
 ర్విధ భక్తకృతం చతుర్థ శ్లోకేన దర్శితమ్.

జానునీ నేతుకృత్పాతు జక్షే దశముఖాస్తకః ।

పాదౌ విభీషణశ్రీదః పాతు రామోఽఖిలం వపుః ॥ 5

అథ వ్యక్త పరిత్యాగేనావ్యక్తాలమ్బనాయా గతేః సంసార సముద్రసేతు
 రూపాయాః ప్రదాతా నేతుకృత్ జానునీ శిశోః ప్రథమగతిసాధనే మే
 పాతు అనేన స్థూలదేహాతిక్రమ ఉక్తః అస్యామవస్థాయాం ధ్యాయీ విదేహ
 ఇత్యుచ్యతే- 17) తథా దశ ఇంద్రియాణి ముఖాని భోగద్వారాణి యస్య
 న దశముఖో లింగాత్మా తస్యాస్తకో నాశకః ప్రవిలాపయితా దశముఖా
 స్తకః ఈషద్ద్వైచాంగస్య శిశోః మన్తోర్ద్వైగతి సాధనే జక్షే మే పాతు,
 ఏతేన లిఙ్గదేహాతిక్రమ ఉక్తః అస్యామవస్థాయాం ధ్యాయీ ప్రకృతీలయ
 ఇత్యుచ్యతే- 18) తథా విగతం భీషణం భయఙ్కరమజ్ఞానం యస్య
 న విభీషణో నిరస్తావిద్యః తస్మై శ్రీః 'విషాస్య పరమాసంపత్' ఇతి
 శ్రుతి ప్రసిద్ధ ఆనందః తస్యాః ప్రదాతా విభీషణశ్రీదో నిఘృష్టతలతయా
 శీఘ్రగతిహేతు పాదౌ మే పాతు, ఏతేనానర్థనివృత్తిపూర్వకా ఆనందవా
 ప్తిరుక్తా, అస్యామవస్థాయాం ధ్యాయీ ముక్త ఇత్యుచ్యతే- 19) రామః
 సర్వేశ్వరతయా బ్రహ్మాండమండపే రమణశీలో మమ జీవన్ముక్తభావం కామ
 యమానస్య అఖిలం వపుస్త్రీవిధమపి శరీరం పాతు సమస్తయోగ ప్రతిషక్త
 నిరాసేన బ్రహ్మసాక్షాత్కారక్షమం కరోత్విత్పర్ణః- 20) తదేవం బ్రహ్మణి
 రాఘవపదేనాధ్యారోపితస్య ప్రపంచస్య దశరథాత్మజాదిపదత్రయేణాపోదితస్యా

ధిష్టానం ప్రాప్తం ద్యానాలమ్బుభూతం భగవతః నమస్త్వీరూపం వ్యష్టిరూపం
 చ ద్వాభ్యాం శ్లోకాభ్యాం ప్రదర్శ్య వ్యష్టుపాసనాం చతుర్దశ సమష్టుపా
 సనాం పంచమార్దేన చ ప్రదర్శ్య శేషేణానర్థనిపుత్త్వానందావాప్తీ జీవన్ముక్తి
 సహితే నిరూపితే ఇతి అత్రైవ కృత్యైః శాస్త్రార్థోస్తేతి ప్రదర్శనేన రామాయ
 ణద్రుమాంకురస్య రామకవచస్య గాయత్రీ బీజత్వముపపాదితమ్. యథాత్ర
 కథాంశః స్పష్టం సూచ్యతే అధ్యాత్మాంశస్తు పరోక్షవృత్త్యా గమ్యతే, ఏవం
 రామాయణే తన్మూలభూతే వేదే చ తదుభయం జ్ఞేయమ్.

తథాపిః - 'మన్త్యహ్రదాత్కథాకుల్యా విద్యాకేదారమాగతా, మోక్ష(రస)స్య చ ప్రసూర్యుర్యే పీయతే కర్మమార్గగైః. 1' ఇదమామ్నాయతే -
 'తుగ్రో(హ)భుజ్యమిశ్చిన్దమేదే రయిన్న కశ్చిన్మమృవీమవాహో.' తమూ
 హధుర్నాదిరాత్మవృతీభిరన్దిక్షప్రుద్భిరపోదకాభిః. 1. తుగ్రో నామ కశ్చి
 ద్రాజా భుజ్యసంజ్ఞం స్వపుత్రం ఉదమేదే సముద్రే ఆవాహోః ప్రాపితవాన్. తత్ర
 దృష్టాంతః - రయిం కశ్చిన్మమృవానితి. యథా కశ్చిన్మృతః పురుషో
 రియం ధనం తద్వత్. న శబ్దోఽత్ర ఉపమార్దే తం తథాభూతం భో
 అశ్వినౌ యువాం నాభిః బహ్వీభిర్నాకాభిః సనైస్యం ఊహాధుః తీరం ప్రాప
 యామాసధుః. కీదృశీభిః - అత్యవన్వతీభిః, ఆత్మా స్వామీవిద్యతే యాసాం
 తాభిః స్వీయాభిః అన్తరిక్షే గగనతుల్యేఽర్లవే న్లవనే తాభిరన్తరిక్షప్రుద్భిః,
 అపోదకాభిరవగతజలాభిః ఇత్యశ్చిదైవత్యే కమణి వినియుక్తస్యాస్య మన్త్యస్య
 యాజ్ఞికాభిమత్ ర్థః కర్మసమృద్ధ్యర్థః. 'ఏతద్వై యజ్ఞస్య సమృద్ధం యద్రూప
 సమృద్ధం యత్కర్మక్రియమాణమృగభివదతి' ఇతి బ్రాహ్మణాచ్చ. తత్కామై
 రేవమేవాయం వ్యాఖ్యేయః. తథా 'ఋచోఽక్షరే పరమే వ్యోమస్యస్మిన్దేవేహ
 అధివిశ్వే నిషేధుః. యన్తన్న వేద కిన్మృచా కరిష్యతి యఇత్యద్విదుస్త
 ఇమే సమాసతే'. ఇతి మన్తేరిణ సర్వాసామ్యువాం సర్వేష్టియదేవతాధి
 ష్టానభూతపరమవ్యోమశబ్దిత బ్రహ్మపరత్వావధారణాత్, అతద్విదోఽ ధ్యయ
 సనాదేర్వైయర్థ్యాభిదానాచ్చ అధ్యాత్మపరతయాప్యయం మన్తో వ్యాఖ్యేయః.
 తదాయమర్థః తుక్ అవత్యంరాతి స్వీయత్వేన ఆదత్తే ఇతి తుగ్రః పుత
 సరాద్యేషణావాన్ భుజ్యం భున్క్తే పూర్వార్థితం కర్మఫలం యోతి చ

క్రియమాణేన కర్మణా మిశ్రీభవతి భుజ్యర్మా తమ్ ఉదమేధతుశ్యే సంసా
 రసముద్రే ప్రాక్షిపత్ భో అశ్వినా 'యో వైతత్కామ్యసూత్రం విద్వాత్తం
 చాస్తర్వామిణమితి స బ్రహ్మ విత్' ఇతి శ్రుతిప్రసిద్ధా సూత్రాస్తర్వామిణా
 యువామాచార్యయాపేణ నాభిః 'తత్త్వసుసి' ఆదివాణిభిః అత్మస్వతీభిరా
 త్మైవ ప్రతిపాద్యో విషయో యాసు తాభిః అస్తరిక్షేనాలమ్బనే మార్గే
 హోర్దాకాశే ప్లవస్తే వజ్జురన్తి తాభిః సగుణబ్రహ్మలమ్బనాభిః అపోదకాభిః
 ఉసత్తి ఆర్ద్రం కరోతి అసంకమపి నక్షే కరోతీత్యుదకం అజ్ఞానం తద్విరో
 ధినీభిరితి శేషం పూర్వపత్. అత్ర కథామాలమ్బ్య దేవతా స్తాయతే
 తత్రాలమ్బనీభూతానాం తుగ్రాదిపదార్థానామనిత్యానాం సమ్యోగేన వేదస్యా
 పౌరుషేయత్వం 'సూబాదిష్ట' ఇతి దేవతాధికరణేనాస్తరతాత్పర్యేణ తేషాం
 ప్రతికల్పం సమాసరామరూపాణాముత్పత్తిమభ్యుపగమ్య త్రివ్యోదిపదార్థానామివ
 ప్రవాహోనాదిత్వముక్త్యమ్. చమసాధికరణే త్వేవన్తాతీయకానాం కథారూపకేణ
 బ్రహ్మవిద్యాయాం ముఖ్యం తాత్పర్యమితి నిశ్చయతే. తత్ర హి అజామేకాం
 'లోహితశుక్లకృష్ణామ్' ఇత్యాదిషు మన్తేషు అజాదిశబ్దాఽం శ్రౌతార్థవరిగ్రహే
 మన్తస్యాధిగతార్థగమకత్వేనాప్రామాణ్యాద్వైయర్థ్యం మా భూదితి తేషాం 'స
 జాయత' ఇతి యోగేన మూంప్రకృత్యాదిప్రతిపాదకత్వమాశంఖ్య మణ్డపం
 యేత్యాదౌ మణ్డపస్థజనవన్మణ్డపాయివో ర్పటిత్యనువస్థానేన రూఢిపూర్వక
 అక్షణాతో యోగస్య దుర్బలత్వాత్ ఛాన్దోగ్యయ్దానాం రోహితాదిరూపాణామ
 న్యత్రేత్యభిజ్ఞానాత్ పరాభిమతప్రకృతిగ్రహణే విశేషపాత్యభావాచ్చ తేజోబన్నా
 త్మికాభూతప్రకృతిరజేవాజేతి అజారూపకేణాత్ర ప్రతిపాదకత్వ ఇతి సిద్ధాన్తితమ్,
 ఏవం రామాయణస్య తన్మూలభూతానాం మన్తాణాంజ్ఞా అనాస్తరతాత్ప
 ర్యేణ కథాపరత్వం మహాతాత్పర్యేణ విద్యాపరత్వం చ వక్తుం యుక్తమ్.
 నను 'సర్వే వేదా యత్పరమామనన్తి' ఇతి, నామాని సర్వాణి యమావిశన్తి
 'యో దేవానాం నామధా ఏక ఏవ' ఇత్యాది శ్రుతిభ్యః పరమతాత్పర్య
 విషయాభూతస్య రామస్య సర్వేదేవతావాచకైః శబ్దైః అభిధానం యుక్తం
 అనాస్తరతాత్పర్యే తు వ్యవస్థాయా ఆవశ్యకత్వాన్నాస్యదైవత్యోమన్త్యో రామ
 కథాం ప్రకాశయతుమీచ్ఛే. అథ హితాత్పరత్వం వర్ణితే తర్హి ఏకస్య

శబ్దస్యానేకార్థతా స్యాత్ సా చానిష్ఠేతి చేత్. ఉచ్యతే యథా ఏకైవ రేఖా
 (= సజ్ఞా) స్థానభేదాత్ ఏకదశశతసహస్రాదివ్యవదేశాన్ లభతే ఏవమేకమేవ
 వదం వాక్యం వా వదాస్తర వాక్యాస్తర సమభివ్యాహారాదనేకమర్థం ప్రత్యాయ
 యతి స చ తావతానానార్థత్వం శబ్దస్య సమ్మవతి, అపి తు వృత్తిభేద
 ఏవ ఏకమవ్యవృత్తవదం 'యదా సర్వే ప్రముచ్యన్తే కామా యేఽన్య
 పృది శ్రితాః. అథ సుర్వోఽమృతో భవత్యత్ర బ్రహ్మ సమశ్చుతే.' ఇత్యత్ర
 కైవల్యవాచి 'అపామ సోమమమృతా అభూమ' ఇత్యత్ర దేవభావవాచి 'వ్రజా
 మనుప్రజాయసే తదుతేమర్త్యామృతం' ఇత్యత్ర సనానవాచి దృష్టమ్. యథా
 వా 'యజ్ఞేన యజ్ఞమయజ్ఞస్త దేవా' ఇతి వాక్యం 'అబధ్నున్నురుషం పశుమ్'
 ఇత్యవహితాతిత మన్తానివయవేన జీవస్య సూక్తదేవతాలోచనయా వరమేశ్వ
 రస్య చోపస్థితేరీవో బ్రహ్మణి ప్రవిలాపనీయ ఇత్యర్థే పర్యవస్యతి తదేవ 'తం
 యజ్ఞం బర్హిషీ శ్రోక్షన్, ముఖాదిన్ద్రాశ్చాగ్నిశ్చ' ఇత్యేతాభ్యాం వాక్యాభ్యామ
 న్నీయమానం బర్హిషేన పశుసోమాదినా ఇన్ద్రాగ్నోదయో దేవతా యష్టవ్యా
 ఇతి బ్రవీతి తదేవాగ్నిమన్తనీయానామృచాం పరిధానీయాయాం వినియుజ్య
 మానం 'యజ్ఞేనైవ తద్దేవా యజ్ఞమయజ్ఞస్తశ యదగ్నినాగ్నిమయజ్ఞస్త' ఇతి
 బ్రాహ్మణే వ్యాఖ్యాతమర్థం బ్రవీతి తత్రాధ్యాత్మికోఽర్థో ముఖ్యః ఉపేయ
 త్వాత్ అదిదైవికస్తు తత్సృత్యాసన్నత్వాదముఖ్యః, తృతీయస్తు సస్తతావ
 మృతత్వవత్ ధ్యానయజ్ఞాఙ్గభూత కర్మయజ్ఞాఙ్గయోగగ్నోర్వ్యజ్ఞత్వమతిజఘన్యం
 భవతి తథా ఇన్ద్రాదిశబ్దోఽపి బలవతా రామలిక్ష్ణోపహితః తమిదం ఇన్ద్రం
 సస్తమిన్ద్రం ఇత్యావక్షతే 'ఇది పరమైశ్వర్యే' ఇతి శ్రుతిస్మృతినిర్దిష్టం ముఖ్య
 వృత్త్యా స్వార్థమభిధత్తే, స ఏవ దేవతాలిక్ష్ణోపహితస్తత్సృత్యాసన్నం శచీ
 వతిం బ్రవీతి లక్షణయా స ఏవ పునః 'ఇన్ద్రా గార్హవత్యముపతిష్ఠేత'
 ఇతి శ్రుత్యా గార్హవత్యోపస్థానే వినియుక్తాయామృచి దృష్టో గౌత్యా వృత్త్యా
 గార్హవత్యమభిధత్తే. కీజ్ఞాప్యన్త్రరూఢోఽపి శబ్దో లిఙ్గబలాదన్యమర్థం బ్రవీతి.
 'యథా సర్వాణి హ వా ఇమాని భూతాన్యాకాశాదేవ సముత్పద్యన్తే' ఇతి
 సర్వ భూతోపాదావత్య లిఙ్గాద్యుత్పాకాశవరోఽపి ఆకాశ శబ్దో జగత్కారణం
 బ్రవీతి తస్మాదవాస్తరతాత్పర్యవిషయే కథాయామపి బలవల్లిక్ష్ణోపహితోఽన్యదై

వత్సోఽపి మన్వో రామమేవ బ్రవీతి న చానేకార్దతా దోషః పరిహృతత్వాత్.

నను చమసాధికరణన్యాయేన కర్మస్వవినియుక్తానామజాదిమన్వోణాం
తైమర్థ్యాకాంక్షీణామస్తు విద్యాపరత్వం తుగ్రాదిమన్వోణాం తు కర్మసు విని
యుక్తానాం నిరాకాక్షత్వాన్న తద్యుజ్యతే మానాభవత్ 'సర్వే వేదా, ఋజో
ఆక్షరే' ఇతి శ్రుత్యోరపి వేదానామృచాజ్ఞా కర్మపరమ్పరయాపి యదాక్షరప
రత్వక్షుప్తేర్నైకస్య తుగ్రాది మన్వోస్వార్థద్వయకల్పనే ప్రమాణభావం భజతే
నాపి 'యజ్ఞేన యజ్ఞమ్' ఇత్యత్రేవాత్ర వాక్యాన్వరసమభిద్యాహోఽస్తి, నాపి
'ఇన్వో మాయాభి:' ఇతి వదన్య విద్యాప్రకరణే పునః పునః షాలోఽస్తి
యేన తద్వశాదస్యాపి వైయర్థ్యం స్యాత్. తథా సతి ఇషేత్వాది మన్వో
ణామపితత్కల్పం స్యాత్తేన చాత్వంతం శ్రుతిపీదాకర్మకాణ్డోచ్ఛేదా స్యాతాం
తస్మాన్మన్వోణాం రామాయణమూలత్వే సమ్భవత్యపి అధ్యాత్మపరత్వం న
యుజ్యత ఇతి చేత్.

న, ఏకస్మిన్నేవ విషయే ప్రతిపత్త్యభేదేన ప్రతిపత్తిభేదరర్కాత్. తథాహి
ఏకం రజ్జుఖణ्डం కశ్చిత్పర్ప ఇతి, కశ్చిద్దణ्ड ఇతి, కశ్చిద్రజ్జురితి ప్రత్యక్షేణ
ప్రత్యేతి. ఏకం వా ఘటం కశ్చిదనత్వేన కశ్చిదనిర్వచనీయత్వేన తర్క
బలాత్ప్రత్యేతి, తథా 'య ఏషోఽక్షిణి పురుషో దృశ్యత ఏష జత్మేతి
హోవాచైతదమృతమధయమేతద్ బ్రహ్మ' ఇతి ప్రజావతివాక్యాదేకమేవాత్మా
నందేవోది విశిష్టమేవామృతాదిగుణభాక్త్యేన విరోచనః ప్రతిపేదే ఇన్వోస్తు తత
ఏవ క్షేణేన దేహాత్రయాతీతం తాదృక్త్యేనేతి దృశ్యతే. యాస్కోఽ
పి 'బహుప్రజా నిర్వతిమావివేశ' ఇత్యస్య బహుప్రజాః కృచ్ఛ్చగ్రమాపద్యత
ఇతి పరివ్రాజకాః, వర్షకర్మేతి నైరుక్తా ఇతి ఏకమేవ నిర్వతిపదం ద్వేధా
వ్యాచష్టే. వర్షకర్మేత్యస్య వ్యాఖ్యాభూమిమాపాద్యత ఇతి తత్రైవ జ్ఞేయమ్.
తస్మాదస్తి ప్రతిపత్తిభేదార్థభేదో మన్వోణామ్. అత ఏవ యాస్కుః స్థాలీపులాక
న్యాయేన కాంశ్చిన్మన్వోనదిదైవతమధ్యాత్మం చ వ్యాఖ్యాయ సర్వేషామచేతన
దేవతానామధిరధ్యాత్మపరతయా వ్యాఖ్యానం కర్తవ్యమిత్యాశయేనాహ - 'మహా
భాగ్యాద్దేవతాయా ఏక ఆత్మా బహుధా స్తాయత ఏకస్యాత్మనోఽన్యే
దేవాః ప్రత్యక్షాని భవన్త్యపి చ వత్త్వానాం ప్రకృతిభిర్వషయః స్తువన్తీత్యాహిః

ప్రకృతిసార్వనామ్న్యాచ్చేతరేతరజన్మానో భవన్తితరేతరప్రకృతయః కర్మజన్మాన
 ఆత్మజన్మానః ఆత్మైవైషాం. రథో భవత్యాత్మాశ్వా అత్యాయుధ మాత్యే
 షవః సర్వం దేవస్య దేవస్య' ఇతి. వీతదేవాభిప్రేత్య వ్యాసోఽపి ఆశ్వమే
 దికాధ్యాత్మే 'వృత్రేణ పృథివీ వ్యాప్తా' ఇత్యారభ్య 'తతో వృత్రం శరీరస్థం
 జహాన భరతర్షభ. శతక్రతురదృశ్యేన వజ్రేణీతీహ నః శ్రుతమ్' ఇతి. అత్ర
 వృత్ర శతక్రతు వజ్రశబ్దానజ్ఞానజీవవివేకేషు ప్రాయుజ్యుః. వనాదిరూపకేణ
 చ బ్రహ్మాన్యరూపయత్తత్రైవ క్వచిదదిలోకే దృష్టమవ్యర్థం మన్తాదికారితేఽ
 దిదేవపరతయా వ్యాచక్షే యథోక్తమ్ - 'కే యే తే స్త్రియో ధాతా
 విధాతా యే చ తే సితాః కృష్ణాశ్చ తస్తవస్తే రాత్ర్యహినీ' ఇత్యాదినా.
 విద్వాంసస్తు - 'ద్వాదశాఠం నహి తజ్జరాయ వర్షర్షి చక్రం పరిఘామ్నతస్య.
 అపృత్రాగ్నీ మిదివాసా అత్ర సప్త శతాని వింశతిశ్చ తస్టుః' ఇత్యాదినా
 మృచాం సంవత్సరోఽహోరాత్ర మాత్రపరత్వేనానుభాద సరూపత్వం నూ
 భూదితి ఇత్యం వ్యాచక్షతే.

షడ్విన్దియాణి షడ్భుజాః ఋతావృతౌ ద్వౌ ద్వామాసావివ ప్రతీన్దియం
 రాగద్వేషౌ ప్రతిమాసం ద్వౌ షక్షావివ ప్రతిరాగం ప్రతిద్వేషజ్ఞు షక్షద్వయం
 యథా ధర్మే రాగః శుక్లః అర్థే కృష్ణః, ఏవం ధర్మే ద్వేషః, కృష్ణః,
 అర్థే శుక్ల ఇతి. ప్రతిషక్తం పచ్చదశ తిథయః తాశ్చ సూర్యచన్ద్రయోః
 సన్నికర్షవిప్రకర్షతారతన్యూద్భవన్తి తత్ర సూర్య ఆత్మా చన్ద్రః షోడశ కలా
 మనోరూపీ అహమర్తః కలాశ్చ ప్రాణః 1 శ్రద్ధా 2 జం 3 వాయుః 4
 జ్యోతిః 5 అపో 6 భూః 7 ఇన్ద్రియమ్ 8 మనః 9 అన్నమ్ 10
 వీర్యమ్ 11 తపః 12 మన్తాః -13 కర్మ 14 లోకాః 15 నామ 16
 చ. తత్ర నామమాత్రావశిష్టం మనఃసుప్తా ప్రలయే చ యదాత్మవి సర్వాభిః
 కలాభిః సహ నీలయతే సా కేవలతమోమయూ అవిద్యా రాత్రిర్లర్యుః. తత్ర
 వివేకేన యథా యథా కలానామాత్మనః పృథగ్భావః తథా బోధచన్ద్రో
 వర్ణతే, యా తు సత్త్వపురుషాన్యతాఖ్యాతిః సైవ సూర్యచన్ద్రయోరత్యన్తవిశ్లే
 షరూపా విద్యా పౌర్ణమాసీతి. ఋతస్య కర్మణః ఫలభూతం సంసారాత్మకం
 చక్రం తస్మాద్విద్వర్షుష్ట్యా ఋచాం సాక్షాదక్షరపరత్వ మవిద్వర్షుష్ట్యా తు

పరమపరయేతి సిద్ధమ్. తదయం పక్షాహః 'వికైకస్మిన్యథా దర్శే ప్రాసాద్ ముహూరాంతరైః సహితో దృశ్యతే దేవేష్యేనం లోకః సురాంతరైః 1.' తస్మా త్స్వర్ణదేవతాః సర్వాః ప్రత్యేకం విశ్వయోనయః, అన్యోన్యయోనయశ్చైవ యథా యాస్మమునీరితమ్. అతస్తాసాం స్తుతిః సర్వా రామస్తుతిరసం శయమ్. 2. బలవద్రామలిజ్ఞాయాం యత్కించైదేవతామృతమ్, రామాయ ణానుసారేణ వ్యాకుర్వన్నైవ దుష్యతి. 3. వినియోగానుగోగాణ్యా వేదం వ్యాచక్ష్య భాష్యకృత్, తత్త్వానుగోముఖ్యవృత్త్యా వ్యాకుర్వే యాస్మవత్త్వ హమ్. 4.

నను రామాయణీయా కథా కస్యాఞ్చిదపి శాఖాయాం పృత్రనధాదివన్న దృశ్యతే 2 తో 2 స్వాః శ్రుతిమూలత్వమేవ నాస్తీతి చేత్, వైష స్థాణోరవరాధో యదేనమన్దో న పశ్యతి ఇతి వ్యాయేన త్వయి వేదార్థానభిజ్ఞే సతి న రామాయ ణమవరాద్ద్యతి. నను వేదభాష్యే 2 పి న రామాయణకథాసూచకత్వం కస్యచిదపి మన్తస్య పశ్యామ ఇతి చేత్. వైషదోషః, వినియోగానుసా రిణః కర్మస్వప్యత్పాదనార్థస్య భాష్యకారీయ వ్యాఖ్యానస్య నిగమవిరుక్తానుసా రితాత్మిక వ్యాఖ్యానాదూషకత్వాత్. కింఞాత్వల్పమిదముక్తమాయుష్మతా మన్తార్థవాదైరపి కర్మణి రుచ్యత్పాదనార్థమనువవన్నోష్వర్ణః ప్రజాయా అమృతత్వమాత్మవపోత్థననమిత్యాదిరుపన్యస్యతే 'ప్రజామనుప్రజాయనే తదు తే మర్త్యామృతమ్' ఇతి, ప్రజాపతిరాత్మనో వపాముదఖిదత్ ఇతి చ. ఏవం చ కర్మస్తావకార్థవాదానుసారి భాష్యకారీయం వ్యాఖ్యానముముఖ్యమ్. అత ఏవోక్తం భారతే 'ఇతిపోస పురాణాభ్యాం వేదం సముపబృంహయేత్. ఒభే త్వల్పశ్రుతాద్వేదో మామయం ప్రహరేత్' ఇతి తత్ర ఉపబృంహణం నామ ఏకత్ర మన్తే త్వచే సూక్తే వా దృష్టస్వార్థస్య సంక్షిప్తస్య నానాస్థానేషు విప్రకీర్ణానాం తదనుగుణానామర్థానాముపసంహారేణ పుష్టికరణమ్. తచ్చ యేన కర్మమాత్రం న శ్రుతం తేన కర్తుమశక్యమ్, అతస్తస్మాదల్పశ్రుతాద్వే దస్య భయం యుక్తమ్. భగవానపి 'యామిమాం పుష్పితాం వాచమ్' ఇత్యాదినా 2 ర్థవాదానాం మోహకత్వం బ్రువన్ తదనుసారిణో వ్యాఖ్యాన స్యానాదరణీయత్వం దర్శయతి మన్తవర్ణా అపి నీహారేణ ప్రావృతా జల్వ్య

చ ఇతి అలో జలో జల్పీ తుచ్చార్థప్రతిపాదికానాక్ తయా ప్రాప్యతా ఇతి అజ్ఞానేనార్థవదైశ్చ వజ్జితా ఇత్యర్థః.

నన్వేపం తిష్ఠతు భాష్యకారీయా మర్యాదా ద్రవ్యదేవతాది ప్రకాశన ద్వారా విధర్షం స్మారయతో మన్త్రజాతస్య కథం కథానూచకత్వమువద్యత ఇతి చేత్ సుతరామితి బ్రూమః. తథా హి సర్వోఽపి మన్త్రో అధ్యాత్మికీ నూధిదైవికీం వా కథాముపజీవ్యైవ కర్మాణ్ణం స్తువన్ విధర్షం స్మారయతి. యథా 'యత్స్పృష్టో రూపం కృత్వా ప్రావిశస్వం వనస్పతీన్, తతస్వామేక వింశతిధా సమృరామి సుసమ్భృత' ఇతి మన్త్రః కృష్ణాఖ్యబ్రహ్మరూపస్త్వం రూపప్రపజ్ఞం నిర్మాయ స్థావరజ్జమాత్యకం తం ప్రవిశ్య తత్ర తద్వ స్తుతాదాత్మ్యాపత్త్యా సమిద్రూపోసి తతో 'తత్స్పృష్ట్య తదేవాసుప్రావిశత్, తదమ ప్రవిశ్య సచ్చత్స్పృశ్చాభవత్' ఇతి బ్రాహ్మణోక్తకథాప్రదర్శనపూర్వకం సమిధాం కృష్ణభావనూపాదయత్ తాసాం సమృరణం స్మారయతి. యథా వా 'యస్య రూపం విభ్రదిమామవిన్దద్గోఽం ప్రవిష్టాగ్ంసదిటస్య మధ్యే, తస్యేదం విహతమాభరన్త' ఇతి మన్తో యస్య వరాహస్య రూపం ధారయన్ పరమేశ్వరః భూమిం సముద్రమధ్యే నిగూఢస్థావే ప్రవిష్టానులభత్, తేనేదము త్థాతం మృత్తజ్జం ఆభరన్తో నయమితి వరాహవతార కథాప్రదర్శనపూర్వకం వరాహవిహితం స్తువన్ తత్సమృరణం స్మారయతి. ఏతేనైవ ప్రకారేణ 'ఇషే త్వోర్దేత్వా' ఇత్యాదయోపి మన్త్రో వ్యాఖ్యేయాః. తత్ర హి 'ఇషే త్వోర్దేత్వా' ఇతి 'శాఖామాచ్చినత్తి' ఇతి వినియోగాత్ హే శాఖే భో స్వస్పృష్టశాఖాన్తః ప్రవేశేన తత్తాదాత్మ్యాపన్నపరమేశ్వర త్వాన్ ఇషే అన్నాయ 'అన్నం విరాట్' ఇతి శ్రుతేర్విరాడృవాయ ఊర్దే రసాయ 'రసో వై సః' ఇతి శ్రుతేః పరమా నస్తప్రాప్త్యైవ చేదనేనావాప్నవావీతి. ఏతేన 'ఓషధే త్రాయస్వేసం స్వధితే మైసం హింసీ, శృణోత గ్రావాణః, లోమభ్యః స్పావో, చఙ్క్రమణాయ స్పావో' ఇత్యదయోఽచేతనార్దే సమృన్వాభ్యేతనప్రవేశతత్తాదాత్మ్యాపత్తి పర తయా వ్యాఖ్యేయాః. ఏదం హి వ్యాఖ్యానే క్రియామాణే 'పురుష ఏదేదం నర్వమ్, నర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ, సర్వే వేదా యత్పదమామనన్తి, ఇమాని ' సర్వాణి యమావిశన్తి, ఋచో ఆక్షరే పరమే వ్యోసున్ ఇత్యాదయః శ్రుతయః

సర్వసౌఖ్యమాత్రత్వం సర్వేషాం శబ్దానాం తత్ప్రసిపాదనపరత్వం చ దర్శ
 యన్వయః సమజ్ఞసా భవన్తి. తత్ర యః సమృద్ధాదికం కర్మైవ ప్రశంసతి స
 కర్మలోల్పశ్రుతః, యో వరాహం స ఉపాసక్ మధ్యమః, యః కృష్ణం
 స తత్త్వజ్ఞ ఉత్తమః, కర్మోపాస్తి జ్ఞానకాణ్డానాముత్తరోత్తరస్య ప్రశస్తత్వాత్,
 స హి యేన సమృద్ధిస్య మహత్వం సోర్ధః సమృద్ధాదమహానితి సమృద్ధితి
 సహృదయగ్రాహ్యమేతత్ తత్రైవం సతి భాష్యకారీయం వ్యాఖ్యానం హే శాఖే
 త్వాం లౌకికయోరన్నరసయోః ప్రాప్త్యర్థం ఛినదీతి క్రియమాణాచ్ఛేదనప్రశం
 సార్థమ్ ఈద్యశమిదం శాఖాచ్ఛేదనం యేనాన్వరసా లభ్యేతే ఇతి సోయమర్థః
 కర్మజడానాంరుచికరోపిపూర్వోక్తస్యార్థస్య ప్రత్యక్షశ్రుతిశిఖరమూలస్య సహృద
 యగ్రాహ్యస్య న బాధకః. కింఞ్చ, వినియోగమాత్రాత్సార్థముత్సృజ్య కేవల
 కర్మపరత్వం సున్నస్య న వక్తుం శక్యతే. తథాహి 'ఇదం విష్ణుర్వి చక్రమే
 త్రేధా నిదదే పదం. సమూఢమస్యపాం సురే' ఇత్యయం మన్వోర్ని వాక్ష్మీ
 యనులోప ప్రాయశ్చిత్తార్థం జపే సర్వప్రాయశ్చిత్తార్థమాజ్యహోమే వైష్ణవో
 పాంశుయాగస్య పురోమవాక్యత్వేన చ వినియుజ్యతే, న చాత్ర తదనుకూలం
 కింఞ్చిల్లిజ్ఞం దృశ్యతే యేన వినియోగభేదేన వ్యాఖ్యాన భేదోత్ర కల్పయితుం
 శక్యతే, కిన్తు కేవలం విష్ణోర్మాహాత్మ్యముచ్యతే, ఇదం త్రైలోక్యం పదత్రయేణ
 విష్ణురతిక్రాంతవాన్ తచ్చిత్రం యతస్తదస్య పాంసునుతి పదే పాంసురూపేణ
 సమ్యగారూఢమితి. న చైతేషాం వ్యాఖ్యానం 'ఇషేత్వా' ఇతిపద్వినియోగమా
 త్రవిదాయుష్కర వరాహ వామన ప్రాదుర్బావాన్ ఐతిహాసికానతా కర్షణం
 శక్యమ్. ద్వితీయే 'అజ్యైః స్తువతే, పృష్టైః స్తువతే ప్రఉగంశంసతి, నిష్కైః స్తువం
 శంసతి' ఇత్యాదౌ స్తుతశస్త్రయోస్తుసంస్కారో 'యాజ్ఞావద్దేవతాభిదానత్వాత్'
 ఇతి సూత్రేణ, యథా యాజ్ఞా దేవతాభిదానరూపయా దృష్టేన ద్వారా
 ఇష్టదేవతాస్మారకత్వేన ప్రధానయాగసంస్కారార్థా, ఏవం స్తోత్రశస్త్రే అపి
 మన్తానిమామన్యత్ర క్షప్తాయా దృష్టార్థతాయా లక్షనీయత్వాదితిహాసయాపి
 వా శ్రుతిసంయోగాస్త్ర కరణే 'స్తాతి శంసతి క్రియోత్పత్తిం విదధ్యాతామ్'
 ఇతి సూత్రేణ స్తుతేః శ్రుతిప్రకరణాభ్యాం ప్రతీయమానం సాధ్యత్వముల్ల
 ఙ్ఘ్యుబ్రుతస్య సంస్కారసాధనస్య కల్పనాయోగాత్ యాజ్ఞాయాస్తు ప్రకరణా

దినా యాగాభ్యుత్పన్నోద్ధృష్టార్థత్వాచిత్యాత్సాక్ష్య హోమయాగాత్పరిధానకర్మణీ
 స్థాతిశంసతి ఇతి స్తుతశస్త్రాధికరణేనోత్రశస్త్రయోః స్తుత్యేకప్రయోజనత్వస్య
 సాధితత్వా త్తత్సామాన్యాదితరస్యాపి వేదభాగస్య దేవతాస్తుతి ప్రాధాన్యేనైవ
 ప్రయోగననువేతార్థస్మీరకత్వమపి యుక్తం ఏకరూప్యలాభాత్ తస్మాజ్జడానాం
 కర్మసు యథా కథం చిద్రుచ్యుత్పాదనార్థో భాష్యకారమతే వేదే రామకథా
 యాఅదర్శనేపి విగమనిరుక్తోపబంహాణాది సిద్ధాయాస్తస్యా అపలాపాయోగాత్
 అప్యత్పన్నాగ్రాహ్యత్వేపి వ్యుత్పన్నగ్రాహ్యత్వాత్సిద్ధం రామాయణస్య శ్రుతి
 మూలత్వమతస్త్వస్మాఅనున్ద్రేష్యపి రామాయణేభవ కథాంశః ప్రత్యక్షవృత్త్యా
 లభ్యతే, అధ్యాత్మాంశః పరోక్షవృత్త్యేతి భాష్యకారీయవ్యాఖ్యానేన సహ ఏకై
 కస్య మన్ద్రస్య త్రేధా వ్యాఖ్యానం క్రియతే తత్ర 'కంనశ్చిత్రమిషణ్యసి'
 ఇత్యాదయః షట్ 'ఇషుర్నదస్వన్' ఇత్యాదయః సప్తచత్వారింశత్, 'తాం
 సుతే కీర్తిమ్' ఇత్యాదయ ఏకవింశతిః 'పూర్వాపరం చరతః' ఇత్యాదయోఽ
 ష్టావింశతిరిత్యేదమాదయః పరః సహస్రం ప్రఘట్టకా రామకథాం ప్రకాశయ
 స్త్వర్పణీ పురూరవస్సంవాదాదితివత్ యథా 'హయే జాయే మనసా' ఇత్య
 ష్టాదశర్చే సూక్తే ఉర్పణీ పురూరవసోః సంవాదరూపా కథా యథా వా
 'ఓచిత్పఖాయామ్' ఇతి చతుర్దశర్చే సూక్తే యసుయమ్యోః సంవాదరూపా
 తద్వత్ తత్ర 'కం నశ్చిత్రమిషణ్యసి చికత్వాన్' ఇతి ద్వాదశర్చంసూక్తం
 విఖనసః పుత్రస్య వసుస్వార్థం తథా చానుక్రాతం కం నో వమ్రో వైఖానస
 ఇతి విఖనాః బ్రహ్మో 'విఖనసార్థితో విశ్వగుప్తయే' ఇతి భాగవతేతత్ర విఖనః
 శబ్దప్రయోగదర్శనాత్ పశ్చిమగోత్ర స వమ్రీనిగమగ్నిత్వా గోహస్విని నశ్చిక
 వయా (?) సమ్పరణ మన్ద్రలిక్ష్ణత్ వర్మికకారిణో జస్తువిశేషా ఉచ్యన్తే
 తాభిర్వర్మికగర్భస్థతామాపాదితో మునిర్వార్మికీః స విహచ వసు ఇత్యుచ్యతే,
 యథా వర్మికశబ్దాదవత్సవత్వయః ఏవం వమ్రీ శబ్దాదపి గోత్రప్రత్యయస్తస్య
 లుక్ శబ్దసాదుత్వార్థం జ్ఞేయః. వాల్మీకిశ్చ బ్రహ్మపుత్రో రామాయణస్య
 కర్తేతి స్కాన్తే పార్వతీంప్రతీశ్చరవాక్యం స్మర్యతే 'వాల్మీకిరభవద్ బ్రహ్మో
 వాణీ వాక్ తస్య రూపిణీ, చకార రామ చరితం పావనం చరితప్రతః.'
 ఇతి 'తే కం న' ఇతి సూక్తస్య రామాయణస్య చ ఏకార్థేయత్వం సిద్ధమ్.

దేవతా తు తయోర్విస్త్రా రామశబ్దాభ్యాం నిర్దిష్టః పరమేశ్వర ఏక ఏవ. యథా
 చ రామాయణీయే ప్రథమేఽధ్యాయే ప్రశ్నపూర్వకా సంక్షిప్తా రామకథాస్తి
 తథాస్మన్నపి పంచార్చే ఇతి అనయోర్యూలిమూలభావః సిద్ధౌ వ్యాఖ్యాయ
 ప్రదర్శ్యతే. తత్రేయమాద్యా ఋక్ 'కం న' ఇతి. అత్ర వస్తుః స్వస్య
 గురుం కల్పయిత్వా తం పృచ్ఛన్ తస్యోత్తరముఖేనేశ్వరం స్థాతి -

కం నశ్చిత్రమిషణ్యాసి చికిత్వాన్ పృథుగ్మానం వాశ్రం వావృధధ్యే ।
 కత్ తస్య దాతు శవసో ప్యష్టౌ తక్షర్వజ్రం వృత్రతురమపిన్వత్ ॥ 1

10-99-2

భో గురో! త్వం చికిత్వాన్ స్తుత్యం పురుషం జానన్ కం చిత్రా
 దిగుణవంతం వావృధధ్యే నర్తయితుం పరాక్రమాదిభిః స్తోతుం అస్మాన్
 ఇషణ్యాసి ప్రేరయసి చిత్రం రమణీయం పృథుగ్మానం పృథూన్ నిరపధిక
 పృషాత్స్య యుక్తాన్ శార్కచీర్వాదీన్ గతాన్ ప్రాప్తాన్ బ్రహ్మాదీన్ మిమోతే
 పరిచ్ఛిన్నతీతి తం పృథుగ్మానం నిరతిశయైశ్వర్యం వాశ్రం వర్ణనీయం తథా తస్య
 పురుషస్య సంబధినః శవసః బలస్య ప్యష్టౌ ప్రకాశే మయా కృతే సతి
 తస్య కత్ ఏం దాతు దానం స్తుతః నన్ నః నః కిం ఫలం దాస్యతీత్యర్థః.
 ఏవం కః స్తుత్యః కిం చ స్తుతి ఫలమితి పృష్టే ప్రథమం ప్రరోచవార్దం
 ఫలం దర్శయతి తక్షదితి. అశ్వమేధపర్వణి 'తతో పృతం శరీరస్తం జఘాన
 భరతర్షభహ, శతక్రతు రదృశ్యేన వక్షేణీతి నః శ్రుతమ్' ఇతి కృష్ణ వాక్యే
 ఇంద్ర పృత్ర వజ్ర శబ్దైరాత్మ మోహక వివేకా ఉచ్యంతే. ఏత్తిరేవ సంకేతైః
 కృత్స్నో చేద్ వ్యాఖ్యేయ ఇత్యేవమర్థః. తతశ్చ వజ్రం స్తోతుర్వివేకం
 తక్షత్ తనుకుర్వన్ అనుభావశ్చాందసః. తేన సూక్ష్మార్థభేదిన వృత్రతురం
 స్వాక్షాన హస్తారం తం అపిన్వత్ అతర్పయత్. స్తుత్యా తుష్టః సన్ తం
 వివేకం దదావి యేనాక్షాననాశారసర్దనివృత్త్యానందావాప్తామవత ఇతి పక్షే
 బ్రహ్మో వ్యాహరన్ప్రొహ్మైవ భవతీతి విషయప్రయోజనే దర్శితే.
 న హి ద్యుతా వేతి సామ పృథుం యోనిమసురత్వా ససాద ।
 న సనీలేభిః ప్రసహన్ అస్య భ్రాతుర్ష ఋతే సప్తధస్యమాయా ॥ 2

10-99-2

అథ స్తుతిస్వరూపం చ దర్శయతి సహీతి. స ఘనశ్యామః పురుషః
 రామ ఇతి కథాసంబంధవశాదవసీయతే. హి ప్రసిద్ధః ప్రత్యగాత్మత్వాత్.
 ద్యుతా స్వస్య దీప్యా శక్త్యా విద్యుతా తయైవ విద్యుద్వత్పుథగ్విగ్రహాయా
 సహ సామ అవగతద్రోహం యథాస్మాత్తథావేతి గచ్ఛతి దేశాతరమిత్యర్థాత్
 'ఋభ్యా సహ గయం అగాత్' ఇత్యుపసంహారాత్ ఋభ్యా దేవ్యా సీతయా
 గయం గృహం తత్ర చ అస్య వృథుం వృధీం యోనిం జాయాం సీతాం
 ? వాయేదంతం మద్యవత్సేదుయోనిరితి (?) మహీం దేవీం విష్ణువత్సీమ
 జార్యామితి చ లింగాత్ అనురత్వా అనురధర్మేణ చార్యధర్మేజేత్వర్థః.
 అససాద అర్థాదనురః రావణాఖ్యః! చోరయిత్యా సీతవానిత్వర్థః. హనుమదా
 దిభిః సః రామః సనీదేధీస్సమానసీడైః స్వలోకవాసిభిః పార్షదైః అన్నం
 'ముషాయన్' ఇత్యుపసంహారాత్ అన్నం పృథివీం సీతామిత్యర్థః. సహ అస్య
 జాయాహర్తుర్మాయాః నాగపాశబంధాదిరూపాః ప్రసహాసః ప్రకర్షేణ సహసే
 తస్య సర్వా మాయాస్తేన సహ యుద్ధప్రసంగే నాశితవానిత్వర్థః. తత్ర
 హేతుః యతో మాయాః ఋతే సత్యే శ్రీరామభద్రే న సంతీతి శేషః.
 మాయావశంహి మాయాః. పరకీయా బాధనే న నిర్మాయమిత్యర్థః. కథం
 భూతస్యాస్య సప్తధస్యసప్తమస్య బ్రాతుర్భాగహర్తుః సోదర్యో హి బ్రాతరో
 పిత్రా న్యవధానాదన్యోన్యస్మాత్ప్రతీయో తత్పుత్రౌ వంచనౌ సప్తమౌ తథా
 చ విష్ణోః కశ్యప మరీచి బ్రహ్మ పులస్త్య విశ్రవః క్రమేణ రావణః సప్తమః
 తస్మాచ్ఛ స ఇతి ఇత్త్యమధిలోకం మన్త్రస్వార్థః. అయమేవాదిదైవికోర్థః.
 స వాజం యాతావదుష్పదాయన్ స్ఫుర్జాతవది షడతస్సనిష్యన్
 అసర్వా యచ్ఛతమరస్య వేనోఃషుజ్జీశ్చ దేహం అభి వర్చసాభూత్ || 3

10-99-3

అథాధ్యాత్మమప్యుచ్యతే నవాజమితి. స విరస్త సనుస్త మాయః
 శ్రీరామభద్రః అసర్వాశ్చయుక్తవాహన హీనః వాజం సంగ్రామం యాతా

గంతాఽభూత్. కీదృశః. అపదుష్పదాయన్ అవగతం దుస్థితం వదం
 స్థానం కంఠక కర్ణమ సలిలాద్యనాకాంతం యస్మాత్తేన అపదుష్పదా సేతు
 రూపేణ పథా యన్ గచ్ఛన్ లంకావిద్యుష్టాత్ స్వర్ణాత్ ఇంద్రాదిలోకానాం
 విభాజకో విష్ణుః శతదురస్య శతద్వాన్య సప్త దై శీర్షణ్యాః ప్రాణాః ద్వాద
 వాంచో నాభిర్శమీతి ప్రతిపదనం దశద్వాన్యాచ్ఛతద్వారో రావణః నాభ్యాది
 స్థానేష్యపి తత్తస్మజ్జద్వారాత్ర రసాగమనస్యేష్టత్సాత్ ముఖసంఖ్యాని ప్రచ్ఛ
 న్నాని ద్వారాణి సంతి త్క్షేయం. తస్య సేనో ధనం లంకారాజ్యం సనిష్యన్
 తద్వ్యాగ్రితే విభీషణాయ విభజిష్యన్ పరిషదత్ సేష్టజనేన పరిపుతోస్యషీ
 దత్ ఉపవిష్టవాన్. కీదృశః శిశుదేవాన్ కాముకానావణాదీన్ మున్ నాశ
 యన్ స్వస్థా స్వరూపేణ అభ్యభూత్ అభిభావితవాన్ సేతు మార్గేణ
 లంకాం గత్వా దానూర్తారం పాత్వా విజనేనావృతః శత్రుధనాని తద్వ్యాగ్రితే
 సమర్పితవానిత్వర్షః.

స యహోర్వృతి వనీర్లోష్పర్వా ౨౨ జాకోతి ప్రధన్యాసు సస్రీః ।
 అపాదో యత్ర యుజ్యాసోరథా ద్రోణ్యాశ్వాస ఈరతే ఘృతం వా ॥ 4
 10-99-4

అపదుష్పదాయస్సత్యేతద్విభుజోఽప సయహ్య ఇతి. స రామో యత్ర
 స్థానే ఘృతం క్షరణ స్వభావం ఘృతం వాః పాప ద్రోణ్యాశ్వాసః ద్రోణయో
 నాప వివాశ్యా ఇవం గణిసాధనాని యేషాం సంతి తే తథాభూతా నివ
 ఈరతే గచ్ఛన్తి యత్ర చ యుజ్యాసః సఖాయో వానరాః అపాదః పాదచా
 రాభావాత్ పాదహీనా ఇవ దీనం అర్థాః భవంతి తత్రాపి మహర్షవ స్థానే
 యహ్యః మహతీః అవనీ నస్సీర్విస్తాన్ భూద్రదేశాన్వసార 'అద్రిగమహన'
 ఇతి కిన్సరిత్యయో లిడ్యద్వావశ్య. జలేపి సేతుం కృత్వా వ్రలత్వం సంపాద్య
 చచారేత్వర్షః. యాసు ప్రధన్యాసు సంగ్రామయోగ్యాసు గోమ భూమిషు
 అర్వాగచ్ఛన్ అజహోతి ఇత్వర్షం దానహోమాదిశం కరోతి తాః జనుషీ
 సస్సీరిత్యన్వయః. దశయోజనవిస్తీర్ణం శతయోజనమాయన్త. సేతుం కృత్వా
 సపరివారస్తేన గచ్ఛతీత్వర్షః.

స రుద్రేభిరశస్త్రవారముభ్యా హిత్వీ గయమారే అవద్య అగాత్ |

వక్రస్య మన్యే మిథునా వివత్రీ అన్నమఘీత్యారో దయన్ముషాయన్ || 5

10-99-5

స రుద్రేభిరితి సః రామః రుద్రేభిః హనుమదాదిభిః, సహాయైః ఋభ్యా ఋతన భాసనయా దేవ్యా సీతయా సహ గయం స్వస్థానం అగాత్ అగతవాన్ కీద్రుశ ఆరే అవద్య దూరనిరస్తదోషః సీతాం రావణవృత్తాం సర్వదేవ సన్నిధౌ సంశోధ్యేర్థః. కిం కృత్వా గయం అగాత్ అశస్త్రవారోహిత్వీ ప్రతికూలకాలే గృహం త్యక్త్వా పునర్దేవ్యా సహోగాదిత్యర్థః. వితత్సర్వం సభ విష్యం రామాయణం వక్రస్య వాత్మీకేః సంబంధినౌ శిష్యా మిథునౌ ద్వౌ కుశలపౌ చినద్రీ తస్మాదధీత్యలోకే విశేషేణ వివృతవన్తౌ ఇత్యహం మన్యేజా నామీతి మంత్రద్రష్టరుక్తిః తత్ర భవిష్యమాణ - అన్నమితి. ముషాయన్ స్తేనో రావణః అన్నం పృథివీం తద్రూపాం సీతాం అన్నశబ్దః పృథివ్యాం 'తా అన్నముస్పృశంత' ఇతి ఛాందోగ్యే. దృష్టః అధీత్య అభ్యేత్య అరోదయత రావణ స్పర్శనిమిత్తావహదపఠిహారార్థం రామేణ త్యాక్తా సీతా రోదనం కృతవతీత్యర్థః.

స అత్ర ఋభ్యా సహ గయమాగాదిత్యవసంహారో విద్యుతా సహవేతీత్యు పక్రమస్య అన్నం ముషాయన్నిత్యుపసంహారో యోనిమాససాదేత్యుపక్రమస్య దూరే అవద్య ఇత్యుపసంహారోఽసురస్పర్శనిమిత్తకార్థికానాం కాయాశ్వసు కూల ఇత్యుపక్రమోపసంహారయో రేక్ష్యేకరూప్యాదిదం మంత్రచతుష్టయో త్యమేకం చాక్యం షరమపురుష ప్రతిపాదకం తద్విషయశ్చ ప్రశ్నః ప్రథమ మస్త్రో ఇతి మస్త్రోపంచకమిదం రామాయణ సంక్షేపపఠమితి వాక్యార్థమర్థా దావిదో విరాకుర్వంతు. ఏవం మస్త్రోపంచకస్య ప్రత్యక్షపుత్త్వా కథావరత్వేసి సంక్షేపపుత్త్వా విద్యాపఠత్వమపి రామ ధక్షాష్ట రాఘవాదిపదానామివాప్తి తత్సౌరభ్యతే స్థాతీపులాకన్యాయేన కృత్వో వేద ఏవమేవాదిదైవమధ్యాత్మం చ వ్యాఖ్యేయ ఇత్యేవ మర్థం తత్ర ప్రథమ మస్త్రే యో ముముక్షుణాం

సైవ్యః పుమానుక్తస్తస్యాధ్యారోపోయ చాద్యాభ్యాం తత్త్వందర్శయతి - స
 హీత్యాది. న హి స ఏవ స్తుత్యః పుమాన్ ద్యుతా ప్రకాశమానయా
 విద్యయా, విద్యుతా విపరీత ప్రకాశయా అవిద్యయా చ నహసామస్వస్వప్తం
 కృత్స్నం జగత్ వేతి గచ్ఛతి అన్తర్యామిరూపేణ జీవరూపేణ చ స్వస్వప్త
 సమష్టి వ్యష్టిరూపం క్షేత్రం ప్రవిశతిత్వర్తః. సామశబ్ద ఋక్సామాఖ్యద్విష
 (?) వాచి 'నైవ నామ ఋగాసీదమో నామ సామ' ఇత్యవయవార్థముక్త్వా
 'యద్వైతత్సావామశ్చ సమభవతాం తత్సామ్నః సామత్వం' ఇతి నిర్వచన
 శ్రవణాత్. ఋక్సామశబ్దశ్చాధిదైవిక మాధ్యాత్మికం చ ప్రపంచం వక్తి 'ఇయ
 మేవర్గగ్నిః సామవాగే వర్ష్యాణః సామ' ఇత్యాదిశ్రుతేః. ఏవం ' అనేన
 జీవేనాత్మనానుప్రవిశ్య ? నామరూపే వ్యాకరవాణి' ఇతి శ్రుతేః. జీవేన
 సహితస్య నామరూపవ్యాకర్తుః పరమేశ్వరస్య ప్రవేశోపి తేజోబన్నాత్మకే
 ప్రపంచే గమ్యతే తథా - పృథుం కారణాషేక్షయా మ్హాలం యోనిం ప్రవే
 శస్థానం శరీరం 'యోనిష్ఠ ఇంద్ర నిషదే అకారి' ఇతి మంత్రవర్ణాదత్ర
 యోనిః స్థానం అనురత్వా అనుషు ప్రాణేషు రమమాణత్వేన విరోచనమతేన
 'అత్మైవాహమహమస్మి' ఇత్యాదినాం శ్రుతేన ఆససాద ప్రాప్తవానవిద్యావాన్
 దేహం ప్రవిశ్య తద్రూపోబవత్. తథా చ 'బ్రహ్మణం తదనుప్రవిశ్య
 నచ్చ త్యచ్ఛాభవత్' ఇతి మూర్తామూర్తప్రపంచాత్మకోబభవదత్వర్తః. తతశ్చ
 తమేవ ప్రేయాంసం మన్యతే నాత్మానమితి జీవస్య బద్ధత్వముక్తం ఈశ్వరస్య
 దేహినః ప్రవిష్టత్వేపి తదసంగిత్వమాహ - సననీలేధిరితి. శుద్ధసత్వోపాధిశ్చరః.
 తస్య సనోడాః సమాసగృహః నిరతిశయ ధర్మ జ్ఞానవైరాగ్యాదయః సాక్షిత్వాస్తైః
 సహాయైః స ఈశ్వరోస్యావిద్యావతో జీవస్య మాయాః దేహాద్యాత్మభా
 వాన్ ప్రసహాసః సోఢవాన్ తైర్నాభిభూతోబభూన్నాపి తాస్పృత్యాఖ్యత్
 అనంగోదాసేనసాక్షిరూపత్వాత్. తత్ర హతుః ఋతేనేతి - యతః ఋతే
 అబాధితానందస్వరూపే న మాయాః సంతితి శేషః. కథంభూతస్య సప్త
 ధస్య సప్తమస్య. భ్రాతుః తత్ర ప్రథమం సచ్చబ్దితం శుద్ధం ద్వితీయం
 ఈక్షిత్వమాయాశబలం తృతీయచతుర్థ పంచమాపి తేజోబన్నాని షష్ఠ
 స్త్రీప్రత్యుతానాం తేజోబన్నానాం సంఘాతః సాక్షీ వా. సప్తమః జీవః

భ్రాతృత్వం చిద్రూపత్వేన వింబులైవోపత్వాదృశ్యాత్. విద్యుద్ధావోప
 తస్య ప్రకాశస్యావవాదార్థం ద్వాభ్యాం సాధనకలాప మూః న వాజమితి
 అత్ర విద్యాయాః వైదికాః శామూద్యాః యాః అవిద్యాయాః కామూద్యాః
 వదస్పరం సహజ శలం. తత్ర పూర్వోపాం దౌర్భాగ్యే యోగసంక్రామ్య
 ప్రసక్తితేన వాస్తవే హేతుత్వే తస్మిన్ త్యాహం న ఇతి. న అవిద్యావాన్ అపదు
 ష్యదా మూర్ఖాః యన్ తేన (?) యాతా యాస్యతి. విషిక్టకామ్యుత్పన్నో
 హి సరకనశ్వర మఖ్యరదత్వాద్దుష్కేతే తద్వర్జితం తాశ్చర్యానాదవసూర్షేః
 సంపదన్ యోగయుక్తయోగ్యో భవతిత్వర్ణః. విజేవ కర్మణాం ప్రత్యక్షాన
 ణ్ణార్థత్వం దర్శితం స ఏవ స్వస్తివ శతదురస్య విషయావస్థాత్ అనేక
 భోగద్వారస్య వేదాభోగ్యం దనం వైదిక విషయజాతం నవిష్యన్ శ్రోత్రాదిభ్య
 స్తద్భావకేభ్యో విభాజయిష్యన్ తేనైవ హేతునా స్వర్ణాతా స్య శబ్దితానాం
 శబ్దాదిప్రాప్తితానాం సాతా విభాజయిష్యన్ తేనైవ హేతునా స్వర్ణాతా
 స్య శబ్దితానాం శబ్దాదిప్రాప్తితానాం సాతా విభాజయతా నన్ పరిషదత్
 సర్వం పరిత్యజ్య విషేదన్నాస్తే. యతః శబ్దః శ్రోత్రస్వైవ విషయోఽతస్తజ్ఞం
 మఖమపి తస్మాద న మమేత్యదాస్తే ఇత్వర్ణః. అత ఏతవ అనర్వా సర్వప్ర
 వృత్తిశూన్యః న అర్వతి గచ్ఛతి ప్రవర్తత ఇతి యోగాత్. అత ఏవ శిశ్నేన
 దివ్యస్తి తాన్ కామాదీన్ మున్ హింసన్నేవ వయసా స్వరూపేణ ప్రకా
 శమానేన అభ్యభూత్. నిశ్చేష కామవిలయ ఏవ స్వరూపప్రకాశో మోక్ష
 ఇత్యుచ్యతే. స యభ్యా ఇతి. ఏః అర్థేవార్యా శీఘ్రగతిః తీవ్రసంవేగో
 యోగీ ప్రధన్యాను యోగయుక్తయోగ్యాను గోషు యోగభూమిషు అన్నమయ
 ప్రాణమయ మనోమయ విజ్ఞానమయానందమయాఖ్యాను సప్రా సరబూ (?)
 తం తం కోశముపసంక్రామన్ యశ్చ మహతీః అవసీః స్థూలాః భూమీః ఆ
 ఇత్యవివిధా సర్వాః జహోతి అర్థాత్ సూక్ష్మ్యాః ప్రవిలాపయతిత్వర్ణః. న
 పునరుత్తరాముపసంక్రామన్పూరహమవశేషయతితి భావః. యత్ర పునం
 ద్రుతం వారిషవముద్ర సలిల వదేకరసమృస్తు తత్ర సూక్ష్మాసః యోగినః
 అపాదో అరథా ఇత్యాధ్యాత్మికాదిదైవికాలమ్బునహుస్యత్వం లక్ష్యతే తాదృశా
 అపి ద్రోణ్యశ్వాసః వౌశబ్దిస్య వాఙ్మామసు పాలాత్ ద్రోణిశబ్దితాః వాక్ర

పానారేవాశ్యవత్ గతిసాధనం యేషాం తే ద్రోణ్యాశ్వాసః తత్త్వముస్యాది
 వాక్యనాకాబలేన ఈరతే గచ్ఛంతి ఆనందమయ ముల్లంఘ్య షష్ఠే పుచ్చబ్ర
 హ్మణి వాక్యార్థావగతిబలేనైవ ప్రతితిష్ఠన్తీత్యర్థః. కృత్స్నం పూర్వోక్తమర్థము
 వసంపారత్యర్థరేచన సరుద్రేభిరితి. సః స్తుతః పురుషః రుద్రేభిః రోదయద్వి
 రేకాదశభిః షడ్భిర్వా ఇంద్రియశత్రుభిః సంగతోఽశస్తవారః ఘోరసంసార
 యాతనా నిమిత్తతయా అమంగలదివసో భవతి. స ఏవ పునః ఋభ్యా
 దేవ్యా విద్యయా ఆరే అవద్యోనిరస్తానర్థో గయం స్వస్వరూప ప్రతిష్ఠారూప
 మధిష్ఠానం ఆగాత్ ఇంద్రియయోగో బంధః, విద్యయా తన్నాశో మోక్ష
 ఇత్యర్థః. ఏవం వసుస్య వసుం ప్రతిమిధునా మిధునా అత్మావాత్మానా
 వివర్తీ వివృతవంతౌ స్వస్వరూపమితి శేషః. ఏవం సమాధౌ జడాత్పుఠక్క్ర
 తమాత్మానం జానన్పపి పుష్టానే అన్నం స్థూలదేహం అభీత్య అభిముఖం
 ప్రాప్యముషాయస్వరూపానందమపారన్ లబ్ధావసరః. సన్ అరోదయత్. స
 ఏవ రుద్ర శబ్దిత ఇంద్రియగణ ఇత్యర్థాత్. ఏతేన సాక్షాత్కృతాత్మయాథా
 త్యస్యాపి దగ్ధపటవద్దేహోద్యాధ్యాసానువృత్తేర్దుఃఖానువృత్తిప్రదర్శనేన కీవస్ముక్తిః
 సాధితా. అన్యథా జ్ఞానసమకాలమేవ దేహపాతః స్యాదిత్యన్యత్ర విస్తరః.
 ఏవమాధిదైవికాపేదస్యార్థాదాధ్యాత్మికమర్థం విశుద్ధసత్వైకగమ్యం భాష్యకారైః
 సత్త్వశుద్ధ్యర్థం యజ్ఞ తదంగాదిస్తావాకతయాఽర్థో దర్శితః స భాష్యాదే
 వావగస్తవ్యః. పేతుర్మాతురధ్యా యే సమస్వరన్నుచా శోచన్తః సందహన్తో
 అవ్రతాన్

ఇంద్రద్విష్టామప ధమంతి మాయయా త్వచమసిక్ష్ణం భూమనో దివస్పరి.

6

9-73-5

అథ ఇషునంధస్వీయే మంత్రపంచకే రామాయణస్యోత్పత్తి నిమిత్తం
 ప్రదర్శ్యతే తచ్చ నారదస్య తు తద్వాక్యమిత్యాదినా సర్గత్రయేణ ఉప
 బృంహితం తస్య తాత్పర్య కసర్తకాన్వేషిణా రత్నమివ రామకథాన్వేషిణా
 వరతత్త్వమభిలభ్యత ఇత్యాఖ్యాయికాముఖేన గమ్యతే. పేతుర్మాతురితి పేతు

ర్యాకుశ్యాపేక్షయా అధి అధికం ఆ అత్యర్థం యే మహాంతః జనహితం
 సమస్వరన్ సమ్యగకీర్తయన్ బహుత్వం పూజాయామ్ యేన రామాయణం
 కృతం స మాతాపితృశతాదప్యైతమో హితోపదేశ్చత్వారిత్యర్థః. కీర్తి
 శాస్తే ఋచా ద్వారాతింశదక్షరయా అనుష్టభా శోచంతః శోకం కుర్వంతః
 శోకేన ద్వారాతింశదక్షరం వాక్యముచ్ఛారయంత ఇత్యర్థః. కీర్తిశాః అప్రతాన్
 హింసాం సందహంతః తేనైవ శోకాగ్నినా భస్మీకుర్వంతి తే సంస్వరంతః స్వకృ
 తేనైవ సంస్వరేణ మాయయా మూలావిద్యయా సార్థం అసిక్ష్మం కృష్ణవర్ణాం
 తమోమయీం త్వచం శరీరం అవధమంతి దూరీకుర్వన్తి శ్రోత్యాణామి
 త్యర్థః. కీర్తిశీం త్వచం ఇంద్రద్విధ్విం ఇంద్ర ఆత్మా ద్విష్టో నానాయోని
 విపాతనేన దుఃఖవాన్ కృతో యయా తాం భూమనః భూలోకాత్, దివః
 ద్యులోకాచ్ఛ పరి పరిచ్ఛృతా మిత్యర్థః. ముక్తానాం హి శరీరం లోకత్రయేపి
 నాస్తీతి స్పష్టం 'అశరీర వా వసంతం న ప్రియాప్రియే స్పృశతః' ఇతి
 శ్రుతేః.

ప్రత్యాన్యనాదధ్యా యే సమస్వరశ్లోకయంత్యాసో రభిసస్య మన్తనః
 అపానక్షాసో బధిరా అపోసత ఋతస్య వంధాంనతరస్తి దుష్కృతః. 7

9-73-6

యత్ప్రమాణ మూత్రిత్య తే సమస్వరన్ యయా చ ఋచా శోక
 మకుర్చన్ యథా చ ఋచః సంస్వరణహేతుత్వం వీతత్ప్రయం దర్శయతి
 ప్రత్యాన్యనాదితి. ప్రత్యం పురాతనం మాసం ప్రమాణం వేదం వా 'స
 క్షత్ర లోకాన్ముస్యతా' ఇతి కాలికం ఐశ్వరదీక్షణం వాధిగమ్య యేధి అధికం
 సమస్వరన్ శ్రుతి దివ్యాం దృష్టిం వా ప్రాప్య రమ్యం కావ్యం కృతవంత
 ఇత్యర్థః. తే శ్లోకయంత్రాసః శ్లోక ఏవ యంత్రవత్ కావ్యకరణే ప్రవర్తకో
 యేషాం తే శ్లోకయంత్రాః. శోకానువాదికాయా ఋచ ఆలోచనేకృతే తస్యాః
 శ్లోకరూపత్వం దృష్ట్వా ఈదృశైరేవ శ్లోకైర్నారదోపదిష్టం పురుషం వర్ణయా
 మేతి ప్రబృత్తా అభూవన్మిత్యర్థః. ఏతేన శోచిటోకికాయుధిః (?) శ్లోకశబ్దో
 నిష్పన్న ఇతి దర్శితం. అత్రాపి బహుత్వం పూజాయాం. శోకానువాదినిమ

ప్రతదాహికామృచం వఠంతి - రభసస్యేత్యాది. అత్ర 'తత్యాదిస్కాల్లః' ఇతి
 స్మృతేరనుష్టుప్పందసి న్యూనఃపక్షరస్య ఇత్యత్ర సీయ ఇతి వర్ణద్వయకల్పనయా
 పూరణీయం తేన రభసస్యేత్యాదయో దుష్కృత ఇత్యంతాః ద్వాత్రింశత్
 వర్ణా భవంతి అత్రాకార్యం దృష్ట్వా శోకస్తత్కారీణః శాపశ్చ దృశ్యతే.
 యథా - రభసస్య మంతవః చిత్తనదీవేగస్య మానయితారః, కాఙ్క్రోధాది
 వశాః అనక్షాసః కార్యాకార్యవివేకాభావాదంధాః బధిరాః శాస్త్రుశ్రవణహీనాః,
 ఋతస్య సత్యస్య యథా మార్గం అప అహోసత దూరే త్యక్షవంతః. అత
 ఏవ దుష్కృతః పాపఫలాత్ నరకాన్నతరంతి న లంఘయన్తి. తస్మాదరే
 అకార్యకారిన్సప్రతత్వమపి దుష్కృతం న తరిష్యసీతి భావః. ఏతదర్థకశ్చ
 శ్లోకో రామాయణే దృశ్యతే - 'మా నిషాద ప్రతిష్ఠాం త్వమగమః శాశ్వతీః
 సమాః, యత్కొర్నించ మిథునాదేకమవధీః కామమోహితం' ఇతి. అత్ర 'యదో
 గాయత్రీ చ వంత్తిశ్చ తే ద్వే అనుష్టుభౌ' ఇతి శ్రుతే శ్చతుర్వింశతీచత్వారింశ
 దక్షరతయా చతుః షష్ట్యక్షరయో ర్గాయత్రీ వంక్త్యా యథా 'ద్వే అనుష్టుభౌ
 ద్వాత్రింశదక్షరే భవతః'. ఏవం జగత్యాగమేపి రభసస్యేత్యాది రనుష్టుబస్తి.
 యద్వా రభసస్య మంతావోపేత్యానుష్టుప్పాదః అనక్షేత్యాది త్రిష్టుప్పాదః
 ఋతస్యేత్యాదిర్బగతీపాద ఇతి వా పాదకల్పనయా సర్వ వృత్తసంభవోఽత్ర
 ద్రష్టవ్యః. తథా చ శ్రుతిః - 'ఏతావి వావ సర్వాణి ఛందాంసి గాయత్రం
 త్రైష్టుభం జాగతమానుష్టుభమాచన్యాతి' ఇతి.

సహస్రధారే వితలే వవిత్ర ఆ వాచం పునన్తి కవయో మనీషిణః
 రుద్రాస ఏషామిషిరాసో అద్రుహః స్పశః స్వజ్ఞాః సుదృశో నృచక్షసః. 8

9-73-7

అత్ర సంస్వరణం మధురస్వరేణ గానం కోకిలవదితి ధ్వనితం తస్యో
 వబృంహణం 'కూజంతం రామరామేతి' శ్లోకే శ్లోకదర్శన ప్రవృత్తైస్తైః కిం
 కృతమత ఆహ - సహస్రేతి. ఆ సమంతాత్ వితలే వ్యాప్తే మహావిష్ణో సహ
 స్రధారే సోమాంశురూపేణ తత్తద్విస్త్రియ వృత్త్యభివృక్షచిదా సా సరూపేణ
 వాసంతవ్రవాహే వవిత్రే పావనే నిమిత్తయూతే సతి మనీషిణో జితచేతసః

కవయః కావ్యరచనసమర్థాః వాచం స్వీయాం పునంతి భగవద్గుణగణ కీర్తనేన
 పవిత్రీకుర్వంతి వాత్మీకి ప్రభృతయః. ఏషాం కవీనాం మధ్యే రుద్రానః
 బహుత్వం పూజాయాం రుద్రో హనుమాన్ ఇషీరానః ఇషీరోద్బృతగతిః
 అద్రుహః అద్రోహీస్పశః చారః సీతాన్వేషకశ్చరోభూదిత్యర్థః స చ స్వంచః
 శోభనగమనః. సుద్యశః సమ్యక్పక్షికః. నృచక్షుః నరం సీతారూపం చష్టే
 పశ్యతితి నృచక్షః సీతాం దదర్శేత్పక్షుః. పనువత్ రుద్రోపి రామాయణ
 మకరోత్తత్ర చ రామదాస్యమధికం. ఏవమన్వోఽపి రామస్తోత్రేణ వాచం
 దాస్యే న దేహం చ పునీయాదితి భావః.

. ఋతస్య గోపా న దభాయ సుక్రతుస్త్రీ ష పవిత్రాప్యద్య(1)స్తరా దధే
 విద్వాన్స్త విశ్వా భువనాని పశ్యత్యవా జుష్టాన్విద్యతి కరే అనతాన్. 9

9-73-8

ఏవం వరమేశ్వరే వాచం పునావస్య కిం ఫలమత ఆహ - ఋతస్యేతి.
 య ఏవంవిదో భవద్గుణగానేన వాచం పునాతి స ఋతస్య గోపాః దంభాయ
 న భవతి, అత్యుత్తస్య రక్షకః విద్యామూహత్వ్యాదన్వేర్తంభనాయ అభిభవతు
 న శక్యతే, నిర్భయోభవత్యభయం ప్రజ్ఞో భవతీత్యర్థః. యతః సుక్రతుః
 శోభనాధ్యానపరః స ఏవం భూతః శ్రీ శ్రీణి పవిత్రాణి అంతర్బది అదధే
 అహితవాన్. తాన్వేవాహ - విద్వానితి. స విద్వాన్ అత్యుష్ణో భూత్వా
 విశ్వా భువనాని అభితః సాకల్యేన పశ్యతి. తథా అజుష్టాన్ అప్రీతాన్
 దీనానిత్యర్థః. అపతి అతిశయేన పాలయతి - 'క్రియాసమభిహారే లోట్
 లోట్ హిస్పా' ఇతి లోట్ తస్య చ హః - 'అతో హే' ఇతి హేర్లుక్కు
 తథా - అద్రాతాన్ కర్మబ్రహ్మోభయబ్రహ్మారం కరే కృతంతి చిందంత్యస్మిన్
 ఇతి యోగాత్ సంగ్రామే విద్యతి తేన పాపిష్ఠేనాపి సంగ్రామే శస్త్ర మర
 ణప్రాపణేన ఉద్దరతీత్యర్థః. తస్య జ్ఞానం దయా శౌర్యం చ లోకోపకారార్థం
 వర్ధత ఇత్యర్థః. ఏతాన్వేన హి శ్రీణి పవిత్రాణి అన్యత్రాప్యక్రావి - 'ప హి
 జ్ఞానేన వద్యశం పవిత్రమహి విద్యతే, న దయా వద్యశో ధర్మః, లోకాన్సర్ప
 యాంతు రిపవోపి హి శస్త్రవూతాః' ఇతి నిగ్రహముఖోనుగ్రహః శత్రుష్యపి.

పరమో ధర్మ ఇత్యధిప్రాయః.

ఋతస్య తన్తుర్వితతః సవిత్ర ఆ జిహ్వాయా అగ్రే వరుణస్య మాయయా,
ధీరాశ్చిత్రత్వమినక్షస్త ఆశతాత్రా కర్తమన పదాత్యవ్రభుః.

10

9-73-9

అథ రామకథా పఠం స్తువన్నస్యం నిందతి ఋతస్య తంతురితి. ఋతస్య పదసూక్ష్మము ప్రాపకో గంతుం తంతురివ తంతురూర్వపదారోహణం ప్రాపకో గంతుం తంతురివ తంతురూర్వపదారోహణం ఇతి మైత్రాయణీయ శ్రుతి ప్రాపకో గంతుం తంతురివ తంతురూర్వపదారోహణం అగ్రే స్థితో వరుణస్య భోగమోక్షార్థదిర్వరణీయస్య విష్ణోర్మాఽయూ ఆ అత్యంతం వితతో విస్తాంతః శ్రీ రామకథా రూపోస్తి వరుణస్య జిహ్వాయా అగ్ర ఇతి వా యోజ్యమ్ వరుణపుత్రస్య ప్రాచేతసాపరనామ్నో వాన్మీకేరిత్యర్థః. ధీరాశ్చిత్ర ధ్యానవంత ఏవ, తతో తం తంతుం సమినక్షంతః సమ్యక్ కార్తస్యేన వ్యాఘ్రవంతః స త్యేకదేశేన ఆశత ప్రాఘ్నువన్. అత్ర రామకథాధిగమే స్వాధీనేపీ యః అవ్రభుః జిహ్వం వ్యాపారయితుమశక్తః, స కర్తమ్ హింసా స్తానం ఆసివత్రవనాఖ్యం నరకం అవపదాతి నీచైరవవద్యతే. 'పదగతౌ' లీటి. ఆడాగము. తామేవ రామకథాం వ్రస్తాతి తాం సుత ఇత్యాదినా. నూక్త త్రయేణ అత్రానుక్రమణీ తాం సుషట్, బృహదుక్తో, వామదేవ్యో, రూరేష్టా, విదంతే సప్త, వైశ్వదేవం తు చతుర్ధ్యాద్యాస్త్రీసో జగత్యః పూర్వ యోరిన్దో దేవతా త్రిష్టుప్సందః హే ముషువన్ దనవన్ అక్ష్మీవతే తాం ప్రసిద్ధాంతే తవ సుకీర్తిం శోభనం యశో మహిత్వా మాహాత్మ్యేన బ్రవీమితి శేషః.

తాం సు తే కీర్తిం మఘవన్మహిత్వా యత్ త్యా భీతే రోదసీ అహ్నా యేతాం,

ప్రావో దేవాం అతిరో దాసమోఽః ప్రజాయై త్వస్యై యదశిక్ష ఇంద్ర. 11

10-54-1

తామేవాహ - యదితి యత్ యదా త్వా త్వాం భీతే రాక్షసేభ్య
 ప్రస్తే రోదసీ ద్యావాపథివీష్టే ప్రజే త్రాహీతి అహ్మయేతాం అహూతవత్యో
 తదా త్వం దేవాన్ ప్రావః ప్రకర్షేణ సాలితవానసి దాసం చ రావణాది
 రూపం పూర్వం జయవిజయాదిసంజ్ఞం స్వపార్షదం ఓజః ఓజసా సామర్థ్యేన
 అతిరః తిరస్కృతవానసి. వధప్రాపణేన తథా త్వస్యై అన్యస్యై ప్రజాయై
 మానుషరూపాయై భూత్వా హే ఇంద్ర పరమేశ్వర యత్ అశిక్షః అశి
 క్షయః పర్ణాశ్రమధర్మాంశ్చ శిక్షితవానసి. తాం తే కీర్తిమిత్యన్వయః. అత్ర
 రోదన్యద్యేజక దాసక్షవణక ముచితం ప్రజాశిక్షకత్వం ముఖ్యం రామూద
 న్యత్ర భగవదవతారాంతరే నాస్తి. యద్వా - అభిషేకానంగీకారాత్ ఇంద్రే
 చాసకృత్పరాభవ దర్శనాన్న ముఖ్యం మఘవత్త్వం శ్రుతిప్రసిద్ధేష్టౌ శబ్దార్థభా
 గిత్వంచాస్తి. అతో నాన్యపరో మంత్రః. కిం చాత్ర తాం సుతే కీర్తిమి
 త్యారభ్య స్వాం ప్రజాం బృహదుక్తో మహిత్వావరేష్వదధాదావరేష్విత్వంతానా
 మేక వింశతి మంత్రాణాం ఉపక్రమ వరామర్శోవసంహారేషు రామలింగాన్యేవ
 దృశ్యంతే. తత్రోపక్రమోవ్యాఖ్యాత ఏవ, ఉపసంహారోపి బృహదుక్తో మహాకర్మా
 రామః స్వాం ప్రజాం సంతానరూపాం చ మహిత్వా స్వప్రభావేనాలాకితేన
 క్రమాదవరేషు భూస్థానేషు అదధాత్. పరేషు వైకుంఠస్థానేషు చ అద
 ధాతి ప్రజానాం నేతృత్వం రామ ఏవ దృష్టం. అత్ర బృహదుక్తఋషిః
 ప్రత్యగభిన్నస్య రామస్య కర్మాణ్యాత్మన్యారోప్య వదతి. అహం మనురభవం
 మూర్యశ్చేత్యాది వామదేవవత్ అన్యేచాత్ర(మప?)స్థా మంత్రాః కథాక్రమేణ
 యథాస్థానమేవ వ్యాఖ్యాస్యంతే.

అధ్యాత్మం తు ద్వయ్యాహప్రాజాపత్యా దేవాశ్చనురాశ్చేతి బృహదారణ్య
 కాదౌ శమదమాదిషు దేవవద ప్రయోగాత్ కామాదిషు చాసురవదప్రయోగాత్
 ఇత్తమవ్య మంత్రస్వార్థః ప్రత్యేతవ్యః. నకలసంసారానర్థమూలాత్కామాద్భీతై
 ర్దేవమనుష్యైః శరణీకృత ఈశ్వరః కామం హత్వా శమాదీం స్ప్రాతవాన్
 ముముక్షుణ్శ్చ నదాచార్యరూపేణ తద్వ్యవహారం శిక్షితవానితి దిక్.
 ఆ సూర్యో యాతు సప్తాశ్వః క్షేత్రం యదస్యోర్వియాభేద్ధిర్

ఆ సూర్యో యాతు సప్తాశ్వః క్షేత్రం యదస్యోర్వియాభావేద్దీర్ఘ
 రఘుః శ్వేనఃపతయదన్తో అచ్యాయువా కవిర్దీవయద్గోషుగచ్ఛన్.

12

5-45-6

అహ్వనం విప్రుణోతి - అసూర్య ఇతి. యత్ క్షేత్రంఠీరం అస్య
 అగంతుః ఉర్విపాశ్రేష్ఠత్వేన అభిమతం, దీర్ఘయాథే మహతి సంసారమాశ్రే,
 తత్ సూర్యః సప్తాశ్వః న్వసంతాసరూపేణాయాతు సూర్యవంశే శరీరం
 ధారయిత్విత్వర్తః. తత్రాపి రఘుః రఘువంశ్యో భూత్వా, శ్వేనః ఈశ్వరః
 షక్షీ అంధో అచ్చ అన్నమయం పిండమభిముఖః పతయత్ పతతు. స
 చ యువా కవిశ్చ సన్ గోషు భూప్రదేశేషు గచ్ఛన్ సంఘరన్, దీవ
 యత్ దీప్యతామ్, రఘువంశే శరీరం ధృత్వాస్మానవత్విత్వర్తః. చక్షే
 సూర్యవత్పర్వావధాసకబోధరూపీ శ్వేన ఈశ్వరః రఘుః తద్దావతోన్యాస
 త్యేతీతి శ్రుత్యంతరాత్ శీఘ్రగతిః నరం ఆయాతు స చ బోద్ధా దీబలాత్
 సనకాదివద్యువా కవిశ్చ సన్ లోకాననుగృహ్లాతు. సప్తాశ్వత్వం తు యు
 నియమాసన ప్రాణాయామ ప్రత్యాహారాఖ్యా వంచ ధారణాధ్యానసమాధ్యా
 త్మకః సంయమః, షష్ఠః ప్రాణాయామః, ప్రత్యాహారో ధ్యానం ధారణాతర్కః,
 సమాధిః షడంగా ఇతి మైత్రాయణీయశ్రుతేస్తర్కశ్చోచనంహార్య ఇతి సప్త
 అశ్వా అగమసాధనాని యస్య స సప్తాశ్వః శేషం ప్రాగ్వత్. అత్రాపి
 ఆశృద్వాతీద్య ఇతి అజ్ఞాకారి సముద్ర ఇతి తన్నియంతృత్వమంతరముంత్రే
 శ్రుతం రఘువద సముచ్చితం రామే ఏవ దృష్టం. నాన్యత్రాగస్త్యేస్యత్ర
 రఘువంశ్యే వా ఇతి దాశరథిపరత్వమేవాస్యమంత్రస్యావసేయం.

స జాతో గర్భో అసి-రోదస్యోరగ్రే వారుర్విభృత ఓషధీషు,
 చిత్రః శిశుః పరి తమాంస్యకూన్యమాత్మభ్యో అధి కనిక్రదహ్నా.

13

(10-1-2)

ఏవం ప్రార్థితస్యేశ్వరస్య వహ్నిరేవ శరీరత్వం ఇత్యాహ సజాత ఇతి.
 హే అగ్నే త్వం రోదస్యోర్వాహ వృథిన్యోరేవ మధ్యే న తు మాతా పిత్రోః

శివరీ శుక్రశోణిత రూపేణ గర్వో జాతోసి. యతః ఓషధీషు అగ్నేయ
 చరురూపాసు బిభ్రుతః మంత్రవిద్విర్బ్రుతః చారుః సుందరః చిత్రోఽనేకాశ్శర్వ
 మయః, శిశుః తమాంస్యక్తాన్ తయోమయీరోహరాత్రీః పరిమోహాహీనః
 పరిరత్రవర్ణనార్థః. చరురూపీ శిశుః మాతృభ్యః కౌశల్యాదిభ్య ఏతాః ప్రాప్య.
 అధికనిక్రదత్ అహ్వాయన్ ప్రప్రకర్షేణ అధిగాః అధిగతవానసి. కర్మనంభృ
 తచరుప్రాశనమాత్రాదేవ గర్భధారణోక్తేర్లాకికం రామన్య జన్మేతి దర్శితం.
 అత్రాపి భద్రో భద్రయా స చ మాన అగాత్స్వసారం తారో అగ్నేతి
 పశ్చాత్ సువ్రకేతైర్ఋభి రగ్నిర్వితిష్టన్నుశద్విర్వర్ణై రధిరామమస్థాదితి షోఽః
 మంత్రే లింగదర్శనాత్. బహుమాతృకత్వసముచ్చితో రామశబ్దో నైకమాతృకే
 జామదగ్న్యే ద్విమాతృకే వాసుదేవే వా సమవేతి దాశరథిపర వివాయం
 ప్రఘట్టకః, తత్రాపి కతివయే మంత్రకథోపయోగినో యథాస్థానమేవోదాహృత్య
 వ్యాఖ్యాస్యన్తే.

వక్షేఽగ్నిర్విజ్ఞానధాతుః స హి ఇష్టాదికారిణాం స్వర్గతానాం కర్మశేషేణ
 భూమిముపేయుషాం వృష్టిద్వారా ఓషధిసంపర్కం ప్రాప్తానామనుశాయినాం
 సంబంధీ భూత్వా ప్రథమమోషధీషు బిభ్రుతః సన్ పశ్చాద్ద్రోదస్యోర్ధ్వావా
 పృథివ్యో ద్యౌః పితా పృథివీ మాతేతి మంత్రవర్ణాత్ మాతరి శోణిత
 రూపేణ పితరి రేతో రూపేణ పరిణితః సన్ తయోః సంయోగాస్మా
 త్పథ్యో జాతో భవతి, తేన ఓషధిసంబంధేన పూర్వజన్మలిక్షేన మాతృభ్య
 ఇతి బహుపచనేన చ సంసారస్యానాదిత్వం దర్శితం. చిత్రః శిశుర్ణాతుః సన్
 తమాంస్యక్తాన్ పరిదేహోద్వాత్యబుద్ధిరూపా అజ్ఞానరాత్రీః పరిప్రాప్య దుఃఖితో
 స్తీతి ప్రకర్షేణకనిక్రదత్ రుదన్ అధిగాః అధిగతవానసి. అత్ర విజ్ఞానస్యేవ
 తమోఽభిభూతత్వం భోగభాక్త్యం శోకభాక్త్యం వోక్తం.
 విష్ణురిత్యా పరమస్య విద్యాజ్ఞాతో బృహన్నది పాతి తృతీయమ్,
 అసా దస్య పయో అక్రత స్యం సచేతసో అభ్యర్చన్వ్యత్ర

ఏవం మాతృభిశ్చ రుద్రప్రాశసనే కృతే తిమఃభూత్తదాహ - విష్ణులిలి.
 విష్ణుర్నారాయణః ఏవమస్యాగ్నేర్గర్భభూతస్య పరమం రక్షాసదామృత్యుక్షం
 చికిర్షితం విద్వాన్ జానన్ జాతస్తత్ర గర్భే ఆవిర్భూతః. జలచంద్రవత్
 స చ బృహన్ బ్రహ్మైవ సన్ విజ్ఞాన్ గుణాన్ తమ ఆదీన్ అస్పృశ
 న్నేవ. తృతీయం శద్ధ కారణావేక్షయా త్రయాణాం పూరణం కార్యదేహం
 అభియాతి ధత్తే. అస్య విగ్రహస్య ఆసా అస్మా అస్యేన వితద్రూపభజన
 ద్వారేత్వర్ణః 'పద్దన్' ఇత్యాదినా అస్య శబ్దస్యానన్నాదేశే సుపాం సులుగితి
 తృతీయైకవచనస్య ఛాదేశః. పయః క్షీరదిం స్వంసీయం అక్రత కృతవస్త,
 ఉపమన్య ప్రభృతయో భక్తా ఇతి హేతోః సచేతసో ధీమంతోఽత్రైవ తృతీయే
 రూపే శ్రద్ధాలవో విష్ణుమభ్యర్చన్తి. ఏతేనాస్య భక్తానుగ్రహో ఏవ ముఖ్యం
 ప్రయోజనం దుష్టనిగ్రహస్తు తచ్చేషభూత ఇతి గమ్యతే.

పక్షే విష్ణురత్నర్యామీ పరమం మోక్షరూపం ప్రయోజనం అస్యేత్వాపి
 సర్వనామ త్రయస్య మానుష దేహో ఏవార్థః శేషం సుగమమ్.
 అత ఉ త్వా పితృభృతో జనిత్రీరన్నావృధం ప్రతిచ రన్యన్యైః,
 తా ఈం ప్రత్యేషీ పునరన్యరూపా అసి త్వం విక్ష్వ మానుషీషు హోతా.

15

(10-1-4)

అత ఇతి - అత ఉక్త హేతోస్త్యా త్వాం విష్ణుం ఉ నిశ్చితం
 పితృభృతోఽన్నపుష్టాః. జనిత్రీర్మాతరః. అన్నావృధం విరాజోపి వర్ణకం
 అన్నైః క్షీరాద్యైః ప్రతి చరన్తి పుష్కన్తి. తాః మాతృః త్వం పునరన్య
 రూపాః. పూర్వమారాధయిశ్రీః సతీః వశ్యాదారాధ్యరూపాః సన్ ప్రత్యన్వేషీ
 ఆరాధయసి. యత స్త్వం మానుషీషు విక్ష్వ ప్రజాసు హోతాసి యజ్ఞాదిన
 దాచరప్రవర్తకోసి. అతో మాతృగ్రాధేవతాన్మానయసీత్వర్ణః.

పక్షే త్వత్తః సుఖాశావతీర్మాతృః దుఃఖితాః సతీరన్వేషి. ఏతేన నిషి
 ద్ధకర్మాచరణతో మోహ ఉక్తః. ఆక్షర యోజనా సృష్టా. అన్నాదన్నం

అన్నావృధం. విశ్వాయుషమితి. నిపాతనాదైర్వ్యం పూర్వపదాన్తస్య.
 తిస్రో మాత్యూశ్రీన్ పిత్యూన్ బ్రదేక ఊర్లుస్తస్థా నేమవగ్ధావయన్తి,
 మన్త్యయన్తే దివో అముష్య పృష్ఠే విశ్వవిదం వాచమ విశ్వమిన్వామ్. 16
 (1-164-10)

జనిత్రీణామాకాంక్షితం సంఖ్యావిశేష మాహ - తిస్ర ఇతి. తిస్రః
 కాసల్య కైకేయీ సుమిత్రా సంజ్ఞాః మాత్యూః శ్రీన్ పిత్యూన్ జనయితారం
 దశరథం వశిష్ఠమువనేతారం విశ్వామిత్రం విద్యావ్రదాతారం చేతి శ్రీన్
 బ్రదత్ పాలయన్ త్రిమాతృకత్వాదనే కదేహోపి ఏక ఏవ ఊర్లువిజ్ఞాన
 దర్మేషు శోకాయాసాదిన్స్పనిమగ్న ఏవ తస్థా. అత ఏవ ఈం ఏనం తే
 మాత్రాదయః న అవగ్ధావయన్తి గ్ధావయన్తి. గ్ధావయన్తిత్యాదేర్లైర్వ్యం. దేహాప్ర
 దానాత్ తత్కృతేన దుఃఖేన నాభిభవంతి. అత్ర హేతుమూః మన్త్యయన్త్య
 ఇతి. దివః పృష్ఠే మేరు మూర్ధని అముష్య ప్రతిపాదికాం వాచం ఉపనిషదం
 బ్రహ్మదయో మన్త్యయన్త్యే విచారయన్తి. విశ్వం వేదయతి తాం విశ్వవిదం.
 అవిశ్వమిన్వాం విశ్వస్మాద్వ్యాప్యతాం. ఏక విజ్ఞానాత్సర్వ విజ్ఞానప్రదాయాః
 నేతి నేతితి మూర్తామూర్త ప్రపంచ నిదేదికాయాః బ్రహ్మోద్దిధిరప్యన్వేషణీ
 యాయాః. వాచో విషయమిమం మాత్రాదికో దేహో న బద్ధాతీత్యర్థః.
 అత్రాపీశ్వరస్య సతః త్రిమాతృకత్వం దాశరథావేద దృష్టమ్.

పక్షే తిస్రో మాతరః సమష్టి స్థూల సూక్ష్మ కారణ రూపా ఉపా
 ధయః. త్రయః పితరస్తదభిమానినశ్చిదాభాసాః వైశ్వానర హిరణ్యగర్భాం
 తర్యామి సంజ్ఞాః. తక్షో విజ్ఞానధాతురపి వ్యష్టి స్థూల సూక్ష్మ కారణ
 రూపేణ త్రివిధః తదభిమానినశ్చిదాభాసా అపి త్రయో విశ్వత్రైజన ప్రాజ్ఞ
 సంజ్ఞాః. ఏతేషామధిష్ఠానభూతోఽపి న విక్రియత ఇత్యర్థః ఆక్షరయోజనా
 పూర్వోక్తైవ.

చత్వారి తే అమూర్యాణి నామాఽదాభ్యాని మహిషస్యస్తన్తి,
 త్వమున్జతాని విశ్వాని విత్సే యేభిః కర్మాణి మఘవజ్ఞా కర్త. 17

(10-54-4)

వివ భాష్యః, తత్రేయమాద్యా ఋక్ అమందానితి. తస్య భాష్యస్యార్థే
 అమందాన్ మానుషత్వే జీవభావాప్రాప్తేరమూఢాన్ స్తోమాన్ స్తుత్యాన్
 వంశసంఘాన్ పుత్రానిత్యర్థః. మనీషయా సంకల్పేనైవ ప్రభరే ప్రకర్షణ
 సంచినోమి. కీదృశాన్ సిన్ధౌ నముద్రేఽపి అధి అధికం క్షీయతః ఐశ్వర్య
 యుక్తాన్, ఉపరి సేతుం కృత్వా నివసత ఇతి వా. నముద్ర దమన
 నమర్ధాన్పుత్రాన్భాష్యస్యార్థే కల్పయామీత్యర్థః. యో భవో మే మహ్యం
 సహస్రం గవాం అమిమీత సంఖ్యాతవాన్ దాతుం సర్వాన్. వర్ణద్వయలోప
 అర్హః, సననం విభజనం దానం తద్వాన్. అతూర్తోఽహింసితః శ్రవః
 కీర్తిం ఇచ్ఛమానః సవాన్ యజ్ఞానితి. యథా భాష్యం వా.

ఉప మా శ్యావాః స్వనయేన దత్తా వధూమన్తో దశరథాసో అస్థుః
 షష్ఠీః సహస్రమను గవ్యమాగాత్సనల్ కక్షీవాం అభిపిత్యే అహ్నీమ్. 19
 (1-126-3)

ఉపమేతి - స్వనయేన రాజ్ఞా దత్తాః శ్యావాః కృష్ణ కాష్ఠజాః ధశ
 రథాసో రథాః వధూమన్తః ప్రత్యేకం శకటీయుక్తాః. మా ఉపాస్థుః మమ
 సమీపే స్థితవంతః. తథా - షష్ఠీః సహస్రం గవ్యం గోయాధం చ
 రథానసు అగాత్ అగతం మాం వ్రతి, అతః కక్షీవానహం అహ్నీం క్రతూన్
 అభిపిత్యే సర్వతః పాలయితరి సత్పాత్రే ఈశ్వరే వా సనతో ధనాని విభజన్
 అస్మీతి శేషః. దశరథవద ప్రప్రతి నిమిత్తం ప్రాగుక్తం జ్ఞాపయన్నయం
 మంత్రః ప్రసంగాదుపన్వసః.

చత్వారింశద్ దశరథస్య శోణాః సహస్రస్యాగ్రే శ్రేణీం నయన్తి,
 మదమ్యతః కృశనావతో అత్యాన్ కక్షీవన్త ఉదమ్యక్తన్త వ్రజాః. 20
 (1-126-4)

చత్వారింశదితి - దశరథస్య రాజ్ఞో యజ్ఞేలబ్ధాః చత్వారింశత్సంఖ్యా
 శోణా అరుణాశ్యాః సహస్రస్య వ్రస్రాశ్వవాహ్యస్యాపి రథస్యాగ్రే పురస్తాత్
 శ్రేణీం రథనేమి పక్షిం నయన్తి ప్రాపయన్తి, అతివేగవత్వాత్ తాంశ్చ

మదచ్యుతః శోభోత్మాదాన్, కృశనావతః కృశనం కర్మనం నియన్త్రణం
 తద్వతః సుగ్రీతానిత్యర్థః. అత్యాన్ అతిక్రమ్య గంతుమర్హాన్ మండూకగణీ
 నిత్యర్థః. కక్షీవస్తః పుత్రాః ఉదమ్యుక్తస్తసాదిన్ బూత్వాఽశ్వగుణ సంతుష్టాః
 స్కంధదేశే మాద్భితవస్తః ప్రేమ్నా వరామ్యశన్నిత్యర్థః. యతః పూర్వం
 ప్రజాః పద్భ్యామేవ జీర్వన్త ఇతి ప్రజాః పాదచారేణ ఖిన్నాః.

పక్షే పూర్వబ్రహ్మణి షణ్ణాముపాదీనాం చిదాభాసానాం చారో య
 ఉక్తః తదవవాదేన నిర్విశేషం వస్త్రధిగమ్యం యోగ్యతాసిద్ధ్యర్థ మమన్వానితి
 మన్తగ్రద్వయేన దశరథస్య దానాదికముక్తం తేన యోఽతిమహతి కులే
 జాతః, మహాన్తి యజ్ఞ దానాదీని కరోతి న ఏవ బ్రహ్మజ్ఞానయోగ్యో భవతీతి
 గమ్యతే. తథా చ శ్రుతిః - 'వివిదిషన్తి యజ్ఞేన దానేన' ఇత్యాది. తృతీయే
 తు మన్తేఽపవాద ఉచ్యతే, తత్రాయమక్షరార్థః - దశధిర్వియోశ్చైర్మ్యుక్తో
 మనోమయః కోశో దశరథః, తస్య చ శోణాః రాగాః ప్రతీన్ద్రియార్థం ప్రసుప్త
 తను ఛిన్నోదారభేదేన చతురూపాః స్వశ్చత్వారింశత్, తే చ తావన్తోఽపి
 సహస్యాగ్రే సహస్రాదవ్యధికం శ్రేణిం రాగవక్త్రీం మయన్తి ప్రాపయన్తి, విష
 యాణామానన్త్యాదనన్త ఇత్యర్థః. 'అనన్తం వై మనః' ఇతి శ్రుతేః. మదచ్యుత
 ఇతి - తేషాముదారావస్థా. కృశనావత ఇతి - కృశనం కార్యం తద్వత
 ఇతి తస్యవస్థా. అత్యాసీతి ప్రసుప్త విచ్ఛిన్నావస్థే చ దర్శితే తాం శ్చ
 సర్వాన్ కక్షీవస్త ఉదమ్యుక్తన్త పాంసురేఖావదున్మార్జితవస్తః. యతః వజ్రాః
 ఇన్ద్రియాశ్వాన్నారోహంతీత్యర్థః. ఏతేన ఇన్ద్రియ నిర్ముక్త మనోమాత్రావ
 స్థానేన యోగినః స్వప్రస్థస్థేవ అన్నమయ ప్రాణమయ యోరప్రతిసన్తానేన
 ప్రవిలయ ఉక్తః.

ఉపోప మే వరా మ్యశ మా మే దభ్రాణే మన్యథాః,
 సర్వాహమస్మి రోమశా గన్ధారీణామివావికా.

21
 (1-126-7)

ఏవం కక్షీవతా దశరథస్య పుత్రప్రదానే సంకల్పితే దశరథః స్వభా

ర్షాయా ప్రతదార్ష్యే సందిహానస్తయా ప్రదోధ్యతే - ఉపమేతి. పాదపూ
 రణార్థమువసర్గశ్చ ద్విత్వం. మే మమ ఉపోప సమీపే వరామ్యశ ఇయం
 దృఢప్రతాప్తి సవేతి మదియైర్లక్షణైర్విచారయ. మే మమ ప్రతాని దభ్రాణీ
 అర్థస్థితాని మా మన్యథాః మా జనీహి. యతోహం సర్వా కృత్వా రోమశా
 రోమాణి శాతప్రతివిధూననేన దూరీకరోతీతి రోమశా అశ్వాసేప శాతిత
 దోషోఽస్మి - 'అశ్వా ఇవ రోమాణి విధూయ పాపం' ఇతి శ్రుత్యస్తర
 ప్రసిద్ధోయం దృష్టింతః. యథా గన్ధారీణాం గన్ధారరదేశీయానామవిశా బహ
 లోమాపి ఆవిపాలైః శాతితలోమాక్రియతే తథాస్మి. అత్ర కేచిద్రోమశాపదేన
 రోమవత్సస్మీతి వ్యాచక్షతే తద్విగేతత్వా దుషేక్ష్యం. 'సర్వాస్తా రోమశాః
 కృధి' ఇత్యత్ర అపాలామిన్ద్రౌత్రివూతత్వం కృణోః సూర్యత్వ చ మిత్యస్తర
 మస్త్యైఽపాలాయాః. త్రిః శోధనేన సూర్యసమత్వమకరోః, తథా మమాపి
 తాని సర్వాణి ఉర్వరాదీని పూర్వమన్ద్రోక్తాని ప్రరోహోర్థం శోధయిత్వా దీప్తి
 మున్తి కుర్వీతి సమదాయార్థః ప్రతీయతే, స ఏవాత్రాపి గృహీతుం యుక్తః
 రోమశేత్యప్యత్సన్తం ప్రాతిపదికం. అన్యథా మత్స్వర్ణీయశప్రత్యయాన్తత్వే పద
 కాలే ఏవ గృహ్యేత అవాన్తరపదసంజ్ఞాయాః సత్త్వాదితి రిక్.

వక్షే బుద్ధిమూలిన్యే సతి బాహ్యేన్ద్రీయ వియుక్తమపి మనః స్వప్నేఽ
 పి మహాన్తమనర్థంస్పృశతి, అతస్తస్యాం శుద్ధాయాం అస్మితామాత్రాపశేషాయాం
 సర్వసంకలోపరమాన్మనోమయస్య అహం కర్తేతి అభిమానాన్పావాన్మ
 నోమయస్య విప్రవిలాపనం కృతం భవతి కుశలైప కాశల్యాత్తత్వ ప్రవత్తి
 యోగ్యేతియోర్థః. కాశల్యాపదేనోక్తః, స ఏవాత్ర రోమశాపదేన గృహీత ఇతి
 కాశల్యాయాః నామాంతరం రోమశేతి. తథా ఋష్యశృణ్వ నామాన్తరం
 క్షక్షీవానితి. ఏవనూది తత్తన్నియోగానుష్ఠానవశాదున్నేయం.
 మహం ఋషీ ర్దేవజా దేవజాతోఽన్తస్థాన్తో సీన్దుమర్దవం స్వచక్షా
 విశ్వామిత్రో యదవహిత్సుదాసమప్రియాయత కుశితేభిర్నిర్దృః

తదేవం రామభద్రాదీనాం చతుర్థాం జన్మ వర్ణితం తేషు కాకవక్షర
 రేషు యజ్ఞవిఘ్నానోదనార్థం రామలక్ష్మణౌ యాచితం దశరథం ప్రతి
 విశ్వామిత్ర అజగామేతి కథాసూచకం మన్తగ్రాహ - మహానితి. మహాన్
 పూజ్యః, ఋషిర్నారాయణః, దేవజః రాజ్ఞః సకాశాదావిరూపతః దేవజాతః
 దేవాః ఇంద్రాదయః, ఇన్ద్రియాణి వా జాతాః ప్రేరితాని యేన స దేవజాతః.
 సింధుం స్వప్తమానమర్ణవం సముద్రం అస్తభ్యాత్ స్తంభితవాన్. న్యూన్
 చస్తే అనుకంప్యత్వేన సశ్యతీతి నృచక్షాః ఇన్ద్రియద్రష్టా వా 'చక్షుషశ్చక్షు'
 ఇతి శ్రుతే. తమృషీం సుదాసం వశిష్ఠః 'సుదాసం వైజవనమభిషిషేచ'
 ఇతి బ్రాహ్మణాద్వశిష్ఠయాజ్ఞస్య ముఖ్యస్య సుదాసోఽత్ర గ్రహణాయోగాత్
 సుదాసన్య రాజ్ఞో గోత్రే భవం రామం విశ్వామిత్రః వ్యయజ్ఞం త్రాతుం
 యత్ అవహత్ యజ్ఞవాటం ప్రతి ప్రాపితవాన్ తేన కర్మణా ఇన్ద్రి కుశికైః
 కుశిక సంతత్యా అప్రియాయత అవిఘ్నేన యజ్ఞే హవీంషి భోక్త్యామీతి హర్షం
 ప్రాప్తవాన్.

పక్షే విశ్వామిత్రో జీవః అందమయం శోధితత్వం వదార్థమాత్మానం
 గౌణకర్మ సుదాసం రామాఖ్యం పుచ్చం బ్రహ్మ ప్రాపితవాన్, అతః బ్రహ్మ
 నిష్ఠైః కుశికైరిన్ద్రియప్రియాయత - 'అత్మా హ్యేషాం స భవతి' ఇతి
 శ్రుతే. బ్రహ్మిష్ఠో బ్రహ్మనిష్ఠో దేవానామాత్మభావం గతస్తేషాం ప్రియతమో
 భవతీతి భావః. ఏతేనానన్తమయస్య ప్రవిలయ ఉక్తః. తమేతం ముముక్షుం
 ప్రాప్యమాత్మానమజ్ఞాత్వా యః కర్మకరోతి, తత్తస్య నశ్యతీతి రామం ప్రతి
 విశ్వామిత్రాగమనేన సూచితమ్. శ్రుతిశ్చైతదాహ 'యో వా ఏతదక్షరం
 గార్హపదిత్యాఽస్మింల్లోకే జహోతి యజతి దదాతి' మాధ్యమిన పాతే -
 'తవస్తస్యతే' ఇత్యసీ, 'బహూని వర్షసహస్రాణ్యంతే యదేవాన్య తద్భవతీతి'
 ఇతి అత్రాష్టవర్షవస్తంభసమ్ విపిబద్ధం కుశికాః సోమ్యం మద్భితి రాజవృత్రం
 జంఘన ప్రాగపాగుదగితి చ సోమపానాభ్యనుజ్ఞానం సర్వదేశీయవృత్రపాననం
 చ వక్ష్యమాణం విశ్వామిత్రాద్బలాతిబలయోర్భాణం చేతి సర్వం రామసంగ
 తమ్. ఏన మన్యదపి లింగవిశేషోపేతం మన్తగ్రాహత ముదాహ్రియతే న నిర్లింగం

పాదాదాకృష్ణత ఇతి దిక్.

పూర్వావరం చరతో మాయయైతా శిశూ క్రీణన్తా వరి యాతో అధ్వరమ్
విశ్వాన్యన్యో భువనాభిచష్ట ఋతూంరన్యో విదధజ్జాయతే పునః 23

(10-85-18)

తతో యజ్జరక్షర్థం ప్రస్థితౌ రామలక్ష్మణౌ సూర్యా సావిత్రీ నామ
దేవతా స్తౌతి - పూర్వావరమితి. శిశూ రామలక్ష్మణౌ పూర్వావరమగ్రే
వశ్చాచ్చ చరతో గచ్ఛతః మాయయా శిశుత్వమ్ ఏతా గతా క్రీడంతౌ
అధ్వరం పరిపాతః. తయోరన్య ఏకో రామః సూర్యవద్విశ్వాని భువ
నాని క్షేత్రాణి ఆచష్ట సాకల్యేన వశ్యతి, చైతన్యజ్యోతిః స్వరూపత్వాత్.
అన్యో లక్ష్మణః ఋతూన్ తిథ్యాది జనన క్రమేణ వనన్తాదీన్ చష్ట
ఇవ ఋతుశబ్దోదితం కాలం కాల్యమానం జగత్ విదధద్రచయన్ పునః
పునర్జాయతే.

పక్షే శ్రుతితో యుక్తితశ్చాధ్యారోపావవాదాభ్యాం ప్రతిపన్నస్య వస్తునః
సమ్బాదనార్థం నిదిధ్యాసమిచ్ఛతః తదాలంబనత్వేన సూత్రాంతర్యామిణావు
వస్యస్తా యద్యపి యజ్జం ప్రతిగస్తృత్వం రామకృష్ణయోరపి శిశోర్వర్షప్వమ్
తథాపీత ఆరభ్య యావదధ్యాయవదినమాప్తి వివాహలింగాని - 'గృభ్లామి తే
సాభగత్వాయ హస్తమ్' ఇత్యాదీని - 'ఉదీర్షాతః పతివతీ హ్యేషా సంజాయాం
పత్యా సృజ' ఇతి భార్యాహర్తుః ప్రార్థనరూపేణ లింగేన లబ్ధాయాః భార్యాయాః
హరణమ్ 'పునః పత్నీమగ్నిరదాత్' ఇతి పునస్తల్లాభ ఇత్యేతత్సముచ్చితం
సర్వం రామే ఏవ సంగతమితి అయం ప్రఘట్టకో రామవర ఏవ.

వరాదేహీశాముల్యం బ్రహ్మభ్యో విభజావసు
కృత్యేషా వద్వతీ భూత్వా జాయా విశతే పతిమ్ 24

(10-85-29)

ప్రస్థితయోస్తయోః పురస్తాటక మూగతాం వీక్ష్య ఋషీరాహా - వరాదే
హేతి. విజయశ్రియం గృహశ్రియం వా ప్రాప్తుం గచ్ఛతః పూర్వం వరాజ

యరూపా దారిద్ర్యరూపా వా అలక్ష్మీరాయాతి. తత్ర పూర్వా శస్త్రేణైవ
 హంతవ్యా, పరా దానాదినా హంతవ్యేత్యత ఉక్తమ్. సామూల్యమమంగ
 ల్యమ్ ఇదం తాటకారూపం పరాదేహీ దూరతః ఖండయ, ఇతరస్యాః
 వినాశార్థం బ్రహ్మిభ్యోబ్రహ్మణేభ్యో వసు విత్తం విభజ దేహి. కుతః యత
 ఏషా కృత్యా వధకామా రాక్షసీ పద్వతీ పాదవతీ జాయేప సహచారిణీ
 భూత్వా వతిం రాజానం గృహపతిం వా విశతే ఆయాతి. ఏవముక్తమాత్రేణ
 రామేణ తాటకా ఇహతా వివాహాత్ ప్రాక్ బ్రాహ్మణేభ్యో దానాని చ
 దత్తానీత్యుపరిష్టాద్ద్రష్టవ్యమ్.

పక్షే సామూల్యమర్హత్యష్టా సా హి కమోపాస్తి మతిబహుహేతుర్వైరా
 గ్యేణ సర్వ త్యాగేన చ హంతవ్యేతి భావః. ఆయుమపి శౌర్యాపర ఏవ
 సున్ద్రః.

ఉప ప్రేత కుశికాశ్చేతయధ్వమశ్వం రాయే ప్ర ముఙ్చతాసుదాసః

రాజా వృత్రం జిజ్ఞానత్ప్రాగ్గపాగుదగధా యజాతే వర ఆ వృథివ్యా 25
 (3-53-11)

ఏవం తాటకాం హత్వా యజ్ఞవాటమాగత్యాహతుః - ఉపప్రేతి. భో
 కుశికాః విశ్వామిత్రీయాః ఉపప్రేత సమీపే ప్రకర్షేణాయాత చేతయధ్వం
 సావధానా భవత. రాయే కర్మసమ్పద్యే సుదాసః సుదాసగోత్రోత్పన్నస్య
 రామస్యాజ్ఞయా అశ్వం యజ్ఞసాధనవిశేషం ప్రముంచత ప్రచారయత. రాజా
 రామో వృత్రం విఘ్నకరం అనురగణం జంఘనత్ విహన్తి ప్రాగప్రాగుదక్
 సర్వదిక్షు స్థితమ్. అథ అనంతరం వృథివ్యాః వరే స్థావే యజ్ఞవాటే
 ఆయుజాతే - ఉపసంవాదం కరోతి యజ్ఞర్షమిత్యాజ్ఞావయతీత్యర్థః. అత్ర
 వృత్ర శబ్దితౌ నూరిచ సుబాహూ.

పక్షే కర్తృత్వాధిమాసః, ఫలాభిషంగశ్చ - తౌ నిహత్య ఈశ్వరో

భక్తానాం యజ్ఞం యాతీతి భావః అశ్వాదికీర్తననం ప్రరోచనార్థమ్.

విశ్వామిత్రా అరాసత బ్రహ్మేన్ద్రాయ వజ్రితే కరదిన్నః సురాధనః 26

(3-53-13)

ఏవమక్తి పూర్వకం యాగేసాధితే రామే విశ్వామిత్రానుగ్రహమాహ - విశ్వామిత్రా ఇతి. విశ్వామిత్రాః ఋషయః బ్రహ్మ మహతీం విద్వాం బలాతిబలాభ్యాం ఇంద్రాయ రామాయ అరాసత దత్తవః. వజ్రితే మహా మణిధారిణే. కీర్తనం బ్రహ్మ నః అస్మాన్ సురాధనః శోభనసిద్ధియుక్తానేవ కరత్ కుర్వత్.

వక్షే ఏవం తృష్ణా సంగం ఫలాశాం చ త్యక్త్వానుస్మితే యజ్ఞే, కించిచ్చిత్రశుద్ధా జాతాయాం విశ్వామిత్రోజీవః సర్వాణి కర్మాంగావబద్ధాని తత్తద్దేవతోపాసనాని ప్రత్యగభిన్న రామాభిముఖాన్యేష కరోతి - 'అహం క్రతురహం యజ్ఞ' ఇత్సుక్త ప్రకారేణేతి భావః.

తనూబలం ధేహీ నో బలమిన్ద్రానకు త్పు నః
బలంతో కాయ తనయాయ జీవసే త్వం హి బలదా అసి. 27

(3-53-18)

తత్రాయం బలా మంత్రః - బలం ధేహీ ధేహీతి బలం. అనబుత్ప్వతి - జీవికామాత్రస్యోపలక్షణమ్. తోకాయేతి - స్యాదేరపుష్పలక్షణమ్, తోకాయ స్త్రీపుంసాధారణాయాపత్యాయ తనయాయ - పుత్రాయ జీవసే జీవతుమ్ శేషం స్పష్టమ్ సర్వేషాం దార్ద్రే సని స్పష్టచిత్తో బాహ్యనాభ్యంతరాంశ్చారీన్ జేతుం క్షమతే ఇతి భావః.

ఇన్ద్రోతిధిర్బహులాధిర్నో అద్య యాచ్ఛేష్టాధిర్మమవజ్జూర జిన్వ
యా నో ద్వేష్ట్యధరః సస్పదీష్ట యము ద్విష్టస్తము ప్రాతో జహోతు. 28

(3-53-21)

అతి బలా మన్ద్రమాహ - ఇంద్రోతిధిరితి. హే ఇంద్ర ఊతిధిర్విభూ

తిభిర్బహులాభిర్నోఽస్మాన్ అద్య జిన్య తర్పయ, యాత్సేగ్నిష్టాభిః యాత్సు గచ్ఛత్సు బ్రహ్మాదిషు మధ్యే శ్రేష్టాభిః ప్రశస్యతమాభిః. హే మఘవనన్ హే శూర తా ఏవోతిరాహ - యా వోఽస్మాన్ ద్వేష్టి సః అధరో సిచో భూత్వా పదిష్ట వతతు. యము చ ద్విష్కో నయమ్ తము తమసి ప్రాణో జహోతు. అత్ర బలాయాః స్వరూపం శరీరసామర్థ్యేనేష్టసిద్ధిః, అతి బలాయాస్తు మననై వేష్టసిద్ధిః.

వక్షే ఆసనాదిదార్ద్ర హేతు రారోగ్యాదికమ్, ఏకాగ్ర్యదార్ద్రహేతుశ్చిత్తస్య ప్రత్యక్ష్పావణ్యం చేతి యోగ్యతయా గ్రాహ్యమ్. ఈతిభిర్నోఽశ్వర్యైః. యచ్చ భాదార్ద్రః సాస్యా. ఉపప్రేతేత్యాదయశ్చత్వారో మంత్రాః మహోఽఽషి రిత్యాది ప్రఘట్టకస్తాః.

అరం దాసో న మీధుషే కరాణ్యహం దేవాయ భూర్లయేఽనాగాః
అచేతయదచిత్ దేవో అర్యో గృత్సం రాయే కవితరో జనాతి. 29

(7-86-7)

ఏవం విద్యాం ప్రాప్య గౌతమాశ్రమం గత్వాఽహలోఽర్థరణే కృతే రామం గౌతమః ప్రస్తాతి - అరం దాస ఇతి. అహం మీధుషే భార్యావ్రదానేన మనోరథవర్షణే దేవాయ రాజ్ఞే రామాయ దాసో న దాస ఇవ అరం కరాణి దివ్యగన్ధపుష్పాదినా అలంకరవాణి. భూర్లయే బహుప్రదాత్రే. అనాగాః నిర్దోషః యతః అర్యః స్వామీ దేవో ద్యోతమానః. అచితః - కర్మణిషష్ఠీ, చేతనారహితాం పాషాణభూతాం జాయామ్ అచేతయత్ చేతనావతీం కృత వాన్. అతో మార్కశస్తవ దాసో గృత్సమ్ 'ప్రాణో వై గృత్స' ఇతి శ్రుతేః. ప్రాణవన్తం మేధావినం జాయాదేహం రాయే కర్మసమ్పద్యయే జనాతి అనునరతి. కవితరః క్రౌత్తరర్షిషు శ్రేయాన్.

వక్షేఽహల్యా సహధర్మచారిణీ శుభవాసనా. గౌతమో ధర్మః. ఇంద్రో ధర్మాభాసః పాఖండ ధర్మః, చేతనాభిభూతాసతీ రామాశ్రయా త్సున ర్థర్మ సాహచర్యం లేభే ఇతి. అత్రాపి పూర్వనువ్రేణిణ అస్తి జ్యాయాన్మనీయన

ఉపరామ్ ఇతి భ్రాత్రోః సాహచర్యమ్. అర్వ్యైచిత్తేచేతయదితి లింగ
ద్యయం రాఘవైకశరణమ్.

బలవిజ్ఞాయః స్థవిరః ప్రవీరః సహస్యాన్ వాజీ సహమాన ఉగ్రః

అభివీరో అభినత్వా సహోజా జైత్రమింద్ర రథమా తిష్ఠ గోవిత్ 30

(10-103-5)

అథ స్వయంవరం జిగమిషోః రామస్య దేవరథో దివ్యాయుధాని చోపస్థితా
సిన్ధ్యాహ బల విజ్ఞాయ ఇతి. బలే విషయే విజ్ఞాయో విజ్ఞేయః పక్షిక్షణీయోఽసి
త్రైయ్యంబకం ధనుః సజ్యం కృతవతే కన్యాం దాస్యామీత్యాశయవతా జన
కేనేతి శేషః. స్థవిరో పురుషః ప్రవీరోఽతిశూరః సహస్యాన్ మాసబలవాన్.
వాజీ బాజో వేగశారీరం బలం తద్వాన్. సహమానః శత్రుచమూవిమర్షసోధా
ఉగ్రస్తాసాం మర్దితా. అభివీరః సర్వతో వీరైః భాత్యుభిః పరివృతః. తేనా
స్మిన్మాతే జనకపుత్రే సర్వేషాం భాత్యాణాం సాన్నిధ్యమస్తీతి నూచితమ్.
అభినత్వా సర్వతో బలవాన్. సహోజాః మనఃసంకల్పమాత్రాత్ జాతః, నతు
కర్మణా జాతః. ఈర్ష్యక్ సన్ సో ఇంద్ర జైత్రం జయావహం రథమ్
అతిష్ఠ. గోవిత్ గాం భువం విందతి పాలనీయత్సేనేతి గోవిత్ రాజా.

పక్షే ధర్మాదిభిర్బుధమనాక్రాంతం మమ చిత్తరథమ్ అక్రమస్వ. తతశ్చ
ధర్మాదయోఽపి తత్రాస్పదం లప్స్యంతే ఇతి భావః. అక్షరయోజనా స్పష్టా.
చమూషచ్ఛేనః శకునో విభృత్వా గోవిన్దుర్జిహ్వ ఆయుధాని బిభ్రత్
అపామూర్ఝం సచమూః సముద్రం తురీయం ధామ మహిషో వివక్తి. 31

(9-96-19)

చమ్యుతి. చమూః శత్రు సేనాః సాదయతీతి చమూషత్. శ్యేనః
శకునః, జీవేశయోః పక్షిణోర్మధ్యే బలవాన్ పక్షే ఈశ్వర ఇత్యర్థః.
బిభృత్వా విశ్వస్య ధారకః, పోషకశ్చ. గోవిందుః గాం పృథ్వీ విందతి
సరాహవతారే లభత ఇతి గోవిందుః ఉకారాంతత్వమూర్షమ్. ఈస్యః క్షీరా
దిమణ్ణవత్. బ్రహ్మాండసార భూతః. ఆయుధాని ధనుర్పాణాదీని బిభ్రత్

ధారయన్నస్తు. అపొమూర్తిమంతం సముద్రం సచమానో గచ్ఛన్. రాజ
 ణవధార్మమితి శేషః. తురీయం ధామ విశ్వత్రైజనప్రాజ్ఞావేక్షయా చతుర్థం
 నిరుపాధి చైత్య క్షోణిః. మహిషో మహాన్. ఆరాధితః సన్ వివక్తి సృష్టిక
 రోతి. శుద్ధం బ్రహ్మైవాస్మాన్వీరవేషేణాచిత్వీతి భావః.

పితా యత్ప్రాం దుహితరమధిష్ఠన్ క్షయాయ రేతః సంజగ్మాన్ నిషి-
 జ్ఞాత్

స్వాధ్యోఽజనయన్సృష్ట్యా దేవా వాస్తోష్పతిం వ్రతపాం నిరతక్షన్. 32

యదర్థం బల సరిక్షా జనకేన క్రియతే తస్యాః సీతాయా ఉత్పత్తిం
 భవిష్యపురాణోపబృంహితామాహ - పితా యదితి. పితా రావణో యత్
 యదా స్వాం దుహితరం ఉత్పన్నమాత్రాం ఇయం కులోచ్ఛేదికా భవిష్యతీతి
 దైవజ్ఞ వచనాత్ అది అదికం స్కన్ స్కన్నబాన్ దూరే త్యక్తవాన్. కుత్రే
 త్యత ఆహ - క్షమయా పృథివ్యా సంజగ్మానః సంగతః సన్. రేతో దుహితృ
 రూపం నిషించత్ నిషిక్తవాన్ భూమ్ముదరే తాం నిహితవానిత్యర్థః. తత్రాపి
 స్వాధ్యః సపరివారస్య రావణస్య వధేన సుష్మ కల్యాణం ద్యావాపృథివ్యో
 ర్ద్యాయన్తి తే స్వాధ్యః దేవాః ఇంద్రాదయః తజ్జీపనార్థం బ్రహ్మచైతన్యమ్
 అజనయన్ మాతృ గర్భ ఇవ పృథివీగర్భేఽపి తామరక్షన్. స త్వసో
 శ్వాసనిరోధేన తత్ర మమారేత్యర్థః. తత్రాపి వాస్తోష్పతిం స్థానాద్విత్తారం
 గృహవతింవ్రతపాంవ్రతవతిం యజమానముద్దిశ్య నిరతక్షన్ యజ్ఞస్థానం కర్షి
 తవంతః తతశ్చైనాం స్థానవతిర్దనకో లబ్ధవానితి భావః.

పక్షే పితా కామః, దుహితా శ్రద్ధా, వాస్తోష్పతిర్యజ్ఞాధికారి, ధర్మాది
 కామో హ్యర్చష్టఫలే వ్యర్థే శ్రద్ధాం బధ్నాతి. అతః కామజా శ్రద్ధా చేత్
 దోధేన సంయుత్యేత, తర్హి సపరివారం కామముమ్మాలయేత్ అతస్మాం సప్తః
 సాత్వికీం రాజసేన కామేన దూరే త్యక్తాం యజ్ఞాది సత్కర్మకారి లభతే
 ఇత్యర్థః.

అర్వాచీ సుభగే భవ సీతే వస్తామహే త్వా
 యథా నః సుభగాససి యథా నః సుఫలాససి.

33

(4-57-6)

ఏవమాదిర్చూతాం సీతాం దేవాః శమాదయో ప్రార్థయన్తే -
 అవిదిదియచీతి. సుభగే! హే సీతే! స్యతి సర్వేషాం రక్షసామన్తం
 కరోతీతి సీతా కర్తరి క్తః. లాంగలపద్దతౌ తు ముఖ్యస్యావయవార్థస్యాభా
 వాత్ సీతోత్పత్తిస్థానత్వేన సీతాత్వం గౌణం హే సీతే త్వాం వస్తామహే
 యథా నోస్మాకం సుభగా ఐశ్వర్యదానేన సుఫలా ప్రతిష్కనాశనేన అససి
 దీప్యసే తథార్వాచీ అనుకూలా భవ.

ఇన్ద్రోః సీతాం ని గృహ్లాతు తాం పూషాను యచ్ఛతు
 సా నః వయస్వతీ దుహో ముత్తరాముత్తరాం సమామ్.

34

(4-57-7)

ఇన్ద్రో ఇతి ఇన్ద్రో రామః సీతాం విగృహ్లాతు వీర్యశుల్కాం తాం
 స్వాయత్తాం కరోతు. పుష్కాతీతి పూషా, జనకశ్చ తామ్ అను పశ్చాత్
 రామాయ యచ్ఛతు దదాతు సా సీతా నోఽస్మాకం దుహోం దోగ్ధ్రిణాం
 మద్యే ఉత్తరాముత్తరాం సమాం ఉత్తరోత్తర వర్షేషు 'అత్యంతసంయోగే'
 ద్వితీయా. పయస్వతీ బహ్వాన్నప్రదా భూయాదితి శేషః.

వక్షే ఇంద్రః శాస్త్రార్థావబోధః. సీతాం సాత్త్వికీం శ్రద్ధాం పూషా
 ధర్మః. వయో యోగసిద్ధిః.

గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయన్తమణ్య ప్రమృణన్తమోజసా
 ఇమం సజాతా అను వీరయధ్వమిన్ద్రం సఖాయో అను సం రభధ్వమ్. 35

(10-103-6)

తతః స్వయంచర శాలాం ప్రవిష్టేషు రాజసు దేవనాక్యమిదం - గోత్ర
 భిదమితి. గోత్రః పర్వతేన్ద్రః. తేన తద్రూపం రుద్రధనుర్లక్ష్మణే, త్రిపుధవదే

- 'రథః క్షోణీ యన్తా శత దృతిరగేన్ద్రోదనుః' ఇతి తస్య తద్దనుష్య
 స్మరణాత్ తద్విదం రుద్రధనుర్విద మిత్యర్థః. అత్ర సంహితాయాం ప్రపూ
 ర్యమంత్రే ధక్షోహి మిత్రో అపబాధమాన ఇతి పూర్వ మన్తేర్ని, చ బలం
 విజ్ఞాయ ఇతి, గోత్రదిదితి చ లిజ్ఞాత్ అత్రాపి గోత్రబిత్వదస్య రుద్రధనుర్విత్
 రామ ఏవార్థః, న తు పర్వతషక్షశాతనః శక్రః. వజ్రబాహుమ్ అజ్యవణ
 నీయం గృహోదిదం స్వీయం ద్రవ్యం జయన్తమ్ ఓజసా బలేన ప్రపుణన్తం
 మృన్ద్రోతమ్ అర్ధార్ధనురేవ. ఈదృశం రామం భోః సజాతాః. సమానా
 జాతాః. భ్రాతరః ఇమమను ఆక్షీకృత్య వీరయధ్వం విక్రమధ్వమ్. అన్వేష
 సఖాయో భావినో వానరాః. అనుసంరభధ్వం ఆద్రియధ్వమ్, శత్రుప్రకోపే
 సతీతి శేషః.

పక్షే గోత్రో మేరుః తే తత్సక్తః కామ గణో లక్ష్మ్యతే, తమపి
 తుచ్ఛికృత్య స్థితం గోత్రదిదం తీవ్రవైరాగ్యవన్తం శ్రద్ధాంచాత్మసాత్మ్యతవన్తః
 సజాతాః ధర్మ జ్ఞానవైరాగ్యైశ్వర్యాయః సఖాయాః శమదమూదయః. ఇమ
 మిన్ద్రం భూమిమాగత్య తీవభావం గతమ్ శేషం సృష్టమ్.
 సుమన్లీరియం వధూరిమాం సమేత పశ్యత
 సౌభాగ్యమస్యై దత్వాయాథాన్తం విపరేతన

36

(10-85-33)

ఏవం ధనుర్బంధే కృతే జనకః సీతామానాయ్యాహ సుమన్లీరితి.
 దత్వాయ దత్వా. అన్తం స్వగృహం వరేతన పరావృత్య గచ్ఛత. శేషం
 సృష్టమ్.

పక్షే వధూః శ్రద్ధా, తస్యా సౌభాగ్యం యావద్విదేహ కైవల్యం
 బోధేనావియోగః. అన్తం సర్వాధిష్ఠానభూతం బ్రహ్మ.
 గృల్లమి తే సౌభగత్వాయ హిన్తం మయా పత్యా జరదష్టైర్యథానః
 భగో అర్యమా సవితా పురంద్రిర్యుప్యం త్వాదుర్ధార్లపత్యాయ దేవాః. 37

10-45-36

తతో లబ్ధాయాః సీతాయాః పాణిగ్రహణం రామః కరోతి గృహ్లామి
 ఇతి. సౌభగత్వాయ సౌభాగ్యాయ పత్యా నహ జరదష్టిర్జీర్ణత్కుచగ్రంథిః యథా
 అసః దివ్యసే తథా తే హస్తమ్ గృహ్లామి గృహ్లామి భగాదయో దేవాః త్వా
 త్వాం మహ్యం అదుర్లత్తవంతః. గార్హపత్యాయ గార్హస్థ్యాయ.

పక్షే యథా దేవాః బోధస్య శ్రద్ధాయోగం వాంచంతి ఏవం బోధోఽపి
 కైవల్యం ఫలం ప్రసోతుం శ్రద్ధాయోగం వాంచతి. అక్షర యోజనా సుఖో
 న్నేయా. ఏతో ద్వావాపి మవ్తా పూర్వాపరా.

అయం స్తుతో రాజా వన్తి వేధా అవశ్య వివ్రస్తరతి స్వనేతుః
 సక్షీవన్తం వితం రేజయత్సో అగ్నిం నేమించక్రమర్వతో రఘుద్రు 38
 (10-61-16)

ఏవం సీతామాదాయాయోధ్యాం ప్రతి ప్రస్థితేన రామేణ మధ్యేమార్గం
 పరశురామం విజితే దేవాః అస్తువన్ అయం స్తుత ఇతి వంచధిః. అయం
 రామో రాజా స్తుతో వంది అవంది చ దేవైః అభివాదితః. యతో వేధాః
 జగతః స్త్రష్టా అపః సముద్రం తరతి తరిష్యతి. శీఘ్రమేవ తథా - విప్రః
 విప్రం చ ద్వితీయార్థే ప్రథమా జామగ్న్విజ్ఞా తరతి. యతః స్వనేతుః
 స్వకృత సేతురవతరణ సాధనమ్. యస్యాప్తి స తథా. అస్య శిలామయః
 సేతుః ప్రసిద్ధః విప్రేణానాపది శత్రుం ధార్యమితి మర్యాదాపి స్వకృతా సేతు
 రేవ తదుల్లంఘన కర్తుత్వాద్భార్గవోఽప్యుల్లఙ్ఘనీయ ఏవ. స రాజా క్షీవన్తం
 యేన దశరథాయ వరో దత్తః. సముద్ర జయినస్తవ పుత్రాః భవిష్యన్తీతి
 తం అగ్నిం చ చరూరూపేణ గర్భిభవంతం రేజయత్ ప్రేరితవాన్. తత్ర
 దృష్టాంతో నేమిం నేతి నేమిమచ్ఛక్రం యథాఽర్చంతోఽశ్వాసనురఘుద్రుః
 శీఘ్రగామీ భవతి, తద్వత్కక్షీవదాదయస్త్య శ్శ్రీరితా ఇత్వర్తః. ఏతచ్చ ప్రాగేవ
 దర్శితం, అత్ర జామదగ్ధ్యో బ్రాహ్మణరాజత్వాత్సోమః. దాశరథిః క్షత్రియ
 రాజత్వాదాదిత్యః - 'సోమోఽస్మాకం బ్రాహ్మణానాం రాజా, ఆదిత్యో
 వై దైవం క్షత్రమ్' ఇతి శ్రుతిభ్యాం తా చ పూర్వాపరమంత్రోక్తరీత్యా

కార్యకారణ రూపా, అతః తస్య కారణానభిజ్ఞస్య కార్యస్య కారణేనాభిభవో
 యుక్తః సూర్యేణ చంద్రస్యేన. అత్ర దృష్టబాలాకీరణాతశత్రుశ్చ దృష్టాంత
 త్వేన జ్ఞేయో, యత్తు రామబాణేన జామదగ్న్యస్య లోకా నాశితా ఇతి
 తజ్జగత్కారణబోధాత్ బ్రాహ్మతాకికమైశ్వర్యం బాధితం భవతీత్యేవ వరం
 ఇమే మంత్రాః విప్రావరణ లింగాత్, పూర్వోక్తకక్షీవదాది లింగాద్యక్ష్యమాణ
 లిజ్జేభ్యశ్చ రామ వరాః.

సద్విబంధుర్వైతరణో యష్టా సబర్హం ధేనుమస్యం దుహధ్యై
 సం యన్మిత్రావరుణా వృజ్జా ఉక్తైర్వైశ్వేభిరర్యమణం వరూధైః 39

బంధురితి - సః రాజా ద్విబంధుః - ద్వయోరన్యోన్య విరోధినోరపి వశిష్ట
 విశ్వామిత్రయోర్బంధుః మిత్రం, సర్వాత్మత్వాత్సర్వసమ ఇత్యర్థః. తాపేవ
 ద్వావాహ ఏకో వైతరణో దాతా, వరో యష్టా యాగాదికర్తా. తయోర్పిరోధ
 ప్రయోజకమాహ - సబర్హం సగర్భతాదశాయామపి దుగ్ధే ఇతి, సబర్హం ధేనుం
 దోద్ధీం అస్యం అప్రసూతాం యావత్ప్రసూతి క్షీరదా మిత్యర్థః. ప్రసూత్యు
 త్తరమేవ దశాహం క్షీర దుగ్ధే 'తస్మాద్వత్సం జాతం దశరాత్రీర్నదుహంతి'
 ఇతి శ్రుతేః. దుహధ్యై దోగ్ధం తాదృశీం వశిష్టధేనుం ప్రాప్తుం విశ్వామిత్రః
 కోటిశో ధేనుర్వైతరన్నాసీత్. యాగానురోధి వశిష్టస్తు తాః నాంసీచకార,
 నాపి స్వాం ధేనుం దదావితి పురాణ ప్రసిద్ధమ్. యథా క్రమం వైతరణః
 యత్ యదర్హం మిత్రావరుణయోః పుత్రం వశిష్టం 'మిత్రావరుణయోక్తీక్తి
 తయో రుర్వశీమస్పరసం దృష్ట్వా సతో వారేకుంధే రేతోఽవతవతోఽగస్త్య
 వశిష్టావజాయేతామ్' ఇతి వైదిక ప్రసిద్ధేః. ఉక్తైర్నానావిధైఃకర్మభిః సంవృతే
 హింసితవాన్ తథా యష్టాపి జ్యేష్ఠేభిః యోగప్రభావస్పృష్టైః వరూధైః నైస్త్వై
 అర్యమణమ్ అర్యం స్వామినమాత్మానం మన్యత ఇత్యర్యమణం సంవృతే
 ఇత్యనుషజ్జ్యతే.

తద్బంధుః సూరిర్దివి తే ధియం ధా నాభానేదిష్టోరపతి ప్ర వేనన్
 సా నో నాభిః పరమాస్య వాహూహం తత్పశ్చా కతిభశ్చిదాస. 40

(10-61-18)

సః పూర్వమన్తోక్తో రాజా బన్ధుర్వంశ్యో యస్య స తద్బంధుః. నాభా
నేదిద్యో నామ ఋషిః రవతి స్పష్టం చక్తి. కీర్త్యః సూరిః విద్వాన్,
తథా - హే శిష్య తే తప దివి హోర్తాకాశే ధియం ధాః బుద్ధేర్ధారకః
తప పరవిద్యోపదేశకః. ప్రవేనన్ బ్రహ్మవిత్వాదేవ అత్యంతం కాన్తిమాన్. కిం
రవతి తదాహ - సా విధేయాషేక్షం స్త్రీత్వం స రాజా నోఽస్మాకం
జీవానాం సోపాధినాం నాభిరివ నాభిః మధ్యం అన్తరం ఉపాధ్యపగమావశిష్టం
రూపమ్. పరమా మహతి త్రివిధ పరిచ్ఛేదశూన్యేత్కర్తవ్యః. వాషేత్కర్తవ్యం.
అస్య రాజ్ఞః పశ్చాత్ అనన్తరం అహం నాభానేదిష్టః కతిభః కతితమశ్చిద్వి
తర్కే ఆస అభూపం, ఆనేతి - లిటా స్వస్యావ్యేతత్పరోక్షమిత్కర్తవ్యమ్.
తథా హి - విష్టోర్బ్రహ్మో, తతో మరీచి సుతః కశ్యపః, తతో వివస్వాన్,
తతో మనుః, మనోర్నాభానేదిష్ట ఇతి సంశో గమ్యతే.

ఇయం మే నాభిరిహ మే సధస్థమిమే మే దేవా అయమస్మి సర్వః.

ద్విజా అహ ప్రథమజా ఋతస్యేదం ధేనురదుహజ్ఞాయ మానా 41
(10-61-19)

ఇయం అయం రాజా మే మమ నాభిః కోశవంచకాన్తర్గత శుద్ధరూపం
ఇహ అస్మిన్నేవ మే మమ సధస్థం గృహం లయస్థాన మవ్యాకృతమిత్కర్తవ్యః.
కారణస్యాప్యయమేవాధిష్ఠానమ్. ఇమే దేవీః ఇంద్రియాణి చ. మే మమ
ఇమే అయమేవ విధేయాషేక్షం బహుత్వం. అయమహమేవాస్మి. సర్వః
సర్వాత్మా. కిం చ ఋతస్య సత్యస్య పస్తునః. ప్రథమజాః ప్రథమం
జాతోఽవ్యక్తరూపే. తథా ద్విజాః ద్వితీయం జాతో వ్యక్తరూపే చ అహ
నిశ్చితం ఇదం యమేవ ఇదమత్తం శాస్త్రతత్త్వం జాయమానాఽస్యవిశ్వ
సితవదావిర్భవన్తి. ధేనుర్వాక్ అదుహత్ ప్రకాశితవతి.

అథాసు మన్తో అరతిర్విభావాఽవ స్యతి ద్విపర్తనిర్వనేషోత్

ఊర్ధ్వా యచ్ఛ్రోణేర్ష శిశుర్దన్యక్తూ స్థిరం శేషధం సూత మాతా. 42
(10-61-20)

అథ అనన్తరం అయం రాజా అను భూవనతిషు మన్దో మధ్యగతిః. విభావా విశేషేణ తేజస్వీ. అరతిర్బృహ్మచర్యవ్రత విష్ణుః. అవస్యతి అవస్థితిం ప్రాప్నోతి దేశాంతరం గచ్ఛన్ స్థానే స్థానే వాసం కరోత్సీత్సర్వః. అవస్యతి రక్షసామన్తం కరోతి వాఽర్హః. కీదృశః ద్వివర్తనిః ద్వే వర్తన్యౌ మార్గా యస్య నః తపస్విమార్గం శూరమార్గం వా అనుసరతిత్సర్వః. అత ఏవ వనేషాల్ వే సహతే శితవాతాదికం వా రక్షసాం వధమ్ కర్తుముత్సహతే వా వనేషాల్. యత్ యో రాజా ఊర్వా ఊర్వీకృతా శ్రేణిః సోపానవ ద్ధతిః. నఇహార్థే. ఊర్వం స్థానం జిగమిషాణామయం శ్రేణీవదాలమ్పనీభూత ఇత్సర్వః. కీదృశః శిశుః అల్పవయా అపి దన్ దమయన్ అర్థాత్ శత్రూనితి లభ్యతే. మక్షు సమ్యక్ యన్తం శేషధం సుఖే వర్దయితారమ్. ప్లిరం అచలస్వభావం మాతా కౌశల్యా సూత అసూత అడభావశ్చాందసః.

మధ్యా యత్కర్తృమభవద్ద్వితే కామం కృత్వానే పితరి యువత్యామ్ మనానగ్రేతో జహతుర్వియన్తా సానౌ నిషిక్తం సుకృతస్య యోనౌ 43

(10-61-6)

వనేషాడిత్సక్తం తత్ర అయోధ్యాయా రామాయ దీయమానం రాజ్యం భరతాయ దేయం రామశ్చ వనం ప్రస్తాపనీయ ఇతి కైకేయీ చరిత్రం నిమిషం తదాహ - మధ్యేతి. అభీకే సంగ్రామనిమిత్తం మధ్యామధ్యస్థాభ్యాం మంథరా కైకేయీభ్యాం యత్కర్తృం కర్తవ్యమ్ అభవత్తదపి త్వత్త ఏవ జాతమితి పూర్వోద్వాదాబ్యతాదయం స్తుత ఇత్యేతస్మాదవకృష్యతే. కస్మిన్సతి పితరి దశరథే. యువత్యాం కైకేయ్యాం నిమిత్తభూతాయాం కామం తస్యై వరప్రదానం కృత్వానే సంపాదయతి. వియన్తా విరేశం గచ్ఛన్తా రామల క్షృణౌ రేతన్తత్ప్రదాతారం పితరం జహతుః త్వక్తవన్తా. కీదృశం రేతః మనానక్ మనసాన అంచతి ప్రకాశత ఇతి మనానక్ రామగమనమ్ అనిచ్ఛత్ నిర్మవన్కం మృతమితి వా. అత ఏవ సుకృతస్య యోనౌ సత్యే నిషిక్తం సానౌ మహాత్ముచ్చస్థానే స్వర్గే వా.

పక్షే నిహత తృష్ణాతాటకస్య, నిరస్త కర్పత్యాభిమానమారీచస్య, హతఫ
 లానంగ సుబాహోః, విదితాధ్యాత్మవిద్యాబలాతిబలస్య, బోధి శుభతనవాసనాహి
 ల్యస్య తోషిత ధర్మగౌతమస్య, తృణీకృత బ్రహ్మలోకధనుషః, లబ్ధిసీతాశ్రద్ధస్య,
 బాధితబ్రాహ్మితౌకైశ్వర్య జామదగ్న్యతవసపరోక్షబోధలక్ష్మణ జ్యేష్ఠస్య అపరో
 క్షబోధరామస్య, దేహయోధ్యాయాం వస్తుమిచ్ఛతః, సానుజశ్రద్ధస్య, ప్రవాసం
 భరతజీవస్య చ తత్ర రాజ్యమిచ్ఛంతీభ్యాం భోగదే హవాసనాభ్యాం మంధరా
 కైకయీభ్యాం మధ్యస్థాభ్యాం యత్కర్తవ్యం మనోదశరథస్య వచనం కామ
 రావణవధ నిమిత్తం తత్రావ్వనర్యామ్యనుగ్రహ ఏవ హేతుః. తతః సశ్రద్ధే
 ద్వివిధేఽపి బోధే మనస్తోఽపగతే మనః స్వర్గవరమభూదితి. అయం మంత్రో
 యోగ్యత్వాదుపన్యస్తః.

దండా ఇవేద్గో అజనాస అసన్పరిచ్ఛిన్నాభరతా అర్చకాసః
 అభవచ్ఛపుర ఏతావశిష్ట ఆదిత్యత్యూనాం విశో అప్రథంత. 44
 (7-33-6)

రామే వనం గతే యద్వృత్తం తదాహ - దండా ఇవేతి. భరతాః
 భరత శత్రుఘ్నాదయః గో అజనాసః గవాంచాలకాః దండాః యష్టయ
 ఇవ అకీంచితకారాః అసన్. పరిచ్ఛిన్నాః అల్పాః యతోఽర్చకాసః కనిష్ఠాః,
 తేషాం చ పుర ఏతా పురోహితో వశిష్ఠోఽభవత్ ఆదిత్ అస్మాద్వాశిష్ఠాదేవ.
 తృత్యూనామితి తృత్యూనాం వర్ణలోపవికారావారౌ రామదర్శనేనైవ తృప్తిమి
 చ్ఛతాం విశః వ్రజా అప్రథన్త వ్రథాం గతా భరతాదిషు రాజ్యమనిచ్ఛత్సు
 వశిష్ఠ ఏవ రాజ్యం చకారేత్వర్తః.

పక్షే బోధార్థి జీవః శాస్త్రగుర్పదీనోఽపంగః సన్ దైహికం కర్మాక
 రోదిత్వర్తః. మంత్రోయం స్పష్టేలింగః
 ౬ ఘ స్వసారః కారవే శృణోత యయౌ వో దూరాదనసా రథేన
 ని ఘా నమర్షణం భవతా సుపారా అధో అక్షాః సింధవః స్రోత్యాభిః. 45
 (3-33-9)

వనం ప్రతిప్రస్థితం రామనుగచ్ఛన్ విశ్వామిత్రో మధ్యే మార్గ మాగతః
 నదీః ప్రార్థయతే - ఓష్యతి. భోః స్వసారో భగినీతుల్యః సింధవో నద్యః
 ఓషు అత్యంతం సుష్టు శ్రుణోత మదీయం వచనం శృణుధ్వం. కారవే కరో
 తీతి కారుః మహతః కార్యస్య ధక్షోనధాదేః కర్తా తస్య ప్రీత్యర్థమిత్యర్థః.
 స హి దూరాత్ అనసా చేష్టావతా రథేన వః యుష్మాన్ ప్రతి యయా
 అగతవాన్. అత ఏవ నిషా నితరాం సుష్టు నమధ్వం నలిం భజద్వం
 స్రోత్యాభిః క్షుద్రనదీభిః సహ సుపారా సుగమపారాః. అథో అక్షాః రథాక్షుద
 ధోవాహిన్యశ్చ భవత. రామాయణే తు నౌకయా నదీతరణముక్తం తదపి
 శ్రుత్యంతరమూలకం కల్పాంతర విషయమితి జ్ఞేయం.

అతారిషుర్భరతా గవ్యవః సమభక్త విప్రః సుమతిం నదీనాం
 ప్ర పిన్వధ్వమిషయంతీః సురాధా ఆ వక్షణాః పుణధ్వం యాత శీభమ్46
 (3-33-12)

ఏవం నదీః సముత్తీర్య చిత్రకూటం ప్రతిగతే రామే భరతః కిమ
 కరోదిత్యత ఆహ - అతారిషు ఇతి. గవ్యవః గవా వృథివ్యా యువన్తి
 వియజ్జన్త ఇతి గవ్యవః యౌతిరత్రామిశ్రణార్థః, రాజ్యం త్వక్తవన్త ఇత్యర్థః.
 ఈద్యశాః భరతాః నదీనాం నదీః అతారిషుస్తీర్ణవన్తః తత్రాపి విప్రో భర
 ద్వాజ ఇతి పురాణాత్ సుమతిం శోభనమతిం భరతం సమభక్త సమ్యక్
 సేవితవాన్ తస్యాతిధ్యం కృతవానిత్యర్థః. తదేవాధినయతి - ప్రేతి. భో
 శిష్యా ఇషయంతీః ఇచ్చన్త్యః ప్రీతిమత్యః సురాధా బహుసంవదః శోభనాః
 సిద్ధయః ప్రాప్తిప్రాకామ్యుదయః. తాః ప్రపిన్వధ్వం ప్రకర్షేణ పుష్టాః కురుత.
 వక్షణాః పృతకుల్యాః మధుకుల్యాశ్చ అపుణధ్వం పూరయత. తతశ్చ శీభం
 ఈశ్వరత్వాభిమానినం భరతం యాత అతిధ్యేన గచ్ఛతేత్యర్థః.
 యదంగ త్యా భరతాః సంతరే యుర్ధ్వన్ గ్రామ ఇషిత ఇన్దరజూతః
 అర్చాదహ ప్రసవః సర్గతక్త ఆ వో పృణే సుమతిం యజ్ఞియానామ్. 47

(3-33-11)

తతో రామంబ్రతి గత్వా భరతః కిం చకారేత్సపి విశ్వామిత్ర వాక్యాదే
 వావగతం తదాహ - యదంగేతి. హే అంగ మహానది యత్ యతః త్వా
 త్వాం భరతాః సంతరేయస్తీర్ణాః తత్తాం వః. వత్సం పూజాయాం. యజ్ఞి
 యానాం తవ యజ్ఞార్హాయాః సుమతిం శోభనాం మతిం మతికరీం అప్యణే
 ప్రార్థయే. యైః భరతైః గవ్యన్ గాం నందినం ఆత్మన ఇచ్ఛతీతి గవ్యన్
 నందిన్వామికో గ్రామః నందిగ్రామః ఇషీతః అభీప్సితో వాసార్థం నత్వయో
 ధ్యేత్యర్హాత్ సోఽపి గ్రామః ఇంద్రజాతః ఇంద్రేణ రామేణ ప్రేరితః తత
 ఏవ ప్రసవః రామస్యాజ్ఞా అహి ప్రసిద్ధం అర్హాత్ గతవతి సర్వత్రాప్రతిహతా
 భూదిత్యర్హః. కీదృశో గ్రామః సర్గతక్తః సృజ్యత ఇతి సర్గ ఆజ్ఞప్తో భరతః
 తక్తః కృచ్ఛేణ జీవితో యస్మిన్ స సర్గ తక్తః, నందిగ్రామే ప్రతకృశో
 భరతో రామాజ్ఞాయా రాజ్యం చకారేత్సర్హః.

నహి షస్తవ నో మమ శాస్త్రే అన్యస్య రణ్యతి
 యో అస్మాన్ వీర అనయత్.

48

(8-33-16)

తతో అక్షుణార్థం ప్రార్థయస్తీం శూర్పణఖాం రామో వచోభంగ్యస్త
 రేణ నిరస్యతి - నహీతి. స అక్షుణః హి నిశ్చితం తవ శాస్త్రే అజ్ఞాయాం
 స రణ్యతి స చలతి మమ అన్యస్య వా శాస్త్రే నో నైవ రణ్యతి.
 కుతః యో వీరోఽస్మాన్ అనయత్ ఏతధీనా వయం స త్వయమస్మదధీనా
 ఇత్యర్హః.

ఇంద్రశ్చిద్వాతదబ్రవీత్ స్త్రీయా అశాన్యం మనః
 ఉతో అహి కృణుం రఘుమ్.

49

(8-33-17)

ఏవ ముక్తాపి సా యదాతినిర్బంధాన్ సువర్తతే తదా రామ ఆహ -
 ఇంద్ర ఇతి. చిద్వేత్యనర్తకౌ నిపాతౌ, ఏవం ఉతో అహిత్యేతావపి. ఇంద్రో
 రామః తతో షక్యమాణం వచః రఘుం అక్షుణం అబ్రవీత్. కిమబ్రవీత్

స్త్రీయా మనో అశాస్యమితి. కీదృశం రఘుం క్రతుం - కృణోతి హినస్తీతి
 క్రతుస్తమ్. శూర్పణఖామేవ తాం హంతుమిచ్ఛన్తమ్.

సస్త్రీచిద్ధామదచ్యుతా మిథునా వహతో రథమ్

ఏవే ద్ధూర్వ్యష్ట ఉత్తరా

50

(8-33-18)

పునః కిమబ్రవీత్తదాపా - సప్తీ ఇతి. సప్తీ అశ్వా. తేన తయోరుచ్చైఃశ్ర
 వస్త్యేనాస్యా ఉచ్చా కర్ణా లక్ష్మ్యేతే మదచ్యుతా మదస్రావిణా మిథునో రథం
 శరీరం వహతః. గాఢాంధకారే హి శ్రోత్రబలేవైవ దూరస్థమాహ్వయితారం
 గచ్ఛన్తి శబ్దవేదినశ్చ శత్రూన్విద్యంతి. చిద్రేత్యనర్తకా తథా వృష్ణోవర్షకస్య
 మదస్రావిణః ధూరివ ధూర్నాసావంశః ఉత్తరా శ్రేష్ఠతరా. ఏవేదితి ఏవ
 మేవేతి చేదనాభినయః ప్రదర్శ్యతే. అస్యా కర్ణనాసమేవ చేత్తస్యం న
 త్వియం హస్తవ్యేతి సూచితమాత్రే లక్ష్మణస్తత్కృతవానిత్యర్థః.

అథః పశ్యస్వ మోపరి సంతరాం పాదకౌ హర

మా తే కశస్థకౌ దృష్టిం హి బ్రహ్మీ బభూవిథ.

51

(8-33-19)

తతస్తన్నిమిత్తవిఘ్న సంభావనయా రామః సీతామనుశాస్తి - అథ ఇతి.
 హే సీతే త్వమ్ అథః పశ్యస్వ, న తు తిర్యక్ సంముఖం వా పురు
 షాస్తరదర్శనం పరిహరవ్వేతి భావః. మోపరి ఉపర్యపి మా పశ్యస్వ,
 తత్రాపి ఖేచరాణాం దర్శనస్య సంభావ్యమానత్వాత్. పాదకౌ పాదౌ సంత
 రామ్ అతిసమ్ముక్తయౌ వియేన హర చాలయ. తే తవ కశస్థకౌ గుల్ఫా
 మా దృశన్ మా దృశ్యా భూతమ్. హి యస్మాత్స్త్రి స్వాపయవద్వారేణ
 బ్రహ్మవిత్, బభూవిథ పూర్వం జాతా సంయమవత్త్యాం బ్రహ్మవిదుత్పద్యతే,
 వ్యభిచారిణ్యాం తు దురాత్మాతో వంచకేభ్యో రాక్షసేభ్యః అత్మానం పాహీతి
 భావః.

సక్షే విషయ స్పృహయా బాధ్యమానే పరోక్షబోధేంతర్యామిప్రేరితః

తద్దేతు విషయప్రూణ శ్రవణే చిన్నవాన్.

స ఇద్దాసం తువీరవం పత్తిర్దన్ షడక్షంత్రిశీర్షాణం దమన్యత్

అస్య త్రితో నోజసా వృధానో విషా వరాహమయో అగ్రయా హన్. 52

(10-9-6)

తతః శూర్పణఖాం విరూపితాం దృష్ట్వా తద్వయం రామభక్తుణ వధార్థ
మాగతాన్ ఖరదూషణ త్రిశిరస్సంజ్ఞాన్ రామో జమానేత్యుచ్యతే - కం నశ్చి
త్రియేణ మంత్రేణ స ఏవ రామః దాసం లోకాన్ ఉషక్షిణ్ణస్తం దూషణం
తు వీరవం మహాస్వనం ఖరం షడక్షం త్రిశీర్షాణం నేత్రషక్తవంతం త్రిశి
రసం చ పతిః పాతా దన్ దృష్టానాం దమకః దమన్యత్ దమితవాన్
హతవాన్. అన్యైష దూషణాదిహస్తుం విశిష్టేన ఓజసా బలేన వృధానో
పర్దమాసః త్రితో నామ అంగుల్యా అయో అగ్రయా అయోవత్తీక్ష్ణ నఖయా
వరాహం మహాస్తం వరాహకారం దాసవం హన్ హతవాన్. అయం ఖలాన్
హంశీతి కిం చిత్రం అనేనానుగృహీతా అపి తాన్ ప్సుంత్తీత్యయమేవాభయ
కామై రారాధసీయ ఇతి భావః. యదచరస్తన్యా వావృధానో బలాస్త్వి
బ్రువాణో జనేషు

మాయేత్వా తే యాని యుద్ధాన్యాహిర్నాద్య శత్రుం నను పురా విచిత్రే

53

(10-54-2)

ఏవం ఖరాదీన్స్తత్వా స్థితం రామం దేవాః స్తువంతి తాం సుతీయేన
మంత్రేణ - యదచర ఇతి. పౌ ఇంద్రజనేషు జనస్థానేషు తన్వా శరీరేణ
వావృధానో మహాయమానః బలావి సామర్థ్యాని ప్రబ్రువాణః కథయన్
షక్షంపి నిఘ్నన్ యదచరః సజ్జారం కృతవాససి, యాని చ యుద్ధా
న్యాహః పారాణికాః, సా తే తవ మాయేత్ మాయైవ. యతస్త్వం
ఆద్య పురా వా శత్రుం శాతనీయం నను నిశ్చితం న విచిత్రేన జానాసి
సర్వేషామస్తరాత్మత్వాదితి భావః.

పక్షే అత్ర ఖరో మానః దూషణో మత్సరః, త్రిశిరాః ధనవిద్యాదిజ
 సస్త్రినిధో మదః తాన్ స్పృహోసహితాన్నిఘ్నన్యోగీ మాయామాత్రం జగదితి
 పశ్యతీత్వర్షః.

స్త్రీయం దృష్ట్వాయ కీతవం తతాపాఽన్యేషాం జాయాంసుకృతం చ
 యోనిమ్

పూర్వాష్టా అశ్వాన్యయుజే హి బభ్రూన్ త్వోఅగ్నేరస్తే వృషలాః పపాద.

54

(10-34-)

ఇమం వృత్తాంతం శుర్పణఖా ముఖాదాకర్ణ్య రావణః కిం చకారేత్యత
 ఆహ - స్త్రీయ మితి. స్త్రీయం నికృత కర్ణనాసం శూర్పణఖాం దృష్ట్వాయ
 దృష్ట్వై కీతవం కపట మృగసన్న్యాసివేషదారి రాక్షసద్వయం కర్తృ స్త్రీదర్శ
 నేన క్షుబ్ధం నత్ అన్యేషాం అన్యన్య రామన్య జాయాం సీతాం సుకృతం,
 అగ్నిహోత్రాదికం యోనిం వంశం చ తతాప తాపితవత్. జాయాహరణేనైవ
 త్రయమపి తప్తమభూదిత్వర్షః. హి యతః బభ్రూన్ అశ్వాన్ పూర్వాష్టా
 వివ యయుజే రథే, తేన చ రథేన వృషలో ధర్మద్రోహీ రావణః అగ్నేరంతే
 రామాగ్నిశాలా సమీపే పపాద జగము మారీచేన సహేతి శేషః.

ఇన్ద్రతుభ్యమింద్రద్రివో నుత్తం వజ్రస్త్రిర్యమ్

యద్ధ త్వం మాయివం మృగం తము త్వం మాయయావధీరర్చన్నను
 స్వరాజ్యమ్

55

(1-80-7)

తతో హత మారీచం రామన్యషిః స్త్రీతి - ఇంద్ర ఇతి. హే ఇంద్ర
 తుభ్యమిత్. తవైవ వీర్యం సామర్థ్యం అనుత్తం క్వచిదప్య పరాభూతమ్.
 హే అద్రివః అద్రిం రుద్రహాపరూపం మేరుం వాతిః హిస్తీత్యద్రివః. హే
 వజ్రన్ అత్యాదరేణ బహుకృత్వః సంబోధయతి. యత్ యతః హ ప్రసి
 ద్ధంత్యం పరోక్షం మాయివం మృగం మారీచం త్వం మాయయా మానుష

దేహదూషయాఽప దీర్ఘతవాససి. యతః స్వస్య రాజోచితం కర్మ అన్వ
 ర్చన్ స్వపంశ పరంపరాగతమనుషూజయన్. రాజ్ఞాం మృగయా ఉచితేత్యవ
 హతవాసి, న తు ద్వేష బుద్ధ్యా సర్వాన్తరత్వాత్తవేతి భావః.

యో వః సేనానీర్మహతో గణస్య రాజా వ్రాతస్య ప్రథమో బభూవ
 తస్మై కృణోమి న ధనా రుణద్ధి దశాహం ప్రాచీస్తద్భృతం వదామి. 56

(10-34-12)

తతో దూరస్తే రామే లక్ష్మణే చ తదనుయాయుని శూన్యే సీతాం
 ప్రార్థయమానం రావణం ప్రతి సీతా ప్రాహ - యో వ ఇతి. యో
 వో ధక్షసాం మహతో గణస్య సేనానీః. యో వా వో మహతో వ్రాతస్య
 ప్రథమో ముఖ్యో రాజా బభూవ. తస్మై తే కృణోమి విహన్మి శీఘ్రమేవ
 నాశయిష్యామి. ధనా భవదీయాని ధనాని న ఋణద్ధి న కాంక్షే. తదిదం
 ఋతం వాక్యం దశ ప్రాచీః ప్రాగాది దిశః ప్రతివదామి.

ఇనో రాజన్నరతిః సమిద్ధో రాద్రో దక్షాయ సుషుమా అదర్శి

చికిద్వి భాతి భాసా బృహతాఽసిక్వీమేతి రుశతీమపాజన్ 57

(10-3-1)

ఏవం నిరస్తం రావణం సీతాహరణోద్యతమాలక్ష్మ్యాగ్నిరచిస్తయత్ - ఇనో
 రాజన్నితి. మనసైవ రామం సంబోధయతి. హే రాజన్ ఇనః బలీయాన్
 అరతిః అలబ్ధకామసుఖః సమిద్ధః కామాగ్నినా ప్రదీప్తః రాద్రో భయఙ్కరః
 దక్షాయ సాహసాయ సుషుమాన్ సమర్థః అదర్శి దృష్టః. చికిత్వత్సామర్థ్యం
 జానన్నపి విభాతి వైపరీత్యేన దీప్యతే భాసా దీప్త్యా బృహతా బృహత్యా
 అసిక్వీం కాలరాత్రిమివ కృష్ణాం ఋశతీం దహ్యమానాం ఏతి అయాతి.
 అపాజన్ అపసరిష్యన్నేనాం చోరయిత్యేతి శేషః.

కృష్ణాం యదేనీమభి వర్చసాభూజ్జనయన్యోషాం బృహతః పితుర్దాం

ఊర్జ్యం భానుం సూర్యస్య స్తభాయన్దివో వసుధిరరతిర్విభాతి. 58

కృష్ణామితి - స ఏవం చిన్తయన్నగ్నిర్యత్ యదా కృష్ణాం కాలరాత్రి
 తుల్యాం ఏనీం వివర్ణాం సీతాం వర్చసా వారయన్ యాతీతి, వర్చః స్వం
 రూపం తేన కవచేన తదాచ్ఛాదకే యోగబలేన అభ్యభూత్ తిరోహితాం
 కృతవాన్. కింభూతః - బృహతః బ్రహ్మణః సంకల్పాదేవేత్వర్ణః. యోషా
 మన్యాం స్త్రీయం ఛాయాసీతాం జనయన్. పీతుః రామస్య జాం జాయా
 మివ జాయాంతదా తాం గృహీత్వా అరతిః రావణః క్షిర్వం ఆకాశమూర్ఖం
 సూర్యస్య దివః ద్యుసంబంధినో దేవతాగణస్య చ వసుభిర్దేవతావిశేషైః నహ
 తేషాం సర్వేషాం భానుం కరం చాస్తమితి యావత్ స్తభాయన్ స్తమ్భయన్
 విభాతి. రావణేన ఆకాశమూర్ఖేణ వీయమానాం సీతాం రావణాదాచ్ఛేత్తుం
 కోఽపి ప్రభుర్నాభవదిత్యర్థః.

పక్షే స్పృహయా వేరితో మారీచో దంభః. రావణః కామః తా
 సీతాం శ్రద్ధాం దంభోన్ముఖతయా పరోక్షమవరోక్షం చ బోధం రామలక్ష్మ
 ణాఖ్యం దూరే కుర్వంతీం కామో జహార. అగ్నిః యజ్ఞః స తు తస్యాః
 సాత్త్వికం రూపం గోపితవానిత్యర్థః. భద్రో భద్రయేత్యగ్నిమ మన్త్రోఽగ్నిః
 సీతాం రామాయ సమర్పితవానితి దర్శనాదేతావపి రామవరౌ.
 స ఈం వృషో న ఫేనమస్యదాజౌ స్మదా పరైదవ ద్రభ్రవేతాః
 సరత్పదా న దక్షిణా పరావృణ్ణ తా ను మే వృశన్యో జగృభ్రే. 59

(10-61-8)

స ఇతి. స హృతదారో రామభద్రః. ఈం వినాం సీతాం విమిత్తికృత్య
 ఆజౌ రాక్షసైః నహ సంగ్రామే అస్యత్ అస్యాత్ బాణాన్పాక్షిపత్. తత్ర
 దృష్ట్వాంతః. వృషా నఫేనమితి. యథా మహోక్షః క్రోధావిష్టః ఫేన వివృషో
 ముఖనాసికేన పూత్కారం కుర్వన్నస్యతి తద్వత్. తత్ర హేతుః - ద్రభ్రవేతాః
 మ్దాలబుద్ధిః ఆ ఇతి స్పృత్యర్థో విపాతః స్మత్ అస్మత్ పరా పరోక్షమ్
 అపైత్ అవగతోదారహారేతి ప్రత్యక్షశ్చేత్పాక్షర్షి సద్య ఏవ విపాతః స్వాదితి

భావః తతః కిం చకారేత్యాహ - సరదితి. దక్షిణా దక్షిణ ప్రదేశం వదాన
 యథాఽశ్యాదీనాం వదమన్విష్యతే భూమౌ తథా వదేనైవ సరత్ సీతీర్థం
 ఇతస్తతో గచ్చన్ పరావృక్ పరాభిమూతః శోకేనేత్వర్ణః. తాః ప్రసిద్ధాః వృశస్యః
 వృచ్చన్తం నయన్తి ఇష్టం దేశం ప్రావయన్తి తే వృశస్యః శుభాశుభఫలసూచకాః
 పశుషక్షిణః మే మాం న అనుజగృభే అనుగృహీతవన్తః. సీతాప్రాప్తిసూచకం
 శకునమపి న జాయత ఇత్యత్వన్తమ్ శోకం కృతవానిత్వర్ణః.

పక్షే శ్రద్ధాం వినా వికలో బోధః దక్షిణేన ఋజునా ధర్మమార్గేన
 శ్రద్ధాప్రాప్తిం స్వాభ్యుదయాయ కామయత ఇతి ఛాయార్థః. అయం మన్త్యై
 మధ్యాయత్కర్తీయః.

విధుం దద్రాణం సమనే బహూనాం యువానంసన్తం పలితో జగార
 దేవస్య వశ్య కావ్యం మహిత్వాఽద్యా మమూర స హ్యో సమాన. 60
 (10-55-5)

విధుమితి - సమనే సంగ్రామే విధుం బహూనాం శూరాణాం విధూ
 ననకరం దద్రాణం ద్రావణకరం యువానమపి సన్తం రావణం సీతాహ
 ర్తారం పలితో వృద్ధోఽపి అగ్రిమ మన్త్యైదరుణపుత్రః సుపర్ణ ఇతి గమ్యతే.
 తేన జలాయునామా షక్షీ జగార నిగీర్ణవాన్. తర్హి సిద్ధం న సమీహితం
 నేత్యాహ- దేవస్యేతి. దేవస్య సర్వాన్ రాక్షసాన్ జేతు మిచ్ఛతః ఇంద్రస్య
 కావ్యం క్రాంత దర్శిత్యం వశ్య. యద్యద్వైవ రావణో వధ్యతే తర్హితరేషాం
 రక్షసాం క్షయో న భవితా, ఇత ఏవ రామో నివృత్తో భవేత్, తదర్థం
 యో హ్యో పూర్వేద్యుః సమాన సమ్యగచేష్టత రావణాభిభవం కృతవాన్,
 సః అద్య పరేద్యుర్మమూర. సర్వరాక్షస క్షయార్థం జటోయోరపి మరణం
 దేవేంద్రేణైవ సంపాదిత మిత్వర్ణః.

పక్షే మనోదశరథస్య తాపశామకత్వాత్ వివేక జలాయుస్తత్సఖా,
 సోఽపి శ్రద్ధాం హరన్తం కామం నిరోద్ధుం న శశాక ప్రత్యుత స్వయమేవ
 నష్ట ఇత్వర్ణః.

శాక్యనా శాక్ అరుణః సువర్ణ ఆ యో మహాః శూరః సనాదనీశః
 యచ్చికేత సత్యమిత్రస్య మోషుం వసు స్సార్థములజేతోత దాతా. 61

(10-55-6)

శాక్యనేతి - సువర్ణో జలాయుర్యచ్చికేత యత్ జ్ఞాతవాన్, అహం
 రావణం హత్వా రామాయ సీతాం దాస్యామీతి, తత్ సత్యమిత్ సత్య
 మేవ, న తు మోషుం న నిష్ఫలమ్, మృతస్యాపి సాధోః సజ్జుల్లోన్యథా
 న భవతీత్వర్తః. అతః స్వార్థం స్పృహణీయం వసు సీతాశ్శయం ధనం రామో
 రావణం హత్వా జేతా జేష్యతి ఉత దాతా అపి చ ధక్షానస్య. కీదృశః
 సువర్ణః శాక్యనా శాకః శక్యోత్సనేనేత్యుత్సాహేన శక్తిమాన్. అరుణో
 రామే రాగవాన్ అరుణపుత్రత్వాద్వాఽరుణః. మహో మహాన్ శూరః.
 సనాత్ సర్వదా అనీడః అనికేతః మహాయోగీత్వర్తః.

పక్షే యద్విపేకేన దృష్టం తత్తదైవావసరే ప్రాప్తే బోధః సమర్థయత
 ఇతి భావః. సువర్ణో దూరగామీ. వీధిర్తదే వృష్ణ్యా పౌంస్యాని యేభిరక్ష-
 ద్భృత్రహత్యాయ వజ్రీ

యే కర్మణః క్రియమాణస్య మహ్నఃకుతే కర్మముదజాయంత దేవాః. 62

10-55-7

కథం తత్సంకల్పః సత్యోఽభూదత ఆహ - వీధిరితి. వీధిః దేవైః
 వృష్ణ్యా వృష్ణాం వర్షణశీలానాం వశూనాం చిహ్నాని లాంగూలవత్త్వచతుష్పా
 దచారిత్యాదీని పౌంస్యాని పుంసాం మానుషాణామిమాని చిహ్నాని హస్తా
 దాయిత్వత్రికోపవేశిత్యాదీని వానరేషు దృష్టాని ఆదదే ఆదదిరే అత్తాని.
 ఏకత్వమార్తమ్ యేభిః యైరుపాత్తైశ్చిహ్నైర్మయతో వజ్రీ ఇన్ద్రః వారిరూపీ
 పుత్రహత్యాయ దండరూపాయ మరణాయ ఔక్షత్ రేతఃసేకం కృతవాన్
 కావేయీం చలచిత్తతాం ప్రాప్య కనిష్ఠబ్రాతుర్పార్యాం దుహితృకల్పాం గత్వా
 వాలీ వద్యత్వం ప్రావేత్వర్తః. యే దేవాః కుతే కర్మమ్ వాసరయోని
 ప్రావకం దురితం వినాపి క్రియమాణస్య కరిష్యమాణస్య నేతుబంధన

రాక్షసవధాదే: కర్మణః మహ్న మాహాత్మ్యేన ఉదజాయంత వానరరూపేణ
 మహాత్కర్మ కర్తుమావిర్భూతా ఇత్యర్థః. తైరేవ సహాయైర్జటాయు సంకల్పం
 రామః సాధితవానితి భావః.

పక్షే దోధసహాయాః శ్రోత్రేంద్రియాదయః ధ్యానార్థమస్తర్మఖాః వేదా
 ప్రశ్రవణార్థం బహిర్ముఖాశ్చేతి జ్ఞానజ్ఞవిహ్నీని ధారయంతి, తత్రాపి మహాసపి
 బహిర్ముఖత్వేన ప్రమాద్యతి, అతోఽస్తర్మఖతయైవ సర్వదా స్తేయమిత్యర్థః.
 అస్మిన్ పక్షే ఋతే కర్మ బ్రహ్మ క్రియమాణస్య కర్మణో యోగధర్మస్య
 మాహాత్మ్యేన దేవాః సాధకాః ఉదజాయంత బ్రహ్మభావం గతా ఇతి యోజ్యమ్.

నీచీనవారం వరుణః కబ్జంతం ప్ర ససర్ద రోదసీ అన్తర్దిక్షమ్

తేన విశ్వస్య భువనస్య రాజా యవం నవృష్టిర్వ్యునంతి భూమి.63

5-78-3

సుగ్రీవ సఖ్యాత్ ప్రాక్కబంధ వధమాహ - నీచీనేతి. యే విశ్వస్య
 భువనస్య రాజా రోదసీ అంతర్దిక్షం చ ప్రససర్ద, సః నీచీనవారం ఆధోద్వారం
 వక్ష్యముఖం కబ్జంతం నామ రాక్షసం వరుణో వృష్ట్యానో భూత్వా తేన
 కబ్జేన భూమి భూమిం వ్యునంతి ఆర్ద్రాం కరోతి తస్య శోణితైరితి భావః.
 వృష్టిర్వం స యవమివేతాన్త్రీకరణే దృష్టాన్తః.

భీతాయ నాధమానాయ ఋషయే సత్తవధ్రయే

మాయాభిరశ్వినా యువం వృక్షం సం చ వి చావభః.

64

5-78-6

వావరైః సహ రామస్య సఖ్యవ్రసంగమాహ భీతాయేతి అత్రేదం పురా
 ణాంతరే ఉపాఖ్యాయతే, జాంబవాన్ బ్రహ్మణోశ ఋక్షరాజో జ్ఞాతిభిర్ని
 రస్త స్వం రాజ్యం ప్రాప్తం తపశ్శుకర, తం చ ద్వో యువానావాగత్య
 ఊచతుః. ఆవాభ్యామాప్యాయితస్త్వం శత్రూన్ జేష్యసీతి, స పునస్తయో
 ర్ద్విష్టాయ స్వదుహితరం దాతుకామో యావత్కించద్విషత్కృతి తానదేవాన్త
 ద్వితా, తావేవ పునస్త్రేతాయుగే సుగ్రీవ సహితః సన్దరర్చ, తదా తా

దృష్టపూర్వక ప్రత్యభిజ్ఞాయ సుగ్రీవమువదిదేశ, వీతాభ్యాం సఖ్యం కురు,
 ఏతౌ తవ కార్యం సాధయితుం క్షమావీతి, తతః సుగ్రీవో హనుమద్ధ్వారా
 రామేణ సహ సఖ్యం చకార, జ్యేష్ఠభ్రాతుః రాజ్యం తేన పృతాస్సుదారాం
 శ్రేచ్ఛన్ ఇతి. తత్ర జామ్బవానార్తో భక్తః, సుగ్రీవస్త్వర్ణార్థి, హనుమాంస్తు
 నిష్కామః ఏతేషాం క్రమేణ రూపాణ్యాహభీతాయేతి. భీతాయ జ్ఞాతిభ్యః
 యతః నాధనూనాయ ఉపతప్తాయ ఋషయే భూతపూర్వగత్యా బ్రహ్మణే
 సర్వమున్నం ద్రష్ట్రే సప్తవద్రయే వదిశ్చర్మ రజ్జుః సప్తసంఖ్యాః త్వగస్పృశ్కాం
 సమజ్ఞాప్తిమేదః శుక్రసంజ్ఞా ధాతవః ఏవ వద్రిరూపాణి బంధనాని యస్య
 తస్మై సప్తవద్రయే. పార్థివం పశుదేహం ప్రాప్తాయ ముహ్యం మామనుగ్ర
 హీతుం భో అశ్వినా - అశ్వినీకుమారపదతిరమణీయౌ తచ్ఛరీరోపాధికౌ వా
 సూత్రాస్తర్యామినౌ మాయాభిః మాయాకృతేన మానుషచేషేణ యువం
 యువం వృక్షం మదాగ్రీతం తపఃస్తానభూతం సమచధః సమాగతౌ చ.
 అనస్తరం మయ్యనుగ్రహం కృత్వా వ్యచధశ్య విగతౌ చ రుటిత్యేవాదర్యనం
 గతౌ. అయం మంత్రః సకామభక్తానాం గతివిలంబేన భవతీతి ప్రకాశయతి
 తథావిధశ్చ జాంబవానితి యోగ్యత్వాప్రకృతోపయోగి కథాసూచకత్వాచ్ఛ్రేష్ఠ
 న్యస్తః. యద్వా పుర్యష్టకేన ప్రాణ జ్ఞానేంద్రియ కర్మేంద్రియ మనో
 భూతతమః కామకర్మాత్మకేన సర్వే బద్ధాః, ఏతే ఋక్షవాసరాస్తు ఋతే
 కర్మముదజాయంత దేవాః ఇత్యుక్తేః కర్మబన్ధహీనత్వాత్సప్తవద్రయః. యద్యపి
 - 'సంయోగా విప్రయోగాస్తాః' ఇతి న్యాయేన వ్యచధ ఇత్యేవ పక్షవ్యం
 'లోకతః పరమార్థతోఽపి సకృద్విభాతోహ్యేష' - ఇతి స్రుతే. సకృత్ దృష్ట
 స్యాత్మనో వియోగాత్సమ్మవః, తథాఽపి జామ్బవతః కామగ్రస్తత్వాజ్ఞాతమపి
 దర్యనం న కృత కృత్యతా మనయదితి జ్ఞాపనార్థం వ్యచధ ఇతి. అత ఏవ
 రామావతారేఽపి భగవాన్నజాంబవతో జామాతృత్వమంగీచకార ఏకవత్సీవ్రత
 వ్యాజేన, కిం తు కృష్ణావతారే విలమ్పేనేతి స్మర్యతే.

దేహీ మే దదామి తే నిధేహీ మే ని తే దధే

నిహారమిన్యే హార నిహారం నిహరామితే.

మే మహ్యం పూవిబిదిడి దేహీ వశ్యాదహం సుగ్రీవస్తు పూర్వం స్వార్థః
 వశ్యాదారాధనమిత్యక్రమేణ భజమానః ప్రాకృతస్తత్స్వరూపమాహ - మంత్రో
 దేహీ మ ఇతి - తే తుభ్యం దదామి, తథా మే మదర్థం నిదేహీ
 అహమపి తే నిదధే ఇతి పూర్వవత్. తథా నిహారం ప్రేషణీయం ద్రవ్యం
 మే మహ్యం ఇత్ ఏవ పూర్వం హర ప్రావయ, వశ్యాదహం తే తుభ్యం
 నిహారం నిహారామి ప్రావయామి. భృత్యద్వారా ఏవం ప్రార్థితో రామః
 సుగ్రీవం పూర్వమనుగృహ్య వశ్యాత్తతః స్వకార్యసిద్ధిమకామయ తేత్వర్థః.
 ఏవా హీ త్వామృతుథా యాతయంతం మహూ వివ్రేభ్యో దదతం శృణోమి
 కిం తే బ్రహ్మణో గృహ్లాతే సఖాయో యే త్వాయానిదధుః కామమింద్రగిరి

5-32-12

ఏవం సకామో జాంబవత్సుగ్రీవా వసుగృహ్య నిష్కామే హనుమత్యను
 గ్రహం చికిర్షుం రామం హనుమానాహ - ఏవా హీతి. ఏవ ఏవం
 శాస్త్రదృష్టరీత్యా హీ నిశ్చితం త్వాం ఋతుథా కాలే కాలే యాతయంతం
 అన్తర్యామితయా యజ్ఞాదో విషయే యత్నం కారయంతం తత్తలభూతాని మహూ
 మహూని ధనాని చ విప్రేభ్యః శ్రద్ధావద్భ్యో దదతం శృణోమి పరంతు
 - కిం కథం తే త్వత్సంబంధినో బ్రహ్మణో బ్రాహ్మణాః మాదృశాః
 గృహ్లాతే గృహ్లాన్తి అపేతు దీయమానమపి న గృహ్లాన్తిత్వర్థః. సఖాయో
 నిష్కామదాసాః. అత ఏవ యే త్వా యా త్వయి కామం నిదధుః,
 త్వాత్కామ్యయైవ సర్వమహం కరోమి న త్వత్తోఽన్యద్వాఞ్చామీత్వర్థః.
 ఇదంసున్ద్రిత్రయం కథోపయుక్తగుణకథనపరత్వాత్ప్రసంగాదుపన్వస్తం.

కథా దేవానాం కతమస్య యామని సుమస్తు నామ శృణ్వతాం మనామహే
 కో మృలాతి కతమో నో మయస్కరత్ కతమః క్షితి అభ్యా వవర్తతి. 67

10-64-1

దేహీ మే దదామి త ఇతి వదతః సుగ్రీవస్య కార్యం వాలివధాఖ్యం
 యేభిరక్షద్వృత్రహత్యాయ వశ్రీతి సూచితం పూర్వమేవ కృత్వా రామః

స్వకార్యం చిత్తయతే - కథా దేహనామిత్యాదివా. కథా కేన ప్రకారేణ శృణ్వతాం మద్వాక్యమాకర్ణయతాం దేహనాం వానరరూపాణాం మధ్యే కత మస్య నామస్వరూపం సుమంతు శోభనతయా మస్తవ్యం మనామహే జానీమహే. యామని సీతాప్రవృత్త్యర్థే గమనే విషయే కో నోఽస్మాన్ మృలాతి సుఖయేత్. కతమో వా నోఽస్మాకం మయః సుఖం కరత్ కుర్యాత్. కతమో వా ఊఠీ అస్మదీయాం విభూతిం సీతాఖ్యాం శ్రియం అభ్యాపవర్తతి అభ్యాసయతి, తం న జానీమః ఇతి భావః.

క్రతూయన్తి క్రతవో పృథ్వు ధీతయో వేనన్తి వేనాః పతయన్త్యాదిశః
 న మర్జితా విద్యతే అన్య ఏభ్యో దేవేషు మే అథి కామాఅయంసత. 68

10-64-2

క్రతవః సాక్షాత్ సత్యసంకల్పా ఇత్యర్తుః. క్రతూయన్తి క్రియామాత్మన ఇచ్ఛన్తి అస్మత్సేవాం కర్తుమిచ్ఛన్తి. పృథ్వు ధీతయః పృథవ్యేషు ధీమన్తః వేనన్తి శోభన్తే. వేనాః కమనీయాః. అసమన్తాత్ దిశః పతయన్తి గచ్ఛన్తి. ఏభ్యో వానరరూపేభ్యో దేవేభ్యోఽన్యో న మర్జితా సుఖయితా న విద్యతే. మే మమ కామాః మనోరథాః దేవేషు విషు అయంసత అపూర్వన్త.

తే నో అర్హన్తో హవనశ్రుతో హవం విశ్వేశృణ్వన్తువాజినో మితద్రవః
 సహస్రసా మేధసాతావివ త్మనా మహో యే ధనం సమిధేషు జుభిరే. 69

10-64-6

ఇత్యాది చిత్తయిత్యా వానరాస్పృశి వదతి తేనో ఇతి. తే అర్హన్తః శీఘ్రగతయో వాజినో వానరాః నోఽస్మాకం హవం అహ్వనం శయా పస్తు శ్రుణ్వన్తు. కీదృశాః హవన శ్రుతాః హవనం శ్రుణ్వన్తి తే, తథా విశ్వే సర్వే మితద్రవః పరిమిత గతయః యే త్మనా అత్మనా సహస్రసాః సహస్రైః సంమితన్య ధనాదేః పశ్యుక్తారః మేఘసా తావివ యజ్ఞే ఇవ పమి థేషు సంగ్రామేషు మహాః మహనీయం ధనం శత్రూణాం విత్తం జుభిరే దృతవన్తః. యజ్ఞే ఋత్విజ ఇవ స్వభూతమితి భావః.

ప్ర వో వాయుం రథయుజం పురంధింస్తోమైః కృణుధ్వం సఖ్యాయ వూష-
ణమ్

తే హి దేవస్య సవితుః సవీమని క్రతుం సచన్తే సచితః సచేతసః. 70

10-64-7

థో దేవాః వః యుష్మాకం మధ్యే వాయుం వాయుపుత్రం రథయుజం
దేహధరం పురః దీయత ఇతి పురఃసరం స్తోమైః స్తుత్యా కృణుధ్వం
సఖ్యాయ సఖివత్కార్యాయ వూషణం పోషణం మత్కార్యార్థమిమం స్తువ
ధ్వమిత్యర్థః. హి యతః తే స్తోమాసః సవితుర్దేవస్య సవీమని ప్రసవే లోకే
క్రతుం సంకల్పం సచన్తే సమ్పాదయన్తి. సచితః చేతస్య పుంసః సచేతసః
సహృదయస్య స్తుతయః సహృదయం కార్యే ప్రవర్తయన్తిత్యర్థః.

త్రిఃసప్త సస్రా నద్యో మహీరపో వనస్పతీవృతాం అగ్నిమూతయే

కృశానుమస్తూన్ తిష్యం సధస్త ఆ రుద్రం రుద్రేషు రుద్రియం హివా-
మహే

71

10-64-8

త్రిరాపుత్రాః సప్త త్రిః సప్త వికవించతి. సస్రాః సరస్వత్యో నద్యో నదీః
మహీరపః నముద్రం వనస్పతీన్ వర్చతాన్ అగ్నిం చ వాడవం. తథాకృశానుం
కల్పాన్తాగ్నిం అస్తూన్ అస్యన్తి క్షిప్వన్తి తాన్ శేషకాలాగ్నిరుద్రాదీన్ తిష్యం
పుష్యోపక్షితం సక్షత్రమండలం చ సధస్తే సహ తిష్వన్త్యస్మిన్నితి సర్వలో
కావాసే కృత్స్నబ్రహ్మణీ ఆసమన్తాత్స్పితం వస్తుజాతం వ్రతి రుతం శబ్దం
కుర్వన్నేవ ద్రాతి గచ్ఛతి గర్జన్నేవ బ్రహ్మణ్ణపిణ్ణమాక్రామ్తం శక్తో రుద్రస్తం
హివామద్రూవం రుద్రేషుమధ్యే రుద్రియం రుద్రకర్మార్థం శత్రుసంహారక్షమం
హివామహే ఊతయే స్వకార్యసమ్పదయే స్వేష్టసిద్ధ్యర్థమిత్యర్థః.

అసశ్యమస్య మహతో మహీత్వమమర్త్యస్య మర్త్యాసు విక్ష్మ

నానా హి నూ విభృతే సం భరేతే అసన్వతీ బస్పతీ భూర్వత్తః.

72

10-79-1

ఏవ మాజ్ఞవ్యస్య హనుమతో రూపం వర్ణయతి అవశ్యమితి. ఆహార్యమస్య
 మహతో మహిత్యం మాహాత్మ్యం అవశ్యం దృష్టవావస్మి. మర్త్యాసు విక్షు
 మర్త్యలోకే ఏవాఽస్య సముద్రం క్రామతో రూపం దృష్టవావస్మి. తథా
 అస్య హనూ ముఖఫలకే నానా పృథక్ విభృతే విహితే వ్యాత్రం ముఖం
 చావశ్యమిత్వర్థః. తే ఏవ హనూ సమ్పరేతే సంహరేతే ఏశ్వస్య సంహారం
 కురుతః. అసీన్వతీ అబద్ధవీ అనోన్యమస్పృశంత్యే. బవ్సతీ లలమానే.
 భూరి బహులం అత్తః భక్షయతః. ప్రశ్వాసవేగేనైవ సర్వమనోదరే ప్రవిశతి
 న తు హనోగ్మేలనేనేతి భావః.

గుహా శిరో నిహితమృగక్షీ అసీన్వన్నతి జిహ్వయా వనాని

అత్రాణ్యస్తేషద్యేః భరస్తుతానహస్తా నమసాఽధి విక్షు 73
10-79-2

అస్య శిరో గుహా గుహాయాం నిహితం వానరరూపత్వాచ్చిరోఽన్యల్పమి
 త్యర్థః. తథా అక్షీ అక్షిణీ ఋధకో తలే నిహితే గభీరే ఇత్యర్థః. అసీన్వన్
 ముఖఫలకే అద్భన్ అనంయోజయన్నేవ వనాని జలాని, వనస్థాని ఫలాదీని
 వా జిహ్వయైవాతిద్ధిక్వతయాఽత్తి భక్షయతి. అస్మై అత్రాణి అమత్రాణి
 వర్ణలోపశ్చాందసః భోజనపాత్రాణి అన్నపూర్ణాని షడ్భ్యః దూతైః సమ్పరన్తి.
 దేవాః సీతాజ్ఞయా ఖలు యక్షా యేనం సేవన్త ఇతి భారతే దృష్టమ్. విక్షు
 ప్రజాసు అధి ఉపరి స్థితాః గన్ధర్వాదయః నమసా నమస్కారేణ నిమిత్తేన
 ఉత్తానహస్తాః బద్ధాజలయోః భరన్తీతి సమ్బన్తః.

ప్ర మాతుః ప్రతరం గుహ్యమిచ్ఛన్ కుమారో న వీరుధః ప్రసర్పదుర్దీః
 సనం న వక్త్రమవిదచ్చుచన్తం రిరిహ్వంసం రిచ ఉపస్థే అన్తః. 74

10-79-3

ప్రమాతురితి - యథా పుష్పాఽన్వేషణ పరః. కుమారో వీరుధః
 ఓషధీః ప్రసర్పతి, ఏవం హనుమాన్మాతుః సీతాయాః సకాశాత్ ప్రకృష్ట
 తరం గుహ్యం గుహ్య పందేశం ఇచ్ఛన్ ఉర్ద్యేః ధూప్రదేశాన్ ప్రసర్పత్

ప్రాసర్పత్. ననం నన్యత్రేత్రం పక్వమివ నేత్యుభయత్రోసమార్థే తద్వత్
 పాణ్డురమిత్యర్థః. యతః శుచస్తం శోచస్తం సీమాంతాంత్యానం అవిదత్
 శోకేన లింగేన పక్వత్రేత్రచ్చాయయా చ జ్ఞాతవాన్. తిరిహ్యసం లేలిహంసం
 రావణం గ్రసేతుమిత్యర్థాత్ రిపః వృథివ్యా అస్తర్మద్యే ఉపస్తే గుస్తే స్థానే
 స్థితమితి శేషః. ప్రమాతుః ప్రతరం గుహ్యమిచ్చిన్నిత్యుత్తరమస్తే ప్రకర్షేణ
 తీర్త్యా మాతుర్గుహ్యమిచ్చన్నతి లిక్ష్ణార్థమా గుహో శిర ఇత్యాది లిక్ష్ణచ్చ సీతా
 న్యేషణార్థం సముద్రం తరితు కానుస్య హనుమత వివైతద్రూపం వర్ణిత
 ఇతి నహృదయైరేవ జ్ఞేయమ్.

ఇషుర్న ధన్వన్యృతి ధీయతే మతివృత్తో న మాతురువసర్వజ్ఞుభవి
 ఉరుధారేవ దుషో అగ్ర ఆయుత్యస్య ప్రతేష్యసి సోమ ఇష్యతే. 75

9-69-1

ఏవం రూపస్య హనుమతః సీతాదర్శనం సీతా హనుమతోః సంవా
 దాదికం చ వర్ణితే - ఇషుర్న ధన్వన్యృత్యాదినా భూయసా ప్రబంధేన.
 తత్రేతం దశర్చం సూక్తం సోమరూపీ విష్ణుర్దేవతా. ఇషుర్నాణో న శబ్ద
 ఉపనూర్దే న యథా ధన్వన్ ధనుషి ప్రతిధీయతే నంయోజ్యతే. ఏవం
 మతిర్మేధావీ మతి శబ్దస్య మేధావి నామను పాలాత్ మేధావీ హనుమానపి
 ప్రతి ధీయతే ప్రేర్యతే గగనమూర్షేణ సీతారూపం లక్ష్మణం ప్రాపయితుమితి
 భావః. న ప్రతిహతో ఊధని గోక్షీరాశయే వత్సో న వత్స ఇవ మాతుః
 సీతాయాః సమీపే స్తనం పాతుం శిశురివ ఉపసర్జి ఉపస్పృష్టోఽభూత్, న
 తు బాణపల్లిక్యభూతాం బిభేదేత్సర్వః. సా చ మాతా అగ్రే ఆయతీ వత్స
 స్యాధిముఖమువసర్పతీ గౌరివ ఉరుధారా మూలయా ప్రేమధారయా దుషో
 దుగ్ధే తం ఇష్టవాక్యేనాప్యాయితవతీ. నను సతీమతిసుందరిం చ సీతా
 మువసర్పతోఽస్య చిత్తవికారః కథం నాసీదిత్యత ఆహ - అస్య ప్రతేష్యతి.
 అస్య రుద్రస్య ప్రతేషు బ్రహ్మచర్యాదిషు ప్రాప్తవ్యేషు సోమః సోమయాగా
 దికం కర్మబృందమిష్యతే, కర్మణిః శుద్ధచిత్తస్య పరవైరాగ్యవతః కానువికార
 శంకైవ నాస్తీత్యర్థః.

ఉపో మతిః పుచ్యతే సీచ్యతే మధు మన్ద్రాజనీ చోదతే అన్తరాసని
 వవమానః సంతనిః ప్రఘ్నతామివ మధుమాన్ద్రాస్యః పరివారమర్షతి. 76

9-69-2

ఉపో - ఉపైవ సమీపే ఏవ మతిర్మేధావీ హనుమాన్ పుచ్యతే
 సంయుజ్యతే, తేన చ మాతుః కర్ణే మధుమధురం అమృతతుల్యం వాక్యం
 - 'జయత్యతిబలోరామో లక్ష్మణశ్చ మహాబలః, రాజా జయతి సుగ్రీవో
 రాఘవేణానుపాలితః, దాసోఽహం కోశలేంద్రస్య రాఘవస్య మహాత్మనః'
 ఇత్యాదికం సీచ్యతే శ్రావ్యతే. తతశ్చ తాం హనుమతి జాతవిస్రమ్భాం
 మాతరం మన్ద్రాజనీ వాగ్దేవతా అన్తరాని మధ్యే ముఖే స్థిత్యా చోదతే
 వక్తుం ప్రేరయతి, మంద్రజనీ శబ్దో వాగ్మామను పఠితః భాష్యే తు మద
 కరస్యప్రేరయిత్రీ సోమస్య ధారేతి వ్యాఖ్యాతమ్. వాగ్దేవతయా ప్రేరితా సా
 యద్వక్త్రీ తదాః - వవమాన ఇతి. పునాతి శోధయతీతి వవమానః పాపనోద
 న్వేషకో విష్ణుః ఏకోఽపి ప్రఘ్నతాం ప్రకర్షేణ నిఘ్నతాం కాలాగ్నిరుద్రాణాం
 సన్తనిర్నిబిడతరః సముదాయ ఇవ. ద్రప్సః ద్రప్సవదుద్రిక్తస్య రావణస్య
 షష్ట్యాః సు ఇత్యాదేశః. పరివారం అర్షతి సముదాయం గచ్ఛతి ప్రశ్నార్థే
 లేట్. రావణం సపరివారం భస్మీకర్తుం కీమేష్యతీతి వప్రచ్ఛేత్సర్షః. కీర్ష్యః
 వవమానః మధుమాన్ మయి స్రీతిమాన్.

సన్ద్రాజో యే సువృధో యజ్ఞమాయయురవరిహ్నితా దధిరే దివి క్షయమ్
 తాం అవివాస నమసో సువృక్తిభిర్మహో ఆదిత్యాం అదితిం స్వస్తయే. 77

10-63-4

సీచ్యతే మద్విత్యేతత్ప్రదేశాన్తరస్థేన మన్తేణ విప్రణోతి - సన్ద్రాజ
 ఇతి - యే సన్ద్రాజశ్చక్రవర్తినః సువృధః సుతరాం వృద్ధిమన్త్రాః యజ్ఞం విశ్వా
 మిత్రస్య ఆయయుః ఆగతవన్తః. అపరిహ్నితా అకుటిలాః దివి పరశురామీయే
 స్వర్గలోకే క్షయం నాశం దధిరే ధృతవృతః. ఏవం విశ్వామిత్రయజ్ఞగమనం
 పరశురామలోక భిక్షంబాభిజ్ఞానముక్త్యా స్వస్య సన్ద్రాజ్ సమ్పన్తిత్వమాహ -

తానిది. తాన్ శ్రీరామభద్రాఖ్యాన్ అదిత్యాన్ అదిత్యవస్తుజాన్. అవి
 ఇత్యువసర్గద్వయ సమ్మన్తాత్ వాస ఇత్యస్యాప్యత్రిః, ఉచ సేత్యుత్తమైకవచనే
 లిటి అభ్యాసతోపఅర్థః. తాన్ ఆ ఉవాస తేషాం సమీపే వాసం కృతవా
 నస్మి. నమసా నమస్కారేణ దాస్యేనేత్యర్థః. నువృక్తిభిః సుతరాం వృక్తియో
 వృజినాని మహాన్తి సంకటాని తైర్దేతుభిః అదితిం. 'ఇయం వా అదితిః'
 ఇతి శ్రుతేః. వృద్ధ్యం తజ్ఞాం త్వాం ఉద్దిశ్య స్వస్తయే కళ్యాణాయ త్వాం
 భర్తౌనహ సంగమయితుమిత్యర్థః. వివాస ప్రవాసమపి కృతవానస్మి రామ
 దాసోఽహం త్వాముపాగతోఽస్మీత్యర్థః.

పక్షే విష్ణుభక్తోఽహం యజ్ఞాదీనామ నిత్యఫలతాం జ్ఞాత్వా శుద్ధబోధో
 ల్లాసినీం శ్రద్ధాం త్వాం ప్రాప్తోఽస్మీత్యర్థః. ఆక్షరాఠ్తోఽపి తదైవ యోజ్యః.
 అవ్యే వధూయుః పవతే పరిత్యచి శ్రద్ధీతే నస్తీరదితేర్వతంయతే
 హరిరక్రాన్యజతః సంయతో మదో నృమ్నా శిశానో మహిషో న శోభతే. 78

9-69-3

ఏవం పవమానః సంతనిరత్యాదినా స్వస్మీన్రామానుగ్రహం వృష్ట్వా
 స్వస్య విశుద్ధతాం మన్తగ్రద్వయేనాహ సీతా - అవ్యే ఇతి. అవ్యే అవీ
 ర్నారీ రజస్వలా తస్యాం యోగ్యం కర్మ అవ్యం మైథునం తస్మిన్ అవ్యే
 నిమిత్తే వధూయుః వధ్వా పుత్రభార్యయా సహ యాతి విశ్రీ భవతీతి
 వధూయుః దుష్టకాముకోఽపి రావణః త్వచి పరిపవతే శుద్ధ్యతి మదప్రాప్త్వా
 పాండురో భవతీత్యర్థః. యతః అదితేః అదితిం సీతాం మాం ప్రాప్య
 ఋతం నత్యం బ్రహ్మచర్యం ఏతి ప్రాప్నోతీతి ఋతం యత్ తస్మై ఋతం
 యతే రావణాయ తత్సరిజనః నస్తీః నయతంతి స్వర్గాదితి నప్తయ ఉర్వ
 శ్యాధ్యాః ప్రీయస్తాః శ్రద్ధీతే శిథిలాః కరోతి బలాదాహరతి. సీతాయా
 అలాభాత్తవ్యమానం రావణం చికిత్సితు మానీతా అపి రంభాదయస్తస్మై న
 రోచంత ఇత్యనజ్ఞాతాస్తా భవస్తీత్యర్థః. నస్తీర్వశోపి బలాత్పీతాం కుతో న
 కామయత ఇత్యత అహ - హరిరితి. హరిః సోమశ్చిత్తాదిష్టాతా అక్రాన్

వినం ఆక్రాంతవాన్. యజతః సంగతికర్తాన్ రావణాదీన్ అత ఏవ తేషాం
 మదస్సంయతో నిగ్రహీతః. అన్యథా పాండువన్మరణ భయముపి త్యక్త్వా తే
 పరదారానాక్రమేయుః, అత ఏవ సృష్ట్యా కాను బలేన శిశానో దీప్యమానో
 మహిషో మహాన్ రావణో న శోభతే న పుష్కతి ఆపి తు కృశ ఏవ భవతి.
 ఉక్షా మిమాతి ప్రతి యన్తి ధే వో దేవస్య దేవీరూపయన్తి నిష్క్రంతం
 అత్యక్రమీదర్జునం వారమవ్యయ మత్కం న నిక్తం పరిసోమో అవ్యత. 79

9-69-4

పూర్వోక్తమేవ విద్యుతోతి ఉక్షేతి. ఉక్షేవోక్షా రేతః సేచనకామః
 మిమాతి అత్మానం హినస్తి అన్యత్రారమణాత్. యతో ధేనవః ఇవ
 ధేనవః అగతాః దివ్యస్త్రీయః ప్రతియన్తి పరాపుత్య గచ్ఛన్తి, తావతైవ దేవస్య
 ధర్మస్య దేవీర్దేవాణ్నా నిష్క్రంతిం అన్యణ్యం ఉవయన్తి రావణకృతో ధర్మ
 స్తస్మై దివ్యాణ్గనాః సమర్చ్య కృతార్థోఽభూత్ హి తస్య భోగపర్వస్థం
 వ్యాపారోఽస్తి రావణస్తు స్వదోషాన్నభోగభాగభూత్ దేవరత్నమపి సుఖం
 అధర్మాదిక్యాన్నశ్యతీతి భావః. అతీతి - అర్జునం కృష్ణావతారే అర్జునపు
 క్షతాం ప్రాప్తం నలకూబరం భావివృత్త్యా భూతవృత్త్యా వాఽర్జు శబ్దవాచ్యం
 అవ్యయం యాతి మనసా గచ్ఛతీత్యవ్యయం రంభా సంభోగార్థినం వారం
 బాలం స్వపుత్రం అత్యక్రమీత్. వధూయః రంభాయా అక్రమణీనాతిక్రా
 న్తవాన్, అతస్తేన శప్తో మరణ భయాన్న సీతాం బలాదోక్తుమిచ్ఛతి. నను
 పాండువన్మరణ భయముపకాముకత్వాత్ కుతో న త్యజతీత్యత అహ -
 అత్కమితి. సతతం గచ్ఛతీత్యకో నిత్యప్రవాసీ పరివ్రాట్, న శబ్ద ఇవార్థే
 పరివ్రాజమివ స్త్వం నిర్లిక్తం సీతావిషయే దృఢబ్రహ్మచర్యం తం సోమశ్చి
 త్తాదిష్టాతా నకలరాక్షససంహారమిచ్ఛన్ పరి పరితః చిత్తప్రభావాత్ కామాత్
 అవ్యత అరక్షత్. అతోఽయం మాం న స్పృష్టవాన్ యది స్పృశేత్,
 తర్హి నలకూబర సద్యో నశ్యేదిత్యాత్మాశుద్ధిరుక్తా.
 అమృతేన రుశతా వాససా హారిరమర్త్యో నిర్లిజానః పరి వ్యత
 దివస్పృష్ఠం బర్జణా నిర్లిజే కృతోఽస్తరణం చమ్యోర్బభస్యయమ్. 80

అధాదృష్టపూర్వార్థం సూం త్వం కథం జ్ఞాతవానితి ప్రస్తుమిచ్ఛంతీ సీతా
 మూర్ఖత్వహనుమానహ - అమృతేనేతి. అమర్త్యః అప్రాకృతో హరిర్వానరో
 మద్రూపీ అమృతేన అనమ్మార్జితేన మలినేన రుశతా కనకతస్తుమయత్వా
 తూన్మక్తుత్వాచ్చ దీప్యమానేన వాససా వస్త్రేణ వియోగినీచిహ్నీన పరివ్యత
 పర్యవేష్టయత్ జ్ఞాతవానిత్యర్థః. కీదృశో నిర్లిజానః శోధయన్ సీతామన్వేష
 యన్నిత్యర్థః. దివః సుఖస్య పృష్ఠమివ పృష్ఠమ్ ఉచ్చస్థానమ్ యదషేక్షయా
 న్యన్మృహదానన్దస్థానం భర్తుర్నాస్తి - 'సర్వేషామానన్దానాముపప్లవ వికాయనమ్'
 ఇతి శ్రుతేః. తాదృశం రామస్య కలత్రం త్వాం వభవ్యం నభస్మాయం
 నభోఽవ్యాకృతం ఆకాశః శక్తిర్మాయేతి పర్యాయః తన్మయం పరివ్యతేతి
 సంబంధః. యత్ నిర్లిజే కంటకనిరసేన బ్రహ్మాండశోధనాయ చంవోః
 వానర రాక్షస సేనయోర్భర్షణా విబర్హణాయ భీష్మేభావాయ ఉపస్థరణ మివ
 కృతవాన్ పరమేశ్వరః. అడభావశ్చాందసః. యథా - ద్భ్రష్టనదానప్రక్షేపార్థి
 నాస్త్రుచి ఉపస్థరణం క్రియతే తద్వచ్చమూర్ఖయ హోమూర్ధినా ధాత్రా
 త్వం నిర్మితా సీత్యర్థః.

సూర్యస్యేవ రశ్మయో ద్రావయిత్సవో మత్పరాసః ప్రసుపః సాకమీరథే
తస్తుం తతం పరి సర్గాన ఆశవో నేన్ద్యార్దృతే తవతే రామ కిజ్చన. 81

సూర్యస్యేవేతి - యథా సూర్యస్య రశ్మయః సాకం యుగవత్ ద్రావ
 యిత్సవో గమనశీలా ఆశవః శీఘ్రాశ్చ, ఏవం మత్పరాసః అహమివ పరంతి తే
 మత్పరాసః మజ్జాతీయాః హరియో యుగవత్సర్వత ఈరతే గచ్ఛన్తితి ప్రసుపః -
 ప్రస్వపన్తి తే ప్రసుపః స్థావరాలోకాస్తాన్పృథి ఈరతే. కీదృశాః తతం మహోన్తం
 తస్తుమ్ - 'ప్రజా వై తస్తు' ఇతి శ్రుతేః. ప్రజాం తద్దేతున్ దారాని
 త్యర్థః. పరి పరిమార్గితం సర్గానః సృజ్యన్త ఇతి సర్గా నిస్సృష్టాః స్వామినేతి
 శేషః. తేషాం మధ్యే మయైవ త్వం దృష్టాసీతి వక్తుమశక్కువన్నాహ -
 వైన్ద్యార్దృతి. ఇన్ద్యార్దృతే ఇన్ద్యార్దనుగ్రహం వినా కిజ్చన కిమపి సత్త్వం

ధామ ఇంద్రస్యైవ గృహం సీతారూపం న పవతే న శోధనాయావగచ్ఛతి.
 రామానుగ్రహాత్త్వమహం దృష్టవానస్మీత్యర్థః.

సిన్దోరీవ ప్రవతే నిమ్బు అశవో వృషచ్యుతా మదాసో గాతుమాశత
 శం నో నివేశే ద్విపదే చతుష్పదేఽస్మై వాణాః సోమ తిష్టస్తు కృష్టయః
 82

9-69-7

నేంద్రాద్భుత ఇత్యుక్తం తదేవ స్పష్టయతి - సిన్దోరీవేతి. సిన్దోః సద్యాః
 ప్రవతే నిర్బరప్రపాతే ఇవ యథా ప్రవిష్టాః వృషచ్యుతాః స్వాతన్త్యోలక్ష
 ణాద్దర్శాత్ చ్యుతాః ప్రవాహవశా భవన్తి, ఏవమాశవ శీఘ్రగామినోఽపి
 వాసరాః నిమ్బే నీచే పాతాలమధ్యే ప్రవిష్టాః సన్తః వృషాః మానేన సీతాశు
 ద్రిమానేష్యుషు ఇతి స్వప్రతిజ్ఞాత్మకః సేవాధర్మః. తతః చ్యుతాః ప్రతిజ్ఞాయా
 అకరణాత్ సరకణ్ణతా ఇవ జాతా ఇత్యర్థః. తే పునర్మదాసః సోమం రాజానం
 స్తుతిభిర్మాదయన్తః తత్ప్రసాదాద్గతుం పృథివీం ఆశత ప్రాప్తివన్తః గాతుం
 పదం వృథివీనాసును పఠితమ్ భాష్యే త్వస్యథా వ్యాఖ్యానమ్. స్తుతిఫలం
 ప్రార్థనమానం తావద్దర్శయతి - శమితి. షో సోమః సః అస్మాకం సమ్ముచ్చివో
 రామస్య నివేశే గృహే దారేషు శం కల్యాణం తిష్ఠతు సర్వదాస్త్విత్యర్థః. తథా
 సః ద్విపదే మాసుషే రామాదిరూపే చతుష్పదే ఋక్ష వానర రూపే చ శం
 తిష్ఠతు, తథా అస్మే అస్మాకం వాణాః సంగ్రామాః కృష్టయః శత్రుకర్షణ
 క్షమాప్త్యుష్ట ఉపస్థితా భవన్తి. ఏవం ప్రార్థనాపూర్వకం అనః పవ
 న్యేతి త్వేన సోమూచిధం విష్ణుం స్తుత్వా తత్ప్రసాదాద్విలాస్విర్గత్య భూమిం
 ప్రాప్తి ఇత్యర్థః.

శుచిః పునానస్తన్త్యమదేపనమవ్యే హరిర్వ్యాధావిష్ట సానవి
 జాష్టో విత్రాయ వరుణాయ వాయవే త్రిరాయ మధు క్రియతే సుకర్మణి.

83

9-70-8

తతో దిలావిర్గత్యాపి సీతాయాః ప్రవృత్తిమలభమానానాం పునస్తమేవ
 త్రిపస్యా ఇత్యాదిభిరుత్తరస్య మాత్తస్య దశర్చస్య రేణుదృష్టస్య నస్తభిర్బుగ్విః
 స్తుతవతాసుప్యస్మాకం భయమాగతమిత్యాహోష్టమ్యా శుచిః పునాన ఇతి. ఏక
 ఁచనం జాత్యభిప్రాయమ్, భుచిఃస్వభాః శుద్ధోఽపి అరేవనం నిష్పావమపి
 తస్యం తమం శరీరం పునానః ఉపవాసైః శోభయన్ హరిర్వానరః సానవి
 సానో మేరుశిఖరే అచ్యే సజ్జమే నిమిత్తే నితరాం అథావిష్ట ధావనం కృతవాన్
 ప్రతిజ్ఞాభిన్నాద్భితో వానరగణోఽనశనవ్రతేన అభయస్థానం బ్రహ్మలోకం గమ్యం
 త్వరావానభూదిత్యర్థః. తతః సుకుర్మభిః సుకృతవతా సమ్పాతినా వక్షిణా
 బహుత్వం పూజాయాం త్రిధాతు క్షీటత్వం చాన్వసం, వాతపితృకఫాత్మకం
 వానరశరీరం మధు అత్యనో అన్నం క్రియతే, వర్తమానసామీప్యే వర్తమా
 ననన్నిర్దేశః. అక్షిణానామేషాం మధ్యే యో యో మరిష్యతి తమహం
 భక్తయిష్యామీతి మనస్యరోదిత్యర్థః. కీదృశస్త్రిధాతుః. జుష్టః మిత్రాదీనాం
 ప్రీత్యర్థం సమ్యగేతైః. నేచితస్తర్పితః. తథా హి - సుపకృమాహారం భవ్వానస్యా
 పిదేహవతోఽగ్నిస్తుష్యతి, సురనం భుంజానస్య రసనాదేవతా వరుణస్తుష్యతి,
 సుస్పర్శం వసనం వసానస్య త్వగ్దేవతా వాయుస్తుష్యతి. ఈ దృశానాం
 దేహానాం భక్తణానాం శుద్ధః పుష్టశ్చ భవిష్యామీతి సంపాతేరాశయః.
 వసస్య సోమ దేవవీతయే వృషేన్ద్రియో పోర్దిసోమధాన మావిష
 పురా నో బాధాద్దురితాతి పారయ క్షేత్రవద్ధి దిశ అహో విప్రచ్ఛతే. 84

9-70-9

తం చ జిషుత్సుమాయాన్తం అభిషేక్య పునః సోమం స్తువి శేషేన
 ఋగ్ద్యయేన జీవనార్థం - వవస్వేతి. హే సోమ త్వం పృషా అభిమత ఫలవ
 ర్షుకః దేవవీతయే దేవానాం పాతా ప్రయతస్వ యతస్త్వం ఇద్రస్య రామస్య
 హోర్ది హృదయజ్గమం సోమధానం సోమో ధీయతేఽనేనేతి వృతృత్యా
 సోమయాగాదికారే ముఖ్యం నిమిత్తం స్త్రీరూపం ఆవిశ ప్రవిశ సోమేనాహం
 యక్త్యే ఇతి యథా సీతా సజ్కల్పయతి యథా చ సోమేన దేవాః తృప్యన్తి,
 తథా రావణ వధేన సీతా ప్రోత్సాహనేన చ సమ్పాదయేత్వర్థః. పురా ప్రాక్

నో_స్మాకం బాధాత్ అనేన పక్షిణా వధాత్ దురితా దురితాని దుర్గురణాని
 అతి పారయ సంకలాస్యతిక్రమ్యోత్తారయ ఇత్యుక్త్యా జలాయుం స్తువన్తి.
 హి ప్రసిద్ధః తీక్ష్ణద్బష్టర్ణలాయునామా గుర్జరః క్షేత్రవిత్ సీతాస్థానవిత్
 విప్రుచ్చతే సీతాయాః గతిం విశేషేణ పుచ్చతే రామాయ దిశః దిశం
 సంజ్ఞయా ఆహ ఉక్తవాన్. సః రామార్థంమృతో_పి కిఞ్చీద్రామకార్యం
 కృతవాన్. పయం తు వర్షర్షమేవ మ్రియామహ ఇత్యర్షః.

హిత్ న సప్తిరభి వాజమర్షేన్ద్రస్యేన్దో జఠరమాపవస్య
 నావా స సిన్ధుమతి వర్షవిద్వాజ్బూరో న యుధ్యన్నవ నో నిదః స్వః. 85
 9-70-10

హిత్ నేతి. హే ఇందో సోమాభద శ్రీవిష్ణో రామభద్ర హిత్ హిత
 కరో నేత్యుపమార్దే యథా సప్తిరశ్య వాజం సన్ద్రామం గచ్ఛతి తథా -
 త్వం వాజం అర్ష అభ్యర్ష అభిముఖం గచ్ఛ. తతో దారహరాన్ శల్పాన్
 హత్వా దారైః సజ్జతః సన్ ఇన్ద్రస్య హవిరో_ప్తుః స్వేనైవ సోమరూపేణ
 హవిషా జఠరం ఉదరం అపవస్య ప్రవిశ. సోమయాగామ్కుర్విత్యర్షః. నా
 వా నౌకాయానేన యథా సిన్ధుం నదీం నావికా అతిపర్షి అతిపారయన్తి
 ఏవం త్వం అస్మాన్ సజ్కలాని అతిపర్షి అతి పారయ. కీద్భకో విద్వాన్
 అస్మాకం చిత్తం జానన్ శూరో న యుధ్యన్ శూర ఇవ శత్రూన్ ప్రహరన్
 నో_స్మాకం నిదో సిన్ధుకాన్ వర్షర్షమేతే వరాకా మృతా ఇత్యేవం వాదినో
 రాక్షసాన్ అవప్సః అచం ముఖం జహి స్పృహి హిమ్నూయాం. 'బహులం
 ఛన్దసే' ఇతి శ్లో_ప్రత్యయస్య లుక్ తిపి గుణే హల్_జ్యాదినా తిపో లో_పః.
 ఆ దక్షిణా సృజ్యతే శుష్క్యా_సి సదం వేతి ద్రుహో_ర్షక్ష్మసః పాతి జాగ్యవిః
 హారిరో_పశం కృణుతే నభస్పయ ఉవస్తి_రే చ_మో_సి_ర్ష_గ్ని_హ్య_ని_ర్లి_జే. 86
 9-71-1

తదేవం స్వామిభక్తాన్ వానరాన్ జ్ఞాత్వా సమ్భూతి రవ్యసుజగ్రాహే
 త్యాహ యుషధో_ వైశ్వామిత్రా నవర్షేన సూక్తేన అదక్షిణే_త్యాదినా.

శుష్కీ బలవాన్ హరిర్వాసరః ఆదక్షిణా దక్షిణదిగభిముఖం ఆస్పృశ్యతే
 అజ్ఞాప్యతే అర్థాత్ సూక్తావై దృష్టేన దివ్యేన సువర్ణేనేతి గమ్యతే. ఏవమా
 జ్ఞప్తమాత్రో హరిః ఆపదం ఆసీర్ద్యస్మన్నితి రామస్య గృహం సీతారూపం
 వేతి ప్రాప్నోతి. తత్ప్రాప్య జాగృవిః జాగరూకః సన్ దృహో ద్రోగ్ఘ్ఘ
 రక్షసో రావణాత్ పాతి ఆత్మా నమితి శేషః, స ఏవ హరిః ఓపశం సర్వస్య
 ధారకం నభః అవ్యాకృతం మాయామయం సీతాఖ్యం పయః పయస్వత్
 ప్రసవయుక్తం కృణుతే కరోతి వత్సం గౌరివ సీతా తమవేక్ష్య స్నేగ్తా భవతి
 త్వర్ణః. కస్మై ప్రయోజనాయ - చమ్యో వానర రాక్షస సేనయోః ఉపస్తిరే
 ఉక్తలక్షణాయ తత్పూర్వకాయ చమ్యో నజ్ఞామాగ్నా హోమాయేత్వర్ణః.
 హోమస్యాపి ప్రయోజనం బ్రహ్మనిర్దిజే బ్రహ్మణః బ్రహ్మోజ్ఞస్య కణ్ఠకోద్ధరణేన
 శోధనాయ తేన కణ్ఠకా ఏవ మృతాః వానరాస్తు మృతా అపి పునరుత్థాపితా
 ఇతి ధ్యనితమ్.

ప్ర కృష్టి హేవ శూష ఏతి రోరువద సుర్యం వర్ణం నిరిణేత అస్యతమ్
 జహోతి వవ్రంసీతురేతి నిష్క్రితముపపుతం కృణుతే నిర్దిజంతనా. 87

9-71-2

అస్పృష్టో హరిః కథం తాం దిశం గతవానిత్యత ఆహ - ప్రకృష్టి హేవేతి.
 స అస్పృష్టో హరిః శూషః సీతాయాః శోధకః కృష్టి హేవ కృష్టయః కర్షకాః
 లోకానాం పీడకా రాక్షసాస్తాన్వస్తీతి తథా తేషాం కాల ఇవ క్వారః ప్రైతి
 ప్రకర్షేణ గచ్ఛతి. రోరువత్ గర్జన్ అస్య కర్షణ కర్తుః ధక్షోగణస్య వర్ణం
 ముఖచ్ఛాయాం అనూర్యం అతిక్వారం తం ప్రసిద్ధం తం నిరిణేతే నిర్గమ
 యతి ప్రగతమాత్రో రావణాదీన్ దీనాన్ కరోతి కిం చ వవ్రం ఆవరణం
 అల్పకాయస్వరూపం జహోతి త్యజతి మహాద్రూపం ధారయతీత్వర్ణః. తథా -
 పీతుః వాయోః నిష్క్రితం నిశ్చితం కృతం వేగవత్వం ఏతి ప్రాప్నోతి తతశ్చ
 ఉపవృతం సీతాయాః సమీపం గన్తుం వృతం వ్రవనం కృణుతే కరోతి నిర్దిజం
 విశుద్ధం యథా స్వాత్తథా ఉపవృతం కృణుతే తనా విస్తారేణ మహతా
 రూపేణ.

అద్రిధిః సుతః పవతే గభస్త్యోర్వృషాయతే నభసా వేపతే మతీ
 న మోదతే ననతే సాధతే గిరా నేనిక్తే అప్పు యజతే పరీమణి. 88

9-71-3

అద్రిధిరితి - న హరిః మధ్యేమార్గం అద్రిధిః మైనాకపర్వతేన సము
 ద్రమధ్యాదుద్గతేన సుతః ప్రసుతోమయి విశ్రమస్వేతి అజ్జప్తః నన్ తం
 గభస్త్యోః బాహుభ్యాం పవతే గచ్ఛతి. హస్తస్పర్శమాత్రేణ తం సమ్భావయతి,
 న తు తస్య వృష్టే తిష్ఠతీత్యర్థః. యతః పృషాయతే పృషవద్బలం స్వీయం
 ప్రకాశయతి, అత ఏవ నభసా ఆకాశేన వేపతే సర్వత్ర గచ్ఛతి. మతీ
 మేధావీ పూర్వసవర్ణః సమతీ మత్యా వా మోదతే అనేనాహం మానిత ఇతి
 పృషో భవతి. అత ఏవ గిరా ననతే వాఙ్మాత్రేణ తత్ర సంశ్లిష్టో భవతి.
 సాధతే స్వకార్యం చ సాధయతి, యతోఽయమ్, అప్పు తీర్థరూపాసు
 నేనిక్తే ఆత్మానం శోధయతి, తథా పరీమణి పరితో మీయతే ఇతి పరిమా
 దేహో యజ్జభూర్వా తత్ర యజతే ఆత్మానమన్తర్యామిణం వా దేవాన్వా
 పూజయతే. స్వసుకృతబలేనైవ సర్వం సాధయతి, న త్వస్యబలేననేతి భావః.
 పరిద్యక్షం సహసః పర్వతావృధం మధ్యః సింజ్ఞాన్తి హర్ష్యస్య సక్షణిమ్
 అయస్మిన్ గావః సుహతాద ఊధని మూర్తాన్తీర్చ్యణస్యగ్రియం పరీమణి.

89

9-71-4

పరీతి - సహసో వేగాత్ పరిద్యక్షం పరితః కార్త్యేన దినం అన్తర్దిక్షం
 క్షిణోత్కృత్పికరోతి తమ్. కృత్స్నుమవ్వన్తర్దిక్షం హరేర్వేగస్య న పర్వాప్తమిత్యర్థః.
 అత ఏవ పర్వతావృధం పర్వతం పర్తయన్తం మైనాకం పూర్వోక్తరీత్యా మాన
 యంతం తం మధ్యో మదకరాః దేవాః పరిసింజ్ఞాన్తి పుష్పపుష్పాదినా. కీర్త్యం
 తం హర్ష్యస్య శత్రుపురస్య సక్షణిమ్ అభిభావకం యస్మిన్ హర్ష్యే గావః
 సుహతాదః సుష్టు భూతం దత్తమదన్తి తాః సమ్యక్పాలితాః, ఊధని ఊధః
 ప్రభవే క్షీరే అగ్రియం శ్రేష్ఠం సోమం మూర్తాని ఉచ్చస్థానే ప్రాప్తవ్యే నిమిత్తే

సతి వరీమధిః ఉరుతరైర్యజ్ఞాదిభిర్హేతుభిః శ్రీణన్తి మిశ్రయన్తి యతోఽత్ర సోమయాగాదయః ప్రవర్తన్తే ఇత్యర్హః. తథా చోక్తమ్ - 'అగ్నిహోత్రం చ వేదాశ్చ రాక్షసానాం గృహే గృహే' ఇతి.

సమీ రథం న భురిజోరహేషత దశస్వసారో అదితేరూపస్థ ఆ జిగాదువ బ్రయతి గోగపీచ్యం వదం యదస్య మతుథా అజీజనన్. 90

9-71-5

పార్వ్యస్య సక్షణీమిత్యేతద్విష్యణోతి - సమీతి. ఈమిత్యన్తలోప ఇత్యా దినా మకారస్య లోపః ప్రకరణాత్. స శేచరో హనుమాన్ అదితేః పృథివ్యా ఉపస్థే శ్రేష్ఠస్థానే ఆజిగాత్ అగతః పిన్దోః పారం ప్రాప్తః, తత్రాపి గోః పృథివ్యా అపీచ్యమ్ అత్సన్తరనుణీయమ్ ఆస్య రక్షసః వదం స్థానం లక్కాఖ్యం యత్ మతుథాః మసనీయగాథాః స్తోత్రవ్యాః శిల్పినో విశ్వకర్మాదయః అశీనన్, తత్ ఉప ఉపేత్య బ్రయతి జరయతి ఇదిహ కచోశి, య ఈం ఏతత్పదం రథం న రథయోజితమశ్వమివ సం సమేత్య అస్య భురిజోర్హాహోర్వృక్షస్వ సారోఽబ్జలయః అహేషత హేష కృతవత్యః, యథాఽశ్వోఽశ్వమేత్య హేషతే, ఏవం అస్యాఽబ్జలయో లక్కాదిష్టాశ్రిం దేవతామేత్యాహేషన్త ఉభ యతశ్చపేటికాభ్యాం తాం తాడితవానితి భాషః.

శ్యేనో న యోనిం నదనం ధియా కృతం హిరణ్యయమానదం దేవ విషతి ఏ రిణన్తి బర్హిషి ప్రియం గిరాఽశ్వో న దేవాం అప్యేతి యజ్జీయః. 91

9-71-6

శ్యేనో వేతి - యథా శ్యేనో యోనిం కులాయం గగనమార్గేణ విషతి గచ్ఛతి ఏవం దేవో మహారుద్రః ధియా కృతం బ్రహ్మ సజ్జల్పనిర్మితం నదనం శ్రీరామదారరూపం గృహం విషతి. కీదృశం గృహం హిరణ్యయమ్ అనదం హిరణ్యం యాతి ప్రాప్నోతి శ్రీరామభద్రదత్తమభిజ్ఞావాఙ్మనీయకప్రా పకం నానుమన్తం అదిముఖ్యేన సీదత్యుపవిశతిత్యానదం యో యుయోఽశ్వో న అశ్వ ఇవ దేవాన్ ప్రీణయన్ అప్యేతి, ఈమ్ ఏవం ప్రియం

దేవానాం అస్తతమం బర్హిషి యజ్ఞే నిమిత్తే యజ్ఞాదిమార్గప్రవృత్త్యర్థం గిరా
 హేతుభూతయా కిచ్చోద్వక్తుమిత్వర్తః. విరిణన్తి అభిముఖమ్ ప్రేరయన్తి, అభి
 జ్ఞానప్రదానేన విశ్వస్థాయాం సీతాయాం హనుమాన్ వక్తుమారేభే ఇత్వర్తః.
 సరా వ్యక్తో అరుషో దివః కవిర్వృషా త్రిపుష్టో అనవిష్ట గా అభి
 సహస్రణీతిర్యతిః సరాయతీ రేభో స పూర్వీరుషసో విరాజతి. 92

9-71-7

వచనమేవాహ - వరేతి - దివో ద్యులోకాత్ గరా దూరే వ్యక్తః
 అక్షయదత్తః - 'పరో దివో త్యోతిర్దివ్యతే' ఇతి శ్రుతే. అరుషః శాస్త్రః శుద్ధేన
 రూపేణ కవిః క్రాస్తదర్శి సర్వజ్ఞో మాయావిరూపేణ వృషా గృహస్థచరమరూపః
 త్రిపుష్టః త్రయో ధర్మార్థకామాః యజ్ఞరాజ్యరతిరూపః దారహరణాత్ పృష్ఠే
 యస్య సః త్రిపుష్టః గాః అభి భూప్రదేశాన్ అభివ్యాప్య అనావిష్ట శబ్దమ
 కరోత్ త్వచ్ఛోకేన సర్వా దిశః శూన్యాః పశ్యన్ హోహోశబ్దం కరోతీత్వర్తః.
 ఏతేన మధుమాన్ ద్రస్యః పరివారమర్షతీతి సీతయా వృష్టం యత్ రామో
 మయి ప్రీతమానస్తీతి తస్యేదముత్తరమ్. యత్పుష్టం రావణం సపరివారం
 దగ్ధమేష్యతి తస్యోత్తరమాహ - సహస్రేతి. స ఇదాసీం యతిః త్వత్ప్రా
 ప్త్యర్థం యతమానః సహస్రాణీతిః సహస్రాణి అనన్తాని శూరాణాం నయతీతి,
 తథా - సరాయతిః శత్రూన్ పరాకర్తుం యతమానః రేభో స శబ్దం కుర్వాణో
 మహోక్ష ఇవ పూర్వీరుషస ఆరభ్య అస్మాకం త్వద్వియోగకాలమార్ఘ్య
 సంప్రతి విరాజతే దీవ్యతే బహ్విం నేనామాదాయ శత్రూసున్మూలయితుం
 క్షమతే ఇత్వర్తః.

త్యేషం రూపం కృణుతే వర్లో అస్య స యత్రాశయశ్చమృతా నేధతి స్రీధః
 అప్సాయాతి స్వధయా దైవ్యం జనం సం సుష్టతీ నసతే సం గోఅగ్రయా.
 93

9-71-8

త్యేషమితి - అస్య రామరూపస్య హోమస్య వర్ణః క్షత్రియః తేన తత్స్వ

భావః 'శార్యం తేజో' ధృతిర్వాక్యం' ఇత్యాదిః త్వేషం దీప్తం రూపమాత్మనః
 కృణుతే కురుతే, సః యత్ర యస్యాం సమితా పమితౌ సంగ్రామే సిధః
 శోధకాన్ శత్రూన్ సేధతి నిషేధతి, తత్ర తాన్ అశయత్ శయనమకా
 రయత్ అస్మాత్ కశ్చిదపి శత్రుర్ద్వివన్నముచ్యతే ఇత్యర్థః. తేనాఽవశ్యమసౌ
 రావణం సవరివారం మారయిష్యత్యేవేత్సుక్రమ్. స్వధయా పితృకార్యేణ
 నిమిత్తేన దైవ్యం జనం దేవతాకార్యనిమిత్తం చ అస్మి అపాం సనితా
 విభాజకః సన్ యాతి అనుసరతి, సర్వం దైవపితృకార్యమద్భిరేవ కుర్వన్
 స్వయమపి త్వల్లాభార్థమబ్జక్షవ్రతోఽస్తీత్యర్థః. తథా మష్టుతీ శోభనయా
 స్తుత్యా సంసనతే దేవైః పితృభిశ్చ సహ సంగతో భవతి స్తుతిమాత్రేణ తేషా
 మాతిధ్యం కరోతీత్యర్థః. కీదృశ్యా మష్టుత్యా సంగో అగ్రయేతి - సమీచీనా
 గౌర్వాణీ సురసంస్కారాదిమతీ అగ్రే పురోచర్తిని ప్రథానభూతా యస్యాం
 సా తయేత్యర్థః. సురస శబ్దగుమ్మితయా స్తుత్యేత్యర్థః.

ఉక్షేవ యూథా పరియన్మరావీదధి త్విషీరధిత సూర్యస్య
 దివ్యః సువర్ణోవ చక్షత జ్ఞాం సోమః పరి క్రతునా పశ్యతే జాః. 94

9-71-9

కేవ త్వం దక్షిణాం దిశం ప్రతి గమ్తుం విస్ఫుష్ట ఇతి ప్రష్టమిచ్ఛన్తీం
 సీతాం ఆలక్ష్య స్వయమేవాహ - ఉక్షే వేతి. యథా ఉక్షా రేతఃసేచన
 కామః యూథాః గోయూథాని పరియన్ పరిక్రామన్ వీతి, ఏవం దివ్యః
 సువర్ణః సంపాతినామా వక్షీ వాసరయూథాని పరిక్రామన్ వచనాద్యుతసే
 చనకామోఽరావీత్, ఇమం శబ్దం కృతవాన్. కోఽసౌ యః సూర్యస్య
 త్విషీః దీప్తీః అధి అధికం అధిత ధృతవాన్, సంపాతిజటాయూ షక్తిణౌ
 అరుణపుత్రౌ సూర్యం ప్రష్టుం ప్రష్టితౌ, తయోః సూర్య రీప్త్యా దవ్యా
 నూనయోర్మధ్యే సంపాతిః స్వషక్త్యాభ్యాం జటాయుమాచ్ఛాదయత్ అధికో
 దగ్ధోఽభూదిత్యుపాఖ్యానే. యః సువర్ణః జ్ఞాం పృథ్వీం కృతాన్ముం అవచక్షథ
 ఉపరి భూత్వాఽదః పశ్యతి, స ఏవ క్రతునా ఉపాసనయా సోమః సోమ
 భావం గతః, స చ తస్య జాః జాయాం సీతాం పరిపశ్యతే దివ్యర్పిష్ట్యా

త్వాం దృష్టైః ముష్మిన్ స్థలే సీతాఽస్తీత్యస్మాన్ ప్రయుక్తవానిత్యర్థః. ఏతేన యదుక్తం 'నేన్ద్రాదృతే పవతే ధామ కిఞ్చాన' ఇతి తస్యా యమువ సంహారః. సోమః పరిక్రతునా పశ్యతే జా ఇతి.

అవీరామివ మామయం శరారురభి మన్యతే

ఉతాహమస్మి వీరిణీన్ద్రపత్నీమరుత్సఖా విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః. 95

9-71-10

ఏవ రామానుగ్రహమాత్మని శ్రుత్వా సీతా హనుమంతం స్వస్య దుఃఖ మిష్టం చ నివేదయతి - అవీరామివేతిద్వాభ్యామ్. అయం శరారుర్ముమూర్ఛః రాసణః మాం అవీరామివ వీరరహితామివ అభిమన్యతే హిసస్తి రాక్షసీ ద్వారా తర్జయతి ఉత పరంతు అహం వీరిణీ వీరవతీ అస్మి ఇన్ద్రపత్నీ పరమేశ్వరస్య సహచారిణీ మరుద్వాయుస్తత్పుత్రః త్వం చ సఖా యస్యా సా మరుత్సఖాఽస్మి విశ్వస్మాత్ త్రైలోక్యాదిన్ద్ర ఉత్తరః ఉత్కృష్టతరః, అత ఏవ వీరవతీం మాం ధర్షయన్ అయం మరిష్యత్యేవేత్వర్థః.

సంహోత్రం స్మ పురా నారీ సమనం వావ గచ్ఛతి

వేధా ఋతస్య వీరిణీన్ద్రపత్నీ మహీయతే విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః. 96

10-86-10

సంహోత్రమితి - హోత్రం అగ్నిహోత్రాదికం సమనం 'యావ్యేవ సంగ్రామనామని తాని యజ్ఞనామాని' ఇత్యుక్తేర్వజ్ఞం వా యా నారీ పురా అవగచ్ఛతి సా ఋతస్య కర్మణో యజ్ఞాదేః వేధాః ప్రష్టా వీరిణీ వీరయుక్తా చ భూత్వా ఇన్ద్రపత్నీ యథా మహీయతే హోత్రాదినా తథా పునరిన్ద్రః కరోత్వీతి శేషః.

పక్షే యజ్ఞవివేకాభ్యాం అగ్నిజటాయుభ్యాం సంరక్షితాం శ్రద్ధాం మాం బోధరామ ఏవ నేతుం సమర్థ ఇతి భావః. మరుత్ ప్రాణః సూత్రాత్మా. ఇదం త ఏకం పర ఊ త ఏకం తృతీయేన జ్యతిషా సంవిశస్య సంవేశనే తన్వఙ్శిరురేధి ప్రీయో దేవానాం పరమేజనిత్రే. 97

వివం సీతాయోక్తో హనుమాన్ సీతామాహ - ఇదమితి భోః సీతే
 త్వం ద్విదలస్య దామ్పత్యస్య ఇదం త్వద్రూపమేకం దలం, సరణీ తారకం
 పురస్తాచ్చ సముద్రస్య పారే తవైకం దలం రాసురూపమస్తి, అతస్త్పతీయేన
 మయా జ్యోతిషా వ్రభవతా సహాయేన సంవిషస్య మిథునీభవ అహం త్వాం
 ప్రావయిష్యామీత్యర్థః. సంవేశనే సంయోగే తన్వః శరీరార్థస్య చారుః శోభనో
 దేవానాం ప్రయో యజ్ఞార్హస్తే గర్హాఽస్తి, త్వం చ జనిత్రే ప్రజోత్పత్యే
 స్వగృహే విధి స్థిరా భవ.

పక్షే విష్కామభక్తిరేవ శ్రద్ధాం బోధోన్మఖీకర్తువర్హతీతి భావః.
 తనూష్టే వాజిన్ తన్వంఽనుస్తీ వామమస్మభ్యం ధాతు శర్మ తున్వమ్
 అహ్రాతో మహో ధరుణాయ దేవాన్ దివీవ జ్యోతిః స్వనూమిమీయాః.98

వివ ముక్తా సీతా హనుమన్తమాహ - తనూష్ట ఇతి. హే వాజిన్
 వేగవన్ వానర తే తవ తనూః అంగావి ప్రతితన్వం స్వశరీరం నయన్తీ
 ప్రాపయన్తీ చేత్ స్యామ్, తర్హి తుభ్యం ధాతువచ్చరీరేణ స్వశరీరం నన్దానం
 అన్మభ్యం శీఘ్రం రామదర్శనకారిత్యేన శర్మవ్రదమపి దామం కుటిలం రాజ
 భార్యాపి పరపురుషస్పగ్నం ప్రాప్తపతిత్యకీర్తికరమిత్వర్థః. రావణ స్పర్మస్వవి
 చ్చన్త్యా జాత ఇతి న తత్ర మమ దోష ఇతి బాపః. అతోఽహ్రాతః
 వరైరనభిభూతః మహో మహాన్ రామః దేవాన్ దేవకార్యం కృత్వా మాం
 పరీత్య స్వీకరోత్పిత్యర్థః. నియాః ఆమీ ఇతి మధ్యమో వ్యత్యయేన వా.
 దూరే తన్నామ గుహ్యం పరాచైర్యత్త్వా భీతే అహ్వాయేతాం వయోధై
 ఉదస్తల్నాః పృథివీం ద్యామభీకే భ్రాతుః పుత్రాన్ మమవన్ తిత్విషాణః.

వినంచేత్కించిద్విశ్వాసకరమబిజ్జానం రామాయ బ్రూహీత్యుక్త్వా సీతా
 హనూమస్తమాహ - దూరే తదితి. తద్బుద్ధిస్తం గుహ్యం దూరే బహు
 కాలికం పరాచైర్దురదేశీయైర్నామ నిశ్చితం బుద్ధ్యస్తేతి శేషః. యతో
 యన్నిమిత్తం బీతే ధ్యావాపుథివ్యో త్వా త్వాం వయోధై వయసో మమ
 వీడాకరస్య షక్తిణో విగ్రహస్తస్మై తదర్థం అహ్వయేతాం వినాం కాకేభ్యస్త్రా
 హీత్యాహూతవత్యో తదా పృథివీం ద్యాం చ ఉదస్తభ్యాః స్తబ్ధీకృతవానసి.
 అభితే కాముకే షక్తిణి నిమిత్తభూతే సతి హేమఘవన్ లక్ష్మీవతే భ్రాతుః
 పుత్రాన్ విష్ణోస్తవ భ్రాతా ఇన్ద్రోః తత్పుత్రాన్ కాకరూపాన్ బహుత్వమూర్షం
 తిత్విషాణః ఇషీకయా దీపయన్ త్వదస్త్రదీపితమ్ కాకం కృత్స్నై ధ్యావా
 పృథివ్యామపి త్రాతుం న శక్తే అభూతామిత్యర్థః. కాకతుల్యం రావణం
 హత్యా మాం నయేతి భావః.

పక్షే కర్మైవ శ్రేయో న బోధ ఇతి విపర్యయో బోధభ్రాతా తజ్జః
 సంశయః కాకః బోధస్రియాం శ్రద్ధాం కదర్థయన్ బోధేన త్రైలోక్యాదపవిత
 ఇతి భావః. మఘవన్ లక్ష్మీవతే విద్యావతే.

దేవాస ఆయన్ పరశూంరబిభ్రన్వనావృశ్చన్తో అభి విడ్విరాయన్
 నిసుద్ద్ర్యం దధతో వక్షణాసు యత్రా కృపేట మను తద్దహన్తి. 100

10-28-8

దేవాస ఆయన్నితి - దేవాస ఆయన్నిత్యేకస్మిన్ బహువచనం బహుత్వ
 భ్రమాత్, దేవాః ఆయన్ ఆగతాః పర వినం సీతాసన్దేశం ప్రాప్య ప్రస్తాతుం
 హనుమాన్ శత్రుసంపదం బబాధే తదావేదయన్తి రాక్షసా రావణం ప్రతి.
 శూన్ అన్మదీయానేవ అబిభ్రన్ ధృతవన్తః విడ్విర్జననస్తాననరూపాభిః ప్రజాభిః
 సహ వానా వనాని వృశ్చన్తః చిన్తన్తః అభ్యాయన్ సుద్రు సుష్క ద్రవతీతి
 తం శీఘ్రగమ్ అగ్నిం సేతునిబద్ధం తదాగజలం వా వక్షణాసు గువైకదేశవి
 శేషేషు సేతుభంగేన నదీషు వా నిదధతః సన్తః, యత్ర కృపేటం వాప్యదౌ
 జలమస్తి, తదపి అనుదహన్తి కాష్ఠాదికం దహన్తన్తదూష్మణా వాప్యదీన్యపి

శోషయస్తీతి భావః. కృషీటమగ్నియోనిః కాష్ఠాదికం వా కృషీటజత్వాత్
తదను అన్యదపి వజ్రపాషాణాదికం దహన్తిత్వన్తః.

పక్షే కామస్య నగరం విషయాః, భోగ ఆరామః, తక్షో హర్షః, పుత్రః,
తామ్ విష్ణుభక్తిం శమదమనైరైగ్యగర్భితత్వాదనేకరూపాం ఉచ్చినత్తిత్వన్తః.
శశః క్షురం ప్రత్యజ్ఞం జగారాద్రిం లోగేన వ్యభేదమారాత్
బృహన్తం చిదృపాతే రన్తయాని వయద్యత్సో వృషభం శూశువానః. 101

10-28-9

ఏవం శ్రుత్వా రావణః శోచతి - శశః క్షురమితి. యథా శశః పశుః
క్షురం తీక్ష్ణధారం లోహం ప్రత్యజ్ఞం అభిముఖధారం జగార నిగీర్ణవాన్
అన్తఃకృన్తన్నేవ ప్రవిశతి, ఏవం సీతాం స్వనధార్తమానీతవానిత్యర్థః. అద్రిం
తైలం లోగేన లాతి ఆదత్తే ఉద్గిరతీతి లోగో లోష్టస్తేన ఆరాద్మూరాత్
ఆగత్య వ్యభేదం భేదితవానస్మి బృహన్తం మహాన్తం అత్మానం చిత్ నిశ్చితం
ఋహితే క్షుద్రాయ సుఖాయ రన్తయాని పీడయాని యథా వయత్ గచ్ఛన్
వత్యః వృషభం మహోక్షం శూశువానః వర్ణమానః అధిక్యం దర్శయన్.
సుపర్ణ ఇత్థా నఖమా సిషాయావరుద్ధః పరిపదం న సింహః
నిరుద్ధశ్చిన్మహేషస్తర్వావాన్ గోధా తస్మాఅయథం కర్షదేతత్. 102

10-28-10

ఏవం శ్రుత్వా విచిన్త్యాపి రావణో హనూమన్తం బబన్దేత్యాహ - సుపర్ణ
ఇతి. సుపర్ణః వక్షివత్క్షేచరో రావణః ఇత్థా ఏవం వ్యాలగ్రాహివత్, నఖం న
ఖిద్యతే ఛేదన భేదనాది నేతి నఖం హనుమన్తం ఆసిషాయ బ్రహ్మిషాశైరా
బబంధ, న చావవరుద్ధో బద్ధోపి పరిపదం నసింహః సింహ ఇవ స్వతన్త్ర్యః
పరితో గచ్ఛత్యేవ తథా తర్వావాన్ తుషాక్రాన్తో జలాశయాభిముఖో మహిషో
మహానారణ్యకః చిత్ ఇవ నిరుద్ధోఽపి రోధకాన్ కర్షత్ ఏవమేతత్ తస్మై
హనుమతే అయథం అసదృశం గోధా పరివేష్టనం పాశైర్చంధనమ్ గుధ పరివే
ష్టనే వచాద్యచి లాప్ దుర్మలైర్నిరుద్ధస్తానేవ కర్షం యథేష్టం ప్రజ్ఞాపరతీతి

బావః.

అక్షానహో నహ్యతనోత నోమ్యా ఇస్కృణుధ్యం రశనా ఓత పింశత
అష్టాబంధురం వహతాభితో రథం యేన దేవాసో అనయన్నభి ప్రియమ్.

103

10-53-7

స ఏవం బ్రహ్మపాశైర్బద్ధోఽపి తాన్ యదా స గణయతి తదైనం
దేవాః ప్రార్థయన్తే బ్రహ్మపాశానామవమానో మాభూదిత్యేతదర్థం - అక్ష
నహ ఇతి. భోః సామ్యాః విష్ణుభక్తాః అక్షానహః అక్షం రావణః పుత్రం
మృత్యుపాశైర్బద్ధన్తో యూయం నహ్యత స అత్మానపి బద్ధీత, రశనాః
బ్రహ్మపాశాన్ ఇస్కృణుధ్యం స్వీకురుధ్యం ఆకత పశ్చాత్ పిమ్మత విభజత
స్వీకృత్య ఖణ్డయత అష్టా బద్ధురం జానుద్వయ కూర్పరద్వయ స్కృన్దద్వయ
జఙ్గాద్వయేషు బన్దనవన్తం రథం దేహం అభితో నగరే నహత ప్రావయత
యేన దేవాసో దేవాః అభిప్రియం స్వేష్టం అనయన్ ప్రాప్నువన్ పురే సజ్చ
రతాం కృతేన్షుఽస్మిన్ రథే దేవాః సుఖం ప్రాప్సున్తిత్వర్తః.

వక్షే అక్షానహః ఇంద్రియజయినః అభితః కర్మోపాసనామార్గయోః విధి
నిషేధ పాశానంగీకృత్య విషయాన్ భోగాంశ్చోత్సాద్య లబ్ధపరోక్షబోధాః అశ
నాదీని ప్రాణాదిషు ప్రక్షిప్య అత్మానమసజ్గన్ భావయతేత్వర్తః.

రక్షోహణం వాజినమా జిఘర్షి మిత్రం ప్రథిష్ఠముస యామిశర్మ
శిశాన్ అగ్నిః క్రతుభిః సమిద్ధః స నో దివా స రిషః పాతు నక్తమ్. 104

10-87-1

ఏవం బద్ధస్య హనుమతః పుచ్చే లాపితమగ్నిం సీతా ప్రార్థయతే -
రక్షోహణ మితి. రక్షోహణం రక్షసాం అక్షాదీనాం హన్తారం వాజినం హరిం
వానరం దృష్ట్వా అజిఘర్షి క్షరామి శోకేనాఽశ్రూణి నివర్తయామీత్వర్తః.
అతో మిత్రం హనుమత్పితృర్వాయోః సఖాయం ప్రతిష్ఠం ప్రథమానం అగ్నిం
శర్మ హనూమతే కల్యాణం ఉపయామి ఉపేత్య యాచామి. తత్త్వాయామీతి

పత్ వర్ణలోపశ్చాన్తసః. శిశానో దీప్యమానోఽగ్నిః క్రతుభిః యజ్ఞైః పూర్వం
 అస్మాభిః సమిద్ధః సద్దీపితః స ఇదానీం నోఽన్యైశ్చస్మిన్మన్తినం జనం దివా
 నక్తం చ సరిషః హిసాతః పాతు.

పక్షేఽగ్నిర్విజ్ఞానమ్, తద్యుతా భక్తిః కృత్వాం కామసమ్పదం నాశిత
 పతీత్యర్థః.

అయోదంస్త్రో అర్చిషాయాతుధానానుపస్పృశ జాతవేదః సమిద్ధః
 ఆ జిహ్వాయా మూరదేవాన్ రభస్వ క్రవ్యాదోవృక్ష్వపిధత్వానన్. 105

10-87-2

అయోదంస్త్రి ఇతి - అయోదంస్త్రిః అర్చిషా జ్వాలయా యాతు
 ధానాన్ రాక్షసాన్ ఉపస్పృశ, హే జాతవేదః సమిద్ధః సన్ జిహ్వాయా
 మహాజ్వాలయా మూరదేవాన్ మూలదేవాన్ పూర్వదేవాన్ అసురాన్ ఇతి
 యావత్ ఆరభస్వ స్పృశ క్రవ్యాదో మాంసాదాంశ్చ తాన్ వృక్ష్వీ వికీకృత్య
 చ అనన్ అస్యేఽపిధత్స్వ తిరోహితాన్ కురు.

పక్షే అయోదంస్త్రోఽభేద్యార్థభేదేన క్షమః అర్చిషా సాత్త్వికవృత్త్యా
 యాతుధానాన్ క్రోధాదీన్ నిగృహ్ణీష్య, జాతవేదః హే అగ్నే అతీతానేకజ
 న్మాదిదుఃఖజ్ఞ శేషం సృష్టం.

యత్రేదనీం పశ్యసి జాతవేదస్తీష్టతమగ్న ఉత వా చరన్తమ్
 యద్వాన్తరిక్షే పథిభిః పతన్తం తమస్తా విద్య శర్వా శిశానః. 106

10-87-6

యత్రేతి - తం రావణం కామం వా విద్య భన్తి దూరీకురువా శర్వా
 సర్వాణి హమ్సూర్రాణి రక్షాంసి శిశానః దీవయన్ తయోరుభయోరపి అస్తా
 అస్తాని గృహ్ణాణి దృషత్కాష్మాదిమయాని కామవిషయభూతాని స్రగాదీని వా
 శేషం సృష్టమ్.

పరిత్వాఽగ్నేపురం వయం విప్రం సహస్య ధీమహి
 ఛృషదర్షరం దివేదివే హిన్తారం భిజ్గు రావతామ్.

107

పరితి - పే అగ్నే త్వా త్వాం విద్రం వ్యాపకం పే సహస్య తేజస్విన్ పురం పరి అరినగరస్య పరితః డీమహి స్థాపయామః కృత్స్నం నగరమా వేష్టయ యథా బహిర్నిస్పర్తుమన్యో న శక్నోతి, తథా స్థిరో భవేత్పర్ణః ధృషత్ అన్యం ధర్షయన్ వర్ణో యస్య తం త్వాం ధృషద్వర్ణం దివే దివే నిత్యం భంగురం వినాశిశీలం మాయామయం అహంకారాది తద్వత్ తాం భంగురావతాం పొస్తారం నివీమహి.

వక్షే సర్వ శరీరస్థం పాప్మానం భస్మీకురు, యథా బహిర్వాసనాః న నిఃసరేయుస్తథేతి భావః.

హరిం మృజన్త్యుషో న యుజ్యతే సం ధేనుభిః కలశే సోమో అజ్యతే ఉద్వానమీరయతి హిన్వతే మతీ పురుష్టుతస్య కతిచిత్పరిస్రియః. 108

9-72-1

ఏవం లక్ష్కాం దగ్ధ్వా వానరైః సహ హనుమాన్ రామం వ్రత్యా గత ఇత్యాహ - హరిం మృజన్తితి హరిం వానరం హనుమంతం కృత కార్యం మృజన్తి ప్రేమ్లా హస్తేన పరిమార్చయన్తి కే అరుషః రోషరహితాః శాంతాః శ్రీరామభద్రాః బహుత్వం పూజాయామ్ ఏతేనాన్వేషేణాత్ప్రాకృ తకోపాః స్థితా ఇతి గమ్యతే, నశబ్ద ఉపమార్థే ఉత్తరాన్వయా యథా ధేనుభిర్దేనుప్రభవైః పయోభిః కలశే ద్రోణకలశే సోమః సమజ్యతే సల్గతో భవత్యతిశయాధానాయ, ఏవం యో హరిర్యుజ్యతే అర్ధాత్సామినేతి లభ్యతే. స చ హరిః వాచం ఉదీరయతి. హిన్వతే వర్షయతే చ స్వామినం యతో మతీ సేధాచీ సుపః పూర్వసవర్ణః తామేవ వర్షనరూపాం వాచమాహ - పురుష్టుతస్య కతిచిత్పరిస్రియ ఇతి బహుభిః బ్రహ్మోద్వైః స్తుతస్య తప మదీయాః పరిస్రియః పరితః ప్రీణయన్తి తాః స్తుతివాచః కతి చిత్ కియత్యః యావతీ స్తుతిర్మయా కర్తవ్యా సా సర్వథాఽవ్యత్యల్పైవేతి భావః. సాకం వదన్తి బహవో మనీషిణ ఇన్ద్రస్య సోమం జఠరే యదాదుహః

సాకమితి - అతః పరం బహవో మనీషీణో ధీమన్తో వానరాః సాకం యుగపత్ శ్రీరామభద్రం ప్రవదన్తి, యత్ యతః కారణాత్ తే సర్వే ఇన్ద్రస్య జఠరే జఠర త్పవ్వర్ణం సోమం పయోభిర్మిశ్రయితుం ఆదుహాః దుగ్ధవత్సా ధేన్వాః కృతసోమయాగాత్తేషాం రామవర్మంతం గతిరాసీదిత్యర్థః. కుత ఏనం రామస్య దౌర్లభ్యమత ఆహ - యదితి యత్ యతః ఈమ్ ఏనం రామం కామ్యం కామనీయం మధు అమృతం సరా మనుష్యాః సుగ భస్తయః ప్రజ్ఞానాంశవో విశుద్ధచేతస్త్వాద్యేషాం తే తథాభూతాః దశభిః సునీలాభిః సమానసీదాభిః పక్షాభిః ప్రాణవృత్తిభిః వస్తభిర్ద్దివృత్తిభిశ్చ సర్వైః కర్మభిః సర్వైర్జ్ఞానైశ్చ మృజ్జన్తి మృగయన్తి, తస్మాద్రామేణ సహ సంవాదో మహతః పుణ్యస్య ఫలమితి జ్ఞేయమ్.

అరమమాణో అత్యేతి గా అభి సూర్యస్య ప్రీయం దుహీతుస్థిరో రవమ్ అన్యస్మైతోషమభరద్విసంశ్నసః సం ద్వయూభిః స్వస్థుభిః జ్ఞేతి జామిభిః.

సంవాదమేవాహ తిప్పభిః - అరమమాణ ఇతి. ఇంద్ర తే ఋత్వియః సోమ ఇతి వదచతుష్టయముత్తరమన్త్రాదవకృష్యతే హే ఇన్ద్రో శ్రీరామ తే తవ సోమః సోమాభిషవిమిత్తభూతా ఋత్వియః ఋతౌ ఈయతే గమ్యతే ఇతి ఋత్వియః ఋతుశబ్దకాదిణః. ఈ ఇయజ్ ఋతుకాలైకగమ్యా జాయేత్యర్థః. స సోమస్తద్వియోగాతురః సూర్యస్య దుహీతుః పతివ్రతా త్వేనాతివ్రసేద్దాయాః సావిత్రిత్యాః ప్రీయం రవం కీర్తిశబ్దం తిరః తిరస్కృత్య గాః భూవ్రదేశాన్ అభితో వ్యాప్య అత్యేతి అతిక్రమ్య గచ్ఛతి లోకాన్తరా ణీతి శేషః. ఏనం తస్యాః పాతివ్రత్యముక్త్యా దుఃఖమాహః - అన్వీతి. అస్మై ఏనమ్ ఉక్తవిధం త్వదీయం సోమం ప్రాప్తం ఏనం కమనీయం వస్తు

జాతం సమర్పయితుం గృహ్లాతి విసంగ్యసో రావణః జోషం వర్యావం
 యథా స్వాత్రథా అన్వభరత్ అనుహరతి సర్వం కమనీయామై ప్రయచ్ఛతి
 అథాపి సా సంక్షేతి అతిశయేన క్షీయత ఏవ జామిభిః సహచరీభిః స్వస్థభిః
 ఏక యోనిభిః ద్వయ్యాభిరుభయ్యాభిః చేతోవృత్తిభిః హేతుభూతాభిః సంక్షేతి
 ఇష్టవియోగజైః శోకాదిభిరనిష్టసంయోగజైర్పయాదిభిశ్చాజీకీణాస్తీత్యర్థః.

సృధూతో అద్రిషుతో బద్ధిషి ప్రీయః పత్తిర్లవాం ప్రదివ ఇన్ద్రుర్భుత్వయః
 పురన్ధివాన్ మనుషో యజ్ఞసాధనః శుచిర్థియా వవతే సోమ ఇన్ద్ర తే.111

9-72-4

సృధూత ఇతి - సృభిః రాక్షసీధిర్దూతోఽవధూతః భీషితః అద్రిసుతః
 అద్రయః పాషాణాః సుతా అజ్ఞప్తాః యస్మై పాషాణైరియం చూర్ణికర్త
 వ్యేతి ఏవం భీషితోఽపి బద్ధిషి తృణే నిషణ్ణా ఇతి శేషః. ప్రీయస్తవ
 గవాం పత్తిర్థిత్వైర్పియః ప్రదివః పురాణః ఇన్దుః ఈశ్వరః స్వసంధక్షణే వ్రభుః
 ఋత్వియః వ్యాఖ్యాతః పురన్ధివాన్ బహుశి యుక్తః. మనుషో మనుష్య
 రూపస్తవ యజ్ఞసాధనః సహధర్మచారి ధియా శుచిః పవతే ఆత్మానం పునాతి.
 సృబాహుభ్యాం చోదితో ధారయా సుతోఽనుష్కధం వవతే సోమ ఇన్ద్ర తే
 అప్రాః క్రతూస్తమజైరధ్వరే మతీర్వేర్నదృషవమ్యో 3 రానదధ్ధరి.112

9-72-5

సృబాహుభ్యామితి - హే ఇన్ద్ర తే తవ సోమః సోమయాగసాధనం
 సీతాఖ్యః బాణ రూపేణ పరీతః సన్ బాహుభ్యాం నరరూపస్య తవ
 బాహుభ్యాం భుజాభ్యాం చోదితః ప్రేరితః సన్ అనుష్కధం స్వాధా అన్నం
 తేన తద్వికారో దేహ ఉచ్యతే ప్రతి శరీరం పవతే గచ్ఛతి శీఘ్రమేవేత్యర్థః.
 వర్తమానసమీప్యే వర్తమానపన్నిర్దేశాత్. కీదృశః ధారయా అవిచ్ఛిన్నప్రవా
 హేణ సుతః నిష్పృష్టః త్వం చ క్రతూన్ సక్తల్పాన్ స్వస్య. సీతాయా
 అస్మదీయాంశ్చ ఆ అతిశయేన ఆప్రాః పూరితవావసి, కార్యసిద్ధ్యవశ్యంభా
 వకో భూతవ్రయోగోఽగన్య సుచః సువరగమ్వేతివత్ తథా అధ్వరే యుద్ధ

యజ్ఞే చమ్యో వాసరరాక్షససేనయోః మతిః బుద్ధిః బుద్ధిరర్మాన్ శౌర్యాదీన్
 సముజ్జైః సముష్ణితవాససి. అస్మిన్ నిరషేక్ష వివ శత్రూన్ నిహస్తుం సమర్థోఽ
 సీత్యర్థః యతస్యేతి భావః. కథం యుష్మాభిః సీతా దృష్టేత్యాశక్త్యాం
 హనుమత్తం నిర్దిశ్య వదన్తి వేర్వదృషత్ షక్తీవ వృక్షారూఢో హరిర్హనుమాన్
 ఆసదత్ ప్రాప్తవాన్ త్వదీయం సోమసాధనమిత్యనుషజ్ఞః. సముద్ర వ్యవహితే
 షక్తీవరప్రాప్త్యే దేశే సీతా హనుమతా సముద్రం లజ్జయతా దృష్టేత్యర్థః.
 అంశుం దుహన్తి స్తనయన్తన్మక్షీతం కవిం కవయోఽవసో మనీషిణః
 సమీ గావో మతయోయన్తి సమ్యత ఋతస్య యోనా సదనే పునర్బువః.

113

9-72-6

తతః కింవృత్తమత ఆహ - అంశుం దుహన్తితితి - అంశుం అంశు
 మత్తం సూర్యం వాయుమగ్నిం వా త్రయః కేశిన ఇతి 'అగ్నిర్వాయుః
 సూర్యశ్చ కేశినః' ఇతి పుతేః తస్మాత్ ఆవసః కర్మాణి దుహన్తి, యథా
 గోః సారభూతం పయో దుహ్యతే, ఏవం అగ్నేః సారః పరదాహకత్వం
 సూర్యస్య సర్వవిషయ ప్రకాశకత్వం వాయోః శీఘ్రగామిత్వం బలవత్త్వం చ
 మనీషిణో మనోవిగ్రహణమర్థాః మతయో మేధావినః వాసరాః దుహన్తి
 ఆదదత ఇత్యర్థః. కీదృశం అంశుం స్తనయన్తం గర్జన్తం ప్రఖ్యాతమి
 త్యర్థః. అక్షీతమక్షీణం బలేన వేగేన చేత్యర్థః. కవిం క్రాస్తదర్శినం
 ఏతావి క్రమేణాగ్నివాయుసూర్యాణాం యోగ్యతయా విశేషణానీతి జ్ఞేయం.
 గర్జన్తోఽక్షీణబలవేగాః గగన మార్గేణ గచ్ఛతీత్యర్థః. గత్వా చ కిం కృత
 వన్తస్తదాహ - సమీతి. సంయతః సమీతీతి సంయత్ సంహతమచచ్చాలమ్
 తస్య ఋతస్య పరిలస్య యోనాయోనా, సుపో దాదేశః. ఆకరే సముద్రే
 ఆధారే సదనే, నిషదనే నిమిత్తే పునర్బువో గావః పూర్వం ధాతుః సకాశాత్
 జాతాః పశ్చాచ్ఛతుష్కీణత్వాద్వాకారేణ శిల్పిభ్యో నలాదిభ్యో భూతాః గావో
 భూమయః సుఘటేత శిలారూపః ఈమ్ లోక ప్రసిద్ధవత్. సంయన్తి
 ఏకీభావేన మిలన్తి. యథా - పట్టాజ్ఞకేష్యవివృతసప్తయః శిలా నివిశన్తే, ఏవం

స్తబ్ధోదకే సిన్ధావహీతి తథాంశుం దుహస్తీతి సంబన్ధః.

నాభా పృథివ్యా ధరుణో మహో దివోఽపామూర్త్యా సింధుశ్చన్ద్రుక్షితః
ఇన్ద్రస్య వక్రో వృషభో విభూవసుః సోమో హృదే వవతే చారు మత్సరః.
114

9-72-7

నాభేతి - దివో ద్యులోకాదపి మహః మహతి అపామూర్త్యా సలిలానాం
సజ్జే 'ద్యౌః సముద్రసముద్ర' ఇతి ద్యుః సముద్రయోః సామ్యధర్మనాత్ తాదృశే
సముద్రే అంతః మధ్యే సముద్రస్య మధ్యే ఇత్వర్థః. పృథివ్యా నాభా.
సుపోడాదేశః. నాభిః నాభపుత్పన్నః పర్వత ఇతి యావత్ స ధరుణో
ధారకోఽభూత్. సముద్రే నాకావత్పర్వతసముద్రాదయోపి బానరాణాం ధార
ణార్థం సేతురూపేణ స్థిత ఇత్వర్థః. కీదృశో నాభా సిన్ధుషు సదీషు
నిమిత్తభూతాసు ఉక్షితః సిక్తః శిరసి వ్రవర్తమానాభిర్నదీభిః ఆర్ద్రీకృతః అతి
శయేన మహాన్ ఇత్వర్థః. ఏతేన 'దశయోజన విస్తీర్ణే శతయోజనమాయతే.'
సేతా తత్తత్ పర్వత శిరోగతానద్యోపి బహ్వ్యః సస్తిత్సుక్తం. కథం సలిలే
శిలానాం తరణమత అహ - ఇన్ద్రస్యేతి ఇన్ద్రస్య పరమేశ్వరస్య రామస్య
వజ్రః పజ్రవదవ్రతి ఇత గతిః వృషభో ధర్మః విభూవి వ్యాపకాని వసూని
ఫలాని యస్య స విభూవసుః. దైర్ఘ్యం సాంహితీకం. సోమః సోమయాగాది
జన్మా హృదే జనానాం హృదయశోభనాయ వవతే గచ్ఛతి. కీదృశః సోమః
మత్సరః దేహనాం మదకరః హర్షద ఇతి యావత్. యథాఽఽగ్నేయే
దివ్యే ధర్మబలాదగ్నిః స్వీయం దాహకత్వం త్యక్త్వా శీతత్వం భజతి ఏవ
మిహోపి రామధర్మబలాద్విశుద్ధహృదయో మహోదధిరపి స్వీయం మజ్జకత్వం
క్షేదకరత్వం చ త్యక్త్వా ధనత్వం గతః తేన తత్రపాషాణాస్తరస్థీతి భావః.
జాయా తప్యతే కీతవస్య హీనా మాతా పుత్రస్య చరతః క్వ స్వీత్
ఋణావా బిభ్యద్ధనమిచ్ఛమానోఽన్యేషామస్తమువ సక్తమేతి. 115

10-34-10

తతః పరం ద్వాభ్యాం మన్తార్చ్యం సోమమేవ స్తుత్వాఽగ్రిమసూక్తస్య ప్రక్షే
 ద్రప్వస్యేత్యాదేరాద్యేన చతుర్వచేన పునః సేతుబన్ధనమేవ స్తుతం తదృక్చ
 తుష్టయమగ్రేవ్యాఖ్యాస్యతే. తతః పరమృక్పఞ్చకం శేషభూతం తూపోద్ధాత
 ఏవ వ్యాఖ్యాతం తదేవ సేతుబన్ధనాంతాం కథ సమాప్య హనుమతి నము
 ద్రముల్లఙ్ఘ్యాఽఽగతే లక్ష్మాయాం కిం వృత్తమిత్యాశక్త్యాయాం పుత్రపథ
 నగరదాహాదినా తప్తయోర్భన్దోదరీ రావణయోః శోకమాహ - జాయేతి కిత
 వస్య ధూర్తస్య కపటసంన్యాసినః సీతాహర్తుః రావణస్య జాయా మన్దోదరీ
 తప్యతే, యతః హీనా పుత్రేదైవ క్వస్విచ్ఛరతః పరలోకం కర్మానురూపం
 గచ్ఛతో మాతా హతపుత్రేత్యర్థః. కితవోఽపి ఋణావా ఋణశబ్దో దుర్ల
 భమౌ లక్ష్మ్యాఖ్యదుర్గవాన్ సముద్రజలాశ్రయవానపి హనుమత్పుత్రావం దృష్ట్వా
 బిభృత్ భయం కుర్వన్ రావణః అన్యేషాం రాఘవాణాం. అస్తం గృహం
 సీతాం ధనం రాజ్యం చ ఇచ్ఛమానః ఇచ్ఛన్ ఉవనక్తం ప్రదోషకాలే ఏతి
 సీతాస్థానం రత్యర్థీ నన్ గచ్ఛతి.

వక్షే హర్షనాశేన సుఖస్వాదరూపాయాం మాతర్యుతప్తాయాం కామరా
 వణో మధుమత్యాఖ్యాం యోగభూమిం అయోగిభిర్దుర్గమాం లక్ష్మారూపామా
 శ్రితోఽపి భక్తేభ్యో బిభృత్ రజోగుణస్యోదయకాలే పునః శ్రద్ధాం వశీకర్తుం
 కామయత ఇతి భావః.

న మా మిమేధ న జిహీళ ఏషా శివా సఖిభ్య ఉత మహ్యమాసీత్
 ఆక్షస్యాహమేకపరస్య హేతోరనువ్రతామప జాయామరోధమ్. 116

10-34-2

సః రావణః పునః సీతయా యో వః సేనాసీరితి ప్రత్యాఖ్యాతః
 ఉభయభ్రష్టః పుత్రం భార్యాం చానుఽశోచతి - నమేతి ఏషా భార్యా
 మా మాం న మిమేధ న హింసితవతి, న జిహీల న మమ హేలనం
 కృతవతి, తథా సఖిభ్యో మత్ప్రియేభ్య ఉత మహ్యం చ సర్వదా శివా
 కల్యాణరూపైవాసీత్. తామ్ అనువ్రతాం జాయామ్ ఆక్షస్య సమ్బుష్టీ

యః ఏకశ్చాసౌ పరశ్చ ఏకపరస్తస్య హనుమతో హేతోః అపారోధమ్ అక్షం నిఘ్నతా హేతుభూతేన తేన అపరుద్ధవానస్మి ధిన్మామిత్యర్థః.

పక్షే రతిం నాశయతః కామస్య వీర్యం బలం చ ధిగితి భావః.
 ద్వేష్టి శ్వశూరప జాయా రుణద్ధి న నాథితో విస్తతే మర్దితారమ్
 అశ్వస్యేవ జరతో వస్త్వస్య నాహం విన్దామి కితవస్య భోగమ్. 117
 10-34-3

ద్వేష్టితి - రావణ బన్దోః కస్య చిదుక్తిః శ్వశూరారపక్షీయాన్ స్త్రీగ
 జాన్ హితోపదేశకర్తృనా ద్వేష్టి, జాయా అపరుణద్ధి భోగాదా నిరుష్టే నాథితః
 ఉపతప్తః మణ్డేతారం సుఖయితారం పరదారసంఘం న విస్తతే, అతోఽస్య
 కితవస్య భోగం శరీరం న విన్దామి న పశ్యామి, అయం కామ వేద
 నయా మరిష్యత్యేవేత్యర్థః. తత్ర దృష్టాంతః - జరతో జీర్యమాణస్యాశ్వస్య
 మృత్యునా త్రేత్రా వా నీతస్య శరీరం న దృశ్యత ఏవమస్యాపీత్యర్థః.

పక్షే విష్ణుభక్త్యా ఉపతాపితః కామో భోగశక్తిం సుఖాస్వాదలక్షణాం
 రతిం చ పరిహరతి శ్రద్ధాం చ పశీకర్తుం న క్షమతే, అతోఽస్య స్వరూపం
 శీఘ్రమేవ సంక్రమీతి భావః.
 సభామేతి కితవః పృచ్ఛమానో జేష్యామీతి తన్వా3 శూశుజానః
 అక్షాసో అస్య వి తిరన్తి కామం ప్రతిదీప్సే దధత ఆ కృతాని. 118
 10-34-6

సభామేతితి - ఏవం హనుమతా లక్ష్మణాహా కృతే సతి కితవో
 దూరో రావణః పృచ్ఛమానః ప్రశ్నార్థి నన్ సమామేతి జేష్యామీత్యహా
 జ్కారేణ తన్వా శరీరేణ శూశుజానో వర్తమానః. వస్య జత్వం ఛాన్దసం.
 అక్షాసః అక్షనదృశాః కసిన్వభ్రాతరో విభీషణాదయః అస్య కామం మనోరథం
 వితిరన్తి విశేషేణ తిరస్కర్వన్తి. కేదృశాః ప్రతిజిగీషవే రామాయ కృతాని
 సీతాఖ్యపణితద్రవ్యలాభమోచకాని లక్షణాని ఆదధతః సమర్థయన్తః.

వక్షే నభాశాస్త్రకం. అక్షా సః ప్రమాణాని ప్రతిదీప్యే బోధాయ శేషం ప్రాగ్వత్. అత్ర ప్రాప్య దారా ఇతి మన్త్యః పఠనీయః స చ వ్యాఖ్యాత ఉపోద్ఘాత ఏవ తత్ర సఖ్యుర్విష్ణోర్ఘామిమ్ జాయాం సీతాఖ్యాం క్రదన్తీమపి భగవాన్ న ఏతి న ప్రాప్నోతిత్యేవ పదార్థః. శేషం పూర్వపదేవ.

ఉదీర్వేతః పఠివన్తిం హ్యోషో విశ్వావసుం నమసా గీర్విర్యగ్నిరీశే అన్యామిచ్చ పితృషదం వ్యక్తాం స తే భాగో జనుషా తస్య విద్ధి. 119

10-85-21

ఏవముక్త్యాపి సభ్యా రావణమ్ ప్రార్థయన్తే - ఉదీర్వేతి. అతః సీతాభి లాష నిర్బన్ధాదుదీర్వ ఉద్గచ్ఛ నివృత్తో భవ, హి యతః ఏషా పఠివతి పరభార్యా విశ్వావసుం రావణవ్యామోహకారీ గన్తర్వః విశ్వాని వసూని యస్మిన్ ఇతి వా అవాప్తనకలకామం రావణం త్వాం నమస్కారేణ సహ గీర్విర్యగ్నిరీశే శ్చామి ప్రార్థయామి. అన్యాం పితృగృహస్థామ్ అప్రత్యాం కన్యామిచ్చ, వ్యక్తాం విస్పష్టాం జాతస్త్రీలక్షణాం సః సా స్త్రీ తే తవ భాగః జనుషా జన్మనా తస్య తం విద్ధి ప్రాప్నుహి.

ఉదీతో విశ్వావసో నమసేలామహే త్వా

అన్యామిచ్చ ప్రఫర్వంఽ సం జాయాం వత్సా స్వజ.

120

10-85-22

ఉదీర్వేతి - అత్ర ద్వితీయమన్తేఽ ఇచ్చేత్వన్తం ప్రాగ్వత్ ప్రఫర్వం ప్రకర్షేణ ఫలాభ్యాం స్తనాభ్యాం వేతి రంహతీతి ప్రఫలవీ. అస్య రత్వమ్ అంతలోపశ్య చాన్తసః. ప్రఫర్వం సుస్తనీమిత్యర్థః. జాయాం సీతాం వత్సా రామేణ సంస్వజ సామ కుర్విత్యర్థః.

వక్షే బోధప్రియాం శ్రద్ధామసాహాయ విషయసుఖదాయినీం శ్రద్ధామా శ్రయస్వేతి భావః. బోధేన సహ కుర్వతస్తవఽపి కల్యాణం భవతి - 'బుద్ధినాం చ తేషాం సర్వేషు లోకేషు కామచారో భవతి' ఇతి సర్వకర్మఫ లభాగిత్యశ్రవణాత్.

ఉత త్వః సశ్యన్ను దదర్శ వాచముత త్వః శృణ్వన్న శృణోత్యేనాం
ఉతో త్వస్మై తన్వంఽ వి సన్తే జాయేవ పత్య ఉశతి సువాసాః. 121

10-71-4

ఏవం బోధ్యమానేషు రావణాదిషు కిం వృత్తమత ఆహ - ఉతత్వ
మితి. ఉతత్వః అపి చైకః ప్రహస్తాదిః పశ్యన్ ఏకేన బానుమతా కృతం
కదనం పశ్యన్నపి వాచం వచనస్వార్థం స దదర్శ మదాన్తత్వాత్ ఉత త్వః
అవ్యేకో రావణాదిః శృణ్వన్నపి. శుకసారణాదిముఖేనపరబల మాకర్ణయన్నపి.
స శృణోతి తన్మవపి స కరోతి దురాగ్రహగ్రస్తత్వాత్, ఉతో అపి త్వస్మై
అన్యస్మై విభీషణాయ తన్వం స్వరూపం వాక్ స్వార్థం ప్రకటికరోతి, యథా
ఉశతి కామయమానా జాయా ప్రత్యే సువాసాః ఋతమతి స్వం గుప్యం
దర్శయతి, తద్వత్ అన్యైరదృష్టోఽపి భావీ విభీషణాదిదిర్బుష్ట ఇత్యర్థః.
పరా పూర్వేషాం సఖ్యా వృణక్తి వితర్తురాణో అపరేభిరేతి
అనానుభూతీరవధూన్వానః పూర్వీరిన్ద్రః శరదస్తర్తరీతి. 122

6-47-17

ఉతస్తే కిం చక్రరత ఆహ - పరా పూర్వేషామితి పూర్వేషాం జన్మ
బన్ధనాం రావణాదీనాం సఖ్యా సఖ్యాని స్నేహం పురావృణక్తి దూరీకరోతి
విభీషణాదిః, విశేషేణ తర్తురాణః మరణం తర్తుకామః అవరైః కార్య బన్ధుభిః
రామాదిభిః సహ సఖ్యాని ఏతి అభిగచ్ఛతి అనానుభూతీః రావణాదీనాం
భ్రాన్తిజ్ఞానాని అపశ్యమేవ శత్రూన్ జేష్యామ ఇత్యేవం రూపాణి అపధూ
న్వానో దూరీకుర్వన్ ఇన్ద్రః ఇదం భావికదనం పశ్యతీతి ఇదన్ద్ర ఇదన్ద్ర
ఏవ ఇన్ద్రో విభీషణః పూర్వీ శరదః కాలమృత్యుం తర్తరీతి అతిశయేన
అనురత్వం ప్రాప్య తరతి. ఇదమీదృశమితి - 'తమిదన్ద్రం సన్తమిన్ద్ర
ఇత్యాచక్షతే' ఇతి శ్రుతిదృష్టమత్ర ఇన్ద్ర శబ్దస్య నిర్వచనం జ్ఞేయం.

పక్షే పూర్వేషాం కామాదీనాం అపరేషాం శమాదీనాం అనానుభూ
తీరేషోద్యాత్మభ్రాన్తిః.

అన్నక్షరా ఋజవః సస్తు వస్తా యేభిః సఖాయో యన్తి నో వరేయమ్. సమర్థమా సంభాగో నో వినీయాత్సం జాస్పత్యం సుయమస్తు దేవాః.123

10-85-23

ఏవం కుర్వతాం విభీషణాదీనాం పురోహితాః స్వస్త్వయనం కుర్వన్తి - అన్నక్షరా ఇతి. ఋగ్వేద మార్కాత్ క్షరంతి తే ఋక్షరాః రాక్షసా దయః కంటకాః తద్రహితాః అన్నక్షరాః, అత ఏవ ఋజవః వస్తాః వస్తానః సస్తు, ఏభిః యైః పఠిభిః నోఽస్మాకం సఖాయః వరేయం వరే శ్రేష్ఠీ భూస్థానం యాతి సజ్చరతి తం సర్వోపరి వైకుణ్ఠే స్థితమపి భూస్థం రామం యన్తి గచ్ఛన్తి, అర్యమా దేవో నః అస్మదీయాన్ సన్నిసీయాత్ రామేణ సహ ఏక్యం గమయతాత్, భగశ్చ సన్నిసీయాత్, తథా జాస్పత్యం సీతారామయోర్జామ్పత్యం ధర్మః సుయమం సుసంయతం అస్తు, భో దేవాః. ప్రత్యా ముంచామి వరుణస్య పాశాద్యేన త్వాబధ్నాత్ సవితా సుశేవః ఋతస్య యోనో సుకృతస్య లోకేఽరిష్టాం త్వా సహ వత్యా దధామి.124

10-85-24

గచ్ఛన్ విభీషణః సీతామూశ్వాసయతి - ప్రత్యేతి. త్వా త్వాం వరుణస్య పాశాత్ ప్రాణిదుఃఖదాత్ ప్రముఖ్యామి, యేన పాశేన త్వా త్వాం సవితా కర్మాధ్యక్షో దేవః అబధ్నాత్, సుశేవః సుసుఖః ఋతస్య కర్మఫలస్య యోనో భోగస్థానే సుకృతస్య పుణ్యస్య లోకే స్థానే అరిష్టాం నిర్ముఖాం త్వాం సహ వత్యా దధామి మా చింతాం కుర్విత్యర్హః. వర్తమాన సామీప్యే వర్తమానవన్నిరేళః.

ఆ సూర్యో ఆరుహిన్సుక్రమర్హోఽయుక్త యద్దరితో వీతప్యష్టాః ఉద్బాసనావమనయన్త దీరా ఆశ్చణ్వుతీరాపో అర్వాగతిష్ఠన్. 125

5-45-10

తతో విభీషణే దానతాం గతే రామః నేతుం కృత్వాఽతరదిత్యాహ - ఆ సూర్య ఇతి సూర్యః సూర్యవంశో రామః శుక్లం శుద్ధమ్ అర్హః సముద్రజ

లమ్ అరుహత్ కేనోపాయేనేత్యత అహ - అయుక్తేతి. యత్ యతః హరితః
 పర్వతతత్త్వసామాన్యాత్ విరాడబ్జులిరూపాన్ పర్వతాన్ అయుక్త సేతు
 రూపేణ యోజితవాన్. వీతప్యప్యో అనుచ్ఛాః సుసమా ఇత్యర్థః. తాశ్చ
 ధీరాః హనుమదాదయః ఉద్భావనావమ్ ఉదకదేశేన నావమివ అనయన్త
 అనీతవన్తః. అగాధే జలే కథమాసాం న మజ్జనం జాతమ్ అత అహ -
 ఆశ్రయణ్యతీరితి. ఆశ్రయణ్యతీః అజ్ఞాకారిణ్యః ఆపః సముద్ర రూపాః అర్వాక్
 అతిష్ఠన్ ఉపస్థానం దాసవదకుర్వన్.

పక్షే సూర్యః ఆత్మా శుక్రమర్థః. బ్రహ్మ సముద్రం హరితః ఇన్ద్రియ
 నద్య అహో మనః.

అశ్మన్వతీ రీయతే సం రభధ్యముత్తిష్ఠత ప్ర తరతా సఖాయః
 అత్రా జహోమ యే అసన్నశేవాః శివాన్ వయముత్తరేమాభి వాజాన్.126

10-53-8

అశ్మన్వతీతి - అశ్మన్వతీ పాషాణవతీ తన్మయూ సేతురూపా వో
 రీయతే ఆక్రమ్యతే. సంరభధ్యం త్వరధ్యం ఉత్తిష్ఠత ప్రతరత సముద్రం
 భో సఖాయ ఇతి సేనావతి వాక్యమ్. అత్ర పురస్థాయాం లజ్జాయాం
 యే అసేవాః అస్మాకమసుఖాః క్వారా అసన్ ప్రదీప్యన్త, తాన్ జహోమ
 గచ్ఛామ హన్తుమితి శేషః. అభి అభిముఖమ్ వాజాన్ సజ్జామాన్ శివాన్
 జయప్రదాన్ వయం ఉత్తరేమ కృతకృత్యా భవేమేత్యర్థః.

పక్షే అశ్మ శరీరం అస్తస్యాం, సా అశ్మన్వతీ గలిత దేహోభిమానినీ
 ధ్యానసౌరిత్యర్థః. శేషం సుగమమ్.

ఉరుం యజ్ఞాయ చక్రథురు లోకం జనజ్జ్నా సూర్యముషాసమగ్నిమ్
 దాసస్య చిద్వృషశివ్రస్య మాయా జస్మథుర్నరా వృతనాజ్యేషు. 127

7-99-4

ఉరుమితి - సముద్ర తరణానన్తరం రాక్షసైః సహ యుద్ధే ప్రవృత్తే భో

నరాః నరరూపిణౌ యువాం యజ్ఞాయ దేవహితాయ ఉరుం మహాంతం లోకం
 రక్షంతమో నాశనేన ప్రకాశాచక్రథుః, ఉ నిశ్చితం యతః సూర్యాదీనాం
 జనయితారౌ యువామ్, తథా దాసస్య రావణస్య మాయాః నాగపాశ
 బన్దాద్యాః జఘ్నుథుః నాశయామాసథుః యువాం పృషశ్రివస్య మహోక్ష
 నదృశ శరీరస్య పృతనాజ్యేషు.

పక్షే యజ్ఞోపయోగాయ మాయా లయవిక్షేప రూపాః.

హరయో ధూమకేతవో వాతజాతా ఉప ద్యవి

యతస్తే వృధగిగ్నయః.

128

8-43-4

హరయ ఇతి - హరయో వానరాః, ధూమవత్ ధూనరాః కేతువ
 దూర్షీకృతాని పుచ్చాని యైస్తే ధూమకేతవః, వాతో జాతో అతివేగాత్
 ప్రవర్తితా యైస్తే వాతజాతాః ఉపద్యవి అన్తరిక్షే యతస్తే అన్తర్దిక్షచరాన్
 రాక్షసాన్ బాధితుం యత్నం కుర్వన్తి పృథక్ పృథక్ ప్రత్యేకమితి యావత్.
 అగ్నయః అగ్నివదితర నైరపేక్ష్యేణ సర్వం రాక్షసకులం దగ్ధం క్షమా ఇత్యర్థః.

పక్షే హరయ ఇన్ద్రియాణి హోర్తాకాశే యతస్తే ప్రవేష్టుమితి శేషః.
 అగ్నివన్నిర్దోషాః.

రూపం రూపం ప్రతిరూపో బభూవ తదస్య రూపం ప్రతిచక్షణాయ
 ఇన్ద్రి మాయాభిః పురురూప ఈయతే యుక్తా వ్యాప్య హరయః శతా
 దశ.

129

6-47-18

రూపమితి - రూపం రూపం ప్రతిరూపో బభూవో, యావన్తి రాక్ష
 సానాం రూపాణి తావన్తి తత్ ప్రతికూలాని రూపాణి దధారేత్వర్థః. తదస్య
 రామస్యానేకరూపత్వం ప్రతిచక్షణాయ విరోధి రూపాన్తర ప్రత్యాఖ్యానాయ.
 న తు రామ ఏవ విశ్వరూపోఽస్తి, అతస్తేషు రూపేషు స్వావయవేష్వివ

అన్యోఽన్యం బాధ్యబాధకభావో న యుక్త ఇత్యాశక్యోపా - ఇన్ద్రో ఇతి. ఇన్ద్రో రామః పాశాన్యాయేన బహువచనమవయవాదిప్రాయమ్. తథా చ సత్త్వ ప్రాధాన్యేన దేవరూపః, రజఃప్రాధాన్యేన అసురరూపః, తమః ప్రాధాన్యేన రాక్షసరూప ఇతి పురు రూపో బహురూప ఈయతే గమ్యతే. యథా సర్వరసోపాదానస్యాపి జలస్య స్వాభావికం మాదుర్యమిక్షాదిష్యతిశయేనాభివ్యజ్యతే. నింబమరీచాదిషు తదభిభూయోపాధికమష్టుత్వ కటుత్వాదికం ప్రథతే తద్వదిదం ద్రష్టవ్యమ్. అతస్తేషాం బాధ్యబాధకభావో యుజ్యత ఏవ. హి యస్మాత్ అస్య ఇన్ద్రోస్య దశశతా సహస్రం అనన్తా ఇత్యర్థః. హుయో వానరా రామమనోనువర్తినః కాయవ్యూహో యోగిశరీరాన్తరవద్యుక్తాః సన్నద్ధాః దృశ్యంత ఇతి శేషః. రామ ఏవ సర్వవానరరూపోఽభవదిత్యర్థః. తథా చ శ్రుతిః - 'అయం వై హరయోఽయం వై దశ చ శతాని చ సహస్రాణి చ బహూని చాఽనన్తాని చ' ఇతి.

పక్షే దేహసురాః శమకామాదయః, ఇన్ద్రో ఆత్మా హరయ ఇన్ద్రోయవృత్తయః శేషం సమానమ్.

యః సృబిన్దమనర్కనిం పిప్రం దాసమహీశువమ్
వధీదుగ్రో రిణన్వహః.

130

8-32-2

య ఇతి. యో రామః సృబిన్దం సరన్తి పతన్తి బిన్దవద్వర్తులాః శిరోరూపా అవయవా యస్య స సృబిన్దవః అదన్తత్వం అర్థమ్. అత ఏవానర్కనిం అగతికమ్. ఋష గతిస్తుత్యోరిత్యస్య సౌత్రస్య ధాతోరిదం రూపమ్. పిప్రమివ పిప్రం శరీరస్థచర్మకీలవజ్జగత్యాం మష్యోకార చిహ్నరూపం దాసం రావణం సర్పవత్ సవిషోచ్ఛ్వాసం వధీత్ వధీత్. ఉగ్రః యతః సాముద్రిరపి రిణన్వ సేతుకరణేన హింసన్, తస్య కృతాని ప్రవోచతేతి పూర్వమన్త్రగతే వాన్వయః. సృబిన్దాదయః వజ్రరాక్షసా ఇతి భాష్యమ్.

పక్షే సృబిన్దం నిర్వీర్యం, అనర్కనిం చిత్తనిరోధాదగతికం, పిప్రం ప్రసర్ప

బాణీలం లోభకుంభకర్ణం, దాసం దన్యత్వపక్షిణోతీతి కాగుదావణం, అహీశునం
క్రోధేష్ట్రజితం చ అపః దేహం రిణన్ ప్రవిలాపయన్ యోఽవధీత్, తన్య
యోగినః కృతాని.

భద్రో భద్రయా సచమాస ఆగాత్ స్వసారం జారో అభ్యేతి పశ్చాత్
సుప్రకేతైర్బ్యుభిరగ్నిర్వితిష్ఠన్సుశద్భిర్వర్జై రభి రామమస్థాత్. 131

10-3-3

భద్ర ఇతి - భద్రః రామభద్రః భద్రయా సీతయా సహ సచమాసః
సజ్జమానః ఆగాత్ దణ్డకారణ్యమిత్యర్థాత్, స్వసారమ్ అంగులయః స్వసారః
తద్దన్తః సీతాయాః పాణీం గ్రహీతుం జారో రావణః పశ్చాత్ రామాత్ప
రోక్షే అభ్యేతి ఆగత ఇతి పూర్వోక్తానువాదః. తతో రావణే హతే సతి
'జాయా గార్హపత్యం' ఇతి శ్రుతేః జాయా సహచరోఽగ్నిః, ద్యుభిః ద్యులోక
సాధనతయా ద్యుశబ్దవాచ్యః, రామదారైః సహ రామం రామస్యాఽభిముఖమ్
అస్థాత్ స్థితవాన్, సుప్రకేతైః శోభనచిహ్నైరితి దారనిర్దోషత్వం సూచి
తమ్, వితిష్ఠన్నస్థాదితి సముష్టః తిష్ఠన్నాసీదిత్సర్జః. ఉశద్భిర్విప్యమూనైః వర్జైః
లోహితాదివర్ణజ్ఞానాభిరుపలక్షితః, అయంచార్హః - పునః పత్నీమగ్నిరదాదితి
మన్తాన్తరోఽపి దృష్టః.

పక్షే భద్రో బోధః, భద్రయా శ్రద్ధయా, జారః కామః, అగ్నిర్వాక్.
తేఽవదన్పౌఠమా బ్రహ్మకీర్తిషేఽకూపారః సలితో మాతరిశ్యా
వీశుహరాన్తవ ఉగ్రో మయోభూరాపో దేవీః ప్రథమజా ఋతేన. 132

10-109-1

తేఽవదన్నితి - తే ప్రసిద్ధాః దేవర్షయోఽగ్నినా అవీతాయాః సీతాయాః
బ్రహ్మకీర్తిషే బ్రహ్మచర్యరక్షణాశ్చే దోషే విషయే ఋతేన సత్యశవధేన
అవదన్, ఇయం నిర్దోషేతి శవధపూర్వకం రామమవదన్నిత్యర్థః. తే కే
అకూపారః సముద్రః, సలితో నిర్మలః సలిలాదిపో వా, వీశుహరాః కాలచక్ర
చాలకాః నిమేషాద్యాదిద్విత్వో దేవతాః, తపో ధర్మః, ఉగ్రః, మయః సుఖం

భవత్యస్మాదితి మయోభూర్వాతః, అపః శరీరమ్ తచ్చిహ్నోని వేత్త్యః.
 సోమో రాజా వ్రథమో బ్రహ్మిణాయాం పునః ప్రాయచ్చదప్యణీయమానః
 అన్వర్తితా వరుణో మిత్ర ఆసీదగ్నిర్హోతా హస్తగృహ్యో నినాయు. 133

10-109-2

తే కిముపదన్నిత్యత అపా - సోమ ఇతి. వ్రథమో రాజా సోమః బ్రహ్మ
 ణాయాం బృహస్పతిభార్యాం పునః హృత్వా తస్యాం పుత్రముత్పాద్య పశ్చా
 త్ప్రాయచ్చత్ దత్తవాన్, అప్యణీయమానః అనిన్వయమాన ఇతరైః తారాయాం
 సాతివ్రత్యేన స్వకృతదోషాభావాత్ తస్యాశ్చ అన్వర్తితా అనుగన్తా వరుణో
 మిత్ర ఆసీత్, అగ్నిర్హోతా వినాం హస్తగృహ్య హస్తే గృహీత్వా అనినాయ
 తస్మాత్తారావదియం స్వయమదుష్టా త్వయా స్వీకార్యేతి భావః.
 హస్తేనైవ గ్రాహ్యో అధిరస్యో బ్రహ్మిణాయేయమితి చేదవోచన్
 న దూతాయ ప్రహ్యేతస్థ ఏషా తథా రాష్ట్రం గుపితం క్షత్రియస్య. 134

10-109-3

హస్తేనేతి - అస్యోః హస్తేనైవ గ్రాహ్యో గ్రహణం తదేవ అధిః దుఃఖం
 జాతం న తారావత్ సంగేన యతః సర్వే దేవాః బ్రహ్మిణాయా బ్రహ్మచర్య
 వతి వరభార్యేయమితి చా2వోచన్ ఇత ఏవ అనిచ్చన్తీమేనాం ధర్మయతస్తవ
 నలకూబరశావనాశో భవిష్యతీత్యవదన్నిత్యర్థః. అతో హేతోః దూతాయ
 పార్షదాయ రావణాయ ప్రహ్యే ప్రకర్షేణ జిహీత ఇతి ప్రహీస్తస్మై, వేగేన
 గచ్ఛతే ఏషా న తస్థే న తమ మన్యతవతి, తథా తేన ప్రకారేణా2నయా
 క్షత్రియస్య రామస్య రాష్ట్రోపభక్తితం కులధర్మాదికం గుపితం రక్షితమ్.
 దేవా ఏతస్యామవదన్త పూర్వే సత్ప్రషయస్తవనే యే నిషేదుః
 భీమా జాయాబ్రాహ్మణస్యోపసీతా దుర్ధాం దధాతి పరమేవ్యోమన్. 135

10-109-4

దేవా ఇతి - ఏతస్యాం నిమిత్తభూతాయాం భీమా మృత్యువ్రదా ఉప
 సీతా బలాద్బ్రహీతా బ్రాహ్మణస్య బ్రహ్మవిదః దుర్ధాం నరకయాతనాం దధాతి

వరమే వ్యోమన్ వరలోకే.

బ్రహ్మచారీ వరతి వేవిషద్విషః స దేవానాం భవత్యోఽన్యమ్
తేన జాయానున్వవించద్ భృహస్పతిః సోమేన నీతాం జహ్వాంఽఽన
దేవాః.

136

10-109-5

బ్రహ్మచారీతి - బ్రహ్మచారీ ప్రాణః స్వాభావికసంగృహీతః విషో వ్యాప్యః
ప్రణాః వేవిషత్ వ్యప్పువన్ ఏకం ముఖ్యం అఙ్గం చక్షుః తేన ప్రమాణ
భూతేన జహ్వాం స జహ్వాస్తహవివత్ శుద్ధామ్.

పునర్వై దేవా అదదుః పునర్మనుష్యా ఉత
రాజానః సత్యం కృణ్వానా బ్రహ్మజాయాం పునర్దదుః.

137

10-109-6

పునరితి - దేవా అన్యాదయః, మనుష్యాః దశరథారయో రాజానః
ఇన్ద్రో యమ వరుణ సోమాః సత్యం శపథం కృణ్వానాః దదుః రామాయేతి
శేషః.

పునర్దాయ బ్రహ్మజాయాం కృత్వీ దేవైర్నికీర్తిషమ్
ఊర్ధం పృథివ్యా భక్తా(త్వా)యోరుగాయముపాసతే.

138

10-109-7

పునర్దాయేతి - వివాహోషేక్షయా ఇదాసీం పునర్దత్త్వా దేవైర్నికీర్తిషం
నిర్దోషం యథా స్వాత్తథా కృత్వీ కృత్వా రత్త్వా చ ఉరుగాయం మహా
కీర్తిం ఉపాసతే దేవర్షయః. కథంభూతం పృథివ్యాః ఊర్ధమన్నాద్యం భక్తాయ
విభజ్య విభీషణ సుగ్రీవ లక్ష్మణాదిభ్యో రాజ్యాని విభజ్య దేవబ్రాహ్మణయ
జ్ఞార్థం చ విభజ్య స్థితమితి శేషః.

స్వజః సింధూంరహినా జగ్రసానాం ఆదిదేతాః ప్ర వివిజ్రే జవేన

తత్ర ప్రథమం ప్రకృతేరైవ కర్మభిరుపాసకాః స్తువన్తి - సృజ ఇతి. సిన్ధూన్ సముద్రాన్ సప్తచతురో వా అహినా రావణస్య కాలసర్పేణ జగ్ర సానాన్ గ్రస్తాన్ సృజ అసృజః అభయదానేన పునః సృష్టవానసి, తథా - ఆదిత్ అస్మాదేవ రావణాత్ ఏతాః సిన్ధుభార్యాః నద్యః ప్రవివిక్తే ప్రకర్షేణ భీతాశ్చలితవత్యః జపేన బేగేన, తథా - ముముక్షుమాణా రావణకారాగారా దాత్మనో మోక్షమిచ్ఛన్తః ముముచ్రే ముక్తాః, అథ అన్యదా ఏతా దేవతాః న రమన్తే ఇతి ఏవ యతః నితిక్తాః నితరాం కటుకాః శోకోపహతరసాః ఇదాసీం సమ్యగవర్తన్త ఇత్యర్థః.

పక్షే సిన్ధూన్ మైత్ర్యాదీన్, యమ నియమ ప్రాణాయామి ప్రత్యాహార సంయమతర్కాన్ వా పూర్వోక్తాన్, ఏతాః శమదమాదయః, ముముక్షు మాణాః జీవా అహినా మోషేన.

సద్రీచీ సిన్ధుముశతీరివాయున్నన(నా)జ్ఞార ఆరితః పూర్విదాసామ్ అస్తమానే(తే) పార్థివావసూన్యన్యే జగ్ముః సూపుతా ఇన్ద్రా పూర్వీ.140

సీతా రామం ప్రత్యుపగతేత్యన్యావదేశేనాహః - సద్రీచీరితి. సద్రీచీః సహధర్మచారిణ్యః. పూజార్థం బహుత్వం. సిన్ధుం సముద్రవదపారం రామం ఉశతీరివ కామయమానా నద్య ఇవ ఆయన్ అగతాః, అసాం జూరో రావణః సవతో సర్వదా పూర్విత శరీరశోషణో యః సః ఆరితో హింసితః. పక్షే సమూలే కామే హతే శ్రద్ధాదయో బ్రహ్మోత్రిముఖం ప్రాపురిత్యర్థః. హే ఇన్ద్రా హే రామ తే తవ అస్తం గృహం అయోధ్యం హోర్దాకాశం వా పార్థి వాని వసూని సర్వే కామా అజగ్ముః అస్మే అస్మాంశ్చ త్వద్దర్శిణః పూర్వీః

సూర్యతా: వేదస్య వాచ: 'ఏష సర్వేశ్వర:' ఇత్యాదయ: . 'అహి బ్రహ్మిస్మి' ఇత్యాదయో వా తేజగ్ము: . బ్రహ్మిభావేన బహిర్భవంతం హార్దాకాశే చాల్ల త్మానం త్వాం వశ్యామి ఇత్యర్థ: .

సచస్త్ర యదుషస: సూర్యేణ చిత్రామస్య కేతవో రామవిందన్
 ఆ యన్నక్షత్రం దద్యశే దివో న పునర్యతో న కిరద్ధా ను వేద. 141

10-111-7

ఈద్ర్యశ జ్ఞానే హేతుముపాసనామాహ - సచస్త్ర ఇతి. కేతవో జ్ఞాన వన్తోఽస్య రామస్య రాసం పదమ్ 'ఋచ: సామాని యజాంషి - సా హి శ్రీరమ్మతా నతామ్' ఇతి శ్రుతాం త్రయీం తత్సారభూతప్రణవ రూపాం శబ్దతోఽర్థతశ్చవిస్తన్, యస్త్యత్ర శబ్దమయ్యాం సమ్మది ఉకారో నాస్తీతి మన్యతే, తం ప్రత్యేవం వదేత్, యత్ యత: ఉషస: ఉషసం ఉషోవదల్పప్రకాశం విరాజం అకారరూపం సూర్యేణ పూర్ణ ప్రకాశేన హిరణ్య గర్భేణ ఉకారరూపేణ సచస్త్ర ఐక్యమనయన్, కార్యత్వసామాన్యదకారమధ్యే ఏవ ఉకారస్యాన్తర్భావో దోభ్య: . ఏనమపి అమిత్యేవాప్రేక్షితం న తు రామి త్యత అహి చిత్రామితి.

చిత్రభాసుత్వాచ్చిత్రో అగ్ని: రేఫ: సోఽస్యామస్తీతి చిత్రా సస్వర శబ్దవతీం తత: సదర్ల దీర్ఘే రామిత్వర్థ: . చిత్ర శబ్దాన్త్యర్థీయే అర్భ అద్యచి లాప్. ఏవం చ రేఫార్థే నాగ్నినా చిదాభాసేన సహితాని సమస్తీ స్థూల సూక్ష్మకారణాని రామిత్వనేన దర్శితాని, అర్థమాత్రా తు ప్రణవ వదత్రాప్యన్తరస్తి, యాం రాం కేతవోఽవిందన్, సా పునర్దద్యశే రామితి రేఫాకార మకారా: పునర్ద్యశ్యన్తం ఇత్యర్థ: . తత్ర దృష్టాన్తో - దివో నేతి. నేత్యుపమార్థ: . దివ: స్వప్నా: స్వల్పం ప్రాప్య యథా జాగ్రద్బ్రష్టమేవార్థ జాతం పునస్తత్పుద్యశం దృశ్యతే, తద్వత్పమస్తి త్రయ వాచకత్ రాంపదాత్ క్రమేణ సద్యశవ్యస్తి స్థూల సూక్ష్మ కారణవాచీ రామితి పదం పున: పరేదిత్యర్థ: . అస్య విశేషణం - అయన్నక్షత్రిమితి.

ఆ ఇతి స్వరూపం య ఇదాచరతితి యత్ ఆచారక్యబంతాత్ యత్ ప్రాతిపదికాత్ కర్తరి క్విచితి తస్మింస్తుక్. తేన య ఇతి స్వరూపం సిద్ధం ఇదం వర్ణద్వయం ద్వితీయేన రామిత్యనేన సహ పఠితం చేత్ రామాయేతి చతుర్థ్యంతం నామ భవతి, సక్షత్రవదేన ముఖ్యత్వాచ్చండ్రః తేనాఽస్యకారణమ్ - 'పృథయాన్మనో మనసశ్చుష్ట్రమాః' ఇతి శ్రుతి ప్రసిద్ధమ్ పృథయం గృహ్యతే. యథా - 'తా అన్నమస్పృజంతం' ఇత్యన్నశబ్దేన పృథివీ తద్వత్ తేనాగమ ప్రసిద్ధో పృథయ శబ్దార్థో నమః శబ్ద ఉద్భుతో భవతి. ఏషాం సర్వేషాం వర్ణానాం సంకలనేన రాం రామాయ నమః ఇతి ఉద్భుతో వేది తన్యః ఏతత్తలమాహ - యతో నకిరద్దానువేదేతి.

యత ఇతి తస్య యతమానస్య యతేః నకిః నకిరతి ఇతస్తతో విక్రీప్యత ఇతి నకిః అవిక్రీప్తం మనః అద్ధా సాక్షాత్ మ నిశ్చితం దేవ జానాతి వినం మన్త్రం జపన్నేతదర్థం మనసా సాక్షాత్ కరోత్కీర్త్యర్థః. 'మనసైవే దమాప్తవ్యం' ఇతి శ్రుతేః మన్తార్థస్తు రాం రాం చాసౌ ఆశ్చేతి రాం రామః తస్మై రామాయ నమస్కరోమి ప్రహోభి భవామ్యహం - 'తత్రాకారే వై సర్వా వాగ్' ఇతి శ్రుతేః. అర్థమాత్రాగర్హితౌ సాభాసౌ వ్యష్టిపమష్టికా అకారార్థః ఈష్టితతమత్వం చతుర్థ్యర్థః. తచ్చ తత్రాన్వితమపి నాన్తః ప్రజ్ఞ మిత్యాది - 'స ఆత్మా స విజ్ఞేయః' ఇత్యస్త శ్రుత్యా ఇతోషాం ద్వాదశానాం నిరస్తత్వేనార్థమాత్రార్థే త్రయోదశ ఏవ వర్ణవన్యతి. తేన నమ్యత్రయం సన్ప్రత్రయం నశిశ్చేతేషాం స్రకాశార్థం యదీప్సితతమమర్థమాత్రాఖ్యం వన్త్య మస్మీతి తత్ర - 'నాన్తః ప్రజ్ఞాం' ఇతిసాత్రస్య చిదాభాసస్య నిరాసః - 'స బహిఃప్రజ్ఞం' ఇతి వైరాజస్య లోభయతః ప్రజ్ఞమిత్యపహితానువహితో భయస్వరూపదర్శిన బహ్వరస్య స ప్రజ్ఞమితి తత్పద్యత్యేఽపి తదన్యస్య తైజసీయస్య - 'స ప్రజ్ఞాన ఘనమ్' ఇతి విశేష విజ్ఞానహీనస్య ప్రాక్షీయస్య తథా - 'అదృష్టమ్' ఇతి దృష్టస జాతీయస్య సౌత్రస్యోపాధేః 'అవ్యవహార్యమ్' ఇతి వ్యవహార్యస్య బై(బి)హోపాధేః అగ్రాహ్యమ్. ఇతి యోగి గ్రాహ్యస్యైశ్వ రోపాధేః, 'అభక్షణమ్' ఇతి విశేషలక్షణవతో వైశోపాధేః, 'అచిన్త్యమ్' ఇతి

చిన్నానిర్వర్త్యస్య తైజసోపాధేః, 'అవ్యవదేశ్యమ్' ఇతి 'న కించిదవేదిషమ్' ఇతి వ్యవదేశార్థస్య ప్రాక్షోపాధేః, 'ఐకాంత్యవ్రత్యముసాహోమ్' ఇతి షణ్ణామా భాసానాం ప్రవహోప్రవశమమితి షణ్ణాముపాధీనామ్ అద్వైతమితి సర్వేషాం నిరాసః. శివ మిత్యర్థమాత్రార్థానన్తమాత్రస్య పరిశేష ఇతి విభాగో క్షేయః.

తవ శ్రియో మరుతో మర్తయన్త రుద్రయత్తే జనిమ చారుచిత్రమ్
 పదం యద్విష్టో రువమం నిధాయి తేన పాసే గుహ్యం నామగోనామ్.142

5-3-3

ఏతస్య ముఖ్యముపాసకం రుద్రం స్తువన్తి - తవ శ్రియ ఇతి. 'హే రుద్ర హే హనుమన్ తవశ్రియే త్వదధిగతసంపత్కృష్ట్యర్థం రామవిద్యావా వ్యర్థం మరుతో దేవాః మర్తయన్త శోభయన్తి, తపోధ్యానాదినాత్మానం యత్ యతస్తే తవ జనిమ జన్మ చారు రమ్యం యతస్త్యయా చిత్రం పదం రేపాఖ్యేనాగ్నినా యుక్తం 'చిద్రాగుస్య కేతవో రామవిష్టన్' ఇత్యుదాహృత మన్దేర్ని ప్రసిద్ధం రామిత్యపం రూపం విష్టోరువమం విష్ణువాచకస్య పదస్య సమీపే దృశ్యమానం యథా స్వాత్మనా నిధాయి స్యధాయి నిహితం అత్ర 'గం గణపతయే నమః, దుం దుర్గాయై నమః' ఇతి మన్తర్నిశాస్త్ర మర్యా దయా రామిత్యస్య సమీపే స పూర్వకమేవ విష్ణువాచి పదం నిధేయం - తచ్చ రామవాది పదేభ్యః శీఘ్రతః రామపదమేవ వర్ణ సామ్యాదిక్యాదుప స్థితం భవతి, తేన రామపదేన సహ నామ నమన్త్యనేనేతి నామ సతివాచి పదమ్. ఉపాసినామవిశిష్ట గోనాం గుహ్యమితి. గోనాం ఇష్టియాణాం గూహనస్థానం హృదయమిత్యర్థః. తేన హృదయ శబ్దితం నమః పదముర్బుతం భవతి, తద్గోచ్య రామపదాదపి చతుర్థీ భవతి, తేన 'రాం రామాయ నమః' ఇతి త్ర్యక్షరాణ్యుర్బుతాని భవన్తి. యతస్త్యయా చిత్రం పదం విష్టో రువమం నిధాయి, యతశ్చ తేన సహ గోనాం గుహ్యనామ పాసే, అతస్తే జనిమ చార్విత్యన్వయః.

అపాం మనురభవం సూర్యశాపాం క్షక్షీవాం ఋషిరస్మి విప్రః

అపాం కుత్సా(త్స)సూర్షనేయం వృ(న్వ)క్షేఽపాం కవిరుశనా వశ్యతా
 మా.

143

4-26-1

వివం రామముషాసేనో రామతాదాత్వ్యాభిమానాత్సార్యాత్వ్యం ప్రాప్తో
 వామదేవావరనామా రుద్రో రామవిశేషణరేవాత్మానం ప్రాతీత్యాహ బ్రహ్మదా
 రణ్యక శ్రుతిః, తద్దేతత్వశ్యస్వసీర్వానుదేవః ప్రతిపేదే - అపాం మనురభవం
 సూర్యశ్చేతి. యస్మిన్వంశేఽహముత్సస్వస్త్యవర్తకా మనుసూర్యావహ
 మేవా భవమ్, యశ్చ మదవతారనిమిత్తం దశరథేన తోషితః కక్షీవాన్
 ఋషిర్విప్రో దీర్ఘదర్శి భావికార్యజ్ఞః సోఽవ్యహమేవాస్మి, అహమ్ అర్జునేయ
 పుత్రం కుత్సం కుత్సనామానం వృక్షే అర్జున్యాః పుత్రే పూర్వబాలత్వాదప
 క్వమేవ మృతం నన్తం నితరాం భర్తృతవాసస్మి దీర్ఘాయుష్పుద్రానేన బహ
 తరతవనవరిన్యదనం సర్వాత్మిథిలతరత్వచం కృతవాసస్మేత్వర్తః. తథా కవేః
 పితా భృగుః 'అన్నం విరాట్' ఇతివత్కారణే కార్యోపచారః, తవ భార్యాయ
 అన్యో పరిష్కృతీతి మహ్యం శాపం దదద్యో భృగుః సోఽవ్యహమేవేత్వర్తః.
 తథా ను ఉశనా కవేః పుత్రః శుక్రో మచ్ఛత్రాణాం జేహోపుద్గికరః సోఽ
 వ్యహమేవ. అతో మా. మాం సర్వాత్మానం శ్రీరామభద్రం వశ్యత భోః
 సాధకా ఇతి శేషః.

దూరం కీల ప్రథమాఙ్గురాసామిన్ద్రస్య యాః ప్రసవే సస్రూరాహః
 క్వ స్వీదగ్రం క్వ ఋభృ ఆసామాసో మధ్యం క్వ వో నూనమన్తః. 144

10-111-8

వివం జీవన్ముక్తస్య సార్యాత్వ్య ముక్త్యా విదేహ ముక్తస్య కైవల్య
 మాహ - దూరం కిలేతి. ప్రథమాః పూర్వే సనకాద్యాః ఆసాం ఆసో
 అద్యో నకాశాద్ దూరం ఙ్గుః, ఆప ఇన్ద్రస్యాత్మవః ప్రసవే సృష్టికర్మణి
 ప్రసస్రూః బ్రహ్మణ్ణరూపేణ ప్రస్ఫుతాః, సకారణే పిణ్ణబ్రహ్మణ్ణే పరిత్యజ్య శుద్ధం
 బ్రహ్మప్రాప్తౌ ఇత్వర్తః. అన్యేతు ఆసామపాం అగ్రం అవసాన వ్రత్యాసనో

భాగః క్వస్యిత్ తథా బుద్ధోములం క్వ మధ్యం చ క్వ భో అపః పః
 యుష్మాకం అస్తశ్చ నూనం నిశ్చితం క్వ స్విదస్తి, తం జానీమ ఇతి
 భ్రామస్తీత్యర్థః.

ప్రపః పాస్తం రఘుమన్యవోన్తో యజ్ఞం రుద్రాయ మీఙ్గుషే భరద్వామ్
 దివో అస్తోష్యసురస్య వీరైరిషుధ్యేవ మరుతో రోదస్యోః. 145

1-122-1

ఏవం సఫలోపాసనాం సమాప్య తత్ప్రాప్తికామైస్తత్సంప్రదాయ ప్రవ
 ర్తకో రుద్రోప్యారాధనీయ ఇత్యాహ - ప్రపః పాంతమితి. హే రఘుమన్యవః
 రామవ్రతవో రామోపాస్తికామా ఇతి యావత్ మీఙ్గుషే విద్యామృతవ
 ర్షిణే రుద్రాయ యజ్ఞం భరద్వం కీదృశం యజ్ఞం పః యుష్మాకం అస్తః
 అన్నం తద్వికారం దేహం మనశ్చ -పాస్తం రక్షంతం 'అన్నమయంహి సోమ్య
 మనః' ఇతి దేహవన్మవసోఽప్యత్ర వికారత్వం శ్రుతం. కీదృశమస్తః యత్
 దివః స్వర్గాషేక్షయాపి అస్తాషీ స్తుతం వేదే 'తా అబ్రువన్ సుకృతం
 బత' ఇతి మానుషదేహస్య దేవతాభిరపి పుణ్యత్వేన స్తుతత్వాత్. అసురస్య
 సురాం వినాప్యసురస్య బ్రహ్మణో వీరైః పుత్రైః సనకాదిభిరస్తాషీతి సమ్బంధః.
 మరుతాం బాణవదాశుగాః ప్రాణాః రోదస్యోర్బువి దివి చ వసతాం పుంసాం
 వృణాం దేవానాం చ ఇషుధౌ నిషణ్ణే ఇవ దేహే అర్థవిష్కృత్యాః సన్తి,
 ఇషుధ్యేతి - మవ అచ్. చఙ్చులాత్వాజ్జీవితస్య శీఘ్రం తారకప్రాప్తరుద్రం
 యజేతేతి భావః.

హిరణ్య కర్ణం మణిగ్రీవమర్హస్తన్నో విశ్వేవరివస్యస్తు దేవాః
 అర్యో గిరః సద్య అజగ్ముషీరోస్రాశ్చాకన్తూభయేష్యస్యే. 146

1-122-14

అనిత్యమానోఽపి రుద్రో దేశవిశేషే కాలవిశేషే చ కారుణికత్వాత్తారకం
 జనమాత్రస్యోపదిశతితి అత్ర హి జన్తోః ప్రాణేషు ప్రయాణేషు రుద్రస్తారకం

బ్రహ్మ వ్యాచక్షే యేనాసావమృతీ భూత్వా మోక్షీ భవతీతి అవిముక్తం
 ప్రకృత్య జాబాలామ్నాతమర్థమ్ ఋషిరాహ - హిరణ్యకర్ణమితి. పారణాత్
 హిరణ్యం తారకం మహావాక్యం కర్ణే వతతి, యేన తత్ హిరణ్యకర్ణం మణిః
 ఆత్మతత్త్వం గ్రీవాద్దేన ఉత్క్రమమాణప్రాణీన లభ్యతే, యత్ర తత్ మణిగ్రీ
 వమ్, అర్ణో జలం నోఽస్మాకం విశ్వే దేవాః సర్వాణీద్వియాణి వరివస్యస్తు
 నేవన్తామ్. అత్రాహోరాత్రపదయోః పూర్వాపరవర్ణలోపాత్ హోరాపదమివ
 హిరణ్యకర్ణ మణిగ్రీవ పదయోరపి పూర్వాపరావయవలోపే మణికర్ణ పదం
 నిష్పన్నం స్త్రీత్వం లోకాత్, తేన మణికర్ణికా రూపమర్ణోఽత్ర గ్రాహ్యమ్.
 పదద్వయస్యైకస్వర్యపాలేనాంగంగీభావావగమాత్. తత్త్వజ్ఞానస్య వాక్యకారణ
 కత్వేన తదర్థయోరపి తథాత్వావగమాచ్చ అతోఽత్రార్థః శబ్దేన - తదభిమా
 నినీం దేవతామాళక్య తస్యాం చ విగ్రహసత్త్వం ప్రకల్ప్య తత్రాల్కారక్లుప్తవర్ణం
 పదద్వయమితి క్షిప్తకల్పనా నోత్తిష్ఠతి, గౌరవాదైకస్వర్యపాలవిరోధాచ్చ. అత్ర
 హి వైదికాః ప్రథమం పదమాద్యుదాత్తం ద్వితీయం సర్వానుదాత్తం చ
 వతస్తితి ప్రసిద్ధమ్, న చ తస్య సర్వానుదాత్తత్వే పూర్వావయవత్వమన్తరేణా
 న్యన్నిమిత్తమస్తితి స్వరశాస్త్రవిద ఏవ విదాఙ్కర్వస్తు. అర్ణః సేవాయాః
 ఫలమాహ - అర్య ఇతి. అర్య ఈశ్వరో మహారుద్రః ఉదాప్యతే సూక్తాద్య
 మస్త్యే దృష్టః. గిరిధారకరూపాః ఉస్రాః మన్తస్యసిద్ధిరూపాః కామధేనవశ్య
 పద్యః తపోజపాదికం వినైవ అకస్మాదాజగ్ముషీః ఆగమనశీలాః సర్వే అస్మే
 అస్మాన్ చాకస్తు తర్పయస్తు, ఉభయేషు సదికల్పకనిర్వికల్పకభావేషు సిద్ధిభిః
 స్వరూపానన్దేన చ ప్రీణయస్తు. అత్ర సమాధిపుష్టానవ్యక్త్యపేక్షయా బహు
 త్వమ్. ఆ ఇత్యస్యాపుష్ట్యా పద్య అజగ్ముషీదిత్యస్య పదద్వయస్యాప్యాపుష్టిః.
 అనారాధితోఽపి రుద్రో మణికర్ణికాయామన్తకాలే తారకబ్రహ్మోపాదిశతి, కిం
 పునరారాధిత ఇతి తదుభయం తారకార్థినా న మోక్షవ్యమిత్యర్థః. యత్తు
 'వర్ణోఽరణీ యమవత్సమ్' ఇతి వ్యాఖ్యాతం తదర్థః శబ్దస్య ఉదకనామసు
 పారాదవత్యనామస్వపాఠాచ్చ శ్రుతహాన్యశ్రుతకల్పనా ప్రసక్తాదుపేక్ష్యమ్.

న స స్వో డక్షో వరుణ దృతిః సా సురామన్యర్విభీదకో అచిత్తిః

అతః పరం విగ్రహధర్మైరేవ స్తువన్తి న న స్వ ఇతి. హే వరుణ హే వరణీయసః ధక్షః తత్సామర్థ్యం సముద్రోల్లంఘనాది హనుమదాదీనాం స్వః స్వకీయం న భవతి, కిం తు తవైవ సా ధృతిః అదిష్టాత్పత్వమ్. యతో జ్యాయా భవాన్ ఈశ్వరః కనీయసోఽస్మదాదేష్టివస్య ఉ పారే సమీపేఽస్తి అతస్త్వదీయేనైవ సామర్థ్యేన సముద్రతరణాదికమేతే కారితాః. అన్యసామర్థ్యే నాన్యః కరోతీత్యత్ర దృష్టాన్తః - సురేతి. సురా మధ్యం, మన్యుః క్రోధః, విభీదకః విభీతకః, తత్స్మకలిః అచిత్తిః, భూతపీతాద్యావేశజస్య ఉన్నాదః ఏతైరావిష్టః పురుషోఽశక్తోఽపి శక్తసాధ్యం కర్మ కరోతి తద్వదయమపీ త్యర్థః. జాయాం సంవిశిన్ష్ఠి స్వప్నశ్చ నేతి. స్వప్న ఇవ ఇత్ అన్యతస్యేవ భయసుఖాదేస్తద్దేతోశ్చ ప్రయోతా సంయోజయితా వియోజయితా చ. ' యు మిశ్రణామిశ్రణయోః, ' ఇత్యస్య రూపమ్. యః స్వప్నత్సృతస్త్వం ప్రవజ్రం సృజతి సంహరతి చ తస్య అన్యదుపబృంహణం కియదితి భావః.

త్వం హి త్యదిన్ద్రో కుత్సనూదః శుశ్రూషమాణస్తన్వ్యా సమర్థ్యే దాసం యచ్ఛూద్రం కుయవం న్యస్యా అరున్ధయ ఆర్దునేయాయ శిక్షన్. 148

లోకపోఽవ్యతాపికం కర్మ కరోతీత్యాహ - త్వం హేతి. హే ఇన్ద్రో త్వం హి ప్రసిద్ధం త్యత్ ఇతరేషాం పరోక్షం కుత్సం ఋషిం ఆహః ధక్షిత వాససి కదా సమర్థ్యే కాలేన సహ స్పర్థాయాం సత్యామ్. తన్వ్యా మృతస్య పుత్రస్య శరీరేణ సహగతస్య పితుర్వాక్యం శుశ్రూషమాణః మనసి కుర్వన్ మృతం పుత్రమానీయ ద్వారి శోచతో వివ్రస్య వాక్యం శ్రుత్వా యమమపి జిత్వా తత్పుత్రమానీవానసీత్యర్థః. కథం మృతమపి ధక్షితవానిత్యత ఆహ - దాసమితి. దాసం శూద్రం శూద్రస్యాయోగ్యేన తవసా శుష్యన్తం

కుయవం కుత్సితేన స్వస్య దోషపేతునా మునిధర్మేణ యుజ్యతే స్వధ
 ర్మేణ చ సేవయా వియుజ్యత ఇతి కుయవమ్, అస్మై అర్ఘ్యనేయాయ
 అర్ఘ్యన్యా పుత్రాయ కుత్సాయ తజ్జీవనార్థం న్యరన్ధయః నితరాం హింసిత
 వానసి. శిక్షన్ శిక్షయన్ ధర్మమర్యాదామ్.

యత్రాషధీః సమగ్మత రాజానః సమితావివ

విద్యః(ప్రః) స ఉచ్యతే భిషగ్గ్రక్షోహోఽమీవచాతనః.

149

10-97-6

ఏవం రామభద్రం స్తుత్వా హనుమతా సహ జామ్బవన్తం స్తువన్తి -
 యత్రాషధీరితి. యత్ర హనుమతి జామ్బవతి వా ద్రోణాచలస్యానేతరి
 సర్వాషధీస్వరూపగుణాభిజ్ఞే వా విమిత్రభూతే సతి ఓషధీః సర్వాః ఓషధయః
 సశల్యయోః రాఘవయోర్విశల్యకరణార్థాః సమగ్మత సజ్జతాః. తత్ర దృష్ట్వాన్తః
 - యథా రాజానః సమితా సభాయాం సజ్గచ్ఛన్తే తద్వత్. సమితావివ స
 విద్యో(ప్రః) వ్యావకః సర్వాషధీనామానేతా ప్రయోక్తా వా భిషక్ రోగ
 క్షయ కృదిత్యుచ్యతే, స ఏవ రక్షోహో రక్షోహింత్ర్యాణాం రామాదీనాం జీవన
 ప్రదానాత్ అమీవచాతనః అమీవాన్ దృష్ట్వాన్ హస్తుం చాతయతే ప్రార్థ
 యతే స తథా దుష్టవధకామ ఇత్యర్థః.

సక్త్యే ద్రస్పస్య భమతః సమస్వరస్థతస్య యోనా సమరన్త నాభయః
 త్రీన్ త్స మూర్ధ్నే అసురశృక్ర ఆరభే సత్యస్య నావః సుకృతమపీవరన్.

150

9-73-1

అథ సీతాదీన్స్తువన్తి - స్రక్త్యే ఇత్యాదినా నవరేన నూక్తేన. అంగీ
 రనః పవిత్ర ఋషీః పవనూన సోమోదేవతా సోమ ఇతి విష్ణోరేవ నామ -
 'హవిరాతిధ్యం ఇరువ్యతే సోమే రాజన్యాగతే' ఇత్యుపక్రమ్య 'వైష్ణవో భవతి
 విష్ణుర్వై యజ్ఞస్తస్మా ఏతద్దవిరాతిధ్యం నిరువ్యతే' ఇత్యువసంహారన్ యథా

దధ్యాదేర్లొప్పు అత్యస్తుతయా బుద్బుదాకారేణ ఉవర్యాగతో భాగః తద్వ
 దుదీతస్య ద్రవస్య రావణాధమతో లోకాన్ తాపయతః కర్మణి షష్ఠీ. తం
 వ్రతి స్రక్వః సరణం అభిసారః తస్మిన్కర్తవ్యే సతి సమస్వరన్ నమ్య
 గ్మయ శబ్దమకుర్వన్ యోద్ధారః. తతశ్చ ఋతస్య యోనా యోసా ఋతస్య
 యోనిరితి పదం జలనామసు ప్రవిష్టం భాష్యే తు యజ్ఞస్యోత్పత్తిస్థానే
 ఇతి వ్యాఖ్యాతమ్. నాభయః జలస్య గర్భే గతాః 'అద్యుః వృధివీ' ఇతి
 శ్రుతేర్లలాదుత్పన్నా వా భూమయః కవినా దృష్టరూపాః సమరస్త సమ్యగ్
 మజ్జనం వినా అగచ్ఛన్త. యస్య స్రక్వం నాభయః జలేజతరస్త, సః అసురో
 రావణాఖ్యః శ్రీన్ 'కపిజ్జలనాలభేత' ఇతివత్ బహుత్వమ్. ప్రాతిపదికార్థస్య
 త్రిత్యస్య త్రిత్యే వర్యవస్యతి, తేన నవ సంఖ్యాన్ మూర్ఖే మస్తతాన్
 చక్రే చిన్నవాన్, కదా ఆరభే ఆరభ్యత్ ఇత్యారభో యజ్ఞస్తిస్మిన్. రావణేన
 హి నవ శిరాంసి వహ్న్నా హతాకాతుపాఖ్యాయతే అతస్తస్య నధార్థం మహా
 నేవ యత్న ఆస్తేయ ఇత్యర్థః. జలే దృషత్సంగస్య కిం ఫలమత ఆహ
 - సత్యస్యేతి. సత్యస్య ధర్మస్య సమ్బుష్టినోఽ నావ ఇవ నావః తారకాః
 శిలాః సుకృతం శోభనకర్మాణం రామం ససహాయం అపీవరన్ అపారయన్
 సముద్రస్య పారం ప్రాపితవత్స ఇత్యర్థః. యథా - సత్యస్య బలేనాగ్నేయే
 దివ్యే తత్పరశుగ్రహణాదా వహ్నిః శితతాం యాతి, ఏవం సీతాయాః పాతి
 ద్రత్య ధర్మమాహాత్యూత్ తద్దస్త చేదార్థం శిలా అపి సముద్రే తీర్ణా
 ఇత్యర్థః. 'ధర్మనావః శిలా' ఇతి బ్రహ్మవైవర్తే సప్తమాధ్యాయే తృతీయాంశే
 దృష్టం - 'ఇత్యుక్తా సా శిలా విద్రైః పాతితా తజ్జలే శుభే. చక్రః శివ
 కథాం వుణ్యాం కాశివాసి జనైర్వృతాః. క్షణాన్తరే గాస్త్రషీతా సవత్సా
 సముపాగమత్. తయాపీతం జలం తృప్తా సాభవచ్ఛుణ్ణ పార్వతి. సా
 శిలా మునిముఖ్యానాం ప్రభావాజ్జలమధ్యతః. జలోవర్యభవచ్ఛ్రుం వశ్యతాం
 సర్వదేహినామ్. యథా తుమ్బీఫలం శుష్కం గచ్ఛతితస్తతో జలే. తథా
 లముతరా జాతా తస్యా ధర్మస్య గౌరవమ్' ఇతి.

సమ్యక్సమ్యక్చో మహిషా అహోషత సిన్ధోరూర్యావధి వేనా అవీవియన్

వస్వాదిరూపేణ సర్వాన్వాసరాన్సువంతి - సమ్యగితి సమ్యజ్ఞాః సుగతయః సమ్యక్ చారు అహేషత అవర్తన్త, మహిషా మహన్తో వాసరాః త ఏవ సిన్ధోః సముద్రస్య ఊర్మ్యా ఏకదేశే శతయోజన విస్తీర్ణే వేనాః శోభమానాః అది ఉపరి అవీవియన్ క్షీప్తవన్తః, సత్యస్య నావః శిలారూపా ఇత్యనుకృష్యతే, మహోః అదిత్యస్య - 'అసా వా అదిత్యోయదేతన్మధు' ఇతిచ్చావ్దోగ్యశ్రుతే. ధారాభిః రోహితాద్యమృతవజ్ఞుకధారాభిః వసవో రుద్రా అదిత్యా విశ్వేదేవా మరుత ఇతి వజ్ఞు గణాః అర్కం అర్కతుల్యమాత్మానమేవ జనయన్తః ఉపాసనాబలేనావిష్కర్తవన్తః, ఇత్ ఏవ ఇన్ద్రస్య రామస్య ప్రియాం తన్వం తనుం సీతాం అవీపుధన్ వర్ధితవన్తః, రావణాగారే నిరుద్ధాం సీతాం జయ శబ్దైరాహ్లాదయన్నిత్యర్తః.

పవిత్రవన్తః పరి వాచమాసతే పితైషాం ప్రతోన్నీ అభి రక్షతి ప్రతమ్ మహాః సముద్రం పరుణస్తిరో దధే ధీరా ఇచ్ఛేకుర్ధరుణేష్యారభవన్. 152

అత్రావీవియన్నిత్యేతద్విప్రుణోతి - పవిత్రవన్తః ఇతి. యథా పవిత్రవన్తః అధ్వర్యవః వాచం పర్యాసతే విధ్వర్షం కృష్ణమమతిష్ఠన్తి, ఏషాం పితా భృతిరానేన పాలయితా యజమానః ప్రతం యజ్ఞం ఫలం అభిరక్షతి సర్వస్వీకృత్యాస్తే, ఏవం యత్ప్రియుక్తా వాసరాః సేతుం చక్రుః. స మహో మహాన్ పరుణో పరణీయః రామః సముద్రం తిరోదధే శిలాభిరా చ్ఛాదితవాన్. ధీరాశ్చ వాసరాః ధరుణేషు భూమిధరణసమర్థేషు ధరణేషు పర్వతేషు ఆరభితుం స్పర్శమేవ శేకుః కర్తమితి శేషః. న తు తాన్వోధుం సభిలే వా తారయితుం శేకురితి భావః. యథోక్తమభియుక్తైః 'యే సుజ్ఞన్తి నిమజ్జయన్తి చ పరాంస్తే ప్రస్తరా దుస్తరే వార్తా వీర తరన్తి వాసరభటా న్ననారయన్తే చ వై. వైతే గ్రావగుణా న వారిధిగుణా నో వాసరాణాం

గుణాః శ్రీమద్భాగవతేః ప్రతాపమహిమారచ్యుః సముజ్జ్వల్యుత్తే.

సహస్రధారేఽన యత్తే సమస్వరన్ దివో నాకే మధుజివ్యో ఆసశ్వతః
అస్య స్వకో న ని మిష్యై భూర్ణయః పదేపదే పాశినః సన్తి నేతమః 153

9-73-4

అథ ప్రతిష్ఠాస్రవః సర్వత్ర నిగ్రహేనుగ్రహకర్తా త్వమేవాసి అతః
స్వస్థానస్థానే వాస్మాన్మాహిత్యాశయేనాహః - సహస్రధారే ఇతి. సహస్ర
ధారే సోమే అభిషవణోయే నిమిత్తే తే ప్రసిద్ధాః దేవర్షయః సమస్వరన్
అవశ్యం సోమః సోతవ్య ఇతి శబ్దమకుర్వన్ కుత్ర దివో నాకే స్వర్గే
కర్మభూమౌ మధుజివ్యో మధురభాషిణో హితైషిణ ఇతి యావత్ అప
శ్వతః సోమాభిషవణం వినా గతిహీనాన్ త్రైవర్ణికాన్ ప్రతి సమస్వరన్నితి
యోజనా. ఫలితమాహ - అస్యేతి అస్య సోమాభిమానినో విష్ణోః సము
ద్రతీరే ధాతుః రామస్య స్వశాశ్చారాః పదేపదే సన్తి న చ తే నిమిష్యై
అత్యంతావహితాః సన్తిత్వర్షః. అనిమేషణోపక్షితా దేవా ఏవాస్య చారాస్తే
చ భూర్ణయః బహుద్రదాః పాశినః పాశవస్తశ్చ నేతవో బద్ధనకర్తారశ్చ త్వమ
స్తర్యామీ త్వత్సేరింతాశ్చ దేవాః సర్వత్రాస్మాన్మాన్విత్వర్షః. ఇతః పరం
సూక్తశేషః ప్రాగేవోపేద్ధాతే వ్యాఖ్యాతః.

అష్టా పుత్రాసో అదితేర్యే జాతాస్తన్వ1స్పరి
దేవాం ఉపవ్రైత్వస్తభిః పరామూర్తాన్జనూస్యత్.

154

10-72-8

ఏనం స్తుత్వా గతేషు మునిషు శేషమవతారకృత్యం 'పన్నుస్య మన్వే
మికునావివన్దీ, అన్నమభీత్యారోదయన్ముషాయన్' ఇతి ఉపేద్ధాతే ఏవ కిజ్యే
ద్వాఙ్మూతం తతోవ్యవశిష్టమృషిరాహ - అష్టావీతి. యథా లక్ష్మణాదయో
రామాదనన్యా ఏనం తద్భార్యా అపి సీతాతోఽనన్యా, ఆతస్మాసాం పుత్రాః
అదితిశబ్దితాయాః సీతాయా ఏవ పుత్రాః, తే చాష్టా కుశలవారయః, తేచాదితేః
మృధివ్యాస్తన్వో శరీరస్య పరి ఉపరి జాతాః రాజావ ఇతిశేషః. రామాదీనాం

చతుర్థానుష్ఠా పుత్రా అష్టసు స్థానేషు రాజానో జాతా ఇతి రామాయణాదౌ
 సృష్టమ్. సా చ జగన్మాతా దేవాన్స్తులోకం సప్తభిః పుత్రైః సహ ఉపవ్రైత్
 ఉపగతా, తే చ గార్హస్థ్యసంతశ్చత్వారో వర్ణాస్త్రయ అశ్రమాశ్చ తాంశ్చ
 పరా మూర్తాండం సూర్యమణ్డలాత్పరస్తాత్ బ్రహ్మలోకే ఆస్యత్ క్షీప్రవతీ.

సప్తభిః పుత్రైరదితి రూపవైత్యూర్వ్యం యుగమ్
 ప్రజాయే మృత్యవే త్వత్పునర్యారాణ్ణమాభరత్.

155
 10-72-9

పూర్వం యుగం బ్రహ్మలోకం మృత్యవే మృత్యుసంబంధిన్యై ప్రజాయై
 మర్త్యాస్సృష్టం త్వత్ ఏకం స్వాంశమాదాయ పునర్యారాణ్ణమ్ ఆభరత్
 అప్యాయితవతీ, తతో వృష్టిద్వారా పునర్యూమా ప్రజావృద్ధిం కృతవతీతర్హః.

భూమిర్భూమిమగాన్మాతా మాతరమవ్యగాత్
 భూయాస్య పుత్రైః పశుభిర్వో నో ద్వేష్టి స భిద్యతామ్.

156

ఇతః ప్రాగేవ సీతాఅక్షుణౌ స్వం విగ్రహముపసంజవ్రాతురిత్యాహ -
 భూమిరితి. భూమిః సీతా భూమిమ్ అగాత్ ప్రవివేశ, మాతా భూమే
 స్తోలయితా శిరసా ధర్తా శేషరూపీ అక్షుణః మాతరం స్వప్రకృతిమనన్తమ్
 అవ్యగాత్ అపి గతః, వయం చ పుత్రైః పశుభిశ్చ సఖతా భూయాస్య,
 యో నో ద్వేష్టి రజకాదిర్నిన్దకో వా మృత్యుర్వా స భిద్యతాం నశ్యతు.

నావా న క్షోదః ప్రదిశః పృథివ్యాః స్వస్తిభిరతి దుర్గాణి విశ్వా
 స్వాం ప్రజాం బృహదుక్తో మహిత్యాఃవరేదధాదా పరేషు.

157
 10-56-7

ఉపాదిషక్ష్పాతీ మాయావీ మాయాకృతం సర్వమనుచకారేత్యాహ -
 నావానేతి. నావాన నౌకయా యథా క్షోదో మహోరుద్ర ఆక్రమ్యతే, ఏవం
 స్వస్తిభిః కల్పాడైః పుష్పకాదిభిః పృథివ్యాః ప్రదిశః ప్రదేశాన్ ఆక్రమ్య స్వాం
 ప్రజాం విశ్వా సర్వాణి దుర్గాణి సజ్కుటాని అతిపారయిత్వా బృహదుక్తో
 మహోకర్మా రామః మహిత్యా స్వమాహోత్యేన సంతతిరూపాం ప్రజామ్

అవరేషు భూలోకేషు జనరూపాం ప్రజాం పరేషు బ్రహ్మలోకేషు య అద
 ధాత్. ఏతేన పౌరజనపదానాత్మలోకం ప్రాపయన్ మహాకారుణికో రామభద్ర
 ఏవ శరణీ కరణీయ ఇతి దర్శితమ్.

అక్షయణార్యవరతాం గిరామిమాం అక్షయణార్యపురుషేణ దర్శితామ్
 సాక్షువేదవదవాక్యమానవిత్కేపిషీక్య సుమతిః ప్రమోదతామ్. 1

శ్రీరామదక్షిణవ్యాఖ్యానం మన్తగ్రామాయణాభిధమ్
 వ్యాఖ్యాతం రామవస్తేన ప్రీయతాం కరుణానిధిః. 2

దర్శితః సీతయాద్వాయం వేదారణ్యే నిరభ్యని
 సంతో విపులయంత్యేనం యాస్కభాష్యానుయాయినః. 3

ఇతి శ్రీమత్పదవాక్యవ్రమాణమర్యాదాధురంధర
 చతుర్ధరవంశావతంస గోవిందసూరినోః

శ్రీసీలకణ్డస్య కృతిః

స్వోద్భుత మన్తగ్రామాయణ వ్యాఖ్యా

మన్తగ్రహస్య ప్రకాశికాఖ్యా

సమాప్తమగమత్.

ఓం స్వస్తి

శ్రీరామ నవరాత్రోత్సవ కల్పః

నామావళిస్తబకః

శ్రీరామోత్సవకల్పలతోద్భుతా శ్రీరామనామావళి

- ఓం శ్రీమద్గోపీ వాగీశ శచీశాది సురార్చితాయ నమః
- ఓం షక్షీంద్రగమనోద్భుత పాంచజన్యరవాంచితాయ నమః
- ఓం పాకారిముఖదేవౌషు కేకీలోక ఘనాఘనాయ నమః
- ఓం పరమేష్ఠీ ముఖాంభోజ వద్మినీవల్లభాకృతయే నమః
- ఓం శర్వప్యృత్సారవోల్లాస చంద్రికాయిత సుస్మితాయ నమః
- ఓం చక్రాద్యాయుధసంయుక్త చతుర్బుజ సమన్వితాయ నమః
- ఓం గర్భీకృత భయామర్త్య నిర్భీకరణ పండితాయ నమః
- ఓం దానవారణ్య సంశోషదావీకృత నిజాయుధాయ నమః
- ఓం ధరణీధారకృద్దైత్యదారణోద్యత నిశ్చయాయ నమః
- ఓం సమాసీకృతవైకుంఠసాకేతపుర లోలుపాయ నమః
- ఓం ప్రాణాపత్యేష్ఠీసంభూతపాయసాన్న రసానుగాయ నమః
- ఓం కోనలేంద్రాత్మజాగర్భకరోద్భూత హరిన్మణాయే నమః
- ఓం నిర్విశేషగుణోపేతనిజానుజ సమన్వితాయ నమః
- ఓం పంక్తిస్యందనసంతోషపారావార సుధాకరాయ నమః
- ఓం ధర్మశాస్త్రత్రయీతత్త్వధనుర్వేద విచక్షణాయ నమః
- ఓం యజ్ఞాంతరాయసంజాతాయాస కౌశికయాచితాయ నమః
- ఓం గురుబోధితపిత్రాజ్ఞాగుర్వీకరణ పౌరుషాయ నమః
- ఓం గాధేయబోధితోదారగాధాద్వయజితశ్రమాయ నమః
- ఓం తాటకోరస్థలక్రౌంచధరాభృద్దారణాగ్ని భువే నమః

- ఓం సృష్టానలాస్త్రనందగ్ధదుష్టమారీచసోదరాయ నమః
 ఓం సమీరాస్త్రాద్భిసంక్షిప్తతాటకాగ్రతనూభవాయ నమః
 ఓం సత్రభాగసమాయాతసుత్రాకూది సుభిక్షకృతే నమః
 ఓం రూఢక్రతుజమున్నొనిగాఢాలింగితవిగ్రహోయ నమః
 ఓం అపాల్యాశాపపాపాద్భిహోరణోద్యతవద్రజసే నమః
 ఓం శర్వబాణాసనాద్రీంద్ర గర్వభంజన జంభఘ్నే నమః
 ఓం సాక్షాద్రమావనీజాతాసాక్షతోదకరగ్రహిణీ నమః
 ఓం దుర్వారభార్గవభర్వగర్వదర్వీకరాహిభుజే నమః
 ఓం స్వస్వపత్నీసమాయుక్తసానుజోదితభాగ్యవతే నమః
 ఓం నిజదారసమావేశనిత్యోత్సవితపూర్వనాయ నమః
 ఓం మంథరాదిష్ట కైకేయీమత్యంతరితరాజ్యధురే నమః
 ఓం నిషాదవరపుణ్యోషునిలింపద్రుఫలోదయాయ నమః
 ఓం గంగావతరణోత్స్పష్టశృంగిబేరపురాధిపాయ నమః
 ఓం భక్తుత్కృటపరిక్లుప్తభరద్వాజవదానతయే నమః
 ఓం చిత్రకూటాచలప్రాంతచిత్రకాననభూస్థితాయ నమః
 ఓం పాదుకాన్వస్తసామ్రాజ్యభరవత్కైకయీసుతాయ నమః
 ఓం జాతకార్యాగతానేక జనసమ్మర్దనాసహోయ నమః
 ఓం నాకాధిపతనూజాతకాకదానవదర్శిన్యతే నమః
 ఓం కోదండగుణనిర్హోషఘూర్ణితాయితదండకాయ నమః
 ఓం వాల్మీకిమునిసందిష్టవాసస్థలనిరూపణాయ నమః
 ఓం విరాధశాల్మలీవృక్షవిధ్వంసానిలసంహతయే నమః
 ఓం నిరాకృతసురాధిశనీరేశ శరభజ్ఞకాయ నమః
 ఓం అననూయాంగరాగాంచదవనీతనయాన్వితాయ నమః
 ఓం సుతీక్ష్ణముని సంసేవాసూచితాత్మాతిధిక్రియాయ నమః
 ఓం కుంభజాత దయాదత్త జంభారాతిశరాసనాయ నమః
 ఓం దండకావనసంలీనచండాసురవధోద్యతాయ నమః
 ఓం ప్రాంచత్పంచవటీతీరపర్ణాగారపరాయణాయ నమః
 ఓం గోదావరీనదీతోయగాహనాంచితవిగ్రహోయ నమః
 ఓం హాసాపాదితరక్షస్త్రీనాసాశ్రవణ కర్తనాయ నమః
 ఓం ఖరసైన్యాటవీపాతసరయాళీలమారుతాయ నమః

20

30

40

ఓం దూషణ త్రిశిరఃశైలతుండనోగ్రశరాసనాయ నమః

50

ఓం విరూపితానుజాకార విక్షోభితదశాననాయ నమః

ఓం హోటకాకారసంభన్నతాటకేయమృగద్విపినే నమః

ఓం సీతాపరాధదుర్మేధీభూతానుజవినిందకాయ నమః

ఓం పంక్త్యాస్యాహతవక్షీంద్రపరలోకసుఖప్రదాయ నమః

ఓం సీతాపహరణోద్భూతచింతాక్రాంతనిజాంతరాయ నమః

ఓం కాంతాన్వేషణమూర్గస్తకబంధాసురహింసకాయ నమః

ఓం శబరీదత్తవక్త్రామ్రజాతాస్వాదకుతూహలాయ నమః

ఓం పంపానరోవరోపాంత ప్రాప్తమారుతిసంస్తుతయేనమః

ఓం శస్తప్రస్తావసామీరిశబ్దసౌష్ఠవతోషితాయ నమః

ఓం సింధురోన్నతకాపేయన్కంధారోహణబంధురాయ నమః

60

ఓం సాక్షీకృతానలాదిత్య కౌక్షేయకపిసఖ్యభాజే నమః

ఓం పూషణాసీత వైదేహీభూషాలోకనవిగ్రహాయ నమః

ఓం సప్తతాళనిపాతాత్తనచివామోదకోవిదాయ నమః

ఓం దుష్టదౌందుభ కంకాలతోలనాగ్రపదాంగుళయే నమః

ఓం వాలిప్రాణానిలాహారవాతాశననిభాంబకాయ నమః

ఓం కాంతరాజ్యరమారూఢకపిరాజనిషేవితాయ నమః

ఓం రుమాసుగ్రీవవల్లీద్రుసుమాకరదినాయితాయ నమః

ఓం ప్రవర్షణగుహోహన పరియాపితవార్షికాయ నమః

ఓం ప్రేషితానుజరుద్భీత శౌషానందకృద్దిక్షణాయ నమః

ఓం సీతామూర్గణసందిప్తవాతాపత్యార్పితోర్మికాయ నమః

70

ఓం సత్యప్రాయోపవేశస్త సర్వవానరసంస్మృతాయ నమః

ఓం రాక్షసీతర్ణనాధూతరమణీహృదయస్థితాయ నమః

ఓం దహనాప్లుతసామీరిదాహస్తంభనమాంత్రికాయ నమః

ఓం సీతాదర్శనదృష్టాంతశిరోరత్న నిరీక్షకాయ నమః

ఓం పనితాజీవనద్వారాజనితానస్తకస్తలాయ నమః

ఓం సర్వవానర సజ్జీర్ణసైన్యాలోకనతత్పరాయ నమః

ఓం సాముద్రతీరరామేశస్థాపనాత్తయశోదయాయ నమః

ఓం రోషభీషనదీనాథపోషణోచితభాషణాయ నమః

ఓం పద్మానోచితపాథోధిపన్థాజఙ్గాలసైన్యవతే నమః

ఓం సువేలాద్రితలోద్వేలవలీముఖబలాన్వితాయ నమః

80

ఓం పూర్వదేవజనాధీశపురద్వారనిరోధకృతే నమః

ఓం సరమావరదురైన్యచరముక్షణవీక్షణాయ నమః

ఓం మకరాస్త్రమహోస్త్రాగ్నిమార్జనాసారసాయకాయ నమః

ఓం కుమ్భకర్ణమదేభోరఃకుంభనిర్భేదకేసరిణే నమః

ఓం దేవాస్తకనరాదాగ్రదీప్యత్సంయమనీపథాయ నమః

ఓం నరాస్తకసురామిత్రశిరోధిసలహృత్కరిణే నమః

ఓం అతికాయ మహాకాయవధోపాయవిధాయకాయ నమః

ఓం దైత్యాయోధనగోష్ఠీకభృత్యాండకరాహ్వాయ నమః

ఓం మేఘనాదతమోద్భేదమిహిరికృతలక్ష్మణాయ నమః

ఓం సంజీవనీరసాస్వాదనజీవానుజసేవితాయ నమః

90

ఓం లఙ్కాధీశశిరోగ్రావటఙ్కాయితశరావళయే నమః

ఓం రాక్షసీహారలతికా అవిత్రీకృతకార్ముకాయ నమః

ఓం సునాశిరారిసాసీరఘనోన్మాళకరాశుగాయ నమః

ఓం దత్తదానవరాజ్యశ్రీ ధారణాఞ్చద్విభీషణాయ నమః

ఓం అనలోత్థితవైదేహీఘనశీలానుమోదితాయ నమః

ఓం సుధాసారవినిష్కర్షయథాపూర్వవనేచరాయ నమః

ఓం జాయానుజాదిసర్వాప్తజనాధిష్ఠిత పుష్పకాయ నమః

ఓం భారద్వాజకృతాతిథ్యపరితుష్టిస్తరాత్మకాయ నమః

ఓం భరతప్రత్యయాషేక్షాపరివ్రేషితమారుతయే నమః

ఓం చతుర్దశసమాంతాత్తశత్రుఘ్నభరతానుగాయ నమః

100

ఓం వస్తనానన్వితానేకనన్దిగ్రామస్తమాత్మకాయ నమః

ఓం వర్దితాత్మీయదేహాస్తవానప్రస్తజనాకృతయే నమః

ఓం నిజాగమనజానస్తస్వజానపదవీక్షితాయ నమః

ఓం సాకేతాలోకజామోదసాస్త్రీకృతహృదన్తరాయ నమః

ఓం భరతార్పితభూభారభరణాజీకృతాత్మకాయ నమః

ఓం మూర్ధజామృష్టవాసిష్టమునిపాదరజఃకణాయ నమః

ఓం చతుర్దర్శవగఙ్గాదిజలసిక్తాత్మవిగ్రహాయ నమః

ఓం వసువాసవవాయుగ్నివాగీశాద్యమరార్చితాయ నమః

ఓం మాణిక్యహారకేయూరమకుటాదివిభూషితాయ నమః

- ఓం యానాశ్చగజరత్నాఘనానోపపాయనభాజనాయ నమః
- ఓం మిత్రానుజోదితశ్వేతచ్చత్రాపాదితరాజ్యదురే నమః
- ఓం శత్రుఘ్నభరతాధూతచామరద్వయశోభితాయ నమః
- ఓం వాయువ్యాదిచతుష్కోణవానరేశాదిసేవితాయ నమః
- ఓం వామాఙ్కాఙ్కితవైదేహీశ్యామారత్నమనోహరాయ నమః
- ఓం పురోగతమరుత్పుత్రపూర్వపుణ్యఫలాయితాయ నమః
- ఓం సత్యధర్మదయాశౌచనిత్యస్తర్పితప్రజాయ నమః
- ఓం యథాకృతయుగాచారకథానుగతమణ్డలాయ నమః
- ఓం చరితస్వకులాచారచాతుర్వర్ణ్యజనాశ్రితాయ నమః
- ఓం అశ్వమేధాదిసత్రాన్నశశ్వత్సంతర్పితామరాయ నమః
- ఓం గోభూహిరణ్యవస్త్రాదిలాభామోదితభూసురాయ నమః
- ఓం మాంపాతుపాత్ప్వితీ జపన్మనోరాజీవషట్పదాయ నమః
- ఓం జన్మాపనయనోద్వక్తప్యన్మానససీతచ్ఛదాయ నమః
- ఓం మహాగుహాజచిన్వానమణీదీపాయితస్మృతయే నమః
- ఓం ముముక్షుజనదుర్జైన్యమోచనోచితకల్పకాయ నమః
- ఓం సర్వభక్తజనాఘోఘసాముద్రజల బాడబాయ నమః
- ఓం నిజదాసజనాకాంక్షనిత్యార్థప్రదకామదుఘే నమః
- ఓం సాకేతపురసంవాసినసర్వసజ్జనమోక్షదాయ నమః
- ఓం శ్రీభూనిలాసమాశ్లిష్టశ్రీమదానన్దవిగ్రహోయ నమః

శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళిః

అధ్యాత్మరామాయణ శ్రీరామజన్మకథోద్ఘాటా

ఓం జగన్నాథాయ నమః	ఓం జలజారుణనేత్రాస్తాయ నమః
ఓం సరమాత్మనే నమః	ఓం స్మరత్కుండలమండితాయ నమః
ఓం సనాతనాయ నమః	ఓం సహస్రార్కప్రతీకాశాయ నమః
ఓం నీలోత్పలదలశ్యామాయ నమః	ఓం కిరీటీనే నమః
ఓం పీతవాససే నమః	ఓం కుంచితాలకాయ నమః
ఓం చతుర్భుజాయ నమః	ఓం శంఖ చక్రగదాపద్య

వనమాలా విరాజితాయ నమః	ఓం అమనసే నమః	
ఓం అనుగ్రహోభ్య వృత్తేందుసూచక	ఓం శుద్ధాయ నమః	40
స్మృతచంద్రికాయ నమః	ఓం సమాయ నమః	
ఓం కరుణారసంపూర్ణవిశాలోత్పల	ఓం సర్వభూతస్థాయ నమః	
లోచనాయ నమః	ఓం అలక్ష్మ్యాయ నమః	
ఓం శ్రీవత్సపోరకేయూరనూపురాది	ఓం అవ్యక్తాయ నమః	
విభూషణాయ నమః	ఓం జనరద్యుశ్యమాసబ్రహ్మృత్తాయ నమః	
ఓం కౌసల్యాద్భృష్టాయ నమః	ఓం లోకవిడంబనాయ నమః	
ఓం దేవదేవాయ నమః	ఓం భక్తసరవళాయ నమః	
ఓం శంఖచక్రగణాధరాయ నమః	ఓం రఘూత్తమాయ నమః	
ఓం అచ్యుతాయ నమః	ఓం దేవాయ నమః	
ఓం అనంతాయ నమః	ఓం విశ్వాత్మనే నమః	50
ఓం పూర్ణాయ నమః	ఓం మహానందబాలవాయ నమః	
ఓం పురుషోత్తమాయ నమః	ఓం అలితాలిజీనే నమః	
ఓం వాచామగోచరాయ నమః	ఓం అలితాలాపినే నమః	
ఓం బుద్ధ్యగోచరాయ నమః	ఓం సుకోమలాయ నమః	
ఓం అతీప్తియాయ నమః	ఓం బ్రహ్మస్రాత్రితాయ నమః	
ఓం సత్యామాత్రాయ నమః	ఓం రావణఘ్నాయ నమః	
ఓం జ్ఞానైకవిగ్రహాయ నమః	ఓం ఉపాగతమానుషత్వాయ నమః	
ఓం విశ్వస్వజ్ఞే నమః	ఓం తవసారాధితాయ నమః	
ఓం విశ్వావనాయ నమః	ఓం ఇంద్రసీలాభాయ నమః	
ఓం విశ్వఘ్నాయ నమః	ఓం విశాలాక్షాయ నమః	60
ఓం సత్వాదిగుణసంయుక్తాయ నమః	ఓం అతీసుందరాయ నమః	
ఓం తుర్యాయ నమః	ఓం బాలారుణ ప్రశీకాశాయ నమః	
ఓం అమలాయ నమః	ఓం లాలితాభిలలోకపాయ నమః	
ఓం అకర్షే నమః	ఓం రామాయ నమః	
ఓం అగస్త్యే నమః	ఓం రాజీవనేత్రాయ నమః	
ఓం అశ్రోత్రే నమః	ఓం ముగ్ధచేష్టితాయ నమః	
ఓం అవశ్యతే నమః	ఓం ముగ్ధభాషితాయ నమః	
ఓం అప్రోణాయ నమః	ఓం ఫాలస్థస్వర్ణమయాశ్వత్తపర్ణ	

ముక్తాఫలప్రభాయ నమః
 ఓం రత్నమణీవ్రాతమధ్యదీప్ర
 నఖాజ్యోతాయ నమః
 ఓం స్వర్ణసంపన్నరత్నార్జున
 సటాలకాయ నమః
 ఓం శింజానమణిమణ్డీర
 కటిసూత్రాబ్జరాయ నమః
 ఓం స్మితవక్త్రాల్పదశనాయ నమః
 ఓం ఇంద్రసీలమణీప్రభాయ నమః
 ఓం అబ్జరిబ్జమాణాయ నమః
 ఓం యోగీమవోగతయే నమః
 ఓం కర్ణమపాణయే నమః
 ఓం విచిత్రవాయనాది
 నమలబ్జుతాయ నమః
 ఓం రాఘవాయ నమః
 ఓం రఘునాథాయ నమః
 ఓం లగుడాహతశిక్ష్ణగవ్యనవనీతక
 భాణ్డాయ నమః
 ఓం హాస్యకృతే నమః
 ఓం మాతృలాలితాయ నమః
 ఓం ఆనన్దనన్దోహజగదానన్ద
 కరాయ నమః
 ఓం మాయాబాలవపుర్వతే నమః
 ఓం ఉవనీతాయ నమః

70

80

ఓం సర్వవిద్యావిశారదాయ నమః
 ఓం ధనుర్వేదవిరతాయ నమః
 ఓం సర్వశాస్త్రార్థవేదినే నమః
 ఓం లక్ష్మణానుగతాయ నమః
 ఓం చాపధరాయ నమః
 ఓం తూణీబాణావిత్తాయ నమః
 ఓం ప్రభవే నమః
 ఓం సలక్ష్మణాయ నమః
 ఓం అశ్వారూఢాయ నమః
 ఓం మృగయాయానాయ నమః
 ఓం దుష్టమృగహస్తేరి నమః
 ఓం ప్రాతరుత్తితాయ నమః
 ఓం సుస్నాతాయ నమః
 ఓం అభివన్దితపిత్రే నమః
 ఓం పౌరకార్యకరాయ నమః
 ఓం వినయాస్వితాయ నమః
 ఓం బన్ధునహితాయ నమః
 ఓం ధర్మశాస్త్రరహస్యశోత్రే నమః
 ఓం ధర్మశాస్త్రరహస్యవ్యాకర్తేరి నమః
 ఓం షరాత్మనే నమః
 ఓం మనుజువతారాయ నమః
 ఓం అవికారిణే నమః
 ఓం పరిణామహీనాయ నమః

90

100

కథ్యాణలాలామనామావళిః

కళ్యాణరామనామావళి:

ఓం కల్యాణోత్సవానందాయ నమః	ఓం ప్రసన్నముఖవల్మీకాయ నమః
ఓం మహాగురుశ్రీపాదవక్షసాయ నమః	ఓం తుభ్యం నమః
ఓం సృష్టగీతసమాప్తాయ నమః	ఓం విష్ణవే నమః
ఓం కల్యాణవేదీప్రతిష్ఠాయ నమః	ఓం బ్రహ్మీప్రాద్ధితాయ నమః
ఓం పరిణయరూపదివ్యార్చనముదితాయ నమః	ఓం జన్మాదిష్ణద్భావరహితాయ నమః
ఓం జనకరాజనమర్శితదివ్యవస్త్రాభరణభూషితాయ నమః	ఓం నిర్వికారాయ నమః
ఓం సీతాకళ్యాణరామాయ నమః	ఓం పూర్ణాయ నమః
ఓం కల్యాణవిగ్రహాయ నమః	ఓం గమనాదివివర్జితాయ నమః
ఓం కల్యాణదాయినే నమః	ఓం జగతాంనాథాయ నమః
ఓం భక్తజనసులభాయ నమః	ఓం భక్తిభావనాయ నమః
ఓం కల్యాణగుణసహితాయ నమః	ఓం కారుణికాయ నమః
ఓం భక్తానుగ్రహకార్యాయ నమః	ఓం అనన్తాయ నమః
ఓం జనకరాజజన్మసావల్యాయ నమః	ఓం రామచంద్రాయ నమః
ఓం యోగీంద్రబృహత్పత్నితాయ నమః	ఓం రామాయ నమః
ఓం నామసమ్మేర్తననన్తుష్టియ నమః	ఓం కరుణామయాయ నమః
ఓం శరణశరణ్యాయ నమః	ఓం మధుసూదనాయ నమః
ఓం రామాయ నమః	ఓం లక్ష్మణభరతరిపుష్పసహితాయ నమః
ఓం మహాత్మనే నమః	ఓం మాతాపితృసంవృష్టాయ నమః
ఓం దీనబాన్ధవాయ నమః	ఓం శ్రీయాసహితాయ నమః
ఓం అయోధ్యానుమోత్సుకాయ నమః	ఓం వైకుంఠాయ నమః
ఓం విద్యుత్పంజనమస్రభవే నమః	ఓం సీతాసమేతాయ నమః
ఓం రామాయ నమః	ఓం అఖిలజనానందకరాయ నమః
ఓం దాశరథాయ నమః	ఓం నిత్యశ్రీప్రదాయ నమః
ఓం మహాలాహవే నమః	ఓం వికారరహితాయ నమః
ఓం మహాపురుషాయ నమః	ఓం నిరవధికవిభవాయ నమః
ఓం విష్ణవే నమః	ఓం మాయానిరాసాయ నమః
	ఓం అఖిలదేవేశ్వరాయ నమః
	ఓం కల్యాణరామాయ నమః

శ్రీరామరహస్యోక్త శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళి:

- ఓం రామాయ నమః
- ఓం రావణసంహారవృతమానుషవిగ్రహోయ నమః
- ఓం కౌసల్యాసుకృతవ్రాతఫలాయ నమః
- ఓం దశరథాత్మజాయ నమః
- ఓం లక్ష్మణార్చితపాదాబ్జాయ నమః
- ఓం సర్వలోకప్రియంబురాయ నమః
- ఓం సాకేతవాసినేత్రాబ్జసంప్రీణనదివాకరాయ నమః
- ఓం విశ్వామిత్రప్రియాయ నమః
- ఓం శాన్తాయ నమః
- ఓం తాటకాధ్వాంతభాస్కరాయ నమః
- ఓం సుబాహురాక్షసరిపవే నమః
- ఓం కౌశికాధ్వరపాలకాయ నమః
- ఓం అహల్యాపాపసంహరేన్ద్రీ నమః
- ఓం జనకేన్ద్రప్రియాతిథయే నమః
- ఓం పురారిచాపదళనాయ నమః
- ఓం వీరలక్ష్మీసమాశ్రయాయ నమః
- ఓం సీతావరణమాలాధ్యాయ నమః
- ఓం జామదగ్న్యమదావహోయ నమః
- ఓం వైదేహీకృతశృణ్గారాయ నమః
- ఓం పితృప్రీతివివర్ధనాయ నమః
- ఓం తాతాజ్ఞోత్పృష్టహస్తస్థరాజ్యాయ నమః
- ఓం సత్యవ్రతిశ్రవాయ నమః
- ఓం తమసాతీరసంవాసినే నమః
- ఓం గుహోనుగ్రహతత్పరాయ నమః
- ఓం సుమన్త్రసేవితపదాయ నమః
- ఓం భరద్వాజప్రియాతిథయే నమః
- ఓం చిత్రకూటప్రియావాసాయ నమః
- ఓం పాదుకాన్యస్తభూభారాయ నమః

10

20

ఓం అననూయాన్కరాగాజ్మసీతాసాహిత్యశోభితాయ నమః

ఓం దణ్డకారణ్యసంజ్ఞారితే నమః

ఓం విరాధస్వర్గదాయకాయ నమః

ఓం రక్షఃకాలాస్తకాయ నమః

ఓం సర్వమునిసంఘముదావహోయ నమః

ఓం ప్రతిజ్ఞాతాసురవధాయ నమః

ఓం శరభజగతిప్రదాయ నమః

ఓం అగస్త్యార్పితబాణాసఖద్గతుాణీరమణ్ణీతాయ నమః

ఓం ప్రాప్తవచ్చవతీవాసాయ నమః

ఓం గృధ్రరాజసహాయవతే నమః

ఓం కామీశూర్పణఖాకర్ణనాసాచ్ఛేద నియామకాయ నమః

ఓం ఖరాదిరాక్షసవ్రాతఖణ్ణనావితసజ్జనాయ నమః

ఓం సీతాసంశ్లిష్టకాయబ్రాజితవిద్యుద్యుతాంబుదాయ నమః

ఓం మారీచహస్తే నమః

ఓం మాయాధ్యాయ నమః

ఓం జటాయుర్కోక్షదాయకాయ నమః

ఓం కబన్ధబాహుదలనాయ నమః

ఓం శబరీప్రార్థితాతిథయే నమః

ఓం హనుమద్స్వస్థితపదాయ నమః

ఓం సుగ్రీవసుహృదే నమః

ఓం అవ్యయాయ నమః

ఓం దైత్యకంకాళవిక్షేప్తే నమః

ఓం సప్తతాళప్రభేదకాయ నమః

ఓం ఏకేషుహతవాలినే నమః

ఓం తారాసంస్తుతసద్గుణాయ నమః

ఓం కపిస్థిక్యతసుగ్రీవాయ నమః

ఓం సర్వవాసరపూజితాయ నమః

ఓం వాయునూనుసమాసీతసీతాసన్దేశనన్దితాయ నమః

ఓం జైత్రయాత్రోత్పవాయ నమః

ఓం జిష్ణవే నమః

30

40

50

- ఓం శంబూకదత్తస్వరోకాయ నమః
- ఓం శంబరారాతిసుందరాయ నమః
- ఓం అశ్వమేధమహాయాజినే నమః
- ఓం వాల్మీకిప్రీతిమతే నమః
- ఓం వశినే నమః
- ఓం స్వయంరామాయణశ్రోత్రే నమః
- ఓం పుత్రప్రాప్తిప్రమోదితాయ నమః
- ఓం బ్రహ్మోదిస్తుతమహోత్థాయ నమః.
- ఓం బ్రహ్మోర్విగణపూజితాయ నమః
- ఓం వర్ణాశ్రమరతాయ నమః
- ఓం వర్ణాశ్రమధర్మనియామకాయ నమః
- ఓం రక్షావహాయ నమః
- ఓం రాజవంశప్రతిష్ఠాపనతత్పరాయ నమః
- ఓం గన్ధర్వహింసాసంహారిణే నమః
- ఓం ధృతిమతే నమః
- ఓం దీనవత్సలాయ నమః
- ఓం జ్ఞానోపదేష్ట్రే నమః
- ఓం వేదాంతవేద్యాయ నమః
- ఓం భక్తప్రియజ్కరాయ నమః
- ఓం వైకుణ్ఠలోకసంవాసినే నమః
- ఓం చరాచరవిముక్తిదాయ నమః

మంత్రవర్ణయంతా శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళిః

- ఓం శ్రీమత్సూర్యకులాంబోధివర్తనీయకళానిధయే నమః
- ఓం శ్రీమద్భృగ్హేమ్ంద్రరుద్రాదివందనీయ జగద్గురవే నమః
- ఓం శ్రీమత్సౌభాగ్యసౌందర్యలావణ్యాంబుధివంకజాయ నమః
- ఓం శ్రీమచ్ఛివ్తామణిపీఠస్వర్ణసింహాసనేశ్వరాయ నమః
- ఓం శ్రీమద్రాజాధిరాజేంద్రమకుటాఞ్చితపాదుకాయ నమః

- ఓం శ్రీమద్విమాదిరాజేన్ద్రకన్యాధ్యేయపదాంబుజాయ నమః
 ఓం శ్రీమత్సుష్ట్యాదివివిధకార్యకారణమూర్తిమతే నమః
 ఓం శ్రీమదమ్లానతులసేవనమాలావిరాజితాయ నమః
 ఓం శ్రీమత్సురాసురారాధ్యపాదపద్మవిరాజితాయ నమః
 ఓం శ్రీజగన్మోహనాకారదివ్యలాల్యావిగ్రహాయ నమః
 ఓం శ్రీశృంగారసాంభోద్ధిప్రోద్వత్సూర్లసుధాకరాయ నమః
 ఓం శ్రీకణ్ణకరకోదణ్ణపరీక్షితపరాక్రమాయ నమః
 ఓం శ్రీవత్సలాంఛనాత్వంతమణిభూషణభూషితాయ నమః
 ఓం శ్రీభూనీళాణ్ణానానకపులకాఙ్గితవిగ్రహాయ నమః
 ఓం శ్రీసాంబదేవప్యాత్పద్మవికాసనదివాకరాయ నమః
 ఓం శ్రీక్షీరవార్తిపర్యఙ్గువిహారాత్వంతబాలకాయ నమః
 ఓం శ్రీకరాకారకోదణ్ణకాణ్డోపేతకరాంబుజాయ నమః
 ఓం శ్రీజానకీముఖాంభోజమండనీయప్రభాకరాయ నమః
 ఓం రామాజనమనోహారీదివ్యకందర్పవిగ్రహాయ నమః
 ఓం రమామనోజ్ఞావక్త్రోజదివ్యగంధసువాసితాయ నమః
 ఓం రమావక్త్రోజకన్పూరివాసనాస్వాదలోలుపాయ నమః
 ఓం రాజాధిరాజరాజేంద్రరమణీయగుణాకరాయ నమః
 ఓం రావణాదివధోద్వృక్తవిజృంభితపరాక్రమాయ నమః
 ఓం రాకేష్టర్కాగ్నివిమలనేత్రత్రయవిభూషితాయ నమః
 ఓం రాత్రించరౌఘమతేభనిర్బేదనమృగేశ్వరాయ నమః
 ఓం రాజత్పాదామినీతుల్యదివ్యకోదణ్ణమణ్ణనాయ నమః
 ఓం రాక్షసేశ్వరసంసేవ్యదివ్యశ్రీపాదపఙ్కజాయ నమః
 ఓం రాకేందుకులసంభూతరమణీప్రాణనాయకాయ నమః
 ఓం రత్ననిర్మితభూషాఢ్యచరణాంబుజశోభితాయ నమః
 ఓం రాఘవాన్వయసంజాతన్వవశ్రేణీశిరోమణయే నమః
 ఓం రాకాశశినమాకారవక్త్రమణ్ణలమణ్ణితాయ నమః
 ఓం రావణాసురకాసారచణ్ణభానుశరోత్తమాయ నమః
 ఓం రణత్సంగీతసంపూర్ణసహస్రస్రంభమండపాయ నమః
 ఓం రత్నమణ్ణపమధ్వస్రసుస్థరీజనవేష్ఠితాయ నమః
 ఓం రణత్స్రంకిణీసంశోభిమండలీకృతకార్ముకాయ నమః

10

20

30

- ఓం మహామాయాసమావేశితాండకోటిగణేశ్వరాయ నమః
- ఓం మరామరేతినంజవ్యమానమానీశ్వరప్రియాయ నమః
- ఓం మహాత్సగుణరూపైకవ్యక్తీకృతనిరాకృతయే నమః
- ఓం మత్స్యకచ్ఛపవారాహస్ససింహోద్యవతారకాయ నమః
- ఓం మంత్రమంత్రార్థమంత్రాంగమంత్రశాస్త్రవిశారదాయ నమః 100
- ఓం మత్తేభవక్త్రో షడ్వక్త్రో ప్రపంచవక్త్రోస్సప్తాజితాయ నమః
- ఓం మాయాకల్పితవిద్యణ్ణమణ్ణపాంతర్బహ్మోష్ఠితాయ నమః
- ఓం మనోన్మన్యవలేంద్రోర్ద్వఘోరస్థదివాకరాయ నమః
- ఓం మహేంద్రసామ్రాజ్యఫలసంధానాప్తత్రివిక్రమాయ నమః
- ఓం మాతృకామండలవ్యాప్తకృతావరణమధ్యగాయ నమః
- ఓం మనోహరమహాసీలమేఘశ్యామవపుర్తరాయ నమః
- ఓం మధ్యకాలాంత్యకాలాదికాలభేదవివర్జితాయ నమః
- ఓం మహాసామ్రాజ్యపట్టాభిషేకోత్సుకపృదాంబుజాయ నమః

గజేంద్రకృతాష్టోత్తరశతనామావళిః

శ్రీమద్భాగవతాంతర్గత గజేంద్రమోక్షణ కథాసముద్భూతా

ఓం భగవతే నమః	ఓం అకర్మణే నమః
ఓం పురుషాయ నమః	ఓం అనామరూపాయ నమః
ఓం ఆదివీణాయ నమః	ఓం అగుణాయ నమః
ఓం వరేశాయ నమః	ఓం అదోషాయ నమః
ఓం స్వయంభువే నమః	ఓం బ్రహ్మణే నమః
ఓం అవిద్యదృశ్యాక్షణే నమః	ఓం అనంతశక్తయే నమః
ఓం ఆత్మమూలాయ నమః	ఓం అరూపాయ నమః
ఓం పరాత్పరాయ నమః	ఓం ఉరురూపాయ నమః
ఓం విభవే నమః	ఓం ఆశ్చర్యకర్మణే నమః
ఓం దురత్యయానుక్రమణాయ నమః 10	ఓం ఆత్మప్రదిపాయ నమః
ఓం సుమంగలవదాయ నమః	ఓం సౌక్షిణే నమః
ఓం అజన్మనే నమః	ఓం పరమాత్మనే నమః

ఓం గిరాంవిదూరాయ నమః
 ఓం మనసశ్చేతసాంవిదూరాయ నమః
 ఓం సత్యేన ప్రతిలభ్యాయ నమః
 ఓం వైష్ణవేర్పణా ప్రతిలభ్యాయ నమః
 ఓం కైవల్యనాథాయ నమః
 ఓం నిర్వాణసుఖసంవిదే నమః 30
 ఓం శాంతాయ నమః
 ఓం ఘోరాయ నమః
 ఓం మూఢాయ(గూఢాయ) నమః
 ఓం గుణధర్మిణే నమః
 ఓం నిర్విశేషాయ నమః
 ఓం సామ్యాయ నమః
 ఓం జ్ఞానమనాయ నమః
 ఓం క్షేత్రజ్ఞాయ నమః
 ఓం సర్వాభ్యక్షాయ నమః
 ఓం సాక్షిణే నమః 40
 ఓం పురుషాయ నమః
 ఓం ఆత్మమూలాయ నమః
 ఓం మూలప్రకృతయే నమః
 ఓం పర్యేంద్రియగుణద్రష్ట్రే నమః
 ఓం పర్వప్రత్యయహేతవే నమః
 ఓం అనతాచాయయోక్తాయ నమః
 ఓం సదాభాసాయ నమః
 ఓం అఖిలకారణాయ నమః
 ఓం నిష్కారణాయ నమః
 ఓం అద్భుతకారణాయ నమః 50
 ఓం సర్వాగమామ్నాయ
 మహోర్ధవాయ నమః
 ఓం అవవర్ణాయ నమః
 ఓం పరాయణాయ నమః

ఓం గుణారణిచ్ఛన్మచిదూష్ణపాయ నమః
 ఓం గుణక్షేభవిన్ముద్దితమానసాయ నమః
 ఓం విపద్దితాగమస్వయంప్రకాశాయ నమః
 ఓం మాద్యుక్యగ్రహవృషకుహాశ
 విమోక్షణాయ నమః
 ఓం ముక్తాయ నమః
 ఓం భూరికరుణాయ నమః
 ఓం అలయాయ నమః 60
 ఓం స్థాంశేనసర్వతమభృన్మనసి
 ప్రతితప్రతగ్జ్ఞశే నమః
 ఓం భగవతే నమః
 ఓం బృహతే నమః
 ఓం దుష్ప్రోవణాయ నమః
 ఓం గుణనంగవిపద్దితాయ నమః
 ఓం ముక్తాత్మభిః స్వస్పృదయే
 పరిభావితాయ నమః
 ఓం జ్ఞానాత్మనే నమః
 ఓం ఈశ్వరాయ నమః
 ఓం అదభదయాయ నమః
 ఓం అత్యద్భుతచరితాయ నమః 70
 ఓం సుమంగలాయ నమః
 ఓం అక్షరాయ నమః
 ఓం పరస్మైబ్రహ్మణే నమః
 ఓం పరేశాయ నమః
 ఓం అవ్యక్తాయ నమః
 ఓం ఆధ్యాత్మికయోగగమ్యాయ నమః
 ఓం అతీంద్రియాయ నమః
 ఓం సూక్ష్మాయ నమః
 ఓం అతిదూరాయ నమః
 ఓం అనంతాయ నమః 80

ఓం అద్వైతము నమః
 ఓం పరిపూర్ణాయ నమః
 ఓం గుణానందప్రవాహిణీ నమః
 ఓం అదేహానురతిరశ్మే నమః
 ఓం అష్టాంగ్యై నమః
 ఓం అషండాయ నమః
 ఓం అవుంసే నమః
 ఓం అజింతవే నమః
 ఓం అసతే నమః
 ఓం నానతే నమః
 ఓం విషేధశేషాయ నమః
 ఓం అశేషాయ నమః
 ఓం విశ్వస్వజే నమః
 ఓం విశ్వాాయ నమః

ఓం అవిశ్వాాయ నమః
 ఓం విశ్వవేదాసే నమః
 ఓం విశ్వాత్మనే నమః
 ఓం అజాయ నమః
 ఓం బ్రహ్మిణీ నమః
 ఓం పరస్మైపదాయ నమః
 ఓం యోగేశాయ నమః
 ఓం అసహ్యవేగశక్తిత్రయాయ నమః
 ఓం అఖిలధీగుణాయ నమః
 ఓం ప్రపన్నపాలాయ నమః
 ఓం దురంతశక్తయే నమః
 ఓం కదిష్ఠియూణామనవాప్యవర్త్యనే నమః
 ఓం దురత్యయమాభాత్స్యాయ నమః
 ఓం భగవతే నమః

100

90

శ్రీ రామరహస్యోత్తరాస్తర్గతా శ్రీ హనుమదష్టోత్తరశతనామావళిః

ఓం హనుమతే నమః
 ఓం అంజనానూనవే నమః
 ఓం ధీమతే నమః
 ఓం కేసరినందనాయ నమః
 ఓం వాతాత్మజాయ నమః
 ఓం పరగుణాయ నమః
 ఓం హానరేంద్రాయ నమః
 ఓం విరోచనాయ నమః
 ఓం సుగ్రీవసచివాయ నమః
 ఓం శ్రీమతే నమః
 ఓం సూర్యశిష్యాయ నమః

ఓం సుఖప్రదాయ నమః
 ఓం బ్రహ్మదత్తవరాయ నమః
 ఓం బ్రహ్మభూతాయ నమః
 ఓం బ్రహ్మర్షినన్నతాయ నమః
 ఓం జితేంద్రియాయ నమః
 ఓం జితారాతయే నమః
 ఓం రామదూతాయ నమః
 ఓం రణోక్తాయ నమః
 ఓం సంజీవనసమాహర్త్రే నమః
 ఓం సర్వసైన్యప్రక్షాళయ నమః
 ఓం అశోకవనికాచ్ఛేదినే నమః

20

10

ఓం సీతావాత్సల్యభాజనాయ నమః	ఓం భీమగర్వహరాయ నమః
ఓం విషీదద్యూమితనయార్చిత	ఓం భక్తవాత్సల్యాయ నమః
రామాబ్జుళీయకాయ నమః	ఓం భర్తృతానురాయ నమః
ఓం చూడామణీసమానేత్రే నమః	ఓం రఘువంశస్రీయకరాయ నమః
ఓం రామదుఃఖావహోరకాయ నమః	ఓం రణదీరాయ నమః
ఓం అక్షహస్తేర్ని నమః	ఓం దయాకరాయ నమః
ఓం నిక్షతారయే నమః	ఓం భరతార్చితనస్తేశాయ నమః
ఓం తృణీకృతదశానవాయ నమః	ఓం భగవచ్చిష్టవిగ్రహాయ నమః
ఓం కుల్యాకల్పమహోదోధాయ నమః 30	ఓం అర్జునధ్వజసంహాసినే నమః
ఓం సింహికాప్రాణానాశనాయ నమః	ఓం తర్కితానురనాయకాయ నమః 60
ఓం సురసావిజయోపాయచేత్తేర్ని నమః	ఓం మహాతే నమః
ఓం సురవరార్చితాయ నమః	ఓం మహామధురవహచే నమః
ఓం జాంబవన్నతమాహోత్స్వాయ నమః	ఓం మహాత్మానే నమః
ఓం జీవితాహతబుక్షణాయ నమః	ఓం మాతరిక్యతాయ నమః
ఓం వానరప్రాణావస్తాత్రే నమః	ఓం మరున్నతాయ నమః
ఓం వాగధీశాయ నమః	ఓం మహోదారగుణాయ నమః
ఓం మహాబలాయ నమః	ఓం మధువనస్రీయాయ నమః
ఓం మహారూపధరాయ నమః	ఓం మహాధైర్యాయ నమః
ఓం మాన్యాయ నమః 40	ఓం మహావీర్యాయ నమః
ఓం మహాతేజసే నమః	ఓం మిహిరాధికాంతిమతే నమః 70
ఓం మహాబ్యుతయే నమః	ఓం అన్నదాయ నమః
ఓం జంబుమాలిరిపవే నమః	ఓం వసుదాయ నమః
ఓం జంభవైరిసాధ్వసనాశనాయ నమః	ఓం వాగ్మీనే నమః
ఓం అస్త్రవేత్తేర్ని నమః	ఓం జ్ఞానదాయ నమః
ఓం రాక్షసారిసేనావతినాశకాయ నమః	ఓం వత్సలాయ నమః
ఓం లబ్ధ్యాస్ఫురీపరిదహద్వాలానలి	ఓం వశినే నమః
సుశీతలాయ నమః	ఓం వశీకృతాఖిలజగతే నమః
ఓం వాలిసూనుస్రీయకరాయ నమః	ఓం వరదాయ నమః
ఓం భీమాయ నమః	ఓం వానరాకృతయే నమః
ఓం భీమపరాక్రమాయ నమః 50	ఓం భిక్షురూపవ్రతిచ్చన్నాయ నమః 80

ఓం అభీతిదాయ నమః
 ఓం భీతివర్జితాయ నమః
 ఓం భూమిభారహరాయ నమః
 ఓం భూతిదాయకాయ నమః
 ఓం భూతనన్నుతాయ నమః
 ఓం భుక్తిముక్తిప్రదాయ నమః
 ఓం భూమ్నే నమః
 ఓం భుజనిర్జితరాక్షసాయ నమః
 ఓం వాల్మీకిస్తుతమాహాత్మ్యాయ నమః
 ఓం విభీషణసుప్రదే నమః
 ఓం విభవే నమః
 ఓం అనుకంపానిధయే నమః
 ఓం సంపాతీరచారిణే నమః
 ఓం ప్రతాపవతే నమః
 ఓం బ్రహ్మోస్త్రాహితరామాదిజీవనాయ నమః

ఓం బ్రహ్మవత్సలాయ నమః
 ఓం జయచార్తాహరాయ నమః
 ఓం ప్రాజ్ఞాయ నమః
 ఓం జానకేశోకనాశకాయ నమః
 ఓం జానకీరామసాన్నిధ్యహేతవే నమః 100
 ఓం జనసుఖప్రదాయ నమః
 ఓం బహుయోజనగన్ద్రే నమః
 ఓం బలవీర్యగుణాధికాయ నమః
 ఓం రావణాలయమర్దినే నమః
 ఓం రామపాదాబ్జవాహకాయ నమః
 ఓం రామనామలనద్వక్త్రాయ నమః
 ఓం రామాయణకథాద్యతాయ నమః
 ఓం రామస్వరూపవిలసద్వృద్ధయాయ నమః
 ఓం రామవల్లభాయ నమః

90

శ్రీరామరహస్యోత్తరాంతర్గతా
 శ్రీసీతాష్టోత్తరశతనామావళిః
 బ్రహ్మయామళమ్

(సర్వత్ర ఆదౌ శ్రిఓం ఐం హ్రీం శ్రీం ఇతి త్రితారీయోజ్ఞా)

సీతాయై నమః
 సీరధ్వజసుతాయై నమః
 సీమాలీతగుణోజ్జ్వలాయై నమః
 సౌందర్యసారసర్వస్య
 భూతాయై నమః
 సౌభాగ్యదాయిన్యై నమః
 దేవ్యై నమః

దేహార్చితవదాయై నమః
 దివ్యాయై నమః
 దశరథస్నుషాయై నమః
 రామాయై నమః
 రామప్రియాయై నమః
 రమ్యాయై నమః
 రాకేందువదనోజ్జ్వలాయై నమః

10

వీర్యకుల్యాయై నమః
 వీరవత్స్యై నమః
 వియన్మధ్యాయై నమః
 వరప్రదాయై నమః
 వతివ్రతాయై నమః
 పంక్తికంఠనాశిన్యై నమః
 పావనస్పృత్యై నమః
 పందారువత్సలాయై నమః
 వీరమాత్రే నమః
 దృతరమూత్తమాయై నమః
 సంవత్కర్మ్యై నమః
 సదాతుష్టాయై నమః
 సాక్షిణ్యై నమః
 సాధునమ్మతాయై నమః
 నిత్యాయై నమః
 నియతసంస్థాయై నమః
 నిత్యానందాయై నమః
 సుతిప్రియాయై నమః
 పృథ్వ్యై నమః
 పృథ్వీసుతాయై నమః
 పుత్రదాయిన్యై నమః
 ప్రకృత్యై నమః
 సరాయై నమః
 హనుమత్స్వామిన్యై నమః
 హృద్యాయై నమః
 హృదయస్థాయై నమః
 హతాశుభాయై నమః
 హంసయుక్తాయై నమః
 హంసగత్యై నమః
 హర్షయుక్తాయై నమః

హతాశురాయై నమః
 సారరూపాయై నమః
 సారవచనే నమః
 సాధ్వ్యై నమః
 వరమాప్రియాయై నమః
 త్రిలోకపంచ్యాయై నమః
 త్రిజటానేవ్యాయై నమః
 త్రిపథగార్మిన్యై నమః
 త్రాణప్రదాయై నమః
 త్రాతకర్మ్యై నమః
 తృణీకృతదశాననాయై నమః
 అనసూయాంగరాగాంకాయై నమః
 అనసూయాయై నమః
 సూరివందితాయై నమః
 అశోకవనికాస్థానాయై నమః
 అశోకాయై నమః
 శోకవినాశిన్యై నమః
 సూర్యవంశస్సుషాయై నమః
 సూర్యమండలాంతస్థ
 వల్లభాయై నమః
 స్మృతిమాత్రాఘహరణాయై నమః
 స్మృతిరూపాయై నమః
 శ్రుతిప్రియాయై నమః
 శుష్పప్రియాయై నమః
 శుష్పకస్థాయై నమః
 శుణ్యలభ్యాయై నమః
 పురాతనాయై నమః
 పురుషార్థప్రదాయై నమః
 పూజ్యాయై నమః
 పూతనామ్నో నమః

20

50

30

60

40

70

పరంతపాయై నమః

పద్మస్థియాయై నమః

పద్మహస్తాయై నమః

పద్మాయై నమః

పద్మముఖ్యై నమః

శుభాయై నమః

జనశోకహరాయై నమః

జన్మవృత్త్యుకోకవినాశిన్యై నమః

జగద్రూపాయై నమః

జగద్యంద్యాయై నమః

జయదాయై నమః

జనకాత్మజాయై నమః

సాదశీయకల్యాణాయై నమః

నాదాయై నమః

నాదైకతత్పరాయై నమః

నక్షత్రసామ్యరదనాయై నమః

నష్టదోషాయై నమః

నయానహాయై నమః

పహ్నిపాపహరాయై నమః

పహ్నికైత్యకృతే నమః

వృద్ధిదాయిన్యై నమః

వాత్మీకీత విభవాయై నమః

వభోఽఠితాయై నమః

వరాంగనాయై నమః

భక్తిగమ్యాయై నమః

భవ్యగుణాయై నమః

80 బ్రాహ్మ్యై నమః

భరతవందితాయై నమః

సువర్ణదర్శనీయాజ్ఞాయై నమః

సుగ్రీవాంగదసేవితాయై నమః

పైదేవ్యై నమః

నతపాషాఘనాశిన్యై నమః

విధివందితాయై నమః

లోకమాత్రే నమః

లోచనాంతస్థితకారుణ్య

సాగరాయై నమః

90 కృతాకృతజగద్దేతవే నమః

కృతరాజ్యాభిషేచితాయై నమః

100

గరుడోపనిషదుద్భృత గరుడనామావళిః

ఓం గం గరుడాయ నమః

ఓం హరివల్లభాయ నమః

ఓం స్వస్తికీకృతదక్షిణాపాదాయ నమః

ఓం ఆకుం చితవానుసాదాయ నమః

ఓం ప్రాంజలికృతదోర్మ్యాయ నమః

ఓం వానుకటకీకృతానంతాయ నమః

ఓం యజ్ఞనూత్రికృతవానుకయే నమః

ఓం కటిసూత్రికృతశక్తకాయ నమః

ఓం హోరికృతకర్కొక్కిలాయ నమః

ఓం నవద్యుద్క్షేణకర్ణాయ నమః

ఓం సమహోపద్యువానుకర్ణాయ నమః

ఓం సశంఖశిరస్నాయ నమః

ఓం భుజాన్తరగులికాయ నమః

ఓం పౌండ్రకాలికనాగవామర

10

సుపీజితాయ నమః
 ఓం వీలాపుత్రకాది
 నాగశేవ్యనూనాయ నమః
 ఓం ముదాస్వితాయ నమః
 ఓం కపిలాక్షాయ నమః
 ఓం గరుత్మతే నమః
 ఓం సువర్ణవద్యశప్రభాయ నమః
 ఓం అజానుతఃసువర్ణాభాయ నమః 20
 ఓం అకట్యోస్పహివప్రభాయ నమః
 ఓం అకంధంకుంకుమారుణాయ నమః
 ఓం శతచంద్రవీభాననాయ నమః
 ఓం వీలాగ్రనాసీకావక్షాపియ నమః
 ఓం సుమహుచ్ఛారుకుణ్డలాయ నమః
 ఓం దంష్ట్రాకరాలవదనాయ నమః
 ఓం ముకుటోజ్జ్వలాయ నమః
 ఓం కుబ్జుమాారుణసర్వాస్థాయ నమః
 ఓం కున్దేస్థుభవలనాయ నమః
 ఓం విష్ణువాహాయ నమః 30
 ఓం నాగభూషణాయ నమః
 ఓం విషతులకారశ్యాసలాయ నమః
 ఓం భగవతే నమః
 ఓం శ్రీమహాగరుడాయ నమః
 ఓం షక్తిస్థాయ నమః
 ఓం విష్ణువల్లభాయ నమః
 ఓం త్రైలోక్యనివృణాజితాయ నమః
 ఓం ఉగ్రాయ నమః
 ఓం భయంకరాయ నమః
 ఓం కాలానలరూపాయ నమః 40
 ఓం వజ్రవళాయ నమః
 ఓం వజ్రతుణ్డాయ నమః

ఓం వజ్రదన్తాయ నమః
 ఓం వజ్రదంష్ట్రాయ నమః
 ఓం వజ్రస్పృచ్ఛాయ నమః
 ఓం వజ్రషక్టాలక్షిత శరీరాయ నమః
 ఓం అప్రతిశానాయ నమః
 ఓం దుష్టవిషదూషణాయ నమః
 ఓం స్పృష్టవిషనాశాయ నమః
 ఓం దండకూకవిషదారణాయ నమః 50
 ఓం ప్రతీవవిషప్రణాశాయ నమః
 ఓం వర్షవిషనాశాయ నమః
 ఓం చంద్రమణ్డలనాశాయ నమః
 ఓం సూర్యమణ్డలముష్టికాయ నమః
 ఓం పృథ్వీమణ్డలముద్రాణాయ నమః
 ఓం క్షిప్రస్వాహోమన్త్రాయ నమః
 ఓం సువర్ణాయ నమః
 ఓం గరుత్మతే నమః
 ఓం త్రిపుచ్చిరాయ నమః
 ఓం గాయత్రిచక్ష్మణే నమః 60
 ఓం స్తోమాశ్చనే నమః
 ఓం సామతనవే నమః
 ఓం వామదేవ్యబృహద్రథవర
 షక్టాయ నమః
 ఓం యజ్ఞాయజ్ఞయస్పృచ్ఛాయ నమః
 ఓం చంద్రాణాయ నమః
 ఓం దిష్టిశఫాయ నమః
 ఓం యజుర్నామ్నే నమః
 ఓం శుం బీజాయ నమః
 ఓం స్త్ర్యంబీజాయ నమః
 ఓం అనంతకదూతవిషహరాయ నమః 70
 ఓం వాసుకీదూతవిషహరాయ నమః

ఓం తక్షకదూతవిషహరాయ నమః
 ఓం కర్కోటకదూతవిషహరాయ నమః
 ఓం పద్మకదూతవిషహరాయ నమః
 ఓం మహాపద్మకదూతవిషహరాయ నమః
 ఓం శబ్దదూతవిషహరాయ నమః
 ఓం గులికదూతవిషహరాయ నమః
 ఓం షొణ్ణికైతికదూతవిషహరాయ నమః
 ఓం నాగకదూతవిషహరాయ నమః
 ఓం లూతావిషహరాయ నమః 80
 ఓం వ్రలూతావిషహరాయ నమః
 ఓం వృశ్చికవిషహరాయ నమః
 ఓం ఘోటకవిషహరాయ నమః
 ఓం స్థావరవిషహరాయ నమః
 ఓం జంజమకవిషహరాయ నమః
 ఓం దివ్యానాంమహానాగానాం
 విషహరాయ నమః
 ఓం మహానాగాదిరూపాణాం
 విషహరాయ నమః
 ఓం మూషికవిషహరాయ నమః
 ఓం గృహగౌలికవిషహరాయ నమః
 ఓం గృహగోధికవిషహరాయ నమః 90
 ఓం ప్రుణానవిషహరాయ నమః
 ఓం గృహగిరిగర్భారకాలానల
 వల్మీకోద్భూతానాం
 విషహరాయ నమః

ఓం తార్లవిషహరాయ నమః
 ఓం పార్లవిషహరాయ నమః
 ఓం కాన్యదారువృక్షకోటరకత
 విషహరాయ నమః
 ఓం మూలత్వగ్ధారునిర్యాసవత్రపుష్ప
 ఫలోద్భూతవిషహరాయ నమః
 ఓం దుష్టకీటకపిస్తానమూర్తాం
 జమ్బూకవ్యాఘ్రవరాహ
 విషహరాయ నమః
 ఓం జరాయుజాణ్ణజోద్భిజ్జ
 స్వేదజానాంవిషహరాయ నమః
 ఓం శస్త్రబాణక్షతస్తోటప్రణా
 మహాప్రణాకృతానాంవిషహరాయ నమః
 ఓం కృత్రిమవిషహరాయ నమః 100
 ఓం భూతబేతాలకూష్మాణ్ణపికాచ
 ప్రేతరాక్షసయక్షభయప్రదానాం
 విషహరాయ నమః
 ఓం విషతుణ్ణానాంవిషహరాయ నమః
 ఓం విషదస్తానాంవిషహరాయ నమః
 ఓం విషదంష్ట్రానాంవిషహరాయ నమః
 ఓం విషాక్షానాంవిషహరాయ నమః
 ఓం విషస్పృచ్చానాంవిషహరాయ నమః
 ఓం విశ్వచారాణాంవిషహరాయ నమః
 ఓం నిర్విశేషసుపర్ణాయ
 వరస్మైబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ హయగ్రీవాష్టోత్తరశతనామావళిః

- ఓం శ్రీహయగ్రీవాయ నమః
- ఓం మహావిష్ణవే నమః
- ఓం కేశవాయ నమః
- ఓం మధుసూదనాయ నమః
- ఓం గోవిందాయ నమః
- ఓం పుండరీకాక్షాయ నమః
- ఓం విష్ణవే నమః
- ఓం విశ్వమృదాయ నమః
- ఓం హరయే నమః
- ఓం ఆదిత్యాయ నమః
- ఓం సర్వవాగీశాయనమః
- ఓం సర్వాధారాయ నమః
- ఓం సనాతనాయ నమః
- ఓం నిరాధారాయ నమః
- ఓం నిరాకారాయ నమః
- ఓం నిరీశాయ నమః
- ఓం నిరుపద్రవాయ నమః
- ఓం నిరంజనాయ నమః
- ఓం నిష్కళంకాయ నమః
- ఓం నిత్యతృప్తాయ నమః
- ఓం నిరామయాయ నమః
- ఓం చిదానందమయాయ నమః
- ఓం సాక్షిణే నమః
- ఓం శరణ్యాయ నమః
- ఓం సర్వదాయకాయ నమః
- ఓం శ్రీమతే నమః
- ఓం లోకత్రయాధిశాయ నమః
- ఓం శివాయ నమః

10

20

- ఓం సారస్వతస్రదాయ నమః
- ఓం వేదోద్ధర్త్రే నమః
- ఓం వేదనిధయే నమః
- ఓం వేదవేద్యాయ నమః
- ఓం పురాతనాయ నమః
- ఓం పూర్ణాయ నమః
- ఓం పూరయిత్రే నమః
- ఓం పుణ్యాయ నమః
- ఓం పుణ్యకీర్తయే నమః
- ఓం పరాత్పరాయ నమః
- ఓం పరమాత్మనే నమః
- ఓం పరస్మైత్వోత్తిషే నమః
- ఓం పరేశాయ నమః
- ఓం పారగాయ నమః
- ఓం పారాయ నమః
- ఓం సర్వవేదాత్మకాయ నమః
- ఓం విదుషే నమః
- ఓం వేదవేదాంగపారగాయ నమః
- ఓం సకలోపనిషద్యేద్యాయ నమః
- ఓం నిష్కళాయ నమః
- ఓం సర్వశాస్త్రకృతే నమః
- ఓం అక్షమాలాజ్ఞానముద్రాయుక్తహస్తాయ నమః
- ఓం వరప్రదాయ నమః
- ఓం పురాణపురుషాయ నమః
- ఓం శ్రేష్ఠాయ నమః
- ఓం శరణ్యాయ నమః
- ఓం పరమేశ్వరాయ నమః

30

40

50

ఓం శాంతాయ నమః
 ఓం దాంతాయ నమః
 ఓం శీతక్రోధాయ నమః
 ఓం జీతామిత్రాయ నమః
 ఓం జగన్మయాయ నమః
 ఓం జన్మమృత్యుసూరాయ నమః
 ఓం జీవాయ నమః
 ఓం జయదాయ నమః
 ఓం జూడ్యనాశనాయ నమః
 ఓం జవప్రియాయ నమః
 ఓం జవస్తుత్యాయ నమః
 ఓం జాపకప్రియకృతే నమః
 ఓం ప్రభవే నమః
 ఓం విమలాయ నమః
 ఓం విశ్వరూపాయ నమః
 ఓం విశ్వగోప్త్రీ నమః
 ఓం విధిస్తుతాయ నమః
 ఓం విధిస్తుతివసంస్తుత్యాయ నమః
 ఓం శాంతిదాయ నమః
 ఓం జ్ఞాంతిపారగాయ నమః
 ఓం శ్రేయఃప్రదాయ నమః
 ఓం శృతిమయాయ నమః
 ఓం శ్రేయసాంవతయే నమః
 ఓం ఈశ్వరాయ నమః
 ఓం అమృతాయ నమః
 ఓం అనన్తరూపాయ నమః
 ఓం ప్రాణదాయ నమః

60

70

80

ఓం పృథివీవతయే నమః
 ఓం అవ్యక్తాయ నమః
 ఓం వ్యక్తరూపాయై నమః
 ఓం సర్వసౌక్షిణే నమః
 ఓం తమోహరాయ నమః
 ఓం అజ్ఞాననాశకాయ నమః
 ఓం జ్ఞానినే నమః
 ఓం పూర్ణచంద్రసమప్రభాయ నమః 90
 ఓం జ్ఞానదాయ నమః
 ఓం వాక్యతయే నమః
 ఓం యోగినే నమః
 ఓం యోగీశాయ నమః
 ఓం సర్వకామదాయ నమః
 ఓం మహాయోగినే నమః
 ఓం మహామౌనయే నమః
 ఓం మౌనీశాయ నమః
 ఓం శ్రేయసాంవతయే నమః
 ఓం హంసాయ నమః 100
 ఓం పరమహంసాయ నమః
 ఓం విశ్వగోప్త్రీ నమః
 ఓం విరాజే నమః
 ఓం స్వరాజే నమః
 ఓం శుద్ధస్థటికసంకాశాయ నమః
 ఓం జలౌమండలసంయతాయ నమః
 ఓం ఆదిమధ్యాంతరహితాయ నమః
 ఓం సర్వవాగ్విశ్వరేశ్వరాయ నమః

ఆదిత్యపృథ్వీస్తోత్ర నామావళి:

ఓం నర్వదేవాత్యకాయ నమః.		ఓం వూశ్శే నమః	
ఓం తేజస్వినే నమః		ఓం గభస్తమతే నమః	
ఓం రశ్మిభావనాయ నమః		ఓం సువర్ణసదృశాయ నమః	
ఓం గభస్తమతే నమః		ఓం భానవే నమః	
ఓం స్రాహ్మణే నమః		ఓం హిరణ్యరేతసే నమః	
ఓం విష్ణవే నమః		ఓం దివాకరాయ నమః	
ఓం శివాయ నమః		ఓం హరిదశ్వాయ నమః	
ఓం వృశ్వాదాయ నమః		ఓం సహస్రస్రాస్త్రినే నమః	
ఓం స్రహాపతయే నమః		ఓం వస్తవస్తయే నమః	
ఓం మహావ్యాయ నమః	10	ఓం మరీచిమతే నమః	40
ఓం దవచాయ నమః		ఓం తిమిరోన్యధవాయ నమః	
ఓం కాలాయ నమః		ఓం శంభవే నమః	
ఓం యమాయ నమః		ఓం త్వష్ట్రే నమః	
ఓం పోమాయ నమః		ఓం మారాణ్ణాయ నమః	
ఓం అపాంపతయే నమః		ఓం అంశుమతే నమః	
ఓం పితృభ్యో నమః		ఓం హిరణ్యగర్భాయ నమః	
ఓం మనుభ్యో నమః		ఓం శిశిరాయ నమః	
ఓం పాద్యేభ్యో నమః		ఓం తవనాయ నమః	
ఓం అశ్వినీభ్యాం నమః		ఓం భాస్కరాయ నమః	
ఓం మరుద్భ్యో నమః	20	ఓం రవయే నమః	50
ఓం మనవే నమః		ఓం అగ్నిగర్భాయ నమః	
ఓం వాయవే నమః		ఓం అదితేః పుత్రాయ నమః	
ఓం మహ్యాయే నమః		ఓం శంఖాయ నమః	
ఓం స్రహాప్రాయాయ నమః		ఓం శిశిరవాశనాయ నమః	
ఓం ఋతుకర్షే నమః		ఓం వ్యోమనాథాయ నమః	
ఓం స్రహాకరాయ నమః		ఓం తమోభేదినే నమః	
ఓం ఆదిత్యాయ నమః		ఓం ఋగ్వజ్రాస్సామపారగాయ నమః	
ఓం సవిత్రే నమః		ఓం సునవృష్టయే నమః	
ఓం మోర్యాయ నమః		ఓం అపాంమిత్రాయ నమః	
ఓం ఖాయ నమః	30	ఓం విష్ణువేద్యవంగమాయ నమః	60

- ఓం ఆలసినే నమః
- ఓం మద్దలినే నమః
- ఓం మృత్యునే నమః
- ఓం పిల్లలాయ నమః
- ఓం సర్వకావచాయ నమః
- ఓం కవయే నమః
- ఓం విశ్వాయ నమః
- ఓం మహాలేఖనే నమః
- ఓం రక్షాయ నమః
- ఓం సర్వసంకల్పహయ నమః 70
- ఓం సక్షత్రగణాకారాణామధిపాయ నమః
- ఓం విశ్వనాథాయ నమః
- ఓం శేషసానుసేతేపిన్వనే నమః
- ఓం ద్వాదశాత్మనే నమః
- ఓం స్వార్థాయగిరయే నమః
- ఓం సత్త్రిమేగిరయే నమః
- ఓం శ్యాంతిర్ణలాహంపతయే నమః
- ఓం దివాదిపతయే నమః
- ఓం జయాయ నమః
- ఓం జయభద్రాయ నమః 80
- ఓం హర్షశ్చాయ నమః
- ఓం సహస్రాంశనే నమః
- ఓం ఆదిత్యాయ నమః
- ఓం ఉగ్రాయ నమః
- ఓం వీరాయ నమః
- ఓం పాఠజ్ఞాయ నమః
- ఓం సర్వప్రబోధాయ నమః
- ఓం మార్తాండాయ నమః
- ఓం బ్రహ్మేశానామ్యుతేశాయ నమః
- ఓం సూర్యాయ నమః 90
- ఓం ఆదిత్యసర్వవే నమః

- ఓం భాస్వతే నమః
- ఓం సర్వక్షకాయ నమః
- ఓం రౌద్రాయ నమః
- ఓం కన్యకే నమః
- ఓం తమోమ్నాయ నమః
- ఓం హిమమ్నాయ నమః
- ఓం శత్రుమ్నాయ నమః
- ఓం అమితాత్మనే నమః
- ఓం కృతమ్నమ్నాయ నమః 100
- ఓం దేవాయ నమః
- ఓం శ్యాంతిసాంపతయే నమః
- ఓం తప్తచామీకరాభాయ నమః
- ఓం సమ్నాయే నమః
- ఓం విశ్వకర్మకే నమః
- ఓం తమోధివిమ్నాయ నమః
- ఓం రవయే నమః
- ఓం లోకసాక్షిణే నమః
- ఓం భూతనాశకాయ నమః
- ఓం భూతప్రవృత్తే నమః 110
- ఓం భూతహయకాయ నమః
- ఓం తనవాయ నమః
- ఓం సర్వణాయ నమః
- ఓం మస్తేమభూతేషు
- జాగ్రత్పరివిష్టితాయ నమః
- ఓం అగ్నిహోత్రాయ నమః
- ఓం అగ్నిహోత్రాణాంపతయే నమః
- ఓం వేదేభ్యో నమః
- ఓం క్రతుభ్యో నమః
- ఓం క్రతుఫలాయ నమః
- ఓం సర్వలోకకృత్యాయ ఆదిత్యాయ
- సర్వస్మైబ్రహ్మణే నమః 120

బ్రహ్మకృత శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళి:

శ్రీమద్రామాయణమ్ - యుద్ధకాండ:

ఓం నారాయణాయ నమః	ఓం సేనాస్యై నమః	
ఓం దేవాయ నమః	ఓం గ్రామద్యై నమః	
ఓం శ్రీమతే నమః	ఓం సర్వస్మై నమః	
ఓం చక్రాయుధాయ నమః	ఓం మృత్యువే నమః	30
ఓం ప్రభవే నమః	ఓం క్షమామై(య) నమః	
ఓం ఏకశృణ్ణాయనమః	ఓం దమాయ నమః	
ఓం వరాహాయ నమః	ఓం ప్రభవాయ నమః	
ఓం యాతాయ నమః	ఓం అన్యాయాయ నమః	
ఓం భవ్యాయ నమః	ఓం ఉపేంద్రాయ నమః	
ఓం సపత్నీకతే నమః	ఓం మధుసూదనాయ నమః	
ఓం అక్షరాయ నమః	ఓం ఇంద్రకర్మకే నమః	
ఓం బ్రహ్మణే నమః	ఓం మహేంద్రాయ నమః	
ఓం సుధ్యేవాస్తేచవత్సాయ నమః	ఓం వద్యవాహాయ నమః	
ఓం రామవాయ నమః	ఓం రణాస్తకృతే నమః	40
ఓం పరాయధర్మాయ నమః	ఓం శరణ్యాయ నమః	
ఓం సేవ్యకేసనాయ నమః	ఓం శరణాయ నమః	
ఓం చతుర్ముతాయ నమః	ఓం సహస్రశృణ్ణాయ నమః	
ఓం శార్లధన్వవే నమః	ఓం వేదాత్మవే నమః	
ఓం వ్యాసీకేశాయ నమః	ఓం కతశీర్షాయ నమః	
ఓం పురుషాయ నమః	ఓం మహర్షభాయ నమః	
ఓం పురుషోత్తమాయ నమః	ఓం అదికర్త్రే నమః	20
ఓం అతితాయ నమః	ఓం వ్యయంప్రభవే నమః	
ఓం శిష్యవృతే నమః	ఓం వేద్యాశ్రయాయ నమః	
ఓం విష్ణవే నమః	ఓం సాధ్యాశ్రయాయ నమః	50
ఓం కృష్ణాయ నమః	ఓం పూర్వజాయ నమః	
ఓం బృహదర్పణాయ నమః	ఓం యజ్ఞాయ నమః	

ఓం వషట్కారాయ నమః
 ఓం ఓంకారాయ నమః
 ఓం పరాత్పరాయ నమః
 ఓం స్రవణాయ నమః
 ఓం విదవాయ నమః
 ఓం సర్వభూతకృష్ణాయ నమః
 ఓం గోమధుష్టాయ నమః
 ఓం బ్రాహ్మణేషు కృష్ణాయ నమః 60
 ఓం సర్వాసుదిక్షు కృష్ణాయ నమః
 ఓం గగనే కృష్ణాయ నమః
 ఓం వర్షణేషు కృష్ణాయ నమః
 ఓం వదిషు కృష్ణాయ నమః
 ఓం మహాస్రవణాయ నమః
 ఓం శ్రీమతే నమః
 ఓం శతశీర్షాయ నమః
 ఓం మహాస్రవణే నమః
 ఓం భూతాధారాయ నమః
 ఓం వృద్ధీధరాయ నమః 70
 ఓం వర్షసర్వతధరాయ నమః
 ఓం వృధివృషర్షష్టాయ నమః
 ఓం వరిలాస్తర్షష్టాయ నమః
 ఓం మహోరగాయ నమః
 ఓం దేవలోకధరాయ నమః
 ఓం గజ్జర్జలోకధరాయ నమః
 ఓం దావవలోకధరాయ నమః
 ఓం బ్రహ్మస్పృహయాయ నమః
 ఓం సరస్వతీజ్యోత్యాయ నమః
 ఓం దేవరోష్ణే నమః 80
 ఓం విమేషరాజయే నమః

ఓం ఉన్మేష దివసాయ నమః
 ఓం సంస్కారవేదాయ నమః
 ఓం జగత్సర్వకరీరాయ నమః
 ఓం స్తైర్యమనుధాతలాయ నమః
 ఓం అగ్నికోపాయ నమః
 ఓం సోమస్రసాచాయ నమః
 ఓం శ్రీవత్సర్షణాయ నమః
 ఓం త్రివిక్రమాక్రాస్త్రతిలోకాయ నమః
 ఓం బలిబంధవాయ నమః 90
 ఓం రాజీకృత మహేంద్రాయ నమః
 ఓం వీతాఞ్క్యయే (ఞ్క్యవతే) నమః
 ఓం భవతేవిష్ణవే నమః
 ఓం దేవాయ నమః
 ఓం కృష్ణాయ నమః
 ఓం స్రవణాపతయే నమః
 ఓం రావణవ్యసధార్ణం మానుషీంతమం
 ప్రవిష్టాయ నమః
 ఓం ధర్మభృతాంవరాయ నమః
 ఓం రామాయ నమః
 ఓం దేవచీర్యాయ నమః 100
 ఓం అమోఘవరాక్రమాయ నమః
 ఓం అమోఘ దర్శవాయ నమః
 ఓం అమోఘ సంస్థవాయ నమః
 ఓం అమోఘ భక్తాయ నమః
 ఓం దేవాయ నమః
 ఓం ద్రువాయ నమః
 ఓం పురాలాయ నమః
 ఓం పురుషోత్తమాయ నమః

ఉపోద్ఘాతము

(వధమముద్రణము-1960)

‘చేతులారంగ శివుని బూజింపడేని, నోరు నొవ్వంగ హరికీర్తినుడువడేని’ యను మహాకవి బమ్మెరపోతనామాత్యుని వాక్యము దుర్లభముగు నీ మానవజన్మ సార్థకమగుటకు భగవదారాధనము, భగవన్నామ సంకీర్తనము ముఖ్యసాధనమని చాటుచున్నది. అట్టి భగవదారాధన, నామసంకీర్తన పద్ధతులు శాస్త్రమునం దుపాస్య దేవతాధికార్యాది భేదములను పురస్కరించుకొని యనేక విధముల ప్రతిపాదించబడి యున్నవి. అందును ‘అలంకారప్రియో విష్ణు రభిషేక ప్రీయశ్శివః’ మున్నగు వాక్యములాయా దేవతలకాయాముపచారములు ప్రీయములని చెప్పచుండ మంత్రపుష్పాంతర్గతమగునీ వాఙ్మయీపూజ సర్వదేవతా ప్రీయమై యలరారుచున్నదని ‘జ్ఞానయజ్ఞేన తేనాహ మిష్టస్యామితి మే మతిః’ అను మున్నగు వాక్యములుద్దోషించుచున్నవి. అట్టి మంత్రపుష్పము యొక్క విశిష్టరూపమే యీ రాజోపచారపూజ.

ఇయ్యది త్రిరాత్ర, పాంచరాత్ర, సప్తాహ, నవరాత్రప్రభృతి దీక్షావిధుల ననుష్ఠింపబడుచున్న యజ్ఞ యాగ జయంతీ వ్రతమహోత్సవముల యందు ప్రధానదేవతా పూజాసందర్భమున మంత్రపుష్పాంతమున వేదశాస్త్ర పురాణేతివోస సంగీత నాట్యాది వివిధ విద్యద్గోళులతో నేటికి నచ్చటచ్చట నేదోయొక రూపమున జరుగుచునే యున్నది.

దీనికి ‘ఋషిమండల సంశోధ్యం’ మున్నగు ననుష్ఠాప శ్లోకములతో గూడిన పూర్వపు గల్పమొకటి యున్నను నది సమగ్రముగా సక్రమముగా లభింపకుండుటచేతను, లభించినంతవరకును నానోట నానోటబడి సవరింపరానంతటి తప్పలకుప్పగా పరిణమించినది. ఎంత ప్రయత్నించినను దాని సుపాఠము చిక్కదయ్యెను.

ఈ కారణము వలన శ్రీశ్రీశ్రీ ప. ప. శ్రీకరపాత్రస్వాముల వారి యాదేశానుసారము ధర్మసంఘసంకల్పపూర్వకముగా జరుపబడుచున్న గీతాజ్ఞాన జ్ఞానయజ్ఞాది వివిధ మహోత్సవములయందు విద్యద్గోళీరూపమైన రాజోపచార పూజకు సరియైన కల్పమొకటి లేకుండుట మిక్కిలి కొరతగా గానుపించెను. వై మహోత్సవములకు వచ్చిన పండితుల యొక్కయు, భక్త

జనులయొక్కయు యభిలాష ననుసరించి నేను మన ప్రాంతములో ధర్మ సంఘ ముఖ్యకార్యకర్తగా నున్నవాడును, సాహిత్య వ్యాకరణ వేదాంతశాస్త్ర ప్రవీణుడనగు మా చిరంజీవి శాస్త్రుల విశ్వనాథశర్మకు సంప్రదాయానుగుణముగా చక్కవి కల్పమొకటి వ్రాయమని చెప్పితిని. వెంటనే యతడు రచన ప్రారంభించి భగవత్కృతాక్షమునను, పెద్దల యనుగ్రహమువలనను పూర్తిచేసి కృతకృత్యుడయ్యెను.

ఇందు నాల్గు వేదములు, షడంగములు, పూర్వోత్తరమీమాంసలు, న్యాయము, ఆయుర్వేదము, కావ్యము, ఇతిహాసము, పురాణము, సంగీతము, నాట్యము, సువాద్యము, వంచాంగము, చూర్ణిక, వేదగోష్ఠి, ఉత్తరసీరాజనము అను నిరువదియైదుపచారములు గ్రంథితములై యున్నవి. ఇందలి కవిత 'నైక మోజుప్రసాదోవా' అను నాలంకారికోక్తి ననుసరించి తత్తదనుగుణశైలితో, మిక్కిలి యుదాత్తమై వెలసినది. గ్రంథకర్త వివిధశాస్త్ర పరిపాటులను చక్కగా నెరిగిన వాడగుటచే నిందలి ప్రతిపద్య గద్యములు తత్తచ్చాస్త్రీయ స్వరూపమర్యదలను సాకల్యముగా ప్రతిపాదించుటకు సమర్థములై యున్నవి.

ఇట్లు
శాస్త్రుల కృష్ణశర్మ

వేదశాస్త్రాద్యవధారణాత్మక

శ్రీ రాజోపచార (దేవోపచార) పూజా కల్పః

: రచయితా :

శిరోమణి, భాషాప్రపిణః

శ్రీ శాస్త్రుల విశ్వనాథశర్మ, B.O.L.

గమనిక : ఇందు పూజనీయ దేవత వరమేశ్వరి ఐనచో కుండలీకృత భాగములు చేర్చియు వరమేశ్వరుడు ఐనచో ఆ భాగములను వదలియు కల్పమును చెప్పవలయును.

ఓం నమోనశీర్షం మహా రాజాయ నమః.

ఓం స్వస్తి

౧ ఋగ్వేదః

నిశ్వాసత్వాత్తవ పరమ! (జనని!) యస్పచ్చిదానందసింధోః
శ్రీమాన్నిత్యో భ్రమ విరహితోఃపారుషేయః పురాణః
ఋగ్విశ్వంసా ప్రవణ ఋషిసంపేద్య తత్త్వాభిరుద్య
న్నాద్యామ్నాయో భజతి విధివద్భృగ్మౌణా ప్రేతస్త్వామ్॥

హే దేవదేవోత్తమ!

(హే దేవదేవోత్తమే!)

దేవతాసార్యభామ!

(దేవతాసార్యభామి!)

ఋతంభర ప్రజ్ఞా సముల్లసిత ఋషిమండల శంసిత!

(ఋతంభర ప్రజ్ఞా సముల్లసిత ఋషిమండల శంసితే!)

ఋతాస్వతాతీతస్వభావ!

(ఋతాస్వతాతీతస్వభావే!)

ఋగ్వేద ప్రీయతమ!

(ఋగ్వేద ప్రీయతమే!)

ఋగ్వేద సేనామవధారయ-

౨ యజుర్వేదః

అమ్నూయజ్ఞేర్ ఋషిభిరథ యచ్ఛేదనాఽక్షణత్వా
 ద్దర్శస్సర్వోద్ధర ఇతినుతః ప్రాణ్యనుగ్రాహకస్సన్
 వేదస్వోయం భజతి పరమో యాజుషస్త్యాం యజుర్వి
 ర్యజ్ఞాత్మత్వం తవ విశదయన్ యజ్వనాం కర్మదర్శీ //

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) యజ్ఞభూమి సము
 ద్దరణాదృతయజ్ఞపురుషానుజన్య దీక్షాదీక్షిత(తే!) యజ్వులోకసంగ్రహోద్ధానుష్ఠీ
 యమాన యజనాది షట్కర్మకలాప!(వే!) యజ్ఞస్వరూప!(వే!) యజుర్వేద
 ప్రియతమ!(మే!) యజుర్వేదసేవా మనధారయ-

౩ సామవేదః

తత్తన్మంత్రాత్మక వివిధ సద్దైవతోపాది నిష్ఠాన్
 శస్త్రైః స్తోత్రైః ప్రణగకముఖై స్వర్షుణానాజ్యముఖ్యై
 గాయన్నుచ్చైర్యజతి విగమ స్వోద్యసామాభిధస్త్యాం
 వేదానామస్వ్యహమితిపురా యం హి గీతాస్వహాదీః//

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) సర్వజ్ఞ సర్వశక్తే!
 సమస్తకల్యాణగుణ మహోదధే! సచ్చిదానంద స్వరూప(వే!) సామవేద
 ప్రియతమ!(మే!) సామవేదసేవామనధారయ-

౪ అథర్వవేదః

అగ్నేయాది ప్రకృతి మహితా నస్త్రయోగాన్ బహూస్య
 సాంసాం ధత్తేభ్యధిక మనుసంధాన సంహారయుక్తాన్
 యేన క్షుద్ర క్షపణ పటవోస్తర్షహిర్యాగ యోగా
 స్సంవేద్యంతే భజతి పరిశిష్టోయ మాథర్వణస్త్యామ్ //

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) అథర్వాంగిరః ప్రభృతి
 మహర్షిముఙ్గల సమభ్యర్చిత!(తే!) అసి చర్మ గదా చక్ర శూలాద్యాయుధ
 సమేత(తే!) అసన్య తేజోబిభవ బ్రాహ్మిపాశువతాద్యస్త్రరాజరాజిత(తే!)
 అథర్వవేద ప్రియతమ!(మే!) అథర్వవేదసేవామనధారయ-

వర్ణాన్యాత్రాః స్వరాన్యాస్తుటయతి బహుధా వైదికాంస్తాంత్రికాంశ్చ
ప్రోక్తాచారణ్యకేసు ప్రవిలసతి పరా తైత్తిరీయేషు యావై/
శీక్షాసేయం శ్రుతీనాం పదఫణీతి విధాం సంహితా నిర్దిశన్తీ
త్వాన్మూరాధ్యాద్యధన్యా భవితముపగతా ప్రాతిశాఖ్యేనయుక్తా॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) శిష్టజనావనాద్యత
శివ విరించి విష్ణ్వాది స్వయాప(పే!) శీక్షాదివల్లి త్రితయానువర్ణితాశేష దివ్యా
నుభావ!(పే!) శీక్షాప్రియతమ(మే!) శీక్షాసేవామవధారయ--

౬ వ్యాకరణమ్

యచ్ఛబ్దానుగమాద్యతే నభవతి జ్ఞానం కినువ్యస్యతః
కృత్స్నం వ్యాకరణం మహాత్మన ఇతశ్శాబ్దస్యహి బ్రహ్మిణః
త్వర్ణక్యా నవపంచవాల వినదాత్సమ్యక్సముద్భావితమ్
త్వామేవ ప్రతిపద్యతేక్షణ మధునా పాణిన్యవజ్జం శ్రుతేః॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) వాచ్యవాచక భేద
వర్ణిత!(తే!) వ్యాకరణాచార్యవర్ణ్యమాన వైభవ(పే!) వ్యాకృతావ్యాకృతస్వ
రూప!(పిణి!) వ్యాకరణప్రియతమ(మే!) వ్యాకరణసేవామవధారయ--

౭ ఛందః

యత్తద్భాష్యాణ భాగవర్ణితమిత శ్శాంఖ్యానువాద్యైః పురా
భాగైశ్చ ప్రతిపాదితం కతివయైః శ్రౌతాది సూత్రాంతరే/
లోకే పింగళ ముఖ్యక్షణ పరిజ్ఞైశ్చాపి విస్తారితం

ఛందస్త్వాం పరిసేవతేప్యాభయదం(దాం) స్వచ్ఛందసంచారిణం(ణీం)॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) చరాచరజగజ్జీవ
నాధారభూత(తే!) చతుర్వేద ప్రతిపాద్యస్వరూప(పే!) చకితగోకులాగ్ర
జన్మర్షణపర(రే!) ఛందఃప్రియతమ!(మే!) ఛందస్సేవామవధారయ--

మన్మదబ్రాహ్మణవర్తినా మితరతః ప్రాసంగికానాం సతామ్
 శబ్దానాంస నిరుక్తి మాకలయతేప్యత్పిత్సు లోకోయతః
 యాస్కాచార్యముఖై శ్చిరాదధిగతం యన్నామలింగోదయం
 త్వాం చాలింగమనామరూపమభినోత్యజ్ఞం నిరుక్తంశ్రుతేః॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభౌమ!(మి!) నిగమాంత సంచా
 రిన్(రిణి!) నిత్యానిత్యవస్తువివేకాది సాధనచతుష్టయ సంపత్ప్రదాయక(యని)
 నిఖిలశబ్ద నిరుక్త విషయ!(యే!) నిరుక్త ప్రియతమ(మే!) నిరుక్త సేవామ
 వధారయ.

F జ్యోతిషమ్

శ్రౌతస్మార్త విధిప్రయుక్తమఖిలం సత్కర్మజాతం యతో
 నిర్దిష్టేహ్యధికారిణాం సుసునసాం కాలే ప్రవర్తేతయత్
 కల్యాణ ప్రచురం సమస్తసుభదం స్కన్తత్రయోజ్ఞుంభితమ్
 జ్యోతిశ్శాస్త్రమహోభజత్యతితమాం త్వాం జ్యోతిషాముద్యవమ్॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభౌమ!(మి!) జ్యోతిష్కోమాది
 క్రతుసమారాధ్య!(ధ్యే!) జ్యోతిర్మండల మధ్యవర్తిన్(ర్తిని!) జ్యోతిషప్రియ
 తమ(మే!) జ్యోతిష సేవామవధారయ-

౧౦ కల్పః

తత్తచ్చాఖీయధర్మాన్ శ్రుతిసమదిగతాన్ శ్రౌత్యహ్యోదిభేదాన్
 శిష్టాచారక్రమేణ స్తుటమభి విధధత్కల్ప సామాన్యసంజ్ఞమ్
 మాత్రం హ్యంగై స్త్రీభిష్ట్యైః ప్రతిపదగహవై రుజ్జ్వలైః కర్మముఖ్యైః
 కర్మబ్రహ్మత్వమూర్తింకలయతి భవతోదేవ!(భవతీందేవి!) నైష్కర్మ్యసిద్ధ్యైః॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభౌమ!(మి!) కర్మబ్రహ్మ మీమాం
 సకాశ్వలాయన కాత్యాయనాపస్తంబాది మహర్షిమండలనూత్రితానుభావ(వే!)
 కమనీయ నిత్యనైమిత్తిక కామ్యకర్మారాధ్య స్వరూప(వే!) కల్పప్రియ
 తమ!(మే!) కల్ప సేవామవధారయ-

౧౧ పూర్వమీమాంసా

న్యాయానాంచ సహస్ర ముత్తమమథో బిభ్రద్యదుజ్జుంభతే
 యద్వైద్వారశ లక్షణాత్మకమిదం జైమిన్యువజ్జం మహాత్
 యత్యైభాకరభాట్టనామక శుభప్రస్థానయుగ్మాంచితమ్
 తత్త్వాం వాక్యవిచార శాస్త్రమధునా పూర్వం భజత్యాదరాత్ //

హే దేవదేవోత్తమ! (మే!) దేవతాసార్యభామ! (మి!) మీనకూర్మాద్యవ
 తార సమాపాదిత జగత్కల్యాణ(జే!) మితహితమేధ్యాశియోగిజనమేయస్వ
 రూప(వే!) మీమాంసాప్రియతమ(మే!) మీమాంసాసేవామవధారయ-

౧౨ వేదాంతః (ఉత్తరమీమాంసా)

సత్యం జ్ఞానమనంతమాదికవదై సై సైః స్వరూపార్థదై
 ర్చేదాపోహచదై రతన్నిరసనైర్యా తత్త్వమస్యాదిభిః
 దీరావివృత నేతినేతివిధయా శ్రుత్యంత సీమంతినీ
 యాసాక్షాద్యజతే భవంతమధునా (ఽధునాంబ భవతీం)

సర్వావరోక్షం (క్షాం) శివమ్! (వామ్!)

హే దేవదేవోత్తమ! (మే!) దేవతాసార్యభామ! (మి!) వేదాంతవిజ్ఞానమని
 శ్చితార్థవిజ్ఞానానుభూయమాన బ్రహ్మాత్మభావ! (వే!) వేదోక్త ప్రవృత్తినివృత్తి
 లక్షణ ధర్మద్యయమూలభూత! (తే!)

వేదాంతశాస్త్రప్రియతమ (మే!) వేదాంతశాస్త్ర సేవామవధారయ-

౧౩ న్యాయః

శాస్త్రార్థానిహ ధర్మధర్మిక విమర్శార్థోపపన్నాన్ విదు
 ర్యస్మాత్తత్ప్రవణం శ్రుతిప్రథిత సన్మార్గ ప్రతిష్ఠాపకం
 శ్రీమన్మోవి కణాద గౌతమ ప్రశస్తాచార్య సంభావితం
 శాస్త్రం తద్ధి విమర్శనేన భజతే త్వాం వై విమర్శోదయమ్ //

హే దేవదేవోత్తమ! (మే!) దేవతాసార్యభామ! (మి!) న్యాయా
 న్యాయ పథ ప్రవృత్త సజ్జన దుర్జనాదృత ధక్షణశిక్షణ (జే!) న్యాయాన్యా
 యాతీత స్వభావ (వే!) న్యాయశాస్త్ర ప్రియతమ! (మే!) న్యాయశాస్త్ర
 సేవామవధారయ-

౧౪ ఆయుర్వేదః

అద్యం సాధనమామనంత ఋషయో ధర్మస్యదేహం పురా
 ప్రాహు స్తస్యహితాహితం తదుదితం దుఃఖంసుఖం ప్రాణీనాం
 ఆయుస్తస్య హితాహితం తదను తన్మానంచ యస్మిన్నసా
 వాయుర్వేదకపాస్త అదిపురుషం(జననీం)త్వాంవైవిరాడాత్మకం(త్మికాం).

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) ఆయుర్వేద సము
 ద్ధరణాదృత ధన్వంతర్యవతార(రే!) అఖండయోగైశ్వర్య విరాజమానకాశ్యప
 వతంజలి ప్రభృతి మహర్షిమండలోద్ధారిత చికిత్సాది విజిఘ్రప్రస్థాన(వే!)
 ఆయురారోగ్యప్రదాయక(యిని!) ఆయుర్వేద ప్రియతమ(మే!) ఆయుర్వేద
 సేవామవధారయ-

౧౫ కావ్యమ్

వ్యుత్పత్తిః ప్రభుసమ్మితాద్భవతి యా శబ్దప్రధానశ్రుతే,
 ర్యాచార్థ ప్రవణాత్పురాణ వచనా దిష్టా సుప్యాత్సమ్మితాత్
 తామేషా సుకుమార కోమలదియో వ్యుత్పాదయంతీవరా,
 కావ్యశ్రీర్చజతే రసాత్మకతయా త్వాం వ్యంగ్యమర్యాదయా!

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) కమనీయ కల్యాణ
 గుణాలంకార(రే!) కామకోటి సౌందర్య సౌకుమార్య సౌరస్య జలదే! కావ్య
 ప్రియతమ(మే!) కావ్యసేవామవధారయ-

౧౬ ఇతిహాసః

స్త్రీశూద్ర ద్విజబంధవోకనదికృతాస్సాంగేషు వేదేషుయే
 యేలృణ్ణాశ్చ విశిష్య తాన్ప్రతిసముద్భూతః పురాట్రహ్మణః
 శ్రీమద్వ్యాస వరాశరాదిమునిభిః పశ్చాత్సంపాదితః
 సోఽయం భో వ్రతివద్యతే వ్రతివదం త్వాం చేతిహాసోమహాన్॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) ఇతికర్తవ్యతా
 విమూఢవిజయ వ్రతిబోధిత గీతామృత(తే!) ఈశాన విష్ణు కమలాసన
 సమీడితానుభావ(వే!) ఇతిహాసప్రియతమ(మే!) ఇతిహాస సేవామవధారయ-

౧౭ పురాణమ్

యత్సర్గాది విశిష్టలక్షణ పురాణానీక నిర్మాణత
స్సంవ్యాస్యచ్ఛృతి తచ్చిరాంసి, హి భవాన్(భవతీ)

సచ్ఛాస్త్రయోనిస్స్వయం

తద్వైభాగవతాంతముజ్జ్వలమిదం బ్రాహ్మీదికం విస్తృతమ్
త్వామేవాద్య మహావిభూతిసహితం(తాం)

సమ్మగ్నియాసేవతే!!

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) పునరావృత్తిరహిత
శాశ్వత బ్రహ్మలోకావాప్తికర!(రి!) పురాణపురుషోత్తమ(మే!) పుణ్యాపుణ్యా
తీత(తే!) పురాణప్రియతమ(మే!) పురాణసేవామనధారయ-

౧౮ సంగీతమ్

యస్య స్వార్తిలవాయ నాగ మృగ గో బాలాస్తథాయోగిన
స్సర్వే నాదతనో స్తవైవ హృదయే నిత్యం సముత్కంఠితాః
తద్వై తుంబురు నారదాది మునిభిస్సాముస్సముద్భావితం
త్వాం సంగీతమథో భజత్యతితమాం సప్తస్వరశ్రీయుతమ్ ||

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) స్వరబ్రహ్మ విభూ
షిత సప్తతంఠ్రీవిశారద శారదోపాస్య!(స్యే!) నకల గో గోప గోపికా సమ్మో
హన సమాదృత వేణుగానలోల(లే!) వమ్మతాదికారి సమర్పిత స్వరార్ణవ
దర్శన(నే!) సంగీతప్రియతమ(మే!) సంగీతసేవామనధారయ--

౧౯ నాట్యమ్

బృందారణ్య చిదంబరాదిషు లసద్రాసాది గోష్ఠిస్స్వయం
వీభ్రత్త్వం నటరాడ్యపుర్ణరిహర శ్రీకం యదర్థం సదా
పూశ్చై శ్రీభరతాదిభిః ప్రవృత్తే శాస్త్రం చ యస్మా ఇదం
నాట్యం త్వాధిరుచే ర్జనస్య బహుధాఃవ్యేకం తదాసేవతే ||

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) నటపల్లీలా కైవ
ల్యాసాదిత జగన్నాటక(కే!) సరనారి సమాశ్రయ లాస్య తాండవ నాట్యక
లాప్రవర్తక(ర్తికే!) నాట్యప్రియతమ(మే!) నాట్యసేవామనధారయ-

౨౦ సువాద్యమ్

ప్రహ్లాదస్తాలవాద్యం తరలగతితయా చోద్దవః కాంస్యవాద్యం
వీణావాద్యం సురర్షిః స్వరకుశలతయా పాండుపుత్రఃశ్రుతింవై
దేవాద్యక్షో మృదంగం తదనువివిధవాద్యాంతరాణ్యన్యదేవా
స్వామీనందైక సాంద్రం సుఖయితుమభితో వాదయంతీష్టగోష్ట్యాం

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) స్వానవద్యవిద్యా
నిరస్తకుహక!(కే!) సుకృత దుష్కృతానుగుణ ఫలప్రదాయక!(యిని!) సుఖదుః
ఖాతీతస్వరూప(వే!) స్వర్గావనర్గసన్దాయక(యిని!) సువాద్యప్రియతమ!(మే!)
సువాద్యసేవామవధారయ-

౨౧ ఆశుకవితా

యానామ ప్రతిభైక కారణ కలా నానావిధైర్వర్ణనై
స్సాలంకారగుణై రసోజ్జ్వల సమస్యాపూరణైశ్శోభితా
వైచిత్ర్యం పరితోగతా శతసహస్రాష్టావధానాదిభిః
సాచేయం సుకవీశ్వరాశుకవితా త్వాం సర్వదా విందతే ||

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) అబ్రహ్మిస్తంబ
వర్యంత జగదానందదాయక!(యిని!) ఆమోదప్రమోదభరితాంతరంగ(గే!)
అశుతోషస్వభావ!(వే!) ఆశుకవితాప్రియతమ!(మే!) ఆశుకవితాసేవామవధా
రయ-

౨౨ చూర్ణికా

ఓతప్రోత సమాస సందిమధురా వృత్యత్పదప్రోజ్జ్వలా
సాలంకారగుణా చమత్కృతికరీ విద్యన్మనోరంజనీ
వ్యంగ్యార్థాహిత చూతవద్రసపరీపాకాప్యానేకార్థదా
శ్రీమద్భాగవతాదిగా భజతి భో! త్వాం శోభనా చూర్ణికా

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) చూతాంకురసమా
స్వాద కషాయిత పుంస్కోకిలకంఠమాధురీమత్తమానస(వే!) చూడామణీ
కృతచంద్రమశ్చంద్రికాధాత కకుటంతరాళ(శే!) సురాసురమౌళివరిచుంబితపా
దపీఠ!(శే!) చూర్ణికాప్రియతమ!(మే!) చూర్ణికాసేవామవధారయ-

శ్రీకల్యాణకరీ తిథిస్తనుభృతా మాయుష్కరో వాసరః
 నక్షత్రం ఘనతాప పాపశమనం యోగస్తురోగావహః
 వాంఛా సిద్ధివిధాయకం హి కరణం వర్జ్యం శుభం వర్జితమ్
 యస్మాత్ప్ర్యాజ్యయుతం భవంతమధునా(విశిష్టమద్యభవతీం)పచ్చాల్లమాసేవతే.

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) ప్రకృతిభూత వర్షా
 యన ఋతు మాస నక్ష తిథివాసర(రే!) పంచతత్త్వాంచిత ప్రపంచ
 చమూలకారణభూత(తే!) ప్రమాణ ప్రమేయ ప్రమాతృ స్వరూప(వే!)
 పచ్చాల్లప్రియతమ!(మే!) పచ్చాల్లసేవామవధారయ-

౨౪ వేదగోష్ఠీ

స్వరవర్ణక్రమసంయుతై ర్బహువిధైః స్వప్రాతిశాఖోదితైః
 వదనాదైః ప్రతిసంస్కృతైః క్రమజటా పాతైర్నాంతైస్తథా
 వరణీయైర్లలితైః క్రమైరిహ చతుర్వేదాస్సమేతా అమీ
 వృణతే త్వాం పఠితశ్చతుర్ముఖముఖాద్యేత్య ప్రపంచోద్గతాః॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) వేదవేద్య దివ్య
 వేషభాషాభూషణ విరాజమానాప్రాకృతశరీర(రే!) వేదత్రయీ నముపబృం
 హణాదృత వేదవ్యాసావతార(రే!) విదితవేదతవ్య(వ్యే!) వేదగోష్ఠీ ప్రియ
 తమ(మే!) వేదగోష్ఠీ సేవామవధారయ--

౨౫ ఉత్తరనీరాజనమ్

దివ్యైర్లోఘృత పూరపూరిత అసత్కర్పూర ఖండోజ్జ్వలై
 ర్మూణీక్యాంచితవర్తికాశ్రిత మహాదీపైర్విచిత్రవ్రభైః
 అంతర్యామితయా తమశ్చయహారం(రాం)

కోతిర్మయం (యాం) త్వాం పఠం(రాం)!

నమ్యగ్నానయతే త్వదీయకృపయా నీరాజనజోత్తరమ్ ॥

హే దేవదేవోత్తమ!

(హే దేవదేవోత్తమే!)

దేవతాసార్వభౌమ!

(దేవతాసార్వభౌమి!)

ఉత్తమ జ్ఞానవృద్ధ సనకసనందనాద్యుపశ్లోక్య మహాత్మ్య!

(ఉత్తమ జ్ఞానవృద్ధ సనకసనందనాద్యుపశ్లోక్య మహాత్మ్యే!)

ఉపనిషత్ప్రతిపాద్యస్వరూప!

(ఉపనిషత్ప్రతిపాద్యస్వరూపిణి!)

ఉపాత్తదురితక్షయకారక!

(ఉపాత్తదురితక్షయకారికే!)

ఉత్తరసీరాజనప్రియతమ!

(ఉత్తరసీరాజనప్రియతమే!)

ఉత్తరసీరాజనసేవామవధారయ--

ఓం స్వస్తి

ఓం సామ్రాజ్యం పదాశివోమ్.

శుద్ధి పత్రికా

ప.నం.	పక్క	అసాదు:	సాదు:
2	21	స్వ	స్వ
10	15	మీ	మీ
	25
11	1
12	13	వ్రాత	...
23	24	చ	చ
29	4	రవ్య	రివ్య
	15	కాది	కాచ్చ
	15	కాది	కా.
	23	కాది	కాచ్చ
	23	కాది	కా. ప్రో
31	13	కోర్కో	కోర్కో
32	3	గదా	గదామై
	19	ఇస్మైల్	ఇస్మైల్
33	10	పరిచూ	పరిచూ
34	20	తవ్వ	తవ్వ
36	1	ద్రచ్చ	ద్రచ్చ
	3	దాచ్చ	దాచ్చ
39	12	14వ పక్క	
	13		15వ పక్క
41	22		
	23		
43	18	తృకం	తృకం
	19	తృకం	తృకం
	20	తృకం	తృకం
46	20	గ్వణ	గ్వణ
76	6	వంద	నచ్చిదావంద
	13	లిఫ్	లిఫ్
	25	తక	నక
80	3	పిద్దిందివస్తు
	24	పృష్ట	తవ్వ
83	2	చర్యా	చర్యా
86	4	చర్య	చర్యా

ప.నం.	పక్క	అసాదు:	సాదు:
90	2	కైట్	కైట్
			వివం సర్వత
35	1	కవ	కావ
	9	త్య	త్య
96	8
97	12	పట్టం	పట్టి
98	17	కూడా	కూడగా
99	21	త్రువ్యా	త్రువ్యా
107	8	కోకడు	కోకడు
109	13	రయ	రవ్యం
110	11	కా	కాం
	23	శృవా	శృవా
111	4	అపి	అపి
112	16	సాద్రు	సాద్రు
	19	పిరవ	పిరవ
113	12	పుత	పుత్ర
	14	పిరవ	పిరవ
114	12	వికం	వికాన్
115	9	చంబ్బ	చాంబ్బ
	9	వేల	వేల
	11	కల్యాం	కల్యాం
117	12	గ్రహీత	గ్రహీత
	15	శత్రుమ్మ	శత్రుమ్మ
122	18	అపిక్కి	అపిక్కి
123	15	పుల్ల	పుల్ల
128	24	కాలిత	కాలిత
129	22	అగ్నేవై	అగ్నేవై
133	18	చంద	చంద
137	19	తద్రో	తద్రో
139	13		
	14		
	18	మీ	మీ
148	7	రావా	రావాయ

149	18	ద్యుల	ద్యులం	12	తృప్త	తృప్త
	20	వత్సరా	వత్సరా	13	యజ్ఞ	యజ్ఞ
151	7	ర్షిధం	ర్షిధం	177	1	రా
152	11	రస్త	రస్త	10	అక్ష	అక్ష
	19	మతోర్ధ	మతోర్ధ	178	24	కృ
	26	పుత		179	1	శ్చ
	27	ఎలా	పుత్రాద్య	4	కృ	కృ
153	1	ర్యా	రాత్యా	14	మయ	మయ
	9	సమ్యో	నంయో	180	7	ర
	11	శ్రీ	శ్రీవ్య	18	శ్చ	శ్చ
	14	ద్వాళం	ద్వాళం	182	25	పాతి
	18	య్య	స్థ	183	7	ఖ
	25	వర్ష	వర్ష	9	కమ	కమ
156	23	నిం	నితీ	184	4	మక్త
157	14	కర్మన్య	కర్మను	7	స్త	స్త
158	25	శ్రీయా	శ్రీయ	13	అనూబంధేహి	బంధేహి
160	17	విక	విక	185	2	వనన్
161	3	తథాప్య	తథాప్య	186	10	రాజ్
	18	బా	బ	19	మా	మా
162	4	శాత	శాస్త	187	3	నైశ్య
	5	ముఖ్య	ముఖ్య	4	విత్పతి	విత్పతి
	19	త్వ	త్వ	188	4	మాది
163	25	యస్త	యతం	5	అవిది	అర్వా
164	11	మా	మా	189	24	త్యాదు
165	3	శమా	శమా	190	9	సేమం
167	14	ద్యభ్యా	ద్యభ్యా	191	19	సతోపదే
	21	ఇనువం	ఇనువు	191		తన
170	8	వదేహ	వ్యదేహం	192	24	మక్త
	15	శ్రో	శ్రో	193	15	ద్యాయా
173	1	దీర్ఘ...	దీర్ఘపాథ	194	4	శ్చ
	4	శ్రం	శ్రం	12	య్య	య్య
	5	యో	పా	17	ద్య	ద్య
	7	యిత్వ	యిత్వ	195	15	వియ
175	23	ర	ర	196	18	విప
	1	పాద	పాద	197	14	కృత్
	11	కా	కా	198	1	య
	11	కృ	కృ	15	శ్ర	శ్ర

